

AGENȚIA PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI MEMORIE MILITARĂ

Vitalie CIOBANU, Sergiu PLOP

**CONSTITUIREA ȘI EVOLUȚIA
ARMATEI NAȚIONALE
A REPUBLICII MOLDOVA**

REPERE DOCUMENTARE

Chișinău 2021

Lucrarea a fost recomandată spre publicare la ședința Consiliului Științific
al Agenției pentru Știință și Memorie Militară, process verbal nr. 1 din 31 mai 2021

Autori: *Vitalie CIOBANU, Sergiu PLOP*

Redactor: *Alexandru COSMESCU, Valentina COSMESCU*

Contribuții documentare: *Natalia CODREANU*

Traduceri: *Alexandru COSMESCU, Natalia CODREANU*

Design și copertă: *Kateryna RUSSU*

STUDIU INTRODUCŢIV

Volumul de faţă, care marchează aniversarea a 30-a de la formarea Armatei Naţionale a Republicii Moldova, include 207 de documente inedite, ce reflectă constituirea şi evoluţia organismului militar al republicii. Materialele incluse în această culegere de documente provin, în majoritate, din fondurile Agenţiei pentru Ştiinţă şi Memorie Militară şi din arhiva curentă a Ministerului Apărării. Câteva materiale relevante au fost selectate şi din arhivele personale ale unor militari de profesie. Cu ajutorul acestor documente, se poate forma o imagine de ansamblu cu privire la organizarea armatei naţionale a Republicii Moldova în perioada imediat următoare declarării suveranităţii şi independenţei acesteia.

Conţinutul documentelor incluse în volumul de faţă poate fi circumscris câtorva axe tematice.

Printre cele mai semnificative documente sunt cele care au fost elaborate în perioada de constituire a statului şi, respectiv, a instituţiei militare, adoptate la sfârşitul anilor 1980 - începutul anilor 1990, în rezultatul schimbărilor evidente ce aveau loc în spaţiul ex-sovietic şi care au condus la declararea, la 23 iunie 1990, a suveranităţii Republicii Moldova.

Referindu-ne la primele etape ale organizării instituţiei de apărare a statului Republica Moldova, merită menţionată activitatea Comisiei parlamentare pentru probleme militare şi securitatea statului, creată la 11 mai 1990, precum şi a Departamentului militar. Sarcinile principale ale acestor structuri includeau promovarea politicii de stat a Republicii Moldova în domeniile apărării şi securităţii naţionale, elaborarea doctrinei militare, a proiectelor şi legilor militare, exercitarea controlului asupra ministerelor de forţă. Principala preocupare era, totuşi, formularea unor principii cu privire la serviciul militar al tinerilor din republică. Parlamentul de la Chişinău a luat act de problema militară şi condiţiile obiective de recrutare, adoptând, la 4 septembrie 1990, memorabila hotărâre cu privire la serviciul militar al cetăţenilor RSSM, ce a inclus şi prima formulare clară a ideii militare în republică. În textul acestei hotărâri se menţiona că atitudinea negativă a populaţiei faţă de serviciul militar în armata sovietică era unul dintre principalii factori de destabilizare a situaţiei social-politice din republică, iar antrenarea cetăţenilor (militarilor) republicii în acţiunile de aplanare a conflictelor interetnice şi lichidare a consecinţelor dezordinilor cu caracter de masă din diferite regiuni ale URSS cauza moartea multora dintre tinerii încorporaţi în armată. Respectiv, era necesară o alternativă – crearea unei armate naţionale, tinerii urmând să-şi satisfacă serviciul militar pe teritoriul republicii.

În baza aceluiaşi act şi a unei decizii de guvern (nr. 319 din 12 septembrie 1990) a fost creat Departamentul pentru Probleme Militare şi Securitatea Statului, împuternicit să elaboreze programe privind crearea formaţiunilor militar-teritoriale. Departamentul şi-a început activitatea în contextul crizei declanşate în sudul şi estul republicii. Ulterior, instituţia a elaborat şi a promovat adoptarea mai multor acte ce vizau problemele militare şi au marcat mai multe realizări ale acelei etape a construcţiei militare.

În a doua jumătate a anului 1990 a fost semnat Tratatul bilateral cu Rusia; ulterior, o delegaţie a negociat cu Moscova distribuirea angajamentelor în cadrul unui eventual nou tratat unional, politicienii moldoveni insistând asupra unor tratate politice şi militare ce să asigure securitatea ţării noastre. Între timp, specialiştii militari moldoveni începuseră inventarierea obiectivelor militare dislocate pe teritoriul Republicii Moldova, care totalizau terenuri de 11.000 hectare.

Activitatea desfăşurată de către Departamentul militar în această direcţie făcea necesară angajarea mai multor specialişti de profil. Or, sute de ofiţeri cu experienţă în domeniul militar, angajaţi în armata sovietică, solicitau în acea perioadă întoarcerea la baştină, trimiţând scrisori pe adresa Preşedintelui Republicii Moldova şi a Departamentului militar. Volumul de faţă include o serie de asemenea solicitări ale basarabenilor care la acel moment îşi satisfăceau serviciul în fostele unităţi sovietice şi cereau să fie încadraţi în noua instituţie militară a republicii. La baştină începuseră să revină mai mulţi militari profesionişti, care urmau să fie distribuiţi în unităţi, substituind personalul unităţilor dislocate în Moldova (la acea dată compus, în majoritate, din ruşi, ucraineni şi militari de alte naţionalităţi).

Pentru a facilita crearea unor structuri militare teritoriale, pe lângă comitetele executive raionale și orașenești a fost instituită și funcția de împuternicit al Departamentului de Stat în Probleme Militare și al Statului-major al apărării civile al Republicii Moldova. A fost aprobată și componența nominală a comisiei republicane de recrutare¹.

Un eveniment neprevăzut, care a afectat atât situația internă, cât și cea externă, a fost puciul din august 1991 de la Moscova. Forțele antidemocratice pro-sovietice au organizat un spectacol politic, scopul căruia era de a stopa reformele democratice și de a menține statele care își declaraseră deja suveranitatea în cadrul mega-statului sovietic. Acest eveniment a grăbit procesul de autodeterminare politică a statelor sovietice. În rezultat, la 27 august 1991, legislativul de la Chișinău a adoptat Declarația de Independență a Republicii Moldova, care „proclamă solemn, în virtutea dreptului popoarelor la autodeterminare, în numele întregii populații a Republicii Moldova și în fața întregii lumi că Republica Moldova este un stat suveran, independent și democratic, liber să-și hotărască prezentul și viitorul, fără niciun amestec din afară, în conformitate cu idealurile și năzuințele sfinte ale poporului, în spațiul istoric și etnic al devenirii sale naționale”.

În logica Declarației de Independență, politicienii de la Chișinău au întreprins un set de acțiuni orientate spre recunoașterea independenței statale de către comunitatea internațională și încheierea unor tratate politice de prietenie și colaborare, menite să apere statalitatea Moldovei.

Or, unul dintre elementele necesare pentru menținerea suveranității și independenței unui stat este instituția militară, menită să apere statul contra tentativelor forțelor externe și interne de a-i afecta suveranitatea. Având în vedere aceste considerații, la 3 septembrie 1991, președintele țării a emis un decret prin care, în conformitate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova și în scopul asigurării protecției suveranității republicii și integrității ei teritoriale, decreta: „crearea Forțelor Armate ale Republicii Moldova”; încredința Guvernului Republicii Moldova „să elaboreze în termen de o lună, concepția și măsurile concrete pentru finanțarea și fondarea bazei tehnico-materiale a Forțelor Armate ale Republicii Moldova, completarea lor cu cadre de militari în termen și ofițeri”; solicita „inițierea tratatelor cu conducerea URSS în scopul reglementării problemelor privind evacuarea trupelor armatei sovietice de pe teritoriul Republicii Moldova și înlocuirea lor prin formațiunile Forțelor Armate ale Republicii Moldova”.

Cu scopul de a fixa cadrul de realizare a acestui decret, a fost semnat un șir de documente oficiale, care au marcat pași întreprinși în vederea construcției organismului militar. Președintele a completat decretul inițial cu o serie de alte acte ce vizau probleme de primă importanță. Pentru a facilita crearea Forțelor Armate ale Republicii Moldova, urmau să fie luate măsuri de completare a formațiunilor militare ale Ministerului Afacerilor Interne și subunităților serviciului de grăniceri ale Ministerului Securității. Comisariatele militare ale Ministerului Apărării al URSS, dislocate pe teritoriul Republicii Moldova, urmau să treacă sub jurisdicția statului nou-format. Urmău să fie inițiate tratative cu privire la modul și termenele de evacuare a unităților militare menționate, precum și la reglementarea aspectelor juridice în baza unui acord special de dislocare temporară a unităților militare sovietice.

În paralel însă, forțele militare sovietice reacționare au început să evacueze armamentul și tehnica militară din republică. Furtul de armament și imobile se producea atât la nivelul oficial al forțelor sovietice, cât și la nivel personal. În acest context a fost emis decretul nr. 234 al Președintelui Republicii Moldova Cu privire la declararea drept proprietate a Republicii Moldova a armamentului, tehnicii militare, altor bunuri militare, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul republicii. Fondurile muzeului militar din cadrul Agenției pentru Știință și Memorie Militară păstrează un șir de documente privitoare la furtul de armament de către conducerea și personalul unităților sovietice.

Guvernul urma să inițieze de urgență tratative cu organele de conducere ale URSS în vederea transmiterii în proprietatea republicii a armelor, munițiilor, mijloacelor de transport, tehnicii și bazelor militare, precum și a altor bunuri ce aparțineau unităților militare sovietice, dislocate în teritoriu². Se afla în curs

¹ *Sfatul Țării*, 1991, 13 iulie

² Decretul Președintelui Republicii Moldova *Cu privire la declararea drept proprietate a Republicii Moldova a armamentului, tehnicii militare, altor bunuri militare, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul republicii* (nr. 234, din 14 noiembrie 1991)

de pregătire și un proiect de dispoziție a Guvernului Republicii Moldova, prin care se solicita transmiterea în subordinea Departamentului de Stat pentru Probleme Militare al Republicii Moldova a tehnicii și altor proprietăți, alocate de către Ministerul Apărării al fostei URSS pentru Asociația Sportul și Tehnica, amplasată pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a celor procurate din contul mijloacelor Ministerului Apărării, cu scopul de a crea baza tehnico-materială pentru instruirea recruților.

La 10 septembrie 1991, deputații Parlamentului Republicii Moldova au semnat o declarație privind eliminarea tensiunilor ce puteau periclita relațiile țării noastre cu alte state și menținerea stabilității și securității în Europa. Ghidându-se de normele dreptului internațional, parlamentarii s-au pronunțat asupra neproliferării armamentului nuclear și a altor arme de distrugere în masă, precum și asupra eliminării de pe teritoriul Republicii Moldova a armelor nucleare și a mijloacelor de aducere la țintă, în cazul descompunerii armatei sovietice. Pentru a reglementa litigiile cu alte state, în conformitate cu normele de drept internațional, legislativul de la Chișinău, prin declarația nr. 708-X, a aderat la actele de neproliferare a armelor nucleare, precum și a celorlalte arme de distrugere în masă, pledând concomitent pentru nimicirea totală a armelor nucleare și a altor arme de distrugere în masă.

La sfârșitul anului 1991, Departamentul de Stat pentru Probleme Militare a luat act de adresa Guvernului Republicii Moldova din 7 octombrie 1991 și a inițiat aplicarea proiectului dispoziției guvernului pentru asigurarea, pe teritoriul Republicii Moldova, a activității inspecțiilor străine pentru controlul asupra îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate obișnuite din Europa și Documentului din 1990 de la Viena cu privire la măsurile pentru consolidarea încrederii și securității. Moldova a aderat astfel la obiectivele și principiile consfințite prin Tratatul de la Paris cu privire la forțele armate convenționale în Europa și la Documentul de la Viena asupra măsurilor de întărire a încrederii și securității în Europa.

În conformitate cu deciziile adoptate de structurile nou-formatei republici și cu angajamentele internaționale pe care și le asumase, forțele armate sovietice urmau să se retragă complet de pe teritoriul Republicii Moldova, urmând să fie evacuat totodată și armamentul nuclear și mijloacele de ducere la țintă a acestuia, în cazul în care armata sovietică dispunea de asemenea armament pe teritoriul Republicii Moldova.

În același timp, Moldova a informat comunitatea internațională despre intenția țării noastre de a constitui formațiuni militare, destinate în exclusivitate asigurării securității și integrității statului, păstrării regimului constituțional și apărării drepturilor omului.

În același context internațional au fost stabilite și primele relații internaționale bilaterale. Imediat după semnarea decretului de organizare a forțelor armate au fost semnate și o serie de acte în domeniul militar cu România și, ulterior, și cu alte state. Volumul de față prezintă peste 30 de acorduri bilaterale care au fost semnate pe parcursul anilor cu statele partenere.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 701 din 18 decembrie 1991, comandamentele Direcției Strategice Sud-Vest și al Districtului Militar Odessa, comandanții unităților și subunităților armatei sovietice staționate pe teritoriul Republicii Moldova au fost preveniți despre inadmisibilitatea evacuării din republică a armamentului și tehnicii militare, a combustibilului și altor bunuri materiale. Toate mișcărilor de trupe, evacuarea lor, transportul de materiale urmau să fie realizate cu consimțământul Departamentului militar. În volumul de față au fost incluse și o serie de documente, în special telegrame, ce clarifică atmosfera dominantă în acei ani și relațiile dintre ofițerii din unitățile militare sovietice staționate în republică și noua conducere a organismului militar al Republicii Moldova.

O importanță deosebită pentru pregătirea condițiilor formării Armatei Naționale au avut-o evenimentele din primele două luni ale anului 1992. La 10 ianuarie 1992 a fost dat publicității primul proiect de doctrină militară a Republicii Moldova. Un șir de documente reflectă aspectele ce țin de organizarea structurilor de conducere a Armatei Naționale.

La 5 februarie 1992, în baza decretului prezidențial nr. 19, a fost creat organul de conducere al Armatei Naționale – Ministerul Apărării al Republicii Moldova. Ministerul întrunea un corp de specialiști care anterior activaseră în Departamentul militar. Tot la începutul lunii februarie, conducerea Ministerului Apărării solicita să i se transmită în jurisdicție edificiile ce aparțineau Comandamentului suprem al Direcției Sud-Vest a armatei sovietice. La 15 februarie, Președintele Republicii Moldova semnase decretul nr. 32, conform căruia Ministerul Apărării al Republicii Moldova urma să i se transmită, în volum deplin, com-

plexul de clădiri și construcții ale Înalțului Comandament al Direcției Sud-Vest, inclusiv utilajele și bunurile materiale. Transferul urma să se realizeze până la 1 martie 1992, de comun acord cu comandamentul acestei structuri militare sovietice. La 10 și, respectiv, 17 februarie, ministrul apărării a semnat ordine ce prevedeau declararea armamentului și tehnicii militare sovietice drept proprietate națională, interzicând scoaterea de pe teritoriul republicii a oricăror bunuri materiale.

Cu scopul de a asigura funcționarea Ministerului Apărării, s-a propus spre aprobare proiectul Hotărârii despre crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova. În incinta fostului comandament al Direcției Sud-Vest urmau să fie amplasate: Ministerul Apărării, Statul-Major al Forțelor Armate, direcțiile și subdiviziunile de aprovizionare și deservire. Inițial, aici se preconiza și crearea unei școli militare de profil general.

La 18 februarie, la Minsk, a fost organizată o întâlnire la nivel înalt a șefilor statelor CSI, în cadrul căreia conducerea Moldovei, ca și cea a Ucrainei, și-a anunțat încă o dată decizia de a organiza o armată proprie. La această reuniune, conducerea Moldovei a declarat că, începând cu 1 martie, toate unitățile din teritoriu vor trece sub jurisdicția țării.

La 21 februarie 1992, ministrul Ion Costăș și locțiitorul mareșalului Evgheni Șapoșnikov, general-colonelul Boris Piankov, au discutat despre problema împărțirii patrimoniului militar de pe teritoriul republicii noastre.

În primăvara anului 1992, Armata Națională se afla încă la etapa incipientă de organizare; relațiile diplomatice cu Moscova și crearea bazei legislative și juridice a organismului militar național permiteau organizarea și apariția instituției militare naționale în viitorul apropiat. Ministerul Apărării al Republicii Moldova urma să prezinte Parlamentului, spre discuție, proiectele actelor normative ce să constituie cadrul legal al activității Forțelor Armate și să stabilească principiile directe pentru procesul de construcție a Armatei Naționale. Ministerul trebuia să primească, în timp util, de la conducerea forțelor CSI armament, tehnică militară și alte bunuri materiale; celorlalte ministere și departamente le reveneau prerogativele de a organiza paza tehnicii militare, de a rezolva problemele economice, sociale și de altă natură. Una dintre bornele acestei etape a fost și organizarea Marelui Stat-Major al Armatei Naționale, înființat în baza hotărârii nr. 184-5 a Guvernului Republicii Moldova.

În paralel, continua procedura de primire a unităților militare de la armata sovietică. Au fost expediate scrisori tuturor ofițerilor și subofițerilor, luați la evidență, cu explicații privind modul de realizare a transferului în rândurile Forțelor Armate ale Republicii Moldova. Absolvenții școlilor militare, originari din Moldova, erau și ei invitați să-și satisfacă serviciul militar la baștină.

În scurt timp, statele de personal ale Ministerului Apărării au fost completate cu ofițeri reveniți din armata sovietică. La 24 aprilie 1992, ministrul apărării a semnat statele de personal. Conform ordinului nr. 83 din 27 mai, a fost desemnat și primul șef al statului-major.

Continua și activitatea de elaborare și aprobare a legislației militare. La 29 aprilie 1992, în baza sarcinii trasate de Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Apărării a examinat proiectul cu privire la necesitățile militare ale Republicii Moldova.

În volumul de față au fost incluse un șir de documente ce reflectă situația politică și militară în contextul acțiunilor militare de la Nistru, evenimente ce au influențat direct procesul de organizare a armatei și au catalizat transformarea ei din proiect în realitate.

Perioada imediat următoare războiului de la Nistru a fost marcată de consolidarea structurilor militare ale Republicii Moldova. După cum era și firesc, instituția militară a fost pusă în fața diferitor provocări, pe care a reușit să le depășească onorabil. Or, pentru depășirea lor, era necesară crearea unor structuri responsabile și eficiente.

La 21 august 1992, conducerea militară a înaintat executivului proiectul unei hotărâri cu privire la introducerea schimbărilor în Hotărârea nr. 184-5 din 25 martie 1992 a Guvernului Republicii Moldova Cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova. Se prevedea ca, în conformitate cu legislația în vigoare, ministrul apărării să dirijeze trupele prin intermediul statului-major al Forțelor Armate.

După cum am menționat, volumul de față include mai multe acte și acorduri ce reglementează relațiile de colaborare cu statele partenere, inclusiv acorduri bilaterale semnificative. Pe parcursul anilor, acestea au

fost completate cu mai multe protocoale ce reglementează un vast spectru de domenii. Relațiile politico-militare cuprind o gamă largă de măsuri: schimbul de informații privind efectivele militare, armamentul și tehnica; desfășurarea acestora; bugetele militare; planurile activității militare (în limitele schimbului anual de date privind Acordul OSCE, documentul de la Viena și registrul ONU); crearea condițiilor pentru activitatea observatorilor militari și a forțelor de menținere a păcii etc.

O parte componentă a politicii militare o constituie aderarea și participarea la diverse programe stabilite în cadrul organismelor internaționale, consolidând relațiile Republicii Moldova cu ONU, OSCE, CSI, NATO și alte structuri internaționale importante. În acest context, în colaborare cu ONU, a fost elaborată și aprobată legea cu privire la participarea Republicii Moldova la operațiuni de menținere a păcii.

Relațiile de cooperare militară internațională ale Republicii Moldova implică o serie de angajamente ce vizează executarea operațiunilor de pacificare, inclusiv ajustarea cadrului normativ și doctrinar la standardele moderne; reformarea sistemului de apărare; dezvoltarea capacităților, forțelor și mijloacelor interoperabile cu alți parteneri, cu scopul de a susține eforturile internaționale în domeniul reglementării situațiilor de criză și prevenirii conflictelor. În acest context, au fost stabilite planuri, programe, inițiative și mecanisme de reglementare a diverselor domenii ale cooperării internaționale, inclusiv Programul Parteneriat pentru Pace (la care Republica Moldova a aderat la 16 martie 1994, la Bruxelles), Planul Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova-NATO (IPAP), Procesul de Planificare și Revizuire a Parteneriatului (PARP), Programul Individual de Parteneriat (IPP), Conceptul Capabilităților Operaționale (OCC) etc. Pe parcursul anilor, militarii din Republica Moldova au participat la diverse activități în cadrul Programului Parteneriat pentru Pace, devenite posibile prin semnarea acestor documente.

Documentele incluse în volum se referă și la Procesul de planificare și revizuire a Parteneriatului (PARP), la care Republica Moldova a aderat în 1997. Acest set de documente stabilește obiective de parteneriat, recomandate ca repere clare în procesul de formare a Armatei Naționale. Prioritare pentru colaborare sunt: controlul democratic asupra forțelor armate, controlul asupra armamentului și dezarmarea, protecția civilă, prevenirea și soluționarea situațiilor de criză, planificarea și desfășurarea colectivă a operațiunilor de menținere a păcii, pregătirea cadrelor, pregătirea lingvistică, alte aspecte ale activității militare, implementate prin intermediul Programului Individual de Parteneriat (IPP).

Baza juridică a cooperării dintre Republica Moldova și NATO este determinată de Documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace, Programul individual de parteneriat (IPP) și Statutul consiliului parteneriatului euro-atlantic (CPEA). Avantajele acestei cooperări sunt multiple: pe lângă sporirea interoperabilității forțelor armate, Republica Moldova beneficiază de asistență în realizarea unor proiecte importante.

Seria de documente prezentate în acest volum, acoperind un cadru cronologic, cuprins între începutul anilor 1990 și data publicării lui, oferă un valoros material istoriografic, constituind o sursă importantă atât pentru scrierea istoriei Armatei Naționale de către cercetătorii din domeniu, cât și pentru informarea publicului larg, interesat de originile și dezvoltarea organismului militar al Republicii Moldova.

LISTA DOCUMENTELOR

Documentul nr. 1

Declarația de Suveranitate a Republicii Sovietice Socialiste Moldova, adoptată de Sovietul Suprem al RSS Moldova (23 iunie 1990, Chișinău)

Documentul nr. 2

Hotărârea Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova cu privire la serviciul militar al cetățenilor din RSS Moldova (Nr. 254-XII, 4 septembrie 1990, Chișinău)

Documentul nr. 3

Declarația Sovietului Suprem al RSS Moldova către cetățenii republicii și militarii unităților Armatei Sovietice dislocate pe teritoriul Moldovei (29 noiembrie 1990, Chișinău)

Documentul nr. 4

Hotărârea Guvernului Republicii Sovietice Socialiste Moldova vizând aprobarea Regulamentului Departamentului de Stat pentru Probleme Militare (Nr. 257, 7 mai 1991, Chișinău)

Documentul nr. 5

Legea Republicii Sovietice Socialiste Moldova cu privire la schimbarea denumirii statului RSS Moldova în Republica Moldova (23 mai 1991, Chișinău)

Documentul nr. 6

Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind punerea în aplicare a Legii Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă (Nr. 634-XII, 9 iulie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 7

Legea Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă (9 iulie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 8.

Corespondența dintre Guvernul Republicii Moldova și prim-ministrul URSS, privitor la neadmiterea cazurilor de omucidere, victime înregistrate în unitățile militare sovietice și necesitatea satisfacerii serviciului militar în teritoriul Republicii Moldova (Nr. 0727-1112, 2 august 1991, Chișinău)

Documentul nr. 9

Relatarea Agenției Moldova-Pres cu privire la modul de racolare în trupele paramilitare separatiste din Tighina (august 1991)

Documentul nr. 10

Declarația comună a președintelui, prezidiului parlamentului și guvernului Republicii Moldova referitoare la evenimentele desfășurate în noaptea de 18-19 august 1991 în Uniunea Sovietică (20 august 1991)

Documentul nr. 11

Notă vizând disponibilitatea Republicii Moldova de a stabili relații interstatale cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, expediată președintelui URSS de către președintele Republicii Moldova (28 august 1991, Chișinău)

Documentul nr. 12

Regulamentul Comisiei pentru securitatea statului și problemele militare a Parlamentului Republicii Moldova

Documentul nr. 13

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la crearea Forțelor Armate ale Republicii Moldova (Nr. 193, 3 septembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 14

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind retragerea trupelor de interne ale Ministerului Afacerilor Interne ale URSS de pe teritoriul Republicii Moldova (Nr. 192, 3 septembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 15

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind retragerea trupelor Armatei Sovietice de pe teritoriul Republicii Moldova (Nr. 194, 3 septembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 16

Hotărârea nr. 62 a Sovietului Suprem al pretinsei „Republici Sovietice Socialiste Nistrene Moldovenești” cu privire la comisariatele militare ale Ministerului Apărării al URSS aflate pe teritoriul „RSS Nistrene Moldovenești” (6 septembrie 1991)

Documentul nr. 17

Declarația Parlamentului Republicii Moldova de aderare la Tratatul de neprofilare a armamentului nuclear și altor tipuri de armament și a înțelegerilor de interzicere și lichidare a armamentului de distrugere în masă (Nr. 708-XII, 10 septembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 18

Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind aderarea Republicii Moldova la instrumentele juridice internaționale referitoare la drepturile omului (Nr. 707-XII, 10 septembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 19

Hotărârea „Sovietului Suprem” al preținsei „Republicii Sovietice Socialiste Nistrene Moldovenești” cu privire la jurisdicția Forțelor Armate ale URSS, dislocate pe teritoriul „RSSNM” (18 septembrie 1991)

Documentul nr. 20

Dispoziție cu privire la asigurarea activității inspecțiilor externe pentru controlul asupra îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa și a Documentului din 1990 de la Viena cu privire la măsurile de consolidare a încrederii și securității (Nr. 12-155, 7 octombrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 21

Notă însoțitoare la proiectul dispoziției cu privire la asigurarea pe teritoriul Republicii Moldova a activității inspecțiilor externe pentru controlul îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa și a Documentului din 1990 de la Viena cu privire la măsurile pentru consolidarea încrederii și securității, înaintat spre aprobare Guvernului Republicii Moldova (Nr. 12-155, 7 octombrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 22

Demers în vederea înrolării în trupele Forțelor Armate ale Republicii Moldova, expedit Președintelui Republicii Moldova de către locotenentul-major Ovidiu Lucian Popescu (25 octombrie 1991, Suceava)

Documentul nr. 23

Raport statistic vizând numărul persoanelor originare din Republica Moldova înrolate în structuri militare sovietice, expedit Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către Ministerul Apărării al URSS (31 octombrie 1991)

Documentul nr. 24.

Contract de vânzare-cumpărare a bazei de producere a unei unități militare, încheiat între comandantul unității 52714 și conducătorul întreprinderii «ФРАМЭКС» (9 noiembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 25

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la comisariatele militare ale Ministerului Apărării al URSS dislocate pe teritoriul Republicii Moldova (Nr. 220 , 11 noiembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 26

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la declararea drept proprietate a Republicii Moldova a armamentului, tehnicii militare, altor bunuri militare, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul republicii (Nr. 234, 14 noiembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 27

Demers vizând posibilitatea înrolării persoanelor originare din Republica Moldova în unitățile militare naționale, adresat președintelui Republicii Moldova de căpitanul trupelor de grăniceri Vladimir Sidenco (22 noiembrie 1991)

Documentul nr. 28

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către căpitanul medic Albert Balan (28 noiembrie 1991)

Documentul nr. 29

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind declararea zilei de 17 decembrie 1991 drept zi de doliu național (15 decembrie 1991, Chișinău)

Documentul nr. 30

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către colonelul Victor Murzac (20 decembrie 1991)

Documentul nr. 31

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către colonelul Nicolae Corobca (23 decembrie 1991)

Documentul nr. 32

Telegramă oficială privind invitarea comandanților unităților militare sovietice la întrevvedere cu președintele Republicii Moldova (26 decembrie 1991)

Documentul nr. 33.

Demers privind transmiterea complexului de clădiri și bunuri ce aparținuseră anterior Comandamentului Suprem al Direcției Sud-Vest la balanța Ministerului Apărării, înaintat președintelui Mircea Snegur de către ministrul apărării al Republicii Moldova (1992)

Documentul nr. 34

Proiectul Dispoziției Guvernului Republicii Moldova privind crearea bazei tehnico-materiale pentru instruirea recruților pentru Forțele Armate

Documentul nr. 35

Notă cu privire la introducerea unor modificări în textul hotărârii cu privire la tribunalele militare, prezentată Guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Documentul nr. 36

Lista unităților și subunităților dislocate pe teritoriul republicii și trecute sub jurisdicția Guvernului Republicii Moldova (Anexă la Decretul Președintelui Republicii Moldova) 1992

Documentul nr. 37

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către plutonierul Andrei Zgherea (2 ianuarie 1992)

Documentul nr. 38

Demers vizând posibilitatea înrolării militarilor profesioniști în structurile armatei autohtone, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către părinți ai militarilor din fosta armata sovietică (12 ianuarie 1992)

Documentul nr. 39

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către maiorul Simion Matei (12 ianuarie 1992)

Documentul nr. 40

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către ofițerul în rezervă Tudor Racu (13 ianuarie 1992)

Documentul nr. 41

Demers vizând posibilitatea angajării militarilor profesioniști în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către părinți ai militarilor din fosta armata sovietică (15 ianuarie 1992)

Documentul nr. 42

Demers vizând posibilitatea persoanelor originare din Republica Moldova de a-și satisface serviciul în unitățile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către părinți ai militarilor din fosta armata sovietică (22 ianuarie 1992)

Documentul nr. 43

Demers vizând posibilitatea transferării militarilor profesioniști în structurile armatei naționale, adresat președintelui Republicii Moldova de către maiorul Ion Jucov (25 ianuarie 1992)

Documentul nr. 44

Notă vizând interdicția de a scoate de pe teritoriul Republicii Moldova tehnică militară și armament, înaintată comandantului unității militare 40242 (dislocată în or. Ungheni) de către Departamentul de Stat pentru Probleme Militare al Republicii Moldova (30 ianuarie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 45

Raport vizând fărădelegile atestate în stânga Nistrului, expediat directorului general al Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către președintele Consiliului republican al Asociației obștești Sportul și Tehnica (3 februarie 1992)

Documentul nr. 46

Demers vizând posibilitatea angajării absolvenților școlilor militare în unități militare din Republica Moldova, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către familiile acestora (4 februarie 1992)

Documentul nr. 47

Demers vizând posibilitatea angajării studenților din instituții militare în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către studentul Serghei Temciuc (4 februarie 1992)

Documentul nr. 48

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la reorganizarea Departamentului de Stat pentru Problemele Militare al Republicii Moldova în Ministerul Apărării al Republicii Moldova (Nr. 19 , 5 februarie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 49

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Ion Costăș în funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova (Nr. 20 , 5 februarie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 50

Proiectul Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la statutul unităților militare ale Forțelor Armate ale fostei Uniuni Sovietice și crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Documentul nr. 51

Aviz cu referire la crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării, reexpediat Ministerului Apărării de către viceministrul Vitalie Sârbu (Nr. 001-1/70, 14 februarie 1992)

Documentul nr. 52

Raport cu privire la implementarea proiectului hotărârii despre crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova, înaintat spre aprobarea guvernului de către Ministerul Apărării Republicii Moldova (Nr. 589, 21 februarie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 53

Demers în vederea încorporării în serviciul Armatei Naționale, adresat ministrului apărării al Republicii Moldova de cetățeanul Condrat Pleșca (3 martie 1992)

Documentul nr. 54

Extras din procesul-verbal nr. 8 al ședinței Guvernului Republicii Moldova cu privire la redistribuirea terenurilor aflate în folosința Centrului de antrenament militar Bulboaca (4 martie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 55

Notă vizând destabilizarea situației social-politice din Republica Moldova, expediată corpului de ofițeri din unitățile militare dislocate pe teritoriul republicii de către prim-ministrul Valeriu Muravschi

Documentul nr. 56

Apelul Guvernului Republicii Moldova către locuitorii raioanelor din stânga Nistrului (15 martie 1992)

Documentul nr. 57.

Demers vizând posibilitatea angajării în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către locotenent-colonelul Ștefan Donciu

Documentul nr. 58

Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale, adresat Departamentul de Stat pentru Probleme Militare de către maiorul Alexandru Sâli

Documentul nr. 59

Demers privind posibilitatea angajării persoanelor originale din Republica Moldova în structurile armatei naționale, adresat președintelui Republicii Moldova de către locotenentul-major Oleg Belous (2 ianuarie 1992)

Documentul nr. 60

Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către maiorul Mihail Ciurnac (4 februarie 1992)

Documentul nr. 61

Demers privind posibilitatea transferării în cadrul structurilor armatei naționale, adresat mai multor oficiali militari de către locotenentul Valeriu Tolocica (15 ianuarie 1992)

Documentul nr. 62

Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova cu privire la implementarea Legii cu privire la obligațiunea militară a cetățenilor Republicii Moldova (Nr. 969-XII , 17 martie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 63

Demers cu privire la menținerea integrității bazei tehnico-materiale a forțelor armate, prezentat Guvernului Republicii Moldova de conducerea Ministerului Apărării (Nr. 0625-291 , 18 martie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 64

Proiectul decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la trecerea unităților militare dislocate în teritoriu sub jurisdicția Republicii Moldova (Nr. 73 , 18 martie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 65

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la asumarea obligațiilor de Comandant Suprem al Forțelor Armate ale Republicii Moldova (Nr. 74 , 18 martie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 66

Declarația șefilor de stat ai țărilor-membre ale CSI cu privire la integritatea teritorială a Republicii Moldova (20 martie 1992)

Documentul nr. 67

Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale, adresat ministrului apărării al Republicii Moldova de către căpitanul în rezervă Victor Scorțescu (21 martie 1992)

Documentul nr. 68

Dispoziție privind trecerea armelor întrunite, unităților, instituțiilor, tehnicii militare, armamentului și materialelor, dislocate pe teritoriul republicii sub jurisdicția structurilor Ministerului Apărării al Republicii Moldova (Nr. 3I4/I/, 23 martie 1992, Moscova)

Documentul nr. 69

Demers privind conformitatea legilor cu privire la serviciul militar, înaintat spre examinare Parlamentului de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 701, 27 martie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 70

Decretul Președintelui Federației Ruse privind trecerea unităților militare ale fostei URSS, dislocate pe teritoriul Republicii Moldova în jurisdicția Federației Ruse (Nr. 320, 1 aprilie 1992, Moscova)

Documentul nr. 71

Legea Republicii Moldova cu privire la modificarea și completarea unor articole din Codului Penal ce vizează infracțiunile militare (Nr. 994-XII, 1 aprilie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 72

Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale, expediat ministrului securității naționale de către locotenentul-major Iurie Căruntu (2 aprilie 1992)

Documentul nr. 73

Telegrama oficială a conducerii Republicii Moldova adresată oficialilor din Federația Rusă și șefilor de stat din țările CSI (6 aprilie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 74

Textul jurământului militar aprobat prin Decretul Prezidiului Parlamentului Republicii Moldova Nr.1009-XII (8 aprilie 1992)

Documentul nr. 75

Proiectul Decretului privind trecerea în rezervă forțelor armate a trupelor de grăniceri, a trupelor de interne, a militarilor care au împlinit termenul serviciului militar activ stabilit și încorporarea curentă pentru satisfacerea serviciului militar activ în termen a cetățenilor Republicii Moldova, (8 aprilie 1992)

Documentul nr. 76

Apelul ministrului apărării al Republicii Moldova către militarii care își satisfac serviciul în cadrul unităților ruse dislocate pe teritoriul Republicii Moldova

Documentul nr. 77

Demers privind posibilitatea înrolării în structurile armatei naționale, adresat ministrului apărării al Republicii Moldova de către cetățeanul român Mihail Rotaru (10 aprilie 1992)

Documentul nr. 78

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la încorporarea din rezervă a ofițerilor și subofițerilor pentru satisfacerea serviciului militar în Forțele Armate ale Republicii Moldova (Nr. 87, 10 aprilie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 79

Demers privind posibilitatea reîncadrării militarilor din fosta armată sovietică în structurile armatei naționale, adresat Ministerului Apărării de către cetățeni din Republica Moldova (Nr. 247, 15 aprilie 1992)

Documentul nr. 80

Notă privind confirmarea numirii colonelului Valeriu Toporivski în funcție de locțiitor al ministrului apărării, semnată de ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 774 , 15 aprilie 1992)

Documentul nr. 81

Notă privind motivarea imposibilității Republicii Moldova de a participa la cofinanțarea construcției școlii militare superioare de aviație din orașul Ufa, expediată directorului școlii militare de către ministrul Ion Costăș (Nr. 790, 16 aprilie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 82

Legea Republicii Moldova privind obligațiunea militară și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova

Documentul nr. 83

Proiectul hotărârii cu privire la aprobarea comisiei de recrutare, înaintat spre examinare Guvernului de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova (Nr. 777 , 16 aprilie 1992)

Documentul nr. 84

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Comisiei de recrutare (16 aprilie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 85

Notă privind criteriile de completare cu specialiști militari a structurilor armatei naționale, expediată comandanților unităților militare sovietice dislocate în teritoriul Republicii Moldova de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 787)

Documentul nr. 86

Notă privind refuzul de a participa la finanțarea bugetului Forțelor Armate Unice ale CSI, expediată Ministerului Apărării de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova (Nr. 10-14, 20 aprilie 1992)

Documentul nr. 87

Cerere privind transferul în serviciul armatei naționale, expediată Ministerului Apărării de către căpitanul Nicolae Doni (21 aprilie 1992)

Documentul nr. 88

Cerere de mobilizare pentru acțiunile de luptă de la Nistru, adresată ministrului apărării al Republicii Moldova de către rezervistul Fiodor Chercheja (22 aprilie 1992)

Documentul nr. 89

Demers privind posibilitatea trimiterii tinerilor la studii în instituții militare de prestigiu și a angajării absolvenților respectivelor instituții în serviciul armatei naționale, expediat ministrului apărării de familiile acestora (24 aprilie 1992)

Documentul nr. 90

Notă privind refuzul de a participa la finanțarea bugetului Forțelor Armate Unice ale CSI, expediată conducerii FAU ale CSI de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 822 , 24 aprilie 1992)

Documentul nr. 91

Dispoziție vizând patrimoniul militar, înaintată comandantului unității militare nr. 40390 de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 819, 24 aprilie 1992)

Documentul nr. 92

Demers cu privire la facilitarea reîntoarcerii militarilor moldoveni în patrie, adresat ministrului apărării de către prim-vicepreședintele Parlamentului Republicii Moldova (Nr. 01.02.22 , 28 aprilie 1992)

Documentul nr. 93

Directivă privind completarea și asigurarea rezervelor cu material medicinal, expediată comandanților unităților militare de către șeful Secției medicale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova (Nr. 829, 28 aprilie 1992)

Documentul nr. 94

Demers cu privire la revizuirea deciziei de înstrăinare a edificiului Casei Ofițerilor, înaintat Comandantului Suprem al Forțelor Armate de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 840, 30 aprilie 1992)

Documentul nr. 95

Demers privind neadmiterea înstrăinării de la Ministerul Apărării a bazei tehnico-materiale a Asociației Sportul și Tehnica, adresat conducerii de vârf a Republicii Moldova de către ministrul Ion Coștaș (Nr. 861, 8 mai 1992)

Documentul nr. 96

Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova privind introducerea schimbărilor în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 184-5 din 25 martie 1992 cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova (aprilie 1992)

Documentul nr. 97

Demers cu privire la asigurarea cu material logistic a observatorilor militari în zona de conflict, înaintat ministrului apărării naționale al României de către ministrului apărării al Republicii Moldova (10 mai 1992)

Documentul nr. 98

Declarație privind posibilitatea introducerii trupelor militare ruse în zona de conflict, prezentată președintelui Republicii Moldova de către Consiliul militar al Armatei a 14-a de arme întrunite (19 mai 1992)

Documentul nr. 99

Demers cu privire la transferarea Direcției pentru servicii de alternativă în subordinea Ministerului Tineretului, Sportului și Turismului, înaintat prim-ministrului Republicii Moldova de către șeful interimar al direcției (Nr. 917, 21 mai 1992)

Documentul nr. 100

Demers vizând necesitatea construirii unui drum de ocolire în perimetrul poligonului militar din preajma orașului Cahul, înaintat Guvernului Republicii Moldova de conducerea executivului raional Cahul (Nr. 175, 21 mai 1992)

Documentul nr. 101

Ordonanța președintelui Republicii Moldova cu privire măsurile de apărare împotriva agresiunii armate a unităților și subunităților armatei a 14-a de arme întrunite care au trecut de partea forțelor separatiste (Nr. 26, 23 mai 1992)

Documentul nr. 102

Scrisoare de mulțumire ca răspuns la mesajul susținere a tinerelor forțe armate naționale, expediată cetățeanului Grigore Frunze de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 937, 25 mai 1992)

Documentul nr. 103

Indicații cu privire la modul de organizare a ceremoniei de depunere a jurământului militar, expediate conducătorilor de întreprinderi și instituții din sectorul Buiucani al orașului Chișinău de către pretorul și comisarul militar al sectorului Buiucani al orașului Chișinău (Nr. 646, 4 mai 1992)

Documentul nr. 104

Informație sintetizată privind implicarea Armatei a 14-a a Federației Ruse în conflictul de la Nistru (mai 1992)

Documentul nr. 105

Notă informativă cu privire la crearea instituției de pregătire a cadrelor militare pentru forțele armate naționale, expediată ministrului afacerilor interne de către ministrul apărării al republicii Moldova (Nr. 954, 1 iunie 1992)

Documentul nr. 107

Scrisoare de răspuns privind angajarea cetățenilor străini în structurile armatei naționale, adresată colonelului Mihail Rotaru (România) de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 957, 1 iunie 1992)

Documentul nr. 108

Notă însoțitoare la demersul vizând înstrăinarea patrimoniului militar, expediată procurorului militar al garnizoanei Chișinău de către viceministrul apărării (Nr. 693, 2 iunie 1992)

Documentul nr. 109

Demers cu privire la înstrăinarea apartamentelor deținute de militarii ruși demisionari, expediat prim-ministrului Republicii Moldova de către primarul orașului Ungheni (Nr. 66 , 2 iunie 1992)

Documentul nr. 110

Interpelare vizând posibilitatea transferării militarilor originari din Republica Moldova în serviciul armatei naționale, adresată Ministerului Securității Naționale de către șeful Direcției cadre a Ministerului Apărării (Nr. 973 , 4 iunie 1992)

Documentul nr. 111

Ordonanța Președintelui Republicii Moldova cu privire la crearea comisiilor de stat pentru tratative cu Federația Rusă și Ucraina în domeniile economic, politic și militar (Nr. 29, 6 iunie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 112

Apel privind asigurarea cu tratament specializat a militarilor răniți în operațiuni militare, adresat instituțiilor din republică de către șeful Secției medicale a Ministerului Apărării (Nr. 992 , 10 iunie 1992)

Documentul nr. 113

Raport cu privire la cazurile de înstrăinare a resurselor materiale și a proprietății statului, atestate în perimetrul zonei de conflict, prezentat președintelui Republicii Moldova de către ministrul Ion Costăș (Nr. 1004 , 12 iunie 1992)

Documentul nr. 113

Declarație de protest privind modul de soluționare a conflictului militar, înaintată conducerii de vârf a Republicii Moldova de către consiliul militar al Armatei a 14-a de arme întrunite (20 iunie 1992)

Documentul nr. 114

Demers vizând cazurile de înstrăinare ilicită a edificiilor unităților militare, înaintat președintelui Arbitrajului de Stat de către locțiitorul ministrului apărării al Republicii Moldova (22 iunie 1992)

Documentul nr. 115

Notă privind interzicerea pătrunderii ofițerilor ruși pe teritoriul orașelului militar al Ministerului Apărării, înaintată comandantul Direcției Sud-Vest de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1027, 22 iunie 1992)

Documentul nr. 116

Demers cu privire la modalitățile de utilizare a spațiului aviatic comun, expediat prim-ministrului Republicii Moldova de către Comandantul Suprem al Forțelor Armate întrunite ale CSI (23 iunie 1992)

Documentul nr. 117

Demers vizând completarea fondului bibliotecii Spitalului militar cu literatură în limba română, adresat directorului Bibliotecii Naționale de către șeful Departamentului cultură și relații cu publicul al Ministerului Apărării (Nr. 1033 , 24 iunie 1992)

Documentul nr. 118

Informație privind detașarea observatorilor la Consiliul pentru aviație civilă și utilizare a spațiului aviatic comun, expediată Guvernului Republicii Moldova de către ministrul apărării Ion Costăș (Nr. 1044)

Documentul nr. 119

Decizie despre înființarea Liceului Militar al Republicii Moldova (30 iunie 1992)

Documentul nr. 120

Comunicat de presă cu privire la unele aspecte ale cooperării în domeniul apărării și conducerii militare, abordate de miniștrii apărării ai țărilor-membre NATO și țărilor-membre CSI în cadrul seminarului organizat de consiliul parteneriatului NATO (3 iulie 1992)

Documentul nr. 121

Demers pentru aprobarea Hotărârii privind crearea Liceului Militar al Republicii Moldova, înaintat spre aprobare guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1056, 3 iulie 1992)

Documentul nr. 122

Scrisoare de mulțumire pentru contribuția adusă la instruirea militarilor basarabeni, expediată comandantului Unității 01286 Române de Tancuri de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1062, 8 iulie 1992)

Documentul nr. 123

Demers cu privire la identificarea de soluții pentru problemele prizonierilor și persoanelor dispărute în timpul Războiului din Afganistan, adresată ministrului apărării de către Consilierul de Stat pe lângă Președintele Republicii Moldova (Nr. S.P.-01/18, 9 iulie 1992)

Documentul nr. 124

Notă privind ostașii-prizonieri originari din Republica Moldova, expediată Consilierului de Stat de pe lângă Președintele Republicii Moldova de către ministrul apărării Pavel Creangă (9 iulie 1992)

Documentul nr. 125

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la eliberarea domnului Ion Costăș din funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova (Nr. 159, 16 iulie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 126

Ordonanța Președintelui Republicii Moldova cu privire la desemnarea membrilor Comisiei Unificate de Control din partea Republicii Moldova (Nr. 42, 22 iulie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 127

Notă cu privire la participarea delegației Republicii Moldova la seminarul organizat de consiliul parteneriatului NATO, prezentată ministrului securității naționale de către ministrului apărării al Republicii Moldova (Nr. 1087, 23 iulie 1992)

Documentul nr. 128

Demers vizând modalitatea de asigurare materială a efectivului forțelor armate, adresat ministrului apărării naționale al României de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1088, 24 iulie 1992)

Documentul nr. 129

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la măsurile de protecție socială a participanților la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și la acordarea ajutorului necesar unor persoane și familii care au avut de suferit de pe urma conflictului armat (Nr. 168, 25 iulie 1992, Chișinău)

Documentul nr. 130

Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova privind măsurile de protecție a persoanelor participante la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și ajutorarea etășenilor și familiilor care au suferit în rezultatul conflictului (3 august 1992)

Documentul nr. 131

Demers privind eventualitatea utilizării, în contextul evenimentelor de la Nistru, a laboratorului de mijloace tehnice de instruire al Universității de Stat din Moldova, adresat rectorului USM de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1095, 3 august 1992)

Documentul nr. 132

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 537 privind constituirea delegației guvernamentale a Republicii Moldova pentru tratative cu Guvernul Federației Ruse (10 august 1992)

Documentul nr. 133

Demers privind continuarea colaborării cu specialiștii români în vederea editării revistei Oastea Moldovei, înaintat ministrului apărării naționale al României de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1111, 18 august 1992)

Documentul nr. 134

Propuneri vizând utilizarea bazei tehnico-materiale a Complexului de calcul al instituției militare în scopuri comunitare, înaintate președintelui Mircea Snegur de către conducerea Ministerului Apărării al Republicii Moldova (Nr. 1119, 19 august 1992)

Documentul nr. 135

Demers cu privire la numirea în funcții a locțiitorilor șefului de stat-major, înaintat guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1126, 21 august 1992)

Documentul nr. 136

Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la introducerea schimbărilor în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 184-5 din 25 martie 1992 cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova (Nr. 1125, 21 august 1992)

Documentul nr. 137

Notă informativă vizând numărul militarilor, rezerviștilor și voluntarilor care și-au pierdut viața, au fost răniți ori au rămas cu handicap în urma rănilor, prezentată guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1127, 21 august 1992)

Documentul nr. 138

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind decorarea participanților la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova cu distincții guvernamentale și de stat (Nr. 189, 24 august 1992, Chișinău)

Documentul nr. 139

Demers privind eliberarea în rezervă a militarilor care s-au destins în acțiunile de luptă, înaintat Comisiei de Stat pentru Probleme Militare de către ministrul apărării al Republicii Moldova (Nr. 1115, 29 august 1992)

Documentul nr. 140

Demers cu privire la situația din Armata a 14-a de arme întrunite, adresat de ministrul apărării al Federației Ruse de corpului ofițeresc al armatei (16 septembrie 1992)

Documentul nr. 141

Telegramă de răspuns a generalului Pavel Graciov la demersul din 16 septembrie 1992 al corpului ofițeresc al Armatei a 14-a de arme întrunite (22 septembrie 1992)

Documentul nr. 142

Notă cu privire la reabilitarea unor obiecte strategice avariate în toiul luptelor de la Nistru, prezentată Guvernului Republicii Moldova de ministrul transportului (Nr. 07/1-2-252, 30 octombrie 1992)

Documentul nr. 143

Demers privind stabilirea unor relații de conlucrare între instituțiile statului și coordonarea acțiunilor acestora, adresat ministrului apărării de către procurorul Republicii Moldova (23 noiembrie 1992)

Documentul nr. 144

Proiectul Regulamentului cu privire la modul și condițiile de eliberare a legitimațiilor ce confirmă dreptul la înlesniri participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova (1 decembrie 1992)

Documentul nr. 145

Directiva ministrului apărării al Republicii Moldova privind procedura de recrutare a ofițerilor în rezervă pentru serviciu prin contract în cadrul forțelor armate (Nr. 1 , 12 decembrie 1992)

Documentul nr. 146

Acord de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei (19 februarie 1993, Chișinău)

Documentul nr. 147

Acord de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Belarus (10 iunie 1993, Minsk)

Documentul nr. 148

Decret privind declararea sărbătorii profesionale – Ziua Armatei, aprobat de Prezidiul Parlamentului Republicii Moldova (Nr. 1549-XII, 13 iulie 1993, Chișinău)

Documentul nr. 149

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea în funcția de șef al marelui stat-major al Forțelor Armate - prim-vice-ministru al apărării (Nr. 176 , 25 octombrie 1993, Chișinău)

Documentul nr. 150

Extras din ordinul de zi al ministrului apărării vizând excluderea generalului [Ion] Costăș din lista nominală a instituției (Nr. 203, 10 noiembrie 1993)

Documentul nr. 151

Document-cadru privind Parteneriatul pentru Pace, elaborat de Consiliul Nord-Atlantic (10-11 ianuarie 1994)

Documentul nr. 1.52

Document-invitație privind participarea la Parteneriatul pentru Pace, elaborat de Consiliul Nord-Atlantic (10-11 ianuarie 1994)

Documentul nr. 153

Memoriu cu privire la statutul juridic al patrimoniului militar al trupelor ex-sovietice dislocate pe teritoriul Republicii Moldova, prezentat Ministerului Afacerilor Externe de către ministrul justiției al Republicii Moldova (Nr. 01/105, 19 ianuarie 1994)

Documentul nr. 154

Decret cu privire la unele măsuri de protecție socială a militarilor aprobat de Președintele Republicii Moldova (Nr. 60, 4 martie 1994, Chișinău)

Documentul nr. 155

Extras din planul de lucru pentru dialog, parteneriat și cooperare 1994/1995 (2 decembrie 1994)

Documentul nr. 156

Acord între statele- la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state-participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor

Documentul nr. 157

Protocol adițional la Acordul dintre statele- la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor

Documentul nr. 158

Discursul ministrului apărării al Republicii Moldova, rostit cu prilejul celei de-a treia aniversări a Brigăzii Mixte de Aviație Decebal (7 mai 1995)

Documentul nr. 159

Acord de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Bulgaria (15 iunie 1995)

Documentul nr. 160

Memorandum cu privire la cooperarea între Ministerul Apărării al Statelor Unite ale Americii și Ministerul Apărării al Republicii Moldova (4 decembrie 1995, Washington, D. C.)

Documentul nr. 161

Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 despre conducerea Ministerului Apărării al Republicii Moldova (Nr. DP RM 68/1996, 15 martie 1996, Chișinău)

Documentul nr. 162

Hotărârea Curții Constituționale cu privire la constituționalitatea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 despre conducerea Ministerului Apărării (Nr. HCC9a, 10a /1996, 4 aprilie 1996, Chișinău)

Documentul nr. 163

Documentul de bază al Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic (30 mai 1997)

Documentul nr. 164

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la colaborarea militară (28 iulie 1997, Moscova)

Documentul nr. 165

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Ungare cu privire la colaborarea militară (24 noiembrie 1997, Budapesta)

Documentul nr. 166

Protocol adițional suplimentar la Acordul dintre statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor (19 decembrie 1997)

Documentul nr. 167

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind numirea domnului Ion Coropcean în funcția de șef al marelui stat-major - prim-vice-ministru al apărării (Nr. 643-II, 16 iunie 1998, Chișinău)

Documentul nr. 168

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Franceze cu privire la colaborarea bilaterală în domeniul apărării (15 iulie 1998, Paris)

Documentul nr. 169

Acord între Ministrul Apărării al Republicii Moldova și Ministrul Apărării Naționale al Republicii Polone privind colaborarea în domeniul militar (27 octombrie 1998, Varșovia)

Documentul nr. 170

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și statul-major general al Republicii Turcia cu privire la colaborarea în domeniile militar de instruire, tehnică și știință (19 noiembrie 1998, Ankara)

Documentul nr. 171

Raportul Comitetului director politico-militar al Parteneriatului pentru Pace cu privire la măsurile adoptate în cadrul programului PpP (25 aprilie 1999)

Documentul nr. 172

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Braghîș (ministru al apărării – Boris Gămurari) (Nr. 1263-II, 21 decembrie 1999, Chișinău)

Documentul nr. 173

Acord de cooperare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Populare Chineze (24 iunie 2001, Beijing)

Documentul nr. 174

Raport cu privire la revizuirea generală a Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic și a Parteneriatului pentru Pace (21 noiembrie 2002)

Documentul nr. 175

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Federal al Apărării al Republicii Federale Germania cu privire la cooperarea în domeniul militar (18 martie 2003, Chișinău)

Documentul nr. 176

Legea cu privire la apărarea națională (Nr. 345-XV, 25 iulie 2003, Chișinău)

Documentul nr. 177

Acord de cooperare militară între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Elene (16 septembrie 2003, Atena)

Documentul nr. 178

Planul de acțiuni al Parteneriatului pentru edificarea instituțiilor de apărare (PAP-DIB) (7 iunie 2004)

Documentul nr. 179

Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Nr. 212-XV, 24 iunie 2004, Chișinău)

Documentul nr. 180

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Valeriu Pleșca în funcția de ministru al apărării (Nr. 2167-II, 28 decembrie 2004, Chișinău)

Documentul nr. 181

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Slovace cu privire la colaborarea în domeniul militar (12 august 2005, Chișinău)

Documentul nr. 182.

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Letone cu privire la cooperarea în domeniul apărării (3 aprilie 2006, Chișinău)

Documentul nr. 183

Memorandum de înțelegere între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord privind cooperarea și relațiile în domeniul apărării (7 septembrie 2006, Londra)

Documentul nr. 184

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene cu privire la cooperarea în domeniul apărării (6 decembrie 2006, Roma)

Documentul nr. 185

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Vitalie Vrabie în funcția de ministru al apărării (Nr. 1218-IV, 16 iulie 2007, Chișinău)

Documentul nr. 186

Politica fondului de încredere NATO/PpP (9 iunie 2009)

Documentul nr. 187

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind numirea domnului Iurie Dominic în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (Nr. 315-V, 27 mai 2010, Chișinău)

Documentul nr. 188

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea în domeniul militar (20 aprilie 2012, Chișinău)

Documentul nr. 189

Cadrul politic-militar pentru implicarea partenerilor în operațiuni sub egida NATO (20 noiembrie 2010)

Documentul nr. 190

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Cehe cu privire la cooperarea în domeniul apărării (16 mai 2011, Praga)

Documentul nr. 191

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Lituania cu privire la cooperarea în domeniul apărării (18 mai 2011, Vilnius)

Documentul nr. 192

Memorandum de înțelegere între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Estonia privind cooperarea în domeniul apărării (19 octombrie 2011, Tallin)

Documentul nr. 193

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind numirea domnului Vitalie Stoian în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (Nr. 126-VII, 14 iunie 2012, Chișinău)

Documentul nr. 194

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Igor Gorgan în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (Nr. 773-VII, 19 august 2013, Chișinău)

Documentul nr. 195

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Serbia privind cooperarea în domeniul apărării (4 decembrie 2013, Belgrad)

Documentul nr. 196

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Valeriu Troenco în funcția de ministru al apărării (Nr. 1057-VII, 4 aprilie 2014, Chișinău)

Documentul nr. 197

Acord dintre Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Georgiei privind cooperarea în domeniul apărării (1 octombrie 2014, Tbilisi)

Documentul nr. 198

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Gaburici (ministru al apărării – Viorel Cibotaru) (Nr. 1455-VII, 18 februarie 2015, Chișinău)

Documentul nr. 199

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Streleț (ministru al apărării – Anatolie Șalaru) (Nr. 1698-VII, 30 iulie 2015, Chișinău)

Documentul nr. 200

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Igor Cutie în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (Nr. 2425-VII, 3 noiembrie 2016, Chișinău)

Documentul nr. 201

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Azerbaidjan privind cooperarea în domeniul militar (24 aprilie 2017, Chișinău, 12 iunie 2017, Baku)

Documentul nr. 202

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Eugen Sturza în funcția de ministru al apărării (Nr. 411-VIII(i), 24 octombrie 2017, Chișinău)

Documentul nr. 203

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Sandu (ministru al apărării – Pavel Voicu) (Nr. 1172-VIII, 8 iunie 2019, Chișinău)

Documentul nr. 204

Decretul Președintelui Republicii Moldova, cu privire la numirea domnului Igor Gorgan în funcția de șef al marului stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (Nr. 1195-VIII, 1 iulie 2019, Chișinău)

Documentul nr. 205

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Chicu (ministru al apărării – Victor Gaiciuc) (Nr. 1318-VIII, 14 noiembrie 2019, Chișinău)

Documentul nr. 206

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Alexandru Pânzari în funcția de ministru al apărării (Nr. 1506-VIII, 16 martie 2020, Chișinău)

Documentul nr. 207

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Victor Gaiciuc în funcția de ministru al apărării (Nr. 1834-VIII, 9 noiembrie 2020, Chișinău)

Documentul nr. 1.
Declarația de Suveranitate a Republicii Sovietice Socialiste Moldova,
adoptată de Sovietul Suprem al RSS Moldova

23 iunie 1990, Chișinău

Sovietul Suprem al RSS Moldova de legislatura a douăsprezecea, întrunit în prima sa sesiune, recunoscând adevărul că toți oamenii sunt egali și au dreptul inalienabil la viață, libertate și prosperitate, fiind conștient de responsabilitatea istorică pentru destinele Moldovei, cu istoria, cultura și tradițiile ei milenare, respectând dreptul la suveranitate al tuturor popoarelor, în scopul asigurării legalității, echității și stabilității sociale, exprimând voința poporului, declară solemn:

1. Republica Sovietică Socialistă Moldova este un stat suveran. Suveranitatea RSS Moldova este condiția firească și necesară a existenței statalității Moldovei.

2. Izvorul și purtătorul suveranității este poporul. Suveranitatea este exercitată în interesul întregului popor de către organul reprezentativ suprem al puterii de stat al republicii. Nicio parte a poporului, niciun grup de cetățeni, niciun partid politic sau organizație obștească, nicio altă formațiune, nicio persoană particulară nu poate să-și asume dreptul de a exercita suveranitatea.

3. Republica Sovietică Socialistă Moldova este un stat unitar, indivizibil. Frontierele RSS Moldova pot fi schimbate numai pe bază de acorduri reciproce între RSS Moldova și alte state suverane, în conformitate cu voința poporului, adevărul istoric și ținându-se seama de normele dreptului internațional unanim recunoscute.

4. Pământul, subsolul, apele, pădurile și celelalte resurse naturale aflate pe teritoriul RSS Moldova, precum și întregul potențial economic, financiar, tehnico-științific, valorile patrimoniului național constituie proprietatea exclusivă a RSS Moldova și sunt utilizate în scopul satisfacerii necesităților materiale și spirituale ale poporului republicii.

Întreprinderile, organizațiile, instituțiile și alte obiective ce aparțin comunității statelor suverane, statelor străine și cetățenilor lor, organizațiilor internaționale pot fi amplasate pe teritoriul RSS Moldova și pot utiliza resursele ei naturale numai cu consimțământul organelor respective ale puterii de stat ale RSS Moldova și în modul stabilit de legislația republicii.

5. Pentru asigurarea garanțiilor social-economice, politice și juridice ale suveranității republicii, Sovietul Suprem al RSS Moldova stabilește: deplinătatea puterii Republicii Sovietice Socialiste Moldova în rezolvarea tuturor problemelor vieții de stat și sociale, prioritatea Constituției și a legilor RSS Moldova pe întreg teritoriul ei. Legile și alte acte normative unionale se pun în aplicare în Moldova numai după ratificarea (aprobarea) lor de către Sovietul Suprem al Republicii, iar efectele celor aflate în vigoare, dar care contravin suveranității Moldovei, se suspendă.

6. Republica Sovietică Socialistă Moldova recunoaște drepturile suverane ale tuturor statelor. Ca stat suveran, RSS Moldova are dreptul să intre în uniuni de state, delegându-le benevol unele împuterniciri, să retragă aceste împuterniciri sau să iasă din aceste uniuni în modul stabilit prin tratatul de rigoare.

7. Republica Sovietică Socialistă Moldova participă la exercitarea împuternicirilor delegate comunității statelor suverane, având, totodată, reprezentanți plenipotențieri în alte state suverane.

Divergențele dintre RSS Moldova și comunitatea statelor suverane se soluționează în modul stabilit prin Tratatul respectiv.

8. În Republica Sovietică Socialistă Moldova se instituie cetățenia republicană. Tuturor cetățenilor republicii, cetățenilor străini și persoanelor fără cetățenie care locuiesc pe teritoriul RSS Moldova li se garantează drepturile și libertățile prevăzute de Constituție și de alte acte legislative ale RSS Moldova, de principiile și normele dreptului internațional unanim recunoscute, el supunându-se legilor republicii.

Cetățenii Moldovei care trăiesc în afara Republicii se află sub ocrotirea RSS Moldova.

9. Republica Sovietică Socialistă Moldova garantează tuturor cetățenilor, partidelor politice, organizațiilor obștești, mișcărilor de masă și organizațiilor religioase ce activează în conformitate cu prevederile

Constituției RSS Moldova posibilități juridice egale de a participa la exercitarea funcțiilor de stat și obștești.

10. Separarea puterii legislative, executive și judecătorești constituie principiul de bază al funcționării RSS Moldova ca stat democratic de drept.

11. Republica Sovietică Socialistă Moldova respectă Statutul Organizației Națiunilor Unite și își exprimă adeziunea față de principiile și normele dreptului internațional unanim recunoscute și voința de a conviețui în pace și bună înțelegere cu toate țările și popoarele, de a face totul pentru a se evita confruntările în relațiile internaționale, interstatale și interetnice, apărând, totodată, interesele poporului RSS Moldova.

12. Republica Sovietică Socialistă Moldova, ca subiect egal în drepturi al relațiilor și tratatelor internaționale, se declară zonă demilitarizată, contribuie activ la întărirea păcii și securității în întreaga lume, participă nemijlocit la procesul european de colaborare și securitate, precum și în structurile europene.

13. Prezenta Declarație servește drept bază pentru elaborarea noii Constituții a RSS Moldova, perfecționarea legislației republicane și drept punct de plecare în pregătirea și încheierea Tratatului unional dintre RSS Moldova și comunitatea statelor suverane.

Ziarul Moldova Socialistă, nr. 148, 28 iunie 1990

Documentul nr. 2

Hotărârea Sovietului Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova cu privire la serviciul militar al cetățenilor din RSS Moldova

**Nr. 254-XII
4 septembrie 1990, Chișinău**

Sovietul Suprem al RSS Moldova constată că în ultimul timp unul din factorii ce influențează destabilizarea situației social-politice din republică este atitudinea negativă a populației față de serviciul cetățenilor RSS Moldova în rândurile Forțelor Armate ale URSS. Antrenarea cetățenilor republicii (militarilor) în acțiunile de aplanare a conflictelor interetnice și de lichidare a consecințelor dezordinilor cu caracter de masă din diferite regiuni ale URSS se soldează cu moartea unora dintre aceștia. Numai în ultimii doi ani și opt luni, în rândurile Armatei Sovietice și-au pierdut viața 127 de cetățeni ai RSS Moldova. De asemenea mulți tineri se întorc invalizi. În legătură cu agravarea relațiilor interetnice din mediul ostășesc, cetățeni ai republicii, mai ales moldoveni, nesuportând batjocura și maltratarea permanentă, jignirea demnității personale, părăsesc unitățile militare și se întorc acasă. Ei sunt constrânși să încalce astfel, în mod premeditat, obligațiile de satisfacere a serviciului militar, stabilite de legislația în vigoare, devenind dezertori și fiind pasibili de pedeapsă penală.

Aceste circumstanțe provoacă durere și suferințe mamelor, rudelor și apropiaților acestora, generează stări de spirit antimilitar, fac pe oameni să creadă că șefii de unități și subunități militare, inclusiv conducerea Forțelor Armate ale URSS, sunt incapabili să asigure condițiile necesare pentru satisfacerea serviciului militar, securitatea personală a militarilor, ocrotirea sănătății și vieții lor.

Conștient de responsabilitatea pe care o poartă pentru apărarea drepturilor, onoarei și demnității cetățenilor republicii, pentru asigurarea securității, pentru ocrotirea sănătății și vieții lor, conștient de necesitatea reglementării problemelor legate de satisfacerea de către cetățenii republicii a serviciului militar pe teritoriul republicii și să-l prezinte spre examinare Sovietului Suprem al RSS Moldova la sesiunea lui ordinară de toamnă.

1. Exercițarea controlului asupra îndeplinirii prezentei Hotărâri revine Comisiei pentru securitatea statului și problemele militare a Sovietului Suprem al RSS Moldova.

2. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din ziua adoptării.

Președintele Sovietului Suprem al RSS Moldova Alexandru Moșanu [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 202

Documentul nr. 3

Declarația Sovietului Suprem al RSS Moldova către cetățenii republicii și militarii unităților Armatei Sovietice dislocate pe teritoriul Moldovei

29 noiembrie 1990, Chișinău

В сложившейся в стране общественно-политической ситуации, принимая во внимание выступления отдельных руководителей СССР в Союзном парламенте, а также заявления министра обороны СССР маршала Д[митрия] Т[имофеевича] Язова от 27 ноября 1990 года, Парламент ССР Молдова считает необходимым обратиться к гражданам Республики и военнослужащим частей Советской Армии, дислоцирующихся на территории Молдовы, со следующим заявлением:

1. Провоцирование конфликтов между армией и населением чревато тяжелыми последствиями как для гражданского населения, так и для военнослужащих.

Малейший конфликт может поставить под угрозу суверенитет нашего государства – ССР Молдова.

2. Военнослужащие не несут какой бы то ни было ответственности за политические ошибки бывшего или нынешнего руководства СССР. Поэтому любые оскорбления в адрес армии либо ее представителей недопустимы.

3. Военнослужащие не должны доверять провокационным, злонамеренным слухам об антиармейских настроениях, имеющим целью обострение отношений между ними и гражданским населением.

4. Районные и городские Советы народных депутатов ССР Молдова призваны уделять особое внимание поддержанию общественного порядка в зонах дислокации воинских частей и местожительства членов семей военнослужащих.

5. Считаем, что вопрос о статусе и нахождении формирований Советской Армии на территории нашей республики должен быть решен исключительно парламентским путем.

Верховный Совет ССР Молдовы

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova: culegere de documente și materiale*,
Litera Internațional, Chișinău, 2014, p. 44.

Documentul nr. 4

Hotărârea Guvernului Republicii Sovietice Socialiste Moldova vizând aprobarea Regulamentului Departamentului de Stat pentru Probleme Militare

Nr. 257

7 mai 1991, Chișinău

Guvernul RSS Moldova hotărăște:

A aproba *Regulamentul Departamentului de Stat pentru Probleme Militare al RSS Moldova* (se anexează).

Prim-ministrul RSS Moldova Mircea Druc

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos.2, f. 17

Documentul nr. 5
Legea Republicii Sovietice Socialiste Moldova cu privire
la schimbarea denumirii statului RSS Moldova în Republica Moldova

23 mai 1991, Chișinău

Având în vedere importanța spirituală, istorică și politico-juridică a denumirii oficiale a statului și exprimând dorința alegătorilor, cetățeni ai RSS Moldova, Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova hotărăște:

1. Statul suveran RSS Moldova se numește Republica Moldova (în formă prescurtată Moldova).
2. În Constituția (Legea Fundamentală) a RSS Moldova se fac următoarele modificări: în titlul și în textul Constituției cuvintele „*Republica Sovietică Socialistă Moldova*” se înlocuiesc cu cuvintele „*Republica Moldova*” (în formă prescurtată „*Moldova*”), „*Sovietul Suprem al RSS Moldova*” cu „*Parlamentul Republicii Moldova*”, „*Prezidiul Sovietului Suprem al RSS Moldova*” cu „*Prezidiul Parlamentului Republicii Moldova*”, „*Președintele RSS Moldova*” cu „*Președintele Republicii Moldova*”, „*Guvernul RSS Moldova*” cu „*Guvernul Republicii Moldova*”, „*Președintele Sovietului Suprem al RSS Moldova*” cu „*Președintele Parlamentului Republicii Moldova*”, „*Prim-ministrul RSS Moldova*” cu „*Prim-ministrul Republicii Moldova*”.

În modul corespunzător se va schimba și denumirea altor organe ale puterii de stat și ale administrației de stat, a instituțiilor oficiale și a funcțiilor conducătorilor lor.

3. Din textul Constituției (Legea Fundamentală) a RSS Moldova se exclude preambulul.
4. Prezenta Lege intră în vigoare din momentul adoptării ei.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

Ziarul Moldova Suverană, nr. 109, 24 mai 1991

Documentul nr. 6
Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind punerea în aplicare
a Legii Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă

Nr. 634-XII
9 iulie 1991, Chișinău

Parlamentul Republicii Moldova hotărăște:

1. Legea Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă se pune în aplicare de la data adoptării ei.
2. Guvernul Republicii Moldova, în termen de o lună:
 - va prezenta spre examinare Parlamentului Moldova propuneri pentru aducerea actelor legislative ale Republicii Moldova în concordanță cu Legea Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă;
 - va aproba Regulamentul organizării și satisfacerii serviciului de alternativă, Regulamentul examenului medical și componența nominală a Comisiei republicane pentru serviciul de alternativă;
 - va stabili lista de lucrări și va asigura crearea de condiții necesare pentru satisfacerea serviciului de alternativă.
3. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data adoptării ei.

Președintele Parlamentului Republicii Moldova Alexandru Moșanu

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 18

Legea Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă

9 iulie 1991, Chișinău

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. SARCINILE LEGII

Legea Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă stabilește, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova și cu normele de drept internațional, modul de înlocuire a serviciului militar cu serviciul de alternativă și modul de satisfacere a serviciului de alternativă în scopul asigurării cadrului pentru manifestarea datoriei civice față de societate, compatibil cu dreptul cetățenilor la libertatea gândirii, conștiinței, religiei și convingerilor.

Articolul 2. LEGISLAȚIA PRIVIND SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Legislația privind serviciul de alternativă constă din prezenta Lege, din alte acte legislative ale Republicii Moldova și din Regulamentul organizării și satisfacerii serviciului de alternativă, aprobat de Guvernul Republicii Moldova.

Articolul 3. DREPTUL DE A REFUZA SATISFACEREA SERVICIULUI MILITAR ȘI OBLIGAȚIA DE A SATISFACE SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a refuza satisfacerea serviciului militar din convingeri religioase și pacifiste.

Cetățenii care refuză satisfacerea serviciului militar din convingeri religioase și pacifiste sunt obligați să facă serviciul de alternativă.

Articolul 4. NOȚIUNEA SERVICIULUI DE ALTERNATIVĂ

Serviciu de alternativă este serviciul de stat al cetățenilor, care are caracter civil, social util și care înlocuiește serviciul militar din convingeri ale conștiinței.

Serviciul de alternativă nu are caracter de pedeapsă.

Serviciul de alternativă nu este subordonat Ministerului Apărării.

Articolul 5. PERSOANELE CARE POT FI ÎNCORPORATE ÎN SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

În serviciul de alternativă se încorporează cetățeni ai Republicii Moldova de sex masculin în vârstă de la 18 până la 27 de ani, înscriși la evidență militară ca recruți și scutiți de satisfacerea serviciului militar în modul stabilit de prezenta Lege.

În serviciul de alternativă nu se încorporează:

- cetățenii ai căror frați drepti au căzut sau au murit în timpul satisfacerii serviciului militar sau al serviciului de alternativă;
- slujitorii cultelor, călugării și elevii instituțiilor de învățământ teologic;
- cetățenii inapți pe motive de sănătate pentru serviciul de alternativă în conformitate cu lista afecțiunilor, aprobată de Ministerul Sănătății al Republicii Moldova.

Persoanele care au ispășit pedeapsă pentru săvârșirea unor infracțiuni grave pot fi încorporate în serviciul de alternativă, luându-se în vedere circumstanțele concrete, pe baza hotărârii comisiilor raionale (orașenești) pentru serviciul de alternativă.

Articolul 6. DURATA SERVICIULUI DE ALTERNATIVĂ

Durata serviciului de alternativă este de 24 de luni, pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior de 12 luni.

Articolul 7. LOCUL SATISFACERII SERVICIULUI DE ALTERNATIVĂ

Cetățenii Republicii Moldova satisfac serviciul de alternativă la întreprinderi, instituții, organizații ale republicii, amplasate pe teritoriul ei, și în formațiuni, dislocate pe teritoriul republicii.

Serviciul de alternativă al cetățenilor Republicii Moldova poate fi satisfăcut peste hotarele ei numai cu consimțământul cetățenilor și pe baza acordului interguvernamental, la care Republica Moldova este parte.

Articolul 8. SFERELE DE SATISFACERE A SERVICIULUI DE ALTERNATIVĂ

Serviciul de alternativă prevede efectuarea de către cetățeni a unor lucrări deosebit de necesare societății. El se satisface în:

- formațiuni de salvare și antiincendiare;
- formațiuni ecologice;
- instituții de ocrotire a sănătății din sfera socială;
- organizații de construcții, de reparații și construcții, de construire a drumurilor, de reparare a drumurilor;
- instituții din gospodăria comunală, agricultură, organizațiile și întreprinderile de producere și de prelucrare a producției agricole.

Printr-o hotărâre a Guvernului Republicii Moldova, cetățenii care satisfac serviciul de alternativă pot fi atrași la lucrările de lichidare a urmărilor catastrofale, calamităților naturale și ale altor evenimente extraordinare.

Lista lucrărilor pentru satisfacerea serviciului de alternativă o stabilește guvernul Republicii Moldova.

Capitolul II

ORGANELE DE STAT ALE SERVICIULUI DE ALTERNATIVĂ

Articolul 9. COMISIA REPUBLICANĂ ȘI COMISIILE RAIONALE (ORĂȘENEȘTI) PENTRU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Organul de stat suprem de conducere a serviciului de alternativă în Republica Moldova este Comisia republicană pentru serviciul de alternativă. Componența nominală a comisiei o aprobă guvernul Republicii Moldova.

Pentru organizarea și realizarea serviciului de alternativă, în raioane (orașe) se înființează comisii raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă.

Componența nominală a comisiei raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă o aprobă Comitetul executiv al sovietului raional (orășenesc) de deputați ai poporului.

Modul de organizare și de funcționare a Comisiei republicane și a comisiilor raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă se stabilește în Regulamentul organizării și satisfacerii serviciului de alternativă.

Articolul 10. COMPONENTA COMISIEI REPUBLICANE PENTRU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Comisia republicană pentru serviciul de alternativă:

- elaborează programul republican de organizare și satisfacere a serviciului de alternativă;
- exercită pe întreg teritoriul Republicii Moldova conducerea organelor serviciului de alternativă, dirijează, coordonează și controlează activitatea lor;
- stabilește numărul cetățenilor care urmează a fi încorporați în serviciul de alternativă și numărul locurilor de muncă necesare organizării;
- creează centre de instrucție pentru pregătirea profesională specială a cetățenilor care fac serviciul de alternativă;

- încheie contracte cu întreprinderi, instituții, organizații, centre de instrucție privind satisfacerea serviciului de alternativă a cetățenilor și pregătirea lor profesională;
- examinează plângerile și cererile cetățenilor;
- ia măsuri pentru ocrotirea drepturilor și intereselor cetățenilor care fac serviciul de alternativă;
- lămurește prevederile constituționale și alte prevederi legislative privind serviciul de alternativă;
- adoptă hotărâri privind transferarea cetățenilor în alt raion (oraș) pentru continuarea serviciului de alternativă;
- adoptă hotărâri privind încheierea înainte de termen a serviciului de alternativă al cetățenilor.

Articolul 11. COMPONENTA COMISIEI RAIONALE (ORĂȘENEȘTI) PENTRU SERVICIU DE ALTERNATIVĂ

Comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă:

- primește și înregistrează cererile de încorporare în serviciul de alternativă ale cetățenilor și înștiințează despre aceasta comisariatul militar respectiv;
- organizează examenul medical al cetățenilor care au depus cerere de încorporare în serviciul de alternativă;
- adoptă hotărâri asupra cererilor de încorporare în serviciul de alternativă ale cetățenilor;
- îndreaptă cetățenii la locurile de satisfacere a serviciului de alternativă și la centrele de instrucție pentru pregătire profesională specială;
- ține evidența cetățenilor care satisfac serviciul de alternativă și face dări de seamă statistice în modul stabilit de organele statistice de stat;
- organizează controlul asupra satisfacerii serviciului de alternativă;
- efectuează, împreună cu serviciul de plasare în câmpul muncii, atestarea locurilor de muncă pentru asigurarea satisfacerii serviciului de alternativă;
- adoptă hotărâri privind transferarea cetățenilor în alt loc din cadrul raionului (orașului) pentru continuarea serviciului de alternativă;
- remite organelor de anchetă materiale privind cetățenii care se eschivează de la serviciul de alternativă.

Articolul 12. MIJLOACELE DE ASIGURARE A ACTIVITĂȚII ORGANELOR DE STAT PENTRU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Mijloacele de asigurare a activității Comisiei republicane și a comisiilor raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă se alocă de la bugetul republican.

Cetățenilor care sunt atrași la lucru în comisia republicană și în comisiile raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă li se menține salariul mediu la principalul loc de lucru în conformitate cu legislația în vigoare.

Modul de compensare a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor a cheltuielilor legate de participarea lucrătorilor lor la activitatea comisiilor pentru serviciul de alternativă îl stabilește guvernul Republicii Moldova.

Capitolul III ÎNCORPORAREA ÎN SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ ȘI SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

Articolul 13. PERIOADA ÎNCORPORĂRII ÎN SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Încorporarea în serviciul de alternativă se efectuează de două ori pe an (în martie-aprilie și în septembrie-octombrie) printr-o hotărâre a Guvernului Republicii Moldova.

Articolul 14. CEREREA DE ÎNCORPORARE ÎN SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Cetățeanul care dorește să fie încorporat în serviciul de alternativă depune o cerere argumentată la comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă în decursul a patru luni înainte de începutul

încorporării în serviciul de alternativă (noiembrie-februarie și mai-august).

Cererea cetățeanului, înregistrată de comisie, suspendă încorporarea lui în serviciul militar activ până la examinarea chestiunii în fond.

În termen de 3 zile de la data înregistrării cererii, comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă înștiințează comisariatul militar despre suspendarea încorporării cetățeanului în serviciu militar activ.

Articolul 15. EXAMENUL MEDICAL

Comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă organizează examenul medical al cetățenilor care au depus cerere de încorporare în serviciul de alternativă, în conformitate cu Regulamentul examenului medical, aprobat de guvernul Republicii Moldova.

Articolul 16. HOTĂRÂREA COMISIEI RAIONALE (ORĂȘENEȘTI) PENTRU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă examinează la ședința sa cererea cetățeanului, iar în caz de necesitate ascultă mărturiile altor persoane și studiază materiale suplimentare pentru a aprecia temeinicia motivelor din cerere. Cetățeanul are dreptul să asiste la ședințele comisiei în timpul examinării cererii sale.

Comisia raională (orășenească) adoptă, în conformitate cu rezultatele examinării cererii și ale examenului medical al cetățeanului, o hotărâre privind:

- încorporarea cetățeanului în serviciul de alternativă;
- amânarea încorporării cetățeanului în serviciul de alternativă;
- inaptitudinea completă a cetățeanului pentru serviciul de alternativă;
- respingerea cererii cetățeanului de încorporare în serviciul de alternativă.

Hotărârea comisiei raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă se adoptă cu votul majorității membrilor comisiei.

Hotărârea comisiei raionale (orășenești) privind încorporarea cetățeanului în serviciul de alternativă constituie un temei pentru a fi luat de la evidența militară și a fi pus la evidența serviciului de alternativă.

Comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă înștiințează în termen de trei zile comisariatul militar respectiv despre hotărârea luată.

Articolul 17. AMÂNAREA ÎNCORPORĂRII CETĂȚEANULUI ÎN SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ

Amânarea încorporării cetățeanului în serviciul de alternativă se face pe motiv de sănătate, în legătură cu activitatea de deputat, pentru continuarea studiilor, pe motive familiale și de altă natură.

Amânarea încorporării în serviciul de alternativă pe motiv de sănătate se acordă cetățenilor declarați de comisiile medicale inapți provizoriu pentru serviciul de alternativă.

Amânarea încorporării în serviciul de alternativă în legătură cu activitatea de deputat se acordă deputaților poporului pe durata mandatului lor de deputat.

Amânarea încorporării în serviciul de alternativă pentru continuarea studiilor se acordă:

- elevilor de la școlile de cultură generală, profesional-tehnice, din instituțiile de învățământ mediu de specialitate;
- studenților de la secțiile de zi ale instituțiilor de învățământ superior; aspiranților.

Persoanele exmatriculate din instituții de învățământ mediu de specialitate și din instituții de învățământ superior pierd dreptul la amânarea încorporării pentru continuarea studiilor.

Amânarea încorporării în serviciul de alternativă pe motive familiale se acordă în cazul în care cetățeanul: este unicul întreținător al familiei; are doi sau mai mulți copii.

Amânarea încorporării în serviciul de alternativă în baza unor alte circumstanțe se acordă prin hotărârea Comisiei republicane pentru serviciul de alternativă, la intervenția comisiei raionale (orășenești).

Cetățenilor cărora li s-a acordat amânarea încorporării în serviciul de alternativă pe motivele arătate în prezentul articol nu pot fi încorporați în serviciul militar în perioada aflării în vigoare a amânării.

Articolul 18. SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

În cazul în care cetățeanul nu este de acord cu hotărârea comisiei raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă, el are dreptul ca, în termen de șapte zile de la data primirii copiei de pe hotărâre, să facă o contestație la Comisia republicană pentru serviciul de alternativă.

Comisia republicană pentru serviciul de alternativă examinează plângerea și, în termen de o lună de la data primirii ei, se pronunță asupra hotărârii comisiei raionale (orășenești).

Hotărârea Comisiei republicane pentru serviciul de alternativă poate fi atacată în instanța judecătorească în modul stabilit.

Cetățeanul se încorporează în serviciul de alternativă sau în serviciul militar numai după soluționarea definitivă a litigiului.

Capitolul IV SATISFACEREA SERVICIULUI DE ALTERNATIVĂ

Articolul 19. Îndreptarea la serviciu de alternativă

Comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă, în baza hotărârii privind încorporarea cetățeanului în serviciul de alternativă, eliberează acestuia un titlu nominativ, în care se indică timpul sosirii și locul de satisfacere a serviciului de alternativă.

Cetățeanul încorporat în serviciul de alternativă poate fi trimis în centrul de instrucție pentru a face pregătirea profesională specială.

În baza înscrierii din titlul nominativ:

- administrația întreprinderii, instituției, organizației încheie cu cetățeanul un contract de muncă pe termenul stabilit. Refuzul de încadrare în muncă nu se admite în acest caz;
- conducătorul formațiunii emite un ordin privind încorporarea cetățeanului în această formațiune;
- administrația centrului de instrucție emite un ordin de înscriere a cetățeanului ca audient.

Serviciul de alternativă începe la data încheierii contractului de muncă sau emiterii ordinului respectiv.

Articolul 20. Modul de satisfacere a serviciului de alternativă

Modul de satisfacere a serviciului de alternativă se stabilește de prezenta Lege, de alte acte legislative ale Republicii Moldova și de Regulamentul organizării și satisfacerii serviciului de alternativă.

Articolul 21. Îndatoririle administrației întreprinderii, instituției, organizației, centrului de instrucție, conducătorului de formațiune

Administrația întreprinderii, instituției, organizației, centrului de instrucție, conducătorul de formațiune:

- înștiințează, în termen de o săptămână, comisia raională (orășenească) respectivă pentru serviciul de alternativă despre încorporarea cetățeanului în serviciul de alternativă;
- aduce la cunoștință cetățeanului statutul și regulamentul de ordine interioară, condițiile de muncă sau de instruire, îi lămurește drepturile și îndatoririle;
- organizează instruirea cetățeanului în materie de securitate a muncii;
- înștiințează în termen de o săptămână comisia raională (orășenească) pentru serviciul de alternativă despre toate încălcările legislației muncii comise de cetățeanul care satisface serviciul de alternativă, precum și despre sancțiunile disciplinare ce i s-au aplicat;
- în caz de lichidare a întreprinderii, instituției, organizației, de reducere a statelor de personal, de dizolvare a formațiunii comunică cu două luni în prealabil comisiei raionale (orășenească) pentru serviciul de alternativă.

Articolul 22. Îndatoririle cetățenilor care satisfac serviciul de alternativă

Cetățeanul încorporat în serviciul de alternativă, precum și cel transferat în alt loc de serviciu, este obligat să se prezinte la timp la locul de serviciu sau de instrucție, indicat în titlul nominativ.

Cetățeanul care satisface serviciul de alternativă este obligat să respecte cu strictețe cerințele stabilite de prezenta Lege, de Regulamentul organizării și satisfacerii serviciului de alternativă, statutele și regulamentele de ordine interioară în vigoare la locul de serviciu sau de instrucție.

Articolul 23. Drepturile și libertățile cetățenilor care satisfac serviciul de alternativă

Cetățeanul care satisface serviciul de alternativă beneficiază de drepturile și libertățile prevăzute în Constituție și în alte legi ale Republicii Moldova, luându-se în considerare particularitățile stabilite de legislația privind serviciul de alternativă.

Cetățeanul care satisface serviciul de alternativă are dreptul să adreseze organelor de stat pentru serviciul de alternativă cereri de transferare la alt loc de serviciu, încheiere anticipată a serviciului, altă natură, dacă există motive temeinice.

Cetățeanul care satisface serviciul de alternativă nu are dreptul să ocupe funcții de conducere; să desfășoare activitate de antreprenor; să participe la greve; să părăsească locul de satisfacere a serviciului sau de instrucție fără permisiunea persoanei oficiale respective.

Cetățeanul care satisface serviciul de alternativă nu poate fi trecut în rezervă sau transferat la un alt loc de serviciu fără decizia comisiei respective pentru serviciul de alternativă.

Articolul 24. Garanțiile sociale și înlesnirile pentru cetățenii care satisfac serviciul de alternativă

Cetățenii care sunt antrenați în îndeplinirea unor obligații, legate de evidența și încorporarea lor în serviciul de alternativă, sunt scutiți de muncă în modul stabilit de legislația în vigoare.

Cetățenilor trimiși de comisiile raionale (orășenești) pentru serviciul de alternativă la examen medical în dispensare, ambulatorii sau clinici li se păstrează locul de muncă, postul ocupat și salariul mediu pentru perioada aflării lor în situația medicală.

Cetățeanul care satisface serviciul de alternativă:

- se asigură, la necesitate, cu îmbrăcăminte specială sau cu uniformă, cu alimente și cu locuință;
- are dreptul la concediu anual neremunerat cu o durată de 14 zile.

Perioada serviciului de alternativă se include în vechimea în muncă generală și specială.

În termenul serviciului de alternativă nu se include timpul de absență la lucru fără motive întemeiate.

Cetățenilor care satisfac serviciul de alternativă li se păstrează spațiul locativ sau rândul la locuință.

Cetățenilor care și-au satisfăcut serviciul de alternativă li se păstrează dreptul de reîncadrare la întreprinderea, instituția, organizația în care au lucrat până la încorporare.

Cetățenilor care au devenit inapți pentru muncă și familiei celor care și-au pierdut viața în timpul satisfacerii serviciului de alternativă, persoanelor care erau întreținute de aceștia li se asigură indemnizații sau pensii de stat, precum și compensații unice, stabilite de legislație.

Articolul 25. Retribuirea muncii cetățenilor care satisfac serviciul de alternativă

Cetățenilor care satisfac serviciul de alternativă li se plătește 75% din salariu, impus pe baze generale.

Articolul 26. Mijloacele rezultate din munca cetățenilor care își satisfac serviciul de alternativă

Sumele de bani reținute din salariul cetățenilor care își satisfac serviciul de alternativă se transferă la bugetul republican și se folosesc pentru organizarea serviciului de alternativă în modul stabilit de guvernul Republicii Moldova.

Articolul 27. Încheierea serviciului de alternativă

Temei pentru încheierea serviciului de alternativă servește expirarea termenului serviciului de alternativă.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, comisia raională (orașenească) pentru serviciul de alternativă adoptă o hotărâre privind încheierea serviciului de alternativă.

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova data încheierii serviciului de alternativă poate fi amânată în legătură cu circumstanțe excepționale, însă cel mult pe două luni.

Articolul 28. Încheierea anticipată a serviciului de alternativă

Temei pentru încheierea anticipată a serviciului de alternativă servește:

- raportul comisiei medicale privind inaptitudinea cetățeanului pentru satisfacerea în continuare a serviciului de alternativă;
- schimbările din situația familială a cetățeanului, dacă în perioada satisfacerii serviciului de alternativă au survenit circumstanțe prevăzute la alineatul al cincilea din articolul 17 al prezentei Legi;
- încorporarea cetățeanului în serviciul militar;
- tragerea cetățeanului la răspundere penală.

Hotărârea privind încheierea anticipată a serviciului de alternativă o adoptă Comisia republicană pentru serviciul de alternativă.

Articolul 29. Rezerva serviciului de alternativă

Cetățenii care au satisfăcut termenul serviciului de alternativă, stabilit de prezenta Lege, sunt trecuți în rezervă. Cetățenii trecuți în rezerva Forțelor Armate au dreptul să fie trecuți în rezerva serviciului de alternativă din motiv de libertate a conștiinței.

Guvernul Republicii Moldova are dreptul de a-i mobiliza în cantonamente de instrucție sau la lichidarea urmărilor catastrofelor, calamităților naturale sau a altor evenimente extraordinare pe cetățenii care au satisfăcut serviciul în formațiuni speciale, de trei ori și pe un termen sumar de cel mult șase luni pentru întreaga lor perioadă de aflare în rezerva serviciului de alternativă.

În timpul aflării în rezerva serviciului de alternativă cetățenii trec periodic examene medicale.

Limita de vârstă pentru aflarea cetățeanului în rezerva serviciului de alternativă este de 50 ani.

Capitolul V DISPOZIȚII FINALE

Articolul 30. Evidența serviciului de alternativă

Evidența serviciului de alternativă se efectuează în modul stabilit de Guvernul Republicii Moldova.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 173-182

Documentul nr. 8

Corespondența dintre Guvernul Republicii Moldova și prim-ministrul URSS, privitor la neadmiterea cazurilor de omucidere, victime înregistrate în unitățile militare sovietice și necesitatea satisfacerii serviciului militar în teritoriul Republicii Moldova

Nr. 0727-1112
2 august 1991, Chișinău

Правительство Республики Молдова в социально-политических условиях принимает конкретные меры по решению всего комплекса вопросов, относящихся к комплектованию Вооруженных Сил СССР призывной молодежью, в соответствии с договоренностями, достигнутыми с Министерством обороны СССР. План весенне-летнего призыва 1991 года выполнен более чем на 80 процентов.

Однако по-прежнему высока смертность среди военнослужащих срочной службы, призванных из Молдовы. Только за 7 месяцев этого года 41 юноша (подавляющее большинство – молдаване) погибли или умерли во время службы в рядах Советской Армии. Из-за неуставных отношений, на которые накладываются межэтнические конфликты в солдатской среде, в особенности в строительных войсках, сотни военнослужащих срочной службы самовольно оставляют части и возвращаются домой.

Парламентом Республики Молдова принят Закон об альтернативной службе, которой, по нашему мнению, позволит частично снять напряжение в обществе, связанное со службой молодежи в рядах Вооруженных Сил. Однако для создания предпосылок выполнения решений Парламента Молдовы, касающихся вопросов организации призыва на военную службу граждан республики, полагаем необходимым дать указания Министерству обороны СССР разрешить комплектование войск, дислоцированных в Молдове, по территориальному принципу, из расчета 50 процентов их общей численности. Это не противоречит нормативным документам Министерства в данной области.

Считаем также возможным комплектование гражданами республики двух полков Министерства внутренних дел СССР, расположенных в г. Кишинэу, по тому же принципу (50% их общей численности).

Премьер-министр Республики Молдова Валериу Муравски [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 20-21

Documentul nr. 9

Relatarea Agenției Moldova-Pres cu privire la modul de racolare în trupele paramilitare separatiste din Tighina

august 1991

Tineri ne-moldoveni cooptați în trupele OMON

Comisariatul militar din Tighina, împreună cu grupările OSTK și comitetul executiv orașenesc, vânează tineri ne-moldoveni din Republica Moldova pentru formarea de detașamente OMON. La insistența OSTK-ului, comisariatul „agită” și caută să convingă acești tineri să intre în componența detașamentelor OMON, care să se supună direct comitetului executiv Tighina. Comisariatul militar este dotat cu mijloace tehnice necesare de către OSTK, reprezentanții săi deplasându-se prin toată republica în vederea recrutării de „voluntari”. Ordinul conform căruia tinerii sunt rugați să se prezinte la controlul medical poartă numărul 38/122. După cum afirmă domnul Oleg Dancoglu, scriitor din Tighina, acestora li se promit salarii foarte bune și sume mari de bani.

Ziarul Moldova Socialistă, nr. 169, 15 august 1991

Documentul nr. 10

Declarația comună a președintelui, prezidiului parlamentului și guvernului Republicii Moldova referitoare la evenimentele desfășurate în noaptea de 18-19 august 1991 în Uniunea Sovietică

20 august 1991

В ночь с 18 на 19 августа 1991 года в Советском Союзе совершен государственный переворот. Отстранен от власти Президент СССР Михаил Горбачев, законно избранный на этот пост Съездом народных депутатов СССР. Какие бы мотивы ни приводились в оправдание, это не меняет сути произошедшего: реакционными силами совершен государственный переворот – антиконституционный путч.

В соответствии со статьей 126 Конституции СССР, на которую ссылаются путчисты, «Президент СССР обладает правом неприкосновенности и может быть смещен только Съездом народных Депутатов СССР в случае нарушения им Конституции СССР и законов СССР. Такое решение причтется не менее чем двумя третями голосов от общего числа депутатов Съездом народных депутатов СССР по инициативе самого Съезда или Верховного Совета СССР с учетом заключения Комитета конституционного надзора СССР».

В соответствии со статьей 127 Конституции СССР «Вице-президент СССР выполняет по поручению Президента СССР отдельные его полномочия и замещает Президента СССР в случае его отсутствия и невозможности осуществления им своих обязанностей». Таким образом, вице-президент СССР может лишь замещать Президента СССР. Решение о замене Президенту СССР вице-президентом СССР входит в противоречие с Конституцией СССР.

Ссылка на статью 127 о переходе президентских полномочий от Президента СССР к вице-президенту СССР является несостоятельной. Из заявлений, сделанных от имени Советского руководства так называемым Государственным комитетом по чрезвычайному положению в СССР, следует вывод не столько о невозможности исполнения Президентом СССР своих обязанностей, сколько о причинах другого порядка.

Отмечаем, что в соответствии с пунктом 15 статьи 1273 Конституции СССР и Статьей 2 Закона СССР о правовом режиме чрезвычайного положения, Президент СССР «в интересах обеспечения безопасности граждан СССР предупреждает об объявлении чрезвычайного положения в отдельных местностях, а при необходимости и вводит его по просьбе или с согласия Президиума Верховного Совета или высшего органа государственной власти соответствующей союзной республики. При отсутствии такого согласия вводит чрезвычайное положение с незамедлительным внесением принятого решения на утверждение Верховного Совета СССР. Постановление Верховного Совета СССР по данному вопросу принимается большинством, не менее двух третей от общего числа его членов».

Следовательно, произошедшее в Москве в ночь с 18 на 19 августа 1991 г. является актом узурпации государственной власти, совершенным в нарушение Конституции и законов СССР.

Президент, президиум парламента и правительство Республики Молдова квалифицируют этот антиконституционный переворот как тяжкое государственное преступление, совершенное против суверенитета республики, считают все постановления, принятые так называемым Государственным комитетом по чрезвычайному положению в СССР, незаконными и не имеющими юридических последствий на территории Республики Молдова.

В Республике Молдова действуют только законы и постановления, принятые парламентом, президентом и правительством Республики Молдова,

Уверены, что органы государственной власти всех уровней будут действовать в соответствии с Конституцией и законами Республики Молдова.

Президент, президиум парламента и правительство Республики Молдова поддерживают декларацию руководства Российской Федерации и Указ Президента РСФСР Бориса Ельцина и призывают всех граждан Республики Молдова, трудовые коллективы, общественно-политические движения и партии поддержать законные органы государственной власти Республики Молдова и определить свою позицию в отношении государственного переворота, совершенного в ночь с 18 на 19 августа 1991 года.

В создавшемся положении реальную опасность представляют всевозможные провокации и необдуманные действия. Призываем граждан республики принимать участие лишь в действиях, организованных или санкционированных законными органами государственной власти Республики Молдова.

Призываем солдат и офицеров Советской Армии, несущих службу в Республике Молдова, проявлять трезвость ума, не предпринимать действий, которые причиняли бы вред законным органам государственной власти, гражданскому населению и ввергли бы нас в пучину гражданской войны. Солдаты, сыны России, Украины, Белоруссии и других республик и регионов, не стреляйте в братьев, сестер, отцов и матерей!

Призываем родителей солдат и офицеров не допустить, чтобы их сыновья стали простым оружием в руках группы безответственных лиц, желающих любой ценой удовлетворить политические амбиции.

Призываем парламенты и правительства стран мира, ООН, другие международные организации определить свое отношение к антиконституционным действиям путчистов.

Призываем всех граждан Республики Молдова дать достойный отпор действиям путчистов и в случае, если им удастся узурпировать государственную власть в отдельных местах, проявить гражданское неповиновение.

Граждане Республики Молдова! При создавшемся положении, когда демократические завоевания находятся под угрозой, решительно подтверждаем поступательное движение Республики Молдова к свободе и независимости.

Президент Республики Молдова

Президиум Парламента Республики Молдова

Правительство Республики Молдова

Ziarul Советская Молдавия, nr. 163, 21 august 1991

Documentul nr. 11

Notă vizând disponibilitatea Republicii Moldova de a stabili relații interstatale cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, expediată președintelui URSS de către președintele Republicii Moldova

28 august 1991, Chișinău

Prin prezenta, avem onoarea a vă aduce la cunoștință că Parlamentul Republicii Moldova a adoptat în unanimitate, la 27 august 1991, *Declarația de Independență a Republicii Moldova*.

Parlamentul Republicii a format o delegație oficială, împuternicită să poarte tratative pentru examinarea tuturor problemelor referitoare la reglementarea relațiilor dintre Republica Moldova și URSS.

Ne exprimăm speranța că hotărârea organului suprem al puterii de stat al Republicii Moldova va fi întâmpinată cu înțelegere de conducerea URSS și va permite crearea condițiilor favorabile pentru stabilirea de relații interstatale bazate pe egalitate în drepturi între Republica Moldova și URSS, în conformitate cu normele îndeobște recunoscute ale dreptului internațional și cu practica existentă în lume.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

Președintele Parlamentului Republicii Moldova Alexandru Moșanu

Ziarul Moldova Suverană, nr. 181, 30 august 1991

Documentul nr. 12

Regulamentul Comisiei pentru securitatea statului și problemele militare a Parlamentului Republicii Moldova

Articolul 1

Comisia pentru securitatea statului și problemele militare a Parlamentului Republicii Moldova (în continuare – Comisia) este un organ permanent al Parlamentului Republicii Moldova, creat în conformitate cu Constituția Republicii Moldova.

Comisia este creată de Parlament, este subordonată acestuia și este responsabilă în fața lui.

Articolul 2

Comisia se călăuzește în activitatea sa de Constituția Republicii Moldova, Regulamentul Parlamentului Republicii Moldova, prezentul Regulament, alte acte legislative ale Republicii Moldova.

Articolul 3

Comisia este creată din rândul deputaților poporului în următoarea componență: președintele și membrii Comisiei. Componența numerică a Comisiei este stabilită de Parlament.

Membrii Comisiei sunt aleși de Parlament pentru o perioadă de 5 ani, la propunerea președintelui Comisiei.

Articolul 4

Sarcina de bază a Comisiei constă în elaborarea și promovarea politicii de stat a Republicii Moldova în domeniul apărării și securității naționale.

Articolul 5

Comisia exercită următoarele atribuții principale:

- elaborează proiectul doctrinei militare a Republicii Moldova;
- elaborează proiecte de legi și alte acte legislative în domeniul apărării și securității naționale;
- prezintă avize la proiectele de acte legislative prezentate spre examinare Parlamentului și face propuneri asupra conținutului lor;
- examinează candidaturile la funcțiile de Ministru al Apărării și Ministru al Securității Naționale;
- contribuie la realizarea legislației în problemele apărării și securității naționale;
- exercită controlul asupra realizării legislației în domeniul apărării și securității naționale;
- exercită controlul asupra activității Ministerului Apărării, Ministerului Securității Naționale, Comisariatului militar republican, Statului-Major al Apărării Civile;
- colaborează cu comisiile similare ale parlamentelor din alte țări.

Articolul 6

Comisia are dreptul:

- să elaboreze proiecte de legi și alte acte legislative și să le prezinte spre examinare parlamentului;
- să exercite controlul în limitele competenței sale, asupra organelor de stat, a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor;
- să audieze dări de seamă în problemele apărării și securității naționale ale persoanelor cu funcții de răspundere;
- să primească documente și materiale din partea organelor și administrației de stat;
- să angajeze pe bază de cumul în activitatea sa experți savanți, specialiști în problemele apărării și securității naționale;
- să formeze și să dizolve grupuri de lucru în anumite probleme;

Articolul 7

Ședințele Comisiei pot fi închise sau deschise și sunt deliberative dacă la ele participă cel puțin jumătate din membrii ei.

Comisia adoptă hotărâri cu majoritatea simplă a voturilor membrilor comisiei.

Chestiunile de procedură se rezolvă cu majoritatea simplă a voturilor membrilor prezenți la ședință. La ședințele Comisiei pot participa cu vot consultativ deputați ai poporului ce nu fac parte din componența ei.

La ședințele Comisiei pot fi invitați reprezentanți ai organelor de stat, experți, specialiști. Comisia poate organiza ședințe comune cu alte comisii parlamentare.

Articolul 8

Președintele Comisiei este ales de Parlament pe bază de alternativă.

Președintele Comisiei:

- coordonează activitatea membrilor Comisiei;
- convoacă ședințele Comisiei;
- repartizează obligațiile funcționale între membrii Comisiei;
- prezintă în numele Comisiei rapoarte și corapoarte în fața Parlamentului;
- exercită controlul asupra materialelor ce urmează să fie examinate la ședințele Comisiei;
- invită la ședințele Comisiei reprezentanți ai organelor de stat, experți, specialiști;
- prezidează ședințele Comisiei;
- coordonează activitatea de realizare a hotărârilor Comisiei;
- informează Prezidiul Parlamentului despre activitatea Comisiei;
- informează membrii comisiei despre realizarea hotărârii Comisiei;
- semnează documentele adoptate de Comisie;
- reprezintă Comisia în relațiile cu alte comisii ale Parlamentului, cu organele de stat și formațiunile social-politice, cu comisiile similare ale parlamentelor din alte țări.

Articolul 9

Vicepreședintele Comisiei este ales de membrii Comisiei la prima ședință la propunerea președintelui Comisiei.

Vicepreședintele Comisiei, fiind autorizat de președintele ei, îndeplinește unele funcții ale acestuia, și îl înlocuiește pe președinte în lipsa acestuia sau în cazul în care acesta nu are posibilitatea să-și exercite obligațiile.

Articolul 10

Secretarul Comisiei este ales de membrii Comisiei la prima ședință la propunerea Președintelui Comisiei.

Secretarul Comisiei:

- organizează pregătirea materialelor necesare pentru examinare la ședința Comisiei;
- informează membrii Comisiei și alte persoane invitate de timp, locul și ordinea de zi a ședinței Comisiei și trimite acestora materialele necesare;
- organizează activitatea membrilor Comisiei în scopul îndeplinirii hotărârilor parlamentului, prezidiului lui și ale comisiei;
- informează președintele despre mersul realizării hotărârilor Comisiei;
- semnează procesele-verbale ale ședințelor Comisiei;
- păstrează în ordine documentația Comisiei.

Articolul 11

Membrii Comisiei sunt obligați să participe la ședințele Comisiei;

- să îndeplinească la timp și calitativ hotărârile Comisiei și însărcinările președintelui ei;
- să informeze alegătorii despre activitatea Comisiei.

Articolul 12

Activitatea Comisiei este oglindită prin intermediul mijloacelor de informare în masă.

Documentul nr. 13

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la crearea Forțelor Armate ale Republicii Moldova

Nr. 193

3 septembrie 1991, Chișinău

În conformitate cu *Declarația de Independență a Republicii Moldova* și, în scopul asigurării apărării suveranității republicii și integrității ei teritoriale, decretez:

1. A crea Forțele Armate ale Republicii Moldova.
2. A însărcina Guvernul Republicii Moldova să elaboreze în termen de o lună concepția și măsurile concrete pentru finanțarea și fondarea bazei tehnico-materiale a Forțelor Armate ale Republicii Moldova, completarea lor cu cadre de militari în termen și ofițeri.
3. A iniția tratative cu conducerea URSS în scopul reglementării problemelor privind evacuarea trupelor Armatei Sovietice de pe teritoriul Republicii Moldova și înlocuirea lor prin formațiunile Forțelor Armate ale Republicii Moldova.
4. Prezentul Decret intră în vigoare din momentul publicării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, f. 2

Documentul nr. 14

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind retragerea trupelor de interne ale Ministerului Afacerilor Interne ale URSS de pe teritoriul Republicii Moldova

Nr. 192

3 septembrie 1991, Chișinău

Întru îndeplinirea *Declarației de Independență a Republicii Moldova*, decretez:

1. A cere conducerii URSS să ordone retragerea necondiționată a unităților militare nr. 5447 și nr. 5543 ale trupelor interne ale Ministerului Afacerilor Interne al URSS de pe teritoriul Republicii Moldova.
2. Guvernul Republicii Moldova:
 - să inițieze tratative cu Ministerul Afacerilor Interne al URSS referitor la modul și termenul de retragere ale unităților militare indicate;
 - să reglementeze aspectele juridice ale aflării temporare a unității militare nr. 7481 a trupelor interne ale Ministerului Afacerilor Interne al URSS în baza unui acord special cu organele respective.
3. Prezentul Decret intră în vigoare din momentul publicării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 23

Documentul nr. 15

**Decretul Președintelui Republicii Moldova
privind retragerea trupelor Armatei Sovietice de pe teritoriul Republicii Moldova**

Nr. 194

3 septembrie 1991, Chișinău

Întru îndeplinirea *Declarației de Independență a Republicii Moldova*, decretez:

1. A cere conducerii URSS să ordone retragerea necondiționată a trupelor Armatei Sovietice dislocate pe teritoriul Republicii Moldova.
2. A stabili ca, în perioada de tranziție, unitățile militare ale Armatei Sovietice dislocate pe teritoriul republicii să se conducă exclusiv de legislația în vigoare a Republicii Moldova.
3. Guvernul Republicii Moldova:
 - să inițieze tratative cu Guvernul URSS în ce privește modul și termenul de retragere a trupelor sovietice, evaluarea recompensei pentru folosirea terenurilor, încăperilor și poluarea mediului înconjurător;
 - să reglementeze aspectele juridice ale aflării temporare a unităților și subdiviziunilor militare ale Armatei Sovietice în baza unei convenții speciale încheiate cu Guvernul URSS
4. Prezentul Decret intră în vigoare din momentul publicării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 16

Documentul nr. 16

**Hotărârea nr. 62 a Sovietului Suprem al pretinsei „Republici Sovietice Socialiste Nistrene
Moldovenești” cu privire la comisariatele militare ale Ministerului Apărării al URSS
aflate pe teritoriul „RSS Nistrene Moldovenești”**

6 septembrie 1991

Руководствуясь Декларацией о независимости Приднестровской Молдавской ССР, Верховный Совет Приднестровской МССР, постановляет:

1. Установить, что все военные комиссариаты, расположенные на территории Приднестровской Молдавской ССР, с 6 сентября 1991 г. подчиняются Правительству Приднестровской МССР и Министерству Обороны СССР.
2. Все имущество и оборудование военных комиссариатов, включая технику и средства связи, переходят в собственность Приднестровской Молдавской ССР.
3. Военные комиссариаты обязаны выполнять задачи по учету, оповещению и поставке мобилизационных ресурсов в войска, а также призыв граждан на действительную военную службу в ряды Вооруженных Сил СССР и Республиканской гвардии Приднестровской Молдавской ССР в соответствии с законодательством СССР и Приднестровской МССР, постановлениями и распоряжениями Правительства Приднестровской МССР. Продолжать учет и оформление пенсионеров Министерства Обороны СССР.
4. Создать на базе Тираспольского городского военного комиссариата Республиканский военный комиссариат Приднестровской Молдавской ССР.

Обратиться в Министерство обороны СССР с ходатайством о согласовании организационной и штатной структуры Республиканского военного комиссариата Приднестровской Молдавской ССР.

5. Председателю Приднестровской Молдавской ССР до 30 сентября 1991 г. произвести назначение военного комиссара Приднестровской Молдавской ССР по согласованию кандидатуры с Министерством Обороны СССР.

Председатель Верховного Совета Приднестровской МССР Г[ригорий] Маракуца

Mihai Greco, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 52

Documentul nr. 17

Declarația Parlamentului Republicii Moldova de aderare la Tratatul de neprolifare a armamentului nuclear și altor tipuri de armament și a înțelegerilor de interzicere și lichidare a armamentului de distrugere în masă

Nr. 708-XII

10 septembrie 1991, Chișinău

Признавая благоприятное воздействие, которое оказало бы на утверждение независимости Республики Молдова проведение политики снижения разоружения, желая устранить причины напряженности, которые могут существовать в отношениях Республики Молдова с государствами, и тем самым способствовать сохранению стабильности и безопасности в Европе, укреплению мира во всем мире, убежденный в необходимости урегулирования с СССР всех вопросов, вытекающих из провозглашения независимости Республики Молдова, в соответствии с нормами международного права, настроенный решительно на укрепление доверия между странами мира,

Парламент Республики Молдова заявляет:

1. Республика Молдова:

- решительно выступает за нераспространение ядерного оружия и других средств массового уничтожения;
- готова присоединиться к Договору о нераспространении ядерного оружия, а также к другим международным соглашениям о запрещении и ликвидации оружия массового уничтожения;
- будет бороться за полную ликвидацию ядерного оружия и других средств массового уничтожения.

В свете этого вывод вооруженных сил СССР с территории Республики Молдова должен быть полным, включая ядерное оружие и средства его доставки к цели, в случае если советская армия располагает таким оружием на территории Республики Молдова. Правительство Республики Молдова уполномочено согласиться на международный контроль для обеспечения неукоснительного выполнения данной задачи.

2. Республика Молдова полностью согласна с задачами и принципами, закрепленными в Парижском договоре об обычных вооруженных силах в Европе и в Венском документе о мерах по укреплению доверия и безопасности в Европе и готова взять на себя обязательства в качестве одной из сторон этих соглашений. Она готова также присоединиться к проходящим в Вене переговорам по обычным вооруженным силам в Европе и принять меры по укреплению доверия и безопасности. С этой целью Республика Молдова:

- готова вести переговоры с советским руководством для практического решения вопросов, вы-

текающих из провозглашения независимости Республики Молдова и взять на себя обязательства, которые возлагались бы на нее после вывода вооруженных сил и вооружений СССР;

- приступает к созданию военных формирований, предназначенных исключительно для обеспечения безопасности и целостности государства, сохранения конституционного строя и защиты прав человека, в условиях открытости и в соответствии с требованиями Парижского договора и Венского документа;
- в связи с этими обязательствами готова совещаться с государствами-участниками упомянутых двух международных документов, а также с другими независимыми государствами, отделившимися от СССР.

3. В общем подходе к военно-политической проблематике на Европейском континенте и на региональном уровне Республики Молдова желает конструктивно способствовать обеспечению стабильности и соблюдению интересов безопасности всех стран в соответствии с заключенными международными соглашениями. В связи с этим Республика Молдова считает, что появление новых независимых государств в Европе вследствие их отделения от СССР не должно отрицательно сказаться на успехах, достигнутых до сих пор общими усилиями всех государств по обеспечению военной стабильности на континенте или привести к возникновению ситуаций, способных повредить безопасности какого-либо государства или группы государств.

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 21-23

Documentul nr. 18

Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind aderarea Republicii Moldova la instrumentele juridice internaţionale referitoare la drepturile omului

Nr. 707-XII,
10 septembrie 1991, Chişinău

Confirmând că, în aplicarea prevederilor Declaraţiei universale a drepturilor omului şi pactelor drepturilor omului – instrumente juridice internaţionale recunoscute de către Parlamentul Republicii Moldova la 28 iulie 1990, procesul de adaptare a legislaţiei Republicii Moldova la normele de drept internaţional este în plină desfăşurare, dându-şi seama de necesitatea intensificării eforturilor de a dezvolta şi încuraja respectarea universală şi efectivă a drepturilor şi a libertăţilor fundamentale ale omului, fără deosebire de origine etnică, limbă, sex sau religie, Parlamentul Republicii Moldova hotărăşte:

1. Recunoscând rolul excepţional al instrumentelor internaţionale care configurează drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului, adoptate de ONU şi instituţiile ei speciale, precum şi de către Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa la reuniunile de la Helsinki, Madrid, Viena, Copenhaga, Paris, Republica Moldova aderă la următoarele instrumente juridice internaţionale:

Actul final al Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (1 august 1975);

Documentul final al Reuniunii de la Madrid pentru Securitate şi Cooperare în Europa (11 noiembrie 1980 - 9 septembrie 1983);

Documentul final al Reuniunii de la Viena a reprezentanţilor statelor participante la Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa (4 noiembrie 1986 - 19 ianuarie 1989);

Documentul Reuniunii de la Copenhaga a Conferinţei pentru dimensiunea umană a CSCE (29 iunie 1990);

Carta de la Paris pentru o nouă Europă (21 noiembrie 1990);

Convenţia privind drepturile politice ale femeii (20 decembrie 1952);

Declaraţia privind promovarea în rândurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare (7 decembrie 1965);

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (21 decembrie 1965);
Convenția privind lupta contra discriminării în domeniul învățământului (14 decembrie 1960);
Convenția asupra abolirii muncii forțate (25 iunie 1957);
Convenția asupra imprescriptibilității crimelor de război și a crimelor contra umanității (26 noiembrie 1968);
Convenția pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid (9 decembrie 1948);
Declarația asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale (14 decembrie 1960).

2. Recunoscând rolul Consiliului Europei și Parlamentului European în garantarea și protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, Parlamentul Republicii Moldova se angajează să ia în considerare documentele referitoare la drepturile omului adoptate de aceste organizații.

3. Comisiile permanente ale parlamentului și guvernul Republicii Moldova, Comisia pentru elaborarea proiectului noii Constituții a Republicii Moldova vor prezenta spre adoptare proiectele de legi și modificări la legile Republicii Moldova conforme cu prevederile instrumentelor juridice internaționale menționate.

Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova va asigura pregătirea și transmiterea instrumentelor de aderare corespunzătoare la Secretariatul Organizației Națiunilor Unite.

Președintele Parlamentului Republicii Moldova Alexandru Moșanu [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 185-186

Documentul nr. 19

Hotărârea „Sovietului Suprem” al pretinsei „Republicii Sovietice Socialiste Nistrene Moldovenești” cu privire la jurisdicția Forțelor Armate ale URSS, dislocate pe teritoriul „RSSNM”

18 septembrie 1991

Руководствуясь ст. 30, 53, 72, п. VII Конституции Приднестровской Молдавской Советской Социалистической Республики, учитывая многочисленные обращения воинских частей и подразделений Вооруженных Сил СССР, дислоцирующихся на территории Приднестровской МССР о принятии их под юрисдикцию Приднестровской МССР и в соответствии с Декларацией о независимости Приднестровской МССР, Верховный Совет Приднестровской Молдавской ССР постановляет:

1. Перевести воинские части и подразделения Вооруженных Сил СССР, дислоцирующиеся на территории Приднестровской МССР в юрисдикцию Приднестровской МССР.

2. Установить, что передислокация размещенных на территории Приднестровской МССР воинских частей и подразделений вывод за пределы Приднестровской МССР военной техники, систем вооружения и военного оборудования, производится Министерством Обороны СССР по согласованию с Верховным Советом Приднестровской МССР.

3. Правительству Приднестровской МССР принять дополнительные меры по обеспечению социально-бытовых нужд военнослужащих и членов их семей. Постановление вступает в силу с момента его принятия.

Председатель Верховного Совета Приднестровской МССР Г[ригорий] Маракуца

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 53

Documentul nr. 20

Dispoziție cu privire la asigurarea activității inspecțiilor externe pentru controlul asupra îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa și a Documentului din 1990 de la Viena cu privire la măsurile de consolidare a încrederii și securității

**Nr. 12-155
7 octombrie 1991, Chișinău**

A adopta planul, elaborat de Departamentul de Stat pentru Probleme Militare al Republicii Moldova și coordonat cu ministerele și departamentele de stat cointeresate, cu privire la asigurarea pe teritoriul Republicii Moldova a activității inspecțiilor din străinătate pentru controlul asupra îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate obișnuite din Europa și Documentului din 1990 de la Viena cu privire la măsurile de consolidare a încrederii și securității (se anexează).

Ministerelor, departamentelor de stat, executivelor și primăriilor orașenești a-și da concursul grupelor de inspectorat străin în activitatea lor pe teritoriul Republicii Moldova

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 54

Documentul nr. 21

Notă însoțitoare la proiectul dispoziției cu privire la asigurarea pe teritoriul Republicii Moldova a activității inspecțiilor externe pentru controlul îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate Convenționale în Europa și a Documentului din 1990 de la Viena cu privire la măsurile pentru consolidarea încrederii și securității, înaintat spre aprobare Guvernului Republicii Moldova

**Nr. 12-155
7 octombrie 1991, Chișinău**

Departamentul de Stat pentru Probleme Militare introduce Proiectul Dispoziției Guvernului Republicii Moldova vizând asigurarea pe teritoriul Republicii Moldova a activității inspecțiilor străine pentru controlul asupra îndeplinirii Tratatului cu privire la Forțele Armate obișnuite din Europa și Documentul din 1990 de la Viena cu privire la măsurile de consolidare a încrederii și securității (se anexează).

Proiectul dispoziției este coordonat cu Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova (dl I[on] Costăș), Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova (dl A[natol] Plugaru), Asociația Moldova-Tur (dl N[icolai] Cernomaz).

Director general Nicolae Chirtoacă

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 187

Documentul nr. 22

**Demers în vederea înrolării în trupele Forțelor Armate ale Republicii Moldova,
expediat Președintelui Republicii Moldova
de către locotenentul-major Ovidiu Lucian Popescu**

25 octombrie 1991, Suceava

Domnule Președinte,

Subsemnatul, locotenent-major în rezervă Popescu Ovidiu Lucian, voluntar în Liceul Militar Ștefan cel Mare din Cernăuți din anul 1942 până în 1948, cu adresa în mun. Suceava, str. Mihai Vi-teazul, bloc..., scara A, apartamentul [...], telefon 4098, prefix 987, cod poștal 5800, județul Suceava, România. Născut în Basarabia, în anul 1931, cu cerere de dublă cetățenie trimisă pe adresa Republicii Moldova, am luat cunoștință de chemarea făcută tuturor ofițerilor moldoveni să se prezinte la drapel în Republica Moldova. Față de cele de mai sus, cu respect vin a vă ruga să aprobați înrolarea mea urgentă în trupele Republicii Moldova și să comunicați pe adresa de mai sus unitatea militară unde trebuie să mă prezint. Subsemnatul, sunt apt serviciului militar. Am înălțimea 1,82 m, talia 58 la uni-formă, am fost campion la șah și box. Sunt trăgător de elită, antrenat pe ținte mișcătoare, fiind vânător cu o vechime de 30 de ani, armă cu lunetă.

L[ocotenent]-maj[or] Popescu Ovidiu Lucian [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 203

Documentul nr. 23

**Raport statistic vizând numărul persoanelor originare din Republica Moldova
înrolate în structuri militare sovietice, expediat Departamentului de Stat
pentru Probleme Militare de către Ministerul Apărării al URSS**

31 octombrie 1991

По имеющимся данным в Вооруженных Силах СССР проходят действительную военную службу 2694 офицера молдавской национальностью.

С учётом трудоёмкости работы по персональному отбору указанных лиц в Главном управлении кадров МО СССР составлен список только на 1.622 офицера.

Для анализа имеющихся данных и при необходимости продолжения работы по выявлению офицеров молдавской национальности не обходимо участие Ваших представителей.

О вашем решении прошу проинформировать заблаговременно.

С уважением Ю[рий] Родионов

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 202

Documentul nr. 24

Contract de vânzare-cumpărare a bazei de producere a unei unități militare, încheiat între comandantul unității 52714 și conducătorul întreprinderii «ФРАМЭКС»

9 noiembrie 1991, Chișinău

Мы, нижеподписавшихся в/ч 31988, в лице командира части, подполковника т. Ахмедова Б. А., действующего на основании прав по должности, именуемый «Продавец» с одной стороны, и генеральный директор Союза производственных предприятий «ФРАМЭКС», т. Клименков В. В., действующего на основании Устава с другой стороны, именуемый в дальнейшем «Покупатель», заключили настоящий договор о нижеследующем:

1. «Продавец» продал, а «Покупатель» купил производственную базу, принадлежащую «Продавцу» в/ч 54837 расположенную по улице Скрябина 27, состоящую из зданий и сооружений общей площадью 5.570 кв. М., возведенных на выделенном в установленном порядке земельном участке 6 га, инвентаризационная оценка всех сооружений и оборудования производственной базы составляет 1.500.000 р[ублей]. Соответствующие документы, подтверждающие права «Продавца» на здания, сооружения а также на пользование выделенной под базу территории прилагаются к настоящему договору.

2. «Покупатель» оплачивает «Продавцу» 1.500.000 р[ублей]. За оговоренный в п. 1 настоящего договора объект купли-продажи в городе Кишинэу по ул. Скрябина 27, в срок до 15 ноября 1991 года при условии согласования и утверждения настоящей сделки к указанному сроку вышестоящими и уполномоченными на то инстанциями «Продавца».

3. «Продавец» передает «Покупателю» по акту оговоренный в п. 1 настоящего договора объект купли-продажи в срок до 20 ноября 1991 года.

4. «Покупатель» совместно с «Продавцом» эксплуатирует производственную базу до передислокации в/ч 31988 к новому месту расположения, но не позднее 01.01.1993 года. Порядок и условия совместного пользования базой оговариваются в отдельном соглашении.

5. В случае отсутствия у «Продавца» возможности освобождения базы к сроку, указанному в п. 4 настоящего договора, «Покупатель» вправе расторгнуть настоящий договор купли-продажи. В этом случае «Продавец» обязуется возвратить «Покупателю» стоимость базы в сумме 1.500.000 р[ублей], выплатить 20% от этой суммы в качестве компенсации за пользование вышеоговоренными денежными средствами, а также возместить «Покупателю» все убытки, понесенные последним вследствие расторжения настоящего договора.

6. До совершения этого договора производственная база в/ч 54837 расположенная по ул. Скрябина 27, г. Кишинэу никому другому не продана, не заложена, в споре и под запрещением (арестом) не состоит, никакими следками не обременена.

7. Расходы по совершению настоящего договора оплачивает «Покупатель».

Генеральный директор СПП «ФРАМЭКС», В. В. Клименков [semnătura]

Командир в/ч 31988, Б. А. Ахмедов [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, ff. 125-126

Documentul nr. 25

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la comisariatele militare
ale Ministerului Apărării al URSS
dislocate pe teritoriul Republicii Moldova**

Nr. 220

11 noiembrie 1991, Chișinău

În conformitate cu Declarația de independență a Republicii Moldova, ținând cont de faptul că cetățenii Republicii Moldova urmează a fi înrolați în serviciul militar numai de organele corespunzătoare ale republicii și, în baza articolului 1137 din Constituția Republicii Moldova, decretez:

1. A subordona Guvernului Republicii Moldova toate comisariatele militare ale Ministerului Apărării al URSS dislocate pe teritoriul republicii.

2. A stabili că:

- toată averea comisariatelor militare, inclusiv sistemul de evidență și control militar de pe teritoriul republicii este proprietate a Republicii Moldova și se transmite Guvernului Republicii Moldova cu dreptul de administrare;
- comisariatele militare indicate își păstrează funcțiile de evidență, recrutare, încorporare și mobilizare a cetățenilor supuși militari, activând în exclusivitate conform legislației republicii în vigoare, hotărârilor și dispozițiilor Guvernului Republicii Moldova;
- până la adoptarea actelor legislative privind structura și funcționarea Forțelor Armate ale Republicii Moldova, completării formațiunilor sus-menționate cu militarii în termen, care au părăsit din diverse cauze subunitățile Forțelor Armate ale URSS și sunt luați în evidență de Departamentul de Stat pentru Problemele Militare al Republicii Moldova.

3. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova și Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova să încorporeze cetățenii Republicii Moldova, care sunt trecuți în rezervă, dar care și-au exprimat dorința de a servi cauza pazei graniței de stat și asigurării ordinii de drept în Republica Moldova.

4. Guvernul Republicii Moldova să examineze până la sfârșitul anului curent chestiunea cu privire la trecerea treptată la serviciul militar pe baza profesionist-contractuală.

5. Departamentul de Stat pentru Probleme Militare ale Republicii Moldova să exercite controlul asupra executării prezentului Decret.

6. Prezentul Decret intră în vigoare din ziua publicării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 21-22

Documentul nr. 26

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la declararea drept proprietate a Republicii Moldova a armamentului, tehnicii militare, altor bunuri militare, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul republicii

Nr. 234

14 noiembrie 1991, Chișinău

În scopul creării bazei tehnico-materiale necesare pentru asigurarea funcționării Forțelor Armate ale Republicii Moldova și în conformitate cu *Declarația de Independență a Republicii Moldova*, decretez:

1. A declara drept proprietate a Republicii Moldova armele, munițiile, mijloacele de transport, tehnica militară, bazele militare și celelalte bunuri, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul republicii.

A interzice evacuarea de pe teritoriul Republicii Moldova a armamentului, tehnicii și bunurilor menționate.

2. Guvernul Republicii Moldova să inițieze de urgență tratative cu organele de conducere respective ale URSS în vederea transmiterii în proprietatea republicii a armelor, munițiilor, mijloacelor de transport, tehnicii și bazelor militare, precum și a celorlalte bunuri, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice, dislocate pe teritoriul republicii.

3. Prezentul decret intră în vigoare din ziua publicării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 15

Documentul nr. 27

Demers vizând posibilitatea înrolării persoanelor origine din Republica Moldova în unitățile militare naționale, adresat președintelui Republicii Moldova de căpitanul trupelor de grăniceri Vladimir Sidenco

22 noiembrie 1991

Уважаемый господин Президент!

Обращается к Вам капитан пограничных войск [Советского] Союза Сиденко Владимир Александрович. В данный момент я прохожу службу в Краснознаменном Дальневосточном пограничном округе.

Немного о себе. Родом из Кишинэу. В Кишинэу проживают родители, жена и практически все родственники. Призвался на действительную службу из Кишинэу же.

Приветствуя те позитивные перемены, которые в данный момент происходят на Родине, желая внести посильный вклад в процесс обустройства Молдовы, я обращаюсь к Вам с просьбой.

Господин Президент! Если Вы сочтете возможным и целесообразным использование меня на работе правоохранительных, пограничных, армейских, специальных, режимных органах Молдовы, я буду Вам чрезвычайно признателен. Свои знания, опыт хотелось бы использовать во благо Молдовы, а не чужого государства.

Адрес моего нынешнего местонахождения:

676064 Амурская область, Сковородинский район,

п/о Джалинда, с. Орловка, в/ч 2487 «Г».

До свидания, господин президент! Жду ответ с нетерпением и надеждой.

С уважением, Владимир Сиденко

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 51

Documentul nr. 28

**Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova
în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat
pentru Probleme Militare de către căpitanul medic Albert Balan**

28 noiembrie 1991

Eu, căpitanul slujbei medicale al armatei sovietice, Balan Albert Andreevici, mă adresez cu cererea de a mă transfera în Moldova, să pot face armata în Forțele Militare a Moldovei. Dacă e posibil, vă rog să nu mi refuzați.

Adresa mea: 184411 Мурманская обл.,
пос. Печенга-1, в/ч 11348

P. S. Profesia mea militară: medic terapeut, rezident superior al plutonului medical.

Căpitan al serviciului medical [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 40

Documentul nr. 29

**Decretul Președintelui Republicii Moldova privind declararea
zilei de 17 decembrie 1991 drept zi de doliu național**

15 decembrie 1991, Chișinău

În legătură cu pierderile de vieți omenești înregistrate în raionul Dubăsari, ca urmare a provocărilor cu utilizarea armelor, care au avut loc la 13 decembrie 1991, decretez:

A declara ziua de 17 decembrie 1991 drept zi de doliu pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Președintele Republicii Moldova M[ircea] Snegur

Ziarul Moldova Suverană, nr. 257, 17 decembrie 1991

Documentul nr. 30

**Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova
în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat
pentru Probleme Militare de către colonelul Victor Murzac**

20 decembrie 1991

Bună ziua, domnule Prezident!

Se adresează către dumneavoastră sub-colonelul Murzac Victor Constantinovici.

Din anunțul care a fost [publicat] în ziarul Izvestia și transmis pe televiziune am aflat că Moldova organizează armata sa și are nevoie de cadre militare.

Eu sunt nevoit să mă adresez drept către dumneavoastră, deoarece nu știu ce organizație se ocupă cu acest lucru.

Eu sunt de acord, dacă trebuiesc cunoștințele și ajutorul meu în așa grea perioadă, să trec cu serviciul în Moldova.

Câteva cuvinte din biografia mea. M-am născut în anul 1956 în satul Cuhureștii-de-Sus, raionul Cotijeni (acum Camenca). În anul 1977, am terminat școala militară din or. Poltava. Serviciul Militar l-am făcut în multe regiuni, în forțele militare terestre (antiaeriene). Am practică de lucru cu colective mari de oameni și tehnică antiaeriană diferită.

În anul 1990 am terminat Academia Militară din or. Kiev. În prezent continui studiile în „adjuntatură” în or. Kiev.

Scuzați de greșeli. 18 ani de militărie, de aceea rar vorbeam în limba natală.

Vă felicit călduros cu alegerile care vor fi pe data de 8 decembrie și vă doresc succes.

Cu stimă, V[ictor] Murzac

P.S. În prezent în academie sunt patru moldoveni și toți așteptăm răspuns.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 8

Documentul nr. 31

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către colonelul Nicolae Corobca

23 decembrie 1991

Stimate domnule președinte Mircea Ion Snegur,

Scuzați de deranjare. Eu înțeleg că cu această scrisoare vă întrerup de la munca dumneavoastră de mare importanță și mai ales în zilele de azi. Și totuși, sper că această scrisoare nu va rămâne fără atenția dumneavoastră.

Mai mult de două luni am, de când m-am eliberat din armata sovietică, am fost praporșic [sublocotenent]. Am venit acasă ca să mă aranjez și apoi s-mi aduc și familia – soția și doi copii. Soția mea e tot militară și acuma așteaptă ca să mă angajez eu. Însă este cu neputință. În orașul Fălești, unde și nu am fost, peste tot aud „n-avem locuri”. Am fost și la comisariatul militar cu întrebarea ca să-mi ajute să mă aranjez în „garda națională”, fiindcă cu acest gând am venit în Moldova, dar acolo mi-au spus că ei de asta nu știu nimic. Eu am 39 ani. Sănătatea e bună. În armată am fost 12 ani. Aș vrea să cred că mă veți ajuta ca să mă întorc la lucrul meu iubit, unde aș putea să ajut și eu cu munca mea poporul Moldovei în zilele acestea grele pentru ea.

Vă mulțumesc pentru atenție și scuzați pentru deranjare.

Cred că numai dumneavoastră mă puteți ajuta, ca să mă angajez în garda națională.

Încă o dată vă rog să mă ajutați. Scuzați. Aștept cu nerăbdare. La revedere.

Adresa mea:

279150 Moldova, or. Fălești,
str. Ștefan cel Mare 79/15.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 95

Documentul nr. 32

**Telegramă oficială privind invitarea comandanților unităților militare sovietice
la întvederea cu președintele Republicii Moldova**

26 decembrie 1991

Приглашаетесь на встречу с Президентом Республики Молдова которая состоится 28 декабря 1991 года в 10 часов в здании Парламента Республики Молдова по адресу: бульвар Штефан чел Маре 154, третий этаж.

Государственный министр Республики Молдова [Филипп] Зубатый

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, p. 70

Documentul nr. 33

**Demers privind transmiterea complexului de clădiri și bunuri
ce aparținuseră anterior Comandamentului Suprem al Direcției Sud-Vest
la balanța Ministerului Apărării, înaintat președintelui Mircea Snegur
de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

1992

În scopul realizării hotărârilor adoptate privitor la crearea în Republică a forțelor armate proprii și a funcționării eficiente a tuturor structurilor militare, Ministerul Apărării al Republicii Moldova intervine cu propunerea de a transmite la balanța sa complexul de clădiri și edificii cu tot utilajul, sistemele de comunicații, tehnica de calcul și alte bunuri anterior aparținând Comandamentului Suprem al Direcției Sud-Vest.

În acest complex se prevede amplasarea aparatului Ministerului Apărării, Statului-Major al Forțelor Armate, structurilor aflate în subordinea ministerului, precum și a subunităților de asigurare și deservire (batalionul de telecomunicații, batalionul auto, centrul automatizat de dirijare a trupelor, nodul de comunicații). Pe lângă acestea există toate premisele și necesitatea deschiderii unei școli militare superioare de mai multe genuri de arme.

În prezent personalul acestui comandament îl constituie ceva mai mult de 100 de persoane, având în subordinea sa subdiviziunile de asigurare și deservire.

Activitatea comandamentului se limitează doar la transferarea ofițerilor cu serviciul în alte state CSI, la eliberarea ofițerilor din armată și alte probleme de ordin pur-personal.

Un argument elocvent de vădită trăgănare a desființării acestui comandament servește amânarea multiplă a termenului de desființare a acestuia (1 martie, 1 iunie, 1 august).

Din vina acestui comandament, a unor persoane, ministere și departamente sunt frecvente cazurile de delapidare a averii militare costisitoare.

Aceste acțiuni ale comandamentului pot fi considerate criminale, având drept scop trăgănarea sau torpilarea realizării decretului președintelui Republicii Moldova privitor la problema în cauză.

Rog să dați indicații de rigoare guvernului republicii referitor la chestiunea abordată și acordarea ajutorului eficient în scopul eliberării urgente a acestui complex de clădiri și edificii cu întreg utilajul și averea de către colaboratorii acestui comandament.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general-locotenent Ion Costăș

Proiectul Decretului Președintelui Republicii Moldova se anexează.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 252-253

Documentul nr. 34

Proiectul Dispoziției Guvernului Republicii Moldova privind crearea bazei tehnico-materiale pentru instruirea recruților pentru Forțele Armate

Conform Decretului Președintelui Republicii Moldova din 14 noiembrie 1991 cu privire la declararea drept proprietate a Republicii Moldova a armamentului, tehnicii militare, altor bunuri militare, care aparțin unităților militare ale Armatei Sovietice dislocate pe teritoriul republicii, a transmite în dispoziția Departamentului de Stat pentru Probleme Militare a Republicii Moldova tehnica și altă avere, alocate de către Ministerul Apărării a fostei URSS Asociației *Sport și tehnică* a Republicii Moldova, precum și [bunurile] procurate de asociația menționată din contul mijloacelor Ministerului Apărării în scopul creării bazei tehnico-materiale în instruirea recruților pentru Forțele Armate.

Prim-ministrul Republicii Moldova V[aleriu] Muravschi

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 251

Documentul nr. 35

Notă cu privire la introducerea unor modificări în textul hotărârii cu privire la tribunalele militare, prezentată Guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova

В соответствии с поручением Правительства Республики Молдова от 23 апреля 1992 года № 1004-111 Министерство обороны Республики Молдова рассмотрело проект Положения о военных трибуналах Республики Молдова и сообщает:

Согласно *Постановления Парламента Республики Молдова от 1 апреля 1992 года о военных трибуналах* (п. 9 „а”) все имущество – здания, транспорт, другие основные и оборотные средства, которыми располагали военные трибуналы, расположенные на территории республики, перешли Министерству юстиции. В связи с этим необходимо статью 24 проекта *Положения о военных трибуналах Республики Молдова* изложить в следующей редакции:

«Материально-техническое и финансовое обеспечение военных трибуналов производится Министерством юстиции Республики Молдова за счет выделенных средств Правительством Республики Молдова».

Этим же Постановлением (п. 5 „д”) предусмотрено, что председателями, заместителями председателя и членами военных трибуналов могут быть находящиеся на военной службе граждане Республики Молдова. В связи с чем проект Положения необходимо дополнить статьей следующего содержания: «Офицерский состав военных трибуналов состоит на военной службе и входит в штатную численность Вооруженных Сил Республики Молдова, которые обеспечиваются всеми видами довольствия наравне с личным составом воинских частей за счет Министерства обороны Республики Молдова. На них распространяются Положение о порядке прохождения военной службы, воинские Уставы и приказы Министра обороны Республики Молдова, определяющие порядок прохождения военной службы».

В соответствии с законами Республики Молдова о воинской обязанности и военной службе граждан Республики Молдова и о Вооруженных Силах в пункте 2 статьи 10 слова: «прапорщиков, сержантов, плутоньеров солдат войск МГБ» заменить словами: «сержантов и рядового состава войск МГБ» и далее по тексту.

Других замечаний и предложений не имеется.

Министр обороны Республики Молдова, дивизионный генерал И[он] Косташ

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 249-250

Documentul nr. 36

**Lista unităților și subunităților dislocate pe teritoriul republicii
și trecute sub jurisdicția Guvernului Republicii Moldova
(Anexă la Decretul Președintelui Republicii Moldova)**

1992

NR. ORD.	NUMĂRUL UNITĂȚII MILITARE	DENUMIREA UNITĂȚII MILITARE
1	2	3
<i>Garnizoana din Chișinău</i>		
1	44816	Brigada 57 de telecomunicații
2	40390	Regimentul 300 de desant-parășutare
3	64536	Nodul unit de telecomunicații 353
4	89488	Centrul de sisteme automatizate de comandă
5	34403	Brigada 275 de rachete antiaeriene
6	20756	Escadrila independentă mixtă de aviație 153
7	83392	Batalionul independent de pază și deservire 268
8	52225	Spitalul militar 544
9	39859	Batalionul radiotehnic 740
10	48687	Compania de radiolocație 499
11	74260	Compania independentă de asistență tehnică de aerodrom 274
12	61966	Nodul 558 de poștă militară
13	52838	Comandamentul 1395 al centrului de cercetare
14	73862 A	Grupa cartografică 93
15	31528	Stația analitică de calcul 342
16	89593	Plutonul independent de pază al SS a MSN
17	30628	Laboratorul de studiere a radiației
18	73862	Depozitul 2402 de hărți topografice
19	55464	Detașamentul sanitar-epidemiologic 86
20	35785	Cadrul Direcției bazei de spitalizare
21		Punctul 12 independent de control al luptei radioelectrice
22		Policlinica 93 de garnizoană
23		Grupul zoo-veterinar
24	71503	Punctul de comandă 610 al apărării antiaeriene
25	61973	Punctul de comandă al cercetării
26	73552	Cadrul Direcției 4 a brigăzii auto
27		Unitatea de cazare a raionului
28		Secția 56 militară de comerț
29		Comendatura militară a garnizoanei
30		Comendatura militară a secției comunicații feroviare Chișinău
31		Direcția de comunicații militare feroviare ale Moldovei
32		Comendatura militară comunicații a aeroportului
33	54837	Coloana auto nr. 1 (a bazei auto 319, or. Tiraspol)
34		Combinatul de deservire socială

Reprezentanțele militare		
35	567	Uzina <i>Electromașina</i>
36	2463	Asociația de producție <i>Vobropribor</i>
37	2792	Asociația de producție <i>Kvant</i>
38	2854	Uzina de producție a utilajului
39	2673	Asociația de producție <i>Signal</i>
40	2749	Asociația de producție <i>Cotovschi</i>
41	2850	Fabrica de confecții
42	4603	Combinatul de conserve
43	5390	Asociația de producție <i>Mezon</i>
44	5456	Uzina <i>Sciotmaș</i>
45		Casa ofițerilor a garnizoanei Chișinău
46		Procuratura militară a garnizoanei
47	77159	Detășamentul militar de construcții 1046
48	31988	Direcția 1196, comandamentul de lucrări
49		Sectorul 9289 de construcții și montare
Garnizoana din or. Bălți		
50	28902	Brigada de rachete 189
51	32842	Cadrul Direcției brigăzii 94 de aprovizionare tehnico-materială
52	83401	Batalionul independent 225 de reparații
53	01928	Batalionul independent auto 65
54	63618	Spitalul militar 1069
55	41555	Depozitul 1740 de carburanți-lubrifianți
56		Depozit militar 733
57	51576	Compania de telecomunicații
58		Secția de cazare a raionului
59		Secția militară de comerț
60	68631	Depou medical 184
61		Casa ofițerilor a garnizoanei din Bălți
62		Procuratura militară a garnizoanei
63	Reprezentanța militară 37:	Uzina <i>V.I. Lenin</i>
Garnizoana Băcioi		
64	28902	Brigada de rachete 1221
Garnizoana Bender		
65	44323	Batalionul independent de radioreleu și cablu 2
66	29850	Batalionul 130 de protecție antichimică
67	33979	Regimentul 114 de reparații și restabilire
68	52110	Uzina de reparații auto 778
69	02113	Batalionul independent 785 de marcare a exploziilor atomice
70	62227	Centrul chimic de instruire 16

71	55462	Depozitul 3454 de carburanți-lubrifianti
Garnizoana Zăicani		
72	52276	Batalionul radiotehnic 206
73		Punctul de dirijare a aviației 265
Garnizoana Cahul		
74	33456	Brigada 344 medicală rutieră
75	39805	Compania independentă 707 de radiolocație
76		Casa ofițerilor a garnizoanei Cahul
Garnizoana Cornești		
77	12990	Compania independentă 701 de radiolocație
Garnizoana Căușeni		
78	12991	Compania independentă 706 de radiolocație
Garnizoana Lipcani		
79	12531	Compania independentă 783 de radiolocație
Garnizoana Leova		
80		Compania independentă 499 de radiolocație
Garnizoana Mărculești		
81	06858	Regimentul de aviație de vânătoare 86
82	62225	Batalionul independent 263 de asistență tehnică de aerodrom
83	26240	Batalionul independent 570 de telecomunicații și asistență radiotehnică
84	27902	Compania independentă 705 de radiolocație
85		Nodul 947 de telecomunicații și deservire radiotehnică
Garnizoana Olișcani		
86	54629	Direcția 1203 de exploatare a obiectelor speciale
87		Detașamentul militar de construcții 1608
Garnizoana Pârlița		
88	42771	Baza 402 de carburanți-lubrifianti
Garnizoana Rădoaia		
89	11955	Direcția 311 de exploatare a obiectelor speciale, șantierul nr. 1
Garnizoana Ungheni		
90	40242	Regimentul 4 de artilerie
91	02103	Cadrul 803 al regimentului reactiv de artilerie
92	42757	Baza de tranzit 661
93	42771	Baza de transbordare 402
94		Cadrul 952 al regimentului (divizion antitanc)
95		Comendatura comunicațiilor militare la gara feroviară
Garnizoana Florești		
96	61498	Baza de păstrare 5381
97	42360	Batalionul independent 1122 de telecomunicații de radioreleu
98	75382	Comandamentul 1240 de lucrări

99	11955	Direcția 311 de exploatare a obiectelor speciale (șantierul nr. 2)
Garnizoana Șoldănești		
100	54620	Direcția 1203 de exploatare a obiectelor speciale
Garnizoana Mărândeni		
101		Centrul 215 de relevment cu destinație specială
Garnizoana st. Colbasna		
102	72431	Depozitul 1411 de muniții de artilerie
103	48289	Divizionul independent 632 de parc de rachete
104	01378	Baza mobilă 308 de deservire tehnică a rachetelor
Garnizoana Dubăsari		
105	44605	Brigada 237 de geniu

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 8-13

Documentul nr. 37

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către plutonierul Andrei Zgherea

2 ianuarie 1992

Bună ziua domnule Nicolae Chirtoacă,

Îmi cer scuze că vă deranjez în acest timp greu. Unele cuvinte o să le scriu în limba rusă, dar cred că o să îmi dați scuzare.

De la început vreau să mă prezint. Sunt militar profesionist. Îmi fac serviciul de 13 ani, în grad de „старший прапорщик” [sublocotenent superior]. Din acești 13 ani, cât sunt în unitatea din Cahul, cinci ani am fost peste graniță, în fosta RDG; Nouă ani mi-am făcut serviciul în calitate de „командир взвода” [comandant de pluton], iar patru ani „старшина роты” [sergent-major al companiei]. În acești ani, am acumulat un bagaj bogat de lucru practic cu oamenii, și cred că am să aduc folos țărișoarei mele. Desigur, dacă e nevoie de acest bagaj al meu, pentru a lucra în armată națională.

Acum să vă scriu ce m-a făcut să mă adresez către dumneavoastră.

După cum știți, unitatea din Cahul până la 1 aprilie 1992, trebuie să fie deformată. Comandirii noștri au spus că care vrea să rămână pe loc să scrie cerere să fie eliberat din armată sovietică. Care nu vrea, să-și găsească de lucru în alte unități. Dar dacă nici una nici alta – ei ne trimit să facem drumurile în Rusia. Eu nu mă tem de lucru greu, și cred că și ceilalți sunt tot ca și mine, dar este „порядок” [ordine] și eu ca moldovean trebuie să mă duc să le fac lor drumurile, iar ei să-și facă de cap prin țara mea, ca cei din Transnistria. De aceea, eu mă adresez către dumneavoastră ca și mine mai sunt băieți mai mulți, care suntem gata să lucrăm stăruitor și să ne facem o armată disciplinată, frumoasă, să avem cu ce ne mândri și gata, în orice clipă, să ne apere pământul strămoșesc de acei, cărora nu le place pâinea și carnea pe pământul nostru, de acei care de două zile în urmă au venit în Moldova și azi sunt prezident nelegal sau general fără ostași. Cum să procedăm noi atunci, când, și cum va fi formată armata noastră? Dacă pe noi ne eliberează de la 1 aprilie, cum rămânem noi cu lucrul, pe ce bază să stăm, este vreo situație care nu ne va lăsa șomeri după eliberare, cine va fi înrolat în armata noastră.

Eu înțeleg că prea multe întrebări v-am adresat, dar totuși, și eu și ceilalți băieți înțelegem greutatea care sunt acum, [...] evenimentele din Dubăsari, Tiraspol și altele, unde își fac de cap acei, cărora trebuie să le facem noi drumurile, pierderi de vieți omenești, de care regretăm și noi, ca orice pământean, dar, totuși, noi așteptăm răspunsul dumneavoastră la întrebări pe care vi le-am adresat, dar dacă nu aveți timp puteți să ne scrieți mai detaliat în ce constă formarea armatei noastre, de pildă, despre [uni]forma pe care o s-o purtăm.

Dacă o să binevoști să ne răspundeți, scrieți-ne pe adresa:
278830 Cahul, str. Sanatoriului 18, ap. 8.
Dacă nu, măcar telefonați-ne pe 26239. După ora 20:00.
Încă odată îmi cer scuze de deranj și greșeli.
La revedere.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 18-19

Documentul nr. 38

Demers vizând posibilitatea înrolării militarilor profesioniști în structurile armatei autohtone, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către părinți ai militarilor din fosta armata sovietică

12 ianuarie 1992

Stimate N[icolae] Chirtoacă,

Către dumneavoastră se adresează cetățeanul din satul Cenac, raionul Cimișlia Obleac Efreș Efreș cu rugămintea de-a ne răspunde la o întrebare.

Fiul meu în timpul de față se găsește în armată, face serviciu în una din unitățile ce pregătește cadre de aviatori – e pilot-instructor de clasa întâi, are gradul de căpitan, a lucrat 12 ani calendaristici pe avioane reactive.

Dânsul dorește să lucreze în Moldova tot pe specialitate. Se va găsi loc? Și dacă se va păstra stagiul de lucru?

Cu stimă [Efreș] Obleac [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 42

Documentul nr. 39

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către maiorul Simion Matei

12 ianuarie 1992

Stimați domni, bună ziua,

Vă scrie Simion Vladimir Matei. Sunt militar, gradul maior. Merge vorba, că Moldova își formează armata sa. Vă adresez rugămintea, dacă îmi puteți propune un loc de slujbă în armata moldovenească, vă rog, scrieți-mi pe adresa: 682610, Хабаровский край, Амурский район, п. Эльбан, 2-й микрорайон, дом 26, кв. 6.

M-am născut în 1961, în s. Hăsnăsenii Noi, raionul Leova. După absolvirea școlii medii nr. 2 moldovenești din or. Leova, am susținut cu succes examenele de intrare în școala militară superioară din or. Harkov (Харьковское высшее военное авиационное командное училище связи). Am absolvit această școală în 1982, având specialitatea sistemele radiotehnice, calificăția – inginer exploatare a sistemelor radiotehnice. Am fost trimis cu slujba în regiunea Habarovsk, apoi șase ani am slujit pe insula Sahalin, iar acum slujesc din nou în regiunea Habarovsk, nu departe de Konsomolsk-pe-Amur. Sunt căsătorit, am doi copii. Așa că dacă îmi veți propune ceva, luați vă rog în considerație că în Moldova, n-am, cum se zice, nici casă, nici masă și-mi trebuie acoperiș deasupra capului. Vreau să rămân cetățean al Moldovei și nu vreau să dau jurământul armatei Rusiei (care poate să ne impună mâine-poimâine să-l dăm). Așa că vă rog, nu lăsați scrisoarea mea fără atenție și răspuns. Închipuți-vă în locul meu, când mi se hotărăște soarta și viața mea și a familiei mele.

Cu respect, Simion Vladimir

P.S. Puteți să-mi răspundeți în limba română, citesc bine, mai greu cu scrisul.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 67-67v.

Documentul nr. 40

Demers vizând posibilitatea angajării persoanelor originare din Republica Moldova în serviciul militar național, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către ofițerul în rezervă Tudor Racu

13 ianuarie 1992

Domnule Nicolae Chirtoacă!

Se adresează către dumneavoastră locș[iitorul] directorului pe partea educativă a Ș[colii] P[rofesional-] T[ehnice]-91 din s. Răzeni, r-nul Căinari, Racu Tudor Ion, anul nașterii 1958, moldovean. Toată viața am avut visul de a deveni militar, dar din cauza sistemului totalitar, care a dominat până nu demult – nu am avut posibilitatea de a-mi realiza visul. Sunt ofițer în rezervă. Încercări au fost foarte multe, dar se puneau diferite pretexte: că au trecut anii, că nu sunt membru de partid ș. a.

S-a început formarea gărzii naționale, pentru apărarea Patriei și, tare aș vrea să-mi aduc și eu aportul la rezolvarea acestei probleme: sănătatea și cunoștințele îmi permit. Din 1982 am lucrat conducător militar în Ș[coala] P[rofesional-] T[ehnică]-91, până când M[ircea] Druc, prin decretul său, a anulat pregătirea militară din școală. Baza materială am făcut-o de la zero, corespondența cu ostașii la serviciu o efectuăm și în momentul actual, am și elevi la școlile militare din țară. Să nu se primească că mă laud cine sunt și ce rezultate am avut, puteți afla de la șeful comisariatului din Căinari. Cu aceasta termin de scris, aș vrea să aflu poziția dumneavoastră pe întrebarea care v-am adresat-o.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 93

Documentul nr. 41

Demers vizând posibilitatea angajării militarilor profesioniști în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către părinți ai militarilor din fosta armata sovietică

15 ianuarie 1992

M-am gândit să vă adresez o întrebare. Fiul meu, Cheptea Iurie, terminând ucilișce [școala] din Samarkand, a fost repartizat în ocrugul [districtul] din Caucaz. A fost în Afganistan și, când s-a terminat tot, [a revenit] în Caucaz [unde se află] până în prezent. Acum vrea să vină în Moldova, dar nu știe concret cum poate să facă asta și cu cine să se lege. În prezent, de la el scrisoarea vine o lună și jumătate și de asta eu m-am gândit să vă scriu dumneavoastră din Bălți. El, în prezent, este în gradul de căpitan, și acum vă rog să mă lămuriți ce și cum de făcut. Îmi scrieți mie sau îi scrieți lui ceva pe adresa: „Респ. Азербайджанб гор. Ханларб в/ч 92761, Кептя Юрий Иванович”.

Vă rog foarte mult și vă suntem foarte recunoscători pentru sfatul dumneavoastră.

Cu stimă.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 14

Documentul nr. 42

Demers vizând posibilitatea persoanelor originare din Republica Moldova de a-și satisface serviciul în unitățile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către părinți ai militarilor din fosta armata sovietică

22 ianuarie 1992

Eu, Bajura Fiodor Semionovici, am trei feciori. Feciorul Bajura Ion Fiodor a terminat școala superioară de desant din orașul Reazani. Acum își face serviciul în unitatea militară 10075 „B” din orașul Mariopol din Lituania. El este ofițer în grad de maior și lucrează în unitate ca șef de ștab [stat-major].

Ca părinți, dorim să-și continue serviciul la noi acasă, în Moldova.

El este căsătorit și are doi copii. Pentru a veni în Moldova, are nevoie de condiții normale de trai, de locuință. Ceilalți feciori au slujit în Germania și Afganistan. Soția este pensionară și cu sănătatea zdruncinată.

Rugăm să ne dați răspuns dacă se poate ceva de făcut la rugămintea noastră.

Cu stimă și respect, părinții lui Ion

Adresa lui Ion:

Литовская ССР, гор. Мариопполь,
в/ч 10075 „В”, Бажура Иван Федорович”.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 34

Documentul nr. 43

Demers vizând posibilitatea transferării militarilor profesioniști în structurile armatei naționale, adresat președintelui Republicii Moldova de către maiorul Ion Jucov

25 ianuarie 1992

Domnule Președinte al Republicii Moldova,

Se adresează către dumneavoastră maiorul Ion Orest Jucov din unitatea militară 16659, orașul Codîma, regiunea Odessa. În luna noiembrie 1991, eu m-am rugat în scris comisarului general al Republicii Moldova să fiu trecut la slujba militară la comisariatul militar din orașul Bălți. Pe data de 23 decembrie 1991 am avut o convorbire personală cu comisarul general militar al Republicii Moldova d[omnu] Tudor Dabija-Cazanov, care și-a dat consimțământul de a face această trecere. D[omnu] Tudor Dabija-Cazanov a iscălit în acea zi o relație (отношение), care a fost expediată în orașul Moscova, comandantului unității militare 32152 (Главное управление войск правительственной связи¹). Această expediție a fost verificată. La 29 decembrie 1991, eu am scris un raport pe linia de comandă, că doresc să-mi fac mai departe serviciul militar în organele locale de administrare militară a Republicii Moldova. Împreună cu raportul, au fost trimise comandantului u. m. 32152 și prezentarea de trecere, și dosarul meu personal.

La 23 ianuarie 1992, am telefonat la funcționarii de cadre din u. m. 32152. Ei mi-au spus că au primit documentele mele, afară de relația de la Comisariatul General Militar al Republicii Moldova. Tot ei mi-au spus că această chestiune poate și să nu fie hotărâtă, dacă grupa de juriști din u. m. 32152 va fi împotrivă (dar ce mare purtător de secrete pot fi eu, când toată slujba am fost lucrător politic?).

La 24 ianuarie 1992, Domnule Președinte al Republicii Moldova, ați avut o convorbire cu un grup de generali ai comandantului general al Forțelor Armate ale CSI. Radiocurierul Radiodifuziunii Republicii Moldova a transmis că la cererea Președintelui Republicii Moldova vor fi trecuți la slujba militară în Republica Moldova ofițerii cetățeni ai Republicii Moldova. Eu am tot dreptul să mă numesc cetățean al Republicii Moldova.

De aceea, vă rog foarte sincer, domnule președinte al Republicii Moldova, să mă înscrieți și pe mine în această listă, pentru a accelera trecerea mea la slujba militară la comisariatul militar din orașul Bălți. Eu nu sunt în lista ofițerilor fostului minister al apărării al URSS, de aceea propun să se înscrie în așa fel: „Майор

¹ Direcția principală a trupelor de transmisiuni guvernamentale

Жуков Иван Орестьевич (Е-123936) из Главного управления войск правительственной связи, воинская часть 321526 г. Москва – бывшего комитета правительственной связи при президенте СССР – для перевода дальнейшего прохождения военной службы в местные органы военного управления Республики Молдова (Республиканский военный комиссариат)².

Unitatea militară 16659 a dat deja jurământul militar poporului Ucrainei. Eu nu am dat acest jurământ, am iscălit numai o obligație, fiindcă eu doresc cât mai degrabă să-mi dau jurământul militar poporului Republicii Moldova, Patriei și țării mele natale, unde este pământul băștinașilor și părinților mei, care sunt pensionari, locuiesc în s. Balatina, raionul Glodeni, și au nevoie de ajutorul meu. Vă spun sincer că eu cu credință și demn de crezare voi sluji poporului Republicii Moldova.

Câteva spicuiuri din autobiografia mea: Sunt născut în 1952, în satul Cuhnești, raionul Glodeni, ca și părinții mei, îs moldovean, știu bine limba română. Din anul 1971 îmi fac serviciul militar în unitățile militare (правительственная связь бывшего КГБ СССР). Am terminat, fără frecvență, Universitatea de Stat din Kaliningrad, în 1985, facultatea de istorie. Din 1977 sunt lucrător politic. Am început ca secretar al comitetului comsomolist, apoi locțiitor pentru lucrul politic în batalion, pe urmă al unei unități militare. Acum sunt ofițer superior, responsabil de lucrul moral-psihologic, și mă ocup de disciplina militară și pregătirea umanitară.

Dosarul meu personal [a fost văzut de] general-maiorului Tudor Dabija-Cazanov, când am fost la convorbire.

Vă mulțumesc sincer, domnule Președinte a Republicii Moldova, că mi-ați oferit o clipă de timp, și nădăjduiesc să primesc o informație pozitivă pe adresa:

273000 Одесская обл.,
г. Кодыма, ул. Ленина 123, кв. 7.

Adresa unității militare căreia ne supunem:
г. Москва, Воинская часть 32152. Командиру части.

Adresa unității militare unde îmi fac serviciul:
273000 Одесская обл., г. Кодыма,
воинская часть 16659. Командиру части.
Позывной „ВЧ” связи – „Песня”.

Cu stimă,
maiorul Ion Orest Jucov [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 98-100

Documentul nr. 44

**Notă vizând interdicția de a scoate de pe teritoriul Republicii Moldova
tehnică militară și armament, înaintată comandantului unității militare 40242
(dislocată în or. Ungheni) de către Departamentul de Stat pentru Probleme Militare
al Republicii Moldova**

30 ianuarie 1992, Chișinău

В настоящее время между Правительством Республики Молдова и Главным командованием Вооруженными Силами СНГ ведутся переговоры в ходе которых согласовывается перечень воинских частей и учреждений, планируемых для включения в состав Вооруженных Сил Республики Молдова.

² Maiorul Ivan Orestevici Jucov (E-123936) din cadrul direcției principale a trupelor de transmisiuni guvernamentale (unitatea militară 32152, or. Moscova – a comitetului suprem al transmisiunilor guvernamentale pe lângă președintele URSS – transferat pentru o perioadă îndelungată în structurile militare locale ale Direcției militare a Republicii Moldova (Comisariatul militar republican).

В соответствии с Указом Президента Республики от 14.11.1991 года, вывоз за пределы республики вооружения, техники, боеприпасов и другого имущества, а также их продажа, рассматривается как посягательством на собственность Молдовы.

Прошу Вас до завершения переговоров прекратить передачу и вывоз за пределы республики вооружения, техники, боеприпасов и другого имущества и принять меры по их сохранению.

Генеральный директор N[icolae] Chirtoacă [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 19

Documentul nr. 45

Raport vizând fărădelegile atestate în stânga Nistrului, expediat directorului general al Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către preşedintele Consiliului republican al Asociaţiei obşteşti Sportul şi Tehnica

3 februarie 1992

Докладываю:

27 января в г. Тирасполе проведена учредительная конференция, объявившая о создании оборонной организации так называемой Приднестровской Молдавской республики (ПМР). На конференции присутствовали 56 человек, в основном, штатные работники Рыбницкой, Тираспольской АШ, Бендерской МШ, Тираспольского АСК, Дубэсарского СТК.

Подготовка «конференции» осуществлялись на основании письменного указания «председателя Совета обороны ПМР» [Владимира] Рылякова с участием и открытым давлением на штатных работников со стороны исполкомов Рыбницы, Дубэсар, Бендер. Во всех 5 сельских райкомитетах Приднестровья выборы на «конференцию» не проводились, вместо выборов проведены собрания штатных работников, на которых, как правило, присутствовало руководство местных исполкомов. Руководителей комитетов и организации несогласных с беззаконием, от участия в собраниях отстраняли.

Штатным работникам обещаны высокие оклады, обеспечение ГСМ, техникой, запчастями и т. п.

Районные комитеты Общества Спорт и Техника трёх сельских районов Левобережья отказались принимать участие в конференции, однако в конце 1991 года и в январе с. г. председатели этих р[айонных] к[омитетов] вынуждены были, ввиду систематического на них давления, уволиться с работы (двое из них – подполковники запаса).

Принятый «конференцией» Устав предусматривает и подготовку специалистов для Вооруженных Сил ПМР. Школы, аэроклуб, спорт-техклубы их имущество, техника объявлены собственностью нового общества.

29 января Президиум Общества Спорт и Техника Республики Молдова рассмотрел вопрос о созданной организации Приднестровья; постановление Президиума прилагаю.

Председатель Совета Общества Спорт и Техника Республики Молдова,
капитан первого ранга, В[италий] Нягу [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 288-289

Documentul nr. 46

**Demers vizând posibilitatea angajării absolvenților școlilor militare
în unități militare din Republica Moldova, adresat Departamentului de Stat
pentru Probleme Militare de către familiile acestora**

4 februarie 1992

Stimate domnul Chirtoacă,

Fiul meu, Mocan Gheorghe, născut în anul 1970, or. Bălți a fost îndreptat de către Comisariatul republican al forțelor armate în școala militară or. Novocerkask în a. 1987.

Pregătirea militară primară și examenele de admitere le-a susținut în or. Chișinău.

În a. 1991 a terminat școala militară sus-numită și-n prezent lucrează în rândurile armatei pe adresa: 672005, or. Cita-5, d/m 13660, în calitate de șef de legătură în departamentul militar.

Mocan G[heorghe] dorește a-și prelungi slujba în Patria sa, pe pământul Moldovei.

Vă rog nespun de mult să-mi comunicați de ce documente e nevoie în acest caz.

Despre mine personal pot comunica: Mocan Vasile Maxim, anul nașterii 1937, sunt profesor la școala T[ehnic-]P[rofesională] nr. 37, or. Bălți. Locuiesc pe adresa: 279200, or. Bălți, str. Verde, 30, ap. 41.

Vă rog foarte mult să-mi răspundeți la rugămintea mea.

P.S. Feciorul meu s-a adresat încă în noiembrie cu o astfel de cerere la departamentul d[umneavoa]stră, dar răspuns n-a primit.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 25

Documentul nr. 47

**Demers vizând posibilitatea angajării studenților din instituții militare
în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat
pentru Probleme Militare de către studentul Serghei Temciuc**

4 februarie 1992

În legătură cu aceea că în Moldova se formează Armata Națională și eu, terminând anul curent Școala militară din Kiev, doresc, ca băștinaș al acestei țări, să fiu credincios idealurilor forțelor armate ale republicii noastre, iar după terminarea studiilor (în luna iunie 1992) aș vrea ca, printr-o cerere către generalul Șapovalov Anatolie Petrovici, șeful școlii militare unde studiez, [să obțin] și eu consimțământul dumnealui ca să trec cu lucrul în Moldova. Rog ca, prin cererea departamentului militar pe care-l conduceți, să contribuiți la repartizarea mea la lucru în Moldova.

Rog decizia departamentului militar al Moldovei, în caz de rezolvare pozitivă a problemei, să mi se aducă la cunoștință pe adresa locului de trai (278240, r-nul Anenii Noi, s. Hârbovăț) sau pe adresa școlii unde studiez (254063, г. Киев, КВТИУ-„Я”).

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 68

Documentul nr. 48

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire
la reorganizarea Departamentului de Stat pentru Problemele Militare
al Republicii Moldova în Ministerul Apărării al Republicii Moldova**

Nr. 19

5 februarie 1992, Chișinău

În conformitate cu articolul 1 al *Legii Republicii Moldova din 26 decembrie 1992 privind organizarea puterii executive și asigurarea juridică a reformei economice radicale*, decretez:

1. A reorganiza Departamentul de Stat pentru Problemele Militare al Republicii Moldova în Ministerul Apărării al Republicii Moldova.
2. Ministrul apărării al Republicii Moldova, în termen de o lună, să prezinte spre aprobare Guvernului Republicii Moldova proiectul Regulamentului ministerului, coordonat cu Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și propuneri privind structura, statele de personal și fondul de retribuire a muncii ale aparatului lui.
3. Prezentul Decret intră în vigoare din ziua semnării.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, dos. 6, f. 9

Documentul nr. 49

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea
domnului Ion Costăș în funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova**

Nr. 20

5 februarie 1992, Chișinău

A numi pe domnul Ion Grigore Costăș în funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova, eliberându-l din funcția de ministru al afacerilor interne al Republicii Moldova.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 20

Documentul nr. 50

**Proiectul Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la statutul unităților militare
ale Forțelor Armate ale fostei Uniuni Sovietice și crearea bazei tehnico-materiale
a Ministerului Apărării al Republicii Moldova**

Conform hotărârilor adoptate în Republica Moldova vizând crearea structurilor militare și, în scopul accelerării funcționării Ministerului Apărării al Republicii Moldova și structurilor lui, decretez:

1. A trece sub jurisdicția Republicii Moldova și a transmite în subordonarea Ministerului Apărării unitățile militare ale fostei Uniuni Sovietice, dislocate pe teritoriul Moldovei, conform listei anexate.

Unităților militare neincluse în componența Forțelor Armate ale Republicii Moldova li se atribuie statut de trupe ale Forțelor Armate ale CSI, provizoriu amplasate pe teritoriul Republicii Moldova.

2. Guvernul Republicii Moldova să soluționeze, de comun acord cu Comandamentul principal al Forțelor Armate ale CSI, problema vizând punerea, în decurs de o lună, la dispoziția Ministerului Apărării al republicii a complexului de clădiri și edificii cu tot utilajul și averea, deținute în prezent de Comandamentul Direcției Sud-Vest, determinarea termenului concret de retragere de pe teritoriul republicii a trupelor neincluse în componența Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

3. Ministerul Apărării al Republicii Moldova, împreună cu ministerele afacerilor interne, securității naționale ale Republicii Moldova și primăria mun. Chișinău, în perioada 15 februarie - 15 martie 1992, să efectueze inventarierea și primirea acestui complex de clădiri și edificii, cu toate bunurile tehnico-materiale, de la Comandamentul Direcției Sud-Vest.

4. De amplasat în complexul menționat Ministerul Apărării al Republicii Moldova, Statul-Major Principal al Forțelor Armate, direcțiile și subdiviziunile de aprovizionare și deservire, subordonate Ministerului (batalioanele auto și telecomunicații, oficiul de legătură), precum și Școala Superioară Militară de profil general, după deschiderea acesteia.

5. Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Securității Naționale și Ministerul Apărării al Republicii Moldova să ia măsuri suplimentare privind excluderea scoaterii nelegitime de pe teritoriul republicii a armamentului, tehnicii, utilajului și a altei averi militare.

6. Controlul asupra îndeplinirii prevederilor prezentului Decret va fi efectuat de Ministerul Apărării al Republicii Moldova și primăria mun. Chișinău.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 18-19

Documentul nr. 51

Aviz cu referire la crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării, reexpediat Ministerului Apărării de către viceministrul Vitalie Sârbu

**Nr. 001-1/70
14 februarie 1992**

Министерство материальных ресурсов Республики Молдова рассмотрело проект постановления Правительства республики в части формирования материально-технической базы Министерства обороны Республики Молдова и полагает необходимым:

1. Из пункта 3 проекта постановления исключить Министерство материальных ресурсов Республики Молдова, так как специалисты Министерства не обладает опытом работы по обеспечению воинских подразделений Министерства обороны.

2. Пункт 4 изложить в следующей редакции:

«Министерству материальных ресурсов Республики Молдова, Министерству торговли Республики Молдова, Министерству сельского хозяйства и продовольствия Республики Молдова, Государственному производственному объединению по топливу Республики Молдова обеспечивать Министерству обороны Республики Молдова в установленном порядке сырьем, материалами, продовольствием, топливом, а Министерству экономики и финансов Республики Молдова произвести финансирование указанных расходов».

3. Из пункта 6 исключить слово «сырье», так как для изготовления нестандартного оборудования сырье не расходуется.

Заместитель министра, В[италий] Д. Сырбу [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 227

Documentul nr. 52

Raport cu privire la implementarea proiectului hotărârii despre crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova, înaintat spre aprobarea guvernului de către Ministerul Apărării Republicii Moldova

Nr. 589

21 februarie 1992, Chișinău

În scopul asigurării funcționării Ministerului Apărării al Republicii Moldova și conform hotărârilor adoptate privitor la construcția militară, Ministerul Apărării al Republicii Moldova a elaborat și propune spre aprobare Guvernului *Proiectul hotărârii despre crearea bazei tehnico-materiale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova*.

Proiectul hotărârii este coordonat cu ministerele economiei și finanțelor (dl C[onstantin] Tampiza), resurselor materiale (dl V[italie] Sârbu), sănătății (dl G[heorghe] Ghidirim), informaticii, informațiilor și telecomunicațiilor (dl T[imofei] Andros), industriei și energiei (dl V[alentin] Ciumac), Asociația de Stat de producție pentru combustibil (dl N[....] Costin).

Ministerul Resurselor Materiale al Republicii Moldova și-a manifestat atitudinea negativă față de acordarea ajutorului metodic și organizatoric prin punerea la dispoziția Ministerului Apărării a specialiștilor respectivi, motivând faptul prin lipsa specialiștilor ce ar cunoaște specificul acestui lucru.

Considerăm motivul acestui refuz neîntemeiat, asupra căruia nu se poate conveni.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general-locotenent I[on] Costăș [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 42

Documentul nr. 53

Demers în vederea încorporării în serviciul Armatei Naționale, adresat ministrului apărării al Republicii Moldova de cetățeanul Condrat Pleșca

3 martie 1992

Domnule Ministru!

Mă numesc Condrat Pleșca, locuitor al orașului Chișinău, str. Cahovschi 3, ap. 1. În primul rând, vreau să descriu cine sunt eu și ce posed. Actualmente, sunt angajat în câmpul muncii, îndeplinindu-mi funcția de director-adjunct al Fondului Literar din cadrul Uniunii Scriitorilor din Moldova. Am atins vârsta de 40 de ani și, ținând cont că domnia măriei voastre stă la temelia formării Ministerului Apărării și Armatei Naționale, vreau să contribui și eu măcar cu ce posed, nefiind indiferent de ce e necesar la începutul ministerului. Posed specialitatea de parașutist – profil larg. Am însușit toate tipurile de parașute, îndeplinind funcția de parașutist superior, posedând clasa parașutismului care era încadrată în Divizia de aviație Reazan, regiunea Moscova. Dacă aveți nevoie de specialiști teoretici și practici, vă rog să mă invitați la convorbire.

Cu stimă și respect, Condrat Pleșca

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 64

Documentul nr. 54

Extras din procesul-verbal nr. 8 al ședinței Guvernului Republicii Moldova cu privire la redistribuirea terenurilor aflate în folosința Centrului de antrenament militar Bulboaca

4 martie 1992, Chișinău

1. A aproba proiectul hotărârii prezentat de Departamentul de Stat pentru Reforma Agrară al Republicii Moldova (dl Colesnic) și a-l definitiva în comun cu executivile raionale Anenii-Noi și Criuleni, ținând cont de obiecțiile și propunerile făcute în cadrul discuției.

2. Departamentul de Stat pentru Reforma Agrară al Republicii Moldova, în comun cu Departamentul de Stat pentru Protecția Mediului înconjurător și Resurse Naturale al Republicii Moldova, Ministerul Apărării al Republicii Moldova, Ministerul Agriculturii și Alimentației al Republicii Moldova, alte ministere, departamente și executive raionale să examineze problema folosirii terenurilor de antrenament militar, care se află în posesia districtelor militare, și să prezinte Guvernului spre examinare un proiect de hotărâre vizând problema în cauză.

3. A menționa că Ministrul Apărării al Republicii Moldova (dl [Ion] Costăș) nu susține decizia guvernului privind adoptarea hotărârii Guvernului Republicii Moldova *Cu privire la redistribuirea terenurilor aflate în folosința centrului de antrenament militar Bulboaca.*

Prim-ministrul Republicii Moldova, Valeriu Muravschi

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 166

Documentul nr. 55

Notă vizând destabilizarea situației social-politice din Republica Moldova, expediată corpului de ofițeri din unitățile militare dislocate pe teritoriul republicii de către prim-ministrul Valeriu Muravschi

În ultimul timp, liderii separatiști, încercând să găsească o justificare activității anticonstituționale pe care o desfășoară, întreprind o serie de acțiuni concrete urmărind destabilizarea situației social-politice din Moldova, dezlănțuirea unei isterii anti-moldovenești și menținerea tensiunii în mai multe raioane din republică.

Guvernul Moldovei este deosebit de îngrijorat de influența distructivă pe care separatiștii o au asupra comandamentului și a corpului de ofițeri dintr-o serie de unități militare ale Regiunii militare Odessa, dislocate pe teritoriul republicii. Formularea unor apeluri comune de a trece efectivele militare sub jurisdicția așa-zisei republici nistrene, hotărârea de a folosi trupele pe care le conduc pentru soluționarea unor conflicte social-politice sunt calificate de conducerea Moldovei drept încercare de a se crea un precedent periculos de șantaj al militarilor, de exercitare a unor presiuni fâțișe asupra organelor legale ale puterii, acțiuni care au ca scop destabilizarea în continuare a situației din Moldova.

În acest context, Guvernul Republicii Moldova declară în mod oficial că întregul cerc de probleme militare, probleme care decurg din Declarația de independența Republicii Moldova, între care cele vizând modul, consecutivitatea și termenele de retragere a unităților Armatei Sovietice de pe teritoriul republicii vor fi stabilite în baza unor acorduri comune, încheiate cu Ministerul Apărării al URSS

În același timp se va ține seamă, pe cât este cu putință, de interesele personale ale ofițerilor și ale membrilor familiilor acestora în ce privește acordarea de locuințe sau condițiile de satisfacere a serviciului militar în cadrul Forțelor Armate ale Republicii Moldova. Facem apel către toți ofițerii și subofițerii de a nu se lăsa prinși în mrejele provocărilor, întinse de politicieni demagogi din formațiuni statale ilegale și

nerecunoscute de nimeni, pentru a nu se pomeni în afara legii, pentru a nu angaja armata într-o confruntare directă cu populația civilă. Guvernul a împuternicit Departamentul de Stat pentru Problemele Militare al Republicii Moldova să-și delege lucrătorii pe teren, pentru a explica conținutul recentelor Decrete ale președintelui Moldovei și hotărârile parlamentului republicii vizând problemele militare, precum și rezultatele consultărilor avute la Ministerul Apărării al URSS

Prim-ministrul Republicii Moldova Valeriu Muravschi

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 300

Documentul nr. 56
Apelul Guvernului Republicii Moldova
către locuitorii raioanelor din stânga Nistrului

15 martie 1992

Сограждане! Несмотря на постоянные усилия руководства Республики Молдова, направленные на разрешение мирными средствами конфликтной ситуации в левобережных районах, лидеры Тирасполя довели свою экстремистскую, антинародную политику до логического завершения – гражданской войны.

В последние дни начались невиданные по своим масштабам атаки на законные структуры власти, террор по отношению к гражданскому населению, бандитские диверсии. Так, 14 марта были взорваны мосты через реку Днестр в районе Вадул-луй-Водэ и Дубэсарь, а ночью с 14 на 15 марта террористами и казаками-наемниками похищено большое количество вооружения.

В результате обострения ситуации вооруженные конфликты приобретают повсеместный характер в них вовлекается мирное население, растет число жертв.

В этой связи, обращаемся к населению левобережных районов с призывом поддержать законные структуры власти, заставить бандитские формирования сложить оружие, наемников покинуть пределы нашей республики.

Обращаемся также к гражданам, которые в силу обстоятельств попали под влияние Тираспольских путчистов и взяли в руки оружие. Еще не поздно прекратить эту бессмысленную войну, еще не поздно проявить здравомыслие и гражданскую совесть. Предлагаем в течение 48 часов, начиная с 18.00 часов 15 марта с. г., добровольно сдать оружие законным органам власти. В противном случае республиканские органы правопорядка предпримут все меры для защиты граждан, независимо от национальности, от бандитского произвола.

Мы призываем военнослужащих соблюдать принципы невмешательства во внутренние дела нашей республики, уважать наши законы и решительно противостоять попыткам насильственного захвата оружия и его использования против мирного населения.

Сограждане! В этот трудный и решающий час от каждого из нас зависит – толкнуть республику в пучину гражданской войны или опомниться и приступить к мирному созидательному труду на благо народа Молдовы.

Правительство Республики Молдова

Documentul nr. 57

Demers vizând posibilitatea angajării în structurile armatei naționale,
adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare
de către locotenent-colonelul Ștefan Donciu

Bună ziua! [Sunt] locotenent-colonel al fostei armate sovietice, Donciu Ștefan. Gândul de a vă scrie mă urmărește demult. E clar că după evenimentele politice din ultima vreme, ce au loc în țară, și, mai ales, după hotărârea prezidentului Mircea Snegur la Mensk, de a nu se alipi la pactul comun de apărare, de a forma propria armată, – datoria fiecărui moldovean, unde nu l-ar fi surprins soarta de militar, e de a se reîntoarce la baștină.

Pe scurt despre mine. Născut în 1955, septembrie. Absolvent a școlii medii din or. Bălți (a. 1973), al Institutului Politehnic din Chișinău (a. 1978) – facultatea de construcție industrială și civilă. Anul 1978 e și începutul activității militare în calitate de constructor-militar.

Etapele mele de activitate militară: or. Ujur, reg. Krasnoiarsk, or. Odessa – șef de șantier; or. Borzea (Заб. ВО) – **șef de șantier, șef de secție în unitate; or. Cita (șef-adjunct de secție) (Строительное управление Забайкальского военного округа)**, comandant de unitate (нач. УНР Строительного управления Забайкальского военного округа)

Sper că cunoștințele mele modeste, procurate în procesul activității militare de până azi, vor fi de folos și plaiului natal.

Pe scurt despre familie: Soția – născută în 1956, absolventă a școlii medii din Cimișlia, a Institutului Politehnic din Chișinău, constructor-economist. Doi feciori: Florin – anul de naștere 1980, Maxim – anul de naștere 1985.

Aștept răspuns cu propuneri sau fără, desigur dacă v-am trezit vreun interes, pe adresa:
or. Cita, str. Șilova 91, ap. 1.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 37-38

Documentul nr. 58

Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale,
adresat Departamentul de Stat pentru Probleme Militare
de către maiorul Alexandru Sâli

Bună ziua, domnule șef al Departamentului Militar a Republicii Moldova.

Vă scrie maiorul Sili Alexandru Dumitru, originar din satul Lăpușna, raionul Hâncești. În timpul de față îmi fac serviciul în calitate de loctiitor al șefului statului-major a unității de aviație în regiunea Taldî-Kurgan, Republica Kazahstan.

Născut în anul 1951. În armată din anul 1968. În 1971 am terminat școala militară tehnică de aviație din or. Vasilkov, regiunea Kiev. În 1987, facultatea de istorie a Universității din Chișinău prin corespondență.

Mi-am făcut serviciul în calitate de tehnician în unitatea de aviație de vânătoare 1971-1977, comandant de companie de apărare 1977-1989, și din 1989 loctiitor al șefului statului major.

Sunt gata să-mi prelungesc serviciul militar în armata Republicii Moldova în calitate de comandant de companie ori batalion la infanterie, în statul major ori la comisariatul militar, oriunde va trebui.

Vă rog să-mi explicați cum, când și în ce ordine o să se petreacă transferarea ofițerilor moldoveni în armata republicană. și care o să fie condițiile din partea vârstei, studiilor și calitățile militare. Scriu și din partea încă a doi ofițeri moldoveni care se interesează tot de aceste probleme.

Cu mare stimă, maior A[lexandru] Sâli [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 41

Documentul nr. 59

Demers privind posibilitatea angajării persoanelor originale din Republica Moldova în structurile armatei naționale, adresat președintelui Republicii Moldova de către locotenentul-major Oleg Belous

2 ianuarie 1992

Mult stimate domnule Președinte,

Mă numesc Belous Oleg Alexandru, sunt locotenent superior al Armatei Sovietice, mai bine-zis „uzbec”. Am absolvit în 1989 școala militară din Samarkand, unde și îmi fac serviciul până în prezent. Din instituția noastră de învățământ au fost rechemati mulți ofițeri: toți din Pribaltica și chiar câțiva din Ucraina. Pe mine mă râd toți, zicând că „У Молдавии нет танков и БТР-ов, ты им не нужен”³. Eu nu cred, domnule președinte, că țara mea nu are nevoie de specialiști ca mine, cu toate că îmi dau seama că nu-s singurul. Toți, care au primit chemări oficiale, șeful școlii le-a permis imediat. Vă rog să mă chemați și pe mine la baștină. Sunt gata să jur că voi îndeplini orice ordin al comandanților mei și deci și ai conducerii republicii. Vă mulțumesc.

Cu stimă, Belous Oleg Alexandru

Adresa părinților: r-nul Soroca, s. Schineni

Adresa școlii: 703056, г. Самарканд,

СВВАКУ им. Узб. ССР,

Начальник училища Горохов Николай Мих, генерал-майор

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 47

Documentul nr. 60

Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale, adresat Departamentului de Stat pentru Probleme Militare de către maiorul Mihail Ciumac

4 februarie 1992

Eu, Ciumac Mihail Nicolaevici, născut la 4 octombrie anul 1961, în satul Crișcăuți, raionul Dondușeni, de naționalitate moldovean, socot că în zilele când se hotărăște viitorul republicii și mult-așteptata independență este reală, sunt gata, ca militar, să primesc jurământul de credință norodului republicii, președintelui și, în rândurile forțelor armate naționale, cinstit să apăr independența și suveranitatea republicii.

În anul 1982, în orașul Volsk, am absolvit școala militară de ofițeri și am primit diploma de inginer-economist și specialitatea ofițer de aprovizionare.

În decurs de șase ani în grupa militară care se deplasează în Republica Poloneză au trecut toate stadiile de serviciu.

În anul 1991, am absolvit Academia militară de aprovizionare și transport din orașul Sankt-Petersburg și am primit diploma de studii superioare militare pe specialitatea „командно-штабная оперативно-тактическая тыла”⁴. Am studiat toate problemele legate cu forțele armate.

Stagiul de serviciu militar am trecut numai în unitățile militare completate, unde am [obținut] un bagaj practic de planuire, organizație și aprovizionare cu toate materialele.

Sunt căsătorit, am două fiice. Mama e la odihnă pe stare de sănătate. Fratele e locuitor al președintelui sovhozului Lenin, raionul Edineț.

În prezent, îmi fac serviciul în unitatea militară în calitate de „заместитель командира учебно-танкового полка по тылу”⁵.

³ Moldova nu are tancuri și mașini blindate, și nici de tine n-are nevoie.

⁴ de comandă și stat-major la nivel operativ-tactic în spatele frontului.

⁵ comandant adjunct al regimentului de instruire tancuri în spatele frontului.

În caz de rezolvare raportului meu la trecerea din rândurile armatei sovietice în rândurile forțelor naționale a republicii să-mi dați de știre pe adresa:

La serviciu: 680043, Хабаровск-43, в/ч 12908.

Acasă: 680043 Хабаровск-43, ул. Интернациональная, дом 17, кв. 36.

Cu multă stimă, maior M[ihail] Ciumac

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 78-79

Documentul nr. 61

Demers privind posibilitatea transferării în cadrul structurilor armatei naționale, adresat mai multor oficiali militari de către locotenentul Valeriu Tolocica

15 ianuarie 1992

Я, лейтенант Толочка Валерий Валерьевич, 1969 года рождения, молдаванин, уроженец г. Унгены, Молдова, призван на действительную военную службу и направлен в Киевское высшее военное общевойсковое училище Унгенским РВК, Республиканским военным комиссариатом Молдовы, как национальный кадр.

В 1990 году окончил училище, в настоящее время прохожу службу в КДВО в/ч 12501, гор. Завитинск, на должности командира взвода.

Прошу вас, оказать мне содействие в переводе, для дальнейшего прохождения службы на Родине моих предков, в рядах Вооруженных Сил Молдовы.

Готов служить честно и добросовестно моему народу и правительству Молдовы.

С уважением лейтенант В[алерий] Толочка [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 46

Documentul nr. 62

Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova cu privire la implementarea Legii cu privire la obligațiunea militară a cetățenilor Republicii Moldova

Nr. 969-XII

17 martie 1992, Chișinău

Parlamentul Republicii Moldova hotărăște:

1. Legea despre obligațiunea militară și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova se pune în aplicare de la data adoptării ei.

2. Guvernul:

- va prezenta în termen de o lună parlamentului spre examinare propuneri privind aducerea legislației în vigoare în corespundere cu legea menționată;
- va duce actele sale normative în corespundere cu legea indicată.

3. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 203

Documentul nr. 63

Demers cu privire la menținerea integrității bazei tehnico-materiale a forțelor armate, prezentat Guvernului Republicii Moldova de conducerea Ministerului Apărării

Nr. 0625-291

18 martie 1992, Chișinău

Ministerul Apărării al Republicii Moldova a examinat propunerea Departamentului de Stat pentru Resurse Naturale și Ocrotirea Mediului Ambiant și comunică următoarele.

În timpul de față se desfășoară procesul foarte complicat și anevoios de creare a Forțelor Armate ale Republicii Moldova. Ministerul Apărării are sarcina ca, în cel mai scurt timp, pe baza unităților și subunităților militare ale fostei armate sovietice, să formeze armata națională, asigurând-o cu tot ce este necesar pentru funcționarea ei.

Ministerul Apărării întâmpină mari greutăți materiale și financiare în ce privește înzestrarea ei și completarea unităților militare.

Această problemă se complică și mai mult, dat fiind faptul că, în perioada anilor 1990-1991, din ordinul comandantului militar, din republică a fost scoasă nelegitim o mare cantitate de armament, tehnică, instalații și altă avere militară. Noi întreprindem măsuri pentru întoarcerea averii menționate, însă, deocamdată, fără rezultate. În afară de cele menționate, contrar hotărârilor președintelui și guvernului Republicii Moldova, nu încetează încercările unor conducători de ministere, departamente și alte organizații de a acapara baza tehnică-materială a Forțelor Armate (clădiri, construcții, tehnică, instalații, fondul locativ, pământuri și altele).

Drept o încercare asemănătoare considerăm și propunerea Departamentului de Stat pentru Resurse Naturale și Ocrotirea Mediului Ambiant de a transmite baza cartografică a Ministerului Apărării Institutului Specializat de Geodezie și Cartografie.

Tehnica cartografică care i-a revenit Ministerului Apărării de la fosta armată sovietică este foarte uzată (a fost construită în anii 1982-1983). Ea este prevăzută pentru executarea unor anumite lucrări de asigurare topografică a pregătirii operative și de luptă a trupelor. Capacitățile tehnicii menționate nu asigură în măsură suficientă necesitățile Ministerului Apărării cu materiale cartografice. Un șir de neajunsuri cu caracter constructiv și tehnologic influențează negativ asupra calității producției.

Reieșind din cele expuse, suntem de părere că tehnica menționată nu poate fi folosită în alte scopuri. Concomitent, rugăm guvernul să ne acorde susținerea și ajutorul necesar în vederea excluderii pe viitor a încercărilor de acaparare nelegitimă a bazei tehnico-materiale a Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 128-129

Documentul nr. 64

Proiectul decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la trecerea unităților militare dislocate în teritoriu sub jurisdicția Republicii Moldova

Nr. 73

18 martie 1992, Chișinău

În conformitate cu înțelegerea atinsă cu Comandamentul Suprem al Forțelor Armate Unite ale Comunității Statelor Independente și, în scopul creării bazei Forțelor Armate ale Republicii Moldova, decretez:

1. A trece sub jurisdicția Republicii Moldova unitățile și subunitățile militare ale Forțelor Armate ale fostei URSS dislocate pe teritoriul republicii și a le transmite Ministerului Apărării al Republicii Moldova cu tehnica, armamentul, clădirile și altă avere, aflate la balanța unităților militare, în corespundere cu anexa.

2. A stabili că unitățile și subunitățile militare care se transmit Ministerului Apărării al Republicii Moldova, în activitatea lor se călăuzesc de legislația Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului Republicii Moldova, decretele, hotărârile și dispozițiile Președintelui Republicii Moldova și Guvernului Republicii Moldova și de ordinele Ministerului Apărării al Republicii Moldova.

3. A permite Ministerului Apărării al Republicii Moldova, până la intrarea în vigoare în modul stabilit a regulamentelor, instrucțiunilor și altor documente, a aplica în unitățile și subunitățile militare actele normative în vigoare, dacă ele nu contravin legislației Republicii Moldova.

Guvernului Republicii Moldova a asigura finanțarea și aprovizionarea tehnico-materială a unităților și subunităților militare trecute sub jurisdicția Republicii Moldova.

4. Militarilor unităților și subunităților militare, incluse în anexa, care și-au expus dorința de a continua serviciul militar pe teritoriul Republicii Moldova, li se garantează toate drepturile și înlesnirile prevăzute de legislația în vigoare a Republicii Moldova.

5. Ministerului Apărării al Republicii Moldova a stabili ordinea și termenele de primire de către militari a jurământului.

Prezentul Decret intră în vigoare din ziua semnării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 164-165

Documentul nr. 65

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la asumarea obligațiilor de Comandant Suprem al Forțelor Armate ale Republicii Moldova

Nr. 74

18 martie 1992, Chișinău

În conformitate cu articolul 4 al *Legii cu privire la Forțelor Armate ale Republicii Moldova* îmi asum obligația de Comandant Suprem al Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Prezentul Decret intră în vigoare din ziua semnării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 6, f. 34

Documentul nr. 66

Declarația șefilor de stat ai țărilor-membre ale CSI cu privire la integritatea teritorială a Republicii Moldova

20 martie 1992

Главы государств-участники Содружества Независимых Государств, собравшиеся 20 марта 1992 года в Киеве, подтверждая неуклонную приверженность принципам, закрепленным в соответствующих документах, принятых главами государств Содружества Независимых Государств в Минске 8 декабря 1991 года, в Алма-Ате 21 декабря 1991 года, в Москве 16 января 1992 года, руководствуясь целями и принципами Устава ООН и Хельсинского Заключительного Акта, принимая во внимание Заявление Президента Республики Молдова от 8 марта 1992 года и Обращение Парламента Республики Молдова к Верховным Советам Российской Федерации и Украины от 5 марта

1992 года, учитывая обеспокоенность общественного мнения стран Содружества Независимых Государств опасным развитием обстановки в этом регионе и желания руководства Республики Молдова разрешить вопрос политическими средствами считают необходимым заявить следующее:

- рассматривают сохранение территориальной целостности Республики Молдова как краеугольный камень своей политики во взаимоотношениях с этим государством-членом ООН, важнейший фактор стабильности в Содружестве и в регионе;
- примут меры по недопущению вовлечения в конфликт в любой форме граждан своих стран, а там, где это произошло, по немедленному возвращению их в места постоянного жительства;
- не допустят использования своей территории для транзита вооруженных формирований любым путем, а также для контрабандного провоза оружия;
- примут дополнительные меры по изъятию оружия, боевой техники, армейских средств связи у гражданских лиц и незаконных формирований и недопущению впредь их доступа к арсеналам войск в государствах-членах Содружества Независимых Государств;
- будут стремиться не допускать ведения в средствах массовой информации пропаганды, способствующей эскалации конфликта.

Совершено в городе Киеве 20 марта 1992 года в одном подлинном экземпляре на русском языке. Подлинный экземпляр хранится в Архиве Правительства Республики Беларусь, которое направит государствам, подписавшим настоящее Соглашение, его заверенную копию.

За Республику Азербайджан	[подпись]
За Республику Армения	[подпись]
За Республику Беларусь	[подпись]
За Республику Казахстан	[подпись]
За Республику Кыргызстан	[подпись]
За Республику Молдова	[подпись]
За Российскую Федерацию	[подпись]
За Республику Таджикистан	[подпись]
За Туркменистан	[подпись]
За Республику Узбекистан	[подпись]
За Украину	[подпись]

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 95

Documentul nr. 67

**Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale,
adresat ministrului apărării al Republicii Moldova
de către căpitanul în rezervă Victor Scorțescu**

21 martie 1992

După adresările mele la comisariatul militar din Bălți, unde nici nu vor să discute așa întrebări, mă adresez direct dumneavoastră. În aceste zile grele, la începutul formării Armatei Naționale ale Moldovei, vă rog să-mi dați răspuns. Pot fi de folos eu sau nu?

Date biografice: Scorțescu Victor Vasile – căpitan în rezervă; născut – 29.01.1953, în s. Popeștii-Noi rn. Drochia; naționalitatea – moldovean; căsătorit: doi copii; [am absolvit] școala medie în 1970, în același an am intrat la școala de aviație din or. Vîborg, regiunea Leningrad, absolvind-o în 1973; am lucrat 5 ani în Bălți ca tehnician de elicoptere; în 1978 fac studii suplimentare [care mi-au permis să] trec la zbor – mecanic de bord la elic[opterul] Mi-4; în 1980, am continuat studiile în Ucraina și am trecut pe elicopterul Mi-8, în regiunile din Nordul Îndepărtat (Якутия – Магаданская обл.) până în 1990; din 1990, trec mecanic de bord în Bălți, unde locuiesc și lucrez și acum.

Totalul de ceasuri zb[urate] – 6.300; permis de instructor clasa I pentru toate felurile de lucru; pot zbura ca mecanic de bord de rând; la fel pot fi instructor la școlile de pregătire a cadrelor.

Aștept răspuns,

V[ictor] Scorțescu

279200 or. Bălți,

str. Șalom-Aleihem 70, ap. 36, tel: 4-25-24.

P.S. Dacă e nevoie de detalii, cu mare plăcere pot veni la Ministerul Apărării.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 199-199v.

Documentul nr. 68

Dispoziție privind trecerea armelor întrunite, unităților, instituțiilor, tehnicii militare, armamentului și materialelor, dislocate pe teritoriul republicii sub jurisdicția structurilor Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Nr. 314/I/

23 martie 1992, Moscova

О передаче соединений, частей, учреждений, военной техники, вооружения и имущества Вооруженных Сил бывшего Союза ССР, дислоцирующихся на территории Республики Молдова, под непосредственное командование соответствующих структур Министерства обороны Республики Молдова.

1. В соответствии с Соглашением между Правительством Республики Молдова и Главным командованием Объединенных Вооруженных Сил СНГ об условиях, направлениях и этапах реформирования частей и подразделений Вооруженных Сил бывшего Союза СССР, дислоцированных на территории Республики Молдова, передать к 30 марта 1992 г. Соединения, части, учреждения, военную технику, вооружение и имущество Вооруженных Сил бывшего Союза СССР (согласно прилагаемому перечню № I) под непосредственное командование соответствующих структур Министерства обороны Республики Молдова.

2. Командующим видами Объединенных Вооруженных Сил СНГ, начальникам главных и центральных управлений ОВС СНГ передачу указанных частей, вооружения, военной техники и имущества осуществить по согласованию с представителями Министерства обороны Республики Молдова.

3. Штатную численность передаваемых соединений, воинских частей и учреждений с лимита Объединенных Вооруженных Сил СНГ.

4. Об исполнении донести в Генеральный штаб ОВС СНГ (Главное оперативное управление) в установленном порядке.

**Перечень соединений, частей и учреждений,
планируемых для включения в состав ВС Республики Молдова**

№ п/п	Наименование соединений, частей и учреждений	Место дислокаций	Всего в/с	Р/с	Основное вооружение
I	2	3	4	5	6
Военно-воздушные силы					
1.	153 осаэ	Кишинэу	214	1	Самол. -5
2.	274 орато	Кишинэу	125	34	Верт.- 4
Войска ПВО					
1.	275 збр (в составе упр., гр. Зрдн, 7 Зрдн, 2тдн)	Кишинэу	1169	30	ЗРК -13 РЛС -11
2.	206 ртб (в составе 2 орлр)	п. Зейканы	282	3	РЛС -9 ПВП - 7
3.	740 ртб (в составе 3 орлр)	п. Дурлешть	319	3	РЛС -10 ПВП - 3
4.	265 ПН	п. Зейканы	10	-	
5.	707 орлр. (68 ртб 14 ртор)	г. Кахул	63		РЛС -3 ПВП - 2
6.	12. отд. пункт РЭБ	Кишинэу	-	-	-
Сухопутные войска					
1.	803 кадр реал 14 А	г. Унгень	125	-	Арт. - 36/36
2.	5381 БХИ 14 А	Флорешть	290	28	
3.	1122 оррб	Флорешть	180	1	
4.	225 орво 5154 РВБ	г. Тираспол	58	1	
5.	В/прокуратура	Бэлць	4	3	
6.	В/прокуратура	Кишинэу	10	5	
7.	Дом офицеров	Бэлць	2	7	
8.	Дом офицеров	Кишинэу	2	7	
9.	Офицерский клуб ЦДСУ	Кахул	1	5	
10.	Гр. Воен. Спец.	Кишинэу	4	-	
11.	16 уч. Хп	с. Булбоака	10	-	
12.	4 ап 14 А	г. Унгень	493	7	Арт. - 60/60
13.	130 обхз 14 А	Бендер	137	1	-
14.	В/комендатура	Кишинэу	6	1	
15.	114 кадр ремВП	г. Бендер	11	-	
16.	189 рбр 14 А	Бэлць	591	8	ПУ - 18
Войска связи центрального подчинения					
1.	311 УЭСО (301 ВПК)	г. Лазовск	324	12	
2.	1183 УЭСО (111УТС)	г. Лазовск	88	-	
3.	588 УФПС) (301 ВПК)	г. Кишинэу	27	2	
4.	57 брс	г. Кишинэу	399	3	
5.	353 объец. УС	г. Кишинэу	315	27	
6.	948 ЦАСУ	г. Кишинэу	139	30	

Части ГРУ					
1.	215 орцц ОсН	Мэрэндень	44	-	
Тыл Вооруженных Сил					
1.	94 фбрмо (ку)	Бэлць	16	6	
2.	65 оавтб	Бэлць	197	2	
3.	4 оавтб (ку)	Кишинэу	14	13	
4.	Упр. ВОСО на Молд. Ж. Д.	Кишинэу	15	6	
5.	Комендатура ВОСО ж. Д. Ст.	Кишинэу	8	2	
6.	Комендатура ВОСО ж. Д. Ст.	Бессарабеаска	6	-	
7.	Комендатура ВОСО ж. Д. Ст.	Унгень	6	-	
8.	Комендатура ВОСО а/порт	Кишинэу	4	-	
9.	661 перевал. База (к)	Унгень	8	23	
10.	402 база перегрузки	Пырлица	9	41	
11.	1740 СГ	Бэлць	12	39	
12.	2660 ПГБ (ку)	Кишинэу	10	3	
13.	544 ВГ	Кишинэу	20	259	
14.	1069 ВГ	Бэлць	7	69	
15.	184 мед. Депо	Бэлць	12	11	
16.	733 ПС	Бэлць	8	23	
17.	Военные представительства служб тыла	Кишинэу	3	10	
18.	86 сэо	Кишинэу	8	18	
19.	56 отдел торговли	Кишинэу	1	18	
20.	Банно-прачечный комбинат	Кишинэу	-	42	
21.	93 поликлиника	Кишинэу	4	15	
Гражданская оборона					
1.	5591 мат. – тех. Склад	Кишинэу	1	2	
2.	2629 ВОХР	Кишинэу	-	5	
3.	Штабы ГО: республики городов районов	1	21	-	
		4	12	-	
		5	5	-	
4.	Республиканские курсы ГО	1	5	-	
5.	494 ХРЛ	Кишинэу	1	-	
Войска ГЛАВТУ					
1.	778 ЦАРЗ	Бендер	9	2	
Строительные войска					
1.	1196 УНР	Кишинэу	8	-	
2.	1240 УНР	Флорешть	6	-	
3.	1221 УНР	Бэчой	5	-	
4.	1608 ВСО	Олишкань	39	-	
5.	1046 ВСО	Кишинэу	38	-	
6.	Бельцкая КЭЧ района (4 разряда)	Бэлць	2	10	
7.	706 омр	Кишинэу	21	-	

8.	Кишинёвская КЭЧ (2 разряда)	Кишинэу	2	15	
Управление ГК ВЮЗН, части, учреждения обеспечения и обслуживания ГК войск ЮЗН					
1.	Казар. Жил. Фонд Главко мата ЮЗН	Кишинэу	-	-	
2.	268 обоо	Кишинэу	261	-	
3.	610 КП ПВО	Кишинэу	261	-	
4.	2402 склад топокарт	Кишинэу	5	-	
5.	93 карат отделение	Кишинэу	10	-	
6.	342 РАСТ	Кишинэу	13	-	
7.	105 метеобюро	Кишинэу	8	-	
Части 9 ЦУ					
1.	1203 УСО	Шолдэнешть	164	17	

Доведено:

1. Генерал-майор А. Макаров
2. Генерал-майор Е. Котляров
3. Генерал-лейтенант Л. Голубев
4. Генерал-лейтенант В. Кот
5. Генерал-лейтенант Ф. Антропов
6. Генерал-майор Г. Ребенок
7. Полковник В. Куньковский
8. Полковник Е. Король
9. Полковник В. Волков
10. Полковник В. Лукьяненко
11. Полковник Р. Бережницкий
12. Полковник И. Марин
13. Полковник В. Чаус
14. Полковник В. Дидук

Маршал авиации, Евгений Шапошников

Arhivă personală

Documentul nr. 69

**Demers privind conformitatea legilor cu privire la serviciul militar,
înaintat spre examinare Parlamentului
de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

**Nr. 701
27 martie 1992, Chişinău**

În legătură cu adoptarea de către Parlament a pachetului de legi privind problemele militare și începutul nemijlocit a creării Forțelor Armate ale Republicii, reieșind din necesitatea asigurării urgente a responsabilității penale a cetățenilor pentru îndeplinirea datoriei constituționale în vederea apărării statului, rugăm să examinați întrebarea abrogării hotărârilor Parlamentului Republicii Moldova nr. 254 din 4

septembrie 1990 și nr. 530 din 5 martie 1991 cu privire la serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova și introducerii în Codul Penal al Republicii Moldova, articolul 77 și capitolul 12, a precizărilor sau schimbărilor în conformitate cu anexa nr. 1.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general-locotenent I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 122

Documentul nr. 70

Decretul Președintelui Federației Ruse privind trecerea unităților militare ale fostei URSS, dislocate pe teritoriul Republicii Moldova în jurisdicția Federației Ruse

Nr. 320,
1 aprilie 1992, Moscova

В целях поддержания устойчивого управления и обеспечения функционирования 14-й гвардейской армии, соединений, воинских частей и учреждений Вооруженных Сил бывшего СССР, находящихся на территории Республики Молдова и не вошедших в состав создаваемых Республикой Молдова собственных вооруженных сил, недопущения вовлечения войск в межнациональные конфликты, а также социальной защиты военнослужащих и членов их семей постановляю:

1. Перевести 14-ю гвардейскую армию, соединения, воинские части и учреждения Вооруженных Сил бывшего СССР, находящиеся на территории Республики Молдова и не вошедшие в состав ее собственных вооруженных сил, под юрисдикцию Российской Федерации с подчинением их главнокомандующему объединенными вооруженными силами Содружества независимых государств.

2. Министерству иностранных дел Российской Федерации совместно с Главным командованием Объединенных вооруженных сил СНГ немедленно приступить к переговорам с Республикой Молдова о правовом положении и условиях пребывания на ее территории войск, находящихся под юрисдикцией Российской Федерации.

3. Установить, что финансирование деятельности 14-й гвардейской армии, соединений, воинских частей и учреждений Вооруженных Сил бывшего СССР, находящихся на территории Республики Молдова и не вошедших в состав ее собственных вооруженных сил, осуществляется за счет бюджета Российской Федерации.

4. Назначить генерал-полковника Семенова Владимира Магомедовича уполномоченным представителем Российской Федерации по вопросам пребывания войск на территории Республики Молдова.

5. Уполномоченному представителю Российской Федерации принять меры по недопущению вовлечения войск, переведенных в соответствии с настоящим указом под юрисдикцию Российской Федерации, в межнациональные конфликты и их вмешательства во внутренние дела Республики Молдова, а также по пресечению попыток захвата вооружения, военной техники и военных объектов указанных воинских формирований.

6. Указ вступает в силу с момента подписания.

Президент Российской Федерации Б. Ельцин

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 105

Documentul nr. 71

Legea Republicii Moldova cu privire la modificarea și completarea unor articole din Codului Penal ce vizează infracțiunile militare

Nr. 994-XII

1 aprilie 1992, Chișinău

Parlamentul Republicii Moldova adoptă prezenta Lege.

Art. I. Codul Penal, aprobat prin Legea RSS Moldovenești din 24 martie 1961 (*Veștile Sovietului Suprem al RSS Moldovenești*, 1961, nr. 41; 1965, nr. 10, art. 45; *Veștile Sovietului Suprem și ale Guvernului RSS Moldovenești*, 1974, nr.9, art.111; 1982, nr. 12, art. 124; 1984, nr. 4, art. 33), se modifică și se completează după cum urmează:

1. În articolul 77:

- titlul și alineatul întâi vor avea următorul cuprins:

„Articolul 77. Sustragerea de la încorporarea în serviciul militar în termen, pregătirea militară obligatorie sau în serviciul de alternativă.

Sustragerea de la încorporarea în serviciul militar în termen, pregătirea militară obligatorie sau în concentrările de rezerviști – se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de la șase luni până la trei ani”

- articolul se completează în final cu un alineat nou, al treilea, cu următorul cuprins:

„Sustragerea de la încorporarea în serviciul de alternativă după aplicarea măsurilor de constrângere administrativă pentru asemenea acțiuni – se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de la șase luni până la trei ani”.

2. În articolul 78: În dispoziția alineatelor întâi și al doilea cuvintele „Uniunii RSS” se înlocuiesc prin cuvintele „Republica Moldova”;

În sancțiunea alineatului al doilea, textul „de la cinci la zece sau moartea” se înlocuiește cu textul „de la cinci până la cincisprezece ani”.

3. Articolul 238 va avea următorul cuprins:

„Articolul 238. Noțiunea de infracțiune militară

Infracțiuni militare se consideră infracțiunile, prevăzute de prezentul Cod, contra modului stabilit de îndeplinire a îndatoririlor serviciului militar, a pregătirii militare obligatorii și a concentrărilor, săvârșite de militari, precum și de persoanele care trec pregătiri militare obligatorii, concentrărilor de instrucție sau de probă.

Conform articolelor respective ale prezentului *Cod*, sunt supuși răspunderii pentru infracțiunile contra modului de îndeplinire a serviciului, stabilit pentru ei, militarii din organele securității naționale, ale afacerilor interne, precum și persoanele, în privința cărora există indicații speciale în legislație.

Complicitatea la infracțiunile militare a persoanelor nementionate în prezentul articol se pedepsește conform articolelor respective ale prezentului *Cod*”.

4. În sancțiunile prevăzute la articolele 240, 242, 251, 256, 261, 269 punctul (2), la articolul 246 punctul (4), la articolul 260 punctul (5) și în dispozițiile din articolele 257 și 258 punctul (1), cuvintele „Uniunii RSS” se înlocuiesc prin cuvintele “Republicii Moldova”, iar în dispoziția din articolul 266 punctul 1) textul “Uniunii Sovietice sau statelor aliate cu ea” se înlocuiește cu textul “Republicii Moldova sau statelor aliate cu ea”.

5. Articolul 245 titlul și punctul 1) vor avea următorul cuprins:

„Articolul 245. Încălcarea regulilor statutare cu privire la relațiile dintre militari, persoanele care trec pregătirea militară obligatorie și rezerviști, dacă între ei nu există raporturi de subordonare.

- 1) Încălcarea regulilor statutare cu privire la relațiile dintre militari, persoanele care trec pregătirea militară obligatorie și rezerviști, în timpul satisfacerii serviciului militar, pregătirii militare obligatorii și a concentrărilor, dacă între ei nu există raporturi de subordonare și dacă ea s-a manifestat prin bătăi sau printr-un alt act de violență – se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de până la doi ani”.

6. Articolul 246 punctul (1) va avea următorul cuprins:

„1) Absența samavolnică din unitate, din centrul de instrucție sau din locul de serviciu a unui militar sau a unei persoane care trece pregătirea militară obligatorie, precum și neprezentarea fără motive întemeiate în termen a acestora la serviciu sau la concentrări în cazurile: învoire din unitate sau din centrul de instrucție, repartizare, transferare, întoarcere din deplasare, din concediu sau dintr-o instituție curativă, dacă această absență a depășit o zi, însă nu a durat mai mult de trei zile sau chiar dacă nu a durat o zi, dar a fost repetată în curs de trei luni, se pedepsesc cu repartizarea într-un batalion disciplinar pe un termen de la trei luni până la doi ani ”.

7. Articolul 247 punctele (1) și (2) vor avea următorul cuprins:

„1) Părăsirea samavolnică a unității, a centrului de instrucție sau a locului de serviciu de un militar din serviciul în termen, de o persoană care trece pregătirea militară obligatorie, sau de rezervist, precum și neprezentarea fără motive întemeiate în termen a acestora la serviciu sau la concentrări în cazurile: învoire din unitate sau din centrul de instrucție, repartizare, transferare, întoarcere din deplasare, din concediu sau dintr-o instituție curativă, dacă această absență a depășit trei zile, dar nu mai mult de o lună, se pedepsesc cu privațiune de libertate pe un termen de la unu până la cinci ani.

Părăsirea samavolnică a unității sau a locului de serviciu de un militar pe bază de contract, precum și neprezentarea fără motive întemeiate în termen a acestuia la serviciu, dacă această absență a durat mai mult de zece zile, dar nu mai mult de o lună sau chiar și dacă mai puțin de zece zile, dar nu mai mult de trei zile, în cazul când a fost săvârșită doua oară în decurs de un an, se pedepsesc cu privațiune de libertate pe un termen de la unu până la cinci ani”.

8. În articolul 248 punctul (1) va avea următorul cuprins:

„1) Dezertarea, adică părăsirea unității militare, a centrului de instrucție sau a locului de serviciu în scopul sustragerii de la serviciul militar, de la pregătirea militară obligatorie sau de la concentrări, precum și neprezentarea cu același scop la serviciu sau la concentrări în cazurile: repartizarea, transferarea, întoarcerea din deplasare, din concediu sau dintr-o instituție curativă, săvârșită de un militar, de o persoană care trece pregătirea militară obligatorie sau de un rezervist, se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de la unu până la șapte ani”;

- punctele (3) și (4) se includ.

9. Articolul 250 punctul 1) va avea următorul cuprins:

„1) Sustragerea militarului, a persoanei care trece pregătirea militară obligatorie, sau a rezervistului de la îndeplinirea îndatoririlor militar, pregătirii militare obligatorii sau a concentrărilor prin automutilare sau prin simularea unei boli, prin falsificarea documentelor sau prin altă înșelăciune, precum și refuzul de a îndeplini îndatoririle serviciului militar, pregătirii militare obligatorii sau a concentrărilor – se pedepsesc cu privațiune de libertate pe un termen de la unu până la șapte ani”.

10. În dispoziția articolului 251 punctul (1) textul „un militar din serviciul în termen” se înlocuiește cu textul „un militar, de către o persoană care trece pregătirea militară obligator, sau de către un rezervist”.

Art. II. Prezenta Lege intră în vigoare la data publicării.

Documentul nr. 72

**Demers privind posibilitatea angajării în structurile armatei naționale,
expediat ministrului securității naționale de către locotenentul-major Iurie Căruntu**

2 aprilie 1992

Sunt gata să apăr hotarul aerian a Republicii Moldova.

Despre mine: născut în satul Donici, raionul Orhei, la 3 aprilie 1965. De origine moldovean.

1972-1980 – școala de 8 ani, satul Donici.

1980-1984 – tehnicumul electromecanic, orașul Chișinău.

1984 – prin hotărârea Comisariatului militar al raionului Lenin, orașul Chișinău, am fost îndreptat să-mi fac studiile în Școala militară de piloți din orașul Saratov, pe care am terminat-o în 1988. Elicopterele Mi-2, Mi-8.

1988 – până în prezent, îmi fac serviciul militar într-o unitate de aviație a trupelor de grăniceri din Alma-Ata. Sunt căsătorit, am un băiat.

Aștept hotărârea dumneavoastră, adresa:

483161 Алма-Атинска обл. Илиинский район,

п/о Бурундай-А, в/ч 21776 дом 21, кв. 23.

Cu respect locotenentul superior Căruntu Iurie Pantelei

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 20

Documentul nr. 73

**Telegrama oficială a conducerii Republicii Moldova adresată oficialilor
din Federația Rusă și șefilor de stat din țările CSI**

6 aprilie 1992, Chișinău

Президенту Российской Федерации Б. Н. Ельцину
Председателю Верховного Совета Российской Федерации
Р. И. Хасбулатову
VI Съезду народных депутатов Российской Федерации
Главам государств - членов СНГ
Председателям парламентов стран-членов СНГ

Правительственная телеграмма

Ознакомившись с выступлением вице-президента А[лександра] Руцкого на VI Съезде народных депутатов Российской Федерации, считаем необходимым поставить в известность высший государственный орган Российской Федерации о нижеследующем.

Конфликт в левобережных районах Республики Молдова, по заключению ряда международных миссий, в том числе делегаций Верховного Совета Российской Федерации, носит политический, а не межэтнический характер, ибо основная масса русского населения Республики Молдова – 75 процентов – проживает на правом берегу Днестра. Корни этого антиконституционного мятежа не в нарушении прав и свобод граждан или национальных меньшинств, ибо разрешение конфликта на основе общепризнанных норм международного права в этой области отвергается лидерами сепаратистов, с 1989 года взявшими курс на образование структуры, призванной защитить «завоевания социализма» и нарушить территориальную целостность Республики Молдова.

На укрепление военно-коммунистического плацдарма Тираспольских лидеров направлены визит, участие в митинге в Тирасполе и затем выступление на съезде народных депутатов вице-президента А[лександр] Руцкого.

Представленные им съезду «доводы» есть не что иное, как сплошная цепь измышлений, искажений и клеветы в адрес дружественного России народа и руководства Республики Молдова.

Необдуманное предложение, выдвинутое А[лександром] Руцким, как и само поведение высокопоставленного государственного лица России, представляют собой грубое вмешательство во внутренние дела суверенного государства, нарушение принципов СБСЕ.

Пропагандируемая им идея защиты русских независимо от места проживания и гражданства напоминает печально известные действия подобного рода, приводившие к разгоранию мировых пожаров и потерпевшие полный крах.

Применение армии России, временно расположенной на территории нашего государства, без согласия на то высших органов государственной власти Республики Молдова будет нами квалифицировано как открытая поддержка антиконституционного мятежа и вооруженная агрессия против нашего независимого государства.

Стремление принять жесткие меры против Республики Молдова с тем чтобы это, как выразился А[лександр] Руцкой, послужило «примером парламентам других государств СНГ», напоминает диктат бывшего «центра» по отношению к бесправным окраинам бывшей империи и должно насторожить суверенные независимые государства.

Мы подтверждаем вновь свою приверженность строить отношения и разрешить все возникающие между суверенными, независимыми государствами проблемы на основе общепринятых норм и принципов международного права.

Мирча Снегур, президент Республики Молдова [semnătura]

Александру Мошану, председатель Парламента Республики Молдова [semnătura]

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 105

Documentul nr. 74
Textul jurământului militar
aprobat prin Decretul Prezidiului Parlamentului Republicii Moldova

Nr.1009-XII
8 aprilie 1992

Eu, cetățean al Republicii Moldova, întrând în rândurile Forțelor Armate, jur credință Republicii Moldova și poporului ei.

Jur să-mi apăr țara chiar și cu prețul vieții, să nu fac uz de arme împotriva poporului Republicii Moldova și a organelor constituționale alese de el.

Jur să respect legile Republicii Moldova și regulamentele militare.

Dacă voi călca jurământul meu, să suport pedeapsa aspră a legilor Republicii Moldova.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 163v.

Documentul nr. 75

Proiectul Decretului privind trecerea în rezervă forțelor armate a trupelor de grăniceri, a trupelor de interne, a militarilor care au împlinit termenul serviciului militar activ stabilit și încorporarea curentă pentru satisfacerea serviciului militar activ în termen a cetățenilor Republicii Moldova

8 aprilie 1992

În conformitate cu *Legea Republicii Moldova despre obligațiunea militară și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova*, decretez:

1. A trece în rezerva Forțelor Armate ale Republicii Moldova, trupelor de grăniceri ale Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, trupelor interne ale Ministerului Afacerilor Interne al Republicii, în luna mai-iunie anul 1992 militarii în termen, care au împlinit termenul serviciului militar activ stabilit.

2. A încorpora pentru satisfacerea serviciului militar activ în termen în rândul Forțelor Armate ale Republicii Moldova, trupelor de grăniceri ale Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, trupelor interne ale Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, în luna mai a anului 1992, cetățenii născuți în anul 1974 care, în ziua chemării ating vârsta de 18 ani, și nu beneficiază de dreptul la amânare a încorporării pentru satisfacerea serviciului militar activ și cetățeni cu o vârstă de recrutare înaintată, care au pierdut dreptul de amânare a încorporării.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 122

Documentul nr. 76

Apelul ministrului apărării al Republicii Moldova către militarii care își satisfac serviciul în cadrul unităților ruse dislocate pe teritoriul Republicii Moldova

Уважаемые офицеры, прапорщики, сержанты и солдаты!

Министерство обороны Республики Молдова обращается к Вам в сложное время. Республика переживает глубокий экономический кризис, обострилась общественно-политическая обстановка и криминогенная ситуация, консервативные силы делают все возможное для разжигания межэтнических конфликтов и недопущения разрешения возникающих вопросов и противоречий мирным, демократическим и цивилизованным путем.

Вместе с тем, мы видим как постепенно создаются реальные юридические, политические и экономические предпосылки обретения Молдовой, государственного суверенитета и независимости.

Мы понимаем, что еще предстоит пройти сложный переходный период, избежать ненужную конфронтацию, обеспечить нормальный уровень жизни народа, покой и безопасность всех граждан республики, независимо от национальной или социальной принадлежности.

Наряду с другими проблемами, нам предстоит решать весь комплекс военных вопросов, которые возникли в результате распада бывшего Союза ССР.

Молдова, неукоснительно придерживаясь своего продвижения к независимости, создает свои собственные Вооруженные Силы на основе Соглашения Глав Независимых Государств, достигнутого в ходе Минской встречи 14 февраля сего года, а также республиканского законодательства.

В результате переговоров между Правительством республики и Военным руководством СНГ, Вооруженные Силы Молдовы создаются на базе воинских частей и подразделений бывшей Советской Армии, дислоцированных на территории республики. Это решение вызывает у многих военнослужащих глубокую тревогу и озабоченность за свою дальнейшую службу и будущее родных и близких.

В связи с этим, Министерство обороны Республики Молдова заявляет:

1. Каждому военнослужащему, независимо от воинского звания, служебного положения и национальности, а также членам их семей, гарантируется правовая и социальная защита, в соответствии с соглашением между государствами – участниками СНГ *О социальных и правовых гарантиях военнослужащих, лиц уволенных с военной с военной службы и членов их семей.*

2. Каждый офицер (прапорщик) вправе самостоятельно принять решение о поступлении в добровольном порядке на военную службу в Вооруженные Силы Республики Молдова, или переместится для дальнейшего прохождения службы в другие государства СНГ. О своем решении каждый из них должен сообщить письменно по команде.

3. Военнослужащим, зачисленным в состав Вооруженных Сил Молдовы сохраняется выслуга лет, занимаемая должность и воинское звание. Дальнейшее прохождение ими службы будет регламентироваться законодательными и нормативными актами республики.

4. Военнослужащим, изъявившим желанием переместиться для дальнейшего прохождения службы в другие службы в другие государства СНГ, перевод по службе будет осуществлен централизованно, на основе договоренностей с соответствующими военными командованиями в каждом отдельном случае.

5. Военнослужащие срочной службы, призванные из других республик бывшего СССР, в организованном порядке будут направлены в распоряжение военных комиссариатов, призвавших их в ряды Вооруженных Сил.

6. После перевода воинских частей и подразделений, дислоцированных в Молдове под командование Министерства обороны республики, каждый солдат, прапорщик, офицер продолжает выполнять свои служебные обязанности в соответствии с занимаемой должностью, руководствуясь существующим законодательством, до принятия решения по каждому из них.

7. С 1 марта сего года, воинские части и подразделения, переведенные под юрисдикцию Республики Молдова, финансируются и обеспечиваются всем необходимым для нормального функционирования из государственного бюджета республики.

С этого момента все вопросы, касающиеся жизнедеятельности войск решаются только Министерством обороны Молдовы.

8. Обращаемся к Вам с просьбой сохранить спокойствие, не поддаваться на провокации разного характера, не давать себя втянуть в политических интригах, продолжать выполнять свои служебные обязанности и воинский долг.

Министр обороны Республики Молдова, генерал-лейтенант И[он] Косташ

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 244-245

Documentul nr. 77

Demers privind posibilitatea înrolării în structurile armatei naţionale,
adresat ministrului apărării al Republicii Moldova
de către cetăţeanul român Mihail Rotaru

10 aprilie 1992

Domnule Ministru,

Subsemnatul col[onel] (r) Rotaru Mihail, originar din comuna Tîrnauca, plasa Herţa, (în prezent Ucraina), cu domiciliul în România, Bucureşti, sectorul 1, Calea Victoriei nr. 91-93. Scara A, etaj 3, apart. 25 A, sunt absolvent al Şcolii Militare de Ofiţeri a Ministerului de Interne al Facultăţii de Drept şi al cursului post-universitar, disciplina criminologie al Universităţii din Bucureşti. Pe toată durata activităţii mele ca ofiţer am îndeplinit funcţia de profesor în şcoli militare ale Ministerului de Interne.

În ziua de 3 aprilie 1992, am ascultat interviul dat de dvs. pentru Radiodifuziunea Română, din care am reținut că ofițerii români care vor, se pot înrola în Armata Republicii Moldova.

Față de această situație, vă aduc la cunoștință că personal doresc să fiu încadrat la Comandantul Armatei din Chișinău.

Menționez că sunt sănătos, cu putere de muncă fiind gata să apăr cu demnitate interesele supreme ale Basarabiei. Având în vedere cele arătate mai sus, rog să binevoiți a dispune.

Cu deosebit respect,
Colonel (r) Rotaru Mihail [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 230

Documentul nr. 78
Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la încorporarea din rezervă
a ofițerilor și subofițerilor pentru satisfacerea serviciului militar
în Forțele Armate ale Republicii Moldova

Nr. 87
10 aprilie 1992, Chișinău

În scopul completării cu militari a Forțelor Armate ale Republicii Moldova și în conformitate cu Legea Republicii Moldova *Despre Forțele Armate ale Republicii Moldova*, decretez:

1. Se permite Ministerului Apărării al Republicii Moldova să încorporeze, în caz de necesitate, din rezervă ofițeri care au atins limita de vârstă de aflare în Forțele Armate și care și-au exprimat asentimentul pentru satisfacerea serviciului militar în Forțele Armate ale Republicii Moldova.

2. Se stabilește că ofițerilor și subofițerilor, încorporați din rezervă pentru satisfacerea serviciului militar, li se include în vechimea de muncă serviciul militar în fosta armată sovietică, organele securității de stat și afacerilor interne ale Republicii Moldova, munca în Departamentul de Stat pentru Probleme Militare al Republicii Moldova, organele militare de mobilizare ale republicii, precum și jumătate din termenul de studii din instituțiile civile de învățământ superior la secțiile de zi.

Se permite Ministerului Apărării al Republicii Moldova să includă în cazuri excepționale în vechimea de muncă pentru ofițerii, încorporați din rezervă pentru satisfacerea serviciului militar, stagiul de muncă în ramurile civile înrudite cu specialitățile lor militare.

Ofițerilor, încorporați în serviciul militar din organele afacerilor interne ale Republicii Moldova, li se conferă grad militar, dar nu mai inferior decât gradul lor special.

Pentru perioada satisfacerii serviciului militar ofițerilor li se suspendă plata pensiilor stabilite anterior.

3. Prezentul Decret intră în vigoare din ziua semnării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F.1, inv.16, dos.6, f. 47-47v.

Documentul nr. 79

**Demers privind posibilitatea reîncadrării militarilor din fosta armată sovietică
în structurile armatei naționale, adresat Ministerului Apărării
de către cetățeni din Republica Moldova**

**Nr. 247
15 aprilie 1992**

Feciorul nostru, Serghei Constantin Alexei, electrician și specialist al aparatelor de control al aparatelor zburătoare (avioane și elicoptere) face armata în regiunea Odessa, s. Berezovka-2, u/m 22589, în calitate de subofițer. Jurământul nu l-a depus fiindcă, după ce a aflat că Guvernul Moldovei formează Armata Națională are dorință să prelungească armata în țara natală, unde s-a născut. Și dacă mai înainte s-a înștiințat că Guvernul Moldovei va avea grijă să treacă ofițerii și subofițerii moldoveni în armata națională moldovenească, acum situația s-a agravat. Persoanele care n-au depus jurământul sunt impuse să scrie cerere de eliberare din armată, iar pentru populația Moldovei nu se dă lămuriri unde de adresat. Nici nu se știe pe ce stradă se găsește Ministerul Apărării al Moldovei. S-a înștiințat la televizor că se poate adresa domnului [Grigori] Bubulici, prin telefonul 23-37-64, care tace molcum de câte ori facem încercare să ne legăm cu el de la Bălți.

Ne îngrijorează acest fapt și ne învinovățim pe noi înșine. Poate s-a comis vreo greșală când am scris numărul de telefon.

Vrem să aflăm cum să procedăm și unde să ne adresăm pe tema aceasta delicată și atât de importantă. Am mai aflat că, la Mărculești, majoritatea ofițerilor rusofoni au lepădat avioane și au plecat la ei. De atâta este de dorit ca moldovenii să le ocupe locul cât mai urgent.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 242-242 v.

Documentul nr. 80

**Notă privind confirmarea numirii colonelului Valeriu Toporivski
în funcție de locțiitor al ministrului apărării, semnată de ministrul apărării
al Republicii Moldova**

**Nr. 774
15 aprilie 1992**

Выдано полковнику Топоривскому Валерию Ивановичу в том, что он является заместителем министра обороны Республики Молдова по вооружению.

Министр обороны Республики Молдова, генерал-лейтенант И[он] Костаș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 223

Documentul nr. 81

Notă privind motivarea imposibilității Republicii Moldova de a participa la cofinanțarea construcției școlii militare superioare de aviație din orașul Ufa, expediată directorului școlii militare de către ministrul Ion Costăș

Nr. 790

16 aprilie 1992, Chișinău

На ваше письмо адресованное Президенту Республики Молдова по поводу долевого участия в завершении строительства вверенного Вам училища сообщаю, что в соответствии с соглашениями, достигнутыми в ходе встречи глав государств – членов СНГ в Минске, Молдова не участвует в долевом финансировании военно-учебных заведений бывшего Союза ССР. Подготовка необходимых специалистов для Вооруженных сил республики будет производиться на основе двухсторонних договоров между Министерством обороны Молдовы и Министерством обороны государства, которому принадлежит соответствующее военно-учебное заведение.

Подготовка курсантов, обучающихся на данный момент в военно-учебных заведениях бывшего Союза ССР будет осуществляться из бюджета Вооруженных Сил СНГ.

Министр обороны Республики Молдова, И[он] Косташ

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 15

Documentul nr. 82

Legea Republicii Moldova privind obligațiunea militară și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova

.....

**Capitolul I
PRINCIPII GENERALE**

Articolul 1. OBLIGAȚIUNEA MILITARĂ

Obligațiunea militară este o datorie constituțională a cetățenilor Republicii Moldova.

Obligațiunea militară constă în pregătirea militară obligatorie a cetățenilor și se stabilește în scopul asigurării completării Forțelor Armate și pregătirii rezervei lor.

Obligațiunea militară prevede:

- trecerea cetățenilor în evidență militară și pregătirea lor pentru încorporare în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie);
- satisfacerea serviciului militar în termen (pregătire militară obligatorie) și satisfacerea serviciului în rezerva Forțelor Armate;
- respectarea regulilor de evidență militară.

Cetățenii satisfac obligațiunea militară din momentul în care sunt trecuți în evidență militară și până în momentul în care sunt scoși din evidență militară.

Cetățenii care satisfac obligațiunea militară se împart în:

- recruți – cetățenii trecuți în evidență militară, care trec pregătire militară obligatorie;
- militari – cetățenii care satisfac serviciul militar în termen;
- rezerviști – cetățenii care au satisfăcut serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie) sau serviciul militar prin contract și sunt trecuți în rezerva Forțelor Armate.

Articolul 2. SERVICIUL MILITAR

Serviciul militar este un gen special de serviciu de stat, care constă în îndeplinirea de către cetățeni

a datoriei constituționale de apărare a statului în rândurile Forțelor Armate, pe baza obligațiunii militare sau a angajării benevole prin contract. El prevede serviciul militar al efectivului de soldați, al sergenților, ofițerilor și al elevilor din instituțiile de învățământ militar.

Cetățenii care satisfac serviciul militar se numesc militari.

Articolul 3. CLASIFICAREA CETĂȚENILOR ÎN RAPORT CU OBLIGAȚIUNEA MILITARĂ ȘI SERVICIUL MILITAR

Cetățenii Republicii Moldova, în raport cu obligațiunea militară și serviciul militar, se împart în:

- supuși serviciului militar – recruți, militari și rezerviști;
- nesupuși serviciului militar – cetățenii care nu sunt trecuți în evidență militară sau care sunt scoși din evidență militară, inclusiv cei trecuți în retragere.

Supușii serviciului militar depun jurământul de credință Republicii Moldova și poporului ei. Ei se înaintează în grad militar și în dependență de grad se raportează la efectivul de soldați, la corpul de sergenți și la corpul de ofițeri. Corpul de ofițeri se împarte în: ofițeri inferiori, ofițeri superiori și ofițeri supremi.

Obligațiunea militară și serviciul militar le satisfac cetățenii, de regulă, de sex masculin. Persoanele de sex feminin care au pregătirea specială necesară de asemenea sunt trecute în evidență militară, în rezervă, iar în caz de angajare benevolă se încorporează în serviciul militar prin contract.

Listele de specialiști, conform cărora persoanele de sex feminin se trec în evidență militară și se admit în serviciu militar, se stabilesc de Ministerul Apărării, Ministerul Securității Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și se aprobă de către guvern.

Cetățenii Republicii Moldova sunt obligați, în conformitate cu ordinul organelor locale de conducere militară, să treacă în evidență militară, să fie cercetați periodic de comisia de examinare medicală, să se prezinte la ordin pentru încorporare în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie) sau la concentrare.

Articolul 4. GRADELE MILITARE

În Forțele Armate se stabilesc următoarele grade militare:

pentru efectivul de soldați:

- soldat;
- caporal;

pentru sergenți:

- sergent-inferior;
- sergent;
- sergent-major;
- plutonier;
- plutonier-major;
- plutonier-adjutant;

pentru ofițerii inferiori:

- locotenent;
- locotenent-major;
- căpitan;

pentru ofițerii superiori:

- maior;
- locotenent-colonel;
- colonel;

pentru ofițerii supremi:

- general de brigadă;
- general de divizie;
- general de corp.

Gradele militare „general de corp”, „general de divizie” și „general de brigadă” se conferă de către Președintele Republicii Moldova. Modul de conferire, de retrogradare, de degradare și de restabilire în grad militar a altor categorii de militari se stabilește de Ministerul Apărării, Ministerul Securității Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și se aprobă de Guvern. La gradele militare ale cetățenilor care se află în retragere se adaugă cuvintele „în retragere”, iar celor care satisfac serviciul în rezervă se adaugă cuvintele „în rezervă”.

Articolul 5. FUNCȚIILE MILITARE

Funcțiile militare în Forțele Armate se prevăd în statele unităților militare, ale organelor de conducere militară, ale instituțiilor militare, ale instituțiilor de învățământ militar în baza unor liste speciale.

Lista funcțiilor care urmează să fie suplinite de ofițerii supremi se aprobă de către Președintele Republicii Moldova, listele funcțiilor care urmează să fie suplinite de alte categorii de militari și de rezerviști se aprobă de către Ministrul Apărării, de Ministrul Securității Naționale și Ministrul Afacerilor Interne.

Funcțiile militare se împart în funcții pentru efectivul de soldați, pentru corpul de sergenți și pentru corpul de ofițeri.

Numirea în funcție a factorilor de decizie din organele supreme de conducere militară se face în conformitate cu Legea cu privire la apărare.

Modul numirii în funcții militare a militarilor și rezerviștilor se stabilește de către Ministerul Apărării, Ministerul Securității Naționale și Ministerul Afacerilor Interne.

Militarii pot fi detașați, păstrându-li-se serviciul militar în organele puterii de stat și ale administrației de stat, în ministere și departamente pentru a îndeplini funcții în interesul apărării statului și al Forțelor Armate, prin decizia Ministrului Apărării, Ministrului Securității Naționale și Ministrului Afacerilor Interne.

Articolul 6. UNIFORMA MILITARĂ ȘI ÎNSEMNELE DE DISTINCȚIE ALE MILITARILOR

Militarii, cetățenii care trec pregătirea militară obligatorie și rezerviștii la concentrare poartă uniformă militară cu însemne ale gradului militar, genului de trupe și apartenenței departamentale.

Uniforma militară și însemnele de distincție ale militarilor, însemnele speciale de distincție se stabilesc de Președintele Republicii Moldova. Regulile de purtare a lor se aprobă de ministrul apărării, ministrul securității naționale și ministrul afacerilor interne.

Se interzice introducerea pentru muncitori și funcționari, indiferent de apartenența lor departamentală, a uniformei și însemnelor de distincție similare uniformei militare și însemnelor de distincție ale militarilor.

Purtarea uniformei militare cu însemnele de distincție ale militarilor de către persoane care nu au acest drept, precum și batjocorirea uniformei militare, se interzice și se urmărește de lege.

Capitolul II

TRECEREA CETĂȚENILOR ÎN EVIDENȚĂ MILITARĂ

Articolul 7. PERSOANELE CARE URMEAZĂ SĂ FIE TRECUTE ÎN EVIDENȚĂ MILITARĂ

Cetățenii Republicii Moldova de sex masculin, care au atins vârsta de 16 ani, urmează să fie trecuți în evidență militară în organele locale de conducere militară de la domiciliu. Din momentul trecerii în evidență militară în organele locale de conducere militară cetățenii devin recruți. Ei primesc un document, care certifică aptitudinea lor pentru serviciul militar, lămuriri privind drepturile și obligațiunile lor, regulile de evidență militară și modul de satisfacere a obligațiunii militare.

Recruții sunt obligați să execute ordinele și dispozițiile organului local de conducere militară și să respecte regulile de evidență militară.

Articolul 8. COMISIA PENTRU TRECERE ÎN EVIDENȚĂ MILITARĂ

Pentru trecerea cetățenilor în evidență militară, în județe (raioane) și orașe se creează comisii în a căror componență intră:

- președintele comisiei în persoana conducătorului organului local de conducere militară;
- locțiitorul președintelui comisiei, în persoana unui reprezentant al organului de autoadministrare locală;
- membrii comisiei, în persoana președintelui comisiei de examinare medicală a cetățenilor care urmează să fie trecuți în evidență militară, în persoana reprezentantului organului județean (raional), orășenesc al afacerilor interne, a conducătorului grupului de selectare profesional psihologică al organului local de conducere militară etc.

Componența comisiei pentru trecere în evidență militară și modul asigurării activității ei se aprobă anual de conducătorul organului local de conducere militară.

Comisia pentru trecere în evidență militară activează din contul mijloacelor Ministerului Apărării.

Articolul 9. FUNCȚIILE COMISIEI PENTRU TRECERE ÎN EVIDENȚĂ MILITARĂ

Comisia pentru trecere în evidență militară:

- organizează examinarea medicală a cetățenilor în vederea determinării aptitudinii pentru serviciul militar;
- descoperă și selecționează preliminar candidați pentru studii în instituțiile de învățământ militar;
- repartizează tineri apti, conform datelor medicale, psihologice și de altă natură la instruire în centrele de instrucție ale Ministerului Apărării și în instituțiile militar-sportive pentru a dobândi specialități tehnice militare și militare;
- îndreaptă în instituțiile medicale și curativ-profilactice persoane care au nevoie de examen medical suplimentar și de tratament, în scopul determinării definitive a aptitudinii lor pentru serviciul militar;
- organizează studierea limbii de stat pentru persoane care nu o posedă sau o cunosc insuficient.

Capitolul III

PREGĂTIREA CETĂȚENILOR PENTRU ÎNCORPORARE ÎN SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN (PREGĂTIRE MILITARĂ OBLIGATORIE)

Articolul 10. MODALITĂȚILE DE PREGĂTIRE A RECRUȚILOR

Lucrul cu recruții include:

- pregătirea în specialități tehnice militare;
- pregătirea pentru înmatriculare în instituții de învățământ militar;
- lucrul curativ și de întremare;
- studierea limbii de stat de către persoane care nu o posedă sau o cunosc insuficient.

În timpul lucrului cu recruții se duce o muncă de lămurire a particularităților serviciului militar și modul de îndeplinire a datoriei constituționale de apărare a statului.

Programele și metodicele de efectuare a lucrului cu recruții se elaborează de Ministerul Apărării și se aprobă de guvern.

Răspunderea de pregătirea recruților pentru serviciul militar o poartă organele locale de conducere militară, precum și organele de autoadministrare locală, conducătorii instituțiilor de învățământ, factorii de decizie din întreprinderi, instituții și organizații fără deosebire de apartenența departamentală, de tipul proprietății și de forma lor de gospodărie, în conformitate cu sarcinile puse în fața lor.

Articolul 11. PREGĂTIREA ÎN SPECIALITĂȚI TEHNICE MILITARE

În specialități tehnice militare se pregătesc recruți din rândurile:

- elevilor școlilor medii de specialitate și ai școlilor profesionale tehnice în profilurile corespunzătoare sau înrudite specialităților tehnice militare, nemijlocit în instituțiile respective, din contul instituției de învățământ, după programe elaborate în comun de Ministerul Apărării și Ministerul Științei și Învățământului;

- cetățenilor care nu sunt elevi ai școlilor medii de specialitate și ai școlilor profesionale tehnice, în instituțiile militar-sportive din contul Ministerului Apărării.

Articolul 12. PREGĂTIREA DE ÎNMATRICULARE ÎN INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT MILITAR

Pregătirea recruților de înmatriculare în instituții de învățământ militar se face în timpul concentrărilor și la ședințele de pe lângă organele locale de conducere militară, de la domiciliu, în anul ce precedă înmatricularea în instituțiile de învățământ militar, după programe elaborate de Ministerul Apărării. Pregătirea efectivului de soldați și a sergenților care satisfac serviciul militar în termen sau prin contract și care și-au exprimat dorința de a deveni ofițeri se efectuează la ședințe sub conducerea comandamentului unității militare respective.

Articolul 13. LUCRUL CURATIV ȘI DE ÎNTREMARE

Lucrul curativ și de întremare cu recruții se organizează și se efectuează la domiciliu, în instituții de învățământ sau la locul lor de lucru de către organele și instituțiile de ocrotire a sănătății din contul organelor de autoadministrare locală.

Examinarea medicală a recruților se efectuează anual de către medici specialiști pe lângă organele locale de conducere militară din contul Ministerului Apărării.

Articolul 14. STUDIAREA LIMBII DE STAT DE CĂTRE PERSOANE CARE NU O POSEDĂ SAU O CUNOSC INSUFICIENT

În procesul de pregătire a recruților organele de autoadministrare locală, în comun cu organele locale de conducere militară, iau toate măsurile ca aceștia să studieze organizat limba de stat.

Studierea limbii are loc la cursuri, create de organele de autoadministrare locală pe baza școlilor de cultură generală, a școlilor medii de specialitate și a școlilor profesionale tehnice, din contul statului.

Capitolul IV

ÎNCORPORAREA CETĂȚENILOR ÎN SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN (PREGĂTIRE MILITARĂ OBLIGATORIE)

Articolul 15. ORGANIZAREA ÎNCORPORĂRII

Cetățenii Republicii Moldova de sex masculin, care au împlinit 18 ani, urmează să fie încorporați în serviciul militar în termen sau pentru pregătire militară obligatorie.

Cetățenii care, după starea sănătății, sunt apti pentru serviciu militar în timp de pace și în timp de război se încorporează în serviciul militar în termen.

Cetățenii care, după starea sănătății, sunt apti pentru serviciu militar în timp de război se recrutează la pregătire militară obligatorie.

Cetățenii care, după starea sănătății, sunt apti pentru serviciu militar în timp de pace și în timp de război, dar care refuză să satisfacă serviciul militar din convingeri religioase și pacifiste, sunt obligați să facă serviciul de alternativă.

Cetățenii care au absolvit instituții de învățământ superior se încorporează pentru pregătire militară obligatorie.

Încorporarea în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie) se efectuează în baza decretului Președintelui Republicii Moldova de către organele locale de conducere militară.

Încorporarea se face de două ori pe an: în mai și în noiembrie. Termenele precise de prezentare a cetățenilor în organele locale de conducere militară se stabilesc prin ordinul conducătorilor lor.

Când se emite decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la încorporare, cetățenii care au vârsta de încorporare și au părăsit temporar domiciliul permanent, plecând în alte localități, unde nu au trecut la evidență militară, sunt obligați să se prezinte în organul local de conducere militară de la domiciliul permanent.

Persoanele care se eschivează de la îndeplinirea obligațiilor privind încorporarea sunt trase la răspundere în conformitate cu legislația. Organele de autoadministrare locală, conducătorii instituțiilor de învățământ, factorii de decizie de la întreprinderi, instituții și organizații sunt obligați ca, atunci când se declară încorporarea, să contribuie la prezentarea recruților în organele locale de conducere militară.

Articolul 16. COMISIA DE ÎNCORPORARE

Pentru încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie), în județe (raioane) și în orașe se creează comisii, în a căror componență intră:

- președintele comisiei, în persoana conducătorului organului local de conducere militară;
- locțiitorul președintelui comisiei, în persoana unui reprezentant al organului de autoadministrare locală;
- membrii comisiei, în persoana președintelui comisiei de examinare medicală a recruților, în persoana reprezentantului organului județean (raional), orașenesc al afacerilor interne, a conducătorilor grupului de selectare profesional-psihologică al organului local de conducere militară, a reprezentanților instituțiilor militar-sportive, a reprezentanților întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și instituțiilor de învățământ etc.

Componența comisiei de încorporare și modul de asigurare a lucrului ei se aprobă anual de către conducătorul organului local de conducere militară.

Comisia de încorporare activează din contul mijloacelor Ministerului Apărării.

Articolul 17. FUNCȚIILE COMISIEI DE ÎNCORPORARE

Comisia de încorporare:

- organizează examinarea medicală a recruților;
- ia decizie privind fiecare recruta în vederea încorporării lui în serviciul militar în termen sau pentru pregătire militară obligatorie;
- repartizează recruții la locurile de satisfacere a serviciului militar în termen (de pregătire militară obligatorie);
- efectuează selectarea finală a candidaților pentru înmatriculare în instituțiile de învățământ militar;
- permite amânarea încorporării;
- scutește de încorporare;
- hotărăște trimiterea în organele de anchetă a materialelor vizând recruții care se eschivează de la încorporare.

Hotărârile comisiei de încorporare pot fi reclamate de către cetățeni în instanțe judecătorești. Președintele și membrii comisiei de încorporare sunt responsabili pentru îndeplinirea riguroasă a prevederilor prezentei Legi.

Conducerea activității comisiilor de încorporare județene (raionale) și orașenești se exercită de către Comisia de stat pentru încorporare de pe lângă Ministerul Apărării. Componența ei se stabilește anual de către guvern.

Pentru încălcările și abuzurile comise în timpul încorporării, pentru amânarea nelegitimă a încorporării și pentru scutirea nelegitimă de încorporare președintele și membrii comisiei de încorporare sunt trași la răspundere în conformitate cu legislația.

Articolul 18. AMÂNAREA ÎNCORPORĂRII

Amânarea încorporării poate fi permisă cetățenilor numai de către comisiile de încorporare din motive familiale, de sănătate, în legătură cu necesitatea continuării studiilor, desfășurării activităților de deputat și în alte temeuri prevăzute de legislație.

Amânarea încorporării din motive familiale se permite recrutului care poartă de grija membrilor familiei ce au nevoie de ajutorul și îngrijirea altei persoane, indiferent de faptul dacă recruta locuiește împreună cu ei sau aparte, în următoarele cazuri:

- dacă nu există alte persoane, obligate, în conformitate cu legislația, să întrețină acești membri ai familiei și să le poarte de grijă;
- dacă acești membri ai familiei nu se află în întreținerea deplină a statului.

Membrii familiei recrutului care au nevoie de ajutorul altei persoane și care se iau în considerare la determinarea dreptului de a i se amâna încorporarea din motive familiale sînt: soția, tatăl, mama, bunelul, bunica recunoscuți în modul stabilit ca având nevoie de ajutorul altei persoane și de îngrijire, frații și surorile în vîrstă de pînă la 18 ani care nu lucrează sau mai în vîrstă, dacă aceștia din urmă au devenit invalizi de grupa I sau II-a înainte ca recrutul să fi împlinit 18 ani.

Amânarea încorporării din motive familiale se permite de asemenea recrutului care întreține un copil în vîrstă de pînă la 3 ani sau mai mare, dar pe care îl crește fără mamă (tată), doi sau mai mulți copii, precum și persoane în a căror întreținere s-a aflat recrutul în legătură cu moartea părinților sau cu boala lor îndelungată înainte de a fi împlinit 18 ani.

Amânarea încorporării din motive de sănătate se permite recruților care, conform examenului medical, sunt recunoscuți inapți pentru serviciu militar.

Amânarea încorporării în legătură cu necesitatea continuării studiilor se permite recruților care își fac studiile în instituții de învățămînt superior, mediu de specialitate, profesional tehnic și de cultură generală, inclusiv în școli serale, pînă la absolvirea instituțiilor de învățămînt respective.

Amânarea încorporării în legătură cu necesitatea desfășurării activității de deputat se permite recruților aleși în funcții electivă în organele puterii de stat, pînă la expirarea mandatului lor de deputat.

Amânarea încorporării se permite și cetățenilor față de care se efectuează ancheta prealabilă sau cercetare penală sau a căror cauză penală se examinează în instanța judecătorească, pînă la încetarea urmăririi penale sau pînă la adoptarea hotărârii de către instanța judecătorească.

Articolul 19. SCUTIREA DE ÎNCORPORARE

De încorporare în serviciul militar în termen se scutesc cetățenii care:

- sunt recunoscuți, după starea sănătății, inapți pentru serviciu militar în timp de pace;
- au absolvit instituții de învățămînt superior;
- nu au fost recrutați în serviciul militar în termen pînă la împlinirea vârstei de 27 de ani;
- satisfac serviciul de alternativă sau serviciul militar prin contract;
- sunt domiciliați permanent în străinătate;
- au frați ce și-au pierdut viața sau au decedat în timpul satisfacerii serviciului militar în termen. Este scutit următorul frate care ar urma să fie încorporat. Recruții care au dreptul să fie scutiți de încorporare din motivul dat pot să nu exercite acest drept;
 - prin decizia instanței judecătorești sunt condamnați la pedeapsă privativă de libertate, condamnați cu suspendarea pedepsei și eliberați în mod condițional din locurile de deținuțiune urmînd să fie plasați în mod obligatoriu în câmpul muncii:

- au rang religios.

De încorporare pentru pregătire militară obligatorie se scutesc cetățenii care:

- sunt recunoscuți, după starea sănătății, ca inapți pentru serviciu militar în timp de război și scoși din evidență militară;
- satisfac serviciul de alternativă și serviciul militar prin contract;
- sunt domiciliați permanent în străinătate;
- au rang religios.

Articolul 20. LIMITA VÂRSTEI DE ÎNCORPORARE

Recruții care au pierdut motivul de amânare a încorporării, precum și persoanele care nu au dreptul la amânarea încorporării și nici temeiuri pentru a fi scutite de încorporare, și care, din diferite motive, nu au fost încorporați în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie) în termenele stabilite trebuie să fie încorporați pînă la împlinirea vârstei de 27 ani.

Capitolul V

SATISFACEREA SERVICIULUI MILITAR ÎN TERMEN

Articolul 21. ORGANIZAREA SATISFACERII SERVICIULUI MILITAR ÎN TERMEN

Modul satisfacerii serviciului militar în termen se stabilește de prezenta Lege, de *Regulamentul satisfacerii serviciului militar de către efectivul de soldați, sergenții și ofițerii Forțelor Armate*, de *Legea cu privire la protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea militară*, de alte acte legislative și normative.

Articolul 22. TERMENELE SERVICIULUI MILITAR ÎN TERMEN

Se stabilește termenul de 18 luni de satisfacere a serviciului militar în termen pentru cetățenii încorporați în el.

Termenul serviciului se calculează:

- pentru cetățenii încorporați în luna mai: de la 1 iunie, anul încorporării;
- pentru cetățenii încorporați în luna noiembrie: de la 1 decembrie, anul încorporării.

Începutul aflării în serviciul militar în termen se consideră ziua prezentării recrutului în organul local de conducere militară pentru a fi trimis în unitatea militară, iar sfârșitul aflării în serviciul militar în termen se consideră ziua în care militarul, prin ordinul comandantului unității militare, este exclus din listele efectivului în legătură cu trecerea în rezerva Forțelor Armate.

Articolul 23. INSTRUIREA MILITARILOR ÎN TERMEN

Instruirea cetățenilor care satisfac serviciul militar în termen se face în centrele de instrucție ale Ministerului Apărării. Termenul de instruire în centrele de instrucție e de șase luni și se include în termenul total de serviciu militar în termen.

Articolul 24. PROTECȚIA SOCIALĂ ȘI JURIDICĂ, ASIGURAREA MATERIALĂ A CETĂȚENILOR ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNCORPORAREA ÎN SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN

Protecția socială și juridică, asigurarea materială a cetățenilor care satisfac serviciul militar în termen se efectuează în conformitate cu *Legea cu privire la protecția socială și juridică a militarilor, a membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea militară*.

În cazul când, în legătură cu încorporarea cetățeanului în serviciul militar în termen, venitul mediu al familiei lui devine mai mic decât minimumul de existență stabilit în republică, i se cuvine ajutor material din contul Ministerului Apărării în mărimea determinată de o comisie specială de pe lângă organul local de conducere militară, unde recrutul s-a aflat în evidență militară până la încorporare.

Termenul serviciului militar în termen se include în vechimea în muncă generală și specială neîntreruptă a cetățeanului.

Articolul 25. ELIBERAREA DIN SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN

Eliberarea din serviciul militar în termen a cetățenilor care au satisfăcut termenul stabilit se efectuează în temeiul decretului Președintelui Republicii Moldova.

Eliberarea înainte de termen din serviciul militar în termen se efectuează din motivele indicate în articolul 19 al prezentei Legi.

Cetățenii eliberați din serviciul militar în termen sunt trecuți în rezerva Forțelor Armate la locul lor de trai.

Capitolul VI

PREGĂTIREA MILITARĂ OBLIGATORIE

Articolul 26. PRINCIPIILE PREGĂTIRII MILITARE OBLIGATORII

Termenul de pregătire militară obligatorie este de trei luni. Pregătirea militară obligatorie a cetățenilor se efectuează sub conducerea generală a Ministerului Apărării în centrele lui de instrucție sau în timpul concentrărilor speciale după un plan anual care prevede cuprinderea întregului contingent de recruți din republică.

În centrele de instrucție ale Ministerului Apărării trec pregătirea militară persoane care au dobândit o specialitate tehnică militară înainte de a fi încorporate pentru pregătire militară obligatorie și repartizate de comisia de încorporare la serviciu ulterior în rezerva Forțelor Armate în specialitatea dată.

În timpul concentrărilor speciale, pe care le organizează organele locale de conducere militară, trec pregătirea militară persoane care nu posedă specialitate tehnică militară, care dobândesc pentru prima dată o specialitate militară și care se repartizează de comisia de încorporare să satisfacă ulterior serviciul în rezerva Forțelor Armate în specialitatea dată.

Lista specialităților tehnice militare și militare se stabilește de Marele Stat-Major al Forțelor Armate și se aprobă de Ministerul Apărării.

Metodica, programele și modul de pregătire obligatorie se elaborează de Ministerul Apărării și se aprobă de Guvern.

Protecția socială și juridică și asigurarea materială a recruților care trec pregătirea militară obligatorie se realizează în conformitate cu *Legea cu privire la protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea militară.*

Capitolul VII

SATISFACEREA SERVICIULUI ÎN REZERVA FORȚELOR ARMATE

Articolul 27. CONȚINUTUL SERVICIULUI ÎN REZERVĂ

Serviciul în rezervă prevede pregătirea cetățenilor de apărare a statului în timpul concentrărilor militare periodice și concentrărilor speciale în conformitate cu planurile pregătirii de luptă și de mobilizare a Forțelor Armate.

Activitatea cotidiană și activitatea de luptă a rezervei se reglementează de *Regulamentul organizării și funcționării rezervei Forțelor Armate*, care se elaborează de Ministerul Apărării și se aprobă de Guvern.

Articolul 28. ÎNCORPORAREA ÎN REZERVĂ

În rezervă se încorporează:

- cetățenii care au satisfăcut serviciul militar în termen;
- cetățenii care au trecut pregătirea militară obligatorie;
- cetățenii eliberați din serviciul militar prin contract;
- cetățenii care au pregătire specială în conformitate cu articolul 3 din prezenta Lege.

Încorporarea în rezerva Forțelor Armate se face de către organele locale de conducere militară. Cetățenii încorporați în rezervă sunt obligați să îndeplinească riguros cerințele *Regulamentului organizării și funcționării rezervei Forțelor Armate*. Persoanele care se eschivează de la îndeplinirea obligațiilor de serviciu în rezervă sunt trase la răspundere în conformitate cu legislația.

Cetățenii încorporați în rezervă sunt cercetați periodic de comisia de atestare și de comisia de examinare medicală.

Articolul 29. CATEGORIILE REZERVEI

Rezerva Forțelor Armate după destinația sa se împarte în rezerva de categoria întâi și în rezerva de categoria a doua.

Rezerva de categoria întâi este destinată completării suplimentare a unităților și subunităților trupelor regulate până la statul timpului de război în perioada de pericol, rezerva de categoria a doua este destinată desfășurării unităților și subunităților rezervei în conformitate cu planul de mobilizare a Forțelor Armate în caz de pericol militar nemijlocit sau în caz de declanșare a războiului.

În rezerva de categoria întâi se încorporează cetățenii care au satisfăcut serviciul militar în termen sau serviciul militar prin contract și au fost trecuți în rezervă pentru expirarea termenului de serviciu, pentru vechime în muncă, pentru expirarea termenului de contract ori pentru limita de vârstă.

În rezerva de categoria a doua se încorporează cetățenii care au trecut pregătirea militară obligatorie sau care au fost eliberați din trupele regulate din alte motive, dar care sunt apti, după starea sănătății și după vârstă, pentru serviciu militar în timp de război.

Articolul 30. CLASIFICAREA REZERVEI. LIMITELE DE VÂRSTĂ DE AFLARE ÎN REZERVĂ

După indicele de vârstă rezerva Forțelor Armate se împarte în două clase. Limitele de vârstă de aflare în rezerva de clasa a doua sunt totodată limitele de vârstă de aflare în rezervă.

Efectivul de soldați și sergenți se află:

- în rezerva de clasa întâi – până la 40 de ani,
- în rezerva de clasa a doua – până la 50 de ani.

Ofițerii se află:

în rezerva de clasa întâi:

- ofițerii-inferiori – până la 45 de ani,
- ofițerii-superiori – până la 50 de ani, în gradul de colonel până la 55 de ani,
- ofițerii-supremi – până la 60 de ani;

în rezerva de clasa a doua:

- ofițerii-inferiori – până la 50 de ani,
- ofițerii-superiori – până la 55 de ani; în gradul de colonel până la 60 de ani,
- ofițerii supremi – până la 65 de ani.

Persoanele de sex feminin supuse serviciului militar, indiferent de gradele militare conferite, se încorporează în rezerva de clasa a doua. Limita lor de vârstă de aflare în rezervă se stabilește:

- pentru efectivul de soldați și pentru sergenți – 45 de ani,
- pentru ofițeri – 50 de ani.

La atingerea limitei de vârstă de aflare în rezerva de clasa întâi cetățenii se transferă în rezerva de clasa a doua.

La atingerea limitei de vârstă de aflare în rezerva de clasa a doua cetățenii sunt trecuți în retragere și sunt scoși din evidență militară.

Articolul 31. PREGĂTIREA REZERVIȘTILOR

Supușii serviciului militar în timpul aflării în rezervă sunt chemați la concentrare militară (de instruire și de control) și specială, care se efectuează sub conducerea generală a Ministerului Apărării după planuri și programe aprobate de guvern. Pregătirea nemijlocită a rezerviștilor se face sub conducerea organelor locale de conducere militară. Ele stabilesc de asemenea termenul și timpul concentrărilor, de comun acord cu organele de autoadministrare locală.

Termenul total al concentrărilor în timpul aflării cetățenilor în rezervă nu poate depăși 15 luni. Prin hotărârea guvernului, în caz de necesitate, rezerviștii pot fi chemați suplimentar, pentru un termen de o lună pe an, la concentrare pentru rezolvarea unor importante probleme de stat: preîntâmpinarea și lichidarea urmărilor calamităților naturale, ale avariilor de proporții și catastrofelor.

Prin hotărârea organelor locale de conducere militară rezerviștii pot fi chemați adăugător la concentrări de control pentru 24 de ore, dar nu mai mult de două ori pe an.

Articolul 32. PROTECȚIA SOCIALĂ ȘI JURIDICĂ A REZERVIȘTILOR

Protecția socială și juridică a rezerviștilor se realizează în conformitate cu *Legea cu privire la protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea militară*.

Cetățenii chemați la concentrare se asigură din contul Ministerului Apărării cu toate mijloacele de subzistență, stabilite pentru militarii Forțelor Armate. Ei se degreveză din lucru, în modul stabilit, pe durata concentrării.

Rezerviștilor chemați la concentrare li se păstrează pe durata concentrării postul (lucrul) și li se plătește la locul de lucru salariul mediu, fără deosebire de apartenența departamentală, de tipul proprietății și de forma de gospodărie a întreprinderii, instituției, organizației.

Persoanele menționate nu pot fi concediate din ziua primirii ordinului de chemare la concentrare, cu excepția cazurilor când întreprinderea, instituția sau organizația, în care lucrează, se lichidează.

Greutățile și lipsurile prin care trec rezerviștii în timpul concentrării se compensează prin indemnizații bănești, a căror mărime și mod de acordare se stabilesc de Ministerul Apărării.

Articolul 33. SCUTIRE DE CONCENTRARE

De concentrare se scutesc:

- inginerii și tehnicienii, muncitorii și funcționarii din sistemul Ministerului Apărării, Ministerului Securității Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, trupelor de apărare civilă, precum și persoanele rezervate economiei naționale. Rezervarea cetățenilor pentru economia națională se efectuează în modul stabilit de Guvern;
- corpul didactic al instituțiilor de învățământ mediu de specialitate, profesional tehnic și de cultură generală;
- studenții din instituții de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ mediu de specialitate și de cultură generală, serale și de zi, iar în perioada sesiunilor de examene și persoanele care își fac studiile prin corespondență;
- cetățenii timp de un an după eliberare din serviciul militar în termen și din serviciul militar prin contract și trecere în rezervă;
- cetățenii care au temeiul de a li se amâna încorporarea din motive familiale, de sănătate și în legătură cu necesitatea desfășurării activității de deputat, în conformitate cu articolul 18 din prezenta Lege, precum și cei care au trei și mai mulți copii minori;
- efectivul navigant și efectivul tehnic, precum și muncitorii și funcționarii care asigură nemijlocit traficul aerian și care sunt ocupați cu deservirea și reparația avioanelor și a tehnicii de aerodrom, fără deosebire de apartenența departamentală și de tipul proprietății întreprinderii;
- persoanele de sex feminin.

În cazuri aparte, când există motive întemeiate și când supusul serviciului militar prezintă documente justificate, hotărârea privind scutirea de concentrare poate fi luată de șeful organului local de conducere militară, unde rezervistul se află în evidență.

Capitolul VIII

SATISFACEREA SERVICIULUI MILITAR PRIN CONTRACT

Articolul 34. PARTICULARITĂȚILE SERVICIULUI MILITAR PRIN CONTRACT

Modul de satisfacere a serviciului militar prin contract se stabilește de prezenta Lege, de *Regulamentul satisfacerii serviciului militar de către efectivul de soldați, de sergenții și ofițerii Forțelor Armate*, de *Legea cu privire la protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea militară* și de alte acte legislative și normative.

Pornindu-se de la țelurile, caracterul și particularitățile serviciului militar prin contract, se stabilește prioritatea lui asupra altor tipuri de servicii de stat și de activitate a cetățenilor, care se asigură prin:

- încetarea necondiționată a oricărei alte activități legate de obținerea unui venit permanent, odată cu încorporarea cetățenilor în serviciu militar;
- apărarea prin lege a drepturilor, onoarei și demnității personale a militarului;
- acordarea de către stat a înlesnirilor și avantajelor pentru militari și membrii familiilor lor, protecția lor socială și juridică, acordarea de ajutor material.

Articolul 35. LIMITELE DE VÂRSTĂ DE ÎNCORPORARE ȘI DE AFLARE ÎN SERVICIUL MILITAR PRIN CONTRACT

În Forțele Armate se stabilesc următoarele limite de vârstă pentru serviciul militar prin contract: de încorporare:

- pentru efectivul de soldați – 27 de ani,
- pentru sergenți – 30 de ani,
- pentru ofițeri – 30 de ani.

de aflare:

- pentru efectivul de soldați – 30 de ani,
- pentru sergenți – 45 de ani,
- pentru ofițerii-inferiori – 45 de ani;
- pentru ofițerii-superiori – 50 de ani,
- pentru ofițerii-supremi – 55 de ani.

Pentru ofițerii-supremi în grad de general de corp limita de vârstă de aflare în serviciul militar se stabilește de parlament.

La atingerea limitei de vârstă de aflare în serviciul militar prin contract militarii urmează să fie trecuți în rezerva Forțelor Armate ori în retragere, în modul stabilit.

La dorința militarului, Ministrul Apărării are dreptul să-i prelungească termenul de serviciu în Forțele Armate până la cinci ani după atingerea limitei de vârstă de aflare în serviciul militar prin contract.

Începutul aflării militarului în serviciul militar prin contract se consideră ziua semnării contractului de angajare benevolă, iar sfârșitul se consideră ziua în care militarul, conform ordinului comandantului unității militare, este exclus din lista efectivului unității în legătură cu trecerea lui în rezerva Forțelor Armate.

Articolul 36. CONTRACTUL DE ÎNCORPORARE ÎN SERVICIUL MILITAR

Contractul se încheie între cetățeanul care și-a exprimat dorința de a se încorpora în serviciu militar în Forțele Armate și Ministerul Apărării în persoana comandantului unității militare.

Le contractante stabilesc în contract toate condițiile de satisfacere a serviciului militar în perioada dată.

În Forțele Armate se stabilesc următoarele tipuri de contracte de încorporare în serviciu militar:

- pentru efectivul de soldați – pe termen de 3, 5 sau 10 ani,
- pentru sergenți și ofițeri – pe termen de 5 sau 10 ani.

La încorporarea în serviciu militar contractul cu persoane din efectivul de soldați se încheie pe termen de trei ani, cu sergenți – pe termen de cinci ani și cu ofițeri – pe termen de zece ani. La expirarea contractului, acesta poate fi prelungit, cu acordul comun al lor, pentru efectivul de soldați pe trei sau cinci ani, pentru sergenți și ofițeri pe cinci sau zece ani, ținându-se cont de limita de vârstă de aflare a militarilor în serviciu militar.

Termenul ultimului contract se stabilește, reieșindu-se din timpul rămas până la atingerea limitei de vârstă de aflare în serviciu militar.

Contractul privind încorporarea în serviciu militar în Forțele Armate, încheiat cu efectivul de soldați, cu sergenți și ofițeri, include și perioada de pregătire în specialitățile respective în centrele de instrucție ale Ministerului Apărării și în instituțiile de învățământ militar, inclusiv superior.

Articolul 37. PREGĂTIREA ȘI INSTRUIREA MILITARILOR CARE SATISFAC SERVICIUL MILITAR PRIN CONTRACT

Pregătirea efectivului de soldați după încorporare în serviciul militar prin contract se efectuează în centrele de instrucție ale Ministerului Apărării după planuri și programe elaborate de Marele Stat-Major al Forțelor Armate și aprobate de Ministrul Apărării.

Pregătirea sergenților după încorporare în serviciul militar prin contract se efectuează în școala de sergenți a Ministerului Apărării după planuri și programe elaborate de Marele Stat-Major al Forțelor Armate și aprobate de Ministrul Apărării.

Pregătirea ofițerilor după încorporare în serviciul militar prin contract se efectuează în școala militară a republicii, după planuri și programe elaborate de Ministerul Apărării și aprobate de Președintele Republicii Moldova, precum și în instituțiile de învățământ militar din alte țări, conform acordurilor bilaterale.

Pregătirea efectivului de soldați, a sergenților și ofițerilor se face din contul Ministerului Apărării.

Articolul 38. PROTECȚIA SOCIALĂ ȘI JURIDICĂ, ASIGURAREA MATERIALĂ A MILITARILOR CARE SATISFAC SERVICIUL MILITAR PRIN CONTRACT

Protecția socială și juridică și asigurarea materială a militarilor care satisfac serviciul militar prin contract se efectuează în conformitate cu *Legea cu privire la protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lui, a cetățenilor care trec pregătirea militară.*

Articolul 39. ELIBERAREA DIN SERVICIUL MILITAR PRIN CONTRACT

După eliberare din serviciul militar prin contract militarii sunt trecuți:

- în rezerva Forțelor Armate, dacă nu au atins limita de vârstă de aflare în rezervă și dacă sunt apți, după starea sănătății, pentru serviciu militar în timp de război;
- în retragere, dacă au atins limita de vârstă de aflare în rezervă sau sunt recunoscuți de comisiile medicale militare inapți, după starea sănătății, pentru serviciu militar în timp de război, urmând să fie scoși din evidență militară.

Eliberarea din serviciul militar prin contract se efectuează în legătură cu:

- expirarea termenului de contract;
- starea sănătății, în temeiul hotărârii comisiei medicale militare privind inaptitudinea pentru serviciu militar în timp de pace;
- condamnarea de către instanța judecătorească pentru infracțiune săvârșită;
- atingerea limitei de vârstă de aflare în serviciu militar;
- rezilierea contractului în conformitate cu Regulamentul satisfacerii serviciului militar de către efectivului de soldați, de sergenții și ofițerii Forțelor Armate.

Capitolul IX

EVIDENȚA MILITARĂ A CETĂȚENILOR REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 40. SISTEMUL DE EVIDENȚĂ MILITARĂ

Evidența militară a cetățenilor Republicii Moldova este un sistem general de stat de evidență și analiză a rezervelor din țară de recruți și militari instruiți, apți pentru serviciu militar și apărarea statului. Sistemul de evidență militară se coordonează cu sistemul buletinelor de identitate. Funcționarea sistemului de evidență militară se asigură de către organele și structurile Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne și organele de autoadministrare locală.

Evidența militară a cetățenilor se ține în organele locale de conducere militară de la domiciliu.

Evidența militară a cetățenilor Republicii Moldova care locuiesc în străinătate se ține de către reprezentanțele diplomatice (consulare) ale Moldovei.

În timp de pace, organele locale de conducere militară, în comun cu organele de autoadministrare

locală, în temeiul hotărârilor guvernului, stabilesc și rezerva pentru economia națională lucrători de conducere, specialiști, muncitori și funcționari de înaltă calificare din rândul supușilor serviciului militar în scopul asigurării, în timpul mobilizării, unei activități normale a economiei naționale, trecerii ei planificate în regim de lucru pentru timp de război și asigurării funcționării neîntrerupte în acest regim a ministerelor, departamentelor, asociațiilor, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, instituțiilor de învățământ.

Articolul 41. TRECEREA ÎN EVIDENȚĂ MILITARĂ, SCOATEREA DIN EVIDENȚĂ MILITARĂ, EXCLUDEREA DIN EVIDENȚĂ MILITARĂ

Trecerea inițială a cetățenilor în evidență militară se efectuează în conformitate cu capitolul II din prezenta Lege.

Cetățenii eliberați din serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie) sau din serviciul militar prin contract sunt obligați să se prezinte în termen de o săptămână la organul local de conducere militară de la domiciliu pentru a fi trecuți în evidență militară și repartizați să satisfacă serviciul în una din subdiviziunile rezervei Forțelor Armate.

Odată cu schimbarea domiciliului permanent, cetățenii care satisfac serviciul în rezervă sunt obligați să se scoată din evidența militară de la vechiul domiciliu și, în termen de o săptămână, să treacă în evidența militară la noul loc de trai.

În timp de război sau la ordinul special al organului local de conducere militară, unde cetățenii se află în evidență militară, se interzice deplasarea lor de la domiciliul permanent fără consimțământul conducătorului organului local de conducere militară.

Se exclud din evidență militară cetățenii care:

- sunt recunoscuți de comisiile medicale militare inapți, după starea sănătății, pentru serviciul militar în timp de război;

- au atins limita de vârstă de aflare în rezervă;
- satisfac serviciul militar în termen sau serviciul militar prin contract;
- au domiciliu permanent peste hotarele republicii;
- au decedat.

Articolul 42. OBLIGAȚIUNILE ORGANELOR DE STAT, ALE ÎNTRERPRINDERILOR, INSTITUȚIILOR, ORGANIZAȚIILOR, FACTORILOR DE DECIZIE ȘI ALE CETĂȚENILOR PRIVIND RESPECTAREA REGULILOR DE EVIDENȚĂ MILITARĂ

Organele de autoadministrare locală, conducătorii instituțiilor de învățământ, factorii de decizie de la întreprinderi, instituții, organizații sunt obligați să acorde ajutor organelor locale de conducere militară, înștiințând cetățenii trecuți în evidență militară că sunt chemați în organele locale de conducere militară, și să asigure prezentarea lor conform ordinului de chemare.

Organele afacerilor interne sunt obligați să acorde ajutor organelor locale de conducere militară la trecerea tinerilor în evidență militară, la efectuarea încorporării în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie), la exercitarea controlului asupra modului în care cetățenii respectă regulile de evidență militară, la descoperirea, căutarea și reținerea persoanelor care încalcă aceste reguli.

Organele de înregistrare a actelor stării civile sunt obligate să anunțe, în termen de șapte zile, organele locale de conducere militară despre schimbările datelor din buletinul de identitate și cazurile de deces a cetățenilor, care se află în evidență militară.

Comisiile medicale ale organelor de autoadministrare locală sunt obligate să anunțe, în termen de șapte zile, organele locale de conducere militară respective despre persoanele din evidență militară recunoscute ca fiind invalide, indiferent de gradul lor de invaliditate.

Cetățenii trecuți în evidență militară sunt obligați, ca în termen de șapte zile, să aducă la cunoștință organului local de conducere militară, unde se află în evidență, schimbarea situației familiale, domiciliului, studiilor, locului de lucru și funcțiilor.

Articolul 43. RĂSPUNDEREA PENTRU ESCHIVARE DE LA EVIDENȚĂ MILITARĂ ȘI PENTRU ÎNCĂLCARE A REGULILOR DE EVIDENȚĂ MILITARĂ

Persoanele care se eschivează de la evidență militară, cetățenii și factorii de decizie din organele de autoadministrare locală din instituții de învățământ, întreprinderi, instituții, organizații care încalcă regulile de evidență militară poartă răspundere în conformitate cu legislația.

Capitolul X ÎNCORPORAREA ÎN CAZ DE MOBILIZARE

Articolul 44. ÎNCORPORAREA ÎN CAZ DE MOBILIZARE

Încorporarea în caz de mobilizare se efectuează în conformitate cu *Legea cu privire la apărare*, cu *Regulamentul organizării și funcționării rezervei Forțelor Armate*, cu alte acte normative.

Încorporarea în caz de mobilizare se efectuează în baza decretului președintelui Moldovei.

Efectivul de supuși serviciului militar, care urmează să fie încorporați în caz de mobilizare, se stabilește de guvern.

La declararea mobilizării toți cetățenii care trec pregătirea militară obligatorie și care se află la concentrare se rețin până la o dispoziție specială, iar supușii serviciului militar se încorporează în serviciu militar. Concediile militarilor se întrerup, iar militarii care se află în concediu se întorc în unitățile lor militare.

Odată cu declararea mobilizării, se suspendă hotărârile comisiilor de încorporare privind permiterea amânării încorporării în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie), conform articolului 18 din prezenta Lege, cu excepția persoanelor cărora li s-a permis amânarea încorporării din motive familiale și cetățenilor față de care se efectuează ancheta prealabilă sau cercetare penală sau a căror cauză penală se examinează în instanță judecătorească. Se suspendă și hotărârile comisiilor de încorporare privind scutirea cetățenilor de încorporare în serviciul militar în termen (pregătire militară obligatorie) în conformitate cu articolul 19 din prezenta Lege, cu excepția persoanelor scutite din motive de sănătate de serviciu militar în timp de război, a cetățenilor domiciliați permanent în străinătate și a celor care au rang religios.

În timp de război, printr-un decret al președintelui Republicii Moldova, vârsta de încorporare poate fi redusă, iar limita de vârstă de aflare a cetățenilor în rezervă poate fi majorată.

Articolul 45. OBLIGAȚIUNILE ȘI RĂSPUNDEREA CETĂȚENILOR ȘI FACTORILOR DE DECIZIE, ORGANELOR DE STAT, ÎNTREPRINDERILOR, INSTITUȚIILOR ȘI ORGANIZAȚIILOR PRIVIND EFECTUAREA ÎNCORPORĂRII ÎN CAZ DE MOBILIZARE

Când se declară mobilizarea, cetățenii sunt obligați să se prezinte la organele locale de conducere militară, unde se află în evidență, în termenul indicat în ordinul de mobilizare (ordin de chemare) sau în ordinele conducătorilor organelor locale de conducere militară.

Organele de autoadministrare locală, conducătorii instituțiilor de învățământ, factorii de decizie de la întreprinderi, instituții și organizații, când se declară mobilizarea, sunt obligați să asigure înștiințarea promptă și deplasarea la timp a supușilor serviciului militar la punctele de concentrare ale organelor locale de conducere militară sau în unitățile militare.

Cetățenii care nu se prezintă la ordinul de mobilizare în organele locale de conducere militară în termenul indicat, precum și conducătorii de ministere, departamente, instituții de învățământ, factorii de decizie de la întreprinderi, instituții, organizații care împiedică prezentarea la timp a cetățenilor potrivit ordinului poartă răspundere penală în conformitate cu legile timpului de război.

Articolul 46. ASIGURAREA MATERIALĂ A CETĂȚENILOR ÎN LEGĂTURĂ CU ÎNCORPORAREA ÎN CAZ DE MOBILIZARE

Supușii serviciului militar, încorporați în caz de mobilizare, se achită la locul de lucru (serviciu), pri-

mesc salariu pentru timpul lucrat, indemnizația de concediere stabilită și compensația pentru concediul nefolosit. Lor li se păstrează spațiul locativ pe care îl dețin.

Din momentul prezentării supușilor serviciului militar pentru încorporare în caz de mobilizare în organul local de conducere militară, unde se află în evidență militară, și al repartizării în unitățile și subunitățile Forțelor Armate ei trec în asigurarea totală a statului, în conformitate cu legislația.

Asigurarea de stat a familiilor cetățenilor încorporați în caz de mobilizare se efectuează în modul stabilit de guvern.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 170-184

Documentul nr. 83

Proiectul hotărârii cu privire la aprobarea comisiei de recrutare, înaintat spre examinare Guvernului de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova

Nr. 777

16 aprilie 1992

Министерство обороны Республики Молдова вносит на рассмотрение проект постановления Правительства Республики Молдова *Об утверждении Государственной призывной комиссии.*

Проект постановления согласован с заинтересованными министерствами и ведомствами Республики Молдова.

Министр обороны Республики Молдова, генерал-лейтенант И[он] Костаș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, p. 246

Documentul nr. 84

Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Comisiei de recrutare

16 aprilie 1992, Chișinău

В соответствии со статьей 17 Закона Республики Молдова *О воинской обязанности и военной службе граждан Республики Молдова*, Правительство Республики Молдова постановляет:

1. Утвердить Государственную призывную комиссию в составе:
Оборок К. М. - первый заместитель премьер-министра Республики Молдова
(председатель комиссии);
Дабижа-Казаров Ф. М. - военный комиссар Республики Молдова
(заместитель председателя комиссии);
Картофяну С. М. - заместитель начальника второго отдела Военного комиссариата
Республики Молдова (секретарь комиссии);

ЧЛЕНЫ КОМИССИИ:

Алексеев Л. Г. - заместитель министра здравоохранения Республики Молдова;
Друцэ М. А. - секретарь комиссии парламента Республики Молдова по вопросам государственной безопасности и военным вопросам;
Килару Е. Е. - заместитель министра молодежи, туризма и спорта Республики Молдова;
Солоненко И. С. - советник министра национальной безопасности Республики Молдова;
Савин П. И. - начальник отдела Министерства внутренних дел Республики Молдова;

Мошняга А. В. - врач-отоларинголог Республиканской клинической больницы;
Караман А. А. - врач-терапевт психиатрической клинической больницы;
Фабрикантова И. А. – врач-хирург Республиканской клинической больницы;
Балека Т. С. - врач-психиатр психиатрической клинической больницы;
Ураски В. Я. - врач-невропатолог психиатрической клинической больницы;
Оника А. И. - врач-стоматолог Республикой стоматологической поликлиники;
Болокан М. Г. - врач-дерматолог, заместитель главного врача Республиканского кожно-венерологического диспансера.

2. Райисполкомам и городским примэриям образовать районные (городские) призывные комиссии, выделить необходимое количество медицинских и технических работников, транспорта для обеспечения призыва граждан в Вооруженные силы Республики Молдова на срочную военную службу.

3. Признать утратившим силу постановление Правительства ССР Молдова от 27 сентября 1990 года № 354.

Премьер-министр Республики Молдова Валериу Муравски

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 247-248

Documentul nr. 85

Notă privind criteriile de completare cu specialiști militari a structurilor armatei naționale, expediată comandanților unităților militare sovietice dislocate în teritoriul Republicii Moldova de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 787

16 aprilie 1992, Chișinău

В связи с возникающими вопросам и проблемами по комплектованию Вооруженных Сил Республики Молдова офицерским кадрами и прапорщиками, исходя из необходимости решения судьбы каждого военнослужащего без ущемления его социальных и юридических прав, руководствуясь законодательством Республики Молдова по военным вопросам, соглашениями между главами государств-членов СНГ в Алма-Ате, Минске, Киеве а также соглашением между главным командованием Объединенных Вооруженных Сил СНГ и правительством Республики Молдова *Об условиях реформирования Вооруженных Сил бывшего Союза ССР, дислоцированных на территории Республики Молдова и социальной защищенности военнослужащих*, считаю необходимым, ещё раз разъяснить порядок зачисления офицеров и прапорщиков в ряды Вооруженных Сил Республики Молдова, их перевода по службе в другие регионы вашего Союза ССР или увольнения в запас.

1. Военная служба офицеров и прапорщиков в рядах Вооруженных Сил Молдовы будет проходить на добровольной основе по контракту (Приложение Н. 1), независимо от того, принимают ли они присягу на верность Республики Молдова и ее народу или нет. Контракт заключается между офицером (прапорщиком) и Министерством обороны республики в лице командира соответствующей отдельной воинской части (учреждения). Решение о зачислении офицера (прапорщика) на военную службу принимаются на основании выводов аттестационной комиссии, создаваемой при командире отдельной воинской части. Контракт о поступлении на военную службу командиров воинских частей заключается с Министерством обороны в лице своих непосредственных начальников.

2. Первоначальный срок контракта о поступлении офицера (прапорщика) на военную службу зависит от того, принимает ли он военную присягу или нет. Лица, принявшие военную присягу, заключают контракт на срок определенный законом Республики Молдова *О воинской обязанно-*

сти и военной службе (5 или 10). Лица не принявшие военную присягу, но желающие продолжать службу в рядах Вооруженных Сил Молдовы в соответствии с соглашением между правительством республики и главным командованием ОВС СНГ, до решения вопроса об их переводе в другие регионы бывшего Союза ССР или увольнения в запас, заключают контракт на срок 6 месяцев или 1 год. В последующем, если вопрос об их переводе не решен, они могут заключить новый контракт по таким же срокам, но общий срок их службы в Вооруженных Силах Молдовы не может превышать 3 года. По истечению этого срока, они увольняются в запас.

За этой категорией военнослужащих сохраняются все права и льготы, установленные законом Республики Молдова *О социальной и правовой защите военнослужащих, членов их семей и граждан проходящих военную подготовку*, за исключением права на бесплатное получение в личную собственность занимаемой жилплощади.

3. Офицеры и прапорщики не принявшие военную присягу и заключившие контракт о поступлении на военную службу до 20 апреля 1992 года освобождаются от занимаемых должностей и переводятся в другие регионы бывшего Союза ССР, в соответствии с желанием, наличием там вакантной должности и согласия соответствующих органов на их перемещение. В случае отсутствия этих условий, предоставляется 30 суток отпуск за 1992 год (если отпуск не использован) и ещё 30 суток для решения, в индивидуальном порядке, вопроса о переводе по службе в другие регионы бывшего Союза.

По истечении двух месяцев со дня освобождения офицера (прапорщик) от занимаемой должности, он переводится в распоряжение Министерства обороны того государства (бывшей республики СССР), гражданском которого он является или в распоряжении главнокомандующего Вооруженными Силами СНГ.

4. Офицеры и прапорщики, изъявившие желание уволиться из рядов Вооруженных Сил по собственному желанию, освобождаются с занимаемой должности с момента подачи рапорта об увольнении.

Эти военнослужащие обязаны предоставить рапорт об увольнении не позднее 20 апреля 1992 года. На указанных военнослужащих, командирам воинских частей представить в Управление кадров Министерства обороны Республики Молдова материалы на увольнение до 25 апреля 1992 года.

5. Офицеры и прапорщики служившие в установление сроки службы (согласно законодательства бывшего Союза ССР) подлежат увольнению в запас установленным порядком не позднее 30 мая 1992 года. С согласия военнослужащего, по ходатайству командира воинской части, срок его службы может быть продлен в соответствии с законом Республики Молдова *О воинской обязанности и военной службе*.

6. Командиры воинских частей и подразделений (учреждении), а также их заместители, не принявшие военную присягу, перемещаются на другие должности в Вооруженных Силах Республики Молдова, а освобождающиеся должности замещаются военнослужащими принявшими военную присягу.

7. Военнослужащие, которые переводятся для прохождения дальнейшей службы в другие регионы бывшего Союза ССР, обязаны сдать занимаемую ими жилую площадь квартирно-эксплуатационным частям Министерства обороны Республики Молдова установленным порядком.

8. Контракты о поступлении на военную службу в Вооруженные Силы Республики Молдова заключаются в отдельных воинских частях с момента получения настоящей Директивы до 20 апреля 1992 года и представляются для утверждения в Управление кадров Министерства обороны Республики Молдова, после чего хранятся в личном деле офицера (прапорщика).

Министр обороны Республики Молдова, генерал-лейтенант И[он] Косташ

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 280-281

Documentul nr. 86

**Notă privind refuzul de a participa la finanțarea bugetului Forțelor Armate Unice ale CSI,
expediată Ministerului Apărării de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova**

**Nr. 10-14
20 aprilie 1992**

Ministerul Economiei și Finanțelor al Republicii Moldova a examinat proiectul acordului *Despre mărirea și modul de transferare a alocațiilor în bugetul militar unic pentru finanțarea Forțelor Armate Unice a Comunității Statelor Independente* și comunică.

Luând în considerație că Republica Moldova își creează Forțele Armate proprii, finanțarea cărora se efectuează din bugetul republican, participarea republicii la finanțarea bugetului militar unic nu are teme.

Prim-vice-ministru Valeriu Chițan [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, p. 277

Documentul nr. 87

**Cerere privind transferul în serviciul armatei naționale,
expediată Ministerului Apărării de către căpitanul Nicolae Doni**

21 aprilie 1992

Eu, căpitan medic militar Doni Nicolai Efrim, rog să fiu transferat din rândurile armatei rusești în Armata Republicii Moldova ca medic militar. 7 ani de armată în timpul de față. Mă aflu pe adresa: 184415, regiunea Murmansk, or. Zapolearie, str. Lenin 18, ap. 3.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 237

Documentul nr. 88

**Cerere de mobilizare pentru acțiunile de luptă de la Nistru,
adresată ministrului apărării al Republicii Moldova
de către rezervistul Fiodor Chercheja**

22 aprilie 1992

Bună ziua domnule general Costaș.

Domnule general, vă scrie ostașul în rezervă Fiodor Chercheja și am o rugămintă la măria voastră. Despre mine: sunt moldovean, născut la 1960, în raionul Nisporeni, satul Tăureni. Am făcut armata în rândurile armatei sovietice, anii 1980-1982. Genul armată nu știu cum [se cheamă] pe moldovenește, dar rusește „десантные войска специального назначения, разведчик”⁵. Acum trăiesc în or. Dobruja, r-nul Botanica, muncitor la fabrica de carton. Sunt la curent cu starea politică din republica noastră, despre intervenția cazacilor în Transnistria și despre gardiștii bine înarmați, nu fără ajutorul armatei a 14-a. La chemarea colonelului [Nicolae] Chirtoacă și altor ofițeri ai armatei naționale moldave, rezerviștii doritori a se înrola în armata națională [trebuie] să se adreseze la comisariatele raionale, unde vor fi înrolați în armata națională. Eu așa și am făcut. Am plecat la comisariatul raionului Botanica și m-am înscris. A doua zi am fost chemat. Un colonel de naționalitate rus mi-a spus că sunt pus la evidență și că în raion se formează un batalion de apărare a orașului. Și asta a fost tot.

⁵ Trupele aeropurtate cu destinație specială, cercetaș

Domnule general, dumneavoastră sunteți la curent, fiindcă slujba în aviație la genul de armată „spețnaz”, nu e nevoie de tancuri și altă tehnică militară, care la noi în republică nu prea este. Eu timp de 2 ani am fost învățat să lupt numai cu ceea ce poți duce în mână. De aceea, cred că mai mult ajutor va fi de la mine alături de polițiști, cu arma în mână, decât un paznic al orașului Chișinău.

Domnule general, v-aș ruga să formați o companie sau pluton de băieți care au slujit în „spețnaz”, ori „razvedcă” și să fim trimiși în ajutor poliției. Eu acum îmi fac serviciul la postul de poliție auto „Sângera” și mi-i rușine când se opresc polițiștii la post, venind din Tighina, și ne zic că așa băieți ca noi trebuie să stea alături de dâșii, la Transnistria. Eu rog să fiu înrolat în armata națională și să fiu trimis în Transnistria. Acolo e locul meu și cred că nu voi lupta mai rău decât cel ce a slujit în infanterie sau tanchist.

Vă mai rog ca scrisoarea mea să nu fie publicată în gazetă, transmisă la radio sau televiziune. Trimiteți-mi o așa-zisă „povestcă”. Trebuie să înțelegeți că am 3 copii și soție...

Adresa mea: Moldova,
or. Dobruja, str. Ion Creangă 1/1, ap. 42.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 162-163v.

Documentul nr. 89

Demers privind posibilitatea trimiterii tinerilor la studii în instituții militare de prestigiu și a angajării absolvenților respectivelor instituții în serviciul armatei naționale, expediat ministrului apărării de familiile acestora

24 aprilie 1992

Bună ziua domnule Ion Costăș!

Îmi cer mii de scuze că vă fac deranj. Îmi zice Anastasia Constantin Butuc. Am către dumneavoastră două întrebări. Eu am fecior, ce învață în anul 3 în orașul Samarkand, Republica Uzbekă. Mai are un an și termină școala militară superioară de acolo (CBBAKY) așa se scrie, da moldovenește nu știu cum i se spune. Și iată el vrea să vină la noi, ca să lucreze după specialitatea dată, dar băiatul îmi scrie, că dacă Republica Moldova are nevoie de specialist, apoi trebuie să-l cumpere de la Republica Uzbekă. Și acum ce-i de făcut? Dați-mi, vă rog, răspuns, dacă s-ar putea de făcut ceva, ca el să vină în țara noastră să lucreze.

Acum a doua întrebare. Am al doilea băiat, care va împlini la 29 iunie 18 ani. Anul trecut a terminat 11 clase pe note de „9” și „10” și cu stăruință proprie, trecând toate controalele necesare, s-a dus în Stavropol, la școala superioară de aviație (CBBAYJI im. „Sudța BA”). A trecut [cu bine și testul de] sănătate. A dat 2 examene și la al treilea au venit cursanții școlilor militare. Neavând niciun fel de îndreptare de la comisarariat, băiatul a venit acasă, adică n-a intrat. Acum a lucrat, iată anul degrabă, și trece comisiile ca să fie luat în armată. Eu am mare rugămintă către dumneavoastră: oare nu s-ar putea de trimis acum, cât încă nu e târziu, la o școală militară superioară, că și așa a pierdut un an de zile. Chiar în România, că acolo sunt școli militare superioare. La noi în Moldova nu-s, dar în altă țară nu-l las. Păcat, că e un băiat deștept, cuminte, foarte ascultător, nu că e a meu, dar într-adevăr așa e. El tare dorește să fie militar și, de fapt, vrea și el să fie ca fratele său, și să învețe în Samarkand, dar e tare departe, aș dori mai aproape, aici în România. Ajutați-ne să rezolvăm aceste probleme și să ne răspundeți, vă rugăm din tot sufletul, cât mai repede.

Cu adâncă plecăciune, A. C. Butuc

Butuc Stepan Grigore e primul fecior (1971), Butuc Chiril Grigore e al doilea fecior (1974).

Dacă e posibil, trimiteți-l și pe Chiril în Samarkand. Cer mii de scuze.
Așteptăm răspunsul dumneavoastră.

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, ff. 153-155

Documentul nr. 90

Notă privind refuzul de a participa la finanțarea bugetului Forțelor Armate Unice ale CSI, expediată conducerii FAU ale CSI de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 822

24 aprilie 1992

În conformitate cu scrisoarea dumneavoastră din 14 aprilie 1992 cu privire la proiectul înțelegerii despre mărimea și modul de transferare a alocațiilor în bugetul militar unic pentru finanțarea Forțelor Armate Unice ale Comunității Statelor Independente, în comun cu Ministerul Economiei și Finanțelor al Republicii Moldova, prezentăm propunerile noastre:

1. Proiectul înțelegerii, pentru Republica Moldova este inutil reieșind din faptul că ea își creează Forțele Armate proprii, finanțarea cărora se efectuează din bugetul republicii și atribuții către bugetul militar unic al Comunității Statelor Independente nu are.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general-locotenent I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, p. 279

Documentul nr. 91

Dispoziție vizând patrimoniul militar, înaintată comandantului unității militare nr. 40390 de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 819

24 aprilie 1992

В связи с проведенными мероприятиями по созданию Национальной Армии Республики Молдова, Министерство обороны республики сообщает, что все имущество, музыкальные инструменты, аппаратура военного оркестра в/ч 40390 находится под юрисдикцию Министерства обороны Республики Молдова и дислоцируется на территории в/ч 40390 для последующего формирования новых структур Национальной Армии Республики Молдова.

Руководство и подчинение личного состава оркестра возложить на прапорщика Суделя П. В.

Министр обороны Республики Молдова, генерал-лейтенант И. Косташ [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos.3, p. 181

Documentul nr. 92

Demers cu privire la facilitarea reîntoarcerii militarilor moldoveni în patrie, adresat ministrului apărării de către prim-vicepreședintele Parlamentului Republicii Moldova

Nr. 01.02.22

28 aprilie 1992

În ultimul timp, tot mai des mi se adresează ofițeri moldoveni care în prezent își fac serviciul militar în alte republici din fosta Uniune cu rugămintea de a le acorda ajutor pentru a se întoarce la baștină și a se încadra în Armata Națională.

Cred că Ministerul Apărării ar trebui să aibă o poziție mai activă în soluționarea acestei probleme de mare importanță, să-și aducă aportul la reîntoarcerea specialiștilor militari în Patrie și încadrarea lor în Armata Republicii Moldova.

Prim-vicepreședintele parlamentului Republicii Moldova I[on] Hadârcă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 2, dos. 1, f. 250

Documentul nr. 93

Directivă privind completarea și asigurarea rezervelor cu material medicinal, expediată comandanților unităților militare de către șeful Secției medicale a Ministerului Apărării al Republicii Moldova

**Nr. 829
28 aprilie 1992**

В целях организации планомерного и качественного обеспечения воинских частей медицинским имуществом, требую:

1. На период до 1 июля 1992 года обеспечение расходным медицинским имуществом организовать путем закупок через местную аптечную сеть за счет выделенных денежных средств.

2. С 1 июля 1992 года обеспечение частей и учреждений медицинским имуществом организовать через Отдельный медицинский склад Вооруженных Сил Республики Молдова (г. Кишинэу) для чего в срок до 10 мая с. г. представить в адрес медицинской службы заявку на потребное количество медикаментов, инструментария и аппаратуры на второе полугодие 1992 года.

3. В срок до 1 ноября 1992 года представить в адрес медицинской службы отчет-заявку по форме 16,17 мед. (по имуществу „НЗ”), заявку на освежение и пополнение дефектуры в комплектах и нормах на 1993 год, а в срок до 15 ноября 1992 года отчет-заявку по форме 14 мед. /1,14 мед./2 (на имущество текущего довольствия).

4. Контроль за выполнением настоящей директивы возлагаю на главного специалиста по медицинскому снабжению медицинской службы Министерства обороны Республики Молдова.

Подполковник медицинской службы Министерства обороны Республики Молдова,

подполковник медицинской службы А. Скуделенко [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 147

Documentul nr.94

Demers cu privire la revizuirea deciziei de înstrăinare a edificiului Casei Ofițerilor, înaintat Comandantului Suprem al Forțelor Armate de către ministrul apărării al Republicii Moldova

**Nr. 840
30 aprilie 1992**

Stimate domnule Comandant Suprem,

Vă raportează că a stărnit îngrijorare în rândul militarilor și membrilor familiilor lor, hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la transmiterea clădirii Casei Ofițerilor (Casa Armatei) a garnizoanei Chișinău la balanța Băncii Naționale a Republicii Moldova.

Mulți ofițeri și subofițeri zilnic se adresează Ministerului Apărării cu rugămintea insistentă de a face un demers în instanțele superioare pentru anularea acestei hotărâri.

În cadrul Forțelor Armate, Casa Armatei este un centru cultural și de instruire. Ea are menirea de a duce lucrul de educație militar-patriotică a militarilor, satisfacere a necesităților spirituale pentru corpul ofițerilor din Republica Moldova.

Activitatea Casei Armatei e îndreptată spre educația efectivului în spiritul patriotismului și dragos-tei de Patrie, îndeplinirii exemplare a datoriei de serviciu. Își dă concursul la dezvoltarea multilaterală a capacităților, la ridicarea nivelului de cultură generală și educație.

Desfășoară o largă activitate de iluminare în masă și patriotică în rândul premilitarilor, organizează odihnă militarilor și membrilor familiilor acestora.

Paralel cu activitățile enumerate mai sus, Casa Armatei a garnizoanei din capitală îndeplinește și funcția de bază metodică de lucru instructiv și educativ cu efectivul Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

În timpul de față, Ministerul Apărării nu dispune de un edificiu care corespunde necesităților și sarcinilor exercitate de o Casă a Armatei. Iar în cazul în care primăria orașului Chișinău ar oferi în acest scop încăperea, reutilarea și reamenajarea ei va necesita cheltuieli suplimentare, de care Ministerul Apărării nu dispune.

În același timp, reamenajarea clădirii Casei Armatei după un proiect-model, în conformitate cu necesitățile serviciilor Băncii Naționale de asemenea va impune cheltuieli considerabile.

Reieșind din cele expuse, vă rog, domnule Comandant Suprem, să dați un ajutor ofițerilor din armata Moldovei să se revadă hotărârea primită anterior, iar Casa Armatei să rămână în structura Ministerului Apărării, pentru a putea fi folosită și pe viitor în scopurile funcționale directe.

Ministrul apărării al Republicii Moldova I[on] Costăș [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 282-283

Documentul nr. 95

Demers privind neadmiterea înstrăinării de la Ministerul Apărării a bazei tehnico-materiale a Asociației Sportul și Tehnica, adresat conducerii de vârf a Republicii Moldova de către ministrul Ion Costăș

**Nr. 861
8 mai 1992**

Stimate domnule Comandament Suprem,
Stimate domnule Președinte al Parlamentului,

Contrar măsurilor întreprinse de Parlament, Președinte și Guvernul Republicii Moldova în scopul creării Armatei Naționale, înzestrării cu cele necesare pentru îndeplinirea funcțiilor ei directe, unele organe de conducere întreprind acțiuni îndreptate spre subminarea bazei tehnico-materiale a Forțelor Armate ale Republicii Moldova (se expropriază clădiri, terenuri pentru poligoane și aplicații, tehnică, instalații ș. a.).

În timpul de față, unele grupuri, așa spune, mafiozice, care urmăresc interese personale, au desfășurat o campanie îndreptată spre revederea hotărârii guvernului cu privire la transmiterea către Ministerul Apărării a bazei tehnico-materiale a Asociației *Sportul și Tehnica*. Se răspândesc zvonuri despre reducerea tuturor fostelor cadre ale Asociației, se denaturează informația obiectivă în legătură cu problema în cauză.

În legătură cu cele expuse consider necesar a comunica următoarele.

Sarcina principală a ABAAAF (DOSAF), pe baza căruia în 1990 a fost creată Asociația *Sportul și Tehnica*, a fost pregătirea specialiștilor pentru Forțele Armate. Toată tehnica necesară era alocată de Ministerul Apărării al fostei URSS, tot el efectua finanțarea cheltuielilor pentru pregătirea specialiștilor și crearea bazei tehnico-materiale a Asociației.

După reorganizarea ABAAAF în Asociația-2 *Sportul și Tehnica*, conducerea Asociației a revăzut scopurile și sarcinile, pentru rezolvarea cărora a fost creată organizația. A început vânzarea clădirilor, construcțiilor, tehnicii, instalațiilor, complexelor sportive. Combinatul industrial creat pentru reparația tehnicii a fost reprofilat în întreprindere comercială și a încetat să îndeplinească funcțiile sale de bază. Registrarea lui în calitate de întreprindere comercială a fost efectuată nelegitim.

Numai în anul 1991, contrar cerințelor stabilite de legislație, au fost vândute organizațiilor, cooperativelor și persoanelor particulare 30 de autoturisme, 37 de autocamioane, 21 de motociclete. În total, nelegitim a fost vândută averea Asociației în sumă de peste 2,5 mln. de ruble.

În februarie-martie 1992, din ordinul președintelui Republicii Moldova a fost efectuat un control, au fost descoperite și alte încălcări grosolane. Materialele privitor la aceste fapte au fost transmise în Procuratura republicană.

În decursul ultimilor doi ani, organizația menționată a pledat deschis pentru menținerea regimului de odinioară, restaurarea URSS. Și-au permis acțiuni îndreptate împotriva suveranității Moldovei.

În scopul preîntâmpinării vânzării și exproprierii bazei instructive a Forțelor Armate în curs de creare, Guvernul Republicii Moldova, prin Hotărârea nr. 173 din 17 martie 1992, a desființat Asociația *Sportul și Tehnica*, iar mijloacele ei le-a transmis Ministerului Apărării. În majoritatea republicilor fostei URSS s-a procedat într-un mod analog.

E necesar de menționat că, în unitățile militare dislocate pe teritoriul republicii, practic lipsește baza material-instructivă de pregătire a specialiștilor inferiori pentru Forțele Armate.

Abrogarea hotărârii guvernului cu privire la transmiterea bazei tehnico-materiale a fostei Asociații *Sportul și Tehnica* va duce la zădărnicierea procesului instructiv, care este planificat de a-l începe la 1 iunie 1992. Forțele Armate vor rămâne necompletate cu anumiți specialiști (șoferi, tehnici de blindate și tancuri, lucrători de telecomunicații, geniști, comandanți inferiori ș. a.).

Ministerul Apărării, pe baza fostei Asociații *Sportul și Tehnica* a format Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Forțele Armate ale Republicii Moldova. Sunt aprobate Regulamentul și structura Centrului, elaborate programele de pregătire a specialiștilor și aprobată ordinea de completare cu recruți. Baza Combinatului industrial e prevăzută pentru crearea batalionului de reparație a tehnicii auto și inginerie.

În procesul de primire a clădirilor, construcțiilor și a altei averi a fostei Asociații *Sportul și Tehnica*, colectivului acestei Asociații i-au fost date explicațiile necesare. Marea majoritate a specialiștilor este asigurată cu locuri de lucru în structurile noi, celorlalți le este garantată angajarea în muncă.

Stimați domni, vă rog să acordați un ajutor real Ministerului Apărării în realizarea măsurilor pentru crearea Armatei Naționale, în ocrotirea lui de atacurile unor persoane cu funcții de răspundere. E necesar a pune capăt acțiunilor îndreptate spre zădărnicierea eforturilor care se depun pentru crearea Forțelor Armate de importanță vitală pentru Republica Moldova.

Cu profundă stimă,

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 123-125

Documentul nr. 96

Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova privind introducerea schimbărilor în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 184-5 din 25 martie 1992 cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Aprilie 1992

Guvernul Republicii Moldova hotărăște:

Punctul 4 al Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 184-5 din 25 martie 1992 *Cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova* a-l expune în următoarea redacție:

„A permite Ministerului Apărării al Republicii Moldova de a avea doi primi-vice miniștri și doi vice miniștri ai Ministrului Apărării al Republicii Moldova”.

Prim-ministrul Republicii Moldova A[ndrei] Sangheli

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 142

Documentul nr. 97

Demers cu privire la asigurarea cu material logistic a observatorilor militari în zona de conflict, înaintat ministrului apărării naționale al României de către ministrul apărării al Republicii Moldova

10 mai 1992

În urma refuzului Ministrului Apărării al Federației Ruse de a ajuta din punct de vedere logistic introducerea observatorilor militari în zona de conflict și neavând posibilitatea asigurării acestora de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova, vă adresez rugămintea de a ne sprijini în vederea rezolvării următoarele problemele de natură logistică:

- uniforme complete tip mozaic – 300 buc.
- berete albe – 300 buc.
- fulare albe – 300 buc.
- căști albe cu înscrisul ob într-un pătrat cu laturile de 7 centimetri de culoare albastră – 280 buc.
- centuri albe – 280 buc.
- pistoale mitraliere cu pat rabatabil – 96 buc.
- încărcătoare pistol mitralieră – 288 buc.
- port-încărcătoare pistol mitralieră – 96 buc.
- cartușe 7,62 mm – 8.640 buc.
- cartușe pistol – 3.360 buc.
- port-pistolet de culoare albă – 280 buc.
- încărcătoare pistol – 560 buc.
- cartușe de iluminare – 600 buc.
- cartușe de semnalizare de culoare verde – 240 buc.
- cartușe de semnalizare de culoare roșie – 240 buc.
- binocluri – 24 buc.
- lanterne semnalizare în trei culori – 24 buc.
- portavoce – 12 buc.

În condițiile în care veți fi de acord cu solicitarea noastră, de care acum avem cea mai mare nevoie, vom asigura transportul materialelor de la locurile ce vor fi stabilite de către dumneavoastră, cu sprijinul specialiștilor noștri militari.

Cu mulțumiri,
Ministrul Apărării al Republicii Moldova, general-locotenent I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 271-272

Documentul nr. 98

Declarație privind posibilitatea introducerii trupelor militare ruse în zona de conflict, prezentată președintelui Republicii Moldova de către Consiliul militar al Armatei a 14-a de arme întrunite

19 mai 1992

Prezidentului Republicii Moldova, gospodinu M. Speguuru,

В течение 17-18 мая резко обострилась обстановка в районе города Дубэсарь. Ожесточенному огневому обстрелу подверглись жилые районы города, в том числе в зону огня противоборствующих сторон попала воинская часть 14 армии.

Так, 18 мая шестью минами был обстрелян военный городок и четыремя городок проживания семей военнослужащих.

В городе Дубэсарь имеются значительные человеческие жертвы среди мирного населения.

С первого дня развития конфликта, 14 армия занимает позицию нейтралитета, понимая, что ее вмешательство повлечет за собой еще более тяжелые последствия для ни в чем не повинных людей.

Учитывая, что развитие событий за последнее время приобретает крайне жестокий характер и представляет непосредственную угрозу жизни военнослужащих и членов их семей, Военный Совет Армии заявляет и предупреждает руководство республики Молдова и Приднестровья, что в случае повторного обстрела военных городков, жилых зон той или иной стороной, мы оставляем за собой право ввести в районы конфликта, для непосредственной охраны военных объектов, воинских частей, жилых городков и семей военнослужащих, имеющиеся на вооружении боевую технику и огневые средства и нанести ответный огневой удар.

В то же время, мы обращаемся к главам государств, правительствам и министерствам иностранных дел России, Украины, Молдовы и Румынии с предложением о немедленном возобновлении переговоров и принятии срочных мер по мирному разрешению политического и вооруженного конфликта в Приднестровье.

Военный совет 14 Гвардейской Армии

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele Ruse în Republica Moldova...*, p. 110

Documentul nr. 99

Demers cu privire la transferarea Direcției pentru serviciul de alternativă în subordinea Ministerului Tineretului, Sportului și Turismului, înaintat prim-ministrului Republicii Moldova de către șeful interimar al direcției

Nr. 917

21 mai 1992

În scopul executării *Legii Republicii Moldova cu privire la serviciul de alternativă* și asigurării recrutării pentru satisfacerea serviciului de alternativă de către cetățenii Republicii Moldovei prin *Hotărârea Guvernului nr. 484 din 4 septembrie 1991* a fost creată Direcția pentru serviciul de alternativă cu state de 10 unități. Direcția a activat temporar pe lângă Departamentul de Stat pentru Probleme Militare până la elaborarea *Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la crearea Forțelor Armate ale Moldovei*.

La momentul actual, în serviciul de alternativă sunt încorporați circa 6.000, și din rândurile ce au abandonat fosta Armată Sovietică 2.000 de cetățeni, care își satisfac serviciul în diferite ramuri ale economiei naționale.

Din momentul aprobării *Decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la reorganizarea Departamentului de Stat pentru Probleme Militare în Ministerul Apărării al Republicii Moldova*, activarea Direcției

pentru serviciul de alternativă în cadrul Ministerului Apărării intră în contradicție cu articolul 4 al *Legii cu privire la serviciul de alternativă*.

Rog să precăuțați întrebarea de a transfera Direcția pentru serviciul de alternativă în subordonare Ministerului Tineretului, Sportului și Turismului al Republicii Moldova.

Șef interimar al Direcției pentru serviciul de alternativă, P. Borodachi

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 284

Documentul nr. 100

Demers vizând necesitatea construirii unui drum de ocolire în perimetrul poligonului militar din preajma orașului Cahul, înaintat Guvernului Republicii Moldova de conducerea executivului raional Cahul

Nr. 175

21 mai 1992

Ținând cont de necesitatea îmbunătățirea stării ecologice în orașul Cahul, cât și în scopul asigurării orașului cu rețele auto a fost efectuat un calcul tehnico-economic și un proiect de execuție *Construcția drumului de ocolire a or. Cahul*, care prevedea construcția unui drum auto, proiectul căreia prevede trasarea drumului de ocolire pe marginea poligonului unității militare pe o lungime de 1,2 km.

Caracterul rațional al acestui proiect era îndreptățit și de cele 4 variante ale calcului tehnico-economic, și de expertiza de stat, concluziile căreia sunt anexate în varianta nr. 4 a calcului tehnico-economic.

Primăria, beneficiarul, Ministerul Transportului din Moldova și Institutul IPDA au depus un lucru enorm de acordări cu Districtul Militar Odessa, însă încercarea de a ajunge la o înțelegere privind trasarea acestui drum s-a soldat cu refuzul de a înțelege și a rezolva problema dată.

Văzând că eforturile noastre nu dau un rezultat pozitiv, ne-am adresat Guvernului Republicii Moldova. Între timp, prim-viceprim ministrul, d-nul C[onstantin] Oboroc a primit o scrisoare de la Ministerul Apărării al fostei Uniuni (nr. 348/185 din 22 iunie 1991), în care Ministerul Apărării al fostei URSS hotărăște să cedeze sectorul necesar de pământ și, în rezultat, la 24.10.1991 varianta nr. 4 de trasare a drumului a fost coordonată cu unitatea militară 33456.

Aceste acordări au durat 2 ani și, eventual, construcția drumului a fost amânată pentru începutul anului 1992. Dar, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova (nr.174 din 17.03.1992), toate pământurile, poligoanele și alte obiecte au fost transmise Ministerului Apărării al Republicii Moldova, care, în cazul de față, nu recunoaște acordurile anterioare de construcție a drumului de ocolire, ce au fost obținute cu greu de la Ministerul Apărării al fostei Uniuni. Lucrările de construcție au fost iarăși contramandate.

Vă rugăm să ne ajutați la soluționarea problemei privind construcția drumului de ocolire a or. Cahul. În caz de necesitate, materialele necesare care vizează esența problemei, studiile de proiect, corespondența, concluziile expertizei vă vor fi puse la dispoziție.

Cheltuielile impuse unității militare sunt incluse în devizul general al obiectului.

Primarul orașului Cahul, S. I. Platon [semnătura]

Președintele executivului raional Cahul, I. P. Palii [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 183

Documentul nr. 101

**Ordonanța președintelui Republicii Moldova cu privire măsurile de apărare
împotriva agresiunii armate a unităților și subunităților armatei a 14-a de arme întrunite
care au trecut de partea forțelor separatiste**

**Nr. 26
23 mai 1992**

În legătură cu agravarea considerabilă a situației în Republica Moldova, pericolul real pentru independența și integritatea ei teritorială, apărut ca urmare a trecerii unităților și subunităților armatei a 14-a de arme întrunite a Federației Ruse de partea formațiunilor separatiste înarmate nelegale, care au declanșat acțiuni de luptă de mari proporții împotriva organelor constituționale de drept, soldate cu numeroase victime în rândul populației pașnice, în scopul încetinerii vărsării de sânge a pământului Moldovei, apărării independenței și integrității teritoriale și în conformitate cu Legea Republicii Moldova *Cu privire la Forțele Armate*:

1. Statul-major pe lângă comandantul șef al Forțelor Armate ale Republicii Moldova să exercite în perioada desfășurării acțiunilor operative concrete comanda unităților și formațiunilor militare respective ale Forțelor Armate ale Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și ale Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, care participă la acțiunile de menținere a integrității teritoriale și independenței statului.

2. Ministerul Apărării al Republicii Moldova:

- de comun acord cu Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova și Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova să elaboreze și să realizeze o serie de măsuri de apărare a statului împotriva agresiunii armate fățișe a unităților și subunităților armatei a 14-a de arme întrunite care au trecut de partea forțelor separatiste;
- să asigure completarea în modul stabilit a unităților și subunităților militare cu personal din rândul militarilor și rezerviștilor;
- să se călăuzească de prevederile punctului 1 din Decretul Președintelui Republicii Moldova din 5 aprilie 1992, nr. 84, în ceea ce-i privește pe rezerviștii recrutați anterior pentru concentrări planificate de instruire.

3. Ministerele și departamentele de stat ale Republicii Moldova să asigure executarea în termen și în volum deplin a comenzilor Ministerului Apărării al Republicii Moldova privind mijloacele tehnico-materiale și financiare necesare.

4. Se recomandă Procuraturii Republicii Moldova să intensifice supravegherea asupra respectării de către toate întreprinderile, instituțiile, organizațiile și de către cetățeni a legislației în vigoare a Republicii Moldova în problemele militare.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 51-51v.

Documentul nr. 102

Scrisoare de mulțumire ca răspuns la mesajul susținere a tinerelor forțe armate naționale, expediată cetățeanului Grigore Frunze de către ministrul apărării al Republicii Moldova

**Nr. 937
25 mai 1992**

Stimate domnule Grigore Frunze,

Îmi exprim mulțumirea pentru scrisoarea dumneavoastră și cuvintele de susținere pentru tinerele Forțe Armate ale Republicii Moldova, care acum se află în stadiu de formare conform legilor adoptate de Parlamentul Republicii Moldova.

În temeiul legilor menționate, anul acesta, pentru prima oară, recrutarea de primăvară a tineretului – cetățeni ai Republicii se va desfășura în Forțele Armate Naționale.

Această faptă de necesitate este bine înțeleasă de toți oamenii cinștiți – patrioți ai Moldovei. Și vă încredințez că totul ce va depinde de Forțele Armate – pentru îmbunătățirea situației social-politice, întărirea suveranității și independenței Republicii Moldova – va fi îndeplinit cu onoare, în interesele poporului.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 274

Documentul nr. 103

Indicații cu privire la modul de organizare a ceremoniei de depunere a jurământului militar, expediate conducătorilor de întreprinderi și instituții din sectorul Buiucani al orașului Chișinău de către pretorul și comisarul militar al sectorului Buiucani al orașului Chișinău

**Nr. 646
4 mai 1992**

На основании Закона Республики Молдова о воинской обязанности и военной службе граждан Республики Молдова и во исполнение 3-й статьи данного закона, прошу организовать широкую и активную агитационно-пропагандистскую работу среди военнообязанных вашего учреждения по вопросу принятия ими военной присяги на верность независимой и суверенной Молдовы.

Учитывая важности данного вопроса, так как с прекращением существования Союза Советских Социалистических Республик определения самостоятельности каждой республики, создание собственных вооруженных сил является необходимостью в целях защиты интересов народа, прошу привлечь весь актив, передовую интеллигенцию и всех тех, кто готов в трудную минуту для Родины стать в ряды защитников.

День принятия присяги считайте праздничным днем. Проведение данного мероприятия руководителям предприятий отдать приказов по предприятию (учреждению), где указать ответственных за принятие присяги, сроки и место проведения, порядок проведения. Списки составить отдельно на офицеров, рядовой и сержантский состав по районам, в 2-х экземплярах. Данное мероприятие провести в два периода: первый – до 20 мая, второй – до 20 июля 1992 г.

Учитывая демократические начала строительства нашего общества, а также ответственности, которая ложится на плечи военнообязанных в списки включить военнообязанных:

- офицеров запаса всех возрастов, в отставке по желанию;
- солдат, сержантов, старшин и прапорщиков - до 50 лет.

Празднично оформить актовые залы, агитпункты и озвучить помещения.

Первый экземпляр списка представить в РВК до 20 июля 1992 г.

Текст присяги прошу оформить красочно, с символикой герба и государственного флага Республики Молдова.

Всё вопросы согласовать по телефонам: 62-75-55, 62-76-81

Приложение: 1. Текст присяги

2. Образец списка

Все только адресату.

Претор сектора Буюкань В. Немеренко [semnătura]

Военный комиссар сектора Буюкань, полковник В. Носков [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 273

Documentul nr. 104

Informație sintetizată privind implicarea Armatei a I4-a a Federației Ruse în conflictul de la Nistru

Mai 1992

Анализ поступающих в Министерство обороны Республики Молдова материалов свидетельствует о том, что руководство Российской Федерации использует пребывание 14 армии на территории Молдовы для претворения в жизнь своих геополитических интересов в этом регионе.

До августовского путча 1991 года Центр постоянно шантажировал Молдову тем, что в случае ее отхода от линии на сохранение Союза, она потеряет Приднестровье. Для этого использовалось создания усилиями союзных органов и командованием 14-й армии т[ак]-н[азываемая] Приднестровская Молдавская Социалистическая Республика. В тот период военный аспект проблемы не играл столь значительной роли, поскольку Молдова не была в состоянии противостоять сепаратистским силам военными методами.

Обстановка изменилась после того, как Республика Молдова объявила себя независимым государством и приступила к формированию собственных Вооруженных Сил. Стало очевидно, что Россия сможет сохранить т[ак]-н[азываемую] ПМР, через которую она реализует свои интересы в этом регионе, только военным путем.

Исходя из этого, начиная с сентября 1991 года в воинских частях 14 армии разворачивается активная кампания по обработке военнослужащих в духе шовинизма, румынофобии, ненависти к руководству Республики Молдова. Так, с 10 по 20 сентября 1991 года, по указанию командования ОДВО и 14 армии в войсковых частях Тираспольского, Рыбницкого и Дубэсарского гарнизонов были организованы офицерские собрания, на которых принимались обращения к личному составу о неподчинении Указу Президента Республики Молдова о выводе частей Советской Армии с территории республики, ставилось под сомнение законность вхождения Приднестровья в состав Республики Молдова, выдвигалось требование перехода воинских частей под юрисдикцию т[ак]-н[азываемой] ПМР и ее вооруженной защиты. Так, в постановлении собрания офицеров Тираспольского гарнизона отмечалось: «Воинские части нашего гарнизона расположены на территории бывшей Автономной Молдавской ССР входившей до 1940 года в состав Украины. До 1917 года этот регион был частью Российского государства и никогда не входил в состав какого-либо другого государства. Мы у себя дома, на земле своих предков, поэтому нам близки и понятны решения народа Приднестровья, создавшего на основе волеизъявления ПМССР.. Мы обращаемся с просьбой не допустить вывода частей Советской Армии с исконных земель нашей великой Родины». На аналогичном офицерском собрании в Рыбнице (в/ч 34517) среди прочих пунктов постановления были и такие:

1) принять решение о переходе под юрисдикцию правительства ПМССР частей дислоцированных на ее территории;

2) выразить готовность лично встать на защиту населения Приднестровья и ее законных органов от любых вооруженных посягательств.

Начиная с сентября месяца, при непосредственном участии военнослужащих 14-й армии, в Приднестровье были созданы и вооружены ряд незаконных формирований: «Национальная гвардия», Рабочие отряды содействия милиции (РОСМ), Территориальные спасательные отряды (ТСО). На командных и других постах в этих формированиях назначались офицеры. Так только в отряде «Днестр» (подразделения «Национальной гвардии») насчитывалось около двести офицеров и прапорщиков. В городах Тирасполе и Рыбнице создавались учебные центры по подготовке бойцов для «Национальной гвардии». **Обучение проводили отставные и кадровые офицеры бывшей Советской Армии.**

В конце ноября 1991 года, в связи с резким обострением обстановки в Приднестровье, связанной с предвыборной кампанией по выбору президента т[ак]-н[азываемой] ПМР, военные стали передавать гвардейцам значительные партии оружия, боеприпасов, средств армейской связи, другого военного снаряжения. О наличии большого количества боевого оружия у гражданского населения Приднестровья заявил в ноябре на встрече с руководством республики и тогдашний Командующий 14 армии генерал-лейтенант [Алексей] Яковлев, который сообщил, что оружие у отрядов «Национальной гвардии» уже исчисляются тысячами единиц. Очевидно, что такое количество оружия не могло появиться у населения без помощи армии.

Во время Дубэсарских событий 26-31 ноября 1991 года командир военизированного отряда из г. Рыбницы Сабуров Б. получил для своего подразделения оружие и боеприпасы со складов в/ч 72431 расположенной в с. Колбасна, Рыбницкого района. В ночь на 19 ноября 1991 года, из 183 МСП 59 МСД были переданы отрядам «Национальной гвардии» 200 автоматов и боеприпасы к ним. Со складов в/ч 74273 гвардейцы получили два 120-мм минометов и 20 мин.

В конце прошлого года услугами военных стали пользоваться лидеры политических партий правого толка, которые приезжали в Молдову с целью обострения общественно-политической обстановки. 21 сентября 1991 года в час ночи вблизи г. Дубэсарь был задержан для установления личности народный депутат России Травкин Н., который направлялся в г. Рыбницу в сопровождении военного наряда в/ч 35792. Услугами военных пользовался и депутат [Евгений] Коган, появившийся в г. Вулкэнешть в то время, когда там имели место массовые беспорядки.

В начале весны нынешнего года в связи с дальнейшим обострением ситуации в Приднестровье армия увеличила количество оружия и боеприпасов, переданного гвардейцам. Так, в середине марта из 66-го отдельного инженерно-саперного батальона, расположенного в с. Паркань, гвардейцы вывезли без всякого сопротивления военных более тысячу автоматов, 1,5 млн. патронов, 20 гранатометов, другое вооружение. Из 183 МСП 59 МСД переданы сепаратистам автомобиль КА-МАЗ, загруженный автоматами, 3 автомобиля ЗИЛ с патронами, сигнальными ракетами, другими боеприпасами. 24 апреля [1991] из 308 подвижной ракетно-технической базы двумя вертолетами было направленно в Дубэсарь оружие и боеприпасы.

В марте-апреле 1992 года гвардейцы стали получать от военных бронетехнику. В их распоряжение перешла вся техника 237 инженерно-саперной бригады из г. Дубэсарь. 26 апреля [1992] на позициях гвардейцев вблизи села Кочиерь появились 8 БТР и БАТ. 4 мая в Дубэсарь из Одессы прибыли 6 «амфибий».

В середине мая после длительных переговоров между [Игорем] Смирновым, [Григорием] Маракучой, [Валерием] Кицаком, с одной стороны и [Юрием] Неткачевым, с другой, неоднократными звонками в Москву министру обороны России генералу [Павлу] Грачеву было принято решение о прямом включении частей 14-й армии в вооруженный конфликт в Приднестровье.

Министр обороны России генерал [Павел] Грачев передал командующему 14-й армии генералу [Юрию] Неткачеву следующее указание:

«В связи с обострением обстановки в Приднестровье и исходя из того, что это российская земля, мы должны ее защищать всеми доступными методами и средствами.

От вас требуется:

1. Укомплектовать все воинские части 14-й армии, расположенные в Приднестровье, из ее мобрезерва.

2. Привести все воинские части 14-й армии в полную боевую готовность.

3. Деблокировать все воинские части».

Вечером 19 мая [1992] из 183 МСП 59 МСД были переданы гвардейцам Т64Б - 10 ед.; БТР 70 - 10 ед.; БТР 60 ПБ - 1 ед.; 120-мм минометов - 6 ед.; 100 мм ПТП - 3 ед.; АГС 17 - 2 ед.; СПГ 9 - 9 ед., РПГ 7 - 12 ед., АКС - 63 ед.; ПКТ - 21 уд.; автомобили ГАЗ-66 - 6 ед.; автомобили УРАЛ - 3 ед.

Подготовкой и передачей гвардейцам боевой техники и другого вооружения руководил командир 2-го МСБ подполковник [Андрей] Винник, который вместе с 44-мя офицерами, 5-ю прапорщиками, 47-ю солдатами и около 100 гвардейцами, в том числе женщинами, выехали в зону конфликта. Там военнослужащие 14-ой армии принимали участие в боевых действиях, в результате чего потеряли убитыми ст. лейтенанта Зиманова А., лейтенанта Чернавского Ф., рядовых Напрели Д. и Дигорана С. Силами полиции был подбит один танк и несколько БТР-ов 14 армии.

20 мая [1992], из расположения 183 МСП 59 МСД военнослужащие передали гвардейцам Т 64Б - 10 ед., БТР 70 - 10 ед., БТР 60 ПБ - 1 ед., одну минометную батарею, одну батарею «Гвоздика», противотанковые средства, большое количество боеприпасов.

С 21 мая [1992], воинские части 59 МСД, расположенные в Тираспольском гарнизоне, взяты гвардейцами и женским забастовочным комитетом под контроль. Они осуществляют пропуск военнослужащих в часть, проверяют боеспособность техники.

В последующие дни из Тирасполя в Рыбницы в сторону Дубэсарь ежедневно направлялись гвардейцами колонны с оружием и боеприпасами, в том числе 4 установки ПТУРС, 16 100-мм ПТП МТ-12, зенитный комплекс СТРЕЛА-2.

Гвардейцы беспрепятственно распоряжаются на 1411 складе артиллерийских боеприпасов в с. Колбасна, где хранятся 2.700 вагонов с вооружением, поступившим сюда из Венгрии. Чехословакии, бывшей ГДР. 22 мая [1992], с этих складов были направлены в зону конфликта два автомобиля КАМАЗ, загруженные снарядами для реактивных установок ГРАД. В настоящее время готовится к передаче гвардейцам зенитные комплексы «Бирюза» и «Стрела-10».

В контексте этих событий представляется по крайней мере странной позиция маршала [Евгения] Шапошникова, занятая им в ходе пресс-конференции от 20 мая этого года. Объясняя передачу боевой техники вооруженным формированиям, незаконно действующем в государстве члене СНГ, главнокомандующий Объединенных Вооруженных Сил СНГ заявил: «Когда в часть приходит пятнадцатитысячная толпа разъяренных людей, многие из которых только вчера похоронили своих родных и близких, я не могу исключить, что среди офицеров и генералов не найдутся такие, кто станет на сторону этих униженных и оскорбленных людей». Данное недружественное молдавскому народу объяснение можно квалифицировать лишь как поддержку политики сепаратизма.

Военные комиссариаты Приднестровья проводят мобилизацию призывников и резервистов в 14-ю армию. В частях и подразделениях армии создаются мобгруппы из числа резервистов. Во всех полках 59 МСД формируется по одной танковой роте, укомплектованной резервистами-приднестровцами, которые объединяются в танковый батальон.

Президент так-называемой ПМР [Юрий] Смирнов 21 мая этого года подписал указ о переходе всех частей 14-й армии под юрисдикцию Приднестровья. В час ночи этот указ был зачитан во всех воинских частях.

24 мая [1992], в Тирасполь прибыл заместитель главнокомандующего Объединенных Вооруженных Сил СНГ [Николай] Столяров. В ходе совещания с руководством Приднестровья и командованием 14-й армии заявил, что так-называемая ПМР и 14-я армия представляет геополитические интересы России в этом регионе и исходя из этого руководство России всегда поддерживала тесные связи с лидерами ПМР.

На совещании рассматривались варианты решения Приднестровского кризиса. Предпочтение отдавалось получению т[ак]-н[азываемой] Приднестровьем полной независимости. Не исключалась и возможность ее включения в состав Молдовы со статусом самостоятельной политической единицы на федеративных началах. Как вариант изучалась возможность присоединения Приднестровья к России. Аналогичные мысли прозвучали и в ходе встрече генерала [Николая] Столярова с офицерским составом 59 МСД. Заместитель главнокомандующего отметил, что в последнее время Россия теряет влияние в этом регионе и поэтому 14-я армия выводиться из Приднестровья не будет. Дал указание ускорить укомплектование частей личным составом, форсировать строительство необходимых для армии объектов и жилья для офицеров. Подтвердил тот факт, что офицеры и прапорщики будут получать с первого апреля этого года двойной оклад и выслуга лет им будет считаться из расчета один год за полтора. Финансирование 14-й армии обеспечит специально созданный Россией Полевой банк.

Вышеизложенный материал свидетельствует о прямом включении частей российской 14-й армии в вооруженный конфликт в Приднестровье.

Министр обороны, дивизионный генерал И[он] Косташ [подпись]

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele Ruse în Republica Moldova...*, p. 132

Documentul nr. 105

Notă informativă cu privire la crearea instituției de pregătire a cadrelor militare pentru forțele armate naționale, expediată ministrului afacerilor interne de către ministrul apărării al republicii Moldova

**Nr. 954
1 iunie 1992**

În prezent, Ministerul Apărării al Republicii Moldova se află la etapa de creare a Forțelor Armate ale republicii și a dislocării lor conform doctrinei militare adoptate de Parlamentul Republicii Moldova.

Pentru soluționarea problemei în cauză este necesar a construi noi cazărmi, depozite pentru tehnică și clase de pregătire.

Astfel, luând în considerație necesitățile Ministerului Apărării, pe baza complexului neterminat al CC АВАААФ (ПК ДОСААФ) și al traseului motocros cu teritoriul alăturat va fi creată instituția de pregătire a cadrelor militare pentru Forțele Armate ale Republicii Moldova.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costaș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 165

Documentul nr. 106

Scrisoare de răspuns privind angajarea cetățenilor străini în structurile armatei naționale, adresată colonelului Mihail Rotaru (România) de către ministrul apărării al Republicii Moldova

**Nr. 957
1 iunie 1992**

Scrisoarea dumneavoastră a fost examinată. Vă suntem recunoscători pentru susținerea pe care ne-o acordați. Însă, din motive lesne de înțeles, nu putem înrola în Armata Națională a Moldovei cetățeni din alte state.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costaș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 15

Documentul nr. 107

**Notă însoțitoare la demersul vizând înstrăinarea patrimoniului militar,
expediată procurorului militar al garnizoanei Chișinău
de către viceministrul apărării**

**Nr. 693
2 iunie 1992**

Направляю материалы по фактам незаконного отчуждения государственного имущества в/чь 61498 (г. Флорешты) после издания Указа Президента Республики Молдова от 14 ноября 1992 года Н. 234 *Об объявлении собственностью Республики Молдова вооружения, военной техники, другого военного имущества, принадлежащего воинским частям Советской Армии, дислоцированным на территории республики для рассмотрения.*

Приложение: Материалы на 21 листах.

Заместитель министра обороны Республики Молдова Г[ригорий] Бубулич

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, p. 272

Documentul nr. 108

**Demers cu privire la înstrăinarea apartamentelor deținute
de militarii ruși demisionari,
expediat prim-ministrului Republicii Moldova
de către primarul orașului Ungheni**

**Nr. 66
2 iunie 1992**

În legătură cu formarea Armatei Naționale a Republicii Moldova un număr considerabil de militari au refuzat de a primi Jurământul Republicii Moldova și în momentul de față s-au transferat cu serviciul peste hotarele republicii.

Pentru a obține profit nelegal, acești cetățeni folosesc diferite metode de înstrăinare a apartamentelor în care au locuit. Primăria dispune de fapte concrete, când militarii aflați deja la noul loc de serviciu divorțează fictiv de soții; acestea înregistrează altă căsătorie fictivă și apoi apartamentul rămâne ultimului „soț”. Prin aceasta, fondul locativ al unităților militare și trupelor de grăniceri se micșorează considerabil și militarii care vin să se angajeze la serviciu în Republica Moldova duc lipsă de spațiu locativ.

Rugăm Guvernul Republicii să ia o decizie în problema dată.

Primarul orașului [Ungheni] Vasile Para [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 17

Documentul nr. 109

**Interpelare vizând posibilitatea transferării militarilor originari din Republica Moldova
în serviciul armatei naționale, adresată Ministerului Securității Naționale
de către șeful Direcției cadre a Ministerului Apărării**

Nr. 973

4 iunie 1992

Pe adresa Ministerului Apărării al Republicii Moldova a sosit o scrisoare de la mama căpitanului Legalic Vitalie Constantin, care își face serviciul militar într-o unitate de grăniceri din Georgia.

Roagă să fie transferat în Moldova.

Vă expediem scrisoarea pentru examinare.

Șeful Direcției cadre a Ministerului Apărării al Republicii Moldova, colonel Grigori Bubulici

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 26

Documentul nr. 110

**Ordonanța Președintelui Republicii Moldova cu privire la crearea comisiilor de stat
pentru tratative cu Federația Rusă și Ucraina în domeniile economic, politic și militar**

Nr. 29

6 iunie 1992, Chișinău

Întru îndeplinirea punctului 5 al Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova din 27 mai 1992 *Privind unele măsuri pentru ameliorarea situației din raioanele nistrene în legătură cu intervenția armată străină*:

1. Se instituie Comisia de Stat pentru Tratatative cu Federația Rusă în domeniile economic, politic și militar în următoarea componență:

PREȘEDINTELE COMISIEI:

Cebuc I[on] - prim-viceprim-ministru al Republicii Moldova

MEMBRII COMISIEI:

Oleinic N[icolae] - prim-vice ministru al transporturilor al Republicii Moldova

Botnaru I[on] - viceministru al afacerilor externe al Republicii Moldova

Chițan V[aleriu] - prim-vice ministru al economiei și finanțelor al Republicii Moldova

Ceornii N[icolae] - director general al Asociației de Stat de producție pentru combustibil a Republicii Moldova

Costaș I[on] - ministru al apărării al Republicii Moldova

Gherman A[rtur] - prim-vice ministru al relațiilor economice externe al Republicii Moldova

Grebenșcicov V[ictor] - director general al Departamentului de Stat pentru Problemele Naționale al Republicii Moldova

Păduraru I[on] - viceministru al justiției al Republicii Moldova

Plugaru A[natol] - ministru al securității naționale al Republicii Moldova

Slipenchi V[italie] - viceministru al agriculturii și alimentației al Republicii Moldova

Ungureanu I[on] - ministru al culturii și cultelor al Republicii Moldova

2. Se instituie Comisia de Stat pentru Tratatative cu Ucraina în domeniile economic, politic și militar în următoarea componență:

PREȘEDINTELE COMISIEI:

Țiu N[icolae] – ministru al afacerilor externe al Republicii Moldova

MEMBRII COMISIEI:

Barbăneagră A[lexei] - ministru al justiției al Republicii Moldova

Burghiu Ia[cob] - prim-vice-ministru al culturii și cultelor al Republicii Moldova

Cheptine A[ndrei] - ministru al relațiilor economice externe al Republicii Moldova

Creangă P[avel] - prim-vice-ministru al apărării al Republicii Moldova

Cozlov V[alerii] - ministru al transporturilor al Republicii Moldova

Ghidirim Gh[eorghe] - ministru al sănătății al Republicii Moldova

Iacobovici G. - vicedirector general al Departamentului de Stat pentru Problemele Naționale al Republicii Moldova

Mătcaș N[icolae] - ministru al științei și învățământului al Republicii Moldova

Rusu V. - prim-vice-ministru al agriculturii și alimentației al Republicii Moldova

Tampiza C[onstantin] - ministru al economiei și finanțelor al Republicii Moldova

Ursu I[on] - prim-vice-ministru al securității naționale al Republicii Moldova

3. Președinții comisiilor să prezinte Guvernului Republicii Moldova proiectele de acorduri respective cu Federația Rusă și Ucraina.

Președinte al Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F.1, inv. 1, dos. 6, ff. 55-55v.

Documentul nr. 111

Apel privind asigurarea cu tratament specializat a militarilor răniți în operațiuni militare, adresat instituțiilor din republică de către șeful Secției medicale a Ministerului Apărării

**Nr. 992
10 iunie 1992**

În scopul acceptării la timp a hotărârilor de experți în legătură cu militarii victime, care iau parte în acțiunile militare pentru păstrarea teritoriului unic al Republicii Moldova, rog să dați ordin tuturor instituțiilor curative unde se găsesc la lecuire staționară militari ai Forțelor Armate ale Republicii Moldova, pentru a-i transfera la Spitalul Central Militar al Ministerului Apărării al Republicii Moldova, ce se află pe adresa: or. Chișinău, str. V. Lupu -32,

Telefon la secția de recepție: 53-17-58

Șeful Secției medicale a Ministerului Apărării A[natolie] Scudelenco [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 270

Documentul nr. 112

Raport cu privire la cazurile de înstrăinare a resurselor materiale și a proprietății statului, atestate în perimetrul zonei de conflict, prezentat președintelui Republicii Moldova de către ministrul Ion Costăș

Nr. 1004
12 iunie 1992

Stimate domnule Președinte!

Vă raportează că în scopul menținerii ordinii și disciplinei în jurul zonei de conflict, în raioanele respective activează poliția militară. La momentul dat, poliția militară a depistat un șir de încălcări a hotărârilor conducerii republicii în vederea păstrării proprietății de stat și economisirii resurselor materiale.

Astfel, în perioada de la 8 până la 11 iunie anul curent, în raionul poligonului Bulboaca, au fost reținute de către poliția militară 15 autocamioane, încărcate cu diferite bunuri materiale, ce țineau calea spre Tiraspol și alte localități din partea stângă a Nistrului.

La 8 iunie [1992], în așa mod, au fost reținute 4 autocisterne, care transportau benzină în orașele Tiraspol și Grigoriopol, în volum de 28 și 23 tone, eliberată de baza de carburanți și lubrifianți din Ghidighici la prețul de 191 ruble pentru fiecare tonă.

La 10 iunie [1992] au fost reținute 5 autocamioane, care transportau spre or. Bender și Tiraspol benzină (7,675 tone), ulei tehnic (0,533 tone), motorină (6,395 tone) și făină (10 tone).

La 11 iunie [1992] au fost reținute 6 autocamioane încărcate cu ulei vegetal (350 sticle), motoare Diesel (6 unități), blocuri din beton armat (3 camioane), mestecătoare de beton și altele. Și toate acestea au fost fixate în numai 3 zile și numai într-o direcție.

În prezent, toate autocamioanele reținute se află în una din unitățile militare din Chișinău, iar documentele de rută și pentru încărcăturile respective sunt transmise poliției economice a Ministerului Afacerilor Interne.

Consider că în așa situație ar fi binevenită luarea unor decizii cât mai ferme de către guvernul republicii în vederea activității poliției economice și a altor organe de drept în vederea păstrării averii statului, economisirii resurselor materiale și, în primul rând, a produselor petroliere.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, ff. 106-107

Documentul nr. 113

Declarație de protest privind modul de soluționare a conflictului militar, înaintată conducerii de vârf a Republicii Moldova de către consiliul militar al Armatei a 14-a de arme întrunite

20 iunie 1992

Несмотря на принятое решение на восьмой сессии Парламента Республики Молдова *О мирном урегулировании военного конфликта*, 19 июня [1992] вами развязана открытая вооруженная агрессия, в ходе которой подверглись нападениям военные городки 14 гв. ОА, разрушена столовая, повреждена техника и сожжена казарма для личного состава в г. Бендеры, имеются убитые и раненные среди военнослужащих. Осуществлен захват заложников из состава офицеров, прапорщиков и солдат.

Исходя из вышеизложенного, **Военный Совет армии подвергает сомнению мирные инициативы по разрешению военного конфликта в Приднестровье, принимаемые руководством Молдовы.**

Сорвана и блокирована работа военных наблюдателей.

Создавшаяся ситуация, в которой оказались военнослужащие и их семьи, еще раз показала, что терпение наше не беспредельно.

Мы и ранее просили Вас не втягивать нас в вооруженный конфликт.

Военный совет армии заявляет и требует от руководства Молдовы:

1. Немедленно прекратить развязанную агрессию.
2. Неукоснительно выполнять решение восьмой сессии парламента Республики Молдова по мирному урегулированию военного конфликта.
3. Немедленно отдать распоряжение о прекращении огня и, в течение часа, до 18.30 добиться его выполнения.
4. В случае невыполнения этих требований, оставляем за собой право применить оружие, о чем просим оповестить местное население, за спинами которого вы ведете данную агрессию и вывести его из района боевых действий.

Ставим вас в известность, что личный состав и техника с целью защиты военных городков, семей военнослужащих после 20.00 выводится для выполнения задачи.

Военный совет 14 общевойсковой армии

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p.139

Documentul nr. 114

Demers vizând cazurile de înstrăinare ilicită a edificiilor unităților militare, înaintat președintelui Arbitrajului de Stat de către locțiitorul ministrului apărării al Republicii Moldova

22 iunie 1992

9 ноября 1991 года войсковая часть 31988 заключила с Союзом производственных предприятий ФРАМЭКС договор купли-продажи зданий и сооружений по ул. Скрыбина, 27 общей площадью 5.570 кв. м на земельном участке 6 га.

Данный договор купли-продажи противоречит требованиям действующего законодательства и подлежит отмене по следующим основаниям:

1. В соответствии с пунктом 2 директивы первого заместителя министра обороны СССР от 24 ноября 1990 № Д-64 *Об ограничении сдачи в аренду и запрещении выкупать имущество воинских частей, учреждений, военно-учебных заведений, предприятий и организаций Министерства обороны СССР.*

Таким образом, договор купли-продажи имущества воинской части, заключенный между в/ч 31988 и СПП ФРАМЭКС, противоречит требованиям данной директивы.

Основанием для заключения данного договора купли-продажи послужило решение о передислокации в/ч 31988 с территории Республики Молдова, однако решение о передислокации было отменено.

В соответствии со ст. ст. 132, 133 Гражданского Кодекса Р[еспублики] М[олдова], право собственности у приобретателя возникает с момента передачи имущества, его вручения приобретателю.

Согласно договора купли-продажи „покупатель” должен стать собственником только 20.11.1991 г. и за данный объект купли-продажи оплачивать сумму в 1,5 млн. руб. до 15.11.1991 г.

Однако, реальное вступление в силу договора купли-продажи, заключенного между в/ч 31988 и СПП ФРАМЭКС, имело место после вступления в силу Указа Президента Республики Молдова от 14.11.1992 г. *Об объявлении собственностью Республики Молдова вооружения, военной техники, другого воинского имущества, принадлежащего воинским частям Советской Армии, дислоцированных на территории Республики Молдова*, изданного в целях создания необходимой материально-технической базы для обеспечения функционирования Вооруженных Сил Республики Молдова. А данная сделка противоречит данному закону.

Данный объект имеет большую государственную важность для укрепления обороноспособности Республики Молдова, в связи с чем прошу договор купли-продажи, заключенный между

в/ч 31988 и СПП ФРАМЭКС от 9 ноября 1991 года, признать недействительным, как противоречащий требованиям закона, и передать имущество по данному договору в/ч 31988 (Министерство обороны Республики Молдова).

Заместитель министра обороны В[ладимир] Симинюк [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 263-264

Documentul nr. 115

Notă privind interzicerea pătrunderii ofițerilor ruși pe teritoriul orașelului militar al Ministerului Apărării, înaintată comandantul Direcției Sud-Vest de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 1027
22 iunie 1992

Настоящим уведомляю вас о том, что согласно информации, которой располагает Управление информации и контрразведки Министерства обороны Республики Молдова, некоторые подчиненные вам офицеры занимаются сбором данных о Вооруженных силах Молдовы и о деятельности их аппарата управления, что является грубым нарушением достигнутого между нами соглашения.

Исходя из вышеизложенного, начиная с 25 июня 1992 года, проход и деятельность личного состава командования Юго-Западного Направления на территории военного городка Министерства обороны Молдовы будут запрещены.

Министр обороны Республики Молдова, дивизионный генерал И[он] Костаș

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 14

Documentul nr. 116

Demers cu privire la modalitățile de utilizare a spațiului aviatic comun, expediat prim-ministrului Republicii Moldova de către Comandantul Suprem al Forțelor Armate întrunite ale CSI

23 iunie 1992

Уважаемый Валерий Федорович!

В соответствии с Соглашением о гражданской авиации и об использовании воздушного пространства (декабрь 1991 года), договаривающиеся государства образовали Совет по авиации и использованию воздушного пространства, в состав которого должны входить полномочные представители государств, включая представителей министерств (комитетов) обороны.

На двух прошедших заседаниях указанного Совета представители вашего военного ведомства не присутствовали, что не позволило с необходимым качеством решить ряд вопросов, касающихся интересов вооруженных сил государств Содружества в области деятельности авиации и использования воздушного пространства.

В связи с вышеизложенным полагаю крайне важным участие в работе Совета ваших военных представителей.

Маршал авиации Е[вгений] Шапошников [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 214

Documentul nr. 117

**Demers vizând completarea fondului bibliotecii Spitalului militar
cu literatură în limba română, adresat directorului Bibliotecii Naționale
de către șeful Departamentului cultură și relații cu publicul al Ministerului Apărării**

**Nr. 1033
24 iunie 1992**

Министерство обороны Республики Молдова обращается к вам с просьбой о выделении книг для библиотеки художественной литературы на румынском языке, создаваемой в Военном госпитале, где в настоящее время находятся на извлечении военнослужащие Национальной Армии.

Надеемся на положительное решение данного вопроса.

С уважением,
Начальник управления культуры и связей с общественностью,
полковник А[лександр] Горган [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 208

Documentul nr. 118

**Informație privind detașarea observatorilor la Consiliul pentru aviație civilă
și utilizare a spațiului aviatic comun, expediată Guvernului Republicii Moldova
de către ministrul apărării Ion Costăș**

**Nr. 1044
26 iunie 1992**

În legătură cu faptul că Republica Moldova n-a semnat Acordul cu privire la aviația civilă și utilizarea spațiului aerian considerăm rațională participarea reprezentanților republicii la activitatea Consiliului format, în calitate de observatori.

Din partea Ministerului Apărării propunem în componența reprezentanților Republicii Moldova candidatura șefului Secției aviație a statului-major al Forțelor Armate, colonel V. I. Ciobanu.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 217

Documentul nr. 119

Decizie despre înființarea Liceului Militar al Republicii Moldova

30 iunie 1992

În conformitate cu legile aprobate de Guvernul Republicii Moldova *Despre apărare, Despre Forțele Armate și Despre datoria și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova* și cu scopul perfecționării sistemului de pregătire a tineretului pentru serviciul militar în Forțele Armate republicane, pentru formarea calităților morale și militar-patriotice cu scopul stabilirii puterii Forțele Armate, Guvernul Republicii Moldova decide:

1. A înființa Liceul Militar pe baza Școlii speciale republicane de tip internat, cu termenul studiilor de 3 ani (clasele X, XI, XII), având sarcina pregătirii abiturienților pentru admiterea la instituțiile militare de învățământ.

2. A disloca Liceul Militar în orașul Chișinău, pe baza materială a punctului de concentrare al comisarului militar republican.

3. A stabili finanțarea Liceului Militar din bugetul Ministerului Apărării al Republicii Moldova.

4. Ministerul Apărării al republicii, în coordonare cu Ministerul Științei și Învățământului, în termen până la 01 iulie 1992 să elaboreze și să aprobe *Dispoziția despre Liceul Militar*, despre structura, statele și planurile de învățământ ale liceului.

5. Ministerul Științei și Învățământului să acorde ajutor complex Ministerului Apărării în completarea Liceului Militar cu cadre pedagogice de înaltă calificare, până la 01 august 1992.

6. Ministerul Construcțiilor, în comun cu Ministerul Apărării să asigure proiectarea și construcția unui hangar (depozit) pentru păstrarea tehnicii – 15 unități.

7. Ministerul Comerțului și Resurselor Materiale, Departamentul de Stat pentru combustibil să prevadă alocarea, după comenzile Ministerului Apărării, a cantității necesare de utilaj de studii, de computere și calculatoare, de mijloace de comunicație, de aparataj audio și video, de materiale combustibile și de gresare.

Prim-ministrul Republicii Moldova [Valeriu Muravschi]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 194-195

Documentul nr. 120

Comunicat de presă cu privire la unele aspecte ale cooperării în domeniul apărării și conducerii militare, abordate de miniștrii apărării ai țărilor-membre NATO și țărilor-membre CSI în cadrul seminarului organizat de consiliul parteneriatului NATO

3 iulie 1992

Семинар по вопросам оборонной политики и военного руководства с участием высокопоставленных делегаций был проведен в штаб квартире НАТО с 1 по 3 июля. Семинар был организован во исполнение намерений министров обороны расширить и углубить сотрудничество в оборонных делах. На семинаре присутствовали официальные представители министерств обороны из 30 стран (НАТО и государств-партнеров по сотрудничеству).

В соответствии с заявлением, сделанным на совместной встрече министров обороны стран НАТО и стран-партнеров по сотрудничеству 1 апреля с. г., главной целью этого семинара являлось определение областей, где возможна организация практической помощи в вопросах осуществления оборонной политики и управления обороной для государств, выразивших необходимость в получении данной помощи.

Генеральный секретарь НАТО в своем вступительном слове на данном семинаре подтвердил предложение министров обороны прислать группы экспертов для оказания помощи на местах.

На семинаре произошел подробный и очень полезный обмен мнениями, особенно по вопросам сокращения и перестройки вооруженных сил, в котором активное участие приняла большая часть участников. После семинара прошло заседание группы по делам обороны с партнерами по сотрудничеству, на котором поднимались вопросы следующих шагов в области оборонного сотрудничества.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 123

Documentul nr. 121

**Demers pentru aprobarea Hotărârii privind crearea Liceului Militar al Republicii Moldova,
înaintat spre aprobare guvernului
de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

**Nr. 1056
3 iulie 1992**

În scopul perfecționării sistemului de pregătire a tineretului către serviciul militar în calitate de ofițeri ai forțelor armate ale republicii, formării înaltelor calități morale, militare și patriotice în vederea întăririi Forțelor Armate, Ministerul Apărării a elaborat și prezintă *Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la crearea Liceului Militar al Republicii Moldova*.

Proiectul este întocmit de comun acord cu Ministerul Științei și Învățământului (N[icolai] Mătcaș), Ministerul Construcțiilor (V[asile] Cuhal), Ministerul Economiei și Finanțelor (V[aleriu] Chițan), Ministerul Comerțului și Resurselor Materiale (I[on] Palancica) și Departamentul de Stat al Republicii Moldova pentru combustibil (G. Gagiu).

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie Ion Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 196

Documentul nr. 122

**Scrisoare de mulțumire pentru contribuția adusă la instruirea militarilor basarabeni,
expediată comandantului Unității 01286 Române de Tancuri
de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

**Nr. 1062
8 iulie 1992**

Stimate Florian Urdoi,

Vă aducem sincere mulțumiri pentru aportul depus la instruirea intensivă a militarilor noștri în cunoașterea, exploatarea, repararea și conducerea tancului. În aceste clipe grele pentru Moldova, ajutorul multiplu acordat nouă denotă frăția de arme ce ne va duce la izbândă sigură în fața dușmanului.

În persoana dumneavoastră țin să aduc mulțumiri și locotenent-colonelului Gherasim I., maiorului Răchier I., căpitanilor Popa I., Zăvăianu I. și Bratu S.

Cu respect,
Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de divizie I[on] Costăș

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 4

Documentul nr. 123

**Demers cu privire la identificarea de soluții pentru problemele prizonierilor
și persoanelor dispărute în timpul Războiului din Afganistan,
adresată ministrului apărării de către Consilierul de Stat
pe lângă Președintele Republicii Moldova**

Nr. S.P.-01/18

9 iulie 1992

Stimate domn Ministru,

În conformitate cu dispoziția Președintelui Republicii Moldova vă expediez materialele consfătuirii reprezentanților guvernelor statelor-membre ale CSI și Georgiei, în cadrul căreia au fost abordate problemele prizonierilor și celor dispăruți în timpul războiului din Afganistan.

Rog să dați dispozițiile respective pentru a studia problema și a înainta propuneri concrete ce ar avea drept scop acordarea ajutorului necesar cetățenilor noștri și eliberarea lor.

Cu stimă,

N[icolae] Chirtoacă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 290

Documentul nr. 124

**Notă privind ostașii-prizonieri originari din Republica Moldova,
expediată Consilierului de Stat de pe lângă Președintele Republicii Moldova
de către ministrul apărării Pavel Creangă**

9 iulie 1992

Ministerul Apărării al Republicii Moldova a examinat materialele consfătuirii reprezentanților guvernelor statelor-membre ale CSI și Georgiei referitoare la problemele prizonierilor și celor dispăruți în timpul războiului din Afganistan.

În legătură cu problemele abordate Ministerul Apărării al Republicii Moldova confirmă disponibilitatea sa de a acorda sprijinul necesar pentru identificarea și întoarcerea în patrie a celor 5 prizonieri originari din Moldova. Propunem organizarea unei comisii interdepartamentale de stat cu sarcina de a repatria ostașii-prizonieri, în componența căreia Ministerul Apărării ar putea delega persoane competente.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 8

Documentul nr. 125

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la eliberarea domnului Ion Costăș
din funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova**

Nr. 159

16 iulie 1992, Chișinău

1. Domnul Ion Grigore Costăș se eliberează din funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova în legătură cu trecerea la alt lucru.

2. Se atribuie domnului Pavel Simion Creangă, prim-vice-ministru al apărării al Republicii Moldova, funcția de ministru al apărării al Republicii Moldova.

Președinte al Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 6, f. 61

Documentul nr. 126

Ordonanța Președintelui Republicii Moldova cu privire la desemnarea membrilor Comisiei Unificate de Control din partea Republicii Moldova

Nr. 42 a
22 iulie 1992, Chișinău

Pentru exercitarea controlului asupra executării *Convenției cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat din zona nistreană a Republicii Moldova* se desemnează membrii Comisiei Unificate de Control din partea Republicii Moldova din următoarele persoane:

Chritoacă Nicolae - copreședinte al Comisiei, consilier de stat pe lângă Președintele Republicii Moldova

MEMBRII COMISIEI:

Catan Victor - secretar de stat, prim-vice-ministru al afacerilor interne

Ceban Igor - șef al direcției probleme economice a Ministerului Afacerilor Externe

Larin Grigore - șef al direcției apărare antiaeriană și sprijinire de aviație a trupelor Ministerului Apărării

Solonenco Ion - consilier al ministrului securității naționale

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 6, f. 63

Documentul nr. 127

Notă cu privire la participarea delegației Republicii Moldova la seminarul organizat de consiliul parteneriatului NATO, prezentată ministrului securității naționale de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 1087
23 iulie 1992

Министерство обороны направляет вам информацию об участии делегации Республики Молдова в семинаре НАТО, на встрече Североатлантического Совета с партнерами по сотрудничеству и на заседании Группы по делам обороны с партнерами по сотрудничеству. Все эти мероприятия проводились в Брюсселе, в штаб-квартире НАТО с 1 по 3 июля.

Министр обороны Республики Молдова, бригадный генерал П[авел] Крянгэ

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 261

Documentul nr. 128

**Demers vizând modalitatea de asigurare materială a efectivului forțelor armate,
adresat ministrului apărării naționale al României
de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

**Nr. 1088
24 iulie 1992**

Mult stimate domnule ministru!

Fiind siguri de atașamentul dvs. față de problemele creării Armatei Naționale a Moldovei, ne adresăm cu rugămintea de a ne acorda ajutor în asigurarea materială a efectivului Forțelor Armate în curs de organizare, care duc lipsă de echipament, în special din cauza conflictului armat din republica noastră.

Vă mulțumim anticipat.

Cu profund respect,
Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 300

Documentul nr. 129

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la măsurile de protecție socială
a participanților la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței
Republicii Moldova și la acordarea ajutorului necesar unor persoane și familii
care au avut de suferit de pe urma conflictului armat**

**Nr. 168
25 iulie 1992, Chișinău**

În scopul realizării unor măsuri eficiente de protecție socială a participanților la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și la acordarea ajutorului necesar unor persoane și familii care au avut de suferit de pe urma conflictului armat, decretez:

1. Guvernul Republicii Moldova să adopte în termen de o săptămână o hotărâre asupra acestei probleme, prevăzând în mod special următoarele:

- soluționarea tuturor problemelor ce țin de plata muncii, înlesnirile și compensările acordate participanților la acțiunile militare;
- măsuri pentru respectarea strictă a legislației în vigoare, privitoare la acordarea înlesnirilor, precum și plata pensiilor, indemnizațiilor și compensărilor persoanelor și familiilor, afectate de conflictul armat;
- distribuirea materialelor și resurselor financiare pentru restabilirea și reparația obiectivelor economice și social-culturale, spațiului locativ, precum și alte necesități ale populației sinistrate;
- soluționarea problemelor privind asistența medicală, prestarea serviciilor comerciale și sociale către populație, instruirea și educarea copiilor din raioanele și orașele care au avut de suferit de pe urma conflictului;
- organizarea acțiunilor de plasare în câmpul muncii a persoanelor care au forțate să-și părăsească locurile de muncă.

2. Răspunderea pentru realizarea măsurilor de protecție socială a participanților la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și la acordarea ajutorului necesar persoanelor și familiilor care au avut de suferit de pe urma conflictului armat cade în sarcina conducătorilor de ministere, departamente de stat, organe de autoadministrare locală.

3. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Moldova să întreprindă măsuri eficiente pentru întărirea disciplinei și ordinii în unitățile și subunitățile militare, respectarea strictă a jurământului de credință și legislației republicii în vederea ocrotirii drepturilor, onoarei și demnității militarilor.

4. Prezentul Decret intră în vigoare din ziua semnării lui.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 6, ff. 65-65v.

Documentul nr. 130

Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova privind măsurile de protecție a persoanelor participante la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și ajutorarea cetățenilor și familiilor care au suferit în rezultatul conflictului **3 august 1992**

Întru executarea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 168 din 25 iulie 1992, Guvernul Republicii Moldova hotărăște:

1. Se consideră participanți la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova militarii, rezerviștii (chemați la concentrare), efectivul de trupă și de comandă din organele afacerilor interne, persoanele civile, detașate în interes de serviciu, și voluntarii care au luat parte nemijlocit la acțiunile de luptă în zona conflictului militar.
2. Se stabilește că parametrii concreți ai zonei conflictului militar, începutul și sfârșitul acțiunilor de luptă, se determină de Ministerul Apărării, Ministerul Securității Naționale și Ministerul Afacerilor Interne de comun acord cu Guvernul Republicii Moldova.
3. Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Securității Naționale să exercite controlul permanent asupra eliberării sumelor de asigurare și indemnizațiilor în mărimile prevăzute în contractele încheiate cu Compania comercială pe acțiuni ASITO membrilor familiilor persoanelor căzute (efectivului de trupă și de comandă din organele afacerilor interne, colaboratorilor organelor securității naționale, rezerviștilor pe linia acestor ministere și voluntarilor) și participanților la acțiunile de luptă.
4. Sume de asigurare și indemnizații similare pot fi plătite de Ministerul Apărării membrilor familiilor militarilor și rezerviștilor (chemați la concentrare), căzuți în acțiunile militare din contul mijloacelor bugetului, repartizate acestui minister.
4. Pentru membrii familiilor celor căzuți se stabilește, la expirarea termenului de cinci ani, conform ordinii în vigoare, pensie în legătură cu pierderea întreținătorului.
5. Se stabilește pentru participanții inapți pentru muncă și militarilor (angajați în bază de contract), efectivului de trupă și corpului de comandă pensie lunară specială suplimentară în mărimea salariului minim stabilit pe republică, respectiv din contul mijloacelor Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării și Ministerului Securității Naționale. Părinții militarilor în termen, rezerviștilor (chemați la concentrare), persoanelor civile (inclusiv voluntarii) căzute primesc pensia menționată, în organele muncii și protecției sociale, la locul de trai, din contul mijloacelor Fondului Social.
6. Se scutesc familiile celor căzuți, precum și părinții acestora, de plata impozitului funciar în buget.
7. Pentru soțiile și părinții celor căzuți se stabilește o reducere de 50 la sută a cotei impozitului pe venit din salariu.
8. Se stabilește că copiii participanților la acțiunile de luptă, care și-au pierdut viața sau capacitatea de muncă, sunt înmatriculați în instituții preșcolare, școli-internat și alte instituții de învățământ

de acest tip și întreținuți din contul statului, iar la susținerea examenelor de admitere în instituțiile publice de învățământ superior și mediu de specialitate sunt înmatriculați în afara concursului și instruiți gratuit.

9. Se acordă familiilor celor căzuți dreptul de a primi spațiu locativ conform situației la momentul luării la evidență, însă nu mai târziu decât peste un an din ziua decedării.

10. Se acordă familiilor celor căzuți, precum și participanților la acțiunile de luptă care, conform legislației în vigoare, necesită spațiu locativ, dreptul de a primi împrumut fără procente pentru construcția locativă individuală sau cooperatistă cu rambursarea împrumutului în rate pe termen de douăzeci și cinci de ani, achitând cincizeci la sută din împrumutul acordat din contul mijloacelor bugetelor locale.

11. Organele autoadministrării locale:

- să ridice din contul mijloacelor bugetelor locale obeliscuri memoriale și să instaleze pietre funere în valoare de până la 15.000 de ruble în locurile înmormântării celor căzuți sau celor care au decedat în urma rănilor, contuziilor, traumelor și mutilărilor în timpul acțiunilor de luptă;
- să asigure anual cu de foc familiile celor căzuți, părinții lor și participanții la acțiunile de luptă cu o reducere de 50 la sută din cost;
- să stabilească pentru familiile celor căzuți și participanții la acțiunile de luptă o reducere de 50 la sută la plata pentru locuință a fondului locativ de stat, precum și pentru serviciile comunale;
- să repartizeze, la cererea sinistraților, sectoare de pământ și materiale de construcție necesare pentru construcția particulară;
- să organizeze, ținând cont de situația materială a familiilor sinistraților, alimentarea gratuită a copiilor acestora în ospătăriile școlilor, întreținerea lor în instituțiile preșcolare, precum și să soluționeze problemele ce țin de asigurarea acestor copii cu îmbrăcăminte și încălțăminte.

12. Participanții la acțiunile de luptă beneficiază de următoarele drepturi: asigurarea primordială cu spațiu locativ; reducerea cu 50 la sută a cotei impozitului pe venit din salariu; folosirea concediului anual de odihnă în timpul potrivit pentru ei; concediu suplimentar fără plată pe un termen până la două săptămâni pe an; asigurarea la locul de lucru cu bilete de tratament orășenesc și suburban de pasageri (cu excepția taximetrului) și la transportul auto obștesc în localitățile rurale în cadrul raionului administrativ.

13. Membrii familiilor celor căzuți și participanților la acțiunile de luptă li se acordă dreptul: la instalarea fără rînd a telefonului în apartament; la primirea gratuită a medicamentelor, conform rețetelor medicilor.

14. Copiii celor decedați și ai invalizilor sunt asigurați în ordine prioritară cu bilete în tabere de odihnă.

15. Membrii familiilor celor căzuți se asigură în ordine prioritară cu bilete de tratament balneo-sanatorial, la profilactorii și case de odihnă.

16. Ministerul Comerțului și Resurselor Materiale, Uniunea Republicană a Asociațiilor de Consum din Moldova să acorde ajutorul necesar la prestarea serviciilor rituale, ce țin de înmormântarea celor căzuți în acțiunile de luptă.

17. Se stabilește că document ce confirmă dreptul la înlesniri este adeverința specială privitor la dreptul la înlesniri, eliberată de către ministerul corespunzător, cu acordul organelor de autoadministrare locală. Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării și Ministerul Securității Naționale stabilesc modul și condițiile de eliberare a adeverințelor menționate.

18. Se extind înlesnirile, prevăzute de legislația în vigoare pentru invalizii de război, asupra participanților la acțiunile de luptă, care au devenit invalizi în urma rănilor, contuziilor, mutilărilor sau bolilor căpătate în timpul participării la acțiunile de luptă în conformitate cu grupa de invaliditate stabilită.

19. Se stabilește că, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei, o lună de aflare a persoanelor în acțiunile de luptă se consideră 3 luni, iar a celor care au căpătat răni, contuzii, mutilări sau boli ce țin de acțiunile de luptă și timpul aflării neîntrerupte, în legătură cu aceasta, în instituțiile medicale.

20. Pentru participanții la acțiunile de luptă, care până la încadrarea în formațiunile de restabilire a ordinii de drept constituționale n-au lucrat sau au lucrat pe teritoriile raioanelor și orașelor răsăritene ale republicii, timpul participării la acțiunile de luptă se include în vechimea în muncă.

21. Ministerul Muncii și Protecției Sociale să repartizeze, conform cererii personale, în casele-internat bătrânii singuri care trăiesc în zona conflictului.

22. Studenții și elevii din familiile sinistraților, înmatriculați în instituțiile de învățământ de specialitate, sunt asigurați cu bursă în anul de studii 1992-1993.

23. Persoanele din zona conflictului, care nu pot fi plasate în câmpul muncii în legătură cu distrugerea locurilor de muncă, pot fi pensionate cu 2 ani înainte de termen, având vechimea în munca necesară.

24. Ministerul Muncii și Protecției, în colaborare cu Ministerul Științei și Învățământului să organizeze, în caz de necesitate, reprofilarea persoanelor din zona conflictului, care nu au posibilitate să fie plasate în câmpul muncii conform specialității.

25. Pentru persoanele care au fost forțate să-și părăsească locurile de trai permanent din cauza acțiunilor de luptă se include în vechimea în muncă perioada aflării lor în locuri de trai temporar, cu condiția plasării lor în câmpul muncii la locul de tari permanent în decurs de 3 luni din ziua revenirii la baștină.

26. Pentru persoanele care nu au avut posibilitate să fie plasate în câmpul muncii la locurile precedente în legătură cu faptul că unitățile în care au lucrat ele au fost distruse sau din alte motive ce țin de acțiunile de luptă și de consecințele acestora, se include în vechimea în muncă perioada cât n-au lucrat pe un termen de până la 6 luni.

27. Asociația de Stat de Producție pentru Combustibil și Departamentul de Stat pentru Gazificare să întreprindă măsurile necesare privind asigurarea primordială cu combustibil a cetățenilor care au suferit în urma acțiunilor militare.

28. Se autorizează Comisia republicană pentru coordonarea acțiunilor privind asigurarea materială a refugiaților în colaborare cu ministerele, departamentele de stat, precum și organele autoadministrării locale interesate de organizarea muncii ce ține de determinarea pagubelor aduse de conflictul militar din raioanele de est ale Republicii Moldova și de reconstrucția obiectelor economiei naționale și a caselor de locuit care au fost distruse.

29. Executivul raional și primăriile orașelor din zona conflictului militar, în comun cu ministerele și departamentele de stat interesate:

- în termen de 5 zile să creeze pe teren comisii, cu participarea nemijlocită a reprezentanților din întreprinderile și organizațiile interesate, pentru determinarea mărimii pagubei și a necesității de mijloace materiale și financiare pentru lucrările de reconstrucție;
- să stabilească numărul caselor distruse și gradul de deteriorare a lor, cantitatea de materiale de construcție necesară pentru restabilire și, în termen de o săptămână, să prezinte Uniunii Republicane a Asociațiilor de Consum din Moldova informația din localitățile sătești, Ministerului Comerțului și Resurselor Materiale din orașele de subordonare republicană, Concernului de Stat *Inmacom* de la obiectele cu destinație de producție și social culturală;
- să stabilească modul de repartizare (livrare) a materialelor de construcție și persoanele responsabile de acest lucru, în scopul prevenirii abuzurilor și neadmiterii lezării în drepturi a cetățenilor.

30. Se permite ministerelor, departamentelor de stat, executivelor raionale și primăriilor orașelor să folosească pentru reparațiile capitale și reconstrucția clădirilor și construcțiilor distruse în primul rând mijloace din contul defalcărilor de amortizare și din fondul reparații, prevăzut pentru reparațiile capitale, precum și alte mijloace de care dispun gospodăriile.

În cazul insuficienței de asemenea materiale, Ministerul Finanțelor, în colaborare cu organele ierarhic superioare ale dirijării economiei, să prezinte Guvernului Republicii Moldova propuneri vizând sursele ce ar acoperi cheltuielile menționate.

În scopul reconstrucției în termen a fondului locativ distrus, a instituțiilor pentru copii și curative, pot fi utilizate, de asemenea, materialele de construcție disponibile ale colhozurilor, sovhozurilor, întreprinderilor și organizațiilor.

31. Se autorizează organizațiile de antrepriză ale Asociației *Moldagroconstrucția*, Ministerului Arhitecturii și Construcțiilor, Uniunii *Moldova-Servis* și Ministerului Serviciilor Comunale și Exploatații Fondului de Locuințe cu reconstrucția și reparația caselor de locuit și a obiectelor de producție și de menire social-culturală care au fost deteriorate.

32. Se stabilește că finanțarea lucrărilor ce țin de reconstrucția caselor de locuit și obiectelor distruse se desfășurează în cursul anului fără devize, conform volumului de lucrări executate, în baza actelor de cercetare a obiectelor ce au avut de suferit, aprobate de executivile raionale, primăriile orașelor, ministerele și departamentele de stat respective.

33. Concernul de Stat *Inmacom*, Ministerul Comerțului și Resurselor Materiale, Uniunea Republicană a Asociațiilor de Consum din Moldova să întreprindă măsurile de rigoare privind aprovizionarea cu materiale de construcție necesare, în conformitate cu cererile executivelor raionale și primăriile orașelor.

34. Se autorizează Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor să examineze informația comisiilor instituite pe teren și în colaborare cu ministerele, executivile raionale și primăriile orașelor interesate să determine necesitatea de resurse materiale și financiare pentru reconstrucția obiectelor și caselor de locuit distruse și să prezinte Guvernului Republicii Moldova, în termen de 10 zile, propuneri de rigoare.

35. Compania comercială pe acțiuni ASITO, în termen de o săptămână, să cerceteze casele de locuit care au fost deteriorate pentru a determina pagubele cauzate și a plăti sumele de asigurare.

36. Se abrogă hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.178 din 19 martie 1992.

Prim-ministrul Republicii Moldova Andrei Sangheli

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 69-76

Documentul nr. 131

Demers privind eventualitatea utilizării, în contextul evenimentelor de la Nistru, a laboratorului de mijloace tehnice de instruire al Universității de Stat din Moldova, adresat rectorului USM de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 1095

3 august 1992

Stimate Boris Efim [Melnic],

Având în vedere situația social-politică din republică, în special în raioanele de est și în scopul relevării cât mai ample a evenimentelor din zona respectivă, rugăm să ne puneți la dispoziție, pe termen de două luni de zile, laboratorul de mijloace tehnice de instruire al Universității. Vă asigurăm că în caz de defectare a aparatului (camera de luat vederi) în timpul filmărilor, ministerul va restitui toate cheltuielile.

Cu respect,

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 157

Documentul nr. 132
Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 537
privind constituirea delegației guvernamentale a Republicii Moldova
pentru tratative cu Guvernul Federației Ruse

10 august 1992

Guvernul Republicii Moldova, hotărăște:

Se constituie delegația guvernamentală a Republicii Moldova pentru tratativele cu Guvernul Rusiei în probleme militare, desemnând următorii membri din partea Republicii Moldova:

CONDUCĂTORUL DELEGAȚIEI:

Petru Lucinschi, ambasadorul Republicii Moldova în Rusia

MEMBRI AI DELEGAȚIEI:

Valeriu Toporivski - viceministru al apărării

Nicolae Turtureanu - șef de direcție la Ministerul Apărării

Ion Gurulea - șef de serviciu la Ministerul Apărării

Serghei Guțu - colaborator al Ministerului Afacerilor Externe

Eugenia Chistruga - colaborator al Ministerului Afacerilor Externe

Gavril Arman - colaborator la Ministerul Apărării

Ion Stăvilă - directorul Departamentului politic Ministerul Afacerilor Externe

Tudor Samoilenko - colaborator al Direcției de dezarmare

Iurie Cvilencov - colaborator al Ministerului Justiției

Prim-ministru al Republicii Moldova Andrei Sangheli

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 183

Documentul nr. 133
Demers privind continuarea colaborării cu specialiștii români în vederea editării
revistei Oastea Moldovei, înaintat ministrului apărării naționale al României
de către ministrul apărării al Republicii Moldova

Nr. 1111

18 august 1992

Domnule Ministru,

După câte ați observat, am reușit cu ajutorul dumneavoastră să edităm *Oastea Moldovei*. Un sprijin important ne-a fost acordat de domnul locotenent-colonel Dumitru Amariei.

În scopul continuării colaborării în acest domeniu și al sprijinirii alcătuirii redacției noastre, vă rog să fiți de acord ca locotenent-colonel Dumitru Amariei să continue activitatea la noi pentru încă o anumită perioadă, timp în care, va asigura intrarea în ritmul de lucru al redacției *Oastea Moldovei*.

Vă mulțumesc încă o dată pentru sprijinul acordat.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 6

Documentul nr. 134

**Propuneri vizând utilizarea bazei tehnico-materiale a Complexului de calcul
al instituției militare în scopuri comunitare, înaintate președintelui Mircea Snegur
de către conducerea Ministerului Apărării al Republicii Moldova**

Nr. 1119

19 august 1992

În prezent, Ministerul Apărării elaborează concepția informatizării Forțelor Armate ale Republicii Moldova. Se prevede crearea unei rețele unice a sistemului automatizat de dirijare a trupelor și a mijloacelor de luptă. Componenta de bază a sistemului automatizat de dirijare a trupelor este Centrul sistemului automatizat de dirijare (SAD) al Statului-Major Principal al Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Ținând cont de necesitatea și importanța pentru republică a rezolvării problemelor informative ce stau în fața Ministerului Afacerilor Interne, am calculat resursele Centrului SAD al Statului-Major Principal și considerăm posibil a aloca o parte din baza tehnico-materială și de telecomunicații a complexului de calcul, pe bază de contract, pentru prelucrarea și exploatarea bazei de date de evidență și înregistrare a populației.

Plasarea Biroului republican de adrese pe teritoriul Centrului SAD impune rezolvarea unor întrebări ce vizează accesul pe teritoriul Ministerului Apărării a personalului operativ al Ministerului Afacerilor Interne și al cetățenilor republicii care vor avea nevoie de informația respectivă. Aceste întrebări vor fi examinate și rezolvate în procesul întocmirii contractului.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 69

Documentul nr. 135

**Demers cu privire la numirea în funcții a loctiitorilor șefului de stat-major,
înaintat guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

Nr. 1126

21 august 1992

Ministerul Apărării al Republicii Moldova propune spre întărire în funcție de:

- șef al statului-major principal al Forțelor Armate, prim-loctiitor al ministrului apărării al Republicii Moldova, pe domnul general de brigadă Dabija-Cazarov T[udor]
- loctiitor al ministrului apărării al Republicii Moldova, pe domnul colonel Siminiuc V[ladimir]
- loctiitor al ministrului apărării al Republicii Moldova, pe domnul colonel Toporivski V[aleriu]

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 4, f. 78

Documentul nr. 136

**Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la introducerea schimbărilor
în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 184-5 din 25 martie 1992
cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova**

**Nr. 1125
21 august 1992**

Ministerul Apărării al Republicii Moldova prezintă spre examinare proiectul *Hotărârii Guvernului Republicii Moldova cu privire la introducerea schimbărilor în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 184-5 din 25 martie 1992 cu privire la structura Ministerului Apărării al Republicii Moldova*.

În conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova, Ministrul Apărării efectuează dirijarea trupelor prin intermediul Statului-Major al Forțelor Armate. Șeful statului-major este, în exclusivitate, unica persoană în drept să dea dispoziții și ordine din numele ministrului. El poartă responsabilitate deosebită pentru starea de lucru în trupe și, prin urmare, e necesar să fie investit cu drepturi și împuterniciri respective.

În legătură cu cele expuse, considerăm rațional a-l numi pe șeful statului-major al Forțelor Armate prim-vice-ministru al apărării, iar în structura ministerului să existe doi prim-vice-miniștri ai apărării.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 254

Documentul nr. 137

**Notă informativă vizând numărul militarilor, rezerviștilor și voluntarilor
care și-au pierdut viața, au fost răniți ori au rămas cu handicap în urma rănilor,
prezentată guvernului de către ministrul apărării al Republicii Moldova**

**Nr. 1127
21 august 1992**

Vă prezentăm numărul militarilor, rezerviștilor și voluntarilor morți și răniți și numărul persoanelor rămase cu handicap în urma rănilor:

- numărul morților – 109 persoane
- numărul răniților – 560 persoane
- numărul persoanelor rămase cu handicap în urma rănilor – 55 persoane.

Ministrul apărării al Republicii Moldova, general de brigadă P[avel] Creangă

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 7

Documentul nr. 138

**Decretul Președintelui Republicii Moldova privind decorarea participanților
la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova
cu distincții guvernamentale și de stat**

**Nr. 189
24 august 1992, Chișinău**

În semn de prețuire a vitejiei, eroismului și spiritului de sacrificiu, manifestate în lupta pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova se decorează cu:

ORDINUL ȘTEFAN CEL MARE

Agatiev Valentin - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Balaban Anatol - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Bârlădeanu Nicolae - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Cătană Grigore - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Darii Andrei - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Doga Petru - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Dumitru Gheorghe - participant la operațiunile militare
Luchianov Alexandru - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Lupașcu Alexei - participant la operațiunile militare
Mihailov Nicolae - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Savoi Ion - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Schidu Nicolae - participant la operațiunile militare
Sigailo Valentin - participant la operațiunile militare
Sîrbu Vladimir - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Ungureanu Simion - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Ursul Grigore - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Ursul Victor - participant la operațiunile militare (post-mortem)
Veste Ion - primarul s. Zaim

MEDALIA MERITUL MILITAR

Baeș Gheorghe - participant la operațiunile militare
Basiul Victor - participant la operațiunile militare
Boșcănean Nicolae - participant la operațiunile militare
Budei Valeriu - participant la operațiunile militare
Buimistru Ion - participant la operațiunile militare
Butuc Igor - participant la operațiunile militare
Caimacan Valeriu - participant la operațiunile militare
Cebotenco Tudor - primarul s. Coșnița
Cebuc Vladimir - participant la operațiunile militare
Coadă Mihai - participant la operațiunile militare
Cojeco Andrei - participant la operațiunile militare
Croitori Alexandru - participant la operațiunile militare
Dirin Dumitru - participant la operațiunile militare
Gavrilaș Ilie - participant la operațiunile militare
Ghizea Sergiu - participant la operațiunile militare
Ghizea Vasile - participant la operațiunile militare
Godorozea Ștefan - participant la operațiunile militare
Gorea Andrei - participant la operațiunile militare
Hariton Ilie - participant la operațiunile militare

Iavița Grigore - participant la operațiunile militare
Ipati Mihai - participant la operațiunile militare
Iurcu Constantin - participant la operațiunile militare
Luchianov Andrei - participant la operațiunile militare
Malțev Stanislav - participant la operațiunile militare
Mandea Mihai - participant la operațiunile militare
Moroz Ion - participant la operațiunile militare
Mungiu Vasile - participant la operațiunile militare
Nirca Nicolae - participant la operațiunile militare
Nirca Petru - participant la operațiunile militare
Nirca Victor - participant la operațiunile militare
Pascal Gheorghe - participant la operațiunile militare
Pâslaru Valentin - participant la operațiunile militare
Popov Constantin - participant la operațiunile militare
Roșior Mihai - participant la operațiunile militare
Samoil Constantin - participant la operațiunile militare
Sava Ion - participant la operațiunile militare
Străistari Victor - participant la operațiunile militare
Suleimanov Sarcar - participant la operațiunile militare
Ahmed-oglı-Tanasiev Ion - vice-primarul s. Cocieri
Titioi Valeriu - participant la operațiunile militare
Ursul Leonid - participant la operațiunile militare
Ursul Vladimir - participant la operațiunile militare
Verlan Alexei - participant la operațiunile militare

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1. dos. 6, ff. 73-74v.

Documentul nr. 139

Demers privind eliberarea în rezervă a militarilor care s-au destins în acțiunile de luptă, înaintat Comisiei de Stat pentru Probleme Militare de către ministrul apărării al Republicii Moldova

**Nr. 1115
29 august 1992**

При защите суверенитета и независимости Республики Молдова многие военнослужащие, в том числе солдаты и сержанты срочной службы, в тяжелых условиях ведения боевых действий проявили мужество и самоотверженность.

Министерство обороны Республики Молдова в качестве поощрения вносит предложение о досрочном увольнении из рядов Вооруженных Сил Республики Молдова в резерв наиболее отличившихся при этом военнослужащих срочной службы весеннего призыва 1991 года.

Прошу Вас поддержать данное предложение и внести его на рассмотрение Парламента Республики Молдова.

Министр обороны Республики Молдова, бригадный генерал П[авел] Крянгэ [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, f. 116

Documentul nr. 140

Demers cu privire la situația din Armata a 14-a de arme întrunite,
adresat de ministrul apărării al Federației Ruse de corpului ofițeresc al armatei

16 septembrie 1992

Обращение офицерского состава 14 гв. ОА Общевоинской Российской Армии

Товарищ генерал армии!

Обратиться к вам, нас, офицеров 14 гв. ОА, вынуждает та обстановка, которая на сегодняшний день складывается в Приднестровье, вокруг армии.

Главным событием последних недель, безусловно, стало прекращение боевых действий между противоборствующими Молдавской и Приднестровской сторонами.

У людей появилась надежда на возвращение к мирной жизни. Налаживается процесс плановой учебно-боевой деятельности частей армии. Одновременно с этим реальная обстановка продолжает оставаться сложной. Все еще раздаются выстрелы, взрывы, гибнут люди на минах, в том числе военнослужащие, резко обострилась криминогенная ситуация в регионе дислокации частей.

Не прекращается настойчивое муссирование различного рода слухов о судьбе 14-й армии, и прежде всего о выводе ее в ближайшее время на территорию России.

Дать нам ясность по этим крайне важным для каждого офицера, его семьи, вопросам мы просим неоднократно, в том числе в своем открытом письме Б. Н. Ельцину 14.07.92 г., однако ответа не получили. А между тем молдавские, румынские, западные, да и некоторые российские средства массовой информации продолжают говорить о якобы достигнутых на самом высоком уровне, в частности, на последней встрече президентов Б. Н. Ельцина и М. Снегура, решениях о выводе или расформировании нашей армии.

Как подтверждение возможности такого варианта развития событий мы воспринимаем сдачу Молдове 300 полка ВДВ, слухи о прекращении финансирования строительства жилья для 14-й армии, сокращение сроков вывода войск России из Германии, Польши, Прибалтики. Видим мы и то, что ждет выводимые войска на Родине, в России - за редким исключением - это полнейшая социально-бытовая неустроенность. М. Снегур уже открыто предлагает офицерам нашей армии, имеющим жилье, переходить на службу в ВС Молдовы (и это после той братоубийственной войны, костер которой еще не погас).

Все это не может не беспокоить офицерский состав, будоражит коллективы, создает в них, а также в офицерских семьях нездоровую обстановку, вызывает обоснованное чувство тревоги, неуверенности в завтрашнем дне, неминуемо сказывается негативным образом на состоянии боевой готовности, воинской дисциплине, морально-психологической атмосфере в офицерской среде, особенно среди молодых офицеров.

В то же время население (а 45 процентов офицеров армии к нему принадлежит), народ Приднестровья по-прежнему видят в лице 14-й армии единственного гаранта мира и безопасности в регионе, а факт ее не вывода воспринимает как поддержку России.

Мы допускаем, что когда-то армию придется выводить. Но, поверьте нам, находящимся здесь, что в нынешней ситуации такая попытка будет воспринята людьми как трагедия, предательство как с нашей стороны, так и со стороны России и ни к чему, кроме как к новому, более серьезному витку войны, захвату оружия и боевой техники армии, не приведет.

Не исключено, что оружие в этом случае будет обращено против российских военнослужащих и их семей обеими противоборствующими сторонами.

Предвидя возможные новые политические игры вокруг 14-й армии и имея для этого определенные основания, офицерские коллективы еще раз настоятельно просят Вас разъяснить судьбу и перспективы армии, все связанные с этим вопросы, которые мы считаем вправе задать. И прежде всего - кто защитит наши семьи, детей в случае вывода армии и возобновления войны

в Приднестровье, кто предоставит крышу над головой на новом месте службы? Просим понять нас правильно - мы люди военные и от трудностей в сторону не уходим. Но нам представляется справедливым, если у людей будет полная ясность того, что ждет их семьи не только сегодня, но и в дальнейшей службе, жизни и если эта ясность будет нам дана нашим министром.

С искренним уважением,
офицеры 14-й гвардейской общевойсковой армии Российской Федерации.
А[лександр] Лебедь

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 191

Documentul nr. 141

Telegramă de răspuns a generalului Pavel Graciov la demersul din 16 septembrie 1992 al corpului ofițeresc al Armatei a 14-a de arme întrunite

22 septembrie 1992

Уважаемый Александр Иванович!

Я внимательно изучил обращение офицерского собрания л/с 14 А, которое заставило вас (правда, вы пишете, уполномочило) обратиться ко мне за разъяснениями о судьбе 14 А.

Едва сдерживая свои эмоции, и в то же время, ни президент России, ни я еще не до конца разочаровались в вашей преданности и надежности России и нам, чем и вызваны указы президента о назначении вас командующим 14 А и присвоении звания генерал-лейтенант, довожу до вашего сведения и сведения л/с 14 А.

1. В соответствии с моим письменным приказом в армии России офицерские собрания разрешены только в бригадах, полках, отдельных частях. Прошу внимательно изучить Положение.

2. Вы, боевой генерал, прекратите пользоваться различными слухами, касающимися о выводе 14 А. Этим самым вы лично создаете нездоровый морально-нравственный настрой среди л/с армии. Что, кстати, сказывается и на низком уровне состояния боевой готовности, боевой подготовки.

3. Как вы выразились, «Сдача 300 пдп» - это абсолютно вас не касается, находится не в вашей компетенции и не вмешивайтесь никогда в дела, которые функциональными обязанностями Вам не определены. Я еще раз повторяю, политика - дело политического руководства и в некоторой степени Министра обороны и все, запомните это раз и навсегда.

4. Судьба 14 А будет решаться после полного разрешения политическим путем судьбы Приднестровья. Всех паникеров, стукачей, разжигателей напряженности и т.д. выгоняйте, увольняйте, наказывайте и т. д. Армия выйдет только после согласия народа Приднестровья и Молдовы в целом.

5. Я получил телеграмму от МО Молдовы, где мне в очередной раз заявлен протест в ваш адрес об оскорбительных заявлениях в адрес республики Молдовы и Российской Федерации, о государственном флаге республики, называя его фашистским и даже о том, что якобы слепо не будете подчиняться Министру обороны России.

Прошу подтвердить с целью принятия мной окончательного решения. Пока я расцениваю так: (1) Меня вводят в заблуждение; (2) Игра на публику с вашей стороны с целью приобретения дешевого капитала; (3) Выход из-под контроля и прямое неповиновение.

П[авел] Грачев

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 198

Documentul nr. 142

Notă cu privire la reabilitarea unor obiecte strategice avariate în toiul luptelor de la Nistru, prezentată Guvernului Republicii Moldova de ministrul transportului

**Nr. 07/1-2-252
30 octombrie 1992**

Printr-o scrisoare datată cu 13.10.1992 nr. 07/1-2-242, Ministerul Transporturilor a informat Guvernul Republicii Moldova despre starea avariata a podului de pe r. Nistru în apropierea or. Vadul-lui-Vodă, distrus în urma unei explozii pe data de 07.03.1992.

Luând în considerație imposibilitatea întreruperii legăturilor de transport cu raioanele de est ale republicii, până în timpul de față, trecerea transportului pe pod nu e interzisă.

Reparația podului avariat se va efectua într-un termen de 6-8 luni. În legătură cu aceasta, Ministerul Transporturilor roagă să însărcinați Ministerul Apărării al Republicii Moldova să efectueze cu forțe proprii construcția unui pod de pontoane și să hotărâți interzicerea circulației transportului pe pod. Exploatarea în continuare a podului avariat poate duce la distrugerea lui completă, cu urmări de jertfe omenești.

Ministru V[aleri] Kozlov [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 260

Documentul nr. 143

Demers privind stabilirea unor relații de conlucrare între instituțiile statului și coordonarea acțiunilor acestora, adresat ministrului apărării de către procurorul Republicii Moldova

23 noiembrie 1992

В составе Прокуратуры Республики Молдова образован отдел по надзору за исполнением законов в Вооруженных силах Республики Молдова.

В целях координации деятельности правоохранительных органов с Вооруженными силами Республики Молдова прошу представлять в прокуратуру Республики Молдова и в военные прокуратуры г. Кишинэу, Бэлць и Кахул приказы и директивы министра обороны Республики Молдова и начальника Главного штаба Вооруженных сил (в том числе с грифом „секретно”).

Прокурор Республики Молдова,
государственный советник юстиции первого ранга Д[митрий] Постован [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, f. 209

Documentul nr. 144

Proiectul Regulamentului cu privire la modul și condițiile de eliberare a legitimațiilor ce confirmă dreptul la înlesniri participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova

1 decembrie 1992

Prezentul Regulament stabilește modul și condițiile de eliberare a legitimațiilor ce confirmă dreptul la înlesniri, stabilite prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 5 august 1992 nr. 520 *Cu privire*

la măsurile primordiale de protecție socială a persoanelor participante la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și acordarea ajutorului necesar cetățenilor și familiilor, afectate de conflictul militar.

1. Legitimația ce confirmă dreptul la înlesniri se eliberează de către Comisariatul militar al Republicii Moldova:

a) militarilor Ministerului Apărării, Ministerului Securității Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, persoanelor din efectivul de trupă și corpul de comandă ale organelor afacerilor interne, care au participat la acțiunile militare pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova;

b) rezerviștilor concentrați pentru instruire și încorporați ulterior în unitățile militare și subunitățile participante la acțiunile de luptă;

c) voluntarilor care au participat nemijlocit la acțiunile de luptă în componența unităților și subunităților Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Securității Naționale;

d) familiilor militarilor, persoanelor din efectivul de trupă și corpul de comandă ale organelor afacerilor interne, rezerviștilor, enumerați în subpunctele (1) – (3), al căror deces a fost cauzat de participarea la acțiunile de luptă.

2. În dosarele personale ale ofițerilor, plutonierilor și militarilor reangajați, care au luat parte la acțiunile de luptă, se efectuează următoarele consemnări:

„A participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova de la _____ până la _____ 1992”.

Soldaților și sergenților această mențiune li se va insera la punctul 18 în fișa de cartotecă și în livretul militar.

3. În foaia matricolă din dosarele personale și livretele militare ale militarilor, rezerviștilor, voluntarilor și persoanelor din efectivul de trupă și corpul de comandă ale organelor afacerilor interne, aflați la tratament în urma rănirii, contuzionării, mutilării sau afectării de boli cauzate de circumstanțele participării la acțiunile de luptă, se efectuează o înscriere suplimentară cu următorul conținut:

„În legătură cu rănirea (contuzionarea, mutilarea) în acțiunile de luptă, s-a aflat la tratament în (denu-mirea instituției curative) de la _____ până la _____ 1992”.

4. Nu se eliberează legitimații ce confirmă dreptul la înlesniri militarilor, rezerviștilor și voluntarilor, care au părăsit în mod samavolnic unitățile militare, au dezertat, au fost exmatriculați pe cale disciplinară precum și care au săvârșit crime, de asemenea, nu se vor trece în documentele de evidență ale categoriei sus- indicate consemnările stabilite în punctele 2 și 3 ale prezentului Regulament.

5. Drept temei pentru eliberarea legitimațiilor ce confirmă dreptul la înlesniri vor servi:

- pentru ofițeri și plutonieri – consemnarea din dosarul personal;
- pentru sergenți și soldați, precum și pentru voluntari – cea din livretul militar;
- pentru familiile militarilor, persoanelor din efectivul de trupă și corpul de comandă ale organelor afacerilor interne, rezerviștilor și voluntarilor, decedați în urma acțiunilor de luptă
- adeverința de deces, eliberată de comisariatele militare de la locul de trai;
- pentru familiile militarilor, persoanelor din efectivul de trupă și corpul de comandă ale organelor afacerilor interne, rezerviștilor și voluntarilor, dispăruți fără urmă în timpul
- exercitării obligațiilor militare în zona conflictului – hotărârea organelor de drept privind
- confirmarea acestora ca dispăruți fără veste.

6. Litigiile referitoare la eliberarea legitimațiilor ce confirmă dreptul la înlesniri se soluționează de comisiile speciale ale Ministerului Apărării, Ministerul Afacerilor Interne și Ministerului Securității Naționale, instituite prin ordinile miniștrilor respectivi.

7. Дубликат легитимации, подтверждающей право на призыв, выдается только в том случае, когда владелец представляет документы, подтверждающие потерю легитимации в исключительных обстоятельствах (пожар, стихийное бедствие, авария).

8. Ведомость хранения и выдача легитимаций, подтверждающих право на призыв, осуществляется в соответствии с нормами, установленными для документов строгой отчетности.

Министр обороны P[avel] Creangă [подпись]

Министр внутренних дел C[onstantin] Antoci [подпись]

Министр национальной безопасности V[asile] Calmoi [подпись]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 256-258

Документ № 145

Директива министра обороны Республики Молдова о процедуре призыва резервистов в армию

№ 1

12 декабря 1992

Призыв в Вооруженные Силы Республики Молдова резервистов осуществляется в соответствии с Законом о воинской обязанности и военной службе граждан Республики Молдова.

Выбор и назначение их по должностям – одна из основных обязанностей соответствующих органов, командиров и начальников.

При отборе резервистов на военную службу по контракту должны соблюдаться следующие условия:

- пригодность к службе по состоянию здоровья соответственно должности;
- соответствие деловых и моральных качеств кандидата на планируемую должность;
- использование резервистов по основной или родственной специальности, либо в соответствии с имеющимся опытом. При невозможности соблюдения этого условия необходимо переподготовить резервистов на соответствующих курсах (сборах);
- призыв осуществлять в возрасте до 30 лет для резервистов, призываемых на должности командиров взводов, рот и им равных.

Младших резервистов, ранее служивших на офицерских должностях, призывать в возрасте до 40 лет, а старших резервистов – до 45 лет.

Призыву на военную службу по контракту предшествует прохождение военно-врачебной комиссии и тщательное изучение командиром (начальником) морально-деловых качеств кандидата на призыв по материалам личного дела, по характеристике с места работы призываемого и личном общении.

Для более глубокого изучения профессиональных и деловых качеств, резервист, по ходатайству командира (начальника) должен быть направлен на 55 – дневные учебные сборы проводимые при войсковой части в той должности, на которую планируется его призывать.

В случае выявления профессиональной непригодности или недисциплинированности кандидата, командир (начальник) вправе прервать учебные сборы и направить его в районный военно-административный отдел с предписанием, а по почте высылает аттестацию.

В случае недисциплинированности резервиста время нахождения на учебных сборах ему не засчитывается и оплата за счет Министерства обороны Республики Молдова не производится.

Na osnovanii vsestoronnego izučeniia kandidata na prizyv sostavlietsia attestaciia na nego. Komandiry i načal'nyky, attestuiuščykh kandidatov dlia prizyva na voennuiu službu po kontraktu nesut personal'nuiu otvetstvennost' za ob'ektivnost' attestacii i ob'ektivnost' izlagaemykh v nih vyvod i rekomendacii.

Attestaciia napravlietsia načal'niku voenno-administrativnogo otdela rajona dlia predstavleniia kandidata na prizyv na attestacionnuiu komissiu v voenno-administrativnyi departament Respubliki Moldova.

Pril'niatii položitel'nogo resheniia o ego prizyve oformlietsia protokol zasiedaniia komissii i vmeste so vseimi ostal'nymi dokumentami otppravlietsia v adres Upravleniia kadrov Ministerstva oborony Respubliki Moldova dlia okončatel'nogo resheniia voprosa o prizyve.

Pril'niatiem položitel'nogo resheniia voprosa izdaetsia prikaz o prizyve ofიცера резерва na voennuiu službu po kontraktu i o naznačeniil ego na dolžnost'. Vyписка из приказа высылается в военно-административный департамент Республики Молдова, который оформляет призыв и направляет данного офицера резерва с предписанием в войсковую часть, куда он был назначен.

Ministr oborony Respubliki Moldova, divizionnyi general П[авел] Крянгэ [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 3, ff. 36-38

Documentul nr. 146

Acord de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei

19 februarie 1993, Chişinău

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Ucrainei, denumite în continuare, în temeiul principiilor Acordului cu privire la buna vecinătate, prietenie și colaborare între Republica Moldova și Ucraina din 23 octombrie 1992, confirmând tendința comună de a dezvolta relații de prietenie și colaborare în scopul apropierii celor două state și unirii eforturilor în interesul destinderii păcii, aspirând la stabilitatea unei colaborări strânse în domeniul militar, au convenit următoarele:

Articolul 1

Le își constituie relațiile reciproce pe baza principiilor de egalitate în drepturi și avantaj reciproc.

Colaborarea între nu poate atinge interesele unor terțe state.

Le garantează păstrarea informației, care constituie secret de stat și militar, obținută în cadrul colaborării militare. Divulgarea informației menționate de către una din unei terțe se admite doar cu consimțământul în scris a organelor respective ale celeilalte .

Le vor contribui la dezvoltarea colaborării directe între organele centrale, comandamentele Forțelor Armate și instituțiile celor două armate în limitele competenței lor.

Articolul 2

Colaborarea prevede următoarele domenii de bază:

- construcția Forțelor Armate și dirijarea lor în timp de pace;
- apărarea antiaeriana și aviația;
- folosirea aerodromurilor și spațiului aerian;
- securitatea zborurilor aeronavelor militare;
- sistemul de transmisiuni;
- reparația și exploatarea tehnicii militare și a armamentului;

- asigurarea tehnico-materială a trupelor;
- transporturi militare;
- studiile militare și reciclarea cadrelor militare;
- topografia militară și topogeodezia;
- știința militară, cercetări științifice și lucrări de experimentare;
- activitatea umanitară și cultural – educativă în Forțele Armate;
- lucrul de editură militară, presă, radio, televiziune;
- protecția juridică și socială a militarilor și membrii familiilor lor;
- protecția sănătății, sport, turism și odihnă;
- informație tehnico-militară și militar juridică;
- protecție mediului înconjurător;
- alte domenii, după acordul lor.

Articolul 3

Colaborarea se realizează în următoarele forme:

- vizite oficiale și de lucru ale conducătorilor de vârf ai ministerelor apărării, altor reprezentanți plenipotențari ai lor;
- consultări, schimb de experiență și informație în problemele ce prezintă interes reciproc;
- vizite ale delegațiilor de specialiști (experți);
- tratative ale comisiilor și grupurilor permanente ori temporare;
- pregătirea reciprocă a cadrelor de specialiști militari în instituțiile de învățământ militar, la cursuri și în procesul stagerii;
- invitații reciproce la demonstrații de tehnică militară, armament, precum și la aplicații detrupe;
- participarea reciprocă la acțiuni festive, culturale, sportive etc., organizate de ministerele apărării, alte structuri militare;
- luarea măsurilor de coordonate în problemele asigurării securității spațiului aerian, acordarea de ajutor echipelor aeronavelor militare accidentate;
- alte forme după acordul lor.

Articolul 4

Chestiunile concrete vizând colaborarea sunt reglementate de protocoale aparte, care se semnează de reprezentanții miniștrilor apărării. Pentru elaborarea protocoalelor, le instituie comisii mixte sau grupuri de lucru.

În scopul executării principiilor prezentului Acord, grupurile de lucru întocmesc programul de colaborare pentru anul următor.

Programul de colaborare conține denumirea acțiunilor și sarcinilor, locul și timpul desfășurării lor, numărul participanților, formele de realizare a acțiunilor, alte chestiuni.

În perioada acțiunii Acordului, le, în formă de cereri, fac schimb de propuneri privind programele de colaborare. Cererile sunt expediate în marile state-majore ale lor până la 15 octombrie al fiecărui an.

Programul de colaborare este semnat anual până la 1 decembrie, pe rând, pe teritoriul fiecăreia dintre, de persoane împuternicite de miniștrii apărării.

Dreptul de corespondență în problemele colaborării aparține miniștrilor apărării și persoanelor împuternicite de aceștia.

Articolul 5

Achitățile financiare, legate de realizarea sarcinilor prevăzute în programul de colaborare, se efectuează reciproc.

Partea-gazdă suportă cheltuielile legate de cazare, hrană, alte servicii necesare delegațiilor și deplasarea acestora pe teritoriul său, iar în caz de necesitate, asigură, fără plată, asistența medicală și tratamentul în instituțiile medicale militare.

Partea-oaspete suportă cheltuielile pentru cazare, hrana, altă asigurare necesară a delegațiilor cu o componența mai mare de 10 persoane, în cazul când nu există alte înțelegeri.

Cheltuielile financiare, legate de pregătirea cadrelor militare în instituțiile de învățământ militar ale altei , deplasarea specialiștilor pentru acordarea asistenței tehnice și serviciilor materiale echipelor aeronavelor militare la aterizarea lor pe aerodromurile militare ale altei , se efectuează în baza acordurilor bilaterale.

Articolul 6

Divergențele în interpretarea și realizarea principiilor prezentului Acord sunt soluționate de pe calea consultărilor reciproce și tratativelor.

le sunt în drept să modifice, să concretizeze sau să completeze prezentul Acord prin protocoale care, după semnarea de către reprezentanții plenipotențari ai miniștrilor apărării, devin parte integrată a prezentului Acord.

Articolul 7

Prezentul Acord este încheiat pe termen de cinci ani și intră în vigoare din momentul semnării.

Acțiunea este prolongată în mod automat pentru următorii cinci ani, dacă cu 6 luni înainte de expirarea termenului, nici una dintre n-a înștiințat în scris altă Parte despre intenția de reziliere a Acordului.

Fiecare dintre este în drept să înainteze în scris cererea vizând sistarea sau rezilierea prezentului Acord care, în acest caz, își pierde valabilitatea peste 6 luni din momentul înștiințării altei despre așa intenții.

Întocmit în or. Chișinău la 19 februarie 1993 în două exemplare, fiecare în limba română și limba ucraineană, ambele având aceeași valabilitate.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Ucrainei [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 57-61

Documentul nr. 147

Acord de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Belarus

10 iunie 1993, Minsk

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Belarus, denumite în continuare, ținând cont de situația politico-militară internațională actuală, orientarea eforturilor statelor pentru întărirea încrederii, stabilității și securității pe continentul European și în lume, colaborării și transparenței în relațiile internaționale, aspirând la stabilirea colaborării strânse în domeniul militar, au convenit următoarele:

Articolul I

Le își constituie relațiile reciproce în baza principiilor de egalitate în drepturi și avantajos reciproc.

Colaborarea nu poate atinge interesele unor terțe state.

Le garantează păstrarea informației, obținute în cadrul colaborării, care constituie secret de stat și militar.

Divulgarea informației menționate de către una din unei terțe se admite doar cu Acordul în scris al organelor competente ale celeilalte .

Divergențele ce țin de interpretarea și executarea prevederilor prezentului Acord sunt soluționate de către pe calea consultațiilor reciproce și tratativelor.

Toate acțiunile legate de colaborare se realizează respectându-se legile statului de reședință. În cazul nerespectării acestora, persoanele vinovate poartă răspundere, conform legilor acestui stat, dacă altele nu sunt prevăzute de alte acte de drept internațional.

Articolul 2

Le vor colabora în următoarele domenii:

- construcția forțelor armate și conducerea lor pe timp de pace;
- producerea, repararea armamentului și tehnicii militare, asigurarea tehnico-materială a trupelor;
- transporturi militare;
- învățământul militar și instruirea trupelor, știință militară, cercetarea științifică și proiectarea;
- informația militară - tehnică și juridică;
- sistemul de transmisiuni, organizarea lui și utilizarea mijloacelor sistemului automatizat de dirijare, altor mijloace tehnice;
- asistența socială, a militarilor și membrilor familiilor lor, ocrotirea sănătății, tratamentul balneo-climateric, sportul, turismul și odihna;
- activitatea umanitară și cultural-educativă în forțele armate;
- protecția naturii și mediului înconjurător;
- alte domenii după Acordul bilateral.

Articolul 3

Colaborarea bilaterală se realizează sub următoarele forme:

- vizite oficiale și de lucru la nivel de miniștri ai apărării, șefi ai marelui stat-major al forțelor armate sau altor reprezentanți plenipotențari ai lor;
- tratative și consultații ale grupurilor de lucru ale lor, schimbul de experiență și informație;
- pregătirea reciprocă a specialiștilor militari în instituțiile de învățământ militar, în cadrul unor cursuri și în procesul stagierilor;
- invitații reciproce la demonstrații de tehnică militară, armament, precum și la aplicații a trupelor;
- participarea reciprocă la diverse ceremonii, activități culturale, competiții sportive, etc,
- alte forme conform înțelegerii reciproce.

Articolul 4

Chestiunile concrete vizând colaborarea în cadrul prezentului Acord sunt reglementate prin protocoale aparte, semnate de reprezentanții plenipotențari ai lor.

În baza prezentului Acord, le elaborează programul anual de colaborare bilaterală, semnat de reprezentanții plenipotențari ai miniștrilor apărării, până la 1 decembrie al fiecărui an.

Articolul 5

Achitățile financiare, legate de executarea acțiunilor prevăzute de programul de colaborare, se efectuează de către în baza principiului reciprocității.

Partea-gazdă suportă cheltuielile ce țin de cazare, hrană și asistență medicală necesară unui număr nu mai mare de 10 persoane din componența delegației, dacă nu vor fi înțelegeri aparte, precum și asigură cu transport pentru deplasarea delegației pe teritoriul propriu.

Alte cheltuieli legate de realizarea prezentului Acord se reglementează de protocoale aparte.

Articolul 6

Acordul intra în vigoare la momentul însemnării.

Prezentul Acord este încheiat pe un termen de cinci ani.

Acțiunea lui va fi prelungită anual, în mod automat, pentru anul viitor, dacă cu șase luni înainte de expirarea termenului niciuna dintre n-a înștiințat în scris cealaltă Parte despre intenția de reziliere a Acordului.

Fiecare dintre este în drept să înștiințeze în scris cealaltă Parte despre intenția de reziliere a prezentului Acord, care în acest caz își pierde valabilitatea după șase luni din momentul primirii de către altă Parte a înștiințării.

Întocmit în or. Minsk la 10 iunie 1993 în două exemplare, fiecare în limba română și belorusă, ambele având aceeași valabilitate.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Belarus [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 176-178

Documentul nr. 148

Decret privind declararea sărbătorii profesionale – Ziua Armatei, aprobat de Prezidiul Parlamentului Republicii Moldova

Nr. 1549-XII
13 iulie 1993, Chișinău

Prezidiul Parlamentului Republicii Moldova, decretează:

Art. 1. Ziua de 3 septembrie se declară Ziua Armatei – sărbătoare profesională a Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data emiterii.

Președintele parlamentului Petru Lucinschi

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 6, f. 77

Documentul nr. 149

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea în funcția de șef al marelui stat-major al Forțelor Armate - prim-vice ministru al apărării

Nr. 176
25 octombrie 1993, Chișinău

În conformitate cu *Legea Republicii Moldova cu privire la apărare*, decretez:

Articol unic. Colonelul Pavel Chirău se numește în funcția de șef al marelui stat-major al Forțelor Armate - prim-vice ministru al apărării.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 6, f. 83

Documentul nr. 150

Extras din ordinul de zi al ministrului apărării vizând excluderea generalului [Ion] Costaş din lista nominală a instituției

Nr. 203,
10 noiembrie 1993

Дивизионного генерала Косташа Иван Григорьевича, находящегося в распоряжении Министра обороны и уволенного в резерв по статье 59 пункт „б” (по болезни), с правом ношения военной формы одежды (приказ М[инистерства] о[бороны] по личному составу от 10 ноября 1993 года № 0405), с 11 ноября с. г. исключить из списков личного состава Министерства обороны и всех видов обеспечения и направить на воинский учёт в военно-административный отдел сектора Центру, г. Кишинэу.

Основание: рапорт дивизионного генерала Косташа И. Г.

П.П. Министр обороны Республики Молдова, дивизионный генерал П[авел] Крянгэ

Верно:

Начальник канцелярии секретариата М[инистерства] о[бороны] Р[еспублики] М[олдова],
подполковник В. Андрияш

Arhivă personală

Documentul nr. 151

Document-cadru privind Parteneriatul pentru Pace, elaborat de Consiliul Nord-Atlantic

10-11 ianuarie 1994

1. La invitația șefilor de state și guverne NATO participanți la reuniunea din 10-11 ianuarie 1994, statele-membre ale Alianței Nord-Atlantice și alte state care au subscris la prezentul document au decis să-și aprofundeze legăturile politice și militare și să contribuie în continuare la consolidarea securității în spațiul euro-atlantic, instituind, în baza acestui document, în cadrul Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic, prezentul Parteneriat pentru Pace.

2. Acest parteneriat este o expresie a convingerii comune că stabilitatea și securitatea în spațiul euro-atlantic pot fi obținute doar prin cooperare și acțiune comună. Protecția și promovarea libertăților fundamentale și a drepturilor omului, salvagardarea libertății, dreptății și păcii prin democrație sunt valori împărtășite, fundamentale pentru Parteneriat. Prin aderarea la Parteneriat, statele-membre ale Alianței Nord-Atlantice și alte state semnatare ale acestui document își confirmă angajamentul de a menține societățile democratice, de a nu recurge la coerciție și intimidare și a menține principiile dreptului internațional. Ele își reiterează angajamentul de a îndeplini cu bună-credință obligațiile Cartei Organizației Națiunilor Unite și principiile Declarației Universale a Drepturilor Omului; în mod special, să se abțină de la amenințarea sau folosirea forței împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, să respecte frontierele existente și să soluționeze disputele prin mijloace pașnice. Statele își reafirmă, de asemenea, angajamentul față de Actul Final de la Helsinki, față de toate documentele ulterioare ale CSCE și față de îndeplinirea angajamentelor și obligațiilor asumate în domeniul dezarmării și controlului armelor.

3. Celelalte state, care au subscris la acest document, vor colabora cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord în realizarea următoarele obiective:

- a) facilitarea transparenței în planificarea apărării naționale și proceselor bugetare;
- b) asigurarea controlului democratic al forțelor de apărare;
- c) menținerea capacității și disponibilității de a contribui, în baza considerentelor constituționale, la operațiuni sub autoritatea ONU și/sau responsabilitatea CSCE;
- d) dezvoltarea relațiilor militare de cooperare cu NATO, în scopul planificării, instruirii și exercițiilor comune pentru consolidarea capacității lor de a efectua misiuni de menținere a păcii, cercetare și salvare, operațiuni umanitare și alte acțiuni ce pot fi convenite ulterior;
- e) dezvoltarea, pe termen lung, a forțelor cel mai capabile să opereze împreună cu ale membrilor Alianței Nord-Atlantice.

4. Celelalte state-semnatare vor furniza autorităților NATO documente de prezentare, în care își vor specifica pașii întreprinși în atingerea scopurilor politice ale Parteneriatului, bunurile militare și alt tip de bunuri ce ar putea fi utilizate în activitățile Parteneriatului. NATO va propune un program de exerciții de parteneriat și alte activități în concordanță cu obiectivele Parteneriatului. În baza acestui program și a documentului de prezentare, fiecare stat-semnatar va elabora, împreună cu NATO, un program individual de parteneriat.

5. În pregătirea și implementarea programelor individuale de parteneriat, alte state-semnatare pot, din mijloace financiare proprii și în acord cu Alianța și, după caz, cu autoritățile belgiene competente, să-și stabilească propriul birou de legătură cu Cartierul General NATO din Bruxelles. Acest fapt va facilita participarea lor la ședințele și activitățile NACC/Parteneriatului, precum și la alte activități în bază de invitație. El va pune la dispoziție personal, bunuri, facilități și capacități necesare și adecvate pentru realizarea Programului de Parteneriat deja aprobat. NATO, după caz, le va oferi asistență în formularea și executarea programelor individuale de parteneriat.

6. Celelalte state-semnatare au convenit următoarele:

- a) statele ce preconizează să participe la misiunile prevăzute de alineatul 3 (d) vor lua parte, dacă va fi cazul, la exercițiile NATO asociate;
- b) statele își vor finanța propria participare la activitățile Parteneriatului și vor depune eforturi în partajarea poverii exercițiilor-cadru, la care iau parte;
- c) statele pot trimite, în baza unui acord corespunzător, ofițeri de legătură permanentă la Celula de Coordonare a Parteneriatului de la Mons (Belgia), care, sub autoritatea Consiliului Nord-Atlantic, să efectueze planificarea militară necesară pentru implementarea programelor Parteneriatului;
- d) statele-participante la planificare și exerciții militare vor avea acces la unele date tehnice NATO relevante pentru interoperabilitate;
- e) bazându-se pe măsurile CSCE privind planificarea apărării, celelalte state-semnatare și țările NATO vor face schimb de informații cu privire la pașii deja întreprinși sau care se întreprind pentru a promova transparența în planificarea și bugetul apărării și a asigura controlul democratic al forțelor armate;
- f) statele pot participa la un schimb reciproc de informații cu privire la planificarea apărării și a bugetului, desfășurat în cadrul NACC/Parteneriatului pentru Pace.

7. În conformitate cu angajamentul referitor la obiectivele prezentului Parteneriat pentru Pace, membrii Alianței Nord-Atlantice vor:

- dezvolta cu celelalte state-semnatare un proces de planificare și revizie cu scopul de a oferi o bază pentru identificarea și evaluarea forțelor și capacităților ce ar putea fi puse la dispoziție de către acestea pentru instruire multinațională, exerciții și operațiuni în colaborare cu forțele Alianței;
- promova coordonarea politică și militară la Cartierul General NATO, cu scopul de a oferi o îndrumare și consiliere relevante pentru activitățile Parteneriatului cu celelalte state-semnatare, inclusiv planificare, instruire, exerciții și elaborarea doctrinei.

8. NATO se va consulta cu orice participant activ la Parteneriat, dacă acesta va observa o amenințare directă la integritatea teritorială, independența politică sau securitatea lui.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_24469.htm

Documentul nr. 152
Document-invitație privind participarea la Parteneriatul pentru Pace,
elaborat de Consiliul Nord-Atlantic

10-11 ianuarie 1994

Noi, șefii de state și guverne din țările-membre ale Alianței Nord-Atlantice, bazându-ne pe parteneriatul consolidat și de lungă durată între America de Nord și aliații din Europa, ne angajăm să intensificăm securitatea și stabilitatea în întreaga Europă. Prin urmare, dorim să ne aprofundăm legăturile cu statele democratice de la est de noi. Reiterăm că Alianța, în conformitate cu Articolul 10 al Tratatului de la Washington, rămâne deschisă pentru aderarea altor state europene, capabile să promoveze principiile Tratatului și să contribuie la securitatea din zona Atlanticului de Nord. Așteptăm și am saluta extinderea NATO către statele democratice din est, ca parte a unui proces de dezvoltare, ținând cont de evoluția situației politice și de securitate din întreaga Europă.

Am lansat astăzi un program strâns și practic, ce va transforma relația dintre NATO și statele-participante. Acest nou program depășește limitele unui simplu dialog și a unei simple cooperări, având scopul de a făuri un parteneriat real - un Parteneriat pentru Pace. Prin urmare, invităm celelalte state participante la NACC și alte țări CSCE, capabile și dispuse să contribuie la acest program, să ni se alătore în acest parteneriat. Participarea activă la Parteneriatul pentru Pace va juca un rol important în procesul evolutiv al extinderii NATO.

Parteneriatul pentru Pace, care va funcționa sub autoritatea Consiliului Nord-Atlantic, va construi noi relații de securitate între Alianța Nord-Atlantică și partenerii săi pentru pace. Consiliul Atlanticului de Nord va invita statele-partenere în corpurile politice și militare ale Cartierului General NATO pentru a participa în activitatea Parteneriatului. Parteneriatul se va extinde și își va intensifica cooperarea politică și militară în întreaga Europă, va spori stabilitatea, va diminua amenințările la adresa păcii și va construi relații consolidate, prin promovarea spiritului de cooperare practică și angajament față de principiile democratice, care stau la baza Alianței noastre.

NATO se va consulta cu orice participant activ la Parteneriat, în cazul în care partenerul va observa o amenințare directă la integritatea teritorială, independența politică sau securitatea sa. Într-un ritm și domeniu de aplicare determinate de capacitatea și dorința fiecărui stat-participant, vom lucra în moduri concrete pentru transparență în elaborarea bugetului apărării, promovarea controlului democratic al ministerelor apărării, planificarea comună, exerciții militare comune, crearea unei capacități de operare cu forțele NATO în domenii precum menținerea păcii, cercetare și salvare, operațiuni umanitare și alte acțiuni ce pot fi convenite ulterior.

În scopul promovării unei cooperări militare mai strânse și a interoperabilității, începând din anul 1994, vom propune în cadrul Parteneriatului exerciții pe teren de menținere a păcii. În scopul coordonării activităților militare comune, în cadrul Parteneriatului, vom invita statele-participante la Parteneriat să delege ofițeri de legătură permanentă la Cartierul General NATO și la Celula de Coordonare a Parteneriatului de la Mons (Belgia), care, sub autoritatea Consiliului Nord-Atlantic, vor efectua planificarea militară necesară pentru implementarea programelor Parteneriatului.

Din momentul inițierii sale, acum doi ani, Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică și-a extins simțitor profunzimea și amploarea activităților sale. Vom continua să colaborăm cu toți partenerii noștri NACC pentru a construi relații de cooperare în întregul spectru de activități ale Alianței. O dată cu extinderea activităților NACC și crearea Parteneriatului pentru Pace am decis să oferim spații permanente la Cartierul General NATO pentru personalul din țările NACC și cele participante la Parteneriatul pentru Pace, în scopul îmbunătățirii relațiilor noastre de lucru și facilitării unei cooperări mai strânse.

Sursa: www.nato.int/cps/en/SID-797B8F84-E2DE8577/natolive/official_texts_24468.htm

Documentul nr. 153

Memoriu cu privire la statutul juridic al patrimoniului militar al trupelor ex-sovietice dislocate pe teritoriul Republicii Moldova, prezentat Ministerului Afacerilor Externe de către ministrul justiției al Republicii Moldova

Nr. 01/105

19 ianuarie 1994

В связи с возникшей необходимостью урегулировать имущественные вопросы в ходе ведения переговоров между Республикой Молдова и Российской Федерации о статусе и сроках вывода вооруженных формирований Российской Федерации, временно находящихся на территории Республики Молдова и поступившим устным запросом господина Анатола Цэрану, главы делегации Республики Молдова, об оценке возможной для применения имеющийся правовой базы в ходе переговорного процесса по данному вопросу, Министерство юстиции считает необходимым сообщить следующее.

Указом Президента Республики Молдова № 234 от 14 ноября 1991 года оружие, боеприпасы, средства передвижения, военная техника, военные базы и другое имущество, принадлежащее воинским частям Советской Армии, дислоцированным на территории Республики Молдова, были объявлены собственностью Республики Молдова. С момента его издания, названный юридический акт не оспаривался каким-либо органом или должностным лицом других бывших союзных республик в составе СССР, поскольку нет для этого каких-либо правовых оснований.

В целях формирования Вооруженных Сил Республики Молдова, отдельные воинские части и подразделения Вооруженных Сил бывшего СССР, дислоцированные на территории Республики Молдова, Указом Президента Республики Молдова № 73 от 18 марта 1992 года были переведены под юрисдикцию Республики Молдова и переданы Министерству обороны Республики Молдова со всей техникой, вооружением, зданиями и другими имуществом, находящимся на балансе этих воинских частей. Иными словами: во-первых, созданы новые воинские формирования Вооруженных Сил Республики Молдова; во-вторых, указанные воинские формирования были наделены определенной частью движимого и недвижимого имущества, являющегося собственностью Республики Молдова; в третьих, они переведены в сферу действия компетентных органов Республики Молдова, уполномоченных разрешать правовые споры и решать дела о правонарушениях, то есть оценивать действия указанных воинских формирований с точки зрения их правомерности, применять юридические санкции к правонарушителям.

1 апреля 1992 года Президент Российской Федерации издал Указ № 320, согласно которому отдельные воинские части и учреждения Вооруженных Сил бывшего СССР, в том числе подразделения 14-й гвардейской Армии, находившиеся на территории Республики Молдова и не вошедшие в состав ее собственных Вооруженных Сил, переведены под юрисдикцию Российской Федерации с подчинением их Главнокомандующему Объединенными вооруженными силами Содружества независимых государств. Принимая во внимание время издания этого нормативного акта (период возникшего вооруженного конфликта в восточных районах Республики Молдова), а также его цели (поддержание устойчивого управления и обеспечение функционирования вышеназванных воинских формирований Вооруженных Сил бывшего СССР, недопущение вовлечения этих войск в межнациональные конфликты и предотвращение попыток захвата вооружения, военной техники и военных объектов указанных воинских формирований), он, видимо, по субъективными причинами не оценивался как акт отрицательного характера или как неправомерный акт и не оспаривался.

В то же время имеются ряд оснований для признания этого нормативного акта неправомерным.

Общеизвестно, что на территории государства действуют нормы законодательства данного государства и нормы международного права, которые приняты этим государством. Действие же Указа Президента Российской Федерации *О переходе под юрисдикцию Российской Федерации воинских частей Вооруженных Сил бывшего СССР, находящихся на территории Республики Молдова* № 320 от 1 апреля 1992 года, вопреки этому общепризнанному правилу, распространялось на

территорию, не входящую в состав Российской Федерации, на лиц, не являющихся гражданами Российской Федерации, на военные организации не являющиеся организациями Российской Федерации, на объекты, не являющиеся собственностью Российской Федерации.

По этим основаниям данный Указ не может быть признан правомерным актом.

Исходя из нашего понимания положений Указа Президента Республики Молдова № 234 от 14 ноября 1991 года и Указа Президента Российской Федерации № 320 от 1 апреля 1992 года, все движимое и недвижимое имущество, находящейся во владении и пользовании Вооруженных Сил бывшего СССР, в том числе подразделений 14-й гвардейской армии, дислоцированных на территории Республики Молдова и переведенных с 1 апреля 1992 г. под юрисдикцию Российской Федерации, является собственностью Республики Молдова.

В то же время, как нам известно, в ходе переговорного процесса, осуществляемого официальными делегациями Республики Молдова и Российской Федерации, по определению статуса и сроках вывода воинских формирований Российской Федерации, временно находящихся на территории Республики Молдова, наше понимание вышеназванных указов Президента Республики Молдова и Президента Российской Федерации не разделяется членами делегации Российской Федерации. Более того, они придерживаются противоположной точки зрения по отношению к вопросу о собственности на движимое и недвижимое имущество, находящееся во владении и пользовании отдельных воинских частей и учреждений Вооруженных Сил бывшего СССР, в том числе 14-й гвардейской армии, дислоцированных на территории Республики Молдова и переведенных с 1 апреля 1992 года под юрисдикцию Российской Федерации.

В основе точки зрения делегации Российской Федерации, закладывается понятие «юрисдикция», которое трактуется вплоть до понятия «право собственности».

Между тем, *Юридический энциклопедический словарь* под редакцией А. Я. Сухарева (*М[олдавская] С[оветская] Энциклопедия*, 1987 г.) определяет понятие «юрисдикция» как «установленная законом совокупность правомочий соответствующих государственных органов разрешить правовые споры и решать дела о правонарушениях. Под «юрисдикцией» также понимается сфера отношений, на которую распространяются характеризующие выше правомочия».

Что касается понятия «право собственности», то, в этом же юридическом энциклопедическом словаре, оно определяется как «совокупность юридических норм, закрепляющих и охраняющих принадлежность материальных благ определенным лицам или коллективам, предусматривающих объем и содержание прав собственника в отношении принадлежащего ему имущества, способы и пределы осуществления этих прав».

Из приведенных определений очевидно, что понятия «юрисдикция» и «право собственности» это самостоятельные, отличительные друг от друга понятия и поэтому не могут подменять друг друга.

Следовательно, позицию, согласно которой все движимое и недвижимое имущество воинских формирований Вооруженных Сил бывшего СССР, дислоцированных на территории Республики Молдова и переведенных с 1 апреля 1992 года под юрисдикцию Российской Федерации, является собственностью Российской Федерации следует считать теоретически несостоятельной.

Данная позиция не имеет никаких правовых оснований. Более того, эта позиция находится в противоречии с положениями Соглашения о взаимном признании прав и регулировании отношений собственности, подписанного главами государств-членов СНГ, в том числе Президентом Республики Молдова и Президентом Российской Федерации 9 октября 1992 года в Бишкеке.

Так, согласно статье 1 этого Соглашения, Стороны взаимно признают осуществленный в соответствии с их национальным законодательством переход в их собственность имущества учреждений и организаций бывшего союзного подчинения, расположенных на территории Сторон.

В случае же, если действительно термин «юрисдикция» в Указе Президента Российской Федерации № 320 от 1 апреля 1992 года использован со значением «право собственности», то по смыслу статьи 16 указанного выше Соглашения о взаимном признании прав и регулировании отношений собственности, Стороны взаимно признали осуществленный в соответствии их национальным законодательством переход в их собственность имущества организаций и

учреждений бывшего союзного подчинения, но только того имущества, которое находилось на их территории. То есть не может быть признан переход имущества организации союзного подчинения в собственность одной из Сторон данного Соглашения по её национальному законодательству, если это имущество было расположено на территории другого государства (других Сторон Соглашения).

В этой связи, Указа Президента Российской Федерации № 320 от 1 апреля 1992 года также может быть признан неправомерным актом.

Информируя настоящим о нашей оценке имеющейся правовой базы, регулирующей вопросы, относящиеся к имуществу Вооруженных Сил бывшего СССР, находящемуся на территории Республики Молдова, Министерство юстиции считает возможным и необходимым использовать эту правовую базу а переговорном процессе между Республикой Молдова и Российской Федерацией по определению статуса и сроках вывода воинских формирований Российской Федерации и просит довести эту информацию главе делегации Республики Молдова господину Анатолю Цэрану.

Министр А[лексей] Барбэнягрэ [semnătura]

Mihai Grecu, Anatol Țăranu, *Trupele ruse în Republica Moldova...*, p. 316

Documentul nr. 154

Decret cu privire la unele măsuri de protecție socială a militarilor aprobat de Președintele Republicii Moldova

Nr. 60
4 martie 1994, Chișinău

În scopul asigurării, pentru militarii reîntorși în republică din alte țări conform Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 80 din 31 martie 1992, a drepturilor sociale egale cu celelalte categorii de militari din Forțelor Armate ale Republicii Moldova, acordate prin Legea Republicii Moldova „Cu privire la protecția socială și juridică a militarilor și membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea militară” și în conformitate cu articolul 113⁴ din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Perioada satisfacerii serviciului militar în fostele Forțe Armate ale URSS se include, pentru militarii reîntorși în republică din alte țări, în conformitate cu Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 80 din 31 martie 1992, în perioada serviciului pe bază de contract în Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Art. 2. Ministerul Apărării, în termen de trei luni, să prezinte spre examinare guvernului propuneri privind modificarea legislației în vigoare, pentru prezentarea ulterioară a proiectului hotărârii corespunzătoare Parlamentului Republicii Moldova.

Art. 3. Prezentul Decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Mircea Snegur

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos 6, f. 85

Subiecte și activități PpP

Subiecte

1. Cooperarea în menținerea păcii (conceptuală, de planificare și operațională) în cadrul grupului ad-hoc al Comitetului director politico-militar pentru cooperare în menținerea păcii.

Activități

1. Crearea unei viziuni comune cu privire la conceptele operaționale și cerințele pentru menținerea păcii:
 - schimb de opinii cu privire la concepte, terminologie și doctrine naționale privind menținerea păcii în cadrul NACC/PpP;
 - organizarea unui seminar, în primăvara anului 1995, cu privire la aspectele juridice ale menținerii păcii;
 - extinderea și aprofundarea contactelor și cooperării cu Organizația Națiunilor Unite și CSCE în probleme de menținere a păcii, precum și încurajarea schimbului de informații cu privire la acest subiect cu alte organizații interesate, cum ar fi Comisia Europeană și Uniunea Europei Occidentale;
 - accentuarea corelației civil-militare ca aspect al activității umanitare în operațiunile de menținere a păcii;
 - relații publice: un seminar organizat pe parcursul anului 1995.
2. Cooperare în planificarea activităților de menținere a păcii:
 - comandă și control: discuții consolidate cu experți în cadrul unui subgrup tehnic (TSG);
 - cooperare în planificare: eforturi suplimentare ce să anticipeze evoluțiile în alte foruri;
 - identificarea bunurilor: activitatea în cadrul TSG, la etapa curentă, se va aștepta elaborarea aranjamentelor stand-by ONU.
3. Crearea unei baze tehnice comune în domeniul menținerii păcii:
 - comunicații: asistență pentru activitatea unui grup de experți în elaborarea unui concept de comunicații și a unui studiu de fezabilitate pentru o bază de date de comunicații;
 - efecte asupra echipamentului: posibile discuții la nivel de experți privind cerințele față de echipament, inclusiv privind problemele critice de interoperabilitate.
4. Instruire, educație și exerciții în domeniul menținerii păcii:
 - sprijin pentru activitatea grupului de experți, privind repertoriul cursului de menținere a păcii;
 - luarea în considerație, de către TSG, a rapoartelor post-factum cu privire la exercițiile comune în cadrul PpP/NACC și a rapoartelor similare oferite de state cu privire la exercițiile relevante bilaterale și multilaterale, conduse în spiritul PpP;
 - consolidarea și analiza învățămintelor deduse din toate exercițiile de menținere a păcii în contextul PpP.
5. Aspecte logistice ale menținerii păcii:
 - actualizarea Compendiului lecțiilor învățate în baza informației oferite de state;
 - ședințe informative cu privire la manualul de logistică în domeniul menținerii păcii elaborat de ONU și la noul curs de logistică elaborat de SHAPE.

Probleme de planificare a apărării și chestiuni militare

Subiecte și activități PpP

Subiecte

1. Planificarea și bugetul apărării
2. Politica de apărare/strategie/doctrină militară
3. Structura, organizarea și rolurile ministerelor apărării.
4. Structura și organizarea forțelor armate, inclusiv a structurilor de comandă
5. Forțele de rezervă și mobilizarea
6. Probleme legate de personal.
7. Controlul democratic asupra forțelor armate și promovarea relațiilor civil-militare într-o societate democratică
8. Cadrul juridic pentru forțele militare
9. Educația și instruirea:
 - instruirea lingvistică,
 - educația și instruirea militară,
 - instruirea pentru gestionarea crizelor,
 - instruire în domeniul gestionării frecvențelor radio,
 - instruire în problemele de mediu.
10. Planificarea, organizarea și gestionarea programelor naționale de achiziții în domeniul apărării:
 - organizații guvernamentale pentru achiziții de echipamente de apărare,
 - sisteme de planificare a achizițiilor publice în domeniul apărării și concepte de management de proiecte;
 - proceduri și metode contractuale.
11. Sisteme și proceduri de comandă și control, inclusiv sisteme de comunicații și informaționale și aspecte de interoperabilitate.
12. Chestiuni privind apărarea aeriană:
 - concepte și terminologii în domeniul apărării aeriene;
 - urgențe aeriene și mișcări aeriene transfrontaliere;
 - concepte de instruire în domeniul apărării aeriene.
13. Standardizare și interoperabilitate:
 - aspectele materiale și tehnice ale standardizării și interoperabilității;
 - procedee și utilaje în exerciții și operațiuni de menținere a păcii, cercetare și salvare, umanitare și alte exerciții și operațiuni convenite;
 - medicină militară.
14. Probleme logistice, în special aspecte logistice ale menținerii păcii.
15. Gestionarea crizelor.
16. Exerciții de menținere a păcii, căutare și salvare, operațiuni umanitare, alte exerciții și activități conexe.
17. Cooperare în domeniul dezarmării și controlului armelor.
18. Cercetarea și dezvoltarea spațiului aerian.
19. Gestionarea spectrului de frecvențe radio.
20. Coordonarea activităților militare ale PpP.

Activități

1. Exerciții PpP

Scopul general al instruirii și exercițiilor cu participarea NATO și a partenerilor este de a dezvolta relații militare de cooperare în vederea consolidării abilităților de a efectua misiuni combinate în domeniul menținerii păcii.

Activitățile de menținere a păcii pot include o serie de exerciții, inclusiv: exerciții pe hartă (exerciții, în care o serie de situații militare sunt formulate și rezolvate pe o hartă – n. n.), exerciții de stat-major, exerciții de instruire pe teren, exerciții de comandament, exerciții de comunicații și exerciții logistice. Exerciții similare trebuie organizate și în alte domenii, inclusiv: căutare și salvare, operațiuni umanitare și alte aspecte ce pot fi convenite ulterior.

Exercițiile vor fi precedate, după caz, de seminare, perioade de studiu și ateliere de lucru, care să asigure un beneficiu instructiv maxim de pe urma exercițiului însuși. Exercițiile reprezintă punctul culminant al unui program cuprinzător și elementul de bază final la evaluarea instruirii și interoperabilității într-un mediu operațional.

Pentru anul 1995 se propun următoarele exerciții:

Exerciții de teren: (Acronimul L – Land (teren) – n. n.)

- **L1 CENTRAL ECLECTIC** – un exercițiu de stat-major (CPX) pentru crearea comandamentelor și desfășurarea unor operațiuni de menținere a păcii, în funcție de rezultatul atelierului de lucru (exercițiu la nivel de batalion), programat pentru 16-20 octombrie, pe teritoriul unui partener.
- **L2 LANDEX** – un exercițiu de menținere a păcii și operațiuni de ajutor umanitar la nivel de pluton de tip FTX (*exercițiu de instrucție pe teren – n.n.*), pe teritoriul unui partener.
- **L3 COOPERATIVE BRIDGE 95** – un exercițiu combinat tip CPX/FTX pentru instruirea și exersarea competențelor militare de bază selectate de menținere a păcii și a procedurilor de personal la nivel individual, de pluton și de companie, pentru un număr limitat de contingente NATO/PpP, participante în cadrul unei forțe operaționale de dimensiunea unui regiment/brigadă, sub egida NATO, pe 18-30 iunie, pe teritoriul unui partener.
- **L4 LANDEX (ESPERIA 1995)** - exercițiu de uscat, axat pe operațiuni de menținere a păcii ce să îmbunătățească interoperabilitatea militară, la nivel de companie/pluton, pentru luna mai 1995, la poligonul de tragere Tor Di Nebbia, din sudul Italiei. (Necesită coordonare suplimentară cu comandanțele majore NATO).
- **L5** – un eventual exercițiu pe uscat în SUA, pe continent; se află la etapa de studiu, cu posibilitatea implicării SACLANT (*Comandantul Suprem al Forțelor Aliate din Atlantic – n. n.*).

Exerciții Maritime (Acronimul M – Maritime (maritim – n. n.):

- **M1** – un exercițiu logistic de tip seminar de 2-3 zile NATO/PpP (COSUP 1995), planificat și condus de către SACLANT, preferabil înainte de primul exercițiu PpP maritim pe viu din 1995. Locațiile urmează a fi stabilite.
- **M2** – exercițiu naval în apele Norvegiei de Nord, Marea Barents, sub responsabilitatea SACLANT, probabil în primăvara/vara anului 1995.
- **M3 MAREX** – un exercițiu pe viu, ce să includă instruirea de bază și exersarea forțelor maritime de suprafață și cele maritime aeriene într-un scenariu de menținere a păcii, luna septembrie, în Marea Baltică.
- **M4 MAREX** – exercițiu pe viu de exersare a operațiunilor maritime de embargo, care ar putea fi desfășurat suplimentar la demonstrarea unei operațiuni de evacuare a necombatantilor (NEO), în Marea Neagră.
- **M5 MAREX** – un exercițiu al Forțelor Navale Mediteraneene Permanente (SNFM), cu proceduri SAR (*căutare și salvare – n. n.*) și stratagemă pentru exerciții de tip PASSEX (un exercițiu realizat

între două marine, pentru a obține garanții că acestea sunt capabile să comunice și să coopereze pe timpul de război sau în timpul oferirii ajutorului umanitar – n.n.) în timpul unei vizite portuare.

- **M6 MAREX** (CLASSICA 1995) – un exercițiu aerian/maritim de menținere a păcii, inclusiv asistență, căutare și salvare pe mare, embargo, în iunie/iulie 1995, Marea Mediterană Centrală și de Est (necesită coordonare suplimentară cu comandamentele majore NATO).

Alte exerciții (Acronimul A – Ather (alte – n. n.):

- **O1 PCM 1995** (*Meniul de cooperare al Parteneriatului – n. n.*) – un exercițiu de gestionare a crizelor (CMX), în cadrul căruia se pune accentul pe ședințe informative și pe discuțiile cu privire la practicile și experiența de gestionare a crizelor, precum și pe consultările privind conflictul ipotetic ce afectează NACC-ul țările PpP și aliați, 25-27 octombrie, la Cartierul General NATO.
- **O2 CPX A** – un exercițiu de stat-major (CPX) de antrenare a personalului în procesul de luare a deciziilor cu privire la acțiunea militară într-o operațiune de menținere a păcii desfășurată în cadrul NATO.
- **O3 SHAPEX** – o conferință pentru stabilirea spectrului de misiuni solicitate de operațiunile de menținere a păcii și pentru identificarea celei mai eficiente contribuții politice și militare a țărilor NATO și a PpP.
- **O4 exerciții PpP** – o conferință/atelier de lucru, ce să familiarizeze cu modul de programare a exercițiilor și cu procesul de planificare și coordonare a exercițiilor ACE (*Comandamentul aliat pentru Europa – n. n.*) PWP (*Planul de lucru al Parteneriatului – n. n.*), preconizată pentru 1996/1997, în strânsă coordonare cu PCC.
- **O5** – invitație la NAC de Ziua Mării.
- **O6** – exercițiul PpP BALTAP (*Forțele Aliate pentru Zona Baltică – n. n.*): exercițiu PpP de menținere a păcii, desfășurat în perioada 6-12 octombrie 1995, cu implicarea forțelor terestre, maritime și aeriene. Grupul de Insule Zealand, Danemarca. (Necesită o coordonare suplimentară cu comandamentele majore NATO).
- **O7** – alte exerciții și activități conexe: în funcție de caz, partenerilor PpP le-ar putea fi prezentate etapele corespunzătoare ale unui număr de exerciții din cadrul unui program NATO deja existent; propuneri de acest gen au fost deja exprimate de autoritățile militare NATO și sunt luate în calcul de către autoritățile politice ale NATO.

2. Exemple de exerciții naționale în cadrul PpP:

Exerciții SAR cu participarea activă a unui sau doi parteneri PpP și/sau completate de observatori, programe accesibile pentru alți aliați și parteneri, realizate pe parcursul anului 1995 în Belgia:

- invitarea observatorilor și/sau participanților PpP la o instruire BELBAT (*Batalionul Belgian – n. n.*) pentru dislocare în fosta Iugoslavie. Exercițiul durează + 1 săptămână (de 3 ori pe an). O vizită de + trei zile + prezentări ce urmează a fi stabilite pentru observatori de către divizia personalului armatei.
- invitarea la instruirea BRITBAT (*Batalionului Britanic – n. n.*) privind dislocarea în fosta Iugoslavie a observatorilor PpP și a participanților PpP la cursurile pentru observatori militari, desfășurate de către Organizația Națiunilor Unite în Marea Britanie.
- exercițiul PpP multinațional de tip FTX „CONFIDENCE 1995”, efectuat pe teritoriu românesc, cu participarea subunităților (la nivel de pluton) NATO, ale țărilor partenere și a observatorilor (septembrie 1995). Scopul exercițiului este de a spori interoperabilitatea și capacitatea de a acționa în comun în cadrul operațiunilor de menținere a păcii (PSO).
- exercițiu PpP maritim multinațional „MAREA NEAGRĂ 1995”, desfășurat în marea teritorială a României, adiacentă portului MANGALIA, în iunie 1995, fiecare stat participând cu un vas (statele NATO/parteneri). Scopul exercițiului este de a stabili forme compatibile și viabile de cooperare în operațiunile navale principale în domeniul P, H, SAR; cazarea observatorilor pe uscat.
- exercițiul PpP maritim multinațional, 1995, în Marea Neagră, Bulgaria.

Exemple de exerciții naționale în spiritul PpP:

- **BALTOPS** (*Operațiuni Baltice – n. n.*) 1995 (faza 1): exerciții maritime ale SUA, pe bază de invitație, desfășurate în iunie. Scopul exercițiului este de a spori contactele dintre marine, cooperarea și interoperabilitatea cu aliații nord-europeni și statele est-europene de la Marea Baltică. Activitățile includ navigație și operațiuni la nivel de bărci mici, reprovizionarea de la geamandură, schimburi de personal, manevre, demonstrații SAR, schimburi medicale și întâlniri pe mare.
- exerciții trimestriale de tip Passex în Marea Neagră: exercițiu maritim cu marinele SUA, României și Bulgariei. Se preconizează trei participanți. Activitățile includ escale, navigație, manevrare și practică SAR.
- exercițiu de menținere a păcii SUA/Ucraina: exercițiu bilateral de stat-major, organizat în Ucraina, cu o brigadă și personalul subordonat și cu o unitate de mărimea unei companii din ambele state. Planificat pentru aprilie-mai 1995, exercițiul va implica aproximativ 200-250 de persoane per stat.
- exerciții medicale din Europa Centrală și de Europa Est (MEDCEUR): planificată pentru SUA, Albania și Bulgaria, în primul și al doilea trimestru al anului calendaristic 1995. Aceste evenimente oferă asistență pentru acțiunile medicale și civile comune, pentru personalul medical-militar și medical-civil al statului-gazdă. Scenariile includ accidente în masă, evacuare, instruire și tehnici privind medicina de urgență, precum și tratamentul medical, dentar și de imunizare în instituții locale.
- exercițiul tactic fluvial român „DANUBE 1995” (august 1995). Fiecare stat participant (NATO/statele partenere) va participa cu un vas fluvial. Scopul exercițiului este de a îmbunătăți cooperarea pentru operațiunile fluviale în domeniul P, H, SAR și/sau monitorizarea embargourilor. Cazare pentru observatori (pe uscat).

Sursa :http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_24434.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 156

Acord între statele - la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state-participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor

.....

Statele-parte la Tratatul Atlanticului de Nord, încheiat la Washington, la 4 aprilie 1949, și statele care au acceptat invitația la Parteneriatul pentru Pace, emisă și semnată de către șefii de state și guverne din statele-membre ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord, la Bruxelles, la 10 ianuarie 1994, și care au subscris la documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace,

constituind împreună statele participante la Parteneriatul pentru Pace,

având în vedere că forțele unui stat-parte la prezentul Acord pot fi trimise și primite, prin aranjamente, pe teritoriul altui stat-parte,

ținând cont de faptul că deciziile de a trimite și de a primi forțe vor fi în continuare obiectul unor aranjamente separate între statele- în cauză,

dorind, totuși, să definească statutul unor asemenea forțe aflate pe teritoriul altui stat-parte,

reamintind Acordul dintre statele parte la Tratatul Atlanticului de Nord, referitor la statutul forțelor lor, semnat la Londra la 19 iunie 1951,

au convenit, după cum urmează:

Articolul I

Exceptând prevederile prezentului Acord și a oricărui protocol adițional cu privire la propriile lor, toate statele- la prezentul Acord vor aplica prevederile Acordului dintre statele- la Tratatul Atlanticului de

Nord privind statutul forțelor lor, încheiat la Londra, la 19 iunie 1951, numit în continuare SFA (*Statutul Forțelor Armate – n. n.*) NATO, ca și cum toate statele la prezentul Acord ar fi la SFA NATO.

Articolul II

1. În afară de zona în care se aplică SFA NATO, prezentul Acord se va aplica și pe teritoriul tuturor statelor- la prezentul Acord, care nu sunt la SFA NATO.

2. În limitele prezentului Acord se va considera că referințele din SFA NATO la zona Tratatul Atlanticului de Nord includ și teritoriile menționate în alineatul 1 al prezentului articol, și se va considera că referințele la Tratatul Atlanticului de Nord includ Parteneriatul pentru Pace.

Articolul III

În scopul implementării prezentului Acord cu privire la chestiunile ce implică le ce nu sunt și la SFA NATO, prevederile SFA NATO, care presupun ca unele cereri să fie trimise sau unele diferențe de opinie să fie expuse Consiliului Atlanticului de Nord, se va considera că președintele Consiliului Atlanticului de Nord, în calitatea sa de arbitru, va cere lor să negocieze între ele, fără a recurge la o jurisdicție din afară.

Articolul IV

Prezentul Acord poate fi completat sau modificat în conformitate cu dreptul internațional.

Articolul V

1. Prezentul Acord rămâne deschis către semnare pentru orice stat care este fie parte contractantă a SFA NATO, fie acceptă invitația de participare la Parteneriatul pentru Pace și semnează documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace.

2. Prezentul Acord va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la Guvernul Statelor Unite ale Americii, care va anunța despre fiecare asemenea depunere toate statele semnatare.

3. Prezentul Acord va intra în vigoare la 30 de zile după ce trei state semnatare, dintre care cel puțin unul este parte la SFA NATO și cel puțin unul a acceptat invitația de participare la Parteneriatul pentru Pace și a semnat documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace își vor depune instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare, vizând aceste trei state. Pentru un stat semnatar, Acordul va intra în vigoare la 30 de zile de la data depunerii de către acesta a instrumentului de vigoare.

Articolul VI

Prezentul Acord poate fi denunțat de orice parte a acestui acord printr-o notă de denunțare, adresată Guvernului Statelor Unite ale Americii, care va anunța cu privire la fiecare notificare toate statele semnatare. Denunțarea va intra în vigoare la un an după primirea acestei notificări de către Guvernul Statelor Unite ale Americii. După expirarea perioadei de un an, prezentul Acord va înceta să mai fie valabil pentru partea care îl denunță, cu excepția soluționării revendicărilor importante, apărute înainte de data în care denunțarea intră în vigoare, dar va rămâne în vigoare pentru ceilalți parteneri.

Drept pentru care, subsemnații, pe deplin autorizați de către guvernele lor, au semnat prezentul Acord.

Încheiat la Bruxelles, în a nouăsprezecea zi a lunii iunie, 1995.

În limbile engleză și franceză, ambele texte având autoritate egală într-un singur exemplar original, care va fi depus în arhivele Guvernului Statelor Unite ale Americii. Guvernul Statelor Unite ale Americii va transmite copiile autorizate ale acestuia tuturor statelor semnatare.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_24742.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 157

Protocol adițional la Acordul dintre statele - la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor

Statele - la prezentul protocol adițional la Acordul dintre statele- la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace, privind statutul forțelor lor, numit în continuare Acord, având în vedere că pedeapsa cu moartea nu este prevăzută de legislația internă a unor la Acord, au convenit, după cum urmează:

Articolul I

În măsura jurisdicției sale, în conformitate cu prevederile Acordului, fiecare stat-parte la prezentul protocol adițional nu va efectua condamnarea la moarte a oricărui membru al unei forțe armate, a componenței sale civile și a persoanelor ce depind de aceștia din orice alt stat parte la prezentul protocol adițional.

Articolul II

1. Prezentul protocol rămâne deschis pentru semnare de către orice semnatar al Acordului.
2. Prezentul protocol va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la Guvernul Statelor Unite ale Americii, care va anunța toate statele-semnatare despre fiecare asemenea depunere.
3. Prezentul protocol va intra în vigoare la 30 de zile după data depunerii instrumentului de ratificare, acceptare sau aprobare de către trei state semnatare, dintre care, cel puțin unul este parte la SFA NATO și unul a acceptat invitația de a adera la Parteneriatul pentru Pace și a semnat documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace.
4. Prezentul protocol va intra în vigoare pentru fiecare stat semnatar din data depunerii instrumentului său de ratificare, acceptare sau aprobare la Guvernul Statelor Unite ale Americii.

Încheiat la Bruxelles, în a nouăsprezecea zi a lunii iunie, 1995.

În limbile engleză și franceză, ambele texte având autoritate egală într-un singur exemplar original, care va fi depus în arhivele Guvernului Statelor Unite ale Americii. Guvernul Statelor Unite ale Americii va transmite copiile autentificate ale acestuia tuturor statelor semnatare.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_24743.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 158

Discursul ministrului apărării al Republicii Moldova, rostit cu prilejul celei de-a treia aniversări a Brigăzii Mixte de Aviație Decebal

7 mai 1995

Domnilor ofițeri și plutonieri,
Domnilor sergenți și ostași,
Onorată asistență,

Îmi produce o deosebită plăcere să particip la marcarea celei de-a treia aniversări de la formarea Brigăzii Mixte de Aviație *Decebal*. Istoria brigăzii începe cu momentul, în care comisia Ministerului Apărării a luat în primire ceea ce-a mai rămas de la Regimentul de aviație din fosta armată sovietică. Cea mai mare parte a corpului de ofițeri ai regimentului au refuzat să-și continue serviciul în Forțele Armate ale Moldovei și au plecat din republică. A rămas doar un grup mic de ofițeri și plutonieri, specialiști în deservirea tehnicii. Piloți ca atare n-a rămas niciunul.

În acea perioadă era foarte important să fie împiedicată sustragerea tehnicii și armamentului. În această chestiune s-a inclus foarte activ președintele comitetului executiv raional, domnul N. Barbăscumpă. Dumnealui, împreună cu Ministerul Apărării, Ministerul de Interne, Ministerul Securității Naționale au reușit să pună o barieră în calea devastării tehnicii, pentru că și o bună parte din ceea ce-a mai rămas putea dispărea, dacă organele autoadministrării locale nu reacționau prompt și nu organizau în acest scop și populația. Tuturor celor care au contribuit la păstrarea tehnicii, care ajută și azi unitatea în măsura posibilităților, le suntem recunoscători.

Trebuie să menționăm că situația era complicată. Tehnica rămasă avea nevoie de reparație și reconducere. Dar comandantul brigăzii, domnul colonel Vasile Braghiș, sosit în Moldova la îndemnul conducerii republicii, a început lucrul migălos de constituire a unității, pornind, în primul rând, de la reparația tehnicii.

La acest aspect vreau să mă opresc în mod special. După cum știți, [...] **tehnica de aviație poate fi reparată** numai în uzine și baze de reparații speciale. Neavând asemenea condiții în Moldova, acești entuziaști, sub conducerea nemijlocită a locțiitorului comandantului pentru serviciul ingineresc de aviație, locotenent-colonel S. Ciobanu, au înfăptuit un volum de muncă extrem de mare. În foarte scurt timp, fără ajutorul cuiva, practic cu puterile proprii, datorită devotamentului, patriotismului și măiestriei profesionale a inginerilor și tehnicienilor, au fost reparate avioanele, adusă în ordine baza tehnică, create condiții bune de trai și activitate.

În ciuda prezicerilor batjocoritoare, precum că Moldova nu va avea aviație militară nici peste 7-10 ani, deja la 27 mai 1992, în cerul Moldovei s-au ridicat primele avioane pilotate de aviatorii Rusu și Popov.

Vreau să subliniez și faptul că, în clipele când țara era în primejdie, bravii șoimi născuți în Moldova, s-au întors acasă fără a sta pe gânduri pentru a-și apăra pământul. Ei și-au îndeplinit cu cinste datoria, dând dovadă de bărbăție și eroism în numele suveranității, independenței și integrității teritoriale a republicii.

Perioada de organizare și însușire a tehnicii, brigada a încheiat-o cu succes. Astăzi ea are un nivel ridicat de pregătire de luptă și este dotată cu tehnica cea mai modernă. Ei îi revine un loc important în structura Armatei Naționale, fiind mândria noastră.

Sperăm că și în viitor brigada se va menține pe pozițiile actuale și nu va ceda locul ce-l deține în prezent.

Putem constata cu satisfacție că brigada dispune de un număr suficient de piloți capabili să îndeplinească sarcinile de luptă în cele mai diferite condiții meteorologice, precum și specialiști de cea mai înaltă calificare din domeniul de deservire a tehnicii de aviație.

Verificările de ultimă oră au arătat că majoritatea subunităților brigăzii au atins un nivel avansat al pregătirii de luptă, tehnice și speciale. Cele mai bune rezultate la pregătirea de luptă au înregistrat subunitățile comandate de maiorii A. Dărănuța, V. Cernei, O. Groza, M. Cobăleanschi, Iu. Atamaniuc, căpitanul S. Gherghelegiu.

În brigadă s-a stabilit o disciplină satisfăcătoare. Efectivul brigăzii este gata să îndeplinească sarcinile unității, conform destinației.

Istoria brigăzii dumneavoastră numără abia trei ani. Ca și întreaga noastră Armată Națională, brigada este tânără. Dar în acest răstimp, aici au luat naștere tradiții frumoase, care urmează să fie respectate și onorate. Efectivul trebuie să cunoască istoria unității, aceasta este nu numai istoria brigăzii, ci și o parte componentă a istoriei Armatei Naționale.

De obicei, în zilele de sărbătoare nu se practică pomenirea neajunsurilor. Dar noi știm că ele există și se iau măsuri pentru a le înlătura. Avem încă multe de făcut în ceea ce privește perfecționarea Armatei Naționale, inclusiv și a brigăzii dumneavoastră. Modificările efectuate, nici într-un caz nu trebuie să aducă la slăbirea capacității de luptă.

După cum știți, Armata Națională a Republicii Moldova a fost creată într-un timp scurt și, după gradul de pregătire, ea este în stare să-și îndeplinească misiunile ce îi revin în conformitate cu legislația în vigoare.

Trebuie de menționat că procesul de creare a Armatei Naționale, spre deosebire de armatele fostelor republicii unionale, s-a realizat pe o temelie principial nouă. Construcția armatei, noi am început-o, practic, de la zero, fără a folosi structurile unităților fostei armate sovietice, ci doar baza lor tehnico-comerci-

ală. Astăzi putem afirma că perioada de organizare a Armatei Naționale s-a încheiat. Noi ne-am convins că calea pe care am pornit în făurirea armatei a fost dreaptă. Situația în armată este stabilă, modificări esențiale de structură nu se produc. A fost corect apreciat numărul efectivului în corespundere cu situația economică reală.

Cu toate că avem alocat unul din cele mai mici bugete militare din lume, noi totuși am reușit să obținem ca efectivului să-i fie create condiții normale de trai și activitate, unitățile și subunitățile să fie bine organizate și instruite, dotate cu cele necesare.

Datorită măsurilor luate, în armată s-a creat o atmosferă normală de lucru. Majoritatea absolută a efectivului își îndeplinește cu entuziasm sarcinile. Starea disciplinei militare este satisfăcătoare.

Anul acesta, noi am încheiat cu succes etapa însușirii atât teoretice, cât și practice a armamentului și tehnicii. Astăzi, noi dispunem de un număr suficient de aviatori bine pregătiți, artileriști, specialiști în domeniul protecției spațiului aerian, infanteriști de înaltă calificare.

În acești trei ani care au trecut de la făurirea armatei, noi am creat deja rezerva, căreia îi acordăm o atenție foarte mare. În prezent, 42% din efectiv își fac serviciul prin contract, și acest indice are tendința spre creștere. Armata se bucură de autoritate în rândul populației și noi căutăm cu orice preț să n-o pătam.

Se fac auzite discuții, precum că Republica Moldova, având o armată puțin numeroasă, nu este în stare să reziste în fața armatelor altor state. Privitor la aceasta, vreau să subliniez că în lume există foarte puține state, unde armata se pregătește să lupte cu vecinii. Moldova nu vede în vecinii săi inamici potențiali. Statul nostru are cu ei relații de prietenie și bună vecinătate, inclusiv în domeniul construcției militare.

Cu toate că pentru Moldova nu există un pericol nemijlocit, trebuie să ținem cont de lipsa garanțiilor pentru stabilitatea proceselor pozitive. Se au în vedere acele realități, care pot genera tensionarea relațiilor internaționale și, ca rezultat, să creeze un pericol pentru independența republicii. De aici și concluzia: Moldova are nevoie de armată ca un atribuit firesc al statului.

Noi considerăm, și aceasta este reflectat detaliat în *Doctrina Militară*, adoptată de Parlament în prima lectură, că securitatea statului nostru poate fi asigurată prin 3 direcții [de acțiune]. Pe plan internațional – prin participarea Moldovei în activitatea comunității mondiale privind prevenirea războaielor, conflictelor militare și reglarea pașnică a problemelor de litigiu: crearea condițiilor ce ar asigura, în caz de pericol militar real, realizarea dreptului republicii la ajutorul organizațiilor internaționale: participarea activă la edificarea sistemului internațional unic al securității colective. La nivel regional – prin stabilirea relațiilor prietenești cu statele din regiune, în baza bilaterală și multilaterală. La nivel național – prin crearea potențialului militar suficient pentru apărarea țării.

Procesul de construcție a Armatei Naționale este însoțit de instituirea efectivului în spiritul de depozitare, de neamestec în procesele politice din societate, de respect față de constituția și legile țării. Armata susține președintele republicii, parlamentul, guvernul în activitatea orientată spre edificarea statului de drept. Efectivul este educat în spiritul tradițiilor naționale ale poporului nostru, tradițiilor de luptă a curajoșilor noștri strămoși din oștirile lui Ștefan cel Mare, Dimitrie Cantemir, Alexandru cel Bun.

O particularitate distinctivă a armatei noastre constă în faptul că noi, de la bun început, nu cultivăm în rândurile efectivului frica, teama de pedeapsă, ci o responsabilitate personală înaltă pentru îndeplinirea sarcinilor puse. Să știe doar, că omul înfricoșat nu-și poate demonstra calitățile pozitive cu care este înzestrat. Cu atât mai mult, aceasta se referă la militari. De aceea, direcția principală în munca cu efectivul o constituie asigurarea respectării demnității omului.

Vreau să mă opresc și asupra rolului ofițerului în armată. Desigur, n-am fi putut crea armata fără corpul de ofițeri, care au dus și duc pe umerii lor tot greul. Pentru ofițerii noștri, serviciul în Armata Națională nu constituie un izvor al bunăstării materiale, dar însuși sensul vieții, care presupune gătița de a jertfi pentru apărarea Moldovei și a poporului ei.

În condițiile economice grele de astăzi, militarii suportă împreună cu poporul aceleași greutatea. Dar folosind absolut toate posibilitățile și datorită eforturilor enorme depuse de conducerea ministrului, de ofițerii care lucrează practic fără zile de odihnă și concedii, câte 10-12 ore pe zi, am reușit să obținem rezultatele de astăzi.

Conducerea ministerului este la curent că dumneavoastră aveți și multe probleme. Noi vom lua toate măsurile necesare pentru ca ele să fie rezolvate.

Vă felicit cu prilejul aniversării a treia a brigăzii. Vă doresc succese la instrucțiile de luptă, fericire în viața personală, sănătate, noroc și bucurie în viață.

Dați-mi voie să vă transmit totodată felicitările cordiale cu prilejul sărbătorii de astăzi din partea Comandantului Suprem al Forțelor Armate, Președintele Republicii Moldova domnul Mircea Snegur. Îmi exprim speranța că, și pe viitor, Brigada Mixtă de Aviație va fi pe un loc de frunte în armata noastră, iar dumneavoastră veți face totul pentru a ridica prestigiul aviației și a întregii Armate Naționale în societate.

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 2, f. 234

Documentul nr. 159

Acord de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Bulgaria

15 iunie 1995

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Bulgaria denumite în continuare, ținând cont de schimbările favorabile, care s-au produs în Europa atât în domeniul politic cât și militar, conducându-se de prevederile Tratatului de prietenie și colaborare dintre Republica Moldova și Republica Bulgaria, semnat la Sofia la 7 septembrie anul 1992, *Documentul de la Viena 94, Actul final de la Helsinki al Conferinței pentru Securitate și Colaborare în Europa, Tratatului despre Forțele Armate Convenționale în Europa*, precum și a altor documente relevante în domeniul întăririi încrederii și securității internaționale, exprimându-și dorința de a stabili o colaborare de lungă durată și reciproc avantajoasă, bazată pe principiile respectului și încrederii reciproce, și avându-se în vedere interesele ambelor state, având încrederea că dezvoltarea contactelor bilaterale va contribui la aprofundarea și extinderea relațiilor dintre cele două state, în scopul elaborării unui program pe termen lung și a determinării sferelor de colaborare între, precum și a coordonării activităților lor, au convenit următoarele:

Capitolul I

PRINCIPII GENERALE

Art. 1. Le îndeplinesc obligațiile sale, indicate în Acord, în conformitate cu principiile egalității în drepturi și avantajul reciproc.

Art.2. Le aplică prezentul Acord conform legislațiilor sale naționale și normelor de drept internațional.

Art. 3. Acordul vizează doar aspectele ce țin de competența ministerelor apărării ale ambelor state.

Capitolul II

SFERELE DE COLABORARE

Art. 4. le vor colabora în următoarele domenii:

- 1) aspectele militare ale politicii de securitate;
- 2) activitatea economică și tehnico-materială;
- 3) asigurarea logistică, precum și alte tipuri de asigurare;
- 4) legislație militară;
- 5) instruirea cadrelor și specializarea;
- 6) ocrotirea sănătății și organizarea odihnei militarilor;
- 7) informației și relațiilor cu publicul; colaborării culturale, activității de educație și socio-psiho-logice din armată;

8) controlul asupra dezarmării și acțiunilor de întărire a încrederii și securității în Europa;
În caz de necesitate, de comun acord lista domeniilor de activitate poate fi modificată.

Art. 5. Referitor la realizarea diferitor aspecte ale colaborării în anumite domenii vor fi elaborate protocoale, care vor fi semnate de reprezentanții lor și vor fi considerate componente ale prezentului Acord.

Capitolul III REALIZARE COLABORĂRII

Art. 6. În baza prezentului Acord sunt elaborate planurile anuale de colaborare bilaterală până la 15 noiembrie a fiecărui an. Planurile date se consideră element indispensabil al Acordului.

Le vor face schimb de propuneri pentru a fi incluse în planul de colaborare pentru fiecare an următor, până la 15 octombrie a fiecărui an.

Art. 7. În planul anual de colaborare sunt incluse activitățile, formele, timpul și locul de desfășurare, numărul participanților și alte probleme, legate de organizarea și desfășurarea activităților.

Art. 8. De comun acord, planul de colaborare este semnat de persoane împuternicite ale lor până la 15 decembrie al anului curent.

Art. 9. le se obligă să asigure protecția informației obținute în cadrul colaborării, în conformitate cu legislațiile lor naționale.

Informația obținută în cadrul colaborării nu poate fi întrebuințată în detrimentul intereselor lor.

Oferirea de informație pentru o a treia țară se admite numai cu acordul în scris a celeilalte.

Corespondența legată de îndeplinirea prezentului Acord va fi efectuată de ambele prin canale diplomatice, prin intermediul atașărilor militari ale ambasadelor ale ambasadelor sau de către șeful misiunii diplomatice.

Art. 10. Formele principale în care se desfășoară colaborarea sunt următoarele:

- 1) vizite oficiale ale miniștrilor apărării și altor conducători militari;
- 2) întâlniri de lucru ale miniștrilor apărării, precum și altor persoane împuternicite ale lor;
- 3) consultări, schimb de experiență, instruire, specializarea și reciclarea specialiștilor militari;
- 4) prezența la aplicațiile militare, participarea la conferințe, consfătuiri și seminare;
- 5) schimb de informații, documente de serviciu;
- 6) concerte, expoziții, festivaluri și alte activități culturale;
- 7) alte forme – prin acordul lor.

Capitolul IV ASIGURAREA FINANCIARĂ A COLABORĂRII

Art. 11. Cheltuielile financiare legate de realizarea prevederilor Acordului, se efectuează în baza principiului reciprocității.

Art. 12. Colaborarea financiară se efectuează după cum urmează:

1) Partea care delegă suportă cheltuielile de transport și plata diurnei tur-retur ale delegațiilor până la punctul destinat și stabilit de partea-gazdă.

2) Partea-gazdă acoperă cheltuielile pentru transportarea delegațiilor pe teritoriul țării lor, precum și cheltuielile de cazare și hrană;

3) În caz de boală și accidente, partea-gazdă asigură asistența medicală a membrilor delegațiilor informând despre aceasta partea care delegă precum și asigură plata pentru transport, dacă aceasta este necesară, cheltuielile, legate de transportarea bolnavului în Patrie sunt suportate de partea care delegă;

4) Instruirea cadrelor militare în instituțiile de învățământ militar, consultații a specialiștilor, precum și alte activități, în care este cointereseată una dintre se reglementează prin contracte suplimentare.

Capitolul V DISPOZIȚII FINALE

Art. 13. Prezentul Acord intră în vigoare la data celei de-a doua notificări în scris pe cale diplomatică privind îndeplinirea de către a procedurilor între stat, necesare intrării lui în vigoare.

Art. 14. Acordul va putea fi modificat și completat pe calea negocierilor, prin acordul comunal lor contractante, modificările și completările urmând să fie perfectate printr-un Protocol separat.

Art. 15. Prezentul Acord se încheie pe un termen de 5 an și se va prelungi în mod automat pe următorii 5 ani, dacă niciuna din nu va notifica în scris cealaltă parte, cu cel puțin 6 luni înainte de expirarea termenului respectiv, despre intenția sa de a-l denunța.

Semnat la 15 iunie 1995 în două exemplare originale, fiecare în limbile moldovenească și bulgară, ambele texte fiind egal autentice.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Bulgaria [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 184-188

Documentul nr. 160

Memorandum cu privire la cooperarea între Ministerul Apărării al Statelor Unite ale Americii și Ministerul Apărării al Republicii Moldova

4 decembrie 1995, Washington, D. C.

Ministerul Apărării al Statelor Unite ale Americii și Ministerul Apărării al Republicii Moldova, numite în continuare, recunoscând disponibilitatea lor de a dezvolta colaborarea și dialogul în domeniile apărării și al securității, reafirmând obiectivele și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite, cât și principiile de bază ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și ale altor documente internaționale în sfera dezarmării la care le au aderat ca state semnatare, referindu-se la prevederile Declarației comune cu privire la viitorul relațiilor americano-moldovenești în domeniul apărării și militar, semnat la 30 ianuarie 1995, la Washington, D.C., pornind de la faptul că Statele Unite ale Americii acordă o importanță mare dezvoltării și securității Republicii Moldova ca stat democratic și suveran, subliniind hotărârea lor de a lărgi aria de interacțiune și consultările între Statele Unite ale Americii și Republica Moldova în domeniile apărării și securității, depunând eforturi pentru crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea relațiilor de parteneriat și înțelegere mutuală între instituțiile militare ale Statelor Unite ale Americii și ale Republicii Moldova, recunoscând că o astfel de cooperare este importantă pentru promovarea păcii și securității în Europa, afirmând scopurile și importanța participării la Parteneriatul pentru Pace al NATO, exprimând hotărârea de a promova încrederea și de a intensifica înțelegerea între instituțiile de apărare și militare, subliniind rolul important al interacțiunii reciproce și al cooperării între Ministerul Apărării al Statelor Unite ale Americii și Ministerul Apărării al Republicii Moldova și recunoscând că intensificarea relațiilor și aranjamentul privind cooperarea în domeniul apărării oferă un prilej favorabil ambelor de a spori înțelegerea și cunoașterea reciprocă, Ministerul Apărării al Statelor Unite ale Americii și Ministerul Apărării al Republicii Moldova afirmă disponibilitatea lor de a lărgi și aprofunda cooperarea în domeniul apărării bazată pe principiile egalității, parteneriatului și avantajului reciproc. Printre formele de bază ale colaborării reciproce, care pot fi luate în considerare, sunt incluse următoarele:

- cooperarea privind stabilirea și finalizarea bazei legale pentru funcționarea Armatei Naționale a Republicii Moldova într-un sistem democratic, sprijin pentru exercitarea controlului civil asupra forțelor armate și stabilirea unor relații adecvate între structurile civile și cele militare;

- consultări reciproce asupra aspectelor curente ale problemelor securității globale și regionale, precum și ale altor probleme militaro-politice de interes reciproc;
- asistență în facilitarea și intensificarea participării Republicii Moldova la Parteneriatul pentru Pace al NATO, prin mijloace corespunzătoare canalelor bilaterale ale lor;
- schimbul de informații și experiență cu privire la programele de apărare, bugetele, doctrinele militare, recrutarea voluntarilor pentru forțele armate și înființarea unui sistem pentru pregătirea forțelor de rezervă;
- participarea reciprocă a reprezentanților Ministerului Apărării al Statelor Unite ale Americii și Ministerului Apărării al Republicii Moldova, cât și a reprezentanților sectoarelor de cercetare științifică, la conferințe, seminare, întâlniri privind modelarea cooperării militaro-politice, inclusiv în domeniul cum ar fi operațiunile de menținere a păcii;
- eforturi în vederea extinderii participării reprezentanților Armatei Naționale a Republicii Moldova la Programul Internațional de Instruire și Educație Militară (IMET);
- asistență acordată de Statele Unite ale Americii în domeniul dezvoltării instituțiilor de învățământ militar din Republica Moldova și stabilirea relațiilor între instituțiile de învățământ militar ale ambelor cu scopul de a face un schimb de instructori, cursanți, studenți, precum și schimb de experiență în domeniul pregătirii și educației;
- schimb de experiență în domeniul dezvoltării medicinei militare și a serviciilor medicale pentru forțele armate;
- schimb de informații și cooperare în vederea creării și îmbunătățirii programelor destinate ameliorării nivelului de trai al efectivului militar;
- examinarea problemelor și definirea modalităților de a colabora în domeniile cazării, al tranziției efectivului militar la viața civilă, al mediului înconjurător afectat de activitățile militare, al pregătirii pentru situații de stare excepțională și pentru reacția la calamități naturale, precum și al conversiunii industriei de apărare.

Printre măsurile care pot fi luate în vederea implementării acestei colaborări sunt incluse:

I. Contacte în domeniul apărării și cooperarea sub auspiciile Ministrului Apărării al Statelor Unite ale Americii și ale Ministrului Apărării al Republicii Moldova.

- examinarea anuală la un nivel corespunzător a problemelor privind extinderea relațiilor în domeniul apărării;
- schimb de vizite cu regularitate între oficialitățile de rang înalt ale Ministerului Apărării al Statelor Unite ale Americii și oficialități de rang înalt ale Ministerului Apărării al Republicii Moldova în vederea aprofundării înțelegerii mutuale a problemelor securității internaționale și regionale și în vederea găsirii modalităților de a extinde cooperarea reciproc avantajoasă în aceste domenii, incluzând discuții asupra amenințărilor militare regionale și a activităților de menținere a păcii;
- schimb de delegații în domeniul apărării pentru a discuta asupra unor domenii de interes reciproc, cum ar fi dezvoltarea forțelor armate, bugetele militare, achiziționarea mijloacelor materiale, cazarea, mediul înconjurător și trecerea efectivului militar la viața civilă;
- schimbul de delegații pentru participarea la conferințe, simpozioane, seminare și cursuri organizate de ambele în vederea examinării problemelor privind apărarea, cât și securitatea internațională și regională.
- implementarea Programului IMET actual, inclusiv extinderea cursurilor de limbă engleză și a învățământului militar profesional.

II. Contacte militare și cooperarea sub auspiciile președintelui Comitetului Șefilor Statelor-Majore Unite al Statelor Unite ale Americii și ale șefului Marelui Stat-Major al Armatei Naționale a Republicii Moldova.

- schimb de vizite între ofițeri ai Comitetului Șefilor Statelor-Majore Unite și ofițeri ai Marelui Stat-Major;
- stabilirea unui Program de parteneriat între Armata Națională a Republicii Moldova și Garda Națională a unui stat din Statele Unite ale Americii;

- schimb de vizite între delegații militare pentru a discuta probleme de interes reciproc cum ar fi doctrina militară, legislația militară, relațiile între civili și militari, logistica, medicina, știința și istoria militară;
- schimb de vizite ale delegațiilor de ofițeri de rang mediu;
- stabilirea relațiilor între instituțiile de învățământ militar în vederea unor schimburi de profesori, studenți, mijloace materiale și a schimbului de experiență în predare și instruire.

Domeniile sus-menționate cu privire la apărare și cooperarea militară nu sunt exhaustive. În multe cazuri, implementarea lor va depinde de stabilirea mecanismelor corespunzătoare pentru facilitarea cooperării. Ambele se vor strădui să găsească noi domenii de cooperare, să lărgască și să aprofundeze relațiile reciproce. Activități specifice de cooperare, programe și aranjamente financiare pot fi discutate anual pe baza aranjamentelor convenite.

Ambele se vor strădui să asigure protejarea informațiilor primite în cadrul cooperării și să respecte nivelul de confidențialitate asupra căruia s-a convenit. Transferul unor astfel de informații unei terțe este permis numai cu știrea și consimțământul celeilalte.

Semnat la Washington, D. C., astăzi, 4 decembrie, 1995, în două exemplare, în limbile engleză și moldovenească, ambele texte având aceeași valabilitate.

Pentru Ministerul Apărării al Statelor Unite ale Americii [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 115-118

Documentul nr. 161

Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 despre conducerea Ministerului Apărării al Republicii Moldova

Nr. DP RM 68/1996
15 martie 1996, Chișinău

Având în vedere încălcările depistate de organele de resort în activitatea Ministerului Apărării, prin care au fost aduse pagube grave țării, precum și faptul că domnul Pavel Creangă, ministru al apărării, nu a luat măsurile necesare pentru neadmiterea prejudicierii intereselor și securității statului, în temeiul articolului 87 din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova - comandantul suprem al forțelor armate decretează:

Art. 1. În conformitate cu articolul 5 din *Legea cu privire la apărare* și cu articolul 35 din *Legea despre obligațiunea militară și serviciul militar al cetățenilor Republicii Moldova*, domnul Pavel Creangă se destituie din funcția de ministru al apărării.

Art. 2. Până la numirea în funcție a noului ministru al apărării, conducerea Ministerului Apărării se pune în sarcina domnului Tudor Dabija, viceministru al apărării.

Art. 3. Prezentul Decret intră în vigoare din momentul semnării și se aduce imediat la cunoștința parlamentului, guvernului și corpului de comandă al Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Președintele Republicii Moldova, comandant suprem al Forțelor Armatei Mircea Snegur

Monitorul Oficial, nr. 17-18, art. 199 din 21.03.1996 (Publicat la 21.03.1996;
intrat în vigoare: 21.03.1996)

Documentul nr. 162

Hotărârea Curții Constituționale cu privire la constituționalitatea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 despre conducerea Ministerului Apărării

Nr. HCC9a, 10a /1996
4 aprilie 1996, Chișinău

În numele Republicii Moldova, Plenul Curții Constituționale a Republicii Moldova, în componența: Pavel Barbalat - președinte; Nicolae Chiseev - judecător; Nicolae Osmochescu - judecător; Eugen Sofroni - judecător; Gheorghe Susarenco - judecător-raportor; Ion Vasilati - judecător; cu participarea Ludmilei Zadoroinii, grefier, în conformitate cu prevederile articolului 135 alineatul (1) litera a) din Constituția Republicii Moldova, a examinat, în ședință plenară deschisă, dosarul privind constituționalitatea *Decretului Președintelui Republicii Moldova nr 68 din 15 martie 1996 despre conducerea Ministerului Apărării*.

La examinarea sesizărilor au participat: domnul Vasile Sturza, ministrul justiției, membru al guvernului Republicii Moldova; domnii Victor Cecan, Alexandr Nemțev și Mihail Sidorov, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, autorii sesizării; doamna Olga Poalelungi, director al serviciului acte prezidențiale și domnul Anatol Ciobanu, consilier prezidențial, reprezentanții președintelui Republicii Moldova.

Temei pentru examinarea dosarului au servit sesizarea guvernului și sesizarea domnilor V[ictor] Cecan, A[leksandr] Nemțev și M[ihail] Sidorov, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, prezentate conform articolului 25, literele b) și g) din *Legea cu privire la Curtea Constituțională*, acceptate spre examinare în fond și incluse în ordinea de zi a Curții Constituționale prin decizia din 20 martie 1996.

Examinând sesizările în cauză și audiind argumentele lor, expuse în ședința plenară, Curtea Constituțională a constatat:

La 15 martie 1996, președintele Republicii Moldova, domnul Mircea Snegur, a emis decretul nr. 68 despre conducerea Ministerului Apărării, prin care domnul Pavel Creangă a fost destituit din funcția de ministru al apărării, iar conducerea Ministerului Apărării a fost pusă în sarcina domnului Tudor Dabija, viceministru al apărării.

Guvernul Republicii Moldova, la 16 martie 1996, și domnii V[ictor] Cecan, A[leksandr] Nemțev și M[ihail] Sidorov, deputați în parlamentul Republicii Moldova, la 18 martie 1996, au sesizat separat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității decretului sus-menționat al președintelui Republicii Moldova.

Având în vedere că sesizările de neconstituționalitate ale guvernului și grupului de deputați în Parlamentul Republicii Moldova privesc același decret prin decizia din 20 martie 1996, s-a dispus conexarea lor într-un singur dosar.

În sesizările menționate se contestă constituționalitatea decretului președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 despre conducerea Ministerului Apărării pe motiv că este contrar prevederilor articolului 82 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova.

Analiza argumentelor din ambele sesizări și a prevederilor constituționale, care se referă direct la atribuțiile președintelui Republicii Moldova, guvernului și parlamentului, permite Curții Constituționale să tragă concluzia că decretul președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 este neconstituțional.

În conformitate cu prevederile articolului 96 din Constituție, guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a țării. Potrivit programului său de activitate, guvernul este, deci, direct responsabil de rezolvarea tuturor problemelor ce apar în viața țării. Pe de altă parte, în calitate de șef al statului, președintele Republicii Moldova are datoria de a se implica în luarea unor decizii de importanță majoră pentru stat. Președintele nu este șef al guvernului, deși, prin funcția sa, este în fruntea puterii executive. Toate acestea evidențiază faptul că, în exercițiul funcțiilor sale, președintele trebuie să conlucreze atât cu guvernul, cât și cu parlamentul, inclusiv în exercitarea atribuțiilor în domeniul apărării.

Curtea Constituțională consideră că destituirea domnului Pavel Creangă din funcția de ministru al apărării și punerea conducerii Ministerului Apărării în sarcina domnului Tudor Dabija de către președintele Republicii Moldova, de sine stătător, demonstrează lipsa de conlucrare în exercitarea prerogativelor ce re-

vin președintelui și guvernului, prevăzută în articolul 6 din Constituție, care se referă la separația și colaborarea puterilor. Mai mult, destituirea domnului Pavel Creangă din postul de ministru al apărării și punerea conducerii Ministerului Apărării în sarcina viceministrului apărării, nu la propunerea prim-ministrului, ci de sine stătător, de către președintele Republicii Moldova, contravin prevederilor expuse în articolul 82 alineatul (2) din Constituție. Conform normei constituționale menționate, președintele revocă și numește pe unii membri ai guvernului la propunerea prim-ministrului. Această soluție constituțională este logică și se regăsește, practic, în cele mai multe din constituțiile statelor cu regim democratic, deoarece investirea guvernului este colectivă și nu individuală și este legată de un program de guvernare, care se raportează la un întreg, și nu la componentele lui. Deci decretul președintelui nr. 68 din 15 martie 1996 nu este în concordanță cu prevederile Constituției Republicii Moldova la acest capitol.

Faptul că prin decretul prezidențial în discuție ministrul apărării a fost destituit din funcție și nu revocat, după cum prevede articolul 82 alineatul (2) sau demis, cum prevede articolul 100 din Constituția Republicii Moldova, din punct de vedere juridic, nu are importanță, deoarece consecința este aceeași: domnul Pavel Creangă a fost eliberat din funcția de ministru. Nu schimbă situația nici faptul că decretul nr. 68 din 15 martie 1996 a fost semnat de către președinte și în calitate de comandant suprem al forței armate.

În primul rând, comandantul suprem al Forței Armate, în exercițiul funcțiilor sale, emite ordine și nu decrete, care diferă prin puterea lor juridică. În al doilea rând, destituirea domnului Pavel Creangă din funcția de ministru de către comandantul suprem al forțelor armate cu referire la articolul 5 din *Legea cu privire la apărare* din 17 martie 1992 este incorectă. Într-adevăr, conform articolului 5 din legea menționată, președintele Republicii Moldova, în calitate de comandant suprem al Forței Armate, numește în funcție și destituie din funcție conducerea supremă a Forțelor Armate, dar este observat, că legea sus-numită este adoptată până la intrarea în vigoare a Constituției (27 august 1994). Deoarece în articolul 82 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova este stipulat că revocarea și numirea, la propunerea prim-ministrului, a unor membri ai guvernului ține în exclusivitate de competența președintelui. În cazul dlui Pavel Creangă, putea fi aplicată doar norma constituțională menționată. Aceasta se explică prin faptul că atribuțiile președintelui, în calitate de comandant suprem al Forțelor Armate, prevăzute în articolul 5 din *Legea cu privire la apărare*, nu se încadrează întru totul în prevederile articolului 82 alineatul (2) din Constituție. De aceea, este necesar ca ele să fie aduse în concordanță cu stipulările din *Legea Supremă*, așa cum este prevăzut în articolul II din titlul VII *Dispoziții finale și tranzitorii din Constituția Republicii Moldova*.

Deci, Curtea Constituțională, analizând textul articolului 5 din *Legea cu privire la apărare* și având în vedere stipulările din articolul 82 alineatul (2) din Constituție, consideră că președintele Republicii Moldova, în calitate de comandant suprem al Forțelor Armate, în conformitate cu prevederile articolului 5 din *Legea cu privire la apărare*, numește în funcție și destituie din funcție orice persoană din conducerea supremă a forțelor armate cu excepția ministrului apărării, care este membru al guvernului.

Din motivele expuse mai sus, Curtea Constituțională nu poate recunoaște constituțional decretul președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 și în partea care se referă la punerea conducerii Ministerului Apărării în sarcina domnului Tudor Dabija, viceministru al apărării.

Pentru considerentele expuse, Curtea Constituțională, ca garant al supremației Constituției, asigurând realizarea principiului separării puterii de stat, în baza articolului 135 alineatul (1) litera a) și articolului 140 din Constituția Republicii Moldova, conducându-se de prevederile articolului 62 litera a) din Codul Jurisdicției Constituționale, prin vot secret, conform articolului 69 din Codul Jurisdicției Constituționale, hotărăște:

1. Declară neconstituțional decretul președintelui Republicii Moldova nr. 68 din 15 martie 1996 *Despre conducerea Ministerului Apărării*.

2. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi atacată și se publică în *Monitorul Oficial* al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la data adoptării.

Președintele Curții Constituționale Pavel Barbalat

Monitorul Oficial, nr. 25, art. 16, 1996 (Publicat la 25.04.1996; intrat în vigoare la data publicării)

1. Țările membre ale Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic și țările participante la Parteneriatul pentru Pace, hotărâte să ridice la un nivel calitativ nou cooperarea lor politică și militară, bazându-se pe succesul NACC și a PpP, au decis să instituie un Consiliu al Parteneriatului Euro-Atlantic. În acest mod, ele își reiterează angajamentul comun de a consolida și extinde pacea și stabilitatea în zona euro-atlantică, în baza valorilor și principiilor comune, care fundamentează cooperarea lor, în special cele menționate în documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace.

2. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic va fi un nou mecanism de cooperare, care va crea un cadru pentru eforturi sporite, atât în dimensiunea politică extinsă a Parteneriatului, cât și în cooperarea practică sub egida PpP. Acesta va lua pe deplin în calcul și va completa activitățile respective ale OSCE și ale altor instituții relevante, precum Uniunea Europeană, Uniunea Europei Occidentale și Consiliul Europei.

3. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic, ca succesor al NACC, va oferi cadrul general pentru consultări între membrii săi în o gamă largă de probleme politice și de securitate, ca parte a unui proces ce se va dezvolta în mod practic. PpP în forma sa perfecționată va fi un element clar identificabil în acest cadru flexibil. Elementele sale de bază vor rămâne valabile. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic va porni de la cadrul existent al activităților de asistență NATO, păstrându-le avantajele de a promova cooperarea într-un mod transparent. Dimensiunea politică extinsă a consultărilor și cooperării, pe care Consiliul o va oferi, va permite partenerilor, la dorința acestora, să dezvolte o relație politică directă cu Alianța, în mod individual sau în grupuri mai mici. În plus, Consiliul va oferi cadrul, care să poată acorda țărilor partenere, în cea mai mare măsură posibilă, oportunități sporite de luare a deciziilor referitoare la activitățile la care participă.

4. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic va păstra două principii importante care au stat la baza succesului cooperării de până acum între aliați și parteneri. Consiliul va fi unul incluziv prin faptul că oportunitățile de consultare politică și cooperare practică vor fi deschise pentru toți aliații și partenerii în mod egal. Acesta va menține, de asemenea, auto-diferențierea, în sensul că partenerii vor fi în măsură să decidă pentru ei înșiși nivelul și domeniile de cooperare cu NATO. Aranjamentele sub egida Consiliului nu vor afecta angajamentele bilaterale deja asumate între parteneri și NATO sau angajamentele din cadrul documentului-cadru PpP, inclusiv consultările prevăzute de Articolul 8.

5. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic se va întruni, în funcție de necesități, în diferite formate:
- în sesiune plenară – pentru a aborda probleme politice și de securitate de interes comun și pentru a furniza informații, după caz, cu privire la activitățile cu participare limitată;
 - într-un format restrâns între Alianță și grupuri deschise de parteneri – pentru a se concentra pe aspectele funcționale, sau grupuri ad-hoc ce să analizeze problemele regionale corespunzătoare. În astfel de cazuri, ceilalți membri EAPC vor fi informați cu privire la rezultate;
 - într-un format restrâns între Alianță și grupurile de parteneri ce participă într-o operațiune NATO de menținere a păcii sau în Procesul de planificare și revizie, sau în alte cazuri pentru care a fost stabilit acest format. Ceilalți membri ai EAPC vor fi informați în mod corespunzător;
 - într-un format individual între Alianță și un partener.

STRUCTURA

6. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic se va întruni, de regulă, la nivel de ambasadori, la Bruxelles, lunar.

7. Consiliul se va întruni de două ori pe an, atât la nivel de miniștri de externe, cât și la nivel de miniștri ai apărării; reuniuni suplimentare se vor organiza la solicitare. Se mai poate întruni, la nivel de șefi de state sau guverne, atunci când este cazul.

8. Consiliul va fi prezidat de către secretarul general al Alianței Nord-Atlantice sau de către adjunctul său. Reprezentantul unui stat-membru va fi numit, pentru șase luni, președinte de onoare, urmând a se stabili modul în care se va realiza acest lucru.

9. Activitatea Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic va fi susținută regulat de către Comitetul director politico-militar (PMSC) și Comitetul politic (PC) în configurațiile lor în cadrul Alianței cu toți partenerii. Un comitet politic superior EAPC va trata ad-hoc, la solicitare, problemele asupra cărora i se va atrage atenția. EAPC va lua în considerație, în funcție de evoluția experienței practice, dacă acest sprijin ar putea fi îmbunătățit de către un comitet director EAPC (EAPC-SC), care va integra funcțiile fostului Comitet politic lărgit și ale PMSC în formatul NACC/PpP. PMSC se va întruni, după caz, în următoarele configurații: Alianța + parteneri individuali sau Alianța + grupuri de parteneri (de exemplu, PARP). PMSC și PC se vor întruni cu partenerii cel puțin o dată pe lună sau mai des, dacă va fi necesar. Alte comitete NATO își vor extinde oportunitățile de lucru cu partenerii asupra unor probleme legate de cooperare și vor informa EAPC despre activitatea lor în această privință. Activitățile lor vor deveni parte a activității Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic. O parte importantă a acestui cadru va fi constituită de noile oportunități ale partenerilor de a se consulta cu Comitetul militar. Comitetul militar va juca, de asemenea, un rol major în gama extinsă de oportunități de consultare și cooperare oferite de viitoarea structură de sprijin pentru EAPC.

CONȚINUTUL

10. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic va adopta, la momentul înființării sale, planul de lucru pentru dialog, parteneriat și cooperare al NACC și îl va înlocui cu un plan de lucru EAPC, ca parte a activității sale ulterioare. Activitățile incluse în Programul de lucru al Parteneriatului (PWP) vor fi supuse controlului general al EAPC.

11. Domeniile concrete, în care se vor consulta aliații și partenerii în cadrul EAPC, ar putea include, dar nu limitându-se doar la ele, probleme politice și probleme privind securitate; gestionarea crizelor; probleme regionale; probleme de control al armelor; probleme de proliferare a armelor nucleare, biologice și chimice (NBC) și probleme de apărare; terorismul internațional; planificarea apărării și a bugetelor; politica și strategia apărării; impactul evoluțiilor economice asupra securității. Va rămâne loc și pentru consultări și cooperare în probleme precum: pregătirea pentru situații de urgență civilă și calamități, cooperarea în domeniul armamentului sub egida Conferinței directorilor naționali pentru armamente (CNAD), securitatea nucleară, problemele ecologice vizând apărarea; coordonarea civil-militară a gestionării și controlul traficului aerian, cooperarea științifică și problemele legate de operațiunile de menținere a păcii.

ELIGIBILITATE

12. Membrii actuali NACC și țările participante la PpP devin automat membri ai Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic, dacă doresc acest lucru. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic este deschis pentru aderarea altor state participante la OSCE, capabile și dispuse să accepte principiile ei de bază și să contribuie la realizarea scopurilor ei. Noii membri se pot alătura EAPC prin aderarea la Parteneriatul pentru Pace, prin semnarea documentului-cadru al PpP și prin acceptarea conceptului EAPC, așa cum este el prevăzut în acest document. EAPC va fi invitat să accepte aderarea noilor membri.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_25471.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 164

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la colaborarea militară

28 iulie 1997, Moscova

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse, denumite în continuare, remarcând rolul important al colaborării dintre Republica Moldova și Federația Rusă în consolidarea păcii, securității internaționale și credibilității, având tendința de a realiza necondiționat înțelegerile, la care au ajuns anterior și de a colabora în continuare în domeniul militar în baza respectului, credibilității și luării în considerație a intereselor ambelor state, au convenit următoarele:

Articolul 1

Le colaborează în domeniul militar, ținând cont de acordurile internaționale, semnate anterior de către Republica Moldova și Federația Rusă, legislația națională în vigoare a celor două state, precum și de interesele lor naționale.

Articolul 2

Le desfășoară colaborarea în următoarele direcții de bază:

- construcția Armatei Naționale a Republicii Moldova și Forțelor Armate ale Federației Ruse;
- asigurarea exploatarei armamentului și tehnicii militare ale Armatei Naționale a Republicii Moldova și Forțelor Armate ale Federației Ruse;
- asigurarea tehnico-materială a Armatei Naționale a Republicii Moldova și a Forțelor Armate ale Federației Ruse;
- colaborarea în domeniul informațiilor;
- colaborarea în problemele protecției sociale a militarilor și a membrilor familiilor lor;
- organizarea transporturilor militare;
- acordarea asistenței navelor aeriene, aflate în primejdie sau care au pierdut orientarea;
- organizarea transmisiunilor, radionavigației și folosirea spectrului de microunde;
- asigurarea metrologică;
- instruirea militarilor Armatei Naționale a Republicii Moldova în instituțiile de învățământ militar și în centrele de instrucție ale Federației Ruse și a militarilor Forțelor Armate ale Federației Ruse în instituțiile de învățământ militar și în centrele de instrucție ale Republicii Moldova;
- realizarea în comun a lucrărilor de cercetări științifice în probleme militare;
- colaborarea în domeniul folosirii poligoanelor militare și a centrelor de instrucție;
- colaborarea în domeniul ocrotirii sănătății, turismului și sportului, precum și alte direcții de colaborare.

Articolul 3

Problemele concrete de colaborare în direcțiile, fixate în Articolul 2 al prezentului Acord, se stabilesc prin acte contractuale semnate adițional.

Articolul 4

În baza prezentului Acord, Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Federației Ruse elaborează planurile anuale de colaborare militară.

În fiecare an, până la 15 octombrie, ministerele apărării ale ambelor țări fac schimb de propuneri în vederea activităților ce urmează a fi incluse în planul anual de colaborare militară dintre Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Federației Ruse.

Planul anual de colaborare militară se elaborează anual până la 15 noiembrie de către grupuri de lucru ale Ministerului Apărării al Republicii Moldova și Ministerului Apărării al Federației Ruse și se semnează prin coordonare reciprocă de către persoane împuternicite până la 1 decembrie.

În planul de colaborare militară sunt reflectate activitățile, forma și locul desfășurării, de asemeni se stabilesc organele responsabile, numărul participanților și alte probleme.

Articolul 5

Le efectuează colaborarea militară în următoarele forme:

- schimb de vizite oficiale;
- întrevederi de lucru ale miniștrilor apărării și ale altor militari de conducere;
- consultații, schimb de experiență, instruire, stagiere și perfecționare ai militarilor;
- invitații reciproce la aplicații, conferințe, consfătuiri, seminare, activități culturale și sportive;
- alte forme de colaborare, stabilite în comun acord de către .

Articolul 6

Furnizarea armamentului, tehnicii militare, a pieselor de schimb și a altui patrimoniu militar, precum și acordarea serviciilor cu destinație militară se efectuează în corespundere cu acorduri speciale.

Articolul 7

Le asigură protecția informației parvenite pe parcursul pregătirii și realizării direcțiilor de bază ale colaborării în cadrul prezentului Acord.

Informațiile parvenite pe parcursul colaborării nu pot fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova și ale Federației Ruse.

Le se obligă de a nu difuza unor terțe, inclusiv persoanelor juridice și fizice informațiile parvenite pe parcursul colaborării bilaterale, fără acordul prealabil în scris al i, care a furnizat aceste informații.

Articolul 8

Cheltuielile financiare, legate cu realizarea activităților în domeniul colaborării militare, se efectuează în corespundere cu acorduri speciale.

Articolul 9

Prezentul Acord intră în vigoare din momentul ultimei notificări în scris, prin intermediul canalelor diplomatice, privind realizarea de către a procedurilor interne, necesare punerii în aplicare a Acordului.

Acordul se încheie pe un termen de cinci ani. Acțiunea lui se va prelungi în mod automat de fiecare dată pentru anul viitor, dacă niciuna dintre , cel puțin cu șase luni înainte de expirarea termenului ordinar, nu va înștiința partea cealaltă prin canale diplomatice referitor la intenția sa de a-l rezilia.

Încheiat la Moscova la 28 iulie 1997, în două exemplare, fiecare în limba moldovenească și rusă, ambele texte fiind egal autentice.

Pentru Guvernul Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Guvernul Federației Ruse [semnătura]

AAȘMM, F.1, inv. 1, dos. 5, ff. 23-27

Documentul nr. 165

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Ungare cu privire la colaborarea militară

24 noiembrie 1997, Budapesta

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Ungare denumite în continuare, pornind de la relațiile de prietenie dintre Republica Moldova și Republica Ungară, călăuzindu-se după scopurile și principiile Cartei ONU, prevederile Actului Final de la Helsinki și alte documente ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, ținând cont de situația internațională politico-militară actuală, eforturile statelor europene, îndreptate spre creșterea încrederii, stabilității și securității pe continent, subliniind rolul colaborării militare, desfășurate în interesele susținerii relațiilor între două țări, năzuind în organizarea relațiilor militare, bazate pe avantaj reciproc, respect, încredere și respectare a intereselor ambelor, au convenit următoarele:

Articolul 1. PRINCIPIILE DE COLABORARE

1. Colaborarea se desfășoară pe baza avantajului reciproc, intereselor comune, solicitărilor și necesităților, precum și a posibilităților, de care dispun le.
2. Colaborarea lor nu este îndreptată împotriva unei a treia țări.
3. le își asumă obligațiunile de a păstra informația obținută în cadrul colaborării militare. Transmiterea informației unei a treia se admite numai prin notificarea și consimțământul în scris al celeilalte. Calificarea informației și datelor, ce abordează interesele celeilalte nu trebuie să fie modificată în mod unilateral.

Articolul 2. FORMELE ȘI DOMENIILE DE COLABORARE

1. Vizite oficiale și întâlniri de lucru la diferite niveluri.
2. Schimb de păreri și informații privind dezarmarea, consolidarea încrederii și securității internaționale, în primul rând, a celei europene.
3. Schimb de experiență în problemele controlului civil asupra forțelor armate. Sistemul de relații între armată și societate.
4. Schimb de experiență privitor la problemele instruirii militare, pregătirea și perfecționarea ofițerilor activi. Colaborarea între instituțiile militare de învățământ.
5. Consultări în problemele economiei de apărare, gestiunii în trupe, asigurării financiare și sistemului de pensii.
6. Elaborarea temelor comune pentru consultări, în cadrul activității de cercetare științifică în forțele armate.
7. Schimb de experiență în problemele juridice, legate de serviciul militar, apărarea intereselor militarilor și în problemele asigurării sociale.
8. Dezvoltarea relațiilor în domeniul culturii, artei și sportului.
9. Colaborarea în domeniul medicinei militare și turismului.
10. Consultații și conferințe în domeniul istoriei militare și tradițiilor militare.
11. Colaborarea între mijloacele militare de informare publică și editurile militare.
12. Alte forme de colaborare și înștiințare, schimb de informații și documente privitor la teme coordonate reciproc.

Articolul 3

1. În baza prezentului Acord, le elaborează planurile anuale de colaborare, care se semnează de către persoane împuternicite până la 1 decembrie fiecare an consecutiv în fiecare dintre părți.
2. Planul de colaborare conține denumirea activităților și misiunilor, timpul și locul desfășurării, numărul persoanelor participante, forma de desfășurare și alte probleme.
3. Le vor face schimb de propuneri pentru planul general anual al activităților până la 15 octombrie al fiecărui an în formă de cerere.

Articolul 4. ASIGURAREA TEHNICO-MATERIALĂ A COLABORĂRII

1. Calculele financiare privitor la misiunile prevăzute de planul activităților se îndeplinesc ținând cont de dispozițiunile financiare ale lor conform principiului de reciprocitate.
2. Partea expeditoare suportă cheltuielile pentru deplasări și cheltuieli posibile de transport până la punctele stabilite de Partea, ce recepționează și retur, precum și diurnele membrilor delegațiilor și cheltuielile pentru asigurarea în caz de accidente.
3. Partea ce recepționează suportă cheltuielile, legate de cazare, deservire și asigurare, precum și cheltuielile pentru activitățile culturale și transportarea pe teritoriul țării.
4. În caz de necesitate, Partea ce recepționează asigură cu certitudine asistența medicală necesară. Cheltuielile transportării bolnavului în patrie le suportă Partea expeditoare.
5. Cheltuielile pentru cazare și deservirea delegațiilor, componența cărora este mai mare de 10 oameni (orchestre, ansambluri artistice, sportivi) se suportă de Partea expeditoare, dacă această chestiune nu este convenită în cadrul unui acord separat.

Articolul 5. DISPOZIȚII FINALE

1. Prezentul Acord intră în vigoare din momentul ultimei notificări în scris, prin intermediul canalelor diplomatice, privind realizarea de către a procedurilor interne, necesare punerii în aplicare a Acordului.
2. Prezentul Acord se încheie pentru un termen de 5 ani. Acțiunea lor se va prelungi în mod automat pe următorii termeni de 5 ani, dacă nici una dintre nu va notifica în scris cealaltă parte, prin canale diplomatice, cu cel puțin șase luni înainte de expirarea termenului de acțiune al prezentului Acord, despre intenția sa de a-l denunța.

Semnat la Budapesta la 24 noiembrie 1997, în două exemplare originale, fiecare în limbile moldovenească, maghiară și rusă, ambele texte fiind egal autentice. În cazul apariției unor divergențe în interpretarea și aplicarea prevederilor prezentului Acord, le se vor conduce de textul în limba rusă.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova, ministru Valeriu Pasat [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Ungare, ministru György Keleti [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 62-65

Documentul nr. 166

Protocol adițional suplimentar la Acordul dintre statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor

19 decembrie 1997

Având în vedere *Acordul dintre statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor* și protocolul adițional la acesta, ambele adoptate la Bruxelles, la 19 iunie 1995, având în vedere necesitatea de a stabili și reglementa statutul comandamentelor militare NATO și personalului acestora pe teritoriul statelor participante la Parteneriatul pentru Pace, în scopul facilitării relației cu forțele armate ale statelor concrete din Parteneriatul pentru Pace, având în vedere necesitatea de a oferi un statut corespunzător personalului forțelor armate ale statelor partenere atașat la/sau asociat cu comandamentele militare NATO, și având în vedere că circumstanțele din anumite state membre NATO sau state partenere ar putea face astfel încât să fie dezirabilă satisfacerea necesităților descrise mai sus prin intermediul prezentului protocol, le la prezentul protocol, au convenit după cum urmează:

Articolul I

În limitele prezentului Protocol:

1. Prin „Protocolul de la Paris” se are în vedere *Protocolul privind statutul comandamentelor militare internaționale, înființate în baza Tratatului Atlanticului de Nord*, încheiat la Paris, la 28 august 1952.

a) Prin „Acord”, acolo unde această sintagmă apare în *Protocolul de la Paris* se are în vedere *Acordul NATO privind Statutul Forțelor*, în felul în care a devenit aplicabil prin intermediul *Acordului dintre statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor*, încheiat la Bruxelles, la 19 iunie 1995.

b) Prin „forță” și „componentă civilă”, ori de câte ori această sintagmă apare în *Protocolul de la Paris*, se are în vedere sensul pe care acestea îl comportă în Articolul 3 din *Protocolul de la Paris* și care include și persoanele atașate la/sau asociate cu comandamentul militar al NATO din alte state participante la Parteneriatul pentru Pace.

c) Prin „persoana ce depinde de”, ori de câte ori această sintagmă apare în *Protocolul de la Paris*, se are în vedere soțul/soția unui membru al unei forțe sau componente civile, după cum sunt definiți în alineatul b din prezentul articol sau un copil al unui asemenea membru, care depinde material de acesta.

2. Prin „SFA PpP”, ori de câte ori această sintagmă apare în protocolul de față, se are în vedere *Acordul dintre statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor*, încheiat la Bruxelles, la 19 iunie 1995.

3. Prin „NATO” se are în vedere Organizația Tratatului Atlanticului de Nord.

4. Prin „comandamentul militar al NATO” se are în vedere comandamentul aliat și alte comandamente militare/organizații internaționale ce intră sub incidența Articolului 1 și a Articolului 14 din *Protocolul de la Paris*.

Articolul II

Fără a afecta drepturile statelor-membre NATO sau participante la Parteneriatul pentru Pace, dar nu sunt la prezentul protocol, le vor aplica prevederi identice cu cele stabilite în *Protocolul de la Paris*, cu excepția celor modificate prin prezentul protocol, privitoare la activitățile comandamentelor militare NATO, personalul militar și civil al acestora, efectuate pe teritoriul unei la prezentul protocol.

Articolul III

1. Suplimentar la zona în care se aplică *Protocolul de la Paris*, prezentul protocol se va aplica pe teritoriul tuturor statelor la prezentul protocol, așa cum este descris în Articolul II alineatul 1 din SFA PpP.

2. În limitele prezentului protocol, se va considera că referirile din *Protocolul de la Paris* la zona Tratatului Atlanticului de Nord includ și teritoriile menționate în alineatul 1 din prezentul articol.

Articolul IV

În scopul implementării prezentului protocol în chestiuni ce vizează statele partenere, dispozițiile *Protocolului de la Paris*, care prevăd ca diferențele de opinie să fie prezentate Consiliului Atlanticului de Nord și interpretate ca solicitând lor în cauză să negocieze între ele, fără a recurge la vreo jurisdicție din afară.

Articolul V

1. Prezentul protocol rămâne deschis pentru semnare oricărui stat semnatar al SFA PpP.
2. Prezentul protocol va fi supus ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare vor fi depuse la Guvernul Statelor Unite ale Americii, care va anunța toate statele semnatare cu privire la fiecare asemenea depunere.
3. Imediat ce două sau mai multe state semnatare își vor depune instrumentele de ratificare, acceptare sau aprobare, prezentul protocol va intra în vigoare referitor la acele state. Pentru orice alt stat semnatar, acesta va intra în vigoare la data depunerii instrumentului de rigoare.

Articolul VI

Prezentul protocol poate fi denunțat de orice parte la el printr-o notă de denunțare, adresată Guvernului Statelor Unite ale Americii, care va anunța toate statele semnatare cu privire la fiecare asemenea notificare. Denunțarea va intra în vigoare la un an de la primirea notificării de către Guvernul Statelor Unite ale Americii. După expirarea acestei perioade de un an, prezentul protocol va înceta să fie valabil pentru partea care îl denunță, cu excepția cazurilor în care este necesară soluționarea revendicărilor importante apărute înainte de data în care denunțarea intră în vigoare, însă va rămâne în vigoare pentru restul lor.

Drept pentru care, subsemnații, pe deplin autorizați, au semnat acest Protocol.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_25435.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 167

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind numirea domnului Ion Coropcean în funcția de șef al marelui stat-major - prim-vice-ministru al apărării

**Nr. 643-II
16 iunie 1998, Chișinău**

În temeiul art. 5 din *Legea cu privire la apărare*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Ion Coropcean [este numit] în funcția de șef al marelui stat major - prim-vice-ministru al apărării.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării

Președintele Republicii Moldova Petru Lucinschi

Arhivă personală

Documentul nr. 168

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Franceze cu privire la colaborarea bilaterală în domeniul apărării

15 iulie 1998, Paris

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Franceze, denumite în continuare, considerând *Tratatul de înțelegere, prietenie și colaborare între Republica Moldova și Republica Franceză*, semnat la 29 ianuarie 1993 și anume articolul 4, dorind promovarea relațiilor de prietenie și colaborare între Armata Națională a Republicii Moldova și Forțele Armate ale Republicii Franceze și dorind să desfășoare o colaborare în domeniul apărării, au convenit următoarele:

Articolul 1

Se institue o colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Franceze în corespundere cu legislațiile moldovenească și franceză în vigoare pe teritoriul statului.

Această colaborare este exercitată între forțele armate și serviciile importante ale ministerelor apărării în domeniile de interes comun și referitor la subiectele de interes reciproc clar definite.

Articolul 2

Colaborarea poate fi realizată în diferite domenii ale apărării, și anume:

2.1. Schimb de opinii și de informații referitoare la concepțiile apărării și securității, doctrinele militare, reformele sistemelor de apărare, chestiunile politice militare și strategice privind apărarea și securitatea europeană.

2.2. Tipurile de organizare și de echipare a forțelor armate, a rezerviștilor și asigurarea lor logistică.

2.3 Administrarea și gestiunea personalului civil și militar.

2.4. Instruirea (formarea și perfecționarea) ofițerilor, plutonierilor și funcționarilor civili ai ministerelor apărării.

2.5. Comunicarea și informația în armată.

2.6. Controlul politic asupra forțelor armate.

2.7. Protecția juridică și socială a militarilor.

2.8. Legislația și regulamentele militare.

2.9. Istoria militară.

2.10. Activitățile sportive în cadrul Consiliului internațional al sportului militar.

2.11. Cultura militară și organisme sociale ale armatei.

Articolul 3

3.1. Această colaborare este realizată conform uneia din următoarele forme:

1. Vizite oficiale ale delegațiilor lor la nivel de responsabili ai serviciilor vizate.

2. Acordarea burselor în învățământul militar, conform procedurilor în vigoare din fiecare stat.

3. Vizite între Statele major și unitățile militare, călătorii în scopul studierii efectuate între școlile militare, escale ale aparatelor de zbor.

4. Consultații și schimb de experiență sub formă de conferințe, simpozioane, colocvii, seminare.

5. Schimb de informație, de documente, de studii.

6. Manifestații sportive în cadrul Consiliului internațional al sportului militar.

3.2. Vizitele oficiale, precum și alte forme de colaborare se organizează în dependență de necesitățile stabilite de ambele.

Articolul 4

În scopul consolidării înțelegerii și încrederii reciproce între autoritățile de vârf, le realizează la intervale regulate vizite ale unei autorități de nivel ministerial, ale șefilor de state-major ale armatelor sau ai unui serviciu important

Articolul 5

În scopul coordonării și controlului privind colaborarea între forțele armate, s-a creat un grup de lucru mixt moldo-francez, co-prezidat de un responsabil militar de la fiecare stat. El este constituit, pentru fiecare parte, dintr-un secretar și un atașat al apărării, sau în lipsa acestuia, dintr-un colaborator al ambasadei. Acest grup de lucru se întrunește în fiecare an în mod alternativ la Chișinău și la Paris. El face bilanțul lucrului pe anul care s-a scurs și fixează planul colaborării pentru anul următor. Acest plan include subiectul acțiunilor decise, formele, datele, locurile de realizare și autoritățile responsabile. El este semnat de către copreședinți

Toate subiectele de natură să contribuie la realizarea obiectivului prezentului Acord pot fi înscrise de comun acord la ordinea de zi, precum și subiectele de natură mai generală vizând doctrinele militare sau strategice și viitorul securității europene. Ordinea de zi trebuie să fie stabilită cel târziu cu o lună înainte de reuniunea anuală a grupului de lucru.

Articolul 6

Înainte și până la stabilirea unui acord general de securitate între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Franceze, se aplică următoarele reguli:

- le se obligă să protejeze informația clasificată la care ele ar putea avea acces în cadrul prezentului Acord în conformitate cu legislațiile lor naționale;
- informația și materialele clasificate sunt transmise doar pe căi oficiale sau pe căi stipulate de serviciile de securitate desemnate de . Această informație și aceste materiale poartă indicația nivelului lor de clasificare și a statului de origine;
- orice echipament sau informație primită în cadrul prezentului Acord nu trebuie să fie transferată, divulgată, difuzată direct sau indirect, temporar sau definitiv forțelor, persoanelor sau individualităților neautorizate fără acordul scris în prealabil de Partea de origine.

Articolul 7

Principiile de finanțare a acestei colaborări sunt următoarele:

7.1. Partea care delegă acoperă cheltuielile de transport tur-retur între punctul de plecare și locul de destinație al statului gazdă.

7.2. Partea gazdă acoperă cheltuielile:

- pentru delegațiile și stagiunile de scurtă durată în afara școlilor, transportul de serviciu de la locul de destinație convenit pe teritoriul său, cazare și restaurant, cheltuielile ce țin de activitatea propriu-zisă (adunare, stagiu) și de manifestațiile culturale pe care ea le organizează, comunicațiile de serviciu destinate statului ce delegă;
- pentru stagieri cu aflare de lungă durată în școli sau instituții de învățământ militar, stagiere și aflare în corespundere cu legislația și reglementarea statului gazdă;

7.3. Dreptul la prestări ale serviciului medical militar al ambelor și asumarea cheltuielilor financiare ale acestor prestări sunt determinate de legile și regulamentele în vigoare în Moldova și în Franța.

Articolul 8

Orice diferend, privind interpretarea sau aplicarea prezentului Acord este soluționat pe calea negocierilor între.

Articolul 9

La înțelegerea reciprocă a lor, în prezentul Acord pot fi introduse modificări și completări, perfectate în modul convenit într-un Protocol separat, care va fi parte integrantă a Acordului.

Articolul 10

Prezentul Acord se încheie pentru un termen de trei ani. Acțiunea lui se va prelungi în mod automat pentru următoarele termene consecutive de trei ani, dacă niciuna dintre nu va înștiința în scris cealaltă parte, cu cel puțin șase luni până la expirarea acțiunii prezentului Acord, despre intenția sa de a-l denunța.

Întocmit la 15 iulie 1998 în orașul Paris în două exemplare fiecare, în limba moldovenească și franceză, ambele texte fiind egal autentice.

Ministrul apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Ministrul apărării al Republicii Franceze [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv.1, dos. 5, ff. 204-208

Documentul nr. 169

Acord între Ministrul Apărării al Republicii Moldova și Ministrul Apărării Naționale al Republicii Polone privind colaborarea în domeniul militar

27 octombrie 1998, Varșovia

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Polone, denumite în continuare, reafirmând atașamentul său față de scopurile și principiile Cartei ONU, prevederilor *Actului Final de la Helsinki*, *Cartei de la Paris pentru o nouă Europă*, *Tratatului privind Forțele Armate Convenționale în Europa*, dorind să stabilească și să dezvolte relații reciproc avantajoase în domeniul colaborării tehnico-militare, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1

Le vor colabora în sfera propriilor competențe determinate în dreptul interior al Statului fiecareia dintre pe principiul egalității în drepturi și al avantajului reciproc și conform principiilor aplicate în dreptul internațional și în practicile internaționale.

Articolul 2

1. Le vor colabora îndeosebi în următoarele domenii:

- a) construcția militară și planificarea de apărare;
- b) învățământul și știința militară;
- c) activitatea de cadre incluzând: școlarizarea militarilor și a cadrelor civile ale resorturilor de apărare;
- d) participarea la acțiunile Programului *Parteneriat pentru Pace*, la misiuni de pace și umanitare, precum și la alte acțiuni ale organizațiilor internaționale;
- e) înzestrarea și echipamentul militar, precum și lucrările de cercetare științifice și dezvoltare în domeniul tehnicii militare, de asemenea al standardizării și metrologiei militare;
- f) topografie și geodezie;
- g) asistența juridică;
- h) activitatea culturală și sportivă;

- i) schimb turistic în perioada concediilor;
- j) probleme de asigurare medicală;
- k) informarea opiniei publice.

2. Domeniile menționate în aliniatul 1 al prezentului articol pot fi reglementate în detaliu în protocoalele suplimentare la prezentul Acord, care vor fi semnate de către reprezentanții împuterniciți ai lor.

Articolul 3

Le vor realiza colaborarea, îndeosebi, sub următoarele forme:

- a) vizite oficiale și întâlniri de lucru;
- b) consultații, conferințe, seminare, ateliere de lucru;
- c) studii și practici în școlile superioare militare și în unitățile militare de cercetare-dezvoltare, schimb de lectori și stagii în diferite domenii;
- d) participarea în calitate de observatori la aplicațiile militare;
- e) schimb de informații și documentație;
- f) vizite în unitățile și instituțiile militare;
- g) acțiuni culturale și sportive.

Articolul 4

Baza de colaborare pe anul respectiv o constituie acceptarea reciprocă a planului anual de colaborare;

1. Le prezintă concluzii și propuneri referitoare la planul menționat în aliniatul 1 până la 15 octombrie a anului precedent celui pentru care s-a întocmit planul.

2. Planul anual de colaborare va fi pregătit de către Grupul de lucru, compus din reprezentanții lor până la data de 15 noiembrie a anului precedent celui pentru care s-a întocmit planul.

3. Planul anual de colaborare va fi semnat de către reprezentanții împuterniciți ai lor până la data de 15 decembrie a anului precedent celui pentru care s-a întocmit planul.

4. În planul anual de colaborare se detaliază acțiunile, precum și formele, termenele și locul lor de realizare și, de asemenea, numărul de participanți.

Articolul 5

Schimbul de delegații rezultat din planurile de colaborare bilaterală se va desfășura pe principiul reciprocității și luând în considerație următoarele:

1. Partea-oaspete va asigura cheltuielile de protocol ale membrilor delegației sale:

- a) transportul până la locul stabilit anterior pe teritoriul statului i-gazdă
- b) diurna pe perioada șederii;
- c) documentele cerute de către autoritățile statului i-gazdă necesare plecării și părăsirii teritoriului.

2. Partea-gazdă asigură pe cont propriu membrilor delegației i-oaspete următoarele:

- a) transportul pe teritoriul propriului stat;
- b) masa;
- c) cazarea;

3. Pentru cazuri urgente, partea-gazdă asigură ajutor medical și asistența stomatologică în instituțiile militare de ocrotire a sănătății. Cheltuielile pentru întoarcerea bolnavului în țară le suportă partea-oaspete.

Articolul 6

Principiile de acoperire a altor cheltuieli decât cele menționate în articolele 4 și 5 vor fi înscrise în protocoalele suplimentare la prezentul Acord.

Articolul 7

1. Informațiile și documentele accesibile în cadrul prezentului Acord vor fi păstrate conform legilor în vigoare din statul i care a primit informația.

2. O informație oarecare, considerată ca nepublicabilă de către partea care o furnizează și o face inaccesibilă, nu poate fi dezvăluită sau transmisă unei terțe fără exprimarea în scris a acordului prealabil al i respective.

3. Problemele detaliate legate de protecția informației vor fi reglementate de către în Protocolul suplimentar la prezentul Acord, care va fi semnat de către reprezentanții împuterniciți ai lor.

Articolul 8

Diferențele privind interpretarea și/sau aplicarea prevederilor prezentului Acord, vor fi reglementate de către pe calea consultărilor bilaterale sau a tratativelor directe.

Articolul 9

La înțelegerea reciprocă a lor, în prezentul Acord pot fi introduse modificări și completări, perfectate în modul convenit într-un Protocol adițional, care va fi parte integrantă a Acordului. Protocolul va intra în vigoare potrivit prevederilor articolului 10 al prezentului Acord.

Articolul 10

Prezentul Acord intră în vigoare la data primirii ultimei înștiințări în scris, prin canale diplomatice, despre îndeplinirea de către a procedurilor interne necesare intrării lui în vigoare.

Prezentul Acord se încheie pentru un termen de cinci ani. Acțiunea lui se va prelungi în mod automat de fiecare dată pentru următorul termen de cinci ani, dacă niciuna dintre nu va înștiința în scris cealaltă parte, prin canale diplomatice, cu cel puțin șase luni până la expirarea acțiunii prezentului Acord, despre intenția sa de a-1 denunța.

Întocmit la Varșovia la 27 octombrie 1998 în două exemplare originale în limbile moldovenească, poloneză și engleză, toate textele fiind egal autentice. În cazul apariției unor divergențe în interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului Acord, textul în limba engleză va fi de referință.

Ministrul apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Cu autorizarea ministrului apărării naționale al Republicii Polone [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 33-37

Documentul nr. 170

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Statul Major general al Republicii Turcia cu privire la colaborarea în domeniile militar de instruire, tehnică și știință

19 noiembrie 1998, Ankara

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Statul-Major General al Republicii Turcia, numite în continuare, confirmând angajamentele conform *Tratatului de Prietenie și Colaborare* din 3 iunie 1994 între Republica Moldova și Republica Turcia, având dorința de a dezvolta relațiile de prietenie și cooperare în așa fel, încât să fie cuprins domeniul de cooperare militară, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul I. SCOPUL

Scopul acestui Acord constă în stabilirea și implementarea colaborării între în domeniile militare, conform competenței lor, definite de legislația lor națională.

Articolul II. SFERA DE ACȚIUNE

Sfera de acțiune a acestui Acord cuprinde schimb de efectiv, informație și experiență în conformitate cu activitățile de instruire și educație militară, domeniile tehnică și știință, logistică și politica de achiziții etc., determinate de acorduri suplimentare semnate conform prezentului Acord.

Articolul III. DOMENIILE COLABORĂRII MILITARE PRIVIND INSTRUIREA, TEHNICA ȘI ȘTIINȚA

Le stabilind un mecanism de consultare și informare, vor colabora în următoarele domenii:

- a) instruire și educație militară;
- b) industria de apărare, logistică și achiziții;
- c) tehnologie militară și științifică, dezvoltare și inovație;
- d) medicină militară;
- e) activități sociale și culturale.

Articolul IV. PRINCIPII DE COLABORARE

1. Le pot face schimb de experiență și informație obținută în domeniile de colaborare, menționate în Articolul 3 al prezentului Acord, prin căi legale de la terțe părți, fără a cauza prejudiciu prevederilor acordurilor bilaterale sau multilaterale, conform exigențelor acestor acorduri.

2. Le vor determina detaliile aplicării lor în aceste domenii de colaborare prin acorduri de implementare, aranjamente tehnice etc.

3. Le vor întocmi planuri anuale de implementare cu scopul de a implementa activități de colaborare în educația militară și industria militară, acceptate reciproc.

4. Colaborarea se va realiza luând în considerare avantajele reciproce și solicitările lor pe bază de reciprocitate.

5. Activitățile de colaborare în domeniul educației militare, învățământului militar și industriei de apărare vor continua prin vizite reciproce, care se vor efectua la diferite nivele.

6. Excedentul de echipament de apărare al unei poate fi transferat altei, deservirea în continuare a acestui echipament poate fi asigurată în conformitate cu principiile și procedurile care vor fi convenite reciproc.

7. Le vor avea punctul lor de vedere asupra discuțiilor posibile fără amânările, care pot apărea în timpul implementării colaborării.

8. Colaborarea între nu va afecta interesele unei terțe.

Articolul V. SECURITATEA INFORMAȚIEI CLASIFICATE

1. Personalul lor să fie avertizat prin acest Acord sau alte acorduri suplimentare și aranjamente privitor la faptul că nici ei nici membrii familiilor lor nu vor divulga informația despre Forțele Armate ale i, ce recepționează. Nu vor viola regulile cu privire la confidența informației militare clasificate.

2. Comunicarea oricărei informații obținute prin această colaborare militară unei terțe va fi posibilă numai prin consimțământul în scris al instituției corespunzătoare a celeilalte.

3. Le vor respecta reciproc regulile de securitate privitor la informația clasificată.

Articolul VI. OBLIGAȚIUNILE LOR ÎN CONFORMITATE CU ALTE ACORDURI INTERNAȚIONALE

Prevederile acestui Acord nu vor afecta obligațiunile lor, ce reiese din alte acorduri internaționale la care sunt parte și nu vor fi folosite în detrimentul securității și integrității teritoriale ale statelor lor.

Articolul VII . SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

Le vor soluționa pe calea negocierilor litigiile apărute în interpretarea și implementarea acestui Acord. În cazul în care nu se va obține niciun rezultat pe parcursul a 60 de zile, fiecare parte poate rezilia acest Acord prin notificare în scris cu 30 de zile înainte de data rezilierii.

Articolul VIII. EXPIRAREA MISIUNII

Activitățile efectivului militar, care a încălcat legile i-gazdă pe teritoriul ei, trebuie să fie stopate.

Articolul IX. AMENDAMENTE ȘI REVIZUIRI

Ambele pot propune, în scris, amendamente și revizuiți la Acord. Negocierile vor începe peste 30 zile din ziua notificării în scris.

Articolul X.REZILIEREA

Prezentul Acord se încheie pentru o perioadă de 5 ani. Acțiunea lui se va prelungi în mod automat pe următoarele perioade de 1 an, dacă niciuna dintre , cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea termenului de acțiune al acestuia, nu va notifica în scris cealaltă parte despre intenția sa de a-l denunța.

Articolul XI. INTRAREA ÎN VIGOARE

Prezentul Acord intră în vigoare la data ultimei notificări de către , privind îndeplinirea procedurilor interne corespunzătoare, necesare intrării lui în vigoare.

Încheiat la Ankara la 19 noiembrie 1998, în două exemplare originale, fiecare în limbile moldovenească, turcă și engleză, toate textele fiind egal autentice. În cazul apariției unor divergențe de interpretare a prevederilor Acordului, textul în limba engleză va fi de referință.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova,
ministrul apărării al Republicii Moldova Valeriu Pasat [semnătura]

Pentru Statul Major General al Republicii Turcia,
șeful statului major general al Republicii Turcia Huseyin Kivrikoglu [semnătura]

AAȘMM, F.1, inv. 1, dos 5, ff.46-50

Documentul nr. 171

Raportul Comitetului director politico-militar al Parteneriatului pentru Pace cu privire la măsurile adoptate în cadrul programului PpP

25 aprilie 1999

SPRE UN PARTENERIAT PENTRU SECOLUL XXI. UN PARTENERIAT ÎMBUNĂTĂȚIT ȘI MAI OPERAȚIONAL

GENERALITĂȚI

1. La summit-ul NATO de la Madrid, Alianța a inaugurat Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic (EAPC) și, la recomandarea Grupului de nivel înalt, a introdus o serie de îmbunătățiri semnificative la Parteneriatul pentru Pace. Implementarea acestor recomandări, care au inclus consultări politice, aspecte operaționale și de luare a deciziilor, este dusă acum la bun sfârșit. Dezvoltarea PpP rămâne un proces dinamic și, anticipând un rol mai important al Parteneriatului în viitor, NAC a fost desemnat să elaboreze un pachet consecvent de măsuri privind consolidarea capacităților operaționale ale PpP pentru summit-ul de la Washington.

2. Datorită succesului obținut de Parteneriat după Madrid și pentru a face față provocărilor secolului ce urmează, la summit-ul de la Washington, șefii de state și guverne NATO sunt invitați să aprobe noi măsuri pentru a dezvolta în continuare un Parteneriat îmbunătățit și mai operațional. Summit-ul de la Washington va aproba Cadrul politico-militar pentru operațiunile PpP sub egida NATO, Procesul de planificare și revizie (PARP) extins și adaptat și o cooperare practică mai solidă, rezultate din procesul de îmbunătățire. Summit-ul de la Washington va introduce Conceptul capacităților operaționale pentru operațiuni PpP sub egida NATO, ca element nou al Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, menit să consolideze capacitățile operaționale ale PpP. În plus, summit-ul va pune un accent sporit pe instruire și educație.

CONTEXTUL MAI LARG AL SUMMIT-ULUI

3. La Washington, șefii de state și guverne NATO vor aproba o serie de măsuri menite să definească rolul Alianței în secolul XXI. Conceptul strategic actualizat va reflecta, printre altele, importanța crescândă a gestionării crizelor, precum și cea a Parteneriatului și cooperării. Alianța va aproba un plan de acțiuni pentru aderare (MAP), menit să ajute partenerii ce aspiră la statutul de membru. Participarea la Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional este o componentă esențială a acestui plan. O inițiativă a capacităților de apărare (DCI) va sprijini capacitatea Alianței de a realiza întreaga gamă a misiunilor ei. În timp ce această inițiativă va aborda, printre altele, provocările viitoarelor operațiuni multinaționale ale Alianței, aceasta va avea și consecințe pentru interoperabilitatea între forțele Alianței și cele ale partenerilor. Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional va sprijini aceste inițiative prin consolidarea cooperării dintre Alianță și parteneri și îmbunătățirea capacității partenerilor de a contribui la operațiunile PpP sub egida NATO.

PARTENERIATUL ÎN PERIOADA DE DUPĂ MADRID

4. Dezvoltarea Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic și consolidarea PpP după summit-ul de la Madrid au generat în parteneriat mai capabil, apt să aducă o contribuție importantă și sporită la întărirea încrederii, securității și stabilității în zona euro-atlantică. Acest parteneriat este marcat de dimensiunea politică extinsă a EAPC și de o cooperare reușită în cadrul PpP. Prin implementarea documentului său de bază, EAPC s-a dovedit un for util pentru consultări politice în diverse domenii, de la evoluția situației din Bosnia-Herțegovina și criza din Kosovo până la subiecte generale, precum menținerea păcii și cooperarea în domeniul securității regionale. EAPC a oferit, de asemenea, cadru pentru dezvoltarea unor noi domenii de cooperare, precum deminarea umanitară, controlul asupra transferului de arme de calibru mic, coordonarea în caz de dezastre și asistență umanitară prin intermediul Centrului euro-atlantic de coordonare a măsurilor împotriva dezastrelor (EADRCC).

5. Parteneriatul pentru Pace este mecanismul principal de făurire a legăturilor practice de securitate între Alianță și partenerii săi. Prin programe detaliate, care reflectă capacitățile și interesele individuale ale partenerilor, aliații și partenerii lucrează pentru transparență în planificarea și bugetul apărării naționale, controlul democratic al forțelor de apărare, pregătirea pentru dezastre civile și alte situații de urgență; pentru dezvoltarea capacității de a lucra împreună, inclusiv în operațiuni PpP sub egida NATO.

6. Mai mult decât atât, PpP și-a demonstrat caracterul flexibil și operațional și în cadrul programelor adaptate de asistență, ca în cazul Albaniei, și rolul de element în abordarea generală a Alianței, pentru a face față crizei din Kosovo. Acest lucru a inclus consultări cu partenerii din regiune. PpP a jucat un rol semnificativ și în pregătirea statelor-aspirante la un posibil statut de membru și a fost util, în special, în sprijinirea aderării Republicii Cehe, Ungariei și Poloniei.

7. Parteneriatul va continua să evolueze, păstrându-și în același timp principiile și elementele sale de bază. Elementele sale politice, de luare a deciziilor, și cele practice îmbunătățite, pot fi luate drept bază pentru viitor.

PARTENERIATUL ÎMBUNĂTĂȚIT ȘI MAI OPERAȚIONAL

8. La summit-ul de la Washington, șefii de state și guverne vor marca ducerea la bun sfârșit a procesului de îmbunătățire început la Madrid. Va fi aprobat Cadrul politico-militar, iar Procesul de planificare și revizie (PARP), extins și adaptat, va face un nou pas înainte. Mai mult, summit-ul va lansa Conceptul capacităților operaționale (OCC) pentru operațiuni PpP sub egida NATO și va pune un accent sporit pe instruire și educație în cadrul PpP. Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional va continua să țină cont de întreaga gamă de obiective stabilite în baza documentului-cadru al PpP, din 1994. Parteneriatului i se va stabili o calitate nouă și un caracter nou, care vor reflecta, în parte, domeniul de aplicare sporit și caracterul mai operațional al PpP, rezultat din procesul de îmbunătățire.

9. În plus, Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional va ține cont de lecțiile învățate și de experiența practică dobândită în IFOR și SFOR. Viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO, care introduc noi cerințe și provocări, vor fi, după toate probabilitățile, multinaționale la nivelurile inferioare, implicând parteneri atât în structurile de comandă, cât și în cele de forțe. Probabil, la nivel de stat, forțele vor fi alcătuite din elemente mai mici, eventual la nivel de batalion sau la niveluri inferioare, operațiunile vor fi desfășurate în afara teritoriului NATO și vor avea o durată mai lungă decât planificase NATO în trecut. Asemenea operațiuni vor valoriza mai intens interoperabilitatea și vor prezenta provocări mai mari pentru menținerea eficienței militare.

10. Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional va ajuta la pregătirea partenerilor pentru colaborare cu Alianța în aceste operațiuni, în special prin intermediul OCC. Acesta se va concentra asupra eficienței militare și asupra interoperabilității pe timp de pace, îmbunătățind capacitatea Alianței de a pune în funcțiune o forță multinațională eficientă și durabilă, împreună cu partenerii, atunci când o criză va face necesar acest lucru.

IMPACTUL SUMMIT-ULUI DE LA MADRID ASUPRA ÎMBUNĂTĂȚIRII PpP

11. Cadrul politico-militar pentru operațiunile PpP sub egida NATO, inițiat la Madrid, stabilește principiile, modalitățile și alte tipuri de îndrumare privind implicarea partenerilor în consultări politice și în luarea de decizii, în planificarea operațională și în aranjamentele de comandă. Acest fapt le va permite partenerilor să participe, cât mai strâns posibil, la planificarea și executarea operațiunilor PpP sub egida NATO și va oferi garanții că partenerilor, care se vor alătura la viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO, li se vor oferi posibilități adecvate de a contribui la furnizarea de îndrumare politică și supraveghere a unor astfel de operațiuni, efectuate sub autoritatea supremă a NAC în luarea deciziilor. *Cadrul politico-militar*, Conceptul capacităților operaționale și Conceptul forțelor operative multinaționale inter-arme (CJTF), luate împreună, vor oferi o bază politico-militară pentru implicarea forțelor și a altor capacități ale partenerilor în viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO. Cadrul politico-militar ce va fi aprobat la summit-ul de la Washington este inclus în Anexa A.

12. Procesul de planificare și revizie (PARP), extins și adaptat, va rămâne un instrument important de îmbunătățire a interoperabilității forțelor și capacităților declarate disponibile pentru activitățile PpP. Forțele și capacitățile identificate prin intermediul PARP vor fi disponibile, în principiu, pentru operațiuni PpP sub egida NATO. Ghidul ministerial PARP va contribui la conturarea acestor forțe și capacități prin intermediul cadrului pe care îl va stabili pentru viitoarele obiective ale Parteneriatului și, printre altele, va oferi o direcție strategică pentru dezvoltarea viitoarelor capacități oferite de parteneri pentru PpP. Prin nou-stabilitele obiective ale Parteneriatului, Alianța și partenerii vor oferi forțe și capacități suplimentare, considerate valoroase pentru realizarea cu succes a operațiunilor PpP sub egida NATO. Un rezumat al modului de implementare a PARP extins și adaptat este inclus în Anexa B.

13. Cooperare îmbunătățită în domeniul apărării și cel militar. Raportul Grupului de nivel înalt (SLG) a solicitat comitetelor superioare și autorităților militare NATO să susțină îmbunătățirea PpP, printre altele, oferindu-le partenerilor posibilitatea de a se implica mai intens în activitatea comisiilor PpP; prin extinderea domeniului de aplicare a exercițiilor PpP, pentru a reflecta întreaga gamă de noi misiuni ale Alianței prin implicarea ofițerilor țărilor partenere în activitatea PpP, în cadrul comandamentului militar NATO.

Domeniul general al cooperării PpP s-a extins considerabil și partenerii sunt din ce în ce mai implicați în activitatea comisiilor și în cea practică, fapt ce contribuie la dezvoltarea programului PpP. Un rezumat al apărării și cooperării militare, cu recomandări și îndrumări pentru continuarea activităților în aceste domenii este inclus în Anexa C.

ELEMENTE NOI DE LA WASHINGTON

14. Conceptul capacităților operaționale (OCC) are scopul de a consolida capacitățile operaționale PpP prin stabilirea mijloacelor suplimentare pe timp de pace și a mecanismelor privind îmbunătățirea interoperabilității forțelor partenere și, prin urmare, capacitatea forțelor Alianței și partenerilor de a acționa împreună în viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO. Acest lucru va oferi o flexibilitate mai mare, prezizibilitate cu privire la eventualele contribuții și capacitatea de a îmbina forțe adaptate pentru a pregăti și susține viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO. Se va ține cont și de acțiunile în curs de desfășurare privind multinaționalitatea și formațiunile multinaționale în cadrul PpP. Conceptul capacităților operaționale va dezvolta în continuare ideea unificării forțelor și capacităților potențial disponibile pentru astfel de operațiuni. Dezvoltarea relațiilor de lucru îmbunătățite pe timp de pace între statele-majore ale partenerilor și cel al comandamentului Alianței și dintre formațiunile aliate și partenere ar facilita integrarea acestor forțe într-o forță condusă de NATO. Aceste relații ar oferi aranjamente mai structurate decât cele ce există la ora actuală în cadrul PpP. Un alt element central al conceptului trebuie să-l reprezinte mecanismele de apreciere și evaluare a capacităților operaționale ale forțelor declarate. În cele din urmă, Conceptul capacităților operaționale, remarcând utilitatea dovedită SFA NATO, va examina, în măsura posibilităților, mecanisme precum susținerea statului-gazdă ce ar putea facilita desfășurarea operațiunilor comune cu partenerii, conduse de NATO. O descriere a Conceptului capacităților operaționale este inclusă în Anexa D.

15. Se va elabora un program PpP de îmbunătățire a instruirii și educației (TEEP) cu scopul de a optima și perfecționa instruirea și educația în cadrul Parteneriatului. Programul va avea drept scop creșterea capacității de a face față, în instruire și educație, cerințelor actuale și viitoare ale Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, concentrându-se în special pe interoperabilitate; promovarea unei cooperări și a unui dialog mai intense între comunitățile mai largi de apărare și securitate din cadrul NATO și statele-partenere. Acesta va utiliza la maxim capitalul uman investit în Parteneriat, va promova sinergia și eficiența dintre activitățile de instruire și educație ale PpP și le va ajusta mai bine la necesitățile în evoluție ale Parteneriatului. Importanța crucială a instruirii și educației pentru obținerea interoperabilității în domeniile-cheie ale conceptelor, doctrinei, procedurilor și limbilor de comunicare este bine cunoscută. Această importanță va crește pe măsura dezvoltării în continuare a Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional. TEEP va examina atât activitățile NATO, cât și cele ale statelor și va aborda aceste activități „în spiritul PpP”. Acesta va elabora recomandări privind îmbunătățirea și optimizarea instrumentelor disponibile și a mecanismelor specifice de apreciere și evaluare. El va pune un accent deosebit pe colaborare și instruire distribuită, inclusiv prin intermediul centrelor de instruire PpP, Consorțiului Academiiilor de Apărare și Institutelor de Studii de Securitate și Rețelei de simulare PpP. O descriere a TEEP este inclusă în Anexa E.

CALEA DE URMAT

16. La summit-ul de la Washington, șefii de state și guverne vor fi invitați să aprobe raportul privind Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional. Comitetul director politico-militar va începe imediat acțiuni suplimentare în vederea dezvoltării Conceptului capacităților operaționale, instruirii și educației în cadrul PpP, bazându-se pe orice îndrumare suplimentară furnizată la summit. Un raport preliminar cu privire la dezvoltarea Conceptului capacităților operaționale, instruirii și educației va fi disponibil, cel târziu, la jumătatea lunii septembrie a anului 1999. Conceptul capacităților operaționale va fi gata pentru aprobare la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999 - ca parte a unui raport global privind implementarea Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional - cu implementarea acestuia în anul 2000 și în anii următori. Solicitățile cu privire la resursele unui Parteneriat îmbunătățit și mai operațional trebuie luate în calcul deopotrivă de aliați și de parteneri, inclusiv toate elementele Conceptului capacităților operaționale și in-

struirea și educația, așa cum se vor dezvolta ele de-a lungul timpului. Rentabilitatea și accesibilitatea vor fi considerentele-cheie în dezvoltarea în continuare a Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional. În conformitate cu activitățile curente ale PpP, implementarea se va baza în mare măsură pe bugetele de apărare ale statelor și pe alocările de efective. Având în vedere multe alte solicitări de resurse finanțate în comun și preocupările exprimate de autoritățile militare NATO, cerințele cu privire la resursele finanțate în comun vor trebui, totuși, ținute la evidență. Consiliul superior de resurse, în consultare cu autoritățile militare NATO și Comitetul pentru buget civil vor trebui, prin urmare, să fie invitate să ofere, luând în considerație experiența lor privind cheltuielile PpP până în prezent, o evaluare inițială a potențialelor solicitări de resurse și accesibilității lor până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999.

RECOMANDĂRI

18. Consiliul este invitat să:

a) ia în considerație raportul de față, inclusiv anexele sale și să aprobe recomandările cuprinse în acestea și în special:

- să aprobe Proiectul Conceptului capacități operaționale din Anexa D;
- să aprobe Proiectul Programului de îmbunătățire a instruirii și educației în cadrul PpP din Anexa E;

b) să accepte transmiterea acestui raport și anexelor sale Alianței, șefilor de state și guverne NATO și celor ai statelor-partenere și, respectiv, reuniunilor EAPC de nivel înalt;

19. După summit, Consiliul:

a) va solicita Comitetului director politico-militar ca, în consultare cu partenerii, și luând în calcul sugestiile ulterioare ale autorităților militare NATO, să definitiveze în întregime Conceptul capacităților operaționale până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999 și să furnizeze NAC un raport preliminar, până la jumătatea lunii septembrie 1999;

b) va solicita Comitetului director politico-militar ca, în consultare cu partenerii, și luând în calcul sugestiile ulterioare ale autorităților militare NATO, să ofere recomandări pentru dezvoltarea în continuare a instruirii și educației în cadrul PpP, până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999;

c) va solicita Comitetului director politico-militar ca, în consultare cu partenerii, să elaboreze un raport general privind implementarea Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, inclusiv progresele înregistrate de autoritățile militare NATO și de comitetele de resort în baza Cadrului politico-militar al operațiunilor PpP sub egida NATO și progresele înregistrate în PARP extins și adaptat, până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999;

d) va solicita Consiliului superior de resurse ca, în consultare cu autoritățile militare NATO și Comitetul pentru buget civil să ofere, luând în calcul experiența lor privind cheltuielile PpP până în prezent, o evaluare a potențialelor cerințe pentru resurse și a rentabilității Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999.

Anexa A

Cadrul politico-militar al operațiunilor PpP sub egida NATO

SCOPUL

1. Scopul acestui document este de a stabili „un cadru politico-militar pentru operațiunile PpP sub egida NATO, pentru a permite partenerilor să participe, cât mai strâns posibil, la planificarea și executarea activităților PpP și a demonstra că partenerilor ce se vor alătura la viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO li se vor oferi posibilități adecvate de a contribui la asigurarea îndrumării politice și a supravegherii acestor operațiuni”, cum s-a prevăzut de către miniștrii de externe, în baza raportului Grupului consolidat de nivel înalt pentru îmbunătățirea PpP. Scopul principal al acestui cadru este de a stabili principiile, modalitățile și alte forme de îndrumare pentru implicarea partenerilor în consultările politice și în luarea deciziilor, în planificarea operațională și în aranjamentele de comandă.

DOMENIUL DE APLICARE ȘI CONTEXTUL

2. Operațiunile PpP sub egida NATO sunt definite ca operațiuni neprevăzute de Articolul 5, ce utilizează structurile militare NATO și încorporează contribuții ale țărilor PpP, desfășurate sub autoritatea supremă a Consiliului Nord-Atlantic (NAC) în luarea deciziilor. Alte tipuri de operațiuni de răspuns la criză, neprevăzute de Articolul 5, de exemplu cele ce implică doar aliați sau diferite combinații de aliați, parteneri și alte țări, funcționând în baza unor aranjamente ad-hoc, fiind și ele posibile, dar trebuind tratate în afara domeniului de aplicare al prezentului Cadru politico-militar și al mandatului oferit de aceasta.

3. Din punctul de vedere al NATO, acest Cadru politico-militar face parte dintr-un cadru mai larg de documente conceptuale și practice și de aranjamente elaborate pentru noile misiuni ale Alianței, care depășesc apărarea colectivă. Alte elemente-cheie ale acestui cadru mai larg sunt: noul concept strategic, noua structură de comandă militară a NATO, Conceptul forțelor operative multinaționale inter-arme (CJTF) și implementarea militară a acestui concept în cadrul structurii de comandă referitoare la elementele statului-major al CJTF, procesul de planificare a apărării și noul sistem de planificare a operațiunilor NATO. În PpP, acest Cadru politico-militar face parte dintr-o încercare mai amplă de a realiza obiectivele generale care au ghidat Grupul de nivel înalt (SLG) în activitatea sa de îmbunătățire a PpP: de a dezvolta un rol mai operațional pentru PpP, de a asigura o implicare mai largă a partenerilor în procesul PpP de planificare și luarea deciziilor, de a consolida elementul de consultări politice în PpP. El contribuie, de asemenea, la realizarea obiectivului Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic, după cum se menționează în documentul de bază EAPC, de a oferi țărilor partenere, în cea mai mare măsură posibilă, posibilități sporite în luarea deciziilor referitoare la activitățile la care participă. Alte elemente, ale acestor încercări mai largi, aflate în legătură strânsă, sunt Procesul de planificare și revizie (PARP) extins și adaptat și intensificarea cooperării militare în cadrul PpP, inclusiv prin instruire și exerciții, formațiuni multinaționale, elemente ale statului-major PpP (PSE) în statele-majore și comandamentele militare NATO, relații de lucru pe timp de pace și alte măsuri ce vizează îmbunătățirea PpP operațional.

FORME ȘI FAZE DE IMPLICARE A PARTENERILOR

5. Implicarea partenerilor poate, în principiu, fi realizată în două moduri: prin intermediul reprezentanților naționali și prin intermediul ofițerilor cu funcții internaționale ai statelor-partenere. În timp ce prima formă permite reprezentarea directă a opiniilor și intereselor statelor-partenere, cea de-a doua este importantă ca o recunoaștere a contribuției partenerilor la un parteneriat autentic și ca o contribuție generală la stabilirea încrederii și înțelegerii între parteneri și aliați și la consolidarea solidarității lor. În consultările politice și în procesul decizional se va pune accentul aproape în exclusivitate pe reprezentarea națională în comitete și grupuri de lucru; în aranjamentele de comandă; pe de altă parte, accentul se va pune într-o măsură mai mare pe includerea în funcții internaționale a ofițerilor statelor partenere, deși aranjamentele naționale de legătură vor juca de asemenea un rol. În planificarea operațională, ambele forme joacă un rol important: dezvoltarea planurilor va fi realizată de ofițeri cu funcții internaționale, iar consilierea și aprobarea planurilor de către reprezentanții naționali din cadrul Comitetului militar și, la nivel de Consiliu Nord-Atlantic, în baza activității de pregătire efectuată în alte structuri. În ceea ce ține de operațiunea specifică și implicarea adecvată a partenerilor, pot fi diferențiate trei faze: faza de consultare înainte de inițierea planificării militare, faza de planificare și consultare, cuprinsă între inițierea planificării militare și executarea operațiunii, și faza de executare. În plus, în limitele prezentului Cadru politico-militar, perioada care nu se referă la vreo criză sau operațiune concretă, în care au loc pregătiri generale pentru o posibilă implicare a partenerilor într-o operațiune condusă de NATO, este numită fază non-criză. În cadrul diferitor faze va fi necesar sau justificat să se facă diferențiere între parteneri la modul general și parteneri ce ar putea contribui sau ce contribuie în mod concret. Partenerii ce ar putea contribui sunt cei recunoscuți ca atare de către Consiliu în baza indiciilor că ei iau în mod activ în considerație posibilitatea de a contribui la o anumită operațiune. Această recunoaștere nu constituie un prejudiciu pentru o ulterioară acceptare a acestora de către Consiliu, în calitate de partener ce contribuie și nici nu exclude posibilitatea ca alți parteneri decât cei care au fost recunoscuți anterior ca parteneri ce ar putea contribui să fie acceptați ca parteneri ce contribuie.

Partenerii ce contribuie sunt cei care contribuie cu forțe/capacități la o operațiune sub egida NATO sau o sprijină în alte moduri, pe care Consiliul le acceptă formal, în baza recomandărilor militare, pe post de contribuție.

FAZA NON-CRIZĂ

8. În timpul fazei non-criză nu poate fi aplicată, prin definiție, calificarea de parteneri ce contribuie sau parteneri ce ar putea contribui. Tuturor partenerilor li se oferă posibilități egale pentru a se pregăti de o eventuală participare la operațiuni PpP sub egida NATO prin intermediul instrumentelor PpP, în conformitate cu principiul auto-diferențierii. Totuși, măsura în care ei utilizează aceste posibilități ar putea influența decizia Consiliului de a-i accepta în calitate de parteneri ce contribuie sau de a-i recunoaște ca parteneri ce ar putea contribui la o anumită operațiune.

9. De o importanță majoră în acest sens este capacitatea forțelor partenere de a opera împreună cu forțele aliate și capacitatea autorităților militare NATO de a evalua capacitățile forțelor partenere oferite pe post de contribuție. PARP, prin Ghidul său ministerial, obiectivele Parteneriatului și evaluările sale, joacă un rol deosebit de important în acest sens, dând partenerilor posibilitatea să conștientizeze întreaga gamă a potențialelor operațiuni PpP sub egida NATO, cerințele, capacitățile necesare pentru a le susține, sporind totodată posibilitățile NATO de a înțelege amploarea și natura potențialelor contribuții ale partenerilor. Acest lucru va facilita evaluarea separată de certificare, necesară pentru unele operațiuni concrete. Programele individuale de Parteneriat (IPPS) și includerea în ele a activităților oferite în cadrul Programului de lucru al Parteneriatului (PWP), în special Programul de exerciții PpP și aranjamentele ad-hoc pentru îmbunătățirea interoperabilității cu forțele NATO le permit partenerilor ce nu participă la PARP să-și evalueze calitatea propriilor forțe și le oferă oportunități alternative de a se pregăti. Cooperarea militară practică dintre comandamentele forțelor NATO și cele partenere în activități de instruire și exerciții are o valoare deosebită în pregătirea pentru operațiunile PpP sub egida NATO. Mai mult decât atât, noile mecanisme posibile de îmbunătățire a cooperării militare între aliați și forțele partenere, care pot fi disponibile pentru operațiuni PpP sub egida NATO, ar putea juca un rol major în îmbunătățirea interoperabilității și oferi un cadru pentru evaluarea eficacității militare a potențialelor contribuții de forțe.

10. Ofițerii țărilor partenere ce dețin funcții internaționale în cadrul NATO/PpP, în special, în calitate de elemente ale statului-major PpP pot fi implicați în planificarea de urgență pentru operațiunile PpP sub egida NATO. În cazul în care statele sunt implicate în planificare, participarea partenerilor se va produce prin intermediul ofițerilor de legătură de nivel național sau prin implicarea corespunzătoare a reprezentanților partenerilor la nivel de comitete militare, de exemplu, când se dau directive relevante pentru planificarea operațională sau sunt aprobate planuri de urgență pentru o eventuală utilizare în cadrul unei operațiuni PpP sub egida NATO. Acest fapt, la fel ca și distribuirea documentelor relevante ale Comitetului militar și a instrumentelor de planificare ajutătoare, ca și implicarea în aspectele corespunzătoare ale exercițiilor de gestionare a crizelor, le poate ajuta partenerilor să se familiarizeze cu planificarea operațională NATO, toate acestea putând contribui la reducerea timpului necesar pentru învățare în cazul unor crize și operațiuni reale.

11. Setul detaliat de modalități privind o eventuală utilizare în aranjamentele de comandă în cadrul unei operațiuni PpP sub egida NATO ar trebui stabilit, în principiu, în cadrul implementării Conceptului CJTF.

FAZA DE CONSULTĂRI

12. La începutul acestei faze care, probabil, va reieși treptat din formatul consultărilor sistematice cu privire la situația securității în cadrul EAPC, toți partenerii ar trebui să fie implicați în mod egal. Accentul va fi plasat pe schimbul de informații și de evaluări. Acest lucru se poate schimba în cazul în care evaluările situației conduc spre o posibilă concluzie privind necesitatea unei eventuale operațiuni PpP sub egida NATO. La această etapă, țările-partenere ce țin cont de posibilitatea de a contribui la o asemenea operațiune, ar trebui să aducă asta la cunoștința NATO. Acest fapt ar constitui un prim pas spre recunoașterea calității

de parteneri ce ar putea contribui. Informațiile furnizate la această etapă vor fi luate în considerație de către NATO și, în acest mod, va spori interesul acestor parteneri pentru o informare cât mai urgentă și cât mai completă, care să-i ajute să ia o decizie privind o posibilă implicare și să-i familiarizeze cu eventuala amploare a contribuției lor.

13. Această fază de consultări se încheie cu decizia NAC de a iniția planificarea militară pentru o posibilă operațiune, decizie ce confirmă, în principiu, includerea participării partenerilor și care le este transmisă partenerilor. La etapa finală a acestei faze, ar fi atât în interesul partenerilor vizați, cât și al aliaților ca, în parte, în baza consultărilor generale în cadrul EAPC, în parte, în baza unor contacte bilaterale între partenerul respectiv și Alianță, să se adopte înțelegeri preliminare, pornind de la care partenerii să fie dispuși și apti să contribuie la o operațiune PpP sub egida NATO. În mod ideal, recunoașterea formală a partenerilor ce ar putea contribui va fi realizată doar după ce se va adopta decizia privind inițierea planificării militare, astfel încât îndrumarea politică oferită autorităților militare NATO să poată deja include acest factor de planificare și informațiile adecvate și, astfel, implicarea partenerilor ce ar putea contribui să poată începe cât mai curând posibil. Recunoașterea partenerilor ce ar putea contribui poate, totuși, avea loc și pe parcursul următoarei faze.

FAZA DE PLANIFICARE ȘI CONSULTĂRI

14. În timpul acestei faze vor continua consultările generale și schimbul de informații cu toți partenerii EAPC. În același timp, partenerilor cărora li s-a recunoscut calitatea de a putea contribui li se vor oferi posibilități adecvate de a fi informați și implicați mai profund în toate aspectele relevante ale planificării și în alte activități de pregătire. În acest scop, consultările cu privire la operațiunea planificată vor avea loc în formatul „aliați + n”, în forurile relevante, inclusiv la nivel de comitete militare. Pregătirile pentru comanda unei posibile operațiuni PpP sub egida NATO trebuie să includă pregătiri pentru implicarea corespunzătoare a ofițerilor sau comandamentelor celor ce ar putea contribui. Partenerii ce ar putea contribui trebuie implicați pe deplin în procesul de elaborare a deciziilor, contribuind la pregătirile deciziilor ce urmează a fi adoptate de către NAC. Asta înseamnă că, înainte de aprobarea documentelor relevante de planificare (Conceptul operațiunilor, OPLAN – Planul operativ), respectând în același timp autoritatea supremă în luarea deciziilor a NAC, partenerilor ce ar putea contribui trebuie să le se ofere posibilități de a face schimb de opinii cu aliații și de a se asocia deciziei. În cazul în care nu-și acordă consimțământul, partenerii au posibilitatea să se disocieze de decizie și, în cele din urmă, în cazul în care consideră necesar, să se retragă de la contribuția lor planificată. Procesul de generare a forțelor trebuie să-i includă pe cei ce ar putea contribui. Deși, pentru eventuale contribuții de trupe, comandantul NATO ar putea alege să contacteze în primul rând statele aliate, el va fi autorizat să contacteze și țările recunoscute ca parteneri ce ar putea contribui la primele etape ale procesului de generare a forțelor.

15. În timpul acestei faze și al tranziției la faza de executare, procesul oficial de acceptare și de certificare a contribuțiilor partenerilor va fi inițiat și, în mod ideal încheiat, înainte de începerea executării. Deși, dacă se consideră necesar, poate fi încheiat și în decursul operațiunii. Obiectivul este de a începe operațiunea cu forțele partenere deja, în măsura posibilităților, integrate într-o forță multinațională condusă de NATO. Acest proces poate include pași, precum o invitație adresată de Alianță partenerilor, ca aceștia să-și confirme contribuțiile planificate și să participe la procesul de generare a forțelor. Pe durata procesului se poate întâmpla ca un partener să nu dorească sau să nu fie în măsură să furnizeze tipul de capacități solicitate de către comandantul NATO. Componenta finală a grupului de parteneri ce contribuie va fi determinat printr-un schimb de scrisori de participare și financiare. Flexibilitatea cu privire la acest aspect este extrem de importantă, astfel încât, de exemplu, să poată fi luate în calcul contribuțiile partenerilor ce oferă contribuții periodice în baza unui plan de rotație a trupelor. Partenerii ce ar putea contribui, dar nu au devenit contribuitori reali vor fi informați în mod corespunzător. După ce partenerii ce contribuie sunt recunoscuți formal, se stabilește un tipar de interacțiune între Alianță și parteneri, în cadrul pregătirilor ulterioare, ce se vor baza pe următorii trei pași iterativi: 1) inițierea NAC; 2) implicarea partenerilor în procesul de elaborare a deciziilor prin consultări în cadrul EAPC și altor foruri în formatul aliați + n; 3) decizia NAC.

Asocierea partenerilor ce participă la deciziile NAC referitoare la operațiuni recunoaște interesul acestora de a se implica în procesul de elaborare a deciziilor, fapt ce conduce la adoptarea deciziilor finale și conferă deciziilor o greutate politică suplimentară. Aceste proceduri din cadrul comandamentului NATO sunt completate prin implicarea partenerilor ce contribuie în aspecte legate de planificarea și procesul de generare al forțelor militare prin intermediul Centrului internațional de coordonare (ICC) la Comandamentul suprem al puterilor aliate din Europa (SHAPE) și, după caz, prin aranjamente (temporare) de legătură cu comandamentele lor strategice și cu elementele de stat-major de planificare multinațională (CJPS) întrunite la Comandamentul suprem al puterilor aliate din Europa (SHAPE).

FAZA DE EXECUTARE

16. Participarea partenerilor ce contribuie la procesul de îndrumare politică și supraveghere va continua pe întreaga durată a unei operațiuni PpP sub egida NATO ori de câte ori va fi solicitată o îndrumare politică suplimentară pentru a include schimbări semnificative în Planul de operațiuni (OPLAN) și în Deciziile de luptă (ROE), în pregătirea unei „strategii de ieșire” și pe parcursul planificării retragerii. În paralel, toți membrii EAPC, adică, atât partenerii ce contribuie, cât și cei ce nu contribuie, vor fi implicați în continuare în schimbul de informații și evaluări, după cum s-a descris cu referire la faza de consultări.

17. Cea mai directă implicare a partenerilor ce contribuie în timpul desfășurării propriu-zise a unei operațiuni se va face prin contribuții de forțe și prin participare la aranjamentele de comandă. Participarea partenerilor va depinde de cerințele concrete de comandă pentru o operațiune dată și de contribuțiile concrete de forțe și capacități ale partenerilor. Participarea corespunzătoare a tuturor statelor ce contribuie, reflectând în general numărul de state implicate și contribuțiile lor individuale, trebuie să fie echilibrat în conformitate cu principiul eficacității militare. Tipul aranjamentelor de comandă pentru o posibilă participare a partenerilor trebuie să urmeze, acolo unde este posibil, modelul unui comandament CJTF. Aranjamentele posibile privind statele-majore de menținere a păcii și relațiile partenerilor în conformitate cu recomandările autorităților militare NATO, pot juca și ele un rol.

18. În principiu, în comandamente, partenerii pot ocupa doar posturi ce se află în linia directă de comandă până la/și inclusiv un comandament CJTF. Statele ce contribuie vor fi, în principiu, reprezentate în comandamentele militare superioare comandamentelor menționate, în special, în comandamentele militare de nivel strategic, la nivel de ofițeri de legătură sau de reprezentanți militari, pentru a satisface necesitățile partenerilor, precum și cerințele militare NATO pentru o coordonare strânsă și pentru schimbul de informații privind coordonarea mai strânsă în aspecte militare operaționale în timpul desfășurării unei operațiuni concrete. Cu toate acestea, participarea partenerilor ce contribuie ar putea să aibă nevoie de asistența altor comandamente militare NATO, implicate în planificarea sau desfășurarea unei operațiuni PpP cu partenerii. Abordarea modulară a conceptului comandamentului CJTF, prin care personalul comandamentelor statelor-partenere sau bunurile acestora, pot să se adauge la un nucleu deja existent al unui comandament NATO, trebuie să servească drept un model de bază pentru participarea partenerilor la toate celelalte tipuri de comandamente militare.

19. Pentru implementarea acestor principii directoare, autoritățile militare NATO vor finaliza activitatea conceptuală curentă, orientată spre asigurarea participării corespunzătoare a partenerilor, prin utilizarea ofițerilor de legătură și prin distribuirea funcțiilor de stat-major în cadrul comandamentelor militare NATO. Această activitate va trebui să includă criteriile generale privind distribuirea funcțiilor între NATO și parteneri, în cadrul unui comandament militar, luând în calcul funcțiile de comandă și de stat-major funcție de contribuțiile reale ale partenerilor la o operațiune dată.

ACTIVITĂȚI CONEXE

20. Acest document-cadru va fi completat prin activitatea în alte foruri (de exemplu, Ghidul ministerial PARP, acțiunile autorităților militare NATO de implementare a Conceptului CJTF și a noii structuri de comandă militară, planificarea operațională, utilizarea ofițerilor de legătură pentru activități concrete, evaluarea/

certificarea unităților partenerilor; activitatea CJTF referitoare la distribuirea informațiilor confidențiale/acorduri de securitate, logistică și conceptele CIS (Sistemul de informație și comunicare – n. n.); aspecte juridice și financiare. O atenție suplimentară se va acorda cazurilor în care o operațiune neacoperită de Articolul 5 se va transforma într-o operațiune în conformitate cu Articolul 5. În timpul acestei acțiuni, va trebui asigurată implicarea corespunzătoare a partenerilor. Cadrul politico-militar pentru operațiunile PpP sub egida NATO va fi revizuit și actualizat dacă noile evoluții în cadrul Parteneriatului și în interiorul Alianței o vor cere.

Anexa B

PARP extins și adaptat

PARP va continua să joace un rol-cheie în cadrul PpP și, prin urmare, în dezvoltarea în continuare și în implementarea unui Parteneriat îmbunătățit și mai operațional, în special în ceea ce ține de dezvoltarea Conceptului capacităților operaționale.

Von prezenta în continuare un rezumat al căii de urmat în implementarea PARP extins și adaptat.

Raport cu privire la Statutul PARP extins și adaptat

CONTEXT

1. În baza recomandărilor privind îmbunătățirea PpP incluse în raportul general, aprobat de miniștri în primăvara anului 1997, Comitetul director politico-militar (PARP) a elaborat noi proceduri de extindere și adaptare a PARP. Aprobate de către reprezentanții permanenți ai aliaților și partenerilor ce participă la PARP, aceste noi proceduri au fost aduse în atenție la reuniunea din iunie 1998 a EAPC, desfășurată la nivel de miniștri ai apărării ai tuturor aliaților și partenerilor. Schimbările majore din cadrul acestui proces, manifestate prin noile proceduri, au fost însoțite de elaborarea Ghidului ministerial PARP și obiectivelor Parteneriatului și extinderea orizontului de planificare la un termen de șase ani. În afară de aceasta, răspunzând exigențelor Uniunii Europene Occidentale (WEU), Comitetul director politico-militar (PARP) a conchis că PARP este apt să ofere un mecanism ce să identifice și să evalueze posibilele contribuții de forțe și capacități ale operațiunilor sub egida Uniunii Europene Occidentale (WEU), puse la dispoziție de către participanții la PARP (Austria, Finlanda și Suedia), implicați în prezent și la activitățile Uniunii Europene Occidentale (WEU) privind planificarea apărării pentru Uniunea Europei Occidentale (WEU).

2. Aceste schimbări continuă evoluția PARP și îl identifică tot mai mult cu procesul de planificare a apărării în cadrul Alianței. Ghidul ministerial abordează cele mai importante probleme cu care se confruntă aliații și partenerii, oferind ghidare politică generală pentru fiecare ciclu de planificare de șase ani. Ghidul se va revizui o dată la doi ani, fiind aprobat de către miniștrii apărării ai aliaților și partenerilor participanți la PARP în primăverile anilor impari. Obiectivele Parteneriatului, elaborate și ele o dată la doi ani, în baza Ghidului ministerial PARP, vor înlocui obiectivele de interoperabilitate (OI). Obiectivele Parteneriatului vor continua să îndeplinească rolul de OI în consolidarea interoperabilității pentru unități și structuri, inclusiv formațiuni multinaționale destinate PpP. Cu toate acestea, ele pot solicita de la parteneri forțe și capacități suplimentare necesare pentru succesul operațiunilor de gestionare a crizelor, neacoperite de Articolul 5: modulele de susținere și suplimentare sau ofițeri de stat-major de nivel național pentru operațiunile CJTF, capacități pentru abordarea riscurilor generate de proliferare a armelor de distrugere în masă și a mijloacelor de livrare a acestora, precum și alte resurse concrete, valoroase, dar rare. Obiectivele Parteneriatului vor ajuta partenerii să-și dezvolte capacitățile de operare împreună cu aliații și îi vor susține pe cei ce aspiră la statutul de membru NATO în pregătirea forțelor acestora.

SITUAȚIA ACTUALĂ

3. PARP extins și adaptat este deja în proces de implementare. Deși introducerea definitivă a obiectivelor Parteneriatului nu a fost prevăzută și nici programată până în anul 2000, un număr limitat de obiective au fost incluse în ciclul actual la solicitarea aliaților și partenerilor ce admit să le accepte ca suplimente la

obiectivele operaționale deja existente. Obiectivele inițiale ale Parteneriatului (IPG) au fost elaborate de către autoritățile militare NATO, în cooperare cu Celula de Coordonare a Parteneriatului și Secretariatul internațional, în baza directivelor convenite de către Comitetul director politico-militar (PARP). În cadrul consultărilor bilaterale și multilaterale curente se discută în acest sens cu participanții la PARP, ele urmând a fi aprobate în iunie 1999. Totodată, obiectivele operaționale curente, ce rămân o prioritate pentru implementarea de către parteneri, sunt reconfirmate și termenul lor de valabilitate se extinde până în 2000, pentru a include și perioada când seturile complete de obiective ale Parteneriatului urmează a fi aprobate. Celălalt element principal nou, Ghidul ministerial PARP, va fi elaborat mai târziu, în primăvara anului curent, ținând cont și de alte acțiuni și luând în calcul și alte activități curente legate de crearea Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional și de alte inițiative lansate la summit-ul de la Washington. Ghidul ministerial va fi elaborat de către Comitetul director politico-militar (PARP), de către aliații și partenerii ce participă la PARP; va fi aprobat de reprezentanții lor permanenți și de miniștri apărării ai statelor respective și va acoperi o perioadă de șase ani, cu accentul pe primii doi ani ai ciclului. Pentru a asigura transparență, el va fi transmis apoi tuturor partenerilor.

CALEA DE URMAT

Partenerii manifestă un interes puternic față de PARP, iar nivelul activităților desfășurate de aliați și parteneri cu scopul de a realiza obiectivele PARP e în continuă creștere. Încă doi parteneri, Georgia și Elveția, au decis să participe la ciclul curent, alți parteneri și-au exprimat și ei intenția de a participa în viitor. Trecerea definitivă la procesul extins și adaptat se va consemna prin aprobarea, în anul 2000, a setului complet de obiective ale Parteneriatului. PARP rămâne un element vital al PpP ce le oferă aliaților și partenerilor spațiu suficient pentru a-și continua cooperarea și a contribui la consolidarea capacităților operaționale ale PpP. PARP rămâne și unul dintre cele mai importante instrumente ce permit partenerilor să-și realizeze obiectivele strategice ale parteneriatelor lor individuale.

RECOMANDĂRI

Consiliului i se propune să accepte următoarea recomandare:

- să sugereze Comitetului director politico-militar/PARP să ia în calcul prezentul raport cu privire la Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional, în special, Conceptul capacităților operaționale, atunci când, în primăvara anului 1999, va elabora Ghidul ministerial PARP și obiectivele viitoare ale Parteneriatului.

Anexa C

Cooperarea în domeniul păririi și cooperarea militară Cooperarea în domeniul apărării

PRIVIRE DE ANSAMBLU

1. Cooperarea practică în domeniul apărării în cadrul comitetelor superioare NATO și în structurile subordonate acestora a contribuit mult la aprofundarea și extinderea posibilității ca partenerii să poată participa la activitățile acestora și, prin urmare, a sprijinit obiectivele generale ale PpP îmbunătățit. Activitatea comitetelor superioare și a structurilor subordonate lor va continua să joace un rol din ce în ce mai important, pe măsura dezvoltării Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional. Activitatea acestor comitete și a structurilor subordonate lor este expusă detaliat în cel mai recent raport general privind progresul înregistrat în îmbunătățirea PpP, adresat miniștrilor, în decembrie 1998. Cele ce urmează, oferă o imagine de ansamblu a celor mai importante inițiative și activități:

- Comitetul operațiunilor și exercițiilor Consiliului (COEC) a inițiat un program amplu de activități cu partenerii, inclusiv participarea partenerilor la procesul de pregătire a exercițiului de gestionare a crizelor 99 (CMX 99) (exercițiul a fost anulat), pregătirea unui set de documente generale privind gestionarea crizelor, actualizarea manualului universal de gestionare a crizelor și pregătirea unui compendiu de structuri și proceduri naționale de gestionare a crizelor. NATO a realizat o serie de activități, inclusiv trimiterea de

echipe de experți în gestionarea crizelor în țările partenere, informări detaliate privind la gestionarea crizelor de către NATO, prezentate la Cartierul General NATO, prezentări și vizite la Centrul pentru situații NATO (SITCEN) și oferirea de consultanță specializată privind la operațiuni și la organizarea Centrului de operațiuni/Centrului pentru situații.

- În contextul activităților Conferinței directorilor naționali pentru armamente (CNAD), actualmente, o echipă de experți NATO antrenează specialiști militari albanezi, ce vor începe în curând evacuarea unor cantități semnificative de muniții neexplodate din 11 locații majore din întreaga țară. Echipa de experți oferă și consiliere cu privire la eliminarea a mii de tone de muniții învechite, deteriorate sau în exces, stocată în 140 depozite militare.

- Comitetul NATO de gestionare a traficului aerian (NATMC) și grupurile sale au elaborat programe de lucru, cu participarea deplină a partenerilor, luând în calcul sugestiile și recomandările acestora cu privire la prioritățile lor, inclusiv un document cu privire la îndrumări, proceduri și orarul de coordonare civil-militară a exercițiilor aeriene, ce urmează a fi consultat și utilizat de către parteneri, aflat în curs de elaborare.

- În fiecare an, Comitetul de apărare aeriană al NATO (NADC) organizează pentru parteneri, două seminare de apărare aeriană: unul găzduit de un stat partener, iar celălalt – de un stat NATO.

- Înaltul comitet de planificare pentru situațiile de urgență civilă (SCEPC) desfășoară, împreună cu partenerii, un program amplu de activități de cooperare vizând promovarea cooperării practice și interoperabilității în planificarea pentru situații de urgență civilă și aranjamente pentru gestionarea crizelor civile, inclusiv pregătire și asistență în caz de calamități naturale. Acest program include organizarea de reuniuni periodice pentru parteneri în cadrul celor nouă consilii de planificare și comitete tehnice, ce se ocupă cu transportul, aprovizionarea, comunicațiile, protecția medicală și civilă, ce se întâlnesc acum constant cu partenerii.

- În prezent, Centrul Euro-Atlantic de coordonare a măsurilor împotriva calamităților este pe deplin operațional. El și-a demonstrat importanța oferind asistența continuă Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați, pentru a face față afluxului actual de refugiați din Kosovo în Albania și fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și a putea coordona reacțiile țărilor EAPC la recenta inundație din Ucraina.

- Partenerii sunt implicați în activitatea Conferinței NATO la nivel înalt a specialiștilor în logistică (SNLC) și a organizațiilor subordonate ei, în toate chestiunile ce nu reprezintă un secret.

- Partenerii au participat la reuniuni în cadrul Comitetului pentru conducte al NATO (NPC), în grupuri și echipe de lucru subordonate NPC.

- Partenerii au fost integrați aproape complet în 45 din cele 46 de programe ale grupului de lucru din cadrul Agenției militare pentru standardizare (MAS) și colaborează direct cu aliații la elaborarea unor chestiuni ce țin de interoperabilitatea doctrinală și procedurală.

Cooperarea militară

PRIVIRE DE ANSAMBLU

2. Colaborarea autorităților militare NATO cu partenerii cu scopul de a implementa Concepția comitetului militar pentru îmbunătățirea PpP și a elabora măsuri suplimentare de îmbunătățire a cooperării militare în cadrul PpP a fost prezentată în detaliu miniștrilor, în ultimul raport general cu privire la progresul înregistrat în îmbunătățirea PpP din decembrie 1998. Pentru a sprijini Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional, va fi nevoie de întregul spectru al cooperării militare deja în vigoare sau abia preconizat. Prin urmare, se recomandă ca autoritățile militare NATO să valorifice și să ducă la bun sfârșit inițiativele curente, multe dintre care completează sau sunt parte integrantă a Conceptului capacităților operaționale. Aceste evoluții au fost amplificate prin sugestiile preliminare cu privire la Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional. Cele mai importante evoluții și inițiative includ:

- întruniri ale Comitetului militar în sesiune permanentă (CM/PS) cu reprezentanții militari ai partenerilor, privind la programele militare și problemele operaționale ale PpP și întrunirile lunare ale Comitetului militar al Parteneriatului Euro-Atlantic în sesiune permanentă (EAPMC/PS);

- numirea reprezentanților militari ai partenerilor în misiuni de parteneriat; completarea Celulei de Coordonare a Parteneriatului (PCC) de la Mons cu ofițeri de stat-major ai statelor partenere, ce activează în structuri internaționale; păstrarea ofițerilor naționali de legătură ai partenerilor la sediul NATO de la Bruxelles, atât în cadrul Comandamentului strategic NATO, cât și în cadrul Celulei de Coordonare a Parteneriatului (PCC);

- implicarea ofițerilor partenerilor ce dețin funcții internaționale în domenii legate de planificarea și desfășurarea activităților PpP prin intermediul a opt elemente de stat-major PpP (PSE) deja stabilite în diferite comandamente NATO;

- participarea partenerilor la exerciții de probă CJTF și acordul Comitetului militar de a se consulta cu partenerii privitor la modalitățile de participare a partenerilor la viitoarele operațiuni CJTF sub egida NATO, inclusiv eventuala oferire de către parteneri a unor module de sprijin, participarea la instruire și exerciții, utilizarea/participarea personalului statului-major PpP, în funcția lor internațională, în cadrul comandamentelor CJTF, atunci când acestea vor fi activate;

- elaborarea unor modalități comune pentru formațiunile multinaționale partenere;

- elaborarea unui concept pentru un sistem benevol de evaluare curentă a unităților partenere pentru operațiuni de menținere a păcii sub egida NATO,

- creșterea amplitudinii și complexității programului de exerciții NATO/PpP, ce implică partenerii în roluri de conducere, de exemplu, în calitate de director de exercițiu sau ofițer responsabil de exercițiu. Dezvoltarea unor mecanisme de analiză și asimilare de informație pentru evaluarea exercițiilor PpP.

RECOMANDARE

3. Consiliului i se sugerează să adopte următoarea recomandare:

- să solicite comitetelor superioare NATO și autorităților militare NATO ca, în consultări cu partenerii să sprijine și să contribuie la dezvoltarea Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, în special, Conceptul capacităților operaționale și Programul PpP de îmbunătățire a instruirii și educației.

Anexa D

Conceptul capacităților operaționale pentru operațiunile PpP sub egida NATO

DESCRIEREA CONCEPTULUI

1. Conceptul capacităților operaționale (OCC) a fost elaborat pentru a stabili noi mijloace și mecanisme de consolidare a capacităților operaționale ale PpP printr-o cooperare militară îmbunătățită și mai strânsă. OCC va încerca să perfecționeze interoperabilitatea forțelor partenere și, deci, capacitatea forțelor aliate și partenere de a acționa împreună în viitoare operațiuni PpP sub egida NATO. OCC are două scopuri specifice:

- a perfecționa aptitudinile forțelor partenerilor privind contribuția la operațiuni PpP sub egida NATO;

- a amplifica flexibilitatea, predictibilitatea contribuțiilor potențiale, aptitudinea de a combina pachete de forțe adaptate pentru a pregăti și desfășura viitoare operațiuni PpP sub egida NATO.

PRINCIPII

2. Elaborarea și implementarea OCC trebuie să vizeze câteva principii fundamentale. Acesta nu trebuie să afecteze integritatea NATO și capacitatea ei de a îndeplini, independent de parteneri, întreaga gamă a misiunilor ei; trebuie să accepte faptul că decizia de a lua parte la o operațiune concretă este luată, în funcție de caz, de către NATO și țările partenere. El trebuie să fie deschis către toți partenerii, indiferent cât de mult au progresat aceștia, de aspirațiile și mijloacele lor și trebuie să protejeze principiile de bază ale PpP, inclusiv auto-diferențierea. În ultimă instanță, instruirea rămâne o responsabilitate a statului.

MIJLOACE ȘI MECANISME PENTRU CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR OPERAȚIONALE ALE PpP

3. OCC va întruni, de rând cu altele, și următoarele elemente:

a) Rezerve de forțe și capacități:

OCC va identifica rezervele de forțe și capacități ale partenerilor ce vor fi dezvoltate în continuare și vor fi potențial disponibile pentru operațiuni PpP sub egida NATO. În principiu, toate forțele și capacitățile declarate de către parteneri prin intermediul PARP sau altor mecanisme corespunzătoare sunt potențial disponibile pentru operațiuni PpP sub egida NATO. Aceste „rezerve declarate” de forțe ar putea include formațiuni multinaționale aliate/partenere, unități ale partenerilor și formațiuni multinaționale ce implică doar parteneri.

b) Formațiuni multinaționale:

Formațiunile multinaționale ce implică parteneri și, eventual, parteneri și aliați, ar putea fi incluse în OCC, dacă țările participante sunt de acord, ca și contribuție coezivă la rezervele de forțe și capacități. Contribuțiile reale pot fi, de asemenea, puse la dispoziție sub forma unor contingente naționale din cadrul acestor formațiuni multinaționale.

c) Relații de lucru pe timp de pace:

Dezvoltarea în continuare a unor relații de lucru efective și eficiente pe timp de pace va facilita pregătirea și integrarea acestor forțe într-o operațiune PpP sub egida NATO. Prin urmare, OCC va prevedea relații îmbunătățite de lucru pe timp de pace între comandamentele și statele-majore ale partenerilor și Alianței, precum și între formațiunile aliate și partenere. Aceste relații îmbunătățite vor porni de la relațiile informale de lucru pe timp de pace, care există deja datorită cooperării PpP în domeniul militar până în prezent. După ce acestea se vor dezvolta pe deplin, ele vor reprezenta o nouă calitate în cooperarea militară PpP, prin furnizarea unor aranjamente mai structurate decât cele existente în prezent în cadrul PpP. Astfel de relații de lucru pe timp de pace, inclusiv instruire și exerciții periodice și posibile mecanisme de evaluare și feed-back vor încuraja deprinderile de cooperare, standardizare și interoperabilitate, esențiale pentru eficiența militară în forțele multinaționale.

În recomandarea autorității militare NATO privind implementarea Conceptului CJTF la MCM (reuniunea Comitetului militar – n. n.)-038-99 se menționează că, participarea reușită a partenerilor la exercițiile de probă în cadrul CJTF, va fi avantajoasă pentru Alianță, dacă s-ar putea institui o rezervă de module de sporire instruite din țările partenere gata să joace un rol în Comandamentul CJTF. În acest context, ar trebui analizat modul în care relațiile de lucru pot asigura implementarea CJTF de pe timp de pace, în conformitate cu prevederile OCC.

d) Mecanisme de evaluare și feed-back:

Un element central al Conceptului e faptul că Alianța trebuie să evalueze și să ofere forțelor partenere declarate feed-back cu privire la capacitățile operaționale. Acest lucru trebuie să îmbunătățească eficiența militară a forțelor, a căror evaluare a fost solicitată de parteneri. Partenerii ar putea fi incluși în evaluare, și în selectarea standardelor NATO ce urmează a fi aplicate.

Astfel de contribuții militare eficiente vor facilita procesul de generare și adaptare al forțelor și va spori capacitatea Alianței de a desfășura operațiuni de lungă durată. Odată ce contribuția declarată a unui partener a fost evaluată ca oferind o capacitate corespunzătoare, planificatorii Alianței ar putea s-o considere, în mod justificat, ca fiind pregătită să contribuie la operațiunile PpP sub egida NATO. Acest lucru depinde însă de circumstanțele concrete ale oricărei operațiuni și oricărui proces de certificare operațională, considerate necesare de către autoritățile militare corespunzătoare la momentul respectiv.

e) Mecanisme de facilitare:

Proiectând o evaluare ulterioară a valorii militare și a justificării politice a formalizării din timp a unor mecanisme de facilitare, dar și remarcând utilitatea deja demonstrată a SFA, OCC va aborda, în vederea standardizării și interoperabilității, mecanismele de facilitare ce să susțină desfășurarea unor operațiuni conduse de NATO împreună cu partenerii, cum ar fi sprijinul din partea țării-gază, deservirea reciprocă, bazele militare, acordurile privind spațiul aerian și regimul de tranzit.

MULTINAȚIONALITATE

4. OCC va lua în calcul activitatea Comitetul director politico-militar (PMSC) și a altor organisme NATO referitoare la multinaționalitate și la formațiunile multinaționale în cadrul PpP. Conceptul va aborda provocările și posibilitățile oferite de multinaționalitate, trasând o distincție între formațiunile multinaționale stabilite și multinaționalitatea, așa cum este ea practică în SFOR. Aceasta va avea un puternic accent „operațional” și va accentua oportunitatea unor măsuri suplimentare pe timp de pace, pentru îmbunătățirea eficacității militare a forțelor multinaționale, susceptibile de a coopera în viitoarele operațiuni PpP sub egida NATO.

INIȚIATIVE CONEXE

5. Fără a prejudicia rezultatele muncii curente în cadrul altor inițiative PpP, la elaborarea OCC va trebui să se țină cont de o serie de subiecte conexe, ce au fost deja implementate sau se află la etapa de elaborare. OCC va sprijini implementarea Cadrului politico-militar și participarea partenerilor în Conceptul CJTF. Acesta se va baza și pe PARP extins și adaptat și va susține Planul de acțiuni pentru aderare în îmbunătățirea interoperabilității forțelor partenere cu cele ale Alianței. OCC se va baza, de asemenea, pe îmbunătățirile PpP, în special în domeniul militar, care au fost deja implementate sau sunt în curs de elaborare. În acest sens, va fi necesar să se ia în considerație și acțiunile în curs de desfășurare privind modalitățile comune pentru formațiunile multinaționale, evaluarea de rutină a unităților partenerilor pentru operațiuni PpP sub egida NATO și posibile analize și învățăminte, mecanisme de evaluare a exercițiilor PpP. OCC va trebui să țină cont și de îmbunătățirea sugerată în Anexa E cu privire la instruirea și educarea în cadrul PpP.

CONSIDERAȚII POLITICO-MILITARE PENTRU ELABORAREA OCC

8. Considerente politico-militare inițiale pentru elaborarea OCC:

Conceptul trebuie evaluat în funcție de valoarea sa adăugată;

- în cazul în care, ca parte a OCC, se recomandă activități suplimentare de instruire și exerciții, acestea trebuie descrise clar. Scopul este de a îmbunătăți calitatea instruirii și exercițiilor PpP și nu mai mult. Acest lucru poate fi realizat muncind asupra nivelurilor exercițiilor PpP deja programate. Asemenea activități trebuie separate de instruirea prevăzută în Articolul 5 al Alianței;

- instruirea în comun a forțelor aliate și partenere nu trebuie să diminueze valoarea și calitatea instruirii prevăzute de Articolul 5;

- în cazul tuturor elementelor OCC, trebuie să se pună accentul pe calitate nu pe cantitate;
- trebuie luată în considerație capacitatea Alianței și a partenerilor de a absorbi activitățile propuse în OCC;
- OCC trebuie să se orienteze către îmbunătățirea transparenței activităților în spiritul PpP și să utilizeze în mod optim aceste activități pentru a sprijini conceptul, respectând caracterul lor național;
- un considerent major va fi abilitatea formațiunilor multinaționale deja create de a fi autonome și rentabile. Sub acest aspect, optimizarea eficienței militare va fi cu atât mai solicitantă, cu cât mai scăzut va fi nivelul multinaționalității;
- implementarea unor relații de lucru pe timp de pace în cadrul OCC nu trebuie să conducă la o pierdere a capacității militare a Alianței;
- trebuie să se exploreze mijloacele și mecanismele ce utilizează instrumentele PpP, pentru a îmbunătăți abilitatea tuturor partenerilor de a profita din plin de noile posibilități oferite de OCC.

RESURSE

8. Implicările resurselor aliaților și partenerilor trebuie luate integral în considerație în toate elementele OCC. Rentabilitatea și accesibilitatea vor fi considerentele-cheie în dezvoltarea mijloacelor și mecanismelor OCC. Deși resursele estimate vor deveni disponibile doar pe măsură ce activitățile vor fi elaborate de-a lungul timpului, este clar că, în conformitate cu activitățile curente PpP, implementarea se va baza în mare măsură pe bugetele de apărare ale statelor și pe alocările de efectiv ale acestora. În plus, multe dintre activitățile finanțate

în comun, sprijină Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional, inclusiv OCC. Atunci când acesta va fi implementat, vor fi programate sau repartizate din buget, ca parte a cerințelor generale ale Alianței (de exemplu, bugete pentru exerciții, capacități CJTF și exerciții asistate de calculator, operațiuni de menținere a păcii). În cazul implicărilor de resurse în OCC, accentul se va pune pe efectiv și, în mod concret, pe impactul operațional al implicării efectivului în activitățile PpP. Structurile de resurse NATO vor trebui totuși invitate să revizuiască, după caz, în consultare cu autoritățile militare NATO, implicarea resurselor finanțate în comun ale OCC.

RECOMANDĂRI

1. Consiliul i se sugerează să aprobe următoarele recomandări:

a) să solicite Comitetului director politico-militar sugestii politico-militare cu privire la OCC, pe care să le prezinte NAC până la 1 iunie 1999;

b) să solicite autorităților militare NATO, în baza recomandărilor politico-militare ce vor fi elaborate în legătură cu solicitarea precedentă, să ofere recomandări suplimentare privind elementele OCC, până la 1 septembrie 1999;

c) să solicite Comitetului director politico-militar un raport preliminar, ce să fie prezentat NAC până la mijlocul lunii septembrie 1999;

d) să solicite Comitetului director politico-militar să elaboreze OCC complet, ca parte a raportului definitiv privind implementarea generală a Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, ținând cont de recomandările militare suplimentare, la timp, pentru reuniunile ministeriale din toamna anului 1999;

e) să solicite Comisiei superioare pentru resurse ca, în consultări cu autoritățile militare NATO și Comitetul pentru buget civil - ca parte din sarcinile trasate la punctul 19 d. din partea principală a prezentului raport - să evalueze rentabilitatea acestui concept, până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999.

Anexa E

Îmbunătățirea instruirii și educației în cadrul Parteneriatului pentru Pace

Schița programului

INTRODUCERE

1. Reuniunile ministeriale din decembrie 1998 au solicitat Consiliului Nord-Atlantic în sesiune permanentă să identifice și să combine inițiativele în curs de desfășurare în cadrul PpP, inclusiv activități de instruire și educație, precum centrele PpP de instruire, rețeaua de simulare PpP și Consorțiul Academiiilor de Apărare și Institutelor de Studii de Securitate, pentru a crea un pachet coerent de măsuri de consolidare a capacităților operaționale ale PpP.

SCOPUL

2. Programul PpP de îmbunătățire a instruirii și educației (TEEP), va oferi o abordare structurată pentru optimizarea și îmbunătățirea instruirii și educației în cadrul Parteneriatului. Scopul său principal este de a spori capacitatea acțiunilor în domeniul instruirii și educației de a face față cerințelor actuale și viitoare ale Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional, concentrându-se în special pe realizarea interoperabilității. De asemenea, acesta urmărește să promoveze o cooperare și un dialog mai intense între comunitățile mai largi axate pe apărare și securitate din cadrul țărilor NATO și parteneri.

IMPORTANTA INSTRUIRII ȘI EDUCAȚIEI ÎN CADRUL PARTENERIATULUI

3. După cum s-a subliniat, în cadrul reuniunilor ministeriale recente s-a conștientizat faptul că instruirea și educația unor persoane apte să facă față provocărilor Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional vor fi vitale pentru ca Parteneriatul să aibă succes în continuare. În conformitate cu obiectivele generale ale raportului Grupului de nivel înalt din 1997 și sarcinile ulterioare, PpP capătă un caracter mai operațional,

cu o necesitate mai mare pentru interoperabilitate. Cu cât cooperarea PpP se aprofundează și include mai multe elemente operaționale, inclusiv exerciții mai intense și mai sofisticate, cu atât cererile de resurse umane calificate sunt în creștere. Acest lucru devine din ce în ce mai complicat din cauza creșterii continue a multinaționalității la nivelurile inferioare ale structurilor de comandă și de forță.

EXPERIENȚA CURENTĂ

4. În prezent, există o multitudine de posibilități de educație și instruire în cadrul Parteneriatului, în baza activităților sponsorizate de NATO, inclusiv exerciții și școli NATO, precum și activități sponsorizate la nivel național. Chiar dacă există aceste posibilități, schimburile de experiență și opinii între state în cadrul forurilor NATO, inclusiv cu privire la IFOR/SFOR și învățămintele deduse în baza exercițiilor NATO/PpP, au scos la iveală o serie de deficiențe continue în zona de interoperabilitate. Experiența arată că nivelurile de interoperabilitate între statele partenere sunt diferite și trebuie să se răspundă la necesități diferite. Dacă nu se oferă un răspuns la aceste provocări este foarte probabil ca ele să afecteze aptitudinea de a face față cerințelor unui PpP îmbunătățit și mai operațional, inclusiv aptitudinea forțelor partenere de a coopera cu cele ale aliaților în operațiuni PpP sub egida NATO. Instruirea și educația va juca un rol-cheie în soluționarea acestor provocări.

ABORDARE GENERALĂ

5. Pentru a profita din plin de contribuțiile în domeniul educației și instruirii, oferite de NATO și de către state, TEEP urmărește optimizarea și armonizarea activităților NATO și PpP, după caz, sporirea transparenței activităților „în spiritul PpP” și aducerea lor în conformitate cu procesul PpP NATO.

6. Instrumentele existente și cele în curs de elaborare trebuie consolidate, aprofundându-le și îmbunătățindu-le atunci când este necesar și consolidând eficiența contribuției lor la Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional. Fără a contesta principiul conform căruia educația și instruirea sunt în cele din urmă responsabilități ale statului, această tendință impune, de asemenea, recunoașterea faptului că o cooperare multinațională „în spiritul PpP” este o componentă esențială în ridicarea Parteneriatului la un nivel mai înalt de cooperare. O premiză principală pentru acest efort este faptul că, în cadrul domeniului de aplicare al PpP, atât aliații cât și partenerii trebuie să-și concentreze energia și resursele, adunând și împărțind cele învățate. Una dintre modalitățile de a realiza acest lucru vizează organizarea centrelor de instruire PpP, în cadrul cărora tuturor aliaților și partenerilor să li se pună la dispoziție activități îmbunătățite de instruire și educație. O alta, este consolidarea instituțiilor de învățământ deja existente în domeniul apărării prin crearea de legături între ele. O a treia modalitate este creșterea eficienței instruirii prin efectuarea ei în bază de distribuire, ajungând cu costuri mai mici la un public mai larg. Aceste modalități și optimizarea activităților deja existente, sponsorizate de NATO, sunt căi complementare ce ar trebui adoptate în paralel.

ÎMBUNĂȚĂȚIREA CONTRIBUȚIEI NATO

7. Instruirea și educația oferite de NATO sunt elementele centrale ale Programului de lucru al Parteneriatului (PWP). Aceste activități se manifestă sub mai multe forme: învățământ individual în diferite școli NATO, conferințe și ateliere de lucru sponsorizate de NATO, activități și exerciții militare. De-a lungul timpului, s-au depus eforturi considerabile pentru a dezvolta și a îmbunătăți aceste activități de instruire și educație. Înființarea Grupului de instruire NATO (NTG) în cadrul statului-major militar internațional, rolul crescând al Agenției militare pentru standardizare (MAS), nou-creatul grup de simulare politică NATO (NSPG), precum și filiala pentru educație și instruire a Celulei de Coordonare a Parteneriatului (PCC) oferă noi posibilități ce trebuie explorate. În plus, sistemul de feed-back al PWP, recent devenit operațional, oferă perspective pentru evaluarea eficienței și eficacității activităților de instruire și educație. Mai mult decât atât, faptul că adaptarea programelor garantează că activitățile oferite răspund în continuare exigențelor evaluate reprezintă un rezultat important al activității în curs de desfășurare, iar în contextul Programelor individuale de Parteneriat trebuie urmărită posibilitatea de a asista partenerii în elaborarea unui concept național de educație și instruire, inclusiv prin intermediul Ghidului ministerial PARP.

OPTIMIZAREA CONTRIBUȚIEI ACTIVITĂȚILOR NAȚIONALE ȘI „ÎN SPIRITUL PpP”

8. Contribuția importantă a activităților naționale și „în spiritul PpP” pentru întregul Parteneriat a fost recunoscută și încurajată încă din primele zile ale PpP. Acest lucru este valabil în special în domeniul instruirii și educației, unde capacitățile NATO sunt limitate. Tot așa cum instrumentele NATO pot fi îmbunătățite, pot fi îmbunătățite și eforturile naționale. Mecanismele de feed-back și de evaluare mai eficiente în susținerea stabilirii priorităților, măsurării impactului instruirii asupra personalului instruit, proiectării activităților personalizate, precum și aducerea activităților naționale de instruire și educație PpP mai aproape de procesul NATO, inclusiv prin creșterea transparenței, vor completa eforturile statelor de a-și optimiza oferte. Prin urmare, efortul de a utiliza mai eficient contribuțiile naționale trebuie să devină parte a TEEP.

VALORIFICAREA INIȚIATIVELORE RECENTE

9. Inițiativele recente, precum Conceptul centrelor de instruire PpP, Rețeaua de simulare PpP și Consorțiul Academiiilor de Apărare și Institutelor de Studii de Securitate ilustrează utilitatea cooperării multinaționale ca și componente esențiale și complementare în garantarea unei abordări bazate pe colaborare în educația desfășurată în cadrul PpP.

10. Centrele de instruire PpP sunt instituții naționale puse la dispoziția tuturor țărilor PpP pentru ca acestea să-și îmbunătățească activitățile de instruire și educație. Prin intermediul Conceptului pentru centrele de instruire PpP, aliații și partenerii au făcut un pas important în promovarea unui rol mai mare al instituțiilor naționale de instruire în cadrul Parteneriatului. Conceptul permite o gamă de implicări din partea NATO în cadrul acestor centre, inclusiv prin oferirea consultanței și asistenței de specialitate. În conformitate cu condițiile stabilite în concept, au fost deja desemnate mai multe centre de instruire PpP, iar altele sunt luate în considerație. Pe măsură ce tot mai multe instituții aderă la familia centrelor de instruire PpP, ar trebui creată o rețea de instituții naționale, ca parte a unei abordări bazate pe colaborare în domeniul instruirii și educației.

11. TEEP trebuie să încerce să realizeze pe deplin potențialul relațiilor dintre centrele naționale de instruire PpP desemnate și instituite prin intermediul Conceptului centrelor de instruire PpP. Programul trebuie să examineze, printre altele, eventuala creare a unei rețele formate din aceste centre, inclusiv prin utilizarea rețelelor de simulare și a unui model de consorțiu. Programul trebuie să ia în considerație și răspândirea lor geografică și funcțională, după caz, pentru a evita suprapunerea eforturilor și a resurselor și pentru a obține complementaritate și o zonă de influență mai mare. Pentru a avansa mai ușor, interacțiunea dintre aceste centre trebuie să fie dezvoltată inițial prin mecanismul schimbului de informații.

12. Consorțiul PpP al Academiiilor de Apărare și Institutelor de Studii de Securitate se concentrează pe educația civil-militară în domeniul securității naționale și planificarea militară la nivel strategic și are drept scop îmbunătățirea educației multinaționale prin intermediul unor abordări bazate pe colaborare, stabilind legături între practicienii în domeniul apărării, oameni de știință și experți din cadrul unor rețele bazate pe activități ce să faciliteze schimbul de informații. Ar putea, de asemenea, să extindă participarea în cadrul PpP pentru a include universități și institute non-guvernamentale. Prima conferință anuală desfășurată în 1998 cu genericul *Rețeaua instituțiilor de securitate în era informațională și modelul de implementare pentru Consorțiul PpP* ilustrează rolul important pe care îl poate avea Consorțiul în eforturile generale în domeniul educației și instruirii.

13. Obiectivele Consorțiului, care ar putea fi concretizate ulterior de către participanți, ar putea include: promovarea unor posibilități academice și educaționale mai mari în cadrul comunităților de apărare și securitate; stimularea standardelor înalte pentru educația militară profesionistă; promovarea rentabilității educației prin învățare la distanță și instruire distribuită, de exemplu, prin intermediul internetului; extinderea dialogului, înțelegerii, cooperării prin cercetarea în domeniul securității în țările EAPC; analiza relațiilor complementare cu alte instituții, cum ar fi Colegiul de Apărare al NATO.

14. Posibilitățile, care le oferă aliaților și partenerilor o implicare mai mare în Consorțiu, includ: participarea la completarea cu personal a unui secretariat interimar, a cărei activitate va fi coordonată de către Centrul americano-german *George C. Marshall* și repartizată între instituțiile din cadrul Parteneriatului; găzduirea unei conferințe anuale, ale cărei lucrări să fie susținute de ateliere de lucru și subcomitete și amplificată prin proiecte comune de cercetare în domeniul securității; diseminarea celor învățate prin intermediul unei reviste sau al altei publicații corespunzătoare; rapoarte periodice către Comitetul director politico-militar cu privire la activitățile consorțiului.

15. Rețeaua de simulare PpP (SIMNET) se concentrează pe instruirea comandamentelor militare și a personalului pentru operațiuni PpP sub egida NATO. Aceasta se va baza pe cele mai recente evoluții ale conceptului CJTF și va susține conceptele conexe. Abordarea ei se bazează pe îmbunătățirea acestei instruirii prin intermediul tehnologiilor și comunicațiilor asistate de calculator, care pot uni echipe naționale sau multinaționale și posturi de comandă dirijate de la distanță.

16. Aliații și partenerii pot contribui la dezvoltarea ulterioară a SIMNET prin participarea în calitate de „locații dirijate de la distanță”, în care rolul de lider al comandamentului poate să alterneze între state, ca parte a exercițiilor de comandament ale PpP pentru îmbunătățirea procedurilor de comandă și de stat-major utilizate în operațiuni PpP sub egida NATO. Trebuie analizate modalitățile de a profita de capacitatea inițiativei Rețelei de simulare PpP pentru a maximiza impactul tehnologiei avansate asupra dezvoltării Parteneriatului îmbunătățit și mai operațional. Aceasta ar putea include, printre altele, studierea relațiilor și asistenței reciproce în SIMNET PpP, Grupul NATO de simulare politică (NSPG) și Programul ACE de instruire a comandamentului și personalului (ACSTP). Trebuie, de asemenea, luată în considerație extinderea propriilor eforturi ale NATO în acest domeniu, astfel încât ele să implice statele-partenere în instruirea comună și combinată pentru operațiuni PpP sub egida NATO. În cele din urmă, participanții la SIMNET PpP ar putea să se ofere, în calitate de voluntari, pe bază de rotație, în găzduirea unor conferințe în cadrul cărora să se dezvolte mai departe aceste concepte și în furnizarea de rapoarte periodice cu privire la activitățile SIMNET PpP la întrunirile Comitetului director politico-militar al NATO în format EAPC.

PRINCIPALELE ASPECTE ALE ACTIVITĂȚILOR PRECONIZATE

17. Activitățile ce urmează a fi întreprinse vor aborda următoarele domenii:

A) Inventariere

În consultare cu partenerii, trebuie realizată o evaluare corectă a posibilităților de instruire și educație disponibile pentru parteneri, inclusiv a activităților „în spiritul PpP”, cu scopul de a identifica mai precis deficiențele și necesitățile.

B) Exerciții

Exercițiile sunt un element-cheie în evaluarea standardelor și a interoperabilității generale. Ar trebui explorate posibilitățile de extindere a domeniului și complexității exercițiilor. Studiul ar mai putea investiga și perspectivele unor exerciții sistematizate și ordonate în mod adecvat, inclusiv exerciții asistate de calculator (CAX), exerciții de comandament (CPX) și exerciții de instruire pe teren (FTX), în centrele de instruire PpP relevante.

C) Mecanisme de evaluare și feed-back

Pentru a determina în mod adecvat beneficiul continuu al activității de instruire și educație, sunt imperativ-necesare o transparență adecvată, mecanisme de feed-back și de asimilare a celor învățate. Aceste mecanisme sunt necesare pentru a adapta activitățile viitoare la nevoile în schimbare ale Parteneriatului, ținând cont de capacitățile de absorbție ale partenerilor.

D) Interoperabilitate

S-ar putea explora eforturi suplimentare în domeniul instruirii și educației, având în vedere dezvoltarea unei cunoașteri comune a conceptelor, doctrinelor, procedurilor și modelelor pentru a obține și a menține cel mai eficient nivel de interoperabilitate.

E))Legături și colaborare

Colaborarea între instituțiile de instruire și educație, respectând în același timp caracterul lor național și cel al NATO, ar putea contribui la îmbunătățirea calității activităților oferite și la promovarea armonizării programelor. În același timp, colaborarea ar putea amplifica cooperarea regională, deprinderile și structurile de asistență reciprocă. Va fi explorat întregul potențial al centrelor de instruire PpP, inclusiv posibilitatea de a construi o rețea și a dezvolta un model de consorțiu.

F) Instruire distribuită

Se va face astfel încât potențialul tehnologiilor de informare și comunicare la distanță să aibă un efect pronunțat asupra eforturilor de instruire și educație distribuite. În acest sens, se vor explora posibilitățile deja existente (dar și alte oportunități) de a stabili rețele de simulare la nivel EAPC și a institui, în mod rentabil, programe de instruire.

G) Strategii naționale de instruire și educație

Vor fi examinate necesitatea și posibilitățile de a oferi sugestii mai directe țărilor partenere pentru a le ajuta să-și elaboreze strategii ce vizează educația și instruirea în contextul PpP. Trebuie să se recunoască faptul că țările PpP au diferite puncte de pornire, resurse, capacități, abordări și priorități.

H) Resurse

Studiul trebuie să țină cont de posibilele implicații de resurse pentru măsurile ce urmează a fi convenite pentru îmbunătățirea suplimentară și optimizarea instruirii și educației în cadrul PpP.

RECOMANDĂRI

Consiliului i se sugerează să adopte următoarele recomandări:

a) să solicite PMSC sugestii politico-militare pentru elaborarea unor recomandări concrete cu privire la aspectele menționate mai sus, după caz, și să raporteze NAC până la 1 iunie 1999;

b) să solicite autorităților militare NATO și altor organizații corespunzătoare ca, pe baza sugestiilor politico-militare ce vor fi elaborate în conformitate cu sarcina de mai sus, să ofere recomandări concrete, bazate pe o inventariere și o evaluare completă a posibilităților existente, până la 1 septembrie 1999;

c) să solicite PMSC să furnizeze către NAC un raport preliminar, până la mijlocul lunii septembrie 1999;

d) să solicite PMSC să elaboreze Programul de îmbunătățire a instruirii și educației în cadrul PpP, inclusiv recomandări concrete, ca parte a raportului definitiv cu privire la implementarea generală a PpP îmbunătățit și mai operațional, luând la timp în calcul sugestiile militare pentru reuniunile ministeriale din toamna anului 1999;

e) să solicite Consiliului superior de resurse ca, în consultare cu autoritățile militare NATO și cu Comitetul pentru bugetul civil - ca parte din sarcinile trasate la punctul 19d din partea principală a prezentului raport - să ofere o evaluare a rentabilității prezentului program, până la reuniunile ministeriale din toamna anului 1999.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/SID-63BC3308-D3265625/natolive/official_texts_27434.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 172

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Braghiș
(ministru al apărării – Boris Gămurari)

Nr. 1263-II
21 decembrie 1999, Chișinău

În temeiul art. 82 alin. (1) și al art. 98 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, al art. 14 alin. (4) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gaqauz-Yeri), precum și al pct. 17 din Statutul municipiului Chișinău, aprobat prin Legea privind statutul municipiului Chișinău,

Președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Pe baza votului de încredere acordat de Parlament, se numește Guvernul în următoarea componență:

Dumitru Braghiș - prim-ministru

Eugeniu Șlopac - viceprim-ministru, ministru al economiei și reformelor

Valeriu Cosarciuc - viceprim-ministru

Lidia Guțu - viceprim-ministru

Mihail Manoli - ministru al finanțelor

Ion Leșanu - ministru al industriei și energiei

Ion Russu - ministru al agriculturii și industriei prelucrătoare

Afanasie Smochin - ministru al transporturilor și comunicațiilor

Arcadie Capcelea - ministru al mediului și amenajării teritoriului

Ion Guțu - ministru al educației și științei

Vasile Parasca - ministru al sănătății

Valerian Revenco - ministru al muncii, protecției sociale și familiei

Ghenadie Ciobanu - ministru al culturii

Valeria Șterbeț - ministru al justiției

Nicolae Tăbăcaru - ministru al afacerilor externe

Vladimir Țurcan - ministru al afacerilor interne

Boris Gămurari - ministru al apărării.

Art. 2. Domnul Dumitru Croitor, guvernator (başkan) al Găgăuziei (Gaqauz-Yeri), se confirmă în funcția de membru al guvernului.

Art. 3. Se stabilește că domnul Serafim Urechean, primar general al municipiului Chișinău, este din oficiu membru al guvernului.

Art. 4. Membrii guvernului, nominalizați la art. 1, 2 și 3, vor depune, la 21 decembrie 1999, jurământul în fața Președintelui Republicii Moldova.

Art. 5. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Petru Lucinschi

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 173

Acord de cooperare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Populare Chineze

24 iunie 2001, Beijing

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Populare Chineze, în continuare denumite „”, doresc, în baza respectului reciproc al suveranității, neamestecului în afacerile interne, încrederii reciproce, egalității și avantajului reciproc, să dezvolte relații de cooperare și prietenie dintre armatele celor două țări, și în urma unor consultări amicale, au convenit următoarele:

Articolul 1

Dezvoltarea cooperării prietenești în domeniul afacerilor militare dinte se va efectua în conformitate cu necesitățile și posibilitățile obiective ale fiecăreia dintre . Acest fel de cooperare nu va viza o a treia parte.

Articolul 2

Le vor iniția relații de colaborare și schimburi în următoarele domenii:

- 1) tehnică și știință;
- 2) instruire și învățământ;
- 3) asistență medicală, activități culturale și sportive;
- 4) alte domenii stabilite de ambele .

Articolul 3

Le sunt de acord să adopte următoarele forme de cooperare și schimburi:

1. Vizite reciproce ale miniștrilor apărării și altor responsabili ai organelor militare ale ambelor ;
2. Vizite reciproce ale grupurilor prietenești de vizitatori și grupurilor de concediu ale ambelor armate;
3. Seminare, consultări, întrevederi de lucru ale delegațiilor ministerelor apărării ale ambelor țări;
4. Participarea la activități culturale, sportive s. a., organizate de ;
5. Alte forme, convenite de către .

Articolul 4

În conformitate cu principiul parității, partea-gazda va asigura cheltuielile membrilor delegației i-oaspete pentru transport pe teritoriul propriului stat, cazare și masă.

Achitarea serviciilor și asistenței medicale urgente oferite de către partea-gazdă, va fi efectuată în întregime de partea-oaspete.

Articolul 5

Le au convenit ca întrebările concrete, care vor apărea la momentul efectuării schimburilor, vor fi discutate prin departamentele pentru relații externe ale ministerelor apărării ale ambelor țări și ambasadele ambelor țări.

Articolul 6

Luând în considerație caracterul specific al cooperării și schimburilor militare, le își asumă obligația păstrării confidențialității conținutului cooperării și schimburilor militare. Facerea publică a conținutului respectiv, va necesita obținerea prin consultări anticipate a acordului lor.

Articolul 7

Prezentul Acord intră în vigoare la data primirii ultimei înștiințări, prin canale diplomatice, despre îndeplinirea de către a procedurilor interne necesare intrării lui în vigoare. Prezentul Acord se încheie

pentru un termen de cinci ani. Acțiunea lui se va prelungi în mod automat de fiecare dată pentru perioade consecutive de cinci ani, dacă niciuna dintre nu va înștiința în scris cealaltă parte despre intenția sa de a-l denunța, cu șase luni până la expirarea acțiunii prezentului Acord.

Prin consultări și după atingerea unui numitor comun dintre , prezentul Acord poate fi supus unor corectări și adăugări în formă scrisă.

Întocmit la Beijing, la 24 iunie 2002, în două exemplare originale în limbile moldovenească și chineză, ambele texte fiind egal autentice.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării Naționale al Republicii Populare Chineze [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 71-73

Documentul nr. 174

Raport cu privire la revizuirea generală a Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic și a Parteneriatului pentru Pace

21 noiembrie 2002

CONTEXT

1. În conformitate cu Conceptul strategic al NATO, prin mobilizare și deschidere, Alianța încearcă să păstreze pacea, să susțină și să promoveze democrația, să contribuie la prosperitate și progres și să dezvolte un parteneriat autentic cu/și între toate țările democratice euro-atlantice. Acest fapt se orientează spre consolidarea securității tuturor, nu exclude pe nimeni și ajută la depășirea barierelor și contradicțiilor ce ar putea conduce la instabilitate și conflict. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic reprezintă cadrul general pentru toate problemele ce țin de cooperarea NATO cu partenerii. Parteneriatul pentru Pace este mecanismul principal pentru stabilirea unor relații practice de securitate între Alianță și partenerii săi, precum și pentru îmbunătățirea interoperabilității între parteneri și NATO.

2. La reuniunile lor din Reykjavik și Bruxelles din mai/iunie 2002, miniștrii NATO au declarat că așteaptă o relație nouă, mult mai consistentă, cu partenerii, ce ar intensifica această cooperare pentru a putea face față noilor provocări în domeniul securității, inclusiv terorismului. Miniștrii au solicitat Consiliului în sesiune permanentă să continue revizuirea parteneriatelor NATO, cu scopul de a prezenta, la Praga, șefilor de state și guverne propuneri concrete privind dezvoltarea în continuare a Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic (EAPC) și a Parteneriatului pentru Pace (PpP), pentru a-și ajuta mai eficient aliații și partenerii să facă față provocărilor secolului XXI.

3. În cadrul acestei analize, aliații și partenerii au recunoscut valabilitatea continuă a documentului-cadru al PpP și a documentului de bază al EAPC. Ei și-au reconfirmat angajamentul comun de a consolida și extinde pacea și stabilitatea în zona euro-atlantică, în baza valorilor și principiilor comune ce stau la baza cooperării lor. Ei și-au reafirmat angajamentul față de Parteneriatul Euro-Atlantic și hotărârea lor de a consolida în continuare succesul EAPC și PpP în toate domeniile de consultare și cooperare. Aliații și partenerii rămân fideli deciziilor relevante ale summit-elor de la Madrid și Washington și își vor continua eforturile de a le pune pe deplin în aplicare. În acest context, ei subliniază rolul esențial și continuu al interoperabilității forțelor aliate și parteneri ca condiție a unei cooperări de succes în continuare, pentru a face față crizelor.

4. Bazându-se pe rolurile distincte ale EAPC și PpP, scopul concret al acestei analize a fost de a se asigura că EAPC și PpP:

- contribuie la stabilitatea internațională prin asigurarea partenerilor interesați cu recomandări metodice și asistență referitoare la aspectele de apărare și securitate în cadrul procesului intern de reformă; acolo unde este posibil, susțin reforme politice și instituționale mai ample;

- contribuie la crearea condițiilor externe favorabile pentru reforma internă prin forme adecvate de dialog și cooperare politice;
 - contribuie la securitatea internațională prin pregătirea partenerilor interesați de/și angajați în operațiuni și activități sub egida NATO, inclusiv în cele legate de riposta împotriva terorismului;
 - continuă să susțină, pentru partenerii interesați, politica ușilor deschise a NATO, așa cum este reflectată în documentul-invitație al PpP din 1994.
5. Pentru a atinge acest obiectiv, analiza a fost realizată având în vedere:
- abordarea în mod eficient a diversității intereselor aliaților și necesităților partenerilor;
 - adaptarea formelor de consultare și cooperare pentru a se asigura că acestea fac față noilor provocări de securitate;
 - consolidarea interoperabilității între forțele-partenere și cele ale Alianței;
 - raționalizarea și armonizarea relațiilor dintre EAPC și PpP;
 - îmbunătățirea gestionării și organizării procesului EAPC și PpP.

INOVAȚII ȘI ADAPTĂRI PROPUSE

5.1. Îmbunătățirea consultărilor politice și celor legate de securitate:

- aliații și partenerii vor depune eforturi pentru a se asigura că discuțiile în cadrul EAPC se vor concentra într-o măsură mai mare pe prioritățile politice comune ale NATO și partenerilor și pe principalele preocupări în domeniul securității. Aliații vor depune eforturi să informeze partenerii și/sau să le ceară punctele de vedere la etapele incipiente ale discuțiilor Alianței pe probleme de importanță majoră, pentru interesele politice și de securitate ale partenerilor;
- aliații vor privi cu bunăvoință la solicitările de consultări politice cu Alianța, individual sau în grupuri mai mici, pe probleme politice și de securitate de importanță deosebită pentru ei. Deciziile vor fi adoptate după caz. Aceste consultări ar putea avea loc la diferite niveluri, cu state și/sau Secretariatul internațional. Consultările ar putea, dar nu este necesar, să conducă la relații politice mai sistematice;
- în funcție de caz, și atunci când este necesar, aliații ar putea decide să invite parteneri concreți să participe la deliberările lor, în problemele de interes special pentru respectivii parteneri, sau cu privire la acele probleme, în care opiniile partenerilor ar putea avea importanță deosebită pentru aliați.

5.2. Îmbunătățirea în continuare a interoperabilității.

Încă de la începuturile PpP, în 1994, interoperabilitatea a fost un element-cheie în cooperarea NATO cu partenerii. Procesul PpP de planificare și revizie (PARP), introdus în 1994 și consolidat considerabil în 1997, este una din cele mai importante modalități de dezvoltare a interoperabilității. PARP a făcut posibilă lansarea în Balcani, sub egida NATO, a operațiunilor PpP, care au beneficiat de contribuții substanțiale din partea partenerilor. În același timp, PARP a devenit un instrument util de planificare pentru partenerii ce participă la el, evoluând într-un proces de planificare foarte similar cu procesul de planificare a apărării de către NATO. Odată cu inițiativele summit-ului de la Washington, rolul operațional al PpP a fost consolidat.

Aliații și partenerii:

- subliniază faptul că instrumentele oferite de inițiativele summit-ului de la Washington pentru Parteneriatul îmbunătățit și mai operațional, împreună cu PARP și exercițiile, inclusiv cele mai exigente, sunt cruciale pentru îmbunătățirea în continuare a interoperabilității;
- aprobă faptul că sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura implementarea pe deplin și, în caz de necesitate, a amplifica domeniul de aplicare al acestor instrumente, în special pentru Conceptul capacităților operaționale (OCC) și Programul de îmbunătățire a instruirii și educației (TEEP);
- vor continua să ia în considerație evoluțiile legate de interoperabilitate în cadrul PpP în evoluția și posibila adaptare a PARP.

5.3. Reflectarea unei abordări mai largi cu privire la securitate în cadrul EAPC și PpP.

În consultare cu partenerii, aliații vor:

- revizui și, dacă va fi necesar, extinde domeniul de aplicare și conținutul Programului de lucru al Parteneriatului (PWP), cu scopul de a aborda în mod adecvat noile riscuri și provocări;
- lua în considerație noi măsuri posibile pentru facilitarea și armonizarea cooperării operaționale între structurile de securitate, inclusiv cele ce depășesc responsabilitățile ministerelor apărării în cauză, în conformitate cu solicitările formulate de autoritățile naționale;
- dezvolta în continuare cooperarea în planificarea urgențelor civile, cu scopul de a asista autoritățile naționale în pregătirea pentru protecția populației civile împotriva incidentelor cu folosirea armelor de distrugere în masă, atacurilor teroriste, accidentelor tehnologice și a calamităților naturale. Aceasta ar putea include, de asemenea, acțiuni referitoare la modalitățile de promovare a interoperabilității între capacitățile naționale relevante.

Aliați și parteneri vor:

- reflecta abordarea mai largă a problemelor de securitate în consultările politice și în alte discuții în cadrele EAPC și PpP corespunzătoare;
- încercă să obțină complementaritatea cu cele ale altor organizații internaționale a acțiunilor lor de răspuns la noile provocări de securitate, inclusiv armele de distrugere în masă și terorismul.

5.4. Un parteneriat mai coeziv și orientat spre rezultate:

Mecanismul Planului de acțiuni al Parteneriatului:

- în scopul îmbunătățirii și concentrării eforturilor comune în sprijinirea securității euro-atlantice, aliații și partenerii vor elabora și implementa un mecanism de cooperare practică, axat pe o problemă concretă și orientat spre rezultate ce să-i implice pe aliați și pe partenerii interesați. Domeniile posibile de aplicare a unei asemenea abordări includ securitatea la frontiere, capacitățile de acțiune comună, urgențe civile, managementul resurselor sau a problemelor de mediu. Un astfel de mecanism ar putea fi, de asemenea, aplicat în abordarea pragmatică a unor probleme concrete în context regional.

Planul de acțiuni ale Parteneriatului împotriva terorismului (PAP-T) va fi un prim efort de acest gen. Acesta va sistematiza și organiza toate formele de interacțiune al partenerilor cu NATO pentru a putea face față terorismului.

5.5. Relații mai individualizate și complexe cu partenerii.

Planul individual de acțiuni al Parteneriatului (IPAP):

- aliații sunt hotărâți să continue și să îmbunătățească asistența și consilierea oferită partenerilor interesați, în eforturile lor de a reforma și moderniza sistemele de apărare și de securitate, pentru a face față provocărilor secolului XXI. Alianța este gata să sprijine reformele politice și instituționale mai ample întreprinse de parteneri;
- în acest context, aliații încurajează partenerii să caute relații individuale mai strânse cu NATO și să aprobe planurile individuale de acțiuni ale Parteneriatului, care vor stabili priorități, armoniza și organiza toate aspectele relației NATO - partener în contextul EAPC și PpP, în conformitate cu obiectivele NATO și cu circumstanțele și interesele concrete ale fiecărui partener interesat;
- prin intermediul acestor planuri, elaborate o dată la doi ani, NATO va oferi asistență și consiliere, concentrată pe țară, cu privire la obiectivele reformelor pe care partenerii interesați ar putea dori să le realizeze în consultare cu Alianța. Un dialog politic intensificat, cu privire la aspectele relevante, poate constitui o parte integrantă a unui proces IPAP;
- IPAP nu va înlocui IPP și nici nu va afecta participarea unui partener în cadrul PAPP. IPP și baza sa aferentă de date, modificată după necesitate, ar putea fi integrată în IPAP și ar putea continua să servească drept instrument-cheie în organizarea participării partenerului la PpP. Pentru statele ce nu optează pentru un IPAP, procesul IPP va rămâne neschimbat.

5.6. Creșterea contribuției Parteneriatului la securitatea și stabilitatea la nivel subregional:

- aliații și partenerii își vor continua și intensifica eforturile de a asigura securitatea și stabilitatea în Balcani. Ei vor promova și sprijini cooperarea regională, bazându-se pe experiența Inițiativei NATO pentru Europa de Sud-Est (SEEI), SEEGROUP (Grupul director pentru cooperare în probleme de securitate în Europa de Sud-Est – n.n.) și alte eforturi regionale;
- aliații, în consultare și cooperare cu partenerii interesați, și luând în calcul experiența acumulată în Europa de Sud-Est, vor sprijini cooperarea regională în Asia Centrală și în Caucaz;
- în acest scop, ei vor putea desemna experți, sau facilitatori NATO, pentru a ajuta la identificarea zonelor de interes comun și la sprijinirea eforturilor de cooperare practică;
- aliații și partenerii vor încerca să aplice mecanismele Planului de acțiuni ale Parteneriatului în abordarea problemelor regionale;
- aliații vor încuraja, în conformitate cu obiectivul general al promovării interoperabilității în pregătirea pentru operațiuni concrete, crearea formațiunilor multinaționale între parteneri, și între parteneri și aliați, precum și dezvoltarea în continuare a acordurilor existente în acest sens;
- aliații vor lua în considerație modul în care comandamentele militare NATO, la toate nivelurile relevante, pot sprijini eforturile de cooperare regională în spațiul euro-atlantic.

5.7. Extinderea asocierii partenerilor la procesul decizional al NATO în domenii concrete.

Aliați, în consultare cu partenerii, își vor continua eforturile pentru a asigura, în cea mai mare măsură posibilă, sporirea implicării partenerilor, după caz, în planificarea, desfășurarea și supravegherea activităților și proiectelor, în care aceștia participă, și în care se implică.

În acest scop, în limitele Cadrului politico-militar, ei vor:

- lua în considerație, în general, posibilitatea îmbunătățirilor suplimentare în exercitarea completă a prevederilor Cadrului politico-militar de a implica partenerii, cât mai devreme posibil, în pregătirea deciziilor referitoare la operațiunile sub egida NATO, la care aceștia participă;
- explora, în acest context, posibilitățile de implicare corespunzătoare a partenerilor în evaluarea aspectelor relevante ale amenințării teroriste;
- în plus, vor examina în ce domenii se pot aplica principiile fundamentale și spiritul Cadrului politico-militar pentru operațiunile PpP sub egida NATO (PMF) în cadrul altor activități și proiecte concrete, legate de Parteneriat, la care aceștia participă, sau la care contribuie. Domeniile luate în considerație ar putea include: exerciții PpP, inclusiv aspecte ale PpP referitoare la politica și programarea aspectelor PpP ale exercițiilor NATO/PpP, precum și elaborarea exercițiilor; implementarea Fondului de încredere al PpP.
- de asemenea, vor examina modul în care implicarea partenerilor poate fi, dacă este cazul, facilitată sau îmbunătățită, prin aranjamente pragmatice, în baza procedurile existente, în următoarele domenii:
 - a) în elaborarea și implementarea planurilor de acțiuni de Parteneriat, de exemplu, pentru îmbunătățirea anumitor capacități critice de apărare împotriva atacurilor teroriste;
 - b) în elaborarea și aprobarea Planurilor individuale de acțiuni ale Parteneriatului;
 - c) în contextul mai larg al interoperabilității în cadrul PpP și PARP și al unor acțiuni conexe în domeniul standardizării, inclusiv în aspectele relevante ale chestiunilor de apărare nucleară, biologică și chimică;
 - d) în planificarea pentru urgențele civile (CEP).

5.8. Îmbunătățirea acordurilor de legătură între capitalele NATO și cele ale partenerilor:

Aliații vor lua în considerație modalitățile de îmbunătățire a aranjamentelor de legătură între capitalele NATO și cele ale Partenerilor, cu scopul de a face astfel, încât expertiza și îndrumarea NATO să devină mai accesibile pentru țările din Asia Centrală și Caucaz și cu scopul de a susține mai eficient elaborarea și implementarea activităților și programelor de cooperare și informare în cadrul EAPC și PpP.

5.9. Promovarea unor relații de lucru de rutină mai strânse între structurile militare, precum și între structurile militare/civile.

NATO și/sau aliații vor încerca să creeze relații de lucru/aranjamente de legătură funcționale mai formalizate cu partenerii pentru unitățile și comandamentele militare, în baza dispozițiilor prevăzute deja în cadrul Conceptului capacităților operaționale (OCC). Acestea ar putea include:

- îmbinarea unităților aliate și partenere și a unităților țărilor partenere, susceptibile de cooperare în cadrul operațiunilor de răspuns la criză, sub egida NATO; aranjamentele pentru o cooperare și legături mai strânse trebuie să fie stabilite între forțe specializate în serviciu în medii asimetrice;

- promovarea, îmbunătățirea și formalizarea relațiilor de lucru deja dezvoltate, de-a lungul timpului, prin exercițiile sau operațiunile dintre toate nivelurile Comandamentului NATO și Comandamentului forțelor multinaționale aliate cu forțele și comandamentele partenerilor („afiliere”), inclusiv detașarea personalului țărilor partenere în comandamentele multinaționale ale structurilor de forțe NATO;
- extinderea limitelor detașărilor temporare de personal de legătură al partenerilor la nivelurile subordonate ale structurii de comandă a NATO, la o abordare mai formalizată, în baza solicitărilor de cooperare practică, pornind de la aranjamentele de legătură deja existente la nivelul Comandamentelor strategice NATO;
- aliații, în consultare cu partenerii, vor revizui conceptele și structurile existente ale PpP (inclusiv cele ale Celulei de Coordonare a Parteneriatului (CCP), elementele de stat-major PpP (PSE) și centrele de instruire PpP), cu scopul de a utiliza întregul lor potențial pentru implicarea mai strânsă, mai directă și mai regulată a partenerilor în activități conexe PpP cu NATO și țările aliate. Aceasta ar trebui să includă luarea în considerație a îmbunătățirii mecanismelor deja existente de inventariere, analiză și diseminare a lecțiilor învățate în urma exercițiilor NATO/PpP;
- aliații și partenerii vor promova stabilirea unor relații de lucru de rutină, similare cu cele dintre structurile militare și dintre structurile civile/militare relevante.

5.10 Oferirea unor oportunități sporite pentru personalul civil al partenerilor în structurile NATO.

Aliații vor:

- revizui Programul PpP de stagiere, cu scopul de a extinde posibilitatea unor stagii în alte domenii de activitate a NATO/PpP, a crește numărul de locuri oferite și prelungirea timpului de stagiu, după caz;
- examina utilitatea, fezabilitatea și consecințele posibile ale unui Concept al personalului civil integrat în PpP.

5.11. Îmbunătățirea aranjamentelor de finanțare:

- aliații vor examina politica de finanțare a PpP, în vederea creșterii flexibilității în capacitatea de a răspunde la cererile individuale de subvenții ale partenerilor, permițând finanțarea adecvată a participării la activitățile Parteneriatului și asigurând coerența între cererile de finanțare ale partenerilor și obiectivele lor de Parteneriat;
- politica Fondului de încredere al PpP a fost revizuită pentru a extinde mecanismul de asistență al partenerilor în gestionarea consecințelor reformei apărării. Aceasta poate include, dar nu este limitată doar la, proiecte ce promovează reforma civilă și democratică a forțelor armate, recalificarea personalului militar, conversia bazelor militare și promovarea planificării și bugetării eficiente a apărării, sub control democratic. Toate inițiativele se vor derula în bază de proiecte;
- aliații vor revizui politica Programului NATO pentru investiții în domeniul securității (NSIP) referitoare la finanțarea proiectelor PpP, în vederea aplicării ei mai complete, inclusiv proiecte ce țin de riposta împotriva terorismului.

5.12. Îmbunătățirea organizării și gestionării activităților Parteneriatului:

- noțiunea de „Parteneriat Euro-Atlantic”, care cuprinde atât EAPC, cât și PpP, scoate în evidență caracterul coerent al relațiilor NATO cu partenerii săi. O asemenea abordare amplă va ajuta la

îmbunătățirea procedurilor de dirijare și îndrumarea eficientă și coerentă a activității Parteneriatului în întregul spectru de domenii de cooperare în cadrul EAPC și PpP;

- aliații vor examina modalitățile de armonizare și amplificare a suportului Comitetului NATO pentru EAPC și PpP, cu scopul de a oferi o îndrumare politică continuă și coerentă privind obiectivele și politicile NATO pentru Parteneriatul Euro-Atlantic;
- aliații și partenerii vor amplifica importanța mecanismului schimbului de informații al Comitetului director politico-militar în cadrul asistenței bilaterale și coordonării eforturilor cu privire la aspecte-cheie ale PpP; vor susține schimbul de informații cu alte organizații internaționale, în special cu UE, OSCE și ONG-uri în privința unor concepte/programe relevante, pentru a obține o sinergie în oferirea de asistență. În acest context, ideea de „Parteneriate de mentorat” (care implică cel puțin un membru NATO și un partener), așa cum se practică deja în cazul Fondului de încredere al PpP, va fi dezvoltată mai departe, cu scopul de a oferi roluri principale țărilor partenere în domenii funcționale sau tematice concrete;
- aliații și partenerii vor lua în considerație modul de îmbunătățire a structurii, organizării și desfășurării reuniunilor EAPC la toate nivelurile și vor adapta alte aspecte ale proceselor EAPC și PpP în asigurarea unei susțineri mai eficiente, coerente și coordonate pentru o relație nouă, mai consistentă între NATO și partenerii săi.

IMPLICAREA RESURSELOR

6. Pentru garantarea credibilității angajamentelor NATO, eficienței eforturilor și compatibilitatea acestor eforturi cu prioritățile politice ale NATO, se va realiza o analiză continuă, atentă și completă a resurselor financiare și umane pe care le implică oricare dintre modificările propuse la politicile, activitățile și formele de cooperare EAPC/PpP, la fiecare etapă de elaborare și implementare a acestora.

RECOMANDĂRI

Șefilor de state și guverne li se sugerează:

- să aprobe prezentul raport;
- să solicite Consiliului în sesiune permanentă să ofere, după caz, directive suplimentare comisiilor NATO corespunzătoare, pentru a se asigura că propunerile pentru adaptarea EAPC și Parteneriatului pentru Pace vor fi elaborate și implementate în continuare;
- să solicite Consiliului în sesiune permanentă să informeze miniștrii apărării și de externe cu privire la progresele înregistrate și să prezinte un raport complet privind implementarea deciziilor summit-ului de la Praga, la întrunirile lor din toamna anului 2003.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/SID-63BC3308-D3265625/natolive/official_texts_19548.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 175

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Federal al Apărării al Republicii Federale Germania cu privire la cooperarea în domeniul militar

18 martie 2003, Chișinău

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Federal al Apărării al Republicii Federale Germania, denumite în continuare „contractante”, pornind de la obiectivele stabilite în Carta de la Paris pentru o Nouă Europă de a ajunge la o cooperare largă în problemele securității, realizând angajamentele luate prin documentele OSCE privind facilitarea și promovarea contactelor militare, în dorința de a intensifica relațiile bune de prietenie între cele două state printr-o cooperare mai strânsă, au convenit următoarele:

Articolul 1 . OBIECTUL ACORDULUI

Prin prezentul Acord se va fixa cadrul pentru schimbul de experiență și de cunoștințe, precum și pentru alte forme de cooperare militară în folosul armatelor lor contractante.

Articolul 2. DOMENIILE DE COOPERARE

(1) Cooperarea între le contractante va cuprinde un schimb periodic de informații și de experiență în următoarele domenii:

- politica de securitate și militară;
- încadrarea armatelor într-o societate democratică liberă;
- legislația în domeniul militar;
- educația civilă și morală a militarilor, concepția de conducere/filosofia conducerii (conducerea internă);
- aspectele militare ale controlului armamentului;
- selectarea și evidența personalului, pregătirea și perfecționarea membrilor militari și civili ai armatelor;
- managementul militar și problemele sociale;
- structurile organizatorice ale armatelor;
- procedura de planificare a necesităților armatelor;
- funcționarea armatelor pe timp de pace;
- medicina militară;
- istoria militară;
- topogeodezia militară;
- protecția mediului în cadrul armatelor;
- folosirea armatelor în cadrul asistenței în caz de catastrofe și misiunilor umanitare;
- alte domenii convenite între cele două .

(2) le contractante convin asupra facilitării și promovării contactelor suplimentare, în special, în domeniile activităților desfășurate pentru rezerviști, în muzică militară, în sport.

Articolul 3. FORMELE COOPERĂRII

Cooperarea armatelor se va realiza, în special, prin:

- vizite oficiale ale unor reprezentanți militari și civili de conducere din ministerele apărării;
- convorbiri de stat-major și de specialitate;
- vizite informative și de lucru ale delegațiilor;
- contacte între instituții similare și convorbiri de experți;
- contacte între subunitățile prevăzute pentru misiuni de menținere a păcii;
- participarea la cursuri, stagii, seminare, colocvii, simpozioane;
- stagii în unități ale diferitor categorii de arme și în serviciul sanitar;
- schimb de informații și de material despre studii militare;
- activități culturale și sportive.

Articolul 4 . PREVEDERILE DE APLICARE

(1) Cooperarea se va realiza în baza unor planuri speciale stabilite de comun acord pentru fiecare an ce urmează. Aceste planuri vor completa prezentul Acord. le contractante, de comun acord, pot modifica oricând planurile anuale convenite.

(2) Dacă este necesar, pentru domeniile de cooperare menționate la Articolul 2, se pot încheia protocoale suplimentare la prezentul Acord.

(3) Vizitele oficiale vor fi convenite de către le contractante în prealabil într-un mod special. Desfășurarea lor se va face alternativ, pe baza reciprocității.

(4) În cadrul vizitelor informative și de lucru, le contractante vor efectua schimbul de delegații și de persoane, de asemenea pe baza reciprocității, conform prevederilor prezentului Acord și potrivit Acordului privind condițiile de asigurare reciprocă a vizitelor informative și de lucru ce va fi încheiat între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Federal al Apărării al Republicii Federale Germania.

(5) În cazul când vor fi practicate alte forme de cooperare, mai ales pentru pregătirea și perfecționarea cursanților, asigurată în instituțiile de învățământ ale armatelor sau ale administrației militare, este posibilă convenirea în acest sens a unor reglementări ce fac excepție de la prezentul Acord.

(6) Activitățile convenite în cadrul cooperării vor fi desfășurate cu respectarea legislației în vigoare a țării-gază.

Articolul 5. PĂSTRAREA SECRETULUI

În conformitate cu prevederile în vigoare privind păstrarea secretului, le contractante garantează protecția informațiilor și a cunoștințelor obținute în decursul contactelor bilaterale. Le contractante se obligă să nu folosească aceste informații și cunoștințe în detrimentul celeilalte contractante, nici să nu le aducă la cunoștința unor terțe fără consimțământul prealabil dat în scris de acel care a pus la dispoziție informația respectivă.

Articolul 6. ASPECTE FINANCIARE

Prestațiile în aplicarea prevederilor prezentului Acord de către le contractante vor fi realizate conform prevederilor bugetelor respective.

Articolul 7. SOLUȚIONAREA DIVERGENȚELOR

Divergențele, apărute în interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului Acord, vor fi soluționate pe calea consultărilor dintre le contractante.

Articolul 8 . MODIFICĂRI ȘI COMPLETĂRI

Prezentul Acord poate fi modificat sau completat oricând printr-un acord scris convenit între le contractante.

Articolul 9. INTRAREA ÎN VIGOARE, DURATA VALABILITĂȚII, DENUNȚAREA

(1) Prezentul Acord va intra în vigoare în ziua în care Ministerul Apărării al Republicii Moldova va notifica în scris, prin canale diplomatice, Ministerul Federal al Apărării al Republicii Federale Germania despre îndeplinirea procedurilor interne necesare pentru intrarea lui în vigoare. Decisivă este data în care se primește notificarea.

(2) Prezentul Acord se încheie pentru o perioadă de cinci ani. Acțiunea lui se va prelungi în mod automat pentru următoarele termene consecutive de cinci ani, dacă nu este denunțat de una dintre le contractante prin canale diplomatice, cu cel puțin șase luni înainte de expirarea termenului curent de acțiune.

Încheiat la Chișinău la 18 martie 2003 în două exemplare originale, în limbile moldovenească și germană, ambele texte având aceeași valoare juridică.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Federal al Apărării al Republicii Federale Germania [semnătura]

AAȘMM, F.1, inv. 1, dos. 5, ff. 209-212

Documentul nr. 176
Legea cu privire la apărarea națională

Nr. 345-XV
25 iulie 2003, Chișinău

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. (1) Prezenta lege stabilește structura sistemului național de apărare, bazele organizării și asigurării apărării țării, atribuțiile și responsabilitățile autorităților publice în domeniul apărării, conducerea, organizarea, destinația forțelor sistemului național de apărare și planificarea apărării naționale.

(2) Sub incidența prezentei legi cad autoritățile publice, forțele destinate apărării naționale, instituțiile publice, agenții economici cu orice tip de proprietate și cetățenii Republicii Moldova.

(3) Apărarea națională este una din cele mai importante funcții ale statului și constituie cauza întregului popor.

Art. 2. În sensul prezentei legi se definesc următoarele noțiuni:

apărare națională - ansamblu de măsuri și activități adoptate și desfășurate de Republica Moldova în scopul de a garanta suveranitatea, independența și unitatea statului, integritatea teritorială a țării și democrația constituțională;

sistem național de apărare - conducere, ansamblu de forme, mijloace și elemente ale infrastructurii, precum și totalitatea acțiunilor menite să asigure apărarea țării;

agresiune armată - folosirea forței armate de către un stat împotriva suveranității, integrității teritoriale sau independenței politice a altui stat ori în orice mod incompatibil cu Carta Națiunilor Unite;

operație - totalitatea acțiunilor militare duse de mari unități militare după un plan unic, în vederea îndeplinirii unui scop operativ sau strategic;

acțiune de apărare - formă de bază a acțiunilor de luptă, care are scopul de a zădărnici ofensiva inamicului, a-i provoca pierderi cât mai mari, a păstra cu fermitate pozițiile încredințate, a câștiga timp și a crea condițiile necesare pentru trecerea la acțiuni militare ofensive în scopul eliberării teritoriului ocupat;

mare unitate militară - grupare de trupe, tactică sau operativă, cu o organizare, de regulă, permanentă, înglobând forțe și mijloace de arme întrunitate sau de aceeași armă, cu o densitate tactică sau operativă bine stabilită;

unitate militară - grupare permanentă de militari, cu o organizare și înzestrare stabilite în așa fel încât să poată desfășura toate activitățile de pregătire de luptă, care dispune de organe de conducere și logistice proprii, capabilă să îndeplinească misiuni de luptă cu un anumit grad de independență.

Art. 3. Cadrul juridic al apărării naționale îl constituie *Constituția Republicii Moldova, Strategia securității naționale, Strategia națională de apărare și Strategia militară, Doctrina militară a Republicii Moldova*, prezenta lege, alte acte normative ale Republicii Moldova, precum și normele unanim acceptate ale dreptului internațional.

Art. 4. Organizarea apărării naționale include:

- a) determinarea politicii de apărare și a principiilor de bază ale construcției militare;
- b) aprobarea strategiei securității naționale, strategiei naționale de apărare și a strategiei militare;
- c) dezvoltarea științei și artei militare;
- d) instituirea cadrului normativ cu privire la apărarea națională;
- e) analiza situației politico-militare, prognozarea riscurilor și amenințărilor cu caracter militar la adresa securității naționale;
- f) determinarea intereselor naționale prioritare în domeniul apărării naționale, stabilirea complexului de măsuri politico-diplomatice și de altă natură cu caracter nemilitar, crearea unui climat internațional favorabil în scopul asigurării apărării naționale;

g) pregătirea forțelor destinate apărării naționale, menținerea unui înalt grad al pregătirii de luptă și de mobilizare;

h) înzestrarea centralizată a forțelor destinate apărării naționale cu armament și tehnică modernă, asigurarea lor cu resurse tehnico-materiale în volumul necesar;

j) coordonarea cu alte state și organisme internaționale a acțiunilor pentru prevenirea și reducerea unui posibil pericol militar;

i) perfecționarea sistemului de instruire a cadrelor militare;

k) pregătirea rezervelor de mobilizare pentru timp de război;

l) pregătirea de mobilizare a economiei naționale, a autorităților publice, a instituțiilor publice, a agenților economici, a populației și a teritoriului pentru apărare;

m) pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei;

n) asigurarea controlului democratic asupra forțelor destinate apărării naționale;

o) realizarea altor măsuri în domeniul apărării naționale.

Art. 5. Măsurile adoptate privind apărarea națională sunt obligatorii pentru autoritățile publice, instituțiile publice, agenții economici cu orice tip de proprietate, precum și pentru cetățenii Republicii Moldova.

Art. 6. (1) Pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Cartei ONU, al tratatelor încheiate cu Uniunea Europeană, cu alte organizații internaționale și state străine, Republica Moldova poate participa la misiuni și la operații internaționale în conformitate cu Legea nr. 219 din 3 decembrie 2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operații internaționale.

(2) Desfășurarea exercițiilor și altor activități comune cu durată determinată, care implică intrarea sau staționarea unor unități militare străine pe teritoriul Republicii Moldova ori tranzitarea de către acestea a teritoriului național, sunt reglementate de legislație.

Capitolul II

STRUCTURA SISTEMULUI NAȚIONAL DE APĂRARE

Art. 7. Sistemul național de apărare cuprinde conducerea, forțele, resursele și infrastructura teritorială.

Art. 8. Conducerea sistemului național de apărare este un atribut exclusiv și inalienabil al autorităților constituționale ale statului și se realizează de către parlament, președintele Republicii Moldova, guvern, Ministerul Apărării și alte autorități publice cu atribuții în domeniul apărării naționale în limitele stabilite de Constituție și de alte acte normative.

Art. 9. (1) Forțele destinate apărării naționale sunt Forțele Armate compuse din Armata Națională și Inspectoratul General de Carabinieri.

(2) Forțele sistemului național de apărare sunt constituite pe principiul suficienței defensive.

(3) În caz de agresiune armată a cărei amploare depășește capacitatea combativă a forțelor sistemului național de apărare se vor angaja toate resursele umane și materiale disponibile pentru respingerea acesteia.

Art. 10. Dislocarea și structura marilor unități militare, ale unităților militare și ale instituțiilor Armatei Naționale, ale altor componente ale Forțelor Armate au drept obiectiv menținerea și dezvoltarea capacității și pregătirii de luptă ale acestora, necesare riposteii rapide și decisive împotriva unei eventuale agresiuni sau a altor acțiuni ce pot afecta securitatea națională.

Art. 11. Completarea cu efectiv a forțelor destinate apărării naționale se efectuează conform principiului mixt în baza obligațiunii militare și a încadrării benevole prin contract.

Art. 12. (1) În scopul completării forțelor destinate apărării naționale, conform Planului de mobilizare a Forțelor Armate, creării rezervei și compensării pierderilor probabile pe timp de război, se pregătește rezerva Forțelor Armate.

(2) Destinația, structura, formele de pregătire și modul de gestionare a rezervei Forțelor Armate sunt reglementate de *Legea cu privire la rezerva Forțelor Armate*.

Art. 13. (1) Forțele destinate apărării naționale desfășoară activități de pregătire specifice, în limitele spațiului național terestru, aerian și fluvial, cu respectarea normelor de protecție a mediului.

(2) Pentru desfășurarea acestor activități, formele destinate apărării naționale folosesc centre de instruire, poligoane, aerodromuri, terenuri și alte elemente ale infrastructurii de apărare.

(3) Obiectele și construcțiile militare, toate categoriile de armament, de tehnică militară și de alte bunuri militare sunt proprietate a statului, se află în gestiunea Forțelor Armate, care, în baza și în limitele stabilite de legislație, exercită dreptul de posesiune, de folosință și de dispunere de aceste bunuri.

(4) Bunurile statului care asigură necesitățile sistemului național de apărare și îndeplinirea sarcinilor de mobilizare nu pot fi sechestrate și nu pot trece în proprietate privată.

Art. 14. Resursele sistemului național de apărare se constituie din totalitatea resurselor umane, financiare, materiale și de altă natură, pe care statul le asigură și le angajează în scopul asigurării apărării naționale.

Art. 15. Resursele umane se constituie din întreaga populație aptă pentru apărarea națională. Pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei este reglementată prin lege organică.

Art. 16. Persoanele cu funcție de răspundere din ministere și departamente, conducătorii autorităților administrației publice locale, ai instituțiilor publice și ai agenților economici cu sarcini de mobilizare se pregătesc în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce le revin în domeniul asigurării apărării naționale în conformitate cu programele aprobate de Guvern.

Art. 17. Pregătirea economiei naționale pentru apărare se asigură în conformitate cu Legea privind pregătirea de mobilizare și mobilizarea.

Art. 18. (1) Cheltuielile pentru asigurarea apărării naționale se efectuează de la bugetul de stat în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală și se utilizează pentru întreținerea și pregătirea forțelor destinate apărării naționale, înzestrarea lor cu armament, tehnică militară și specială și alte bunuri tehnico-materiale, finanțarea cercetărilor științifico-militare, construcțiilor capitale, asigurarea cu pensii, asigurarea obligatorie de stat, asigurarea medicală, pregătirea rezerviștilor, precum și pentru organizarea mobilizării.

(2) Controlul folosirii resurselor financiare pentru asigurarea apărării naționale se efectuează în conformitate cu legislația.

Art. 19. (1) Infrastructura teritorială se constituie din ansamblul lucrărilor și amenajărilor teritoriului care pot fi folosite în scopul asigurării apărării naționale.

(2) Pregătirea teritoriului pentru apărarea națională se asigură în conformitate cu prevederile legii.

Art. 20. Formele Armate acumulează pe timp de pace, în rezervele proprii, armament, tehnică, mijloace tehnico-materiale menite să asigure mobilizarea, desfășurarea forțelor și îndeplinirea misiunilor ce le revin, compensarea consumurilor și a pierderilor probabile pe timp de război.

Art. 21. (1) La declararea stării de asediu, a stării de război sau a mobilizării pot fi rechiziționate bunuri ce aparțin instituțiilor publice, agenților economici și persoanelor fizice și pot fi chemați cetățeni apti de muncă pentru prestări de servicii în interes public, în condițiile prevăzute de Legea cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public.

(2) În situațiile prevăzute la alin.(1), prin dispoziția Consiliului Suprem de Apărare, agenții economici a căror activitate este nemijlocit legată de asigurarea resurselor necesare apărării trec la un regim special de activitate. Organizarea și funcționarea acestora se stabilesc prin hotărâre de Guvern.

Art. 22. Nivelul pregătirii populației, a economiei naționale și a teritoriului pentru apărare se verifică prin concentrări militare, exerciții și antrenamente de mobilizare, în conformitate cu planul aprobat de Guvern.

Art. 23. (1) Producerea, furnizarea și repararea armamentului, a tehnicii militare, a pieselor de completare și a altor bunuri, furnizarea produselor alimentare pentru necesitățile apărării, precum și executarea lucrărilor de cercetare științifică, de experimentare, de proiectare și de construcții în interesul apărării, crearea, dezvoltarea și păstrarea capacităților de mobilizare și acumularea rezervelor de mobilizare se includ în comanda de stat.

(2) Executarea comenzilor de stat pentru necesitățile apărării se stimulează prin unele înlesniri fiscale, de credit și de altă natură.

(3) Autoritățile administrației publice, instituțiile publice și agenții economici, indiferent de tipul de proprietate, au obligația de a satisface comenzile necesare asigurării apărării naționale integral și în termenele stabilite prin contract pe timp de pace și cu prioritate pe timp de război.

Capitolul III

CONDUCEREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE APĂRARE

Art. 24. (1) Parlamentul asigură reglementarea legislativă și exercită controlul parlamentar în domeniul apărării naționale în formele și în limitele prevăzute de Constituție.

(2) Parlamentul are următoarele atribuții:

- a) aprobă strategia securității naționale, strategia națională de apărare și doctrina militară a statului;
- b) aprobă și modifică, la propunerea președintelui Republicii Moldova sau guvernului, structura generală și efectivul componentelor Forțelor Armate;
- c) aprobă volumul alocațiilor bugetare pentru necesitățile apărării; ci) aprobă regulamentul disciplinei militare;
- d) declară starea de asediu sau de război;
- e) declară mobilizarea și demobilizarea;
- f) exercită controlul parlamentar asupra Forțelor Armate;
- g) îndeplinește alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

Art. 25. (1) Președintele Republicii Moldova este comandantul suprem al Forțelor Armate și poartă răspundere pentru starea sistemului național de apărare în limitele împuternicirilor prevăzute de Constituție și de alte acte normative.

(2) Președintele Republicii Moldova are următoarele atribuții:

- a) exercită conducerea generală a sistemului național de apărare și coordonează activitatea autorităților administrației publice în domeniul apărării naționale;
 - b) inițiază procesul de elaborare:
 - a strategiei securității naționale;
 - a strategiei naționale de apărare;
 - c) prezintă Parlamentului spre aprobare proiectele:
 - strategiei securității naționale;
 - strategiei naționale de apărare;
 - structurii generale și efectivele componentelor Forțelor Armate;
 - regulamentului disciplinei militare;
 - d) aprobă:
 - regulamentul Consiliului Suprem de Securitate;
 - regulamentul Statului-Major General;
 - programele și planurile privind construcția și dezvoltarea Forțelor Armate;
 - planul de mobilizare a Forțelor Armate;
 - planul de întrebuințare a Forțelor Armate;
 - regulamentele militare;
 - componența Colegiului militar al Ministerului Apărării.
- Coordonează activitatea de colaborare militară internațională;
- f) efectuează conducerea generală privind acumularea resurselor pentru necesitățile sistemului național de apărare;
 - g) emite decrete privind încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen și în cel cu termen redus și trecerea lor în rezervă;
 - h) poartă tratative, încheie tratate internaționale în domeniul militar în numele Republicii Moldova și le prezintă, în modul stabilit prin lege, spre ratificare Parlamentului;

i) înaintează Parlamentului propuneri privind participarea cu efective, armament și tehnică militară la operațiuni internaționale de menținere a păcii sau în scopuri umanitare;

j) numește în și destituie din funcție, în modul stabilit de legislație, la propunerea Guvernului, ofițerii Comandamentului Suprem al Forțelor Armate, cu excepția Comandantului general al Inspectoratului General de Carabinieri;

în redacție/completat prin LP220 din 08.1 1.18 MO462-466 din 12.12.1 8 art. 772

k) acordă grade militare supreme prevăzute de lege;

l) îndeplinește alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

Art. 26. (1) Pe lângă Președintele Republicii Moldova, în calitate de organ consultativ, activează, pe timp de pace, Consiliul Suprem de Securitate, care elaborează și prezintă recomandări în probleme ce țin de asigurarea apărării naționale.

(2) Atribuțiile și activitatea Consiliului Suprem de Securitate sunt reglementate de regulamentul acestuia, aprobat prin decretul Președintelui Republicii Moldova.

(3) Din momentul declarării stării de asediu sau a stării de război, Consiliul Suprem de Securitate se transformă în Consiliul Suprem de Apărare și activează în conformitate cu atribuțiile prevăzute de legislație. În această perioadă, în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea se creează consilii teritoriale de apărare subordonate Consiliului Suprem de Apărare.

Art. 27. (1) Guvernul răspunde de organizarea activităților și de realizarea măsurilor privind apărarea națională în limitele împuternicirilor prevăzute de legislație.

(2) Guvernul are următoarele atribuții:

a) coordonează activitatea ministerelor și a altor autorități ale administrației publice pentru realizarea măsurilor de asigurare a capacității de apărare a țării;

a¹) elaborează și prezintă strategia națională de apărare Președintelui Republicii Moldova pentru a fi înaintată spre aprobare Parlamentului;

a²) aprobă strategia militară;

a³) aprobă analiza strategică a apărării;

b) asigură alocarea și utilizarea, în condițiile legii, a resurselor financiare și materiale necesare organizării, înzestrării și mobilizării Forțelor Armate, întreținerii și pregătirii trupelor, menținerii în stare de operativitate a tehnicii și armamentului, pregătirii pentru mobilizare a economiei naționale;

c) elaborează și realizează programele de stat privind construcția și dezvoltarea Forțelor Armate, direcțiile principale ale colaborării militare internaționale;

d) propune spre aprobare volumul alocațiilor bugetare pentru necesitățile apărării;

e) asigură încorporarea anuală a cetățenilor în serviciul militar în termen și în cel cu termen redus;

f) asigură, pe timp de pace, constituirea rezervelor materiale necesare pe timp de război;

g) elaborează și înaintează Parlamentului spre aprobare planul de mobilizare a economiei naționale, stabilește sarcinile ce revin ministerelor, departamentelor și agenților economici în conformitate cu acest plan;

h) creează și desființează instituții de învățământ în domeniul militariei;

i) ia hotărâri privind asigurarea cu pensii a cetățenilor eliberați din serviciul militar, privind protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor, a cetățenilor care trec pregătirea în cadrul rezervei, precum și a membrilor familiilor militarilor căzuți, decedați sau dați dispăruți în timpul îndeplinirii serviciului militar, în conformitate cu legislația;

j) asigură îndeplinirea tratatelor internaționale în domeniul militar;

k) îndeplinește alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

Art. 28. (1) Ministerul Apărării este autoritatea publică centrală de specialitate, care organizează, coordonează și conduce activitățile în domeniul apărării naționale și este responsabil de construcția și dezvoltarea Armatei Naționale și de pregătirea ei pentru executarea misiunilor de apărare a țării.

(2) Ministerul Apărării are următoarele atribuții:

a) studiază și apreciază situația politico-militară, determină riscurile și amenințările cu caracter militar, necesitățile ce țin de asigurarea apărării naționale și propune autorităților publice competente măsurile privind organizarea și pregătirea sistemului național de apărare;

- b) participă și conduce procesul de elaborare a strategiei naționale de apărare;
 - b¹) elaborează strategia militară și, cu avizul președintelui Republicii Moldova, o prezintă guvernului spre aprobare;
 - b²) emite directiva de planificare a apărării;
 - b³) inițiază propuneri privind perfecționarea cadrului juridic și a documentelor de politici în domeniul apărării naționale, precum și propuneri privind formarea bugetului militar;
 - c) organizează cercetările științifice în domeniul militar, asigură implementarea rezultatelor acestora în activitatea Armatei Naționale;
 - d) planifică, organizează și exercită controlul asupra activităților de menținere a capacității permanente de luptă și de mobilizare a Armatei Naționale pentru îndeplinirea sarcinilor conform destinației;
 - e) asigură financiar Armata Națională, în modul stabilit de legislație, din contul alocațiilor bugetului de stat aprobate prin legea bugetară anuală;
 - f) realizează măsuri pentru înzestrarea cu armament, tehnică și resurse tehnico-materiale în volumul necesar; este principalul beneficiar de stat în ce privește achiziționarea, crearea, fabricarea, repararea și testarea armamentului, a tehnicii militare și a altor bunuri tehnico-militare; realizează excedentul neutilizat de tehnică militară, armament și alte bunuri în conformitate cu legislația;
 - g) colaborează cu ministerele, cu alte autorități ale administrației publice și cu agenții economici în ce privește fabricarea unor tipuri de armament, tehnică și altor produse cu destinație militară;
 - h) conduce activitatea organelor administrativ-militare, desfășoară încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, chemarea lor la concentrări militare, exerciții și antrenamente de mobilizare, la declararea mobilizării, precum și trecerea în rezervă sau demobilizarea lor;
 - i) organizează pregătirea efectivului Armatei Naționale pentru îndeplinirea sarcinilor ce îi revin;
 - j) organizează, în comun cu alte autorități ale administrației publice în care este prevăzut serviciul militar, activitatea instituțiilor de învățământ în domeniul militariei, pregătirea, reciclarea și recalificarea cadrelor militare în instituțiile de învățământ din oară și din străinătate;
 - k) angajează personalul militar și civil necesar îndeplinirii sarcinilor ce îi revin;
 - l) realizează măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de îndeplinire a serviciului de către militari, organizează activitatea instituțiilor medicale din subordine, elaborează planuri privind construcțiile capitale și asigură realizarea lor;
 - m) elaborează propuneri de politici privind asigurarea cu pensii a militarilor, asigură plata pensiilor cetățenilor care au îndeplinit serviciul militar prin contract în cadrul Armatei Naționale, protecția socială și juridică a militarilor și a membrilor familiilor lor;
 - n) stabilește și întreține relații internaționale de colaborare în conformitate cu atribuțiile ce îi revin;
 - o) întreține relații cu publicul, cu organizațiile obștești, realizează măsuri de informare a societății asupra activității Armatei Naționale;
 - p) îndeplinește alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.
- (3) Modul de organizare și structura Ministerului Apărării se stabilesc de Guvern.
- (4) Cerințele Ministerului Apărării în domeniul apărării naționale sunt executorii pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru instituțiile publice, agenții economici și cetățenii Republicii Moldova.

Art. 29. (1) Pe timp de pace și de război, conducerea Forțelor Armate se efectuează de către Comandamentul Suprem al Forțelor Armate în frunte cu Președintele Republicii Moldova - Comandant Suprem al Forțelor Armate.

(2) Întru îndeplinirea atribuțiilor sale, Comandantul Suprem al Forțelor Armate emite ordine și directive, obligatorii pentru întreg efectivul Forțelor Armate.

(3) În componența Comandamentului Suprem intră, de asemenea, ministrul apărării, șeful Marelui Stat-Major al Armatei Naționale, comandantul Inspectoratului General de Carabinieri.

(4) Ministrul apărării este locțiitorul Comandantului Suprem al Forțelor Armate.

Art. 30. (1) Organul principal care asigură Comandamentului Suprem, pe timp de pace și de război, planificarea, organizarea, comanda și controlul trupelor Forțelor Armate la pregătirea lor și la executarea

misiunilor de apărare a țării este Statul-Major General al Forțelor Armate condus de șeful Marelui Stat-Major al Armatei Naționale.

(2) Statul-Major General al Forțelor Armate se constituie în baza Marelui Stat-Major al Armatei Naționale și activează conform regulamentului aprobat de Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

(3) În componența Statului-Major General al Forțelor Armate intră, de asemenea, șeful statului-major al Inspectoratului General de Carabinieri, alte persoane cu funcții de răspundere numite de Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

(4) Conducătorii componentelor Forțelor Armate, conducătorii structurilor de stat ce au în componența lor subdiviziuni militarizate sau speciale sunt obligați să prezinte, la cererea șefului statului-major general, date despre starea trupelor (subdiviziunilor) din subordine și propuneri pentru întrebuințarea lor în sprijinul Forțelor Armate în operații (acțiuni) de apărare sau pentru executarea altor misiuni date de Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

Art. 31 (1) Inspectoratul General de Carabinieri al Ministerului Afacerilor Interne efectuează conducerea unităților (subunităților) din subordine în vederea executării misiunilor ce le revin în conformitate cu *Legea nr. 219/2018 cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri* și asigură pregătirea unităților (subunităților) respective pentru participarea la operații (acțiuni) de apărare a mării în conformitate cu Planul de întrebuințare a Forțelor Armate.

(2) La declararea stării de asediu sau de război, unitățile (subunitățile) Inspectoratului General de Carabinieri participi la operații (acțiuni) de apărare a mării sub conducerea Statului-Major General al Forțelor Armate.

Capitolul IV ARMATA NAȚIONALĂ

Art. 32. (1) Armata Națională este componenta de bază a Forțelor Armate, care asigură, pe timp de pace și de război, integrarea într-o concepție unitară a activităților tuturor forțelor care participă la acțiunile de apărare a țării.

(2) Misiunea principală a Armatei Naționale constă în asigurarea apărării naționale prin prevenirea, contracararea și anihilarea amenințărilor și agresiunilor cu caracter militar îndreptate împotriva țării.

Art. 33. (1) Armata Națională se folosește în corespundere cu destinația ei constituțională în scopul garantării suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării și democrației constituționale.

(2) Folosirea Armatei Naționale în soluționarea problemelor ce nu țin nemijlocit de apărarea statului se efectuează în exclusivitate în temeiul hotărârii Parlamentului, iar în situații extreme, prin decretul Președintelui Republicii Moldova.

(3) Participarea unor unități (subunități) ale Armatei Naționale în afara teritoriului țării cu efective, armament și tehnică militară la exerciții militare comune cu unități militare ale altor state se aprobă de către Comandantul Suprem al Forțelor Armate.

Art. 34. (1) Conducerea nemijlocită a Armatei Naționale este exercitată de ministrul apărării prin intermediul Marelui Stat-Major al Armatei Naționale.

(2) Atribuțiile și competențele Marelui Stat-Major al Armatei Naționale sunt determinate de regulamentul acestuia, aprobat de ministrul apărării.

(3) Ministrul apărării este comandantul Armatei Naționale.

(4) În cazul numirii în funcția de ministru al apărării a unei persoane civile, șeful marelui stat-major al Armatei Naționale devine concomitent și comandantul Armatei Naționale.

Art. 35. (1) Structura generală și efectivul Armatei Naționale și a instituțiilor Ministerului Apărării se aprobă de către Parlament.

(2) Ministrul apărării se investește cu dreptul de a modifica structura organizațională a statelor Armatei Naționale și a instituțiilor Ministerului Apărării în limitele aprobate ale structurii generale și ale efectivului.

Art. 36. (1) Conform gradului de pregătire, Armata Națională include:

- a) forme operaționale (cu capacitate permanentă de intervenție);
- b) forțe cu efectiv redus (cu capacitate redusă de intervenție);
- c) unități nou-formate (de rezervă).

(2) Formele operaționale includ unități militare (subunități) completate cu efectiv, armament și tehnică la un nivel ce asigură executarea misiunilor specifice.

(3) Formele cu efectiv redus includ mari unități și unități militare (subunități), baze, depozite de păstrare a armamentului, tehnicii și patrimoniului militar, care au nevoie de completare cu efectiv, armament și tehnică, precum și de interoperabilitate în vederea îndeplinirii misiunilor ce le revin.

(4) Unitățile nou-formate includ unități militare de luptă și de asigurare ce se constituie conform Planului de mobilizare a Forțelor Armate.

(5) Atribuirea forțelor (unităților militare) la categoria funcțională respectivă se face de către ministrul apărării.

Capitolul IV⁷

PLANIFICAREA APĂRĂRII NAȚIONALE

Art. 36¹. (1) Planificarea apărării constituie componenta esențială a politicii de apărare, care reprezintă procesul de stabilire a obiectivelor pentru asigurarea apărării naționale și a căilor de realizare a acestora, precum și de determinare a volumului și structurii resurselor de apărare necesare și a modului de alocare a acestora.

(2) Realizarea obiectivelor apărării naționale se asigură și prin contribuțiile altor autorități și instituții publice, ale agenților economici și cetățenilor, în conformitate cu prezenta *lege* și cu alte acte legislative.

(3) Domeniile de planificare a apărării naționale sunt:

- a) planificarea forței;
- b) planificarea resurselor;
- c) planificarea logisticii;
- d) planificarea armamentelor și a tehnicii militare;
- e) planificarea pentru comandă, control și comunicații.

(4) În procesul de planificare a apărării sunt incluse și programele de cooperare și asistență militară internațională.

Art. 36². Planificarea apărării naționale se realizează în baza măsurilor și acțiunilor de planificare întreprinse de parlament, președintele Republicii Moldova și guvern, precum și de autoritățile publice cu atribuții în domeniul securității și apărării naționale.

Art. 36³. (1) Documentele de politici în baza cărora se realizează planificarea apărării naționale sunt strategia securității naționale, strategia națională de apărare și strategia militară.

(2) Obiectivele, prioritățile și direcțiile de acțiune în domeniul apărării din programul de guvernare se stabilesc în concordanță cu procesul de planificare și cu documentele de politici în baza cărora se realizează planificarea apărării naționale.

(3) Alte documente relevante pentru domeniul de apărare națională, elaborate de către autoritățile publice, se coordonează cu Ministerul Apărării, asigurând-se complementaritatea și conexiunea dintre acțiunile și activitățile prevăzute de aceste documente.

(4) Ministerul Apărării efectuează, în caz de necesitate, analiza strategică a apărării în scop de evaluare a capacităților existente, de determinare a capacităților necesare și de înaintare a recomandărilor pentru a asigura corespunderea sistemului național de apărare la provocările cu caracter militar existente sau eventuale. Ministerul Apărării prezintă spre aprobare Guvernului analiza strategică a apărării.

Art. 36⁴. (1) Strategia securității naționale constituie un document de politici care stabilește modalitatea de realizare a funcțiilor instituțiilor statului în scopul asigurării securității naționale, reieșind din analiza mediului de securitate.

(2) Strategia securității naționale a Republicii Moldova presupune un orizont de acoperire pe termen mediu și cuprinde definirea intereselor și obiectivelor naționale de securitate, analiza mediului de securitate, identificarea factorilor de risc, direcțiile de acțiune, modalitățile de realizare a obiectivelor de securitate și apărare.

(3) Președintele Republicii Moldova inițiază elaborarea strategiei securității naționale. În cazul în care în perioada de valabilitate a strategiei securității naționale intervin schimbări majore ale mediului de securitate, Președintele Republicii Moldova inițiază procesul de revizuire a acesteia sau de elaborare a unei noi strategii, cu prezentarea acesteia în Parlament în vederea adoptării.

Art. 36⁵. (1) Strategia națională de apărare reprezintă documentul de politici care stabilește modalitatea de realizare a funcțiilor instituțiilor statului în scopul asigurării apărării naționale.

(2) În vederea realizării obiectivelor naționale în domeniul de securitate și apărare stabilite în strategia securității naționale, Guvernul elaborează strategia națională de apărare, ce identifică potențialele riscuri și amenințări în domeniul apărării, reieșind din mediul de securitate, stabilește obiectivele politicii de apărare, precum și căile și resursele necesare pentru realizarea acestora.

(3) Strategia națională de apărare presupune un orizont de acoperire pe termen mediu. Guvernul prezintă Președintelui Republicii Moldova strategia națională de apărare pentru a fi înaintată spre aprobare Parlamentului, în termen de până la 6 luni de la aprobarea strategiei securității naționale.

Art. 36⁶. (1) Strategia militară constituie documentul de politici care stabilește modalitatea de realizare a funcțiilor structurilor Forțelor Armate în scop de asigurare a realizării obiectivelor militare.

(2) Strategia militară cuprinde mediul de securitate, riscurile cu caracter militar, obiectivele militare, capacitățile necesare și prioritățile realizării acestora, conceptele de întrebuințare a Forțelor Armate, sarcinile categoriilor de formă, structura forțelor, pregătirea și înzestrarea lor, prezentând, în același timp, resursele necesare executării acestora.

(3) Strategia militară presupune un orizont de acoperire pe termen mediu și se prezintă spre aprobare Guvernului, cu avizul Președintelui Republicii Moldova, în termen de până la 6 luni de la aprobarea strategiei naționale de apărare.

Art. 36⁷. (1) În baza prevederilor strategiei naționale de apărare și ale strategiei militare, ministrul apărării emite Directiva de planificare a apărării, care cuprinde obiectivele generale și prioritățile Ministerului Apărării, ghidările pentru domeniile de planificare a apărării, obiectivele specifice, capacitățile și proiecția bugetară pentru fiecare program.

(2) Elaborarea, coordonarea și monitorizarea programelor bugetare incluse în Directiva de planificare intră în sarcina subdiviziunilor de planificare a apărării ale Ministerului Apărării, iar de execuția acestora sunt responsabili directorii de programe.

(3) Directiva de planificare a apărării este elaborată pe termen mediu și se revizuieste anual.

Art. 36⁸. Modalitățile de elaborare, coordonare și execuție a altor documente de planificare a apărării se reglementează prin actele departamentale aprobate de ministrul apărării.

Art. 36⁹. Pentru implementarea documentelor de politici în domeniul apărării naționale, Ministerul Apărării poate încheia acorduri interinstituționale de colaborare.

Capitolul V

TRIBUȚIILE ALTOR AUTORITĂȚI PUBLICE, ALE INSTITUȚIILOR PUBLICE ȘI ALE AGENȚILOR ECONOMICI, DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE CETĂȚENILOR ÎN DOMENIUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Art. 37. (1) Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Protecție și Pază de Stat planifică, desfășoară activități și prezintă informațiile necesare pentru organizarea apărării naționale.

(2) La declararea stării de asediu sau de război, autoritățile publice menționate la alin.(1), în conformitate cu atribuțiile ce le revin, coordonează cu Statul-Major General al Forțelor Armate măsurile de menținere a regimului stării de asediu sau al celei de război și participă la asigurarea operațiilor de apărare a țării.

Art. 38. (1) Ministerele și departamentele antrenate în asigurarea apărării naționale sunt responsabile, în conformitate cu atribuțiile ce le revin, de realizarea acțiunilor de asigurare a apărării țării, de livrarea producției necesare apărării și pregătirii de mobilizare a ramurii respective și iau măsuri pentru asigurarea funcționării ei stabile pe timp de război în conformitate cu Planul de mobilizare a economiei naționale.

(2) La declararea mobilizării sau a stării de război, conducătorii autorităților administrației publice de specialitate răspund personal de repartizarea resurselor de materii prime, produse industriale, bunuri alimentare, energie electrică, precum și de transporturi, lucrări publice și comunicații.

Art. 39. (1) Autoritățile administrației publice locale sunt responsabile, în limitele împuternicirilor stabilite de legislație, de îndeplinirea de către instituțiile publice, agenții economici și cetățeni a prevederilor legale în domeniul asigurării apărării naționale.

(2) Autoritățile administrației publice locale, în raza lor teritorială, au următoarele atribuții:

a) asigură îndeplinirea de către autoritățile din subordine, instituțiile publice, agenții economici și cetățeni a dispozițiilor și măsurilor privind pregătirea cetățenilor, economiei și a teritoriului pentru apărare;

b) asigură livrarea, în bază de contract, a producției locale, necesare unităților și instituțiilor militare, aprovizionarea lor cu apă, căldură și energie electrică, le oferă mijloace de comunicații, le acordă servicii comunale și de altă natură;

c) pun la dispoziție terenuri pentru necesitățile apărării în conformitate cu legislația și exercită controlul asupra folosirii lor;

d) iau măsuri de prevenire a acțiunilor ilegale îndreptate împotriva obiectivelor militare, militarilor și membrilor familiilor lor;

e) desfășoară activități administrativ-militare în conformitate cu legislația, organizează și asigură evidența militară, pregătirea cetățenilor pentru serviciul militar și contribuie la recrutarea și încorporarea acestora în serviciul militar, asigură centrele militare cu spațiile, instalațiile de telecomunicații, dotările și fondurile necesare funcționării acestora;

f) asigură realizarea măsurilor privind pregătirea de mobilizare, evidența și pregătirea de rechiziție a bunurilor rechiziționabile, efectuarea în mod obligatoriu a rechiziției mijloacelor de transport și a altor bunuri și prestarea de servicii în interes public de către cetățeni în limitele împuternicirilor stabilite de legislație;

g) îndeplinesc alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

(2) La declararea mobilizării sau a stării de război, autoritățile administrației publice locale îndeplinesc măsurile prevăzute de Planul de mobilizare a economiei naționale și alte dispoziții privind asigurarea necesităților sistemului național de apărare, în conformitate cu legislația.

Art. 40. (1) Instituțiile publice și agenții economici sunt responsabili de crearea capacităților și rezervelor de mobilizare, de îndeplinirea obligațiilor contractuale privind fabricarea, livrarea și reparația armamentului și tehnicii militare, precum și de îndeplinirea altor atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

(2) La declararea mobilizării sau a stării de război, instituțiile publice și agenții economici au următoarele atribuții:

a) efectuează trecerea la regimul de lucru pe timp de război și la fabricarea producției cu destinație militară conform planurilor de mobilizare;

b) asigură funcționarea stabili a subdiviziunilor de producție;

c) îndeplinesc alte atribuții în domeniul apărării naționale prevăzute de legislație.

Art. 41. (1) Drepturile și obligațiile cetățenilor în domeniul apărării naționale sunt stabilite de legislație.

(2) Statul garantează cetățenilor condiții corespunzătoare pentru îndeplinirea obligațiilor constituționale pentru apărarea Patriei în conformitate cu legislația.

Capitolul VI
RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR
PREZENTEI LEGI

Art. 42. (1) Nerespectarea de către cetățeni și persoane cu funcție de răspundere a prevederilor prezentei legi atrage răspundere penală, administrativă sau civilă, după caz, în conformitate cu legislația.

(2) Crearea și funcționarea în Republica Moldova a formațiunilor armate neprevăzute de legislație este interzisă și atrage răspunderea în condițiile legii.

Capitolul VII
DISPOZITII FINALE

Art. 43. (1) Guvernul, în termen de 6 luni:
va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

- va aduce actele sale normative în corespundere cu prezenta lege.

(2) Până la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege, actele normative se vor aplica în măsura în care nu contravin prezentei legi.

Art. 44. La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă:

Legea nr. 964-XII din 17 martie 1992 cu privire la apărare;

Legea nr. 966-XII din 17 martie 1992 cu privire la Forțele Armate;

Legea nr. 1336-XIII din 1 octombrie 1997 pentru modificarea și completarea Legii cu privire la apărare;

Legea nr. 269-XIV din 10 februarie 1999 pentru completarea articolului 5 din Legea cu privire la apărare.

Eugenia Ostapciuc, președintele parlamentului

Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 200-203, 2003, art. 775

Documentul nr. 177

**Acord de cooperare militară între Ministerul Apărării
al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Elene**

16 septembrie 2003, Atena

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Elene, numite în cele ce urmează „”,

reafirmând devotamentul său față de scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite,

reiterând că scopurile și principiile Cartei de la Paris pentru o Europă Nouă, precum și semnarea *Tratatului privind Forțele Armate Convenționale în Europa* de către țările europene, asigură o dimensiune nouă relațiilor sale,

ținând cont de angajamentele luate la Conferința privind Securitatea și Cooperarea în Europa de a promova transparența și caracterul deschis al activităților militare și de a fortifica securitatea prin *Măsurile de Construire a Securității și Încrederii*,

având ca scop implementarea în relațiile sale bilaterale a altor *Măsuri de Construire a Securității și Încrederii*, suplimentar la *Documentul de la Viena privind Măsurile de Construire a Securității și Încrederii*, adoptat în 1944,

accentuând intenția sa de a promova relațiile existente pe principiile prieteniei și cooperării,
au convenit următoarele:

Articolul 1. SCOPUL ACORDULUI

Scopul acestui Acord este stabilirea cooperării între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Elene în domeniul militar, în limitele competențelor sale, stipulate de legislațiile lor naționale.

Articolul 2. DOMENIILE COOPERĂRII MILITARE

Cooperarea militară între cele două se va desfășura în următoarele domenii:

- articole de armament - industria de apărare;
- activități în cadrul PpP;
- operațiuni de menținere a păcii;
- gestionarea crizelor;
- legislația cu privire la apărare și militară;
- aspectele militare ale controlului asupra armamentelor și dezarmarea;
- structura organizatorică a forțelor armate;
- selectarea, instruirea și educarea personalului civil și militar;
- instruirea rezerviștilor;
- sistemul de gestionare economică a forțelor armate (bugetul, achizițiile);
- medicina militară;
- responsabilitățile serviciilor topo-geodezice și hidrografice;
- istoria, publicări și muzee militare;
- asigurarea logistică;
- activități culturale și sportive ale forțelor armate;
- cercetări științifice militare;
- justiția și legislația militară racordate la legislația internațională.

Activitățile menționate în Acord pot fi extinse sau limitate printr-un Acord între în forma unui Protocol adițional, care va intra în vigoare în conformitate cu prevederile articolului 13.

În scopul implementării cooperării în unele domenii, menționate mai sus, vor fi întocmite acorduri sau protocoale de implementare, care vor stipula detalii despre aspectele respective.

Articolul 3. FORMELE DE IMPLEMENTARE A COOPERĂRII

Cooperarea între va fi implementată prin următoarele forme:

- vizite oficiale și de lucru ale delegațiilor, conduse de reprezentanți de rang înalt ai lor;
- schimb de experiență între experții lor în diferite domenii ale activității;
- contacte între instituții militare similare;
- invitații reciproce la expoziții de echipament, armament și exerciții militare;
- contacte între lectori și studenți ai instituțiilor de învățământ militar, schimb de material didactic;
- participarea la cursuri, seminare și simpozioane;
- schimb de documente și studii;
- activități culturale și sportive.

Articolul 4. OBLIGAȚIUNILE LOR PRIVIND PROTECȚIA INFORMAȚIEI MILITARE

Personalul militar va respecta regulile fiecărei privind protejarea informației secrete obținute de la cealaltă parte în cadrul cooperării.

Toată informația militară secretă comunicată direct între și informația de interes comun obținută prin alte canale va fi protejată în conformitate cu următoarele principii:

- Partea, care primește informația, nu o va transmite la o a treia parte fără consimțământul preliminar al i care a furnizat informația.
- Partea, care primește informația, îi va atribui aceeași parafă de secretizare ca și cea a i furnizoare și va întreprinde măsurile necesare de securitate.

- Informația va fi utilizată numai pentru scopurile pentru care a fost furnizată sau obținută.
- Drepturile de autor, proprietate intelectuală sau secretele comerciale în domeniul militar vor fi respectate pe deplin.

Această informație va fi furnizată prin canale oficiale. Numai personalul autorizat va avea acces la ea și va fi utilizată numai în scopul cooperării militare.

Articolul 5. COMISIA MIXTĂ

Întru atingerea obiectivelor și implementarea prevederilor acestui Acord, le instituie Comisia militară mixtă moldo-elenă (în cele ce urmează „comisia”).

Comisia, care se va constitui din numere egale de persoane ale fiecărei, se va întruni o dată în an, în Republica Moldova și în Republica Elenă, în mod alternativ și datele acestor întruniri anuale vor fi fixate de comun acord între. Sesiunile Comisiei vor fi prezidate de șeful delegației țării gazdă.

Le convin, că agenda Comisiei va include domeniile de cooperare ale acestui Acord.

Domeniile activității, care urmează a fi incluse în agenda Comisiei, trebuie să fie convenite cel puțin cu trei luni înainte de ziua ședinței Comisiei.

Fiind membri ai Comisiei, atașajii militari urmează a fi implicați în pregătirea și realizarea activităților, care se vor desfășura în conformitate cu prevederile acestui Acord.

Articolul 6. PLANIFICAREA COOPERĂRII

Conform prevederilor acestui Acord, le convin întocmirea unui Plan anual de cooperare.

Acest Plan de cooperare va fi semnat de șeful marelui-stat major al Armatei Naționale a Republicii Moldova și de șeful statului-major general al Apărării Naționale Elene sau de reprezentanții împuterniciți ai acestuia, nu mai târziu de 1 decembrie a anului premergător implementării planului.

Prezentarea planului menționat urmează a fi completată către 15 noiembrie a anului premergător implementării planului, după consultări între membrii Comisiei. Planul de cooperare va include:

- Activitățile.
- Durata și perioada activităților.
- Locul desfășurării activităților.
- Numărul participanților și instituțiile implicate.

Articolul 7. ASPECTE FINANCIARE

Toate cheltuielile personalului militar, care este implicat în activități de cooperare conform prevederilor acestui Acord vor fi acoperite pe principiul reciprocității, cum urmează:

- Partea-gazdă va asigura cazarea și alimentarea, transportul pe teritoriul propriu, precum și asistența medicală și stomatologică în caz urgență.
- Partea-oaspete va suporta costurile pentru transport, precum și alte costuri care nu au fost menționate interior.

Articolul 8. ASPECTE LEGALE

Toate aspectele legale, apărute în urma implementării acestui Acord vor fi soluționate conform Acordului PpP SOFA (Acord între statele- ale Tratatului Atlanticului de Nord și alte state participante în Programul Parteneriatului pentru Pace cu privire la statutul forțelor sale).

Articolul 9 . SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

Orice litigiu, apărut în urma implementării sau interpretării acestui Acord și nu se include în limitele Acordului PpP SOFA, se va soluționa amical și rapid prin consultări și negocieri între și nu va fi înaintat unei terțe sau tribunal pentru soluționare.

Articolul 10. Angajamentele părților conform altor acorduri internaționale

Acest Acord nu va influența angajamentele lor, asumate prin alte acorduri internaționale și nu va afecta securitatea și integritatea internațională a altor state.

Articolul 11. Amendamente și revizuri

Prevederile acestui Acord pot fi amendate prin consimțământ reciproc în orice timp la solicitarea oricărui dintre . Aceste amendamente vor intra în vigoare conform procedurii stabilite în articolul 13 și vor constitui parte integrantă a acestui acord.

Articolul 12. Durata și rezilierea

Acest Acord va rămâne în vigoare pentru o perioadă de cinci (5) ani și va fi prelungit automat pentru perioade consecutive de un (1) an, până la momentul când una din va notifica în scris cealaltă parte despre intenția sa de a denunța Acordul, cel puțin cu trei (3) luni înainte de rezilierea lui.

Articolul 13. Textul și semnatura

Prezentul Acord va intra în vigoare la data când ambele se vor notifica despre îndeplinirea procedurilor sale interne, necesare pentru intrarea lui în vigoare.

Semnat la Atena, la 16 septembrie anul 2003, în două copii originale, fiecare în limbile moldovenească, greacă și engleză, fiecare text fiind egal autentic. În caz de divergențe în interpretare, textul în limba engleză va prevala.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării Naționale al Republicii Elene [semnătura]

AAŞMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 83-87

Documentul nr. 178

Planul de acțiuni al Parteneriatului pentru edificarea instituțiilor de apărare (PAP-DIB)

7 iunie 2004

[I. GENERALITĂȚI]

1. Statele-membre ale Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic își reiterează convingerea că, aflându-se sub control civil și democratic, o serie de instituții de apărare de stat, efective și eficiente, ar putea fi fundamentale pentru stabilitatea în zona euro-atlantică și esențiale pentru cooperarea în domeniul securității internaționale. Ele pot elabora, în cadrul Parteneriatului, un Plan de acțiuni în vederea sprijinirii și susținerii dezvoltării în continuare a unor asemenea instituții în spațiul euro-atlantic.

2. Planul de acțiuni pentru edificarea instituțiilor de apărare (PAP-DIB) are drept scop consolidarea eforturile depuse de partenerii EAPC în vederea inițierii și continuării reformei și restructurării instituțiilor de apărare pentru satisfacerea necesităților acestora și a angajamentelor asumate în cadrul documentului-cadru al Parteneriatului pentru Pace și al documentului de bază EAPC, precum și în cadrul altor documentele relevante ale OSCE, inclusiv Codul de conduită OSCE privitor la aspectele politico-militare ale securității.

3. PAP-DIB a fost elaborat în cadrul EAPC și este deschis tuturor partenerilor EAPC. Grație atenției speciale manifestate de NATO față de Caucaz și Asia Centrală, acest plan ar putea avea o relevanță deosebită pentru partenerii din aceste două regiuni, precum și pentru Moldova. Acesta oferă o platformă politică și conceptuală comună pentru cooperarea bilaterală și multilaterală în dezvoltarea și susținerea unor instituții

de apărare eficiente și responsabile democratic, inclusiv a unor forțe armate aflate sub control democratic și civil. PAP-DIB va defini obiectivele comune pentru activitatea de parteneriat în acest domeniu, va încuraja schimbul relevant de experiență în rândul tuturor aliaților și partenerilor, va stimula eficacitatea resurselor și va fi util în adaptarea și concentrarea programelor de asistență bilaterale în probleme de securitate și apărare. Acesta va include noi posibile măsuri pentru facilitarea și armonizarea cooperării operaționale între structurile de securitate, inclusiv cele din afara atribuțiilor Ministerului Apărării.

4. În scopul realizării acestei activități, aliații și partenerii vor analiza oportunitățile de cooperare cu alte organizații și instituții internaționale, care împărtășesc ideea unei transformări democratice și cooperării în domeniul securității în spațiul euro-atlantic, în special UE și OSCE.

II. OBIECTIVE

5. PAP-DIB este parte integrantă a Parteneriatului pentru Pace. Prin acceptarea acestei inițiative, aliații și partenerii se angajează la dialog, schimb de experiență și cooperare practică în urmărirea următoarelor obiective considerate fundamentale pentru edificarea unor instituții de apărare eficiente și responsabile democratic:

- 5.1. Instituirea unor aranjamente eficiente și transparente pentru control democratic asupra activităților de apărare, inclusiv legislației adecvate și măsurilor de coordonare, care să stabilească rolul legal și operațional și competențele instituțiilor-cheie în ramurile legislative și executive ale guvernului.
- 5.2. Instituirea unor proceduri eficiente și transparente de promovare a implicării civile în dezvoltarea politicii de apărare și securitate, inclusiv participarea civililor în instituțiile guvernamentale de apărare, cooperarea cu organizațiile non-guvernamentale și aranjamente ce să asigure accesul adecvat al publicului la informații privind apărarea și securitatea.
- 5.3. Instituirea unui control legislativ și judiciar eficient și transparent asupra sectorului de apărare, inclusiv a unor aranjamente adecvate pentru desfășurarea procesului juridic, în ordinea stabilită.
- 5.4. Instituirea unor mecanisme și proceduri eficiente și transparente de evaluare a riscurilor la adresa securității și a unor cerințe naționale de apărare; dezvoltarea și menținerea capacităților accesibile și interoperabile ce să corespundă acestor cerințe și angajamente internaționale, inclusiv în cadrul Parteneriatului pentru Pace.
- 5.5. Instituirea unor măsuri eficiente și transparente pentru optimizarea administrării ministerelor și agențiilor cu competențe în probleme de apărare, precum și a structurilor de forță asociate, inclusiv a unor proceduri de promovare a cooperării între agenții.
- 5.6. Instituirea unor aranjamente și practici eficiente și transparente de asigurare a conformității la normele și practicile acceptate la nivel internațional, stabilite în sectorul de apărare, inclusiv controlul asupra exporturilor de tehnologie de apărare și echipament militar.
- 5.7. Instituirea unor structuri și practici de personal, eficiente și transparente, în cadrul forțelor de apărare, inclusiv instruire și educație, promovarea cunoștințelor de drept umanitar internațional, aranjamente pentru transparență în promovarea în funcție și avansarea în plan profesional, protecția drepturilor și libertăților civile ale membrilor forțelor armate.
- 5.8. Instituirea unor proceduri eficiente și transparente de finanțare, planificare și alocare de resurse în domeniul apărării.
- 5.9. Instituirea unei administrări eficiente, transparente și economic-viabile a cheltuielilor de apărare, ținând cont de rentabilitatea și viabilitatea macroeconomică; instituirea unor metode și politici, ce să facă față consecințelor socio-economice ale restructurării apărării.
- 5.10. Instituirea unor aranjamente eficiente și transparente în vederea asigurării unei cooperări internaționale eficiente și unor relații de bună vecinătate în chestiuni de apărare și securitate.

III. MECANISME

6. Prezentul Plan de acțiuni va utiliza la maxim instrumentele și mecanismele existente EAPC și PpP. Planul individual de acțiuni al Parteneriatului (IPAP) și Procesul PpP de planificare și revizie (PARP) vor servi drept instrumente principale în realizarea obiectivelor PAP-DIB, iar PARP va fi adaptat în acest scop. Acest lucru ar putea include elaborarea unor obiective ale Parteneriatului ce să aibă tangențe cu PAP-DIB și să fie adaptate astfel, încât să corespundă necesităților și situației partenerilor concreți. Partenerii ce nu au decis să elaboreze un IPAP sau să participe la PARP, dar sunt dispuși să-și dezvolte în continuare niște instituții și forțe de apărare democratice pot să-și utilizeze pe deplin IPP, cu scopul de a profita de activitățile specifice, elaborate în acest domeniu de activitate al Parteneriatului. În cadrul EAPC/PpP pot fi elaborate și noi activități de cooperare multilaterală, inclusiv unele oferite de aliați și parteneri, ce să abordeze probleme comune relevante în implementarea obiectivelor PAP-DIB. În scopul realizării acestei inițiative, aliații și partenerii se vor baza pe experiența și învățămintele dobândite în cadrul Planului de acțiuni pentru aderare.

7. Secretariatul internațional va raporta periodic aliaților și partenerilor despre implementarea și dezvoltarea PAP-DIB și progresul general în realizarea obiectivelor PAP-DIB.

8. În cea mai mare măsură posibilă, activitățile multilaterale sponsorizate de NATO vor fi elaborate, după caz, în condiții de transparență și cooperare cu alte organizații internaționale, în special UE și OSCE.

9. Aliații și partenerii sunt invitați să susțină și/sau să contribuie la elaborarea și implementarea programelor și activităților în favoarea prezentului Plan. Ei trebuie să fie pregătiți să susțină elaborarea unor noi activități EAPC și PpP și să ofere asistență bilaterală adaptată, inclusiv inițiative de înfrățire și mentorat.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_21014.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 179

Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război

Nr. 212-XV

24 iunie 2004, Chișinău

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. NOȚIUNI PRINCIPALE

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

stare de urgență - ansamblu de măsuri cu caracter politic, economie, social și de menținere a ordinii publice, care se instituie provizoriu în unele localități sau pe întreg teritoriul țării în caz de:

- a) iminență a declanșării sau declanșare a unor situații excepționale cu caracter natural, tehnogen sau biologic-social, ceea ce face necesară prevenirea, diminuarea și lichidarea consecințelor acestora;
- b) existență a unui pericol pentru securitatea națională sau ordinea constituțională, ceea ce face necesară apărarea statului de drept, menținerea sau restabilirea stării de legalitate;

stare de asediu - ansamblu de măsuri cu caracter politic, militar, economie și social, care se instituie în unele localități sau pe întreg teritoriul țării în scopul ridicării capacității de luptă a trupelor și a nivelului de pregătire a populației, economiei și teritoriului respectiv în iminența unei agresiuni armate;

stare de război - regim instituit pe întreg teritoriul țării în cazul notificării declarației de război sau al unei agresiuni armate împotriva Republicii Moldova, în scopul apărării suveranității, independenței, unității, integrității teritoriale și ordinii constituționale;

mobilizare - activitate complexă desfășurată pe plan politic, economie, administrativ și militar în scopul asigurării cu resurse umane și tehnico-materiale necesare apărării țării și trecerii statului de la starea de pace la starea de război.

Articolul 2. OBIECTUL PREZENTEI LEGI

Prin prezenta lege se stabilesc:

- a) temeiurile, modul și condițiile declarării stării de urgență, de asediu sau de război, precum și competența autorităților care o declară;
- b) măsurile ce se aplică în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, precum și drepturile, obligațiile și răspunderea persoanelor juridice și fizice în această perioadă.

Articolul 3. CADRUL JURIDIC

Cadrul juridic al stării de urgență, de asediu și de război îl constituie Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, alte acte normative, precum și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 4. ACȚIUNEA ACTELOR NORMATIVE

(1) În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, legile și alte acte normative adoptate până la instituirea stării respective acționează în măsura în care nu contravin prezentei legi.

(2) În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, instituite pe întreg teritoriul țării, nu se admite modificarea Constituției, adoptarea, modificarea sau abrogarea legilor organice și a legislației electorale, precum și desfășurarea alegerilor autorităților publice centrale și locale și a referendumurilor republicane și locale.

(3) După ridicarea stării de urgență, de asediu sau de război, actele normative adoptate pentru această perioadă se abrogă fără un preaviz special în acest sens.

Articolul 5. RESTRÂNGEREA EXERCITIULUI UNOR DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI

(1) Pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, în funcție de gravitatea situației ce a determinat instituirea acesteia, poate fi restrâns, dacă este cazul, exercițiul unor drepturi sau libertăți ale cetățenilor în conformitate cu art.54 din Constituție.

(2) Restrângerea prevăzută la alin.(1) trebuie să fie conformă cu obligațiile care rezultă din tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și nu poate implica discriminarea unor persoane sau a unor grupuri de persoane exclusiv din considerente de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, convingeri politice sau origine socială.

Articolul 6. ANGAJAMENTELE INTERNAȚIONALE

(1) În conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova, care rezultă din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în cazul declarării stării de urgență, de asediu sau de război, parlamentul sau președintele Republicii Moldova informează, în termen de 3 zile, secretarul general al ONU și secretarul general al Consiliului Europei asupra restrângerii drepturilor și libertăților cetățenilor, restrângere ce constituie o abatere de la angajamentele care decurg din documentele menționate, precum și asupra volumului și cauzelor acestei abateri.

(2) Parlamentul sau președintele Republicii Moldova va informa, de asemenea, secretarul general al ONU și secretarul general al Consiliului Europei despre ridicarea stării de urgență, de asediu sau de război și despre reluarea aplicării integrale a prevederilor Pactului internațional și ale Convenției europene, menționate la alin.(1).

Articolul 7. PROTECȚIA SOCIALĂ A SINISTRAȚILOR

(1) Cetățenilor care au avut de suferit fie în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, fie în legătură cu efectuarea lucrărilor impuse de declararea acesteia li se atribuie spațiu locativ, li se repară prejudiciul material cauzat, li se acordă asistență pentru încadrarea în muncă și altă asistență necesară.

(2) Modul și condițiile de atribuire a spațiului locativ, de reparare a prejudiciului și de acordare a altei asistențe se stabilesc de guvern.

Articolul 8. ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE ȘI LOCALE

(1) Pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, unele atribuții ale administrației publice centrale și locale se pun în sarcina organelor competente prevăzute de prezenta lege, în modul stabilit de Guvern.

(2) În condițiile stării de urgență, de asediu sau de război, autoritățile administrației publice centrale și locale exercită numai atribuțiile care nu au fost delegate organelor competente menționate la alin.(1) și au obligația de a acorda sprijin acestora.

Articolul 9. DISPOZIȚII ȘI ORDINE

(1) În exercitarea atribuțiilor ce le revin pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, organele competente emit dispoziții și ordine executorii în limitele competenței lor.

(2) Dispozițiile și ordinele trebuie să cuprindă:

- a) titlul, numărul și data;
- b) denumirea organului competent emitent;
- c) baza legală;
- d) perioada de aplicare;
- e) regulile și măsurile care se dispun, precum și sancțiunile aplicabile în caz de nerespectare a acestora;
- f) denumirea autorității administrației publice centrale și locale obligate să asigure executarea lor;
- g) modul de aducere la cunoștința populației;
- h) ștampila organului competent emitent și semnătura conducătorului acestuia.

Articolul 10. ASIGURAREA FINANCIARĂ

Finanțarea măsurilor legate de declararea stării de urgență, de asediu sau de război se face din mijloacele bugetului de stat, ale bugetelor locale, precum și din alte surse, conform legislației.

Articolul 11. ACTIVITATEA PARLAMENTULUI ÎN PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, parlamentul nu poate fi dizolvat. Mandatul parlamentului se prelungește prin lege organică, în conformitate cu art. 63 din Constituție.

Capitolul II

PROCEDURA INSTITUIRII ȘI RIDICĂRII STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

Articolul 12. Declararea stării de urgență, de asediu sau de război

(1) Starea de urgență, de asediu sau de război se declară prin hotărâre a parlamentului.

(2) În caz de agresiune armată împotriva țării, Președintele Republicii Moldova ia măsuri pentru respingerea agresiunii, instituie starea de război și le aduce neîntârziat la cunoștința parlamentului. Dacă parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declanșarea agresiunii.

Articolul 13. HOTĂRÂREA PRIVIND DECLARAREA STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

Hotărârea privind declararea stării de urgență, de asediu sau de război trebuie să prevadă:

- a) motivele care au impus declararea stării respective;

- b) teritoriul pe care se instituie;
- c) durata instituirii;
- d) măsurile urgente care urmează a fi luate;
- e) organele competente, în a căror sarcină este pusă aducerea la îndeplinire a hotărârii în cauză;
- f) alte prevederi și restricții care se impun.

Articolul 14. MEDIATIZAREA HOTĂRÂRII PRIVIND DECLARAREA STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

(1) Hotărârea privind declararea stării de urgență, de asediu sau de război intră în vigoare din momentul adoptării și se aduce de îndată la cunoștința populației prin mijloacele de informare în masă.

(2) Hotărârea privind declararea stării de urgență, de asediu sau de război se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 15. PRELUNGIREA DURATEI STĂRII DE URGENȚĂ SAU DE ASEDIU

În funcție de evoluția situației, parlamentul poate prelungi durata stării de urgență sau de asediu, poate extinde sau restrânge aria de acțiune a stării de urgență.

Articolul 16. RIDICAREA STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

(1) Ridicarea stării de urgență sau de asediu are loc la data stabilită în hotărârea privind declararea sau prelungirea acesteia.

(2) În cazul în care situația care a condus la declararea stării de urgență sau de asediu a fost înlăturată înainte de expirarea termenului stabilit, Parlamentul adoptă hotărârea cu privire la ridicarea stării respective.

(3) Ridicarea stării de război se face prin hotărâre a Parlamentului, după încetarea acțiunilor militare și încheierea păcii.

Capitolul III STAREA DE URGENȚĂ

Articolul 17. DECLARAREA STĂRII DE URGENȚĂ

Starea de urgență se declară la propunerea președintelui Republicii Moldova sau a guvernului.

Articolul 18. DURATA STĂRII DE URGENȚĂ

(1) Starea de urgență poate fi instituită pe o perioadă care nu va depăși 60 de zile.

(2) În funcție de evoluția situației, Președintele Republicii Moldova sau Guvernul poate solicita Parlamentului prelungirea sau reducerea duratei stării de urgență, precum și extinderea sau restrângerea ariei de acțiune a acesteia.

Articolul 19. CONVOCAREA ȘEDINȚEI GUVERNULUI

(1) Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova prezintă guvernului un raport privind necesitatea declarării stării de urgență.

(2) Raportul Comisiei pentru Situații Excepționale este examinat, în regim de urgență, la ședința guvernului, la care se adoptă hotărârea de a înainta parlamentului propunerea privind declararea stării de urgență.

(3) Prim-ministrul remite neîntârziat parlamentului propunerea privind declararea stării de urgență.

Articolul 20. MĂSURILE APLICABILE PE DURATA STĂRII DE URGENȚĂ

Pe durata stării de urgență, în funcție de situația concretă, pot fi aplicate următoarele măsuri:

a) evacuarea provizorie a cetățenilor din zonele ce prezintă pericol pentru viață și asigurarea obligatorie a acestora cu locuri de cazare permanentă sau provizorie;

b) instituirea unui regim special de intrare și ieșire din țară;

- c) dispunerea raționalizării consumului de alimente și de alte produse de strictă necesitate;
- d) introducerea regimului de carantină și luarea altor măsuri sanitaro-antiepidemice obligatorii;
- e) efectuarea, în modul stabilit de lege, a rechizițiilor de bunuri în scopul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor care au impus declararea stării de urgență;
- f) stabilirea unui regim special de lucru pentru agenți economici și instituții publice, soluționarea altor chestiuni privind activitatea acestora, necesare desfășurării lucrărilor de salvare-deblocare și a altor lucrări de neamânat;
- g) modificarea procedurii de numire în funcție și de destituire a conducătorilor agenților economici și ai instituțiilor publice;
- h) interzicerea demisiei lucrătorilor, cu excepția cazurilor prevăzute de actele normative, pentru această perioadă;
- i) chemarea cetățenilor pentru prestări de servicii în interes public în condițiile legii;
- j) introducerea unor reguli speciale de utilizare a mijloacelor de telecomunicații.

Articolul 21. AUTORITĂȚILE ADMINISTRATIVE PE DURATA STĂRII DE URGENȚĂ

(1) În cazul declarării stării de urgență la iminența declanșării sau la declanșarea unor situații excepționale cu caracter natural, tehnogen sau biologic-social, fapt ce impune necesitatea prevenirii, diminuării și lichidării consecințelor acestora, planificarea, organizarea și coordonarea activității de aplicare a măsurilor impuse revin Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, iar coordonarea aducerii la îndeplinire a măsurilor de rigoare revine Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

(2) În cazul declarării stării de urgență într-un anumit teritoriu, acesta va fi administrat de comisia pentru situații excepționale a autorității administrației publice locale respective, care va activa sub conducerea Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. Coordonarea aducerii la îndeplinire a măsurilor de rigoare revine Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(3) Armata Națională acordă sprijin Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova în cazurile și în modul stabilite de legislația în vigoare.

Articolul 22. ATRIBUȚIILE COMISIEI PENTRU SITUAȚII EXCEPȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA PE DURATA STĂRII DE URGENȚĂ

(1) Pe durata stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova are următoarele atribuții:

- a) emite dispoziții privind aplicarea măsurilor de protecție a populației și bunurilor, de localizare și lichidare a consecințelor situațiilor excepționale, de apărare a statului de drept și de menținere sau restabilire a stării de legalitate;
- b) controlează activitatea comisiilor pentru situații excepționale ale autorităților administrației publice locale și analizează modul de desfășurare a operațiunilor de salvare și de intervenție, adoptă măsuri pentru asigurarea oportună a acestor comisii cu forțele și mijloacele necesare;
 - c) exercită dreptul exclusiv de a interzice desfășurarea adunărilor, manifestațiilor publice și a altor acțiuni de masă;
- d) coordonează activitatea mijloacelor de informare în masă privind informarea populației despre cauzele și proporțiile situației excepționale, despre măsurile întreprinse de Guvern pentru prevenirea pericolului, lichidarea urmărilor acestei situații și protecția populației, precum și privind familiarizarea populației cu regulile de comportare în timpul situației excepționale;
- e) dispune, în caz de necesitate, sistarea temporară a livrării gazelor, energiei electrice și apei potabile;
- f) limitează sau interzice comercializarea băuturilor alcoolice;
- g) stabilește procedura de numire în funcție și de destituire a conducătorilor agenților economici și ai instituțiilor publice, cazurile când este permisă demisia lucrătorilor;
- h) stabilește regimul special de folosire a spațiului aerian.

(2) Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sânt executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni.

Articolul 24. ATRIBUȚIILE SERVICIULUI PROTECȚIEI CIVILE ȘI SITUAȚIILOR EXCEPȚIONALE PE DURATA STĂRII DE URGENTĂ

Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale are următoarele atribuții:

- a) conduce nemijlocit forțele protecției civile de pe întreg teritoriul țării;
- b) coordonează activitatea autorităților administrației publice centrale de soluționare a problemelor ce țin de competența Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale în caz de declanșare a situațiilor excepționale și de organizare a lucrărilor de lichidare a consecințelor acestora;
- c) înștiințează organele de administrare ale protecției civile despre pericolul declanșării sau declanșarea situațiilor excepționale cu caracter natural, tehnogen și ecologic;
- d) organizează, cu forțele și mijloacele protecției civile, executarea lucrărilor de salvare și a altor lucrări necesare în cazul declanșării unor situații excepționale;
- e) colectează, generalizează și prezintă Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova informația privind situațiile excepționale cu caracter natural, tehnogen și ecologic;
- f) direcționează, în comun cu alte subdiviziuni ale Ministerului Afacerilor Interne, persoanele evacuate sau refugiate în localitățile stabilite și ține evidența acestor persoane.

Articolul 25. ATRIBUȚIILE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE PE DURATA STĂRII DE URGENTĂ MINISTERUL AFACERILOR INTERNE ARE URMĂTOARELE ATRIBUȚII:

- a) efectuează ridicarea armelor, munițiilor și materialelor explozibile aflate la populație;
- b) suspendă activitatea unităților care comercializează arme și muniții și asigură paza acestora;
- c) interzice sau limitează circulația persoanelor în anumite localități și în anumite ore și eliberează, în cazuri justificate, permise de liberă circulație;
- d) efectuează percheziții în condițiile legii;
- e) efectuează razii;
- f) evacuează din zona supusă regimului stării de urgență persoanele a căror prezență poate afecta asigurarea ordinii publice și a securității în această zonă;
- g) asigură paza sediilor autorităților publice, a misiunilor diplomatice, a stațiilor de alimentare cu apă, energie electrică și gaze, a stațiilor de radio și televiziune, precum și a altor obiective de importanță națională;
- h) interzice crearea și activitatea formațiunilor paramilitare ale cetățenilor;
- j) organizează culegerea, sistematizarea, generalizarea informației despre situația operativă creată și o prezintă Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Articolul 26. OBLIGAȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE ȘI LOCALE, ALE AGENȚILOR ECONOMICI, ALE INSTITUȚIILOR PUBLICE ȘI ALE CETĂȚENILOR

(1) Autoritățile administrației publice centrale și locale, agenții economici și instituțiile publice sunt obligate să aducă la îndeplinire, în domeniul lor de activitate, măsurile prevăzute de prezenta lege, de alte acte normative și de planurile corespunzătoare aprobate în modul stabilit.

(2) Cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii sunt obligați să respecte prevederile prezentei legi și ale altor acte normative care reglementează regimul stării de urgență.

Articolul 27. PARTICIPAREA CETĂȚENILOR LA REALIZAREA MĂSURILOR LEGATE DE DECLARAREA STĂRII DE URGENTĂ

(1) Rezerviștii Forțelor Armate pot fi chemați, în temeiul unei hotărâri de Guvern, la concentrări speciale pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale cu caracter natural, tehnogen și ecologic.

(2) În cazul declarării stării de urgență pe întreg teritoriul țării, în una sau câteva unități administrativ-teritoriale, în unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special, la propunerea conducătorilor autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, a guvernatorului unității teritoriale autonome cu statut juridic special, sunt desfășurate formațiuni ale protecției civile prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

(3) Cetățenii Republicii Moldova pot fi chemați pentru prestări de servicii în interes public, în condițiile legii.

Capitolul IV STAREA DE ASEDIU

Articolul 28. DECLARAREA STĂRII DE ASEDIU

(1) Starea de asediu se declară la propunerea președintelui Republicii Moldova - comandant suprem al Forțelor Armate.

(2) Starea de asediu poate fi instituită pe o perioadă ce nu va depăși 30 de zile.

Articolul 29. MOBILIZAREA

(1) Mobilizarea în stat se declară de către parlament, din momentul instituirii stării de asediu, la propunerea Consiliului Suprem de Apărare.

(2) Președintele Republicii Moldova poate declara, cu aprobarea prealabilă a parlamentului, mobilizarea parțială sau generală.

Articolul 30. CONSILIUL SUPREM DE APĂRARE

(1) La instituirea stării de asediu, în scopul planificării, organizării și coordonării activității de apărare a țării și asigurării securității statului, Consiliul Suprem de Securitate se transformă în Consiliul Suprem de Apărare, în temeiul unui decret emis de Președintele Republicii Moldova.

(2) Consiliul Suprem de Apărare are următoarele atribuții:

- a) înaintează parlamentului propunerea privind declararea mobilizării;
- b) efectuează coordonarea generală a activității Forțelor Armate și a celorlalte componente ale sistemului de apărare a țării și aprobă măsurile urgente de respingere a agresiunii armate;
- c) precizează planul de mobilizare a Forțelor Armate și planul de mobilizare a economiei naționale și controlează îndeplinirea acestora;
- d) dispune trecerea unităților militare la o treaptă superioară a capacității de luptă, în conformitate cu planurile existente, inclusiv completarea lor cu resurse umane și tehnico- materiale conform statelor de război;
- e) aprobă direcțiile principale în domeniul relațiilor internaționale și mandatul delegațiilor care participă la negocierea și încheierea unor acorduri de asigurare a securității naționale;
- f) analizează rapoartele în problemele apărării țării și asigurării securității statului, prezentate de conducătorii autorităților administrației publice, și dispune aplicarea măsurilor de rigoare;
- g) conduce activitatea consiliilor teritoriale de apărare;
- h) exercită alte atribuții privind apărarea țării și asigurarea securității statului.

(3) Președintele Consiliului Suprem de Apărare este Președintele Republicii Moldova - Comandant Suprem al Forțelor Armate.

(4) Hotărârile Consiliului Suprem de Apărare sunt executorii pentru autoritățile publice, agenții economici, instituțiile publice, cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și pentru apatrizi.

Articolul 31. CONSILIILE TERITORIALE DE APĂRARE

(1) În scopul planificării, organizării și coordonării activităților de apărare în teritoriu, în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, în unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special se creează consilii teritoriale de apărare.

- (2) Din componența consiliilor teritoriale de apărare fac parte:
- a) președintele raionului, guvernatorul unității teritoriale autonome cu statut juridic special - în calitate de președinți ai consiliilor teritoriale de apărare respective;
 - b) comandantul centrului militar (organului administrativ-militar) al unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea - în calitate de vicepreședinți ai consiliilor teritoriale de apărare respective;
 - c) vicepreședintele raionului, președintele autorității reprezentative a unității teritoriale autonome cu statut juridic special;
 - d) conducătorul organului teritorial al afacerilor interne;
 - e) conducătorul organului teritorial al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
 - f) șeful subdiviziunii teritoriale a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale;
 - g) alte persoane, la decizia președintelui consiliului teritorial de apărare.
- (3) Consiliul teritorial de apărare are următoarele atribuții:
- a) planifică și organizează aducerea la îndeplinire a măsurilor de pregătire a autorităților administrației publice locale, a agenților economici, a instituțiilor publice, precum și a populației și teritoriului respectiv pentru timp de război;
 - b) asigură regimul stării de asediu în teritoriul din subordine;
 - c) conduce activitatea formațiunilor de apărare teritorială.

Articolul 32. STATUL-MAJOR GENERAL AL FORȚELOR ARMATE

Statul-Major General al Forțelor Armate asigură capacitatea de luptă și de mobilizare a Forțelor Armate, asigură desfășurarea mobilizării și pregătirea forțelor destinate apărării naționale, prezintă Comandamentului Suprem al Forțelor Armate propuneri privind folosirea forțelor pentru respingerea unei eventuale agresiuni armate, efectuează alte activități prevăzute de legislația în vigoare.

Articolul 33. FORȚELE ARMATE

Din momentul declarării stării de asediu, Forțele Armate se desfășoară până la statele pentru timp de război, în conformitate cu Planul de mobilizare a Forțelor Armate, și aduc la îndeplinire toate măsurile preconizate pentru respingerea unei eventuale agresiuni armate.

Articolul 34. FORMAȚIUNILE DE APĂRARE TERITORIALĂ

(1) La declararea stării de asediu, în scopul asigurării regimului stării de asediu și executării altor lucrări de rigoare, conducerea pregătirii și desfășurării formațiunilor de apărare teritorială se efectuează de către consiliile teritoriale de apărare.

(2) Organizarea, sarcinile, principiile de pregătire, modul de asigurare, completare și utilizare a formațiunilor de apărare teritorială se stabilesc de guvern.

Articolul 35. DURATA SERVICIULUI MILITAR ȘI A CONCENTRĂRILOR

(1) Durata serviciului militar în termen și cu termen redus și a concentrărilor militare se prelungește până la ridicarea stării de asediu, dacă nu a fost instituită starea de război.

(2) Pe durata stării de asediu sau de război, contractele militarilor care îndeplinesc serviciul militar prin contract și al căror termen expiră se consideră prelungite până la ridicarea stării de asediu sau de război, întoarcerea militarilor în unitățile militare și abrogarea ordinului privind aducerea unității militare la o treaptă superioară a capacității de luptă.

Articolul 36. ATRIBUȚIILE GUVERNULUI

Guvernul are următoarele atribuții:

- a) coordonează activitatea autorităților administrației publice centrale și locale în scopul aducerii la îndeplinire a măsurilor legate de asigurarea stării de asediu și a capacității de apărare a țării;
- b) precizează Planul de mobilizare a economiei naționale și controlează îndeplinirea acestuia de către

- autoritățile administrației publice centrale și locale, agenții economici și instituțiile publice;
- c) asigură alocarea și utilizarea resurselor financiare și materiale necesare pentru organizarea apărării, pentru înzestrarea, întreținerea și mobilizarea Forțelor Armate, pentru instruirea efectivelor, pentru pregătirea de mobilizare și mobilizarea economiei naționale;
 - d) asigură completarea Forțelor Armate și a formațiunilor de apărare teritorială cu rezerviști, efectuarea rechizițiilor de bunuri, precum și chemarea cetățenilor pentru prestări de servicii în interes public;
 - f) asigură menținerea și completarea rezervelor tehnico-materiale necesare pentru timp de război.

Articolul 37. ATRIBUȚIILE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE ȘI ALE SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova asigură menținerea regimului stării de asediu, desfășurarea formațiunilor din subordine și sunt responsabili pentru pregătirea lor specială, de luptă și de mobilizare.

Articolul 38. ATRIBUȚIILE SERVICIULUI PROTECȚIEI CIVILE ȘI SITUAȚIILOR EXCEPȚIONALE

Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale efectuează desfășurarea formațiunilor specializate din subordine, asigură protecția populației și bunurilor, execută lucrări de salvare și alte lucrări de neamânat.

Articolul 39. ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

Autoritățile administrației publice centrale au următoarele atribuții:

- a) asigură pregătirea de mobilizare și mobilizarea ramurilor din subordine, precum și funcționarea normală a acestora;
- b) asigură livrarea producției necesare sistemului național de apărare;
- c) sunt responsabile pentru repartizarea resurselor de materii prime, a produselor industriale și alimentare, a resurselor energetice, a mijloacelor de transport și de comunicație, precum și pentru executarea lucrărilor publice.

Articolul 40. ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

- a) asigură resursele de mobilizare, trecerea întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor la regim de lucru în condițiile stării de asediu, precum și fabricarea producției cu destinație militară sau specială;
- b) asigură aducerea la îndeplinire a măsurilor preconizate privind pregătirea populației și a teritoriului respectiv pentru apărare;
- c) asigură crearea și pregătirea formațiunilor de apărare teritorială.

Articolul 41. AGENȚII ECONOMICI

Agenții economici, indiferent de tipul de proprietate, sunt obligați să execute, cu prioritate, comenzile de stat de fabricare, livrare și reparație a armamentului, tehnicii militare și speciale, precum și a altor mijloace materiale pentru necesitățile apărării, conform planurilor de mobilizare aprobate de Guvern.

Articolul 42. MASURILE APLICABILE ÎN PERIOADA STĂRII DE ASEDIU

Pe durata stării de asediu, suplimentar la măsurile prevăzute la art.20, pot fi luate următoarele măsuri:

- a) închiderea frontierei de stat a Republicii Moldova și întărirea controlului acesteia, intensificarea controlului la punctele de trecerea frontierei de stat;
- b) limitarea circulației rutiere, feroviare, fluviale și aeriene;
- c) interzicerea părăsirii de către rezerviști a localității în care își au domiciliul permanent fără permisiunea comandantului organului administrativ-militar al unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea sau al unității teritoriale autonome cu statut juridic special.

Capitolul V

STAREA DE RĂZBOI

Articolul 43. DECLARAREA STĂRII DE RĂZBOI

Starea de război se declară la propunerea președintelui Republicii Moldova - comandant suprem al Forțelor Armate.

Articolul 44. MOBILIZAREA

Mobilizarea în stat se declară de către Parlament din momentul instituirii stării de război, la propunerea Consiliului Suprem de Apărare sau de către Președintele Republicii Moldova, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului.

Articolul 45. ATRIBUȚIILE CONSILIULUI SUPREM DE APĂRARE

În afară de atribuțiile prevăzute la art. 30, Consiliul Suprem de Apărare organizează și controlează activitatea de respingere a agresiunii și de restabilire a suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a țării.

Articolul 46. ATRIBUȚIILE CONSILIILOR TERITORIALE DE APĂRARE

Pe durata stării de război, consiliile teritoriale de apărare, în afară de atribuțiile prevăzute la art. 31 alin.(3), organizează și controlează activitatea de asigurare a necesităților Forțelor Armate și a acțiunilor de luptă ale acestora.

Articolul 47. STATUL-MAJOR GENERAL AL FORȚELOR ARMATE

Statul-Major General al Forțelor Armate asigură conducerea Forțelor Armate în scopul respingerii agresiunii armate.

Articolul 48. FORȚELE ARMATE

Din momentul declarării stării de război, Forțele Armate desfășoară acțiunile de luptă planificate pentru respingerea agresiunii armate.

Articolul 49. FORMAȚIUNILE DE APĂRARE TERITORIALĂ

În cazul declarării stării de război, formațiunile de apărare teritorială asigură regimul stării de război și îndeplinesc alte sarcini prevăzute în Regulamentul privind apărarea teritorială.

Articolul 50. DURATA SERVICIULUI MILITAR ȘI A CONCENTRĂRILOR MILITARE

Durata serviciului militar în termen și cu termen redus și a concentrărilor militare se prelungește până la ridicarea stării de război.

Articolul 51. ATRIBUȚIILE GUVERNULUI

Guvernul exercită următoarele atribuții:

- a) efectuează trecerea economiei naționale la regimul de activitate pentru timp de război;
- b) coordonează activitatea autorităților administrației publice centrale în scopul realizării măsurilor ce țin de asigurarea regimului stării de război;
- c) efectuează controlul asupra folosirii mijloacelor financiare, precum și a rezervelor materiale de stat și de mobilizare;
- d) asigură completarea Forțelor Armate și a formațiunilor de apărare teritorială cu rezerviști, efectuarea rechizițiilor de bunuri, precum și chemarea cetățenilor pentru prestări de servicii în interes public;
- e) controlează îndeplinirea de către autoritățile administrației publice centrale și locale, de către agenții economici și instituțiile publice a obligațiilor ce le revin în conformitate cu Planul de mobilizare a economiei naționale.

Articolul 52. ATRIBUȚIILE MINISTERULUI APĂRĂRII

Ministerul Apărării întreprinde măsuri de asigurare multilaterală a Forțelor Armate în vederea îndeplinirii de către acestea a misiunilor de luptă pentru respingerea agresiunii și apărarea țării, asigură interacțiunea cu autoritățile administrației publice, agenții economici și instituțiile cu atribuții în domeniul apărării naționale.

Articolul 53. ATRIBUȚIILE MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE ȘI ALE SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova asigură regimul stării de război și îndeplinirea de către formațiunile din subordine a misiunilor ce le revin conform destinației.

Articolul 54. ATRIBUȚIILE SERVICIULUI PROTECȚIEI CIVILE ȘI SITUAȚIILOR EXCEPȚIONALE

În condițiile stării de război, Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale asigură aducerea la îndeplinire a măsurilor de protecție a populației și bunurilor, desfășoară lucrările de salvare și alte lucrări de neamânat.

Articolul 55. ATRIBUȚIILE MINISTERULUI FINANȚELOR

Ministerul Finanțelor asigură executarea bugetului pentru primul an de război, precum și efectuarea controlului asupra alocării fondurilor necesare pentru realizarea măsurilor vizând regimul stării de război, identifică alte surse de finanțare.

Articolul 56. ATRIBUȚIILE ALTOR AUTORITĂȚI ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

Alte autorități ale administrației publice centrale antrenate în asigurarea securității militare sunt responsabile pentru mobilizarea ramurii din subordine în conformitate cu Planul de mobilizare a economiei naționale.

Articolul 57. ATRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Autoritățile administrației publice locale asigură regimul stării de război în teritoriu, îndeplinirea sarcinilor în conformitate cu Planul de mobilizare a economiei naționale, iau alte măsuri de pregătire a populației și a teritoriului din subordine pentru apărare.

Articolul 58. AGENȚII ECONOMICI

(1) Agenții economici, indiferent de tipul de proprietate, sunt obligați să execute cu prioritate comenzile de stat de fabricare, livrare și reparație a armamentului, tehnicii militare și speciale, precum și a altor mijloace materiale pentru necesitățile apărării, conform planurilor de mobilizare aprobate de guvern.

(2) Pentru agenții economici a căror activitate este nemijlocit legată de asigurarea resurselor necesare pentru apărare poate fi stabilit un regim special de muncă. Modul de organizare a activității acestor agenți economici se stabilește de Guvern.

Articolul 59. MASURI APLICABILE PE DURATA STĂRII DE RĂZBOI

Pe durata stării de război, suplimentar la cele prevăzute la art. 20 și 42, pot fi luate următoarele măsuri:

- a) ruperea relațiilor diplomatice cu statul agresor;
- b) încetarea acțiunii majorității tratatelor și acordurilor bilaterale încheiate cu statul agresor și cu statele implicate în agresiune;
- c) introducerea unui statut juridic special pentru cetățenii statului agresor, aflați pe teritoriul Republicii Moldova, și pentru bunurile proprietate a statului agresor;
- d) interzicerea oricăror relații cu caracter politic, militar, economic, științific și umanitar cu reprezentanții și instituțiile, precum și cu cetățenii statului agresor.

Capitolul VI
ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI ÎN PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ,
DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI.

PARTICULARITĂȚILE PROCEDURII ÎN CAUZELE PENALE
ȘI CELE PRIVIND CONTRAVENȚIILE ADMINISTRATIVE

Articolul 60. ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI ÎN PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ,
DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

(1) În teritoriile unde este instituită starea de urgență, de asediu sau de război, justiția se desfășoară doar de instanțele judecătorești constituite în conformitate cu legea. Crearea de instanțe extraordinare este interzisă.

(2) Pe durata stării de urgență, de asediu sau de război, procedura în cauzele penale și cele privind contravențiile administrative se desfășoară în același mod în care se desfășoară până la declararea stării de urgență, de asediu sau de război, ținând cont de particularitățile stabilite de prezenta lege.

(3) Pe teritoriul unde este declarată starea de urgență, de asediu sau de război, Curtea Supremă de Justiție poate dispune modificarea competenței teritoriale în cauzele penale și în cele privind contravențiile administrative.

Articolul 61. ACTIVITATEA ORGANELOR PROCURATURII

Activitatea organelor procuraturii pe teritoriul unde este instituită starea de urgență, de asediu sau de război se desfășoară în modul stabilit de legislație.

Articolul 62. TERMENUL EFECTUĂRII URMĂRIRII PENALE

În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, urmărirea penală trebuie să fie încheiată în termen de cel mult o lună de la data pornirii procesului de urmărire penală.

Articolul 63. TERMENUL DE EXAMINARE A CAUZELOR PENALE

În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, cauzele penale se supun spre examinare în termen de 7 zile de la data trimiterii în instanța de judecată.

Articolul 64. TERMENUL DE EXAMINARE A CAUZELOR PRIVIND CONTRAVENȚIILE ADMINISTRATIVE

În perioada stării de urgență, de asediu sau de război, cauzele privind contravențiile administrative se examinează de către persoanele cu funcții de răspundere din organele abilitate să aplice sancțiuni administrative, precum și de instanțele de judecată, în termen de 3 zile de la data comiterii contravenției.

Articolul 65. ÎNCETAREA PROCEDURII ÎN CAUZELE PRIVIND ÎNCĂLCAREA REGIMULUI STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

Ridicarea stării de urgență, de asediu sau de război atrage încetarea procedurii în cauzele privind încălcarea regimului stării respective și eliberarea imediată a persoanelor supuse arestului administrativ.

Capitolul VII
RĂSPUNDEREA ÎN PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ,
DE ASEDIU SAU DE RĂZBOI

Articolul 66. Răspunderea

Persoanele care încalcă regimul stării de urgență, de asediu sau de război sunt trase la răspundere civilă, penală sau contravențională.

Modul și temeiurile tragerii la răspundere civilă, penală sau contravențională sunt reglementate de legislația în vigoare, dacă prezenta lege nu stabilește altfel.

Capitolul VIII
DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 67. EXECUTAREA LEGII

(1) Guvernul:

a) va prezenta Parlamentului propuneri privind modificarea și completarea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege;

b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

c) va elabora și va aproba actele normative prevăzute la art. 7 alin.(2), art. 8 alin.(1), art. 34 alin.(2), art. 49 și 58 alin. (2).

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă:

a) Legea nr. 290-XII din 1 octombrie 1990 cu privire la regimul juridic al stării excepționale și formele speciale de guvernare în RSS Moldova;

b) articolul III din Legea nr. 136-XV din 10 mai 2001 pentru modificarea unor acte legislative.

Eugenia Ostapciuc, președintele parlamentului

Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 132-137, 2004, art. 696

Documentul nr. 180

Decretul Președintelui Republicii Moldova
cu privire la numirea domnului Valeriu Pleșca în funcția de ministru al apărării
Nr. 2167-II
28 decembrie 2004, Chișinău

În temeiul art. 98 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova decretează:

Art.1. Domnul Valeriu Pleșca se numește în funcția de ministru al apărării.

Art.2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 181

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării
al Republicii Slovace cu privire la colaborarea în domeniul militar
12 august 2005, Chișinău

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Slovace, denumite în continuare „”, reieșind din situația politico-militară actuală și efortul țărilor și organizațiilor internaționale de a contribui la ameliorarea securității și menținerea păcii în lume, pornind de la efortul de a crea baza legală în domeniul colaborării militare în ambele state, care va extinde și va ameliora colaborarea în conformitate cu principiile respectării depline a drepturilor omului, suveranității și egalității ambelor state,

creând o nouă formă de colaborare, înțelegere și toleranță a lor, respectând legislația lor internă, dreptul și cutuma internațională, precum și Carta Organizației Națiunilor Unite și documentele privind pacea, ce rezultă din ea și se referă la sarcinile colaborării în domeniul militar, dezvoltând activitățile din cadrul Programului Parteneriat pentru Pace în scopul integrării în structurile europene de securitate, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1. DEFINIREA NOȚIUNILOR

În scopul interpretării și implementării prezentului Acord, noțiunile au următoarea semnificare:

- a) Partea-oaspete semnifică partea care detașează o delegație cu autorizarea sa în conformitate cu prezentul Acord pentru a vizita cealaltă parte;
- b) Partea-gazdă semnifică partea care primește delegația celeilalte .

Articolul 2. DOMENIILE DE COLABORARE

Le, călăuzindu-se de principiile egalității, parteneriatului și avantajului reciproc, își vor extinde și aprofunda colaborarea în următoarele domenii:

1. Consultări cu privire la securitatea militară și misiunile politicii militare, consolidarea securității și credibilității în lume.
2. Schimb de informație, opinii și experiență cu privire la dezvoltarea armatei.
3. Structura de organizare a armatelor lor și documentele lor.
4. Activitatea operativă în asigurarea cu informație a administrării de stat și pregătirea teritoriului statului pentru apărare.
5. Calificarea și cerințele profesionale față de soldații ce urmează a fi încadrați în funcții.
6. Instruirea specialiștilor de specialități militare individuale, instruirea și pregătirea lor.
7. Schimb de experiență în problemele științei militare, dezvoltării tehnice, deservirea și reparația bunurilor militare.
8. Sisteme de informare și comunicare în armatele lor.
9. Schimb de informație și experiență în domeniul cazării și investirii în construcție, precum și în domeniul administrării și deservirii proprietății imobile.
10. Protecția mediului înconjurător la obiectivele de instruire militară.
11. Activitățile armatelor pe timp de pace și desfășurarea lor în caz de situații excepționale.
12. Pregătirea în instituțiile de învățământ militar.
13. Schimb de informație în domeniul relațiilor militare cu publicul, precum și în domeniul controlului democratic asupra armatei.
14. Schimb de informație în domeniul serviciului medico-militar.
15. Activitatea de redactare și editare.
16. Acțiuni de protejare a informației militare secrete.
17. În alte domenii stabilite de comun acord între .

Articolul 3. FORMELE DE COLABORARE

1. În baza prezentului Acord și în scopul implementării acestuia, organele competente ale lor vor încheia Protocele separate de colaborare bilaterală.
2. Detaliile colaborării bilaterale vor fi precizate după cum urmează.
 - a) schimb de propuneri asupra planurilor de colaborare bilaterală pentru anul următor până la 15 noiembrie a anului curent;
 - b) aprobarea propunerilor și definitivarea planurilor anuale se va efectua de către grupul de lucru comun al ambelor ministere până la 15 decembrie ale anului curent;
 - c) în fiecare plan anual de colaborare bilaterală urmează a fi definite activități concrete, forma de participare, termenele, locul de desfășurare, organul responsabil de organizarea activității;
 - d) propuneri privind planul și corespondența necesară pregătirii și

- e) realizării lui se vor expedia prin canale diplomatice obișnuite;
3. În domeniile menționate în articolul 2 al prezentului Acord colaborarea se va realiza în următoarele forme:
- a) întreveneri ale miniștrilor apărării ai lor, a șefilor marilor state-majore, comandanților sau locțiitorilor, altor reprezentanți ai lor;
 - b) vizite ale ofițerilor de stat major și experților;
 - c) întruniri ale reprezentanților instituțiilor militare, colaborare între unitățile militare;
 - d) vizite reciproce legate de demonstrarea echipamentului, armamentului și instruirii militare;
 - e) vizite ale membrilor forțelor aeriene și altor elemente ale armatelor;
 - f) schimb de lectori ai instituțiilor de învățământ militar;
 - g) discuții, consfătuiri, întâlniri, participarea la cursuri, simpozioane și conferințe;
 - h) schimb de ziare, reviste și altă producție a presei și cinematografei cu generic militar;
 - i) vizite ale echipelor sportive și grupurilor culturale.

Articolul 4. FINANȚAREA COLABORĂRII

Finanțarea activităților ce țin de realizarea colaborării militare se va efectua în bază de reciprocitate și avantaj reciproc în conformitate cu legislația internă a Republicii Moldova și a Republicii Slovace.

Articolul 5. ATRIBUȚIILE I-GAZDĂ

1. Partea-gazdă va suporta cheltuielile legate de asigurarea membrilor delegației i-oaspete cu:
 - a) cazare, alimentare și transport pe teritoriul statului i-gazdă;
 - b) plată pentru conferințe, simpozioane și alte întruniri;
 - c) serviciile de translare în cadrul întrunirilor în limba, care va fi convenită de ambele;
 - d) program cultural.
2. Partea-gazdă va asigura membrii delegației i-oaspete cu:
 - a) asistența medicală de urgență în instituțiile medico-militare sau civile în aceleași condiții ca și pentru cetățenii statului i-gazdă;
 - b) conlucrarea necesară în caz de deces a unui membru al delegației i-oaspete. Toate serviciile medicale și transportul decedatului spre statul i-oaspete vor fi suportate de partea-oaspete.

Articolul 6. ATRIBUȚIILE I-OASPETE

1. Partea-oaspete va suporta cheltuielile legate de asigurarea membrilor delegației i-oaspete cu:
 - a) șederea membrilor delegației pe teritoriul statului i-gazdă, cu excepția costurilor suportate de partea-gazdă, menționate în articolul 5 al acestui Acord;
 - b) transportul spre locul stabilit anterior unde persoanele care formează delegația i-oaspete vor intra pe teritoriul statului i-gazdă, dacă Acordul nu stabilește alt mod;
 - c) bani de buzunar pentru perioada de ședere;
 - d) asigurarea medicală pentru perioada aflării în străinătate;
 - e) documentele necesare, care sunt solicitate de statul i-gazdă pentru intrarea, aflarea și părăsirea teritoriului său.
2. Alte costuri ce reies în rezultatul implementării prezentului Acord în toate domeniile de colaborare, vor fi examinate în baza unui acord special, încheiat între ambele .

Articolul 7. PROTECȚIA INFORMAȚIEI

1. Le vor asigura protecția oricărei informații, care va fi obținută în cadrul întrunirilor bilaterale și în legătură cu implementarea prezentului Acord, în conformitate cu legislația internă a statului i, care a primit această informație.
2. Le nu vor folosi informația obținută în detrimentul intereselor altei și nu vor transmite această informație unei terțe fără consimțământul preliminar în scris al celeilalte .

Articolul 8. REGLEMENTAREA DISPUTELOR

Disputele între, apărute în legătură cu implementarea sau interpretarea prevederilor prezentului Acord, vor fi reglementate de către prin consultări și nu vor fi prezentate pentru soluționare curților internaționale sau terțelo .

Articolul 9. CLAUZE FINALE

1. Prezentul Acord este încheiat pentru o perioadă nelimitată de timp și va intra în vigoare la a 60-a zi din data expedierii ultimei notificări de către o parte celeilalte , despre îndeplinirea procedurilor interne, necesare pentru intrarea lui în vigoare.

2. La înțelegerea reciprocă a lor în prezentul Acord pot fi introduse modificări și completări, perfectate în formă de amendamente scrise. Amendamentele vor intra în vigoare potrivit prevederilor paragrafului 1 al articolului 9 al prezentului Acord și reprezintă o parte inseparabilă a acestuia.

3. Fiecare parte poate denunța prezentul Acord printr-o notificare scrisă cu șase luni înainte prezentată celeilalte. Valabilitatea Acordului expiră la 6 luni din ziua expedierii notificării de denunțare celeilalte .

4. În cazul expirării valabilității Acordului, toate plățile restante, disputele și litigiile rămân în vigoare până la soluționarea lor.

Întocmit la Chișinău la 17 august 2005 în două exemplare originale fiecare în limbile moldovenească, slovacă și engleză, toate textele fiind egal autentice. În cazul apariției unor divergențe în interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului Acord, versiunea în limba engleză va prevala.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Slovace [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 95-100

Documentul nr. 182

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Letone cu privire la cooperarea în domeniul apărării

3 aprilie 2006, Chișinău

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Letone, în continuare denumite „”, recunoscând Acordul între statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind Statutul Forțelor Armate, semnat la Bruxelles la 19 iunie 1995, și Protocolul adițional la Acordul între statele- la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind Statutul Forțelor lor armate, semnat la Bruxelles la 19 iunie 1995, reieșind din înțelegerea că cooperarea în domeniul apărării este o dimensiune importantă a relațiilor bilaterale dintre cele 2 state și a politicii externe, călăuzindu-se de dorința de a întări relațiile dintre ministerele apărării în spiritul Cartei Națiunilor Unite, având ca scop dezvoltarea unei cooperări într-o atmosferă de încredere reciprocă între Ministerele Apărării ale ambelor țări și armatelor sale, dorind să constituie aranjamentele cadrului legal și practic pentru implementarea activităților de cooperare bilaterală în domeniul apărării, acționând în concordanță cu aspirațiile ambelor state de a participa activ la procesele de transformare și consolidare a spațiului de securitate euro-atlantic, au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1. SCOPUL

Scopul acestui Acord este stabilirea cadrului general pentru cooperarea între în domeniul apărării, acordându-i o orientare practică prin instituirea mecanismului de implementare a planurilor lor de cooperare militară.

Articolul 2. DOMENIILE DE COOPERARE

2.1. Cooperarea între cele două se va cuprinde în următoarele domenii:

- implementarea standardelor NATO cu privire la forțele armate;
- schimb de experiență în participarea la activități desfășurate în cadrul programului PpP;
- schimb de experiență în domeniile legate de constituirea și funcționarea unităților militare multinaționale;
- controlul democratic asupra forțelor armate;
- crearea cadrului legislativ pentru forțele armate;
- politica și strategia de apărare;
- planificarea și asigurarea bugetară a apărării;
- operațiuni internaționale în sprijinul păcii și umanitare;
- protecția mediului și controlul contaminării;
- planificarea protecției civile;
- logistica;
- alte domenii de interes comun.

2.2. Aspectele detaliate ale cooperării în domeniile specificate în paragraful 2.1 vor fi specificate în documente separate adoptate de în conformitate cu prezentul Acord.

Articolul 3. FORMELE COOPERĂRII

Cooperarea în domeniile legate de apărare se va desfășura prin următoarele activități:

a) Cooperarea între Ministerele Apărării:

- vizite reciproce ale miniștrilor apărării,
- vizite reciproce și consultări ale oficialilor din ministere,
- consfătuiri și consultări reciproce.

b) Cooperarea între Statele Majore:

- vizite reciproce ale șefilor de stat-major,
- consfătuiri de stat-major și consultări reciproce.

c) Cooperarea între alte instituții și unități militare:

- participarea la programe de antrenament și studiu,
- instituirea cooperării între instituțiile de învățământ militar, inclusiv schimbul de studenți și profesori,
- vizite, consultări și schimb de experiență în domeniile de interes comun.

Articolul 4. PLANIFICAREA ȘI DESFĂȘURAREA

4.1. le vor elabora și adopta anual, în conformitate cu prevederile prezentului Acord, planuri anuale de cooperare bilaterală. Planul de cooperare pentru fiecare an următor va fi întocmit către 1 decembrie a anului precedent implementării noului plan de cooperare.

4.2. Planul anual de cooperare va fi elaborat în baza propunerilor convenite între .

4.3. Fiecare parte va desemna un punct de contact pentru fiecare activitate inclusă în Planul de cooperare conform prevederilor prezentului Acord.

Articolul 5. ASPECTE FINANCIARE

5.1. Partea-oaspete va suporta costurile legate de călătoria spre și din teritoriul i-gazdă, de asemenea diurna și costul asigurării.

5.2. Partea-gazdă va suporta costurile pentru călătoria pe teritoriul său, cazare și hrană.

5.3. Partea-gazdă va suporta costul pentru asistența medicală și stomatologică de urgență. Costurile pentru alte servicii medicale și stomatologice vor fi suportate de partea-oaspete.

Articolul 6. JURISDICȚIE ȘI RECLAMAȚII

6.1. le vor exercita jurisdicția disciplinară și penală asupra propriului personal în conformitate cu prevederile Acordului NATO/PfP SOFA.

6.2. Reclamațiile vor fi examinate în conformitate cu prevederile Acordului NATO/PfP SOFA.

6.3 le vor face schimb de informație prin punctele de contact menționate în Articolul 4, în adresa căruia a fost înaintată reclamația.

Articolul 7. SCHIMB DE INFORMAȚIE

7.1. Schimbul de informație ce ține de implementarea acestui Acord se va efectua prin canale diplomatice sau direct între , în limitele competențelor pe care le dețin.

7.2. le vor întreprinde toate măsurile pentru protecția informației secrete obținute în cadrul cooperării conform prezentului Acord împotriva divulgării neautorizate. Publicarea unei asemenea informații poate deveni posibilă numai cu permisiunea i emitente.

Articolul 8. LIMBA DE LUCRU

Limba de lucru pentru proiecte și activități sub auspiciile prezentului Acord va fi engleza.

Articolul 9. AMENDAMENTE ȘI DIVERGENȚE

9.1. le vor iniția consultări și, dacă va fi necesar, revizuirea Acordului la solicitarea uneia dintre .

9.2. În prezentul Acord pot fi operate amendamente în orice moment prin consimțământul scris al lor. Aceste amendamente vor fi întocmite în protocoale scrise, care vor fi considerate parte integrală a prezentului Acord și vor intra în vigoare în conformitate cu prevederile Articolului 10 al prezentului Acord.

9.3. Prezentul Acord nu va contravine legislației naționale a lor sau dreptului internațional. În caz de contradicții, dreptul internațional și legislația națională va prevala. le se vor notifica reciproc despre apariția oricărei contradicții.

9.4. Orice litigiu ce ține de interpretarea sau aplicarea prezentului Acord va fi soluționat prin negocieri între la cel mai jos nivel posibil și nu va fi înaintat unui tribunal național sau internațional, sau terțe , pentru soluționare.

Articolul 10. INTRAREA ÎN VIGOARE ȘI DENUNȚAREA

10.1. Prezentul Acord este încheiat pentru o perioadă nelimitată și intră în vigoare la data primirii ultimei notificări, prin canale diplomatice, prin care le se informează despre îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării lui în vigoare.

10.2. Fiecare parte poate denunța prezentul Acord prin notificarea celeilalte în scris. Denunțarea va produce efect în a treizecea zi de la data primirii de către cealaltă parte a respectivei notificări de denunțare.

10.3. În cazul denunțării Acordului, le vor iniția negocieri pentru soluționarea tuturor obligațiilor financiare, litigiilor, disputelor și aspectelor de securitate reciproce, restante conform prezentului Acord.

Întocmit în două exemplare originale la Chișinău la 3 aprilie 2006, în limbile moldovenească, letonă și engleză, fiecare versiune fiind egal autentică. În caz de divergență în interpretare, versiunea în limba engleză va prevala.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova, ministrul apărării Valeriu Pleșca [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Letone, ministrul apărării Linda Mūrniece [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 152-157

Documentul nr. 183

Memorandum de înțelegere între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord privind cooperarea și relațiile în domeniul apărării

7 septembrie 2006, Londra

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, în cele ce urmează „participanți”, recunoscând Acordul dintre statele participante la Tratatul Nord-Atlantic și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor (NATO/PfPSOFA), semnat la 19 iunie 1995, recunoscând că cooperarea în domeniul apărării este un aspect foarte important al relațiilor bilaterale ale celor două state și politica lor externă, și fiind călăuzite de dorința de a fortifica relațiile reciproce între ministerele apărării în spiritul Cartei Națiunilor Unite, având în vedere dezvoltarea unei atmosfere de încredere mutuală prin cooperare între ministerele apărării ale ambelor state și a armatelor lor, dorind să stabilească principiile implementării activităților de cooperare bilaterală în domeniul apărării, acționând în concordanță cu aspirațiile ambelor state de a lua parte activ la transformarea și procesul de consolidare în aria de securitate euro-atlantică, au convenit asupra celor ce urmează:

Secțiunea 1. SCOPUL

Scopul prezentului Memorandum este de a oferi cadrul general pentru cooperarea în domeniul apărării între Participanți stabilind procesul de implementare a programelor de cooperare militară.

Secțiunea 2. DOMENIILE DE COOPERARE

2.1. Participanții vor dezvolta contacte bilaterale în domeniul apărării în unele sau în toate sferile ce urmează:

- a) predarea limbii engleze pentru militarii sau angajații civili din Republica Moldova;
- b) managementul apărării în societățile democratice;
- c) menținerea păcii și operațiuni umanitare;
- d) controlul armamentelor;
- e) alte domenii convenite de participanți.

2.2. Cooperarea în domeniile militare menționate se va desfășura între ministerele apărării, serviciile separate și instituțiile militare.

Secțiunea 3. PLANIFICAREA ȘI DESFĂȘURAREA

3.1. În conformitate cu prevederile Memorandumului, participanții vor întocmi și aproba planuri anuale de cooperare bilaterală. Planul anual de cooperare va fi produsul consultărilor între participanți la toate nivelele și va fi aprobat în comun de participanți.

3.2. Fiecare Participant va desemna un punct de contact pentru fiecare activitate din planul anual de cooperare bilaterală.

Secțiunea 4. ASPECTE FINANCIARE

4.1. Participantul oaspete va suporta cheltuielile pentru călătorie spre și din teritoriul participantului gazdă, precum și alocațiile de călătorie și costul polițelor de asigurare. Totodată, Participantul gazdă poate, din proprie inițiativă, să suporte costurile pentru călătorie pentru personalul participantului oaspete antrenat într-o activitate specifică.

4.2. Participantul-gazdă va suporta costurile pentru transportul în interiorul țării precum și pentru cazare și hrană.

4.3. Asistența medicală și stomatologică de urgență, la solicitare, va fi acordată personalului de către participantul-gazdă în conformitate cu standardele aplicabile pentru personalul participantului-gazdă. Asistența medicală și stomatologică de urgență va fi acordată gratuit pentru personalul participantului-oaspete, însă costul oricărei alte asistențe medicale și stomatologice va fi suportat de participantul-oaspete.

4.4. Acest principiu general de reciprocitate nu se va aplica pentru echipe compuse din mai mult de 10 membri, inclusiv personalul de suport (șoferi, traducători). Aranjamentele financiare pentru aceste echipe vor fi stabilite în scris de comun acord între participanți pentru fiecare caz în parte.

Secțiunea 5. JURISDICȚIE ȘI LITIGII

5.1. Participanții vor aplica jurisdicția penală și disciplinară asupra personalului lor în conformitate cu prevederile NATO/PfPSOFA.

Secțiunea 6. CAUZELE

6.1. Cauzele vor fi gestionate în conformitate cu prevederile NATO/PfPSOFA.

6.2. Participanții vor face schimb de informații prin intermediul punctelor de contact menționate în paragraful 3.2 al acestui Memorandum, spre care cauzele vor fi înaintate.

Secțiunea 7. SCHIMB DE INFORMAȚII

7.1. Toată informația clasificată schimbată sau creată în legătură cu prezentul Memorandum, va fi folosită, păstrată și gestionată în conformitate cu prevederile legilor și regulamentelor de securitate națională ale participanților.

7.2. Informația clasificată va fi transferată numai prin canale guvernamentale sau prin canale aprobate de autoritățile de securitate abilitate ale participanților. Această informație va purta parafa de clasificare a țării de origine.

7.3. Fiecare participant va întreprinde toate acțiunile legale aplicabile pentru a asigura protecția informației oferite sau produse conform prezentului Memorandum împotriva declassificării ei, până când celălalt participant nu este de acord cu această declassificare. Asemenea informație clasificată nu va fi transmisă către un guvern, entitate sau terță parte fără consimțământul scris prealabil al participantului originar.

7.4. Participanții vor investiga toate cazurile în care se cunoaște sau unde sunt motive pentru suspecție că informația clasificată produsă sau oferită în legătură cu acest Memorandum a fost pierdută sau transmisă persoanelor neautorizate. Fiecare participant, de asemenea va informa prompt și detaliat celălalt participant despre detaliile celor întâmplate, rezultatul final al investigărilor și acțiunile întreprinse pentru evitarea cazurilor similare.

7.5. Toată informația clasificată schimbată sau produsă conform prezentului Memorandum va continua să fie protejată în cazul retragerii unui participant sau după terminarea Memorandumului.

Secțiunea 8. AMENDAMENTE ȘI DISPUTE

8.1. La solicitarea unuia sau ambilor participanți, vor demara consultări și, la necesitate, Memorandumul va fi revăzut.

8.2. Prezentul Memorandum poate fi amendat în orice timp prin consimțământul scris între participanți. Amendamentele vor fi perfectate în documente scrise, care vor fi considerate parte integră a acestui Memorandum, și vor intra în vigoare în conformitate cu prevederile Secțiunii 9 a acestui Memorandum.

8.3. Acest Memorandum nu intenționează să intre în conflict cu legislația națională a participanților sau cu dreptul internațional. În caz de conflict, dreptul internațional și legislația națională vor prevala. Participanții se vor informa reciproc despre orice conflict apărut.

8.4. Orice dispută cu referire la interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului Memorandum vor fi soluționate pe calea negocierilor între participanți la nivelul cel mai inferior posibil și nu vor fi transmise pentru soluționare unui tribunal național, internațional, sau unei terțe .

Secțiunea 9. INTRAREA ÎN VIGOARE ȘI DENUNȚAREA

9.1. Prezentul Memorandum va intra în vigoare la data când Ministerul Apărării al Republicii Moldova va informa Ministerul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord despre îndeplinirea tuturor condițiilor necesare pentru intrarea în vigoare conform legislației Republicii Moldova.

9.2. Prezentul Memorandum va rămâne în vigoare până la denunțarea lui prin consimțământul reciproc sau din inițiativa oricărui dintre Participanți cu notificarea scrisă a celuilalt Participant cu 90 de zile în prealabil. În cazul denunțării prezentului Memorandum, Participanții vor iniția negocieri pentru soluționarea tuturor responsabilităților, cauzelor și litigiilor financiare și de securitate care rezultă din prezentul Memorandum.

Cele de mai sus reprezintă înțelegerile atinse între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord în domeniile menționate în prezentul Memorandum.

Semnat la Londra, la 7 septembrie 2006 în două exemplare originale în limbile moldovenească și engleză, ambele texte fiind egal autentice.

Totuși, în cazul apariției unor divergențe ce țin de interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului Memorandum, textul în limba engleză va prevala.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova, ministrul apărării Valeriu Pleșca [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, ministrul de stat Lord Drayson [semnătura]

AAȘMM, F.1, inv.1, dos. 5, ff. 1-5

Documentul nr. 184

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene cu privire la cooperarea în domeniul apărării

6 decembrie 2006, Roma

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Italiene, denumite în continuare împreună „” și separat „parte”, reafirmând angajamentul lor față de Carta Națiunilor Unite; luând în considerare schimbările istorice care s-au produs în Europa și fiind convinși că Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, Carta de la Paris și Documentele de la Viena din 1994, precum și celelalte documente importante ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa contribuie semnificativ la atingerea scopului comun de consolidare a securității și stabilității în Europa; dorind să consolideze relațiile de prietenie existente între cele două țări, popoarele lor și personalul militar al Armatei Naționale a Republicii Moldova și cel al Forțelor Armate ale Republicii Italiene; dorind să intensifice cooperarea între ministerele lor ale apărării; recunoscând importanța discuțiilor despre securitatea și stabilitatea internațională, strategiile de apărare și programele de dezvoltare în domeniul apărării pentru menținerea păcii; convinse că cooperarea bilaterală în domeniul apărării va contribui la aprofundarea înțelegerii reciproce în problemele militare și la consolidarea propriilor capacități defensive, au convenit asupra celor ce urmează:

Articolul 1. PRINCIPIILE DE COOPERARE

Le vor acționa în conformitate cu legislațiile lor interne și angajamentele internaționale asumate în scopul încurajării, facilitării și dezvoltării cooperării în domeniul apărării, bazându-se pe principiul reciprocității.

Articolul 2. IMPLEMENTAREA COOPERĂRII

Organizarea și promovarea cooperării bilaterale în domeniul apărării va fi exercitată de către Ministerul Apărării al Republicii Moldova și de Ministerul Apărării al Republicii Italiene.

Eventuale consultări între reprezentanții lor vor fi organizate alternativ la Chișinău și Roma, în caz de necesitate și cu acordul reciproc, cu scopul elaborării și convenirii eventualelor înțelegeri specifice implementării și completării prezentului Acord, precum și a posibilelor programe de cooperare între Armata Națională a Republicii Moldova și Forțele Armate ale Republicii Italiene.

Activitățile, modalitățile, termenele și locurile vor fi specificate în programele de cooperare menționate.

Articolul 3. DOMENIILE DE COOPERARE

Cooperarea între poate include următoarele domenii:

- a) securitatea și politica apărării;
- b) operațiunile de menținere a păcii și umanitare;
- c) respectarea tratatelor internaționale în domeniul apărării, securității și controlului armamentelor;
- d) organizarea forțelor armate, structura și echipamentul unităților militare, gestionarea personalului;
- e) activitatea de pregătire/instruire;
- f) chestiunile privind poliția militară;
- g) chestiunile privind mediul înconjurător și controlul poluării cauzate de obiectivele militare;
- h) industria de apărare și politica achizițiilor, subordonate respectivelor ministere ale apărării;
- i) logistica pentru apărare;
- j) medicina, sportul, istoria militară și dreptul.

Cooperarea militară nu poate fi limitată numai la domeniile sus-menționate, le sunt în drept să identifice noi domenii de cooperare de interes reciproc.

Articolul 4. FORMELE DE COOPERARE

Cooperarea între poate adopta următoarele forme:

- întreveneri și vizite reciproce ale miniștrilor apărării, a șefilor de stat-major, a locuitorilor acestora, precum și ale altor funcționari autorizați de către ;
- schimb de experiență între experții celor două ;
- participarea la activități de instruire, cursuri și exerciții;
- participarea ca observatori la exerciții militare;
- contacte între instituții militare similare;
- discuții, consultări, întruniri și participări la simpozioane, conferințe și cursuri;
- vizitarea navelor maritime și aeriene precum și a altor obiective;
- schimb de publicații informative și didactice;
- participarea reciprocă la activități culturale și sportive.

Articolul 5. CHESTIUNI FINANCIARE

Le vor suporta cheltuielile de implementare a prezentului Acord și ale activităților ce rezultă din acesta având ca bază principiul de reciprocitate.

Partea trimitătoare va suporta cheltuielile de călătorie, salarizare, pentru asigurările medicale și de caz accident, precum și orice alt tip de indemnizație la care personalul ei are dreptul, în corespundere cu propriile reglementări.

Partea-gazdă va suporta cheltuielile de transport intern, începând de la punctul de intrare în țară, cele de masă și cazare, în caz de existență a condițiilor respective în cadrul obiectivelor militare, precum și cele ce țin de activitățile planificate.

Cheltuielile pentru tratamentul medical vor fi reglementate în felul următor:

- partea-gazdă va acorda asistenta medicală de urgență;
- partea-trimitătoare va plăti asigurarea medicală, adițional la cheltuielile pentru repatrierea personalului ei bolnav.

Principiul general de reciprocitate nu va fi aplicat asupra grupurilor compuse mai mult de 10 persoane. Modalitățile de finanțare a grupurilor vor fi stabilite de către prin acord.

În cazul dacă una dintre trimite o delegație în afara cadrului prezentului Acord, aceasta își asumă toate cheltuielile conexe.

Articolul 6. DESPĂGUBIREA DAUNELOR

Despăgubirea pentru orice daune provocate de personalul militar în timpul sau în legătură cu misiunea/exercițiul va fi achitată de partea-trimițătoare.

În cazul în care aceste daune le suportă personalul, echipamentul și infrastructura militară, problema despăgubirii va fi soluționată prin acord.

Articolul 7. JURISDICȚIA

Autoritățile i-gazdă au dreptul de a-și exercita propria jurisdicție asupra personalului oaspete în ceea ce se referă la infracțiunile comise pe teritoriul propriu și care sunt pasibile de pedeapsă în corespundere cu propria legislație.

Totuși, autoritățile țării trimițătoare sunt în drept de a-și exercita propria jurisdicție asupra membrilor Armatei Naționale a Republicii Moldova și ai Forțelor Armate ale Republicii Italiene în următoarele cazuri:

- a) infracțiunile care pun în pericol securitatea sau proprietatea țării trimițătoare;
- b) infracțiunile care rezultă din orice act sau omitere, comise intenționat sau din neglijență în timpul executării sau în legătură cu serviciul.

În cazul menționat la litera b), autoritățile țării trimițătoare pot renunța la dreptul lor de a-și exercita jurisdicția, notificând autoritățile țării gazdă cu privire la această intenție și cu condiția că acest lucru este acceptat de cealaltă parte.

Articolul 8. SECURITATEA INFORMAȚIILOR CLASIFICATE

Toate informațiile, documentele și materialele clasificate, cu care fac schimb le și industriile lor în baza prezentului Acord, vor fi protejate în conformitate cu legile și regulamentele naționale ale lor care le-au emis.

Fiecare dintre va trata toate informațiile, documentele și materialele în conformitate cu cerințe de securitate care nu vor fi mai puțin riguroase decât cele ce corespund gradului de protecție acordat de partea emițătoare și va adopta toate măsurile necesare pentru ca o asemenea clasificare să fie păstrată atât timp cât se solicită acest lucru de către partea care le-a emis.

Conform prezentului Acord:

- prin „informație secretă” se subînțelege orice document sau material, menționat în următoarele puncte sau orice document, informație, activitate sau orice alt lucru căreia i-a fost acordat un nivel de clasificare;
- prin „document clasificat” se subînțelege orice informație clasificată indiferent de forma ei, scrisă sau tipărită, inclusiv baze de date, casete, hărți, fotografii, imagini, desene, înregistrări, notițe, copii efectuate prin orice mijloc sau procedură, înregistrări electromagnetice sau video în orice formă;
- prin „material clasificat” se subînțelege orice obiect sau o parte a acestuia, prototip, echipament, armament, produs sau în curs de producere, căruia i s-a aplicat un nivel de clasificare.

Le au convenit asupra următoarelor echivalări ale nivelelor de clasificare:

Republica Moldova	Corespondentul în limba engleză	Republica Italiană
DE IMPORTANTĂ DEOSEBITĂ	TOP SECRET	SEGRETISSIMO
STRICT SECRET	SECRET	SEGRETO
SECRET	CONFIDENTIAL	RISERVATISSIMO
	RESTRICTED	RISERVATO

Le vor garanta că documentele, materialele și tehnologiile care vor constitui obiect al schimbului în cadrul acestui Acord vor fi utilizate exclusiv în scopurile specificate de Partea emițătoare și în limitele stabilite de comun acord de către .

Transmiterea către terțe a informațiilor, documentelor, datelor tehnice și materialelor, fie clasificate sau ne-clasificate, obținute în cadrul cooperării ce derivă din acest Acord este condiționată de primirea în avans a aprobării în scris de la partea care le-a emis.

Prin parte terță se subînțelege un stat sau o organizație internațională care nu este parte la prezentul Acord și nu corespunde cerințelor pentru accesul la informațiile clasificate, inclusiv principiul „necesității de a cunoaște”.

Transmiterea informațiilor clasificate între va putea să fie efectuată doar direct prin canale guvernamentale sau canale aprobate de către organele naționale de securitate ale celor două țări.

Articolul 9. SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

În cazul apariției unor dispute la interpretarea sau aplicarea prezentului Acord, le vor soluționa litigiile prin consultări sau negocieri bilaterale și, în caz de necesitate prin canale oficiale.

Articolul 10. DURATA, AMENDAMENTE, DENUNȚAREA

Prezentul Acord va intra în vigoare la data primirii ultimei din cele două notificări prin care le se vor informa oficial reciproc despre îndeplinirea procedurilor interne de ratificare prevăzute în acest scop.

Acest Acord poate fi amendat în orice moment, prin schimb de note oficiale. Eventualele amendamente vor intra în vigoare conform procedurilor stabilite în acest scop.

Prezentul Acord este încheiat pentru o perioadă de cinci ani și se va reînnoi automat pentru perioade ulterioare de cinci ani, în afară de cazul când una dintre o va informa pe cealaltă în scris despre intenția de a-1 denunța; în acest caz Acordul se va încheia peste șase luni de la primirea notificării respective.

În caz de denunțare, le vor întreprinde toate măsurile pentru finalizarea activităților neterminate și vor iniția consultări pentru rezolvarea litigiilor.

Întru confirmarea acestora, reprezentanții subsemnați, fiind împuterniciți corespunzător de către guvernele lor, au semnat prezentul Acord.

Semnat la Roma, pe 6 decembrie 2006, în două exemplare originale, fiecare în limbile moldovenească, italiană și engleză, toate textele având aceeași valoare.

În caz de divergențe va fi dată preferință textului redactat în limba engleză.

Pentru Guvernul Republicii Moldova,
viceprim-ministru, ministrul afacerilor externe și integrării europene on. Andrei Stratan [semnătura]

Pentru Guvernul Republicii Italiene, ministrul apărării on. prof. Arturo Parisi [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv.1, dos. 5, ff. 124-131

Documentul nr. 185
Decretul Președintelui Republicii Moldova
cu privire la numirea domnului Vitalie Vrabie în funcția de ministru al apărării

Nr. 1218-IV
16 iulie 2007, Chișinău

În temeiul art. 98 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Vitalie Vrabie se numește în funcția de ministru al apărării.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 186
Politica fondului de încredere NATO/PpP

9 iunie 2009

SCOP ȘI DOMENIU DE APLICARE

1. Fondul de încredere s-a dovedit a fi un instrument eficace al Parteneriatului pentru Pace (PpP). Politica Fondului de încredere are două prerogative: să ajute statelor partenere PpP să-și distrugă stocurile de mine terestre antipersonal (APL), munițiile în exces, munițiile neexplodate, armele de calibru mic și armamentul ușor (SALW); să acorde țărilor-partenere asistență în gestionarea consecințelor reformei apărării. Acestea pot include, dar nu se limitează doar la, proiecte de promovare a reformei civile și democratice a forțelor armate, recalificarea personalului militar, conversia bazelor militare și promovarea unei planificări și bugetări eficiente a apărării sub control democratic. Toate inițiativele se vor desfășura în bază de proiecte. În privința proiectelor de distrugere a minelor terestre antipersonal (APL), prioritate se va acorda țărilor semnatare ale Convenției de la Ottawa. În funcție de caz, în situațiile în care o flexibilitate mai mare ar putea permite și o eficiență mai mare, nu se va putea exclude posibilitatea stabilirii unui Fond de încredere pentru mai multe proiecte conexe, cu condiția asigurării responsabilității fiscale.

2. Politica Fondului de încredere poate fi, de asemenea, folosită pentru a oferi asistență țărilor din cadrul Dialogului Mediteranean (MD) și Inițiativei de cooperare de la Istanbul (ICI), după cum s-a aprobat, la Istanbul, de către șefii de state și guverne.

ELABORAREA PROPUNERILOR DE PROIECT

3. Statele sunt responsabile de elaborarea propunerilor și de prezentarea lor către celelalte state EAPC. Decizia privind permisiunea de creare a unui Fond de încredere este o prerogativă ce aparține doar aliaților. Proiectele de distrugere vor include numărul și tipul minelor, munițiilor sau armelor de calibru mic și armament ușor (SALW), metoda de distrugere și evaluarea costurilor. Proiectele de gestionare a consecințelor reformei apărării vor include o descriere a activităților ce urmează a fi întreprinse și rezultatele ce trebuie obținute. Propunerea trebuie să stabilească, de asemenea, modul de implementare și verificare a proiectului și să includă un plan financiar și de comunicare. Poate fi necesară și o evaluare ecologică, în funcție de indică domeniul de aplicare al proiectului și să consulte lista inclusă.

4. Propunerea de proiect va identifica un agent de executare, responsabil de implementarea aspectelor tehnice și financiare ale proiectului.

5. Chiar dacă reprezentantul NATO poate oferi consiliere și îndrumare, statelor le revine responsabilitatea să decidă ce idei vor fi dezvoltate și prezentate sub formă de propuneri de proiecte.

ROLUL STATELOR

6. Statele sunt responsabile de sponsorizarea și elaborarea propunerilor concrete de proiecte. Se recomandă ca statele-gazdă sau parteneri din cadrul Dialogului Mediteranean și a Inițiativei de cooperare de la Istanbul, care vor beneficia direct de proiectul propus, să participe activ în acest proces.

7. Pentru fiecare proiect va fi desemnat un stat-conducător, care să identifice eventualeii contribuitori și să ghideze proiectul prin diversele lui etape de dezvoltate, inclusiv prezentarea în fața PMSC, în format EAPC/PpP. Se acceptă mai mult de un stat conducător. Statul conducător este responsabil de selectarea unui agent de executare, completarea unui contract de management financiar și a unui contract de executare. Statul conducător poate angaja un reprezentant pentru activitățile cotidiene și/sau vizite pe teren în contextul proiectului, inclusiv elaborarea unui studiu de fezabilitate și a unei propuneri de proiect.

8. Statului conducător și țării-gazdă li se propune să informeze PMSC în format EAPC/PpP cu privire la progresul proiectului PpP și să realizeze un raport scris final la încheierea proiectului PpP. În cazul unui proiect al Fondului de încredere într-o țară MD, informațiile vor fi furnizate PMSC și Grupului de cooperare mediteraneană (MCG). Pentru o țară din cadrul ICI, vor trebui elaborate mecanisme corespunzătoare.

9. După caz, cu aprobarea PMSC și informând adecvat comitetele relevante (PC, MCG, ICIG), proiectele Fondului de încredere PpP pot fi administrate și de un stat partener PpP sau de un alt stat partener.

CONTRIBUTORI

10. Proiectele sunt finanțate pe baze voluntare. Nu există o finanțare comună NATO pentru aceste proiecte. Orice stat sau organizație poate contribui cu resurse pentru un anumit proiect. Acestea poate include finanțare, echipamente sau contribuții de altă natură, după cum se prevede în propunerea de proiect. Contribuțiile din partea țărilor de contact trebuie supuse unor norme și proceduri adoptate de Consiliu cu privire la relațiile Alianței cu aceste țări. În cazul unor contribuții din partea organizațiilor internaționale, statul conducător va informa aliații cu privire la potențialele surse de finanțare pentru un anumit proiect al Fondului de încredere PpP. Dacă nu există obiecții, statul conducător va continua să dezvolte respectivul proiect. Contribuțiile vor fi stabilite în contractul de management financiar, elaborat de către statul conducător. Acesta va identifica cotele de finanțare și alte contribuții. Contributorii la un proiect vor livra cota lor financiară convenită într-un cont administrat fie de Departamentul de management executiv (control financiar), fie de NAMS (Agenția NATO de aprovizionare și întreținere – n.n.).

11. Contribuțiile țării-gazdă partener/MD/ICI vor fi stabilite în propunerea de proiect și în contractul de management financiar. Se scontează că țara-gazdă parteneră/MD/ICI va oferi asistența maximă în limita mijloacelor disponibile. Aceasta va include, dar nu se va limita la, garanția că fondurile și echipamentul vor intra în țară fără să fie impozitate și asistența la vamă sau cu privire la vize oferită personalului responsabil de executarea proiectului. Ar putea include și contribuții în natură, cum ar fi spații de birou, mijloace de transport și servicii de traducere.

ROLUL COMITETELOR

12. PMSC este organismul NATO responsabil de oferirea de consultanță politică referitoare la implementarea prezentei politice pentru NAC. Propunerile de proiecte, care includ principalii parametri prevăzuți la alineatele 3 și 4 de mai sus, vor fi transmise, la o etapă timpurie, PMSC de către statul conducător, pentru a fi evaluate în lumina prezentei politice.

13. Propunerile de proiect vor fi prezentate și discutate la o reuniune specială a PMSC în format EAPC/PpP și consolidate de către experți. În cadrul PMSC în format EAPC/PpP, statele pot iniția un dialog și un schimb de opinii la etapa de elaborare a unei propuneri.

14. Într-o țară MD, informațiile privind proiectul Fondului de încredere pot fi furnizate către MCG odată cu depunerea propunerii de proiect la PMSC. În cazul ICI, urmează a fi elaborate mecanisme corespunzătoare.

ROLUL SECRETARIATULUI INTERNAȚIONAL AL NATO

15. În cadrul Secretariatului internațional, Departamentul afaceri politice și politică de securitate (PASP) poate facilita elaborarea propunerilor de proiecte prin oferirea de consiliere și orientare, inclusiv identificând eventuale state conducătoare pentru anumite proiecte concrete. Acest proces ar putea include întâlniri prealabile la Cartierul General NATO și în capitale. Totuși, responsabilitatea de a decide ce idei vor fi dezvoltate într-o propunere de proiect, pentru prezentare în cadrul comitetelor NATO, le revine statelor.

16. PASP va coordona cu alte departamente și agenții ale Secretariatului internațional, după necesitate – în special cu Departamentul investiții de apărare, Departamentul diplomație publică și NAMSA. PASP va coordona cu Statul-major internațional și cu autoritățile militare NATO și, după caz, va asigura transparența și evitarea dublării cu alte organizații internaționale. PASP va informa agentul de executare și alte departamente ale Secretariatului internațional cu privire la schimbările în formatul PMSC EAPC/PpP și va servi drept punct de contact general al Secretariatului internațional pentru fiecare proiect.

17. Departamentul diplomație publică va susține elaborarea și dirijarea aspectelor ce vizează comunicarea propunerilor de proiect. Planul de comunicare trebuie să vizeze conștientizarea de către public a proiectelor Fondului de încredere și a modului în care acestea susțin obiectivele de cooperare. Statul conducător și agentul de executare trebuie să utilizeze la maxim instrumentele și mecanismele naționale și NATO deja existente, inclusiv site-ul NATO/PpP, în calitate de mijloc important de diseminare a informației și de asigurare a transparenței.

MANAGEMENTUL FINANCIAR

18. Departamentul management executiv (control fiscal) va revizui aspectele financiare ale propunerii de proiect, acordând consiliere, după caz. Proiectele vor fi organizate astfel încât să reducă operațiunile financiare și administrative ale Secretariatului internațional. De exemplu, statul conducător va selecta și va contracta un agent de executare, ce va efectua activitățile autorizate de proiect. Orice conferință ori seminar organizat în cadrul proiectului vor cădea în responsabilitatea financiară și administrativă a statelor.

19. Contractul de management financiar trebuie semnat de către statul conducător și Departamentul management executiv (control fiscal). El va include detalii privitoare la suma ce urmează să fie plătită, angajamentul financiar al fiecărui contribuabil, numărul de plăți și numărul de cont. Contribuțiile individuale ale națiunilor sunt planificate în anexe aparte pentru fiecare țară (sau echivalentul lor). Acest lucru permite statelor donatoare să se alăture proiectului într-un mod non-birocratic, chiar și după semnarea acordului. Departamentul management executiv (control fiscal) va concentra fondurile într-un cont separat pentru fiecare proiect. Aranjamentele de contabilitate și audit vor fi determinate și stabilite în contractul de management financiar. Deoarece Departamentul management executiv (control fiscal) nu poate transfera fonduri către agentul de executare doar în temeiul angajamentelor, statele donatoare trebuie să se ocupe de transferul banilor de îndată ce au fost făcute angajamentele, pentru a permite implementarea fără probleme a proiectului. Fondurile neutilizate într-un anumit proiect vor fi returnate, proporțional, lor contribuitoare de către Departamentul management executiv (control fiscal).

AGENTUL DE EXECUTARE

20. Statul conducător este responsabil de identificarea unui agent de executare. Acesta va semna un Acord cu agentul ales și cu agentul de executare. Agentul de executare va fi responsabil de aspectele tehnice și financiare ale proiectului, care includ: pregătirea expunerii solicitărilor, circulația ofertelor, revizuirea și acordarea contractelor în susținerea proiectului. Agentul de executare va prezenta statului conducător rapoarte periodice privind implementarea proiectului. Agentul de executare va fi responsabil și de autorizarea plăților.

ROLUL NAMSO ȘI NAMSA

21. Organizația NATO de întreținere și aprovizionare (NAMSO) este gata să considere NAMSA drept agent de executare pentru proiectele Fondului de încredere, care, în linii generale, se încadrează în mandatul actului său constitutiv și intră în competența și expertiza Agenției. Pe lângă asistența oferită în calitate de agent de executare, NAMSA poate oferi sugestii tehnice referitoare la probleme concrete, precum:

- audit tehnic și auditul calității, al propunerilor și planurilor;
- pregătirea și/sau auditul dărilor de seamă asupra activității;
- sugestii privind atribuirea contractului;
- pregătirea asigurării calității;
- verificare și certificare.

22. Cooperarea între NAMSO și statele PpP se realizează în cadrul legal al unui Memorandum de înțelegere și al unui acord concret, pentru un proiect al Fondului de încredere. Pentru susținerea proiectelor MD se vor elabora aranjamente similare. În cazul ICI, urmează să se elaboreze mecanisme corespunzătoare. Plata pentru serviciile NAMSA se calculează pe baza recuperării costurilor. Aceste costuri vor fi incluse în propunerea de proiect.

23. În cazurile în care NAMSA are calitatea de agent de executare, ea poate furniza asistență financiară similară cu serviciile oferite de către Departamentul management executiv (control fiscal).

Anexa 1

Etape reprezentative pentru elaborarea unei propuneri de proiect în cadrul politicii Fondului de încredere NATO/PpP

ETAPA PREGĂTITOARE

Întâlniri între delegații la Secretariatul internațional de la Bruxelles și în capitale (susținute de experți, dacă este necesar) pentru a confirma informațiile și, dacă se dorește, pentru a elabora un studiu de fezabilitate.

După studiul de fezabilitate, statul-conducător va prezenta la PMSC o notă informativă, în care să indice parametrii principali (a se vedea Lista de verificare din Anexa 2) cu privire la posibilul Fond de încredere.

PASUL I

- Statele informează PMSC în format EAPC/PpP despre interesul de a elabora o propunere. În cazul unui proiect al Fondului într-o țară MD, informațiile vor fi furnizate la MCG, concomitent cu depunerea propunerii de proiect la PMSC. În cazul ICI, urmează a fi elaborate mecanisme corespunzătoare. După caz, odată cu aprobarea de către PMSC și informarea comitetelor relevante (PC, MCG, ICIG), proiectele PpP pot fi conduse de către un stat partener PpP sau un alt stat partener.
- Statele interesate se întâlnesc pentru a se consulta și a elabora o propunere, schițând aspectele tehnice și financiare (se recomandă participarea a cel puțin un stat NATO și un stat partener).
- Elaborarea propunerii.
- Statul conducător urmează să elaboreze o variantă detaliată a propunerii, activitate desfășurată de către statul conducător, grupul de experți sau agentul de executare propus.
- Analiza propunerii de către Secretariatul internațional, inclusiv de către Departamentul management executiv (control financiar).
- Analiza NAMSA referitoare la aranjamentele financiare și tehnice, după caz.
- Identificarea agentului de executare.

PASUL II

- Transmiterea propunerii și ședința PMSC în format EAPC/PpP (1 sau 2 reuniuni, după necesitate). În cazul unui proiect al Fondului de încredere într-o țară MD, informațiile vor fi furnizate către PMSC și MCG. În cazul ICI, urmează a fi elaborate mecanisme adecvate.
- Statul conducător modifică propunerea, după necesitate.
- Statele ce contribuie convin asupra cotizațiilor și semnează contractul de management financiar.
- Aviz pentru statele ce și-au confirmat aranjamentele.
- Cerere de contribuții financiare pentru a finanța implementarea.

PASUL III

- Contribuții acordate în conformitate cu contractul de management financiar.
- Formularea necesităților și cererilor de oferte de către agentul de executare.
- Implementarea proiectului de către agentul de executare.
- Raport prezentat către PMSC în format EAPC/PpP de către statul conducător. În cazul unui proiect al Fondului de încredere într-o țară MD, informațiile vor fi furnizate către PMSC și MCG. În cazul ICI, urmează a fi elaborate mecanisme corespunzătoare.
- Verificarea distrugerii (în funcție de proiect).

PASUL IV

- Agentul de executare raportează Departamentului management executiv (control financiar) despre finalizarea proiectului și validarea financiară.
- Statul prezintă PMSC în format EAPC/PpP un raport privind încheierea proiectului. În cazul unui proiect al Fondului de încredere într-o țară MD, informațiile vor fi furnizate către PMSC și MCG. În cazul ICI, urmează a fi elaborate mecanisme corespunzătoare.
- Statul conducător transmite raportul final contribuitorilor, inclusiv returnând fondurilor neutilizate.

Anexa 2

Listă de verificare pentru statele ce elaborează o propunere de proiect pentru Fondul de încredere

- Propunerile trebuie elaborate de către cel puțin două state. Unul dintre acestea va fi statul-gază partener/MD/ICI, care va beneficia direct de pe urma proiectului propus.
- Se identifică statul conducător. În funcție de caz, cu aprobarea PMSC și cu informarea comitetelor relevante (PC, MCG, ICIG), proiectele PpP pot fi conduse și de un stat partener PpP sau un alt stat partener.
- Propunerea trebuie să identifice un agent de executare (NAMSA sau altele).
- Descrierea proiectului, de exemplu, un proiect de distrugere – trebui să includă numărul, tipul și localizarea minelor terestre antipersonal (APL), munițiilor și armamentului de calibru mic și ușor (SALW) ce urează să fie distrus, starea minelor și munițiilor, dacă acestea pot fi mutate sau transportate în condiții de siguranță, descrierea metodei propuse de distrugere; proiectele de susținere a țărilor partenere în gestionarea consecințelor reformei apărării trebuie să includă descrierea capacităților ce urmează a fi dezvoltate – să includă inițiative de promovare a reformei civile și democratice a forțelor armate, recalificare a personalului militar, conversie a bazelor militare și promovarea planificării și bugetării eficiente a apărării sub control democratic.

- Considerente ecologice (după caz).
- Descrierea cadrului de management pentru supravegherea implementării, inclusiv punctului de contact din cadrul statului conducător și agentului de executare.
- Evaluarea costurilor totale.
- Planul financiar detaliind toate aspectele legate de finanțare, inclusiv costurile, sursa de fonduri, suma și modul în care se vor face plățile.
- Punctul de contact pentru toți contribuitorii.
- Identificarea unei autorități competente pentru autorizarea plăților.
- Detalii de implementare; în cadrul planurilor de distrugere ele trebuie să includă detalii cu privire la verificarea nimicirii.
- Planul de comunicare.
- Program cu termene limite pentru finalizare.

Sursa: http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_57702.htm?selectedLocale=en

Documentul nr. 187

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind numirea domnului Iurie Dominic în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale

Nr. 315-V
27 mai 2010, Chișinău

În temeiul art. 88 din Constituția Republicii Moldova și al art. 25 alin. (2) lit. i) din *Legea cu privire la apărarea națională*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Iurie Dominic se numește în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării

Președinte interimar al Republicii Moldova, Mihai Ghimpu

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 188

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea în domeniul militar

20 aprilie 2012, Chișinău

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României, denumite în continuare „”, depunând eforturi pentru dezvoltarea bunelor relații între Republica Moldova și România, având în vedere interesul comun pentru stabilitatea și securitatea regională, au convenit următoarele:

Articolul 1. SCOP

1. Scopul acestui Acord este de a stabili cadrul legal necesar cooperării între , în domeniul militar.
2. Ministerele apărării din statele celor două sunt responsabile pentru aplicarea prevederilor acestui Acord.

Articolul 2. DOMENII DE COOPERARE

1. Cooperarea militară include următoarele domenii:

- a) politica de apărare;
- b) schimburi de cunoștințe asupra conceptului de securitate și apărare, precum și asupra doctrinei de angajare a forței și principiilor de pregătire a personalului;
- c) controlul armamentelor;
- d) pregătirea personalului, precum și instruirea operativă privind unitățile și statele majore;
- e) legislație, reglementări interne și internaționale privind apărarea națională și categoriile de forțe ale armatei;
- f) managementul resurselor bugetare, planificarea și executarea bugetului apărării;
- g) managementul resurselor umane;
- h) organizarea comandamentelor - la nivel operațional și teritorial – și funcționarea statelor majore;
- i) structura organizatorică a unor unități multinaționale și instruirea acestora;
- j) armament, sisteme de armament, muniții la acestea, tehnică și echipamente militare, precum și studii și dezvoltări privind tehnologia militară și interoperabilitatea echipamentelor militare;
- k) organizarea și funcționarea sistemelor de comunicații în cadrul categoriilor de forțe ale armatei;
- l) infrastructuri militare;
- m) informații militare;
- n) controlul și managementul spațiului aerian;
- o) managementul spectrului radio cu utilizare militară;
- p) activități medicale;
- q) cercetări științifice;
- r) relațiile umane și problemele sociale în cadrul categoriilor de forțe ale armatei;
- s) organizarea și sarcinile logisticii în cadrul categoriilor de forțe ale armatei;
- ș) istorie militară;
- t) geografie și topografie militară;
- ț) activități culturale și sportive;
- u) prevenirea și înlăturarea dezastrelor;
- v) planificarea apărării;
- x) managementul resurselor de apărare și mobilizarea;
- y) utilizarea poligoanelor de pregătire și tragere aparținând celeilalte contra cost, pe baza unui acord separat între ;
- z) studierea și analiza reciprocă a posibilităților de a executa în comun activități de menținere a păcii sau umanitare sub egida ONU, OSCE și UE.

(2) le pot coopera și în alte domenii care nu sunt enumerate în alineatul (1) al acestui articol.

Articolul 3. FORME DE COOPERARE

Cooperarea se realizează, în special, prin următoarele forme:

- a) Consultări și reuniuni de lucru la toate nivelurile de comandă și de conducere;
- b) vizite reciproce;
- c) studii, precum și participarea la cursuri în instituțiile militare de învățământ;
- d) întruniri cu caracter științific;
- e) congrese, inspecții, conferințe și seminare, simpozioane, colocvii;

- f) schimb de reprezentanți ai statelor majore, precum și din unități ale categoriilor de forțe armate, în scopul planificării instrucției și exercițiilor militare;
- g) exerciții militare în comun;
- h) instruirea unităților în comun;
- i) vizite la bazele aeriene și în unitățile trupelor de uscat;
- j) întâlniri între delegații ale statelor majore, ale unităților militare și ale diferitelor categorii ale forțelor armate și între delegații ale instituțiilor militare de învățământ;
- k) schimb de ofițeri între instituțiile militare de învățământ, consultații, cursuri;
- l) schimb de documentație;
- m) menținerea continuă a relațiilor între structurile militare care au responsabilități în domeniul managementului crizelor.

Articolul 4. VIZITE

Le organizează, la intervale regulate, vizite reciproce ale reprezentanților lor, la nivelul miniștrilor apărării, statelor majore generale, comandamentelor și statelor majore ale categoriilor de forțe, armelor și specialităților, instituțiilor de învățământ superior militar, cât și la nivelul altor comandamente și direcții similare în scopul întăririi înțelegerii și încrederii.

Articolul 5. COMISIA MILITARĂ MIXTĂ

(1) Ie, în scopul implementării prevederilor prezentului Acord, instituie o Comisie militară mixtă, care este responsabilă cu organizarea și coordonarea cooperării bilaterale în domeniul militar.

(2) Co-președinții Comisiei militare mixte sunt persoane desemnate de miniștrii apărării ai lor, iar membrii sunt reprezentanți ai ministerelor apărării ale lor, atașaii apărării ai lor, în funcție de subiectele abordate. Co-președinții Comisiei militare mixte au dreptul să antreneze, în modul stabilit, în calitate de experți și consultanți, specialiști din ministerele apărării, precum și din alte instituții ale lor.

(3) Comisia militară mixtă se întrunește o dată pe an, alternativ, în Republica Moldova sau în România.

(4) Orice subiect de natură să promoveze cooperarea bilaterală poate fi înscris pe ordinea de zi a ședinței Comisiei militare mixte, după ce a primit, în prealabil, aprobarea celor doi co-președinți.

(5) Comisia militară mixtă face bilanțul cooperării realizate pe parcursul anului precedent și stabilește Planul de Cooperare bilaterală pentru anul următor.

(6) Planul de Cooperare bilaterală include activitățile stabilite de comun acord, tematica acestora, modalitățile și datele, locurile de desfășurare, precum și instituțiile responsabile de executarea lor. Planul de Cooperare bilaterală este semnat de co-președinții Comisiei militare mixte care sunt împuterniciți de miniștrii apărării.

(7) Direcția politică de apărare și planificare a apărării din Ministerul Apărării, pentru Partea Republicii Moldova și Direcția Cooperare Internațională în Domeniul Apărării din Ministerul Apărării Naționale din România pentru Partea română sunt puncte de contact pentru coordonarea activităților. Întreaga corespondență referitoare la cooperarea desfășurată conform acestui Acord va fi transmisă între punctele de contact prin intermediul Ambasadelor/atașaiilor apărării.

Articolul 6. PREVEDERI GENERALE PRIVIND EXERCITIILE COMUNE

(1) Ie, în conformitate cu legislația lor internă, sau în cadrul multinațional, cu unități ale altor state, organizează și conduc exerciții și antrenamente comune. Prevederile specifice cu privire la exercițiile în comun vor face obiectul unor înțelegeri tehnice separate încheiate la nivelul ministerelor apărării.

(2) Pe timpul exercițiilor, utilizarea spațiului aerian al statului i care primește se face în conformitate cu legislația statului i care primește. Tranzitățile aeriene se efectuează conform acordurilor și regulamentelor internaționale cu privire la traficul aerian la care Republica Moldova și România sunt .

(3) Pe timpul desfășurării exercițiilor militare, partea care primește asigură servicii de găzduire și hrană personalului militar și civil al i care trimite, în aceleași condiții ca și cele pentru categoriile de personal similare ale i care primește.

(4) Dacă transporturile sunt efectuate pe cale aeriană sau maritimă, o listă precisă a categoriilor de personal și materiale transportate trebuie completată – luând în considerare reglementările *Acordului între statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace cu privire la statutul forțelor lor*, încheiat la Bruxelles, la 19 iunie 1995 (denumit în continuare PFP SOFA) – conform cu prevederile legale interne în vigoare ale statelor lor.

(5) Prevederile *Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind colaborarea în domeniul transporturilor militare*, semnat la București la 24 iulie 1997, se aplică transporturilor feroviare și rutiere ale efectivelor și materialelor militare.

Articolul 7. OBLIGAȚIILE LOR CU PRIVIRE LA EXERCIȚIILE COMUNE

(1) Pe timpul pregătirii și desfășurării exercițiului militar, partea care primește, asigură, cu titlu gratuit, următoarele:

a) pregătire militară – poligoane, centru de pregătire înzestrat cu echipament corespunzător, mobilier, sistem de telecomunicații intern, precum și echipament de multiplicare, corespunzătoare necesităților exercițiului;

b) găzduirea în instituții militare și hrănirea personalului militar și civil al i care trimite;

c) mijloacele de transport pentru deplasarea personalului militar și civil al i care trimite;

d) echipamentul și serviciile aeronautice de pe aeroporturile militare;

e) operațiunile de salvare;

f) reprezentarea cartografică a zonei în care se desfășoară exercițiul militar.

(2) Pe timpul pregătirii și desfășurării exercițiului militar, partea care trimite suportă următoarele cheltuieli privind:

a) deplasarea personalului participant la exercițiu și a echipamentelor militare, tehnico-materiale către/de la locul de desfășurare a exercițiului, incluzând costul taxelor de trecere pe autostrăzile, podurile și prin tunelurile folosite de unitățile sale pe teritoriul statului i care primește;

b) găzduirea, în afara cazărmilor, a personalului militar și civil participant la exercițiu, în cazul în care oferta de cazare în cadrul cazărmilor nu este acceptată, este suportată de partea care trimite;

c) mijloacele de bază de subzistență și hrănirea personalului militar și civil al i care trimite, participant la exercițiul militar;

d) utilizarea mijloacelor civile de telefonie, de telecopiere și informatice în afara necesităților exercițiului militar;

e) repararea și întreținerea vehiculelor proprii militare, a echipamentului și a armamentului;

f) manifestările în domeniul relațiilor publice pe care le organizează;

g) carburanții și lubrifianții.

(3) Partea care primește asigură carburanții și lubrifianții necesari personalului forțelor armate ale statului i care trimite, la aceleași tarife ca și pentru forțele proprii.

(4) În interesul bunei desfășurări a exercițiilor lor, ministerele apărării încheie înțelegeri tehnice, specificând serviciile necesare pentru desfășurarea exercițiilor și modalitatea de rambursare a contravalorii acestora.

Articolul 8. SCHIMBUL DE PERSONAL PE TIMPUL EXERCIȚIILOR COMUNE

În timpul exercițiilor comune este permis schimbul de personal militar sau civil între categoriile de forțe armate ale lor. Acești membri respectă reglementările legale, precum și regulile și regulamentele în vigoare în statul i care primește.

Articolul 9. TRANSPORTUL ȘI MĂNUIREA BUNURILOR PERICULOASE PE TIMPUL EXERCIȚIILOR COMUNE

Pe timpul exercițiilor comune bunurile periculoase, cum ar fi muniția, vor fi transportate conform prevederilor legislației internaționale și vor fi depozitate, păzite și protejate în conformitate cu legile și reglementările statului i care primește.

Articolul 10. UTILIZAREA SERVICIILOR DE TELECOMUNICAȚII PE TIMPUL EXERCIȚIILOR COMUNE

(1) Utilizarea serviciilor de telecomunicații publice în statul i care primește se face în conformitate cu prevederile legale interne ale statului i care primește, precum și reglementările comerciale ale companiei care asigură aceste servicii. Aceste reglementări trebuie luate în considerare în cazul definirii modului și condițiilor de calcul al rambursării cheltuielilor, precum și stabilirea și plata facturilor.

(2) Categoriile de forțe armate ale i care trimite pot, dacă este necesar pentru îndeplinirea misiunii, să instaleze și să pună în funcțiune, temporar, echipamente de telecomunicații și radiotelecomunicații, terestre și prin satelit, cu acordul autorităților competente ale statului i care primește.

(3) Echipamentele de comunicații ale categoriilor de forțe ale statului i care trimite pot să fie conectate la rețelele de telecomunicații ale i care primește, situație în care trebuie să respecte cerințele de interconectare ale autorității competente.

(4) În statul i care primește, categoriile de forțe armate ale statului i care trimite pot folosi doar acele frecvențe care le-au fost atribuite de autoritățile competente ale i care primește. Imediat ce perioada de ședere temporară a fost încheiată, acestea nu mai au dreptul să le utilizeze.

(5) Forțele armate ale statului i care trimite iau toate măsurile pentru a nu perturba funcționarea rețelelor de telecomunicații ale i care primește, cărora le comunică, în prealabil, caracteristicile de utilizare a echipamentelor pe timpul exercițiului. În cazul unei perturbații cauzate, în afara teritoriului statului i care primește, de către stațiile radio ale categoriilor de forțe ale armatei ale statului i care trimite, autoritățile competente ale statului i care primește procedează conform dispozițiilor regulamentului internațional de radiocomunicații în vigoare. Autoritățile competente ale i care primește iau măsuri care să împiedice perturbațiile de funcționare ale echipamentelor de telecomunicații ale i care trimite, cauzate de echipamente radio sau alte instalații electronice ale i care primește. În cazul perturbațiilor electromagnetice, se aplică reglementările i care primește, referitoare la compatibilitatea electromagnetică a echipamentelor. Dacă pentru a elimina aceste perturbații, trebuie oprit echipamentul care este cauza, partea care trimite procedează în acest sens cât mai curând posibil.

Articolul 11. PROTECȚIA MEDIULUI PE TIMPUL EXERCITIILOR COMUNE

Le recunosc importanța protecției mediului pe timpul exercițiilor realizate în comun și iau măsurile necesare pentru a proteja mediul. Forțele armate ale i care trimite sunt obligate să se supună prevederilor de protecție a mediului ale statului i care primește.

Articolul 12. STATUTUL JURIDIC AL PERSONALULUI MILITAR ȘI CIVIL

Pe timpul staționării pe teritoriul statului i care primește, statutul reprezentanților i care trimite va fi supus prevederilor *Acordului între statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace cu privire la statutul forțelor lor*, încheiat la Bruxelles, la 19 iunie 1995 (PfP SOFA).

Articolul 13. PROTECȚIA INFORMAȚIILOR

Autoritățile responsabile pentru aplicarea prevederilor prezentului Acord vor folosi, mânuși și proteja orice informații clasificate/atribuite la secretul de stat la care au acces în cadrul acestui Acord, în conformitate cu acordurile bilaterale în domeniul protecției informațiilor încheiate între , precum și cu legislația națională privind protecția informațiilor clasificate/atribuite la secretul de stat, a statelor lor.

Articolul 14. ASPECTE FINANCIARE

(1) Finanțarea cooperării se face pe bază de reciprocitate.

(2) Partea care primește va suporta cheltuielile de hrană, cazare, asistență medicală și stomatologică de urgență și transport intern pe teritoriul statului propriu. Asistența medicală și stomatologică de urgență trebuie să fie stabilită în conformitate cu alineatul 5 al articolului IX din PFP SOFA.

(3) Partea care trimite plătește salariile și suportă cheltuielile de transport internațional și alte cheltuieli care nu au fost menționate mai sus.

(4) Pentru activități specifice, alte modalități de suportare a cheltuielilor pot fi stabilite prin alte înțelegeri de aplicare.

Articolul 15. OBLIGAȚIILE LOR CE REZULTĂ DIN ALTE ACORDURI INTERNAȚIONALE

Prezentul Acord nu afectează obligațiile lor care rezultă din alte acorduri internaționale, iar scopul său nu contravine intereselor, securității și integrității teritoriale ale altor state.

Articolul 16. SOLUȚIONAREA DISPUTELOR

Orice dispute rezultând din interpretarea și aplicarea prezentului Acord vor fi soluționate pe canale diplomatice și nu vor fi supuse spre rezolvare vreunei terțe sau instanțe internaționale.

Articolul 17. PREVEDERI FINALE

(1) Prezentul Acord va intra în vigoare la data primirii ultimei notificări prin care le se înștiințează reciproc, pe canale diplomatice, despre îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării sale în vigoare.

(2) Prezentul Acord se încheie pe o perioadă de timp nedeterminată. Fiecare dintre poate denunța prezentul Acord printr-o notificare scrisă transmisă celeilalte. Denunțarea va avea efect la 6 luni după primirea unei astfel de notificări. În cazul denunțării, prevederile relevante ale prezentului Acord vor rămâne în vigoare până la data când toate activitățile în curs vor fi terminate sau toate problemele ce reies din activitățile îndeplinite conform prezentului Acord vor fi rezolvate.

(3) Prezentul Acord poate fi amendat, oricând, prin acordul scris al lor. Amendamentele vor intra în vigoare conform alin. (1) al acestui articol.

(4) La data intrării în vigoare a prezentului Acord, *Acordul de colaborare între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al României*, semnat la Chișinău la 14 decembrie 1992, își va înceta valabilitatea.

Semnat la Chișinău, la 20 aprilie 2012, în două exemplare originale.

Pentru Guvernul Republicii Moldova, ministrul apărării Vitalie Marinuța [semnătura]

Pentru Guvernul României, ministrul apărării naționale Gabriel Oprea [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv.1, dos. 5, ff. 12-21

Documentul nr. 189

Cadrul politic-militar pentru implicarea partenerilor în operațiuni sub egida NATO

20 noiembrie 2010

SCOPUL

1. La summit-ul de la Lisabona din 2010, șefii de state și guverne NATO au accentuat că ei apreciază contribuțiile statelor partenere la operațiunile și misiunile conduse de NATO. Aceste contribuții demonstrează angajamentul partenerilor de a promova, alături de NATO, securitatea și stabilitatea internațională în conformitate cu principiile dreptului internațional și prevederile Cartei Organizației Națiunilor Unite. Șefii de state și guverne au convenit să revizuiască și să actualizeze Cadrul politic-militar pentru operațiunile conduse de NATO din 1999.

2. În conformitate cu Conceptul strategic al NATO și Declarația summit-ului de la Lisabona din 2010, prezentul document stabilește un rol structural pentru partenerii de operațiuni NATO, care formalizează modalitățile lor de participare la conturarea strategiei și deciziilor, de la planificare până la faza de executare a operațiunilor actuale și viitoare conduse de NATO, la care aceștia contribuie. Acest cadru înlocuiește versiunea aprobată de șefii de state și guverne EAPC, la summit-ul de la Washington, în 1999.

DOMENIU

3. Acest Cadru politico-militar stabilește principiile fundamentale, procedurile, modalitățile și alte îndrumări pentru implicarea partenerilor în consultările politice și în procesul decizional, atât în planificarea operațiunilor, cât și în aranjamentele de comandă. El vizează participarea partenerilor de operațiuni la operațiunile conduse de NATO. Cadrul a fost elaborat în strânsă consultare cu actualii parteneri de operațiuni NATO, pentru a reflecta evoluțiile semnificative, învățămintele și progresul înregistrat în ultimii ani, privind implicarea în operațiunile conduse de NATO.

POTENȚIALII PARTENERI DE OPERAȚIUNI ȘI PARTENERI DE OPERAȚIUNI DEFINIȚIE

4. Operațiunile conduse de NATO sunt definite ca operațiuni ce utilizează structurile militare ale NATO și încorporează contribuții din partea partenerilor de operațiuni, desfășurate sub autoritatea Consiliului Atlanticului de Nord. Calitatea de partener de operațiune revine țării ce contribuie cu forțe/capacități la o operațiune condusă de NATO sau o susține în alte moduri acceptate oficial de NAC, pe baza sugestiilor politico-militare, drept contribuție. Această recunoaștere poate avea loc la oricare dintre etapele unei operațiuni descrise în punctul 7 de mai jos. Înainte de a fi recunoscute în calitate de partener de operațiuni, țărilor dispuse să contribuie la o operațiune condusă de NATO li se pot recunoaște, de către NAC, dreptul de potențiali parteneri de operațiuni. Această recunoaștere nu afectează acceptarea ulterioară ca partener de operațiuni. Ea nu exclude posibilitatea ca alte țări decât cele recunoscute anterior ca potențiali parteneri de operațiuni să fie acceptate drept parteneri de operațiuni.

CONDIȚII DE RECUNOAȘTERE OFICIALĂ

5. Abilitatea partenerilor de a opera împreună cu forțele aliate și abilitatea autorităților militare NATO de a evalua o capacitate de a contribui va avea o importanță majoră în determinarea interoperabilității și a amplitudinii potențialelor contribuții. Cooperarea practică dintre NATO și parteneri în activitățile de instruire și exerciții are o valoare deosebită în pregătirea pentru operațiunile conduse de NATO, iar partenerii sunt încurajați să profite de orice posibilitate pentru a-și intensifica interoperabilitatea cu forțele NATO, utilizând, când este cazul, instrumentele de parteneriat NATO.

6. NAC va avea rolul decisiv în recunoașterea unei țări non-NATO drept partener de operațiuni, pentru o anumită operațiune, în baza recomandărilor Comitetului militar, după îndeplinirea cu succes a următoarelor măsuri solicitate:

- o scrisoare oficială de intenție din partea țării dispuse să ofere o contribuție în sprijinul unei operațiuni conduse de NATO;
- recunoașterea provizorie de către NAC a respectivei țări în calitate de potențial partener de operațiuni;
- încheierea unor aranjamente adecvate de securitate cu un potențial partener de operațiuni pentru a permite schimbul de informații operaționale secrete;
- încheierea unor aranjamente de participare și financiare detaliate cu potențialul partener de operațiuni;
- semnarea, dacă este necesar, a unui memorandum tehnic de înțelegere între autoritățile militare relevante ale NATO și cele ale potențialului partener de operațiuni;
- autorizarea de către SHAPE a contribuției potențialului partener de operațiuni.

FORME ȘI ETAPE DE IMPLICARE

În ceea ce ține de implicarea într-o anumită operațiune a unui partener de operațiuni și, după caz, a unui potențial partener de operațiuni, se pot distinge trei etape mari: indicii și avertismente cu privire la o criză potențială sau reală; evaluarea situației de criză și elaborarea unei opțiuni de răspuns; planificarea, executarea și tranziția. La diferite etape, va fi necesar să se facă diferența între partenerii de operațiuni și potențialii parteneri de operațiuni. Detalii cu privire la procesul de implicare a partenerilor în fiecare dintre aceste etape sunt prezentate în Anexa 1, care reflectă abordarea NATO privind gestionarea crizelor ce implică șase etape.

PROCESUL DECIZIONAL CONSULTARE ȘI ELABORAREA DECIZIEI

8. Consultarea, cooperarea și transparența deplină cu partenerii de operațiuni și, după caz, cu potențialii parteneri de operațiuni, în toate aspectele relevante ale operațiunii, de-a lungul întregului ciclu al desfășurării acesteia, sunt o parte fundamentală a implicării lor în operațiuni. Consultările vor lua forma unor întruniri periodice, în organele militare și politice adecvate, inclusiv în Comitetul militar și la nivelul de Consiliu.

9. Partenerii de operațiuni vor fi luați în considerație și li se va oferi posibilitatea să-și prezinte opiniile asupra tuturor aspectelor relevante și vor fi implicați pe deplin în discutarea documentelor, în special a conceptelor de operațiuni, planurilor de operațiuni, regulilor de luptă și a revizuirilor acestora, precum și a revizuirilor periodice a misiunilor, înainte de începerea procesului de luare a deciziilor în cadrul Comitetului militar sau NAC, după caz, după cum se stipulează în punctul 12 de mai jos. În plus, partenerii de operațiuni vor avea acces și vor fi invitați să contribuie la întrunirile relevante privind lecțiile învățate. Personalul politic și militar al NATO va menține, la toate nivelurile, legături neoficiale periodice, adecvate și active, cu toți partenerii de operațiuni.

10. Întrunirile pentru discutarea unei operațiuni în curs de desfășurare cu implicarea partenerilor de operațiuni vor fi convocate în formatul corespunzător operațiunii (de exemplu, KFOR, ISAF). Aliații pot delibera asupra oricărei probleme doar în format restrâns, în cadrul Alianței. În aceste cazuri, partenerii de operațiuni vor fi informați în mod adecvat, cât mai curând posibil.

11. Schimbul de informații și distribuirea documentelor se vor realiza, cât mai curând posibil, pentru a le acorda partenerilor de operațiuni timp suficient pentru comentarii și propuneri pe tot parcursul procesului. De regulă, documentele cu privire la aspectele operaționale se transmit aliaților și partenerilor de operațiuni în același timp.

LUAREA DECIZIILOR

12. Deși partenerii de operațiuni sunt pe deplin implicați în procesul de elaborare a deciziilor schițate în punctele 8-11, NAC își păstrează responsabilitatea finală în luarea deciziilor. Etapele procedurale, urmate pentru a ajunge la o decizie, reflectă procesul elaborat pentru contribuitorii ISAF și KFOR. Acesta se bazează pe trei etape consecutive:

- aprobarea provizorie a unei decizii de către aliați,
- asocierea oficială a partenerilor de operațiuni cu decizia respectivă,
- aprobarea finală de către aliați.

13. Un asemenea proces de luare a deciziilor poate fi efectuat în cadrul organismelor militare și politice corespunzătoare, inclusiv în cadrul Comitetului militar și la nivel de Consiliu. Sincronizarea ultimelor două etape ale acestui proces poate fi raționalizată, dacă partenerii de operațiuni au fost implicați pe deplin în elaborarea documentelor în care s-au formulat schițele deciziilor. De exemplu, pe durata întrunirilor ministeriale sau a summit-elor NAC, s-ar putea ca acordul de asociere la o decizie al partenerilor de operațiuni să aibă loc în același timp cu aprobarea finală a Alianței.

PRE-CRIZĂ ȘI POST-CRIZĂ

14. Într-o încercare de a extinde și a intensifica, după caz, consultările politice între aliați și parteneri și alte țări, în conformitate cu decizia NAC, în timpul unei etape pre-criză, unei crize în curs de desfășurare și unei etape post-criză, vor fi necesare schimburi de informații sau, după caz, date de spionaj, cu scopul de a evalua unde și când pot apărea crizele și cum pot fi ele prevenite cel mai bine, precum și consultarea cu privire la învățămintele obținute în timpul crizelor anterioare.

15. În acest scop și în baza deprinderilor consolidate de consultări și cooperare, stabilite în formatele KFOR și ISAF, reuniunile NAC, ale Comitetului militar și altor comitete relevante, implicate în gestionarea crizelor și operațiunilor, ar putea avea loc în formatul „28 + n”, după caz.

ANALIZĂ

16. Cadrul politico-militar privind implicarea partenerilor în operațiuni conduse de NATO va fi revizuit și actualizat în strânsă colaborare cu partenerii, în special cu cei implicați în operațiuni, dacă și când o vor impune noile evoluții.

Sursa: http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2011_04/20110415_110415-PMF.pdf

Documentul nr. 190

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Cehe cu privire la cooperarea în domeniul apărării

16 mai 2011, Praga

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Cehe, în continuare denumite „”, recunoscând, Acordul dintre statele participante la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor lor, încheiat la Bruxelles la 19 iunie 1995 (în continuare denumit „PpP SOFA”) și Protocolul adițional la acord, încheiat la Bruxelles la 19 iunie 1995, reieșind din înțelegerea că relațiile de cooperare în domeniul apărării este o dimensiune importantă a relațiilor bilaterale dintre statele sale și a politicii externe, călăuzindu-se de dorința de a întări relațiile între Ministerele Apărării în spiritul Cartei Națiunilor Unite, având ca scop dezvoltarea unei cooperări bazate pe încredere reciprocă a lor și forțelor armate ale țărilor sale, dorind să constituie aranjamentele cadrului legal pentru implementarea activităților de cooperare bilaterală în domeniul apărării, acționând în concordanță cu aspirațiile ambelor state de a participa activ la procesele de transformare și consolidare a spațiului de securitate euro-atlantic, au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1. OBIECTUL DE REGLEMENTARE

Obiectul de reglementare a prezentului Acord este stabilirea cadrului general pentru cooperarea între în domeniul apărării, în baza principiilor de egalitate, parteneriat și avantaj reciproc.

Articolul 2. DOMENIILE DE COOPERARE

1. Cooperarea între cele două se va desfășura în următoarele domenii:
 - a) politica și strategia de apărare;
 - b) sistemul de gestionare economică a forțelor armate (bugetul, achizițiile);
 - c) crearea cadrului legislativ pentru forțele armate;
 - d) controlul democratic asupra forțelor armate,
 - e) politici de cadre, perfecționarea personalului și a învățământului militar;
 - f) operațiuni internaționale de menținere a păcii și umanitare;
 - g) logistica;
 - h) activități desfășurate în cadrul programului PpP;
 - i) constituirea și funcționarea unităților militare multinaționale;
 - j) topografie, geodezie și cartografie militară;
 - k) alte domenii de interes comun.
2. Aspectele detaliate ale cooperării în domeniile specificate în paragraful 1 pot fi specificate în documente separate adoptate de în conformitate cu scopurile și în baza prezentului Acord.

Articolul 3. FORMELE COOPERĂRII

Cooperarea în domeniile legate de apărare se va desfășura prin următoarele activități:

- a) vizite oficiale ale miniștrilor apărării, șefilor de stat-major, locțiitorilor acestora și altor oficiali, autorizați;
- b) schimb de experiență între experții lor și întâlniri de lucru;
- c) participarea la activități de instruire, exerciții și ateliere de lucru;
- d) participarea în calitate de observatori la exerciții militare;
- e) contacte între instituții militare similare;
- f) discuții, consultări, întrevederi și participarea la simpozioane și conferințe;
- g) vizite în unitățile și instituțiile militare;
- h) schimb de informații, documentație și publicări didactice;
- i) studiu și stagieri în universități, facilități de cercetare-dezvoltare militară;
- j) schimb de lectori și stagieri în diferite domenii;
- k) activități culturale și sportive.

Articolul 4 . PLANIFICAREA ȘI DESFĂȘURAREA

1. Le vor elabora și adopta anual, în conformitate cu prevederile prezentului Acord, planuri anuale de cooperare bilaterală. Planul anual de cooperare pentru anul viitor va fi elaborat până la 1 decembrie a anului curent.
2. Planul anual de cooperare va fi elaborat în baza propunerilor prezentate de către
3. Fiecare parte va desemna un punct de contact pentru fiecare activitate inclusă în Planul de cooperare.
4. Planificarea și pregătirea activităților reciproce pot fi efectuate prin intermediul atașajilor militari ai lor.

Articolul 5. ARANJAMENTELE FINANCIARE, SERVICIILE MEDICALE ȘI STATUTUL

1. Partea trimițătoare va suporta costurile legate de călătoria spre și din teritoriul i primitoare.
2. Partea primitoare va suporta costurile pentru călătoria pe teritoriul statului său, cazare și hrană.
3. Serviciile medicale vor fi asigurate de către partea primitoare în conformitate cu prevederile PpP SOFA.
4. Trecerea frontierei și șederea pe teritoriul statului i primitoare se va face în conformitate cu prevederile PpP SOFA. le se vor consulta în prealabil asupra detaliilor tehnice de trecere a frontierei și, la necesitate, a altor aspecte privind implementarea PpP SOFA, pentru a evita posibilele neînțelegeri.

Articolul 6. SCHIMB DC INFORMAȚIE

1. Schimbul de informație ce ține de implementarea prezentului Acord se va efectua prin canale diplomatice sau direct între , în funcție de natura informației.
2. le, în conformitate cu legile și regulamentele respective ale statelor sale, vor întreprinde toate măsurile necesare pentru protecția informației obținute în cadrul cooperării conform prezentului Acord. Furnizarea unei anumite informații poate fi condiționată, în prealabil, de cerințe speciale de utilizare de către partea care a furnizat informația.
3. le se obligă să nu folosească informația primită în detrimentul intereselor celelalte , să nu dezvăluie sau să transmită această informație către o terță parte fără acordul prealabil în scris al i care a furnizat informația.

Articolul 7. LIMBA DE LUCRU

Limba de lucru pentru proiecte și activități sub auspiciile prezentului Acord va fi engleza.

Articolul 8. AMENDAMENTE ȘI DIVERGENȚE

1. În prezentul Acord pot fi operate amendamente în orice moment prin protocoale scrise încheiate între . Protocoalele vor constitui parte integrantă a prezentului Acord și vor intra în vigoare în conformitate cu prevederile Articolului 9 al prezentului Acord.
2. Divergențele apărute la interpretarea și/sau punerea în aplicare a prezentului Acord vor fi soluționate prin negocieri între la cel mai jos nivel posibil și nu va fi înaintat vreunui tribunal național sau internațional sau altei terțe pentru soluționare.

Articolul 9. INTRAREA ÎN VIGOARE ȘI DENUNȚAREA

1. Prezentul Acord este încheiat pentru o perioadă nelimitată și intră în vigoare la data primirii ultimei notificări, prin canale diplomatice, prin care le se informează despre îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării lui în vigoare.
 2. Fiecare parte poate denunța prezentul Acord prin notificarea celeilalte în scris. Denunțarea va produce efect după șase luni de la data primirii de către cealaltă parte a respectivei notificări de denunțare.
 3. În cazul denunțării Acordului, le vor iniția negocieri pentru soluționarea tuturor reclamațiilor și obligațiilor financiare reciproce, și a problemelor de securitate, care decurg din prevederile prezentului Acord.
- Întocmit la Praga la 16 mai 2011 în două exemplare originale, fiecare în limbile moldovenească, cehă și engleză, toate textele fiind egal autentice.
- În caz de divergențe la interpretare și/sau aplicarea prevederilor prezentului Acord, textul în limba engleză va fi de referință.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Cehe [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 75-77

Documentul nr. 191

Acord între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Lituania cu privire la cooperarea în domeniul apărării

18 mai 2011, Vilnius

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Lituania, în continuare, călăuzindu-se de dorința de a consolida relațiile reciproce între state și popoare conform prevederilor și în spiritul Cartei Națiunilor Unite, considerând Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (în continuare-OTAN) ca pilon al securității și stabilității și confirmând dorința comună de a realiza obiectivele stabilite în Invitația Parteneriatului pentru Pace, adoptată și semnată de către statele membre ale OTAN, la Bruxelles, la 10 ianuarie 1994 și documentul-cadru al Parteneriatului pentru Pace (în continuare - PpP), recunoscând că prevederile Acordului între la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatului pentru Pace privind Statutul Forțelor lor armate și Protocolul adițional, încheiat la Bruxelles la 19 iunie 1995, se vor aplica în cooperarea stabilită prin prezentul Acord, având ca scop dezvoltarea relațiilor și înțelegerilor reciproce între Ministerul Apărării și Armata Națională a Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale și Forțele Armate al Republicii Lituania în domeniul apărării, au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1. SCOPUL ACORDULUI

Scopul acestui Acord este stabilirea cadrului de cooperare între în domeniul apărării în limitele competențelor sale, stipulate în legile și reglementările în vigoare în statele lor.

Articolul 2. STATUTUL ACORDULUI

Acordul nu va afecta angajamentele lor, care derivă din dreptul internațional, legile și reglementările în vigoare în statele lor.

Articolul 3. DOMENIILE DE COOPERARE

1. Cooperarea între cele două se va desfășura în următoarele domenii:
 - a) pregătirea și instruirea personalului militar și civil;
 - b) politica de apărare și securitate;
 - c) gestionarea crizelor, operațiuni de menținere a păcii și umanitare;
 - d) organizarea forțelor armate în domeniul personalului, administrării și logisticii;
 - e) legislația cu privire la apărare și militară;
 - f) planificarea și formarea bugetului de apărare;
 - g) controlul asupra armamentelor și dezarmarea;
 - h) problemele mediului și controlul poluării în cadrul unității militare;
 - i) știința militară și istorie;
 - j) alte domenii de interes reciproc.
2. Rezolvarea problemelor specificate legate de domeniile de cooperare menționate mai sus pot fi pre-văzute și detaliate în acorduri separate.

Articolul 4. FORMELE COOPERĂRII

1. Cooperarea între va fi implementată prin următoarele forme:
 - a) vizite de lucru și oficiale la nivel înalt;
 - b) întâlniri de experți și schimb de experiență în domeniile de cooperare convenite;
 - c) discuții, consultări, seminare și conferințe;

- d) cursuri de pregătire și exerciții militare;
- e) schimb de informații și alte materiale;
- f) activități culturale și sportive;
- g) alte forme la care se va conveni.

2. Rezolvarea problemelor specifice legate de formele de cooperare menționate ai sus pot fi prevăzute și detaliate în acorduri separate.

Articolul 5. IMPLIMENTAREA ACORDULUI

1. Le stabilesc următoarele autorități împuternicite a fi responsabile pentru coordonarea implementarea prezentului Acord:

- a) pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova – Direcția Politică de Apărare și Planificarea Apărării;
- b) pentru Ministerul Apărării Naționale a Republicii Lituania – Direcția Relații Internaționale și Operații.

2. le se vor informa reciproc în scris despre modificarea autorităților împuternicite. Schimbarea autorităților împuternicite nu va constitui o modificare oficială a prezentului Acord.

3. Pentru implementarea prezentului Acord autoritățile împuternicite pot elabora și semna anual Planul de cooperare bilaterală pentru anul calendaristic următor.

4. În cazul când Planul de cooperare bilaterală nu este întocmit sau activitatea nu este planificată în Planul de cooperare bilaterală, fiecare Parte va emite o notificare în scris cu solicitarea sau propunerea activității cu cel puțin o lună înainte de începerea activității.

Articolul 6. ASPECTE FINANCIARE

Toate cheltuielile financiare legate de activitățile prevăzute în Planul de cooperare bilaterală și alte activități care cad sub incidența prezentului Acord, cu excepția cazului în care s-a convenit altfel între autoritățile împuternicite, vor fi acoperite pe bază de reciprocitate, după cum urmează:

- a) Partea-gazdă va asigura, din cont propriu, cazarea și alimentarea, transportul pe teritoriul propriu, precum și asistența medicală și stomatologică în caz de urgență;
- b) Partea-oaspete va suporta costurile pentru transport internațional, asigurarea de sănătate, precum și alte costuri cu excepția celor menționate în litera a).

Articolul 7. PROTECȚIA INFORMAȚIEI

1. Le vor garanta protecția informației și datele obținute în decursul contractelor bilaterale în conformitate cu legile și regulile în vigoare în fiecare dintre state.

2. Le convin să nu folosească informația primită în detrimentul intereselor celeilalte și să nu transmită așa informație la terțe fără consimțământul prealabil, în scris, al i care a furnizat informația și datele.

Articolul 8. SOLUȚIONAREA DIVERGENȚELOR

Toate divergențele apărute la interpretarea sau implementarea prevederilor acestui Acord vor fi soluționate prin consultări și negocieri între .

Articolul 9. AMENDAMENTE ȘI MODIFICĂRI

1. Fiecare parte în orice moment poate solicita revizuirea acestui Acord și va începe procesul de consultări pentru a conveni asupra amendamentelor și modificărilor propuse.

2. Amendamentele și modificările convenite sunt parte integrantă a acestui Acord și intră în vigoare în conformitate cu prevederile Articolului 11 al acestui Acord.

Articolul 10. DURATA ȘI DENUNȚAREA

1. Acest Acord se încheie pe o perioadă nelimitată de timp. Fiecare parte poate denunța acest Acord, prin informarea în scris, cu cel puțin 6 luni înainte, a celeilalte despre intenția sa de a denunța Acordul.
2. În caz de denunțare le vor coopera pentru a ajunge la cea mai bună soluție pentru subiectul nerezolvat.

Articolul 11. INTRAREA ÎN VIGOARE

1. Prezentul Acord intră în vigoare la data la care partea lituaniană va primi notificarea de la partea moldovenească despre îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării lui în vigoare.
 2. La data intrării în vigoare a prezentului Acord, Acordul între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării Naționale al Republicii Lituania cu privire la cooperarea în domeniul apărării, din 13 aprilie 2006, își va înceta valabilitatea.
 3. Până la îndeplinirea procedurilor legale interne necesare pentru intrarea în vigoare a prezentului Acord, dispozițiile Articolului 5 (Implementarea Acordului) și Articolului 6 (Aspecte financiare) din prezentul Acord se vor aplica provizoriu de la data semnării sale.
- Întocmit la Vilnius la 18 mai 2011, în două exemplare originale, fiecare în limbile moldovenească, lituaniană și engleză, toate textele fiind egal autentice. În caz de divergențe în interpretarea prezentului Acord, textul în limba engleză va fi de referință.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării Naționale al Republicii Lituania [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 139-142

Documentul nr. 192

Memorandum de înțelegere între Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Estonia privind cooperarea în domeniul apărării 19 octombrie 2011, Tallin

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Estonia, denumite în continuare „”, recunoscând Acordul între statele la Tratatul Atlanticului de Nord și celelalte state participante la Parteneriatul pentru Pace privind statutul forțelor armate (NATO/PfP SOFA), încheiat la Bruxelles, la 19 iunie 1995 și alte protocoale adiționale care sunt în vigoare pe teritoriile lor; conștientizând importanța cooperării pentru consolidarea relațiilor reciproce între; urmărind să dezvolte în continuare relația dintre prin aprofundarea cooperării în domeniul apărării; dorind să stabilească principiile cadrului juridic și practic pentru implementarea activităților de cooperare în domeniul apărării; au convenit asupra celor ce urmează:

Secțiunea 1. SCOPUL

Scopul prezentului Memorandum de înțelegere (denumit în continuare ”memorandum”) este de a oferi un cadru general și practic de cooperare în domeniul apărării între , inclusiv de implementare a planurilor de cooperare în domeniul apărării adoptate de către .

Secțiunea 2. SFERA DE ACȚIUNE

(1) le vor efectua cooperarea printr-un strâns și continuu dialog la nivelul corespunzător și în baza prezentului Memorandum și, dacă se consideră necesar, prin acordul în scris al lor, în baza unui plan de cooperare în domeniul apărării.

(2) Nimic din prezentul Memorandum nu va fi interpretat ca impunând o obligație pentru de a fi angajate să participe în anumite proiecte sau activități.

(3) Prezentul Memorandum nu este destinat să intre în conflict cu legislația națională a lor sau cu dreptul internațional. În caz de conflict, dreptul internațional sau legislația națională va prevala. Le se vor notifica reciproc în caz de apariție a unui conflict.

Secțiunea 3. DOMENIILE DE COOPERARE

(1) le vor coopera în următoarele domenii:

- a) doctrina și politica de securitate;
- b) controlul democratic a forțelor armate;
- c) planificarea, programarea și formarea bugetului;
- d) educația și instruirea profesională;
- e) gestionarea crizelor;
- f) logistica;
- g) operațiuni internaționale de menținere a păcii și umanitare;
- h) alte domenii stabilite de comun acord de către .

(2) Aspectele detaliate ale cooperării în domeniile menționate în alineatul (1) pot fi specificate în documente detaliate separate, încheiate de către în cadrul prezentului Memorandum.

Secțiunea 4. FORMELE DE COOPERARE

Cooperarea între poate avea loc prin:

- a) vizite oficiale și întâlniri de lucru ale reprezentanților oficiali ai celor două;
- b) reuniuni ale experților și schimb de experiență în domeniile convenite de cooperare;
- c) participarea la discuții, consultări, întâlniri, lecții, cursuri, seminare și conferințe organizate de către;
- d) schimb de informații și materiale de interes reciproc;
- e) alte forme de cooperare determinate de către.

Secțiunea 5. PUNCTELE DE CONTACT

Fiecare parte va desemna un punct central de contact. Aceste puncte de contact vor coordona cooperarea în temeiul prezentului Memorandum. Dacă se va considera necesar de către punctele de contact vor asigura, de asemenea coordonarea corespunzătoare a elaborării planului de cooperare în domeniul apărării. Orice modificări a acestor puncte de contact vor fi notificate celeilalte , fără întârziere.

Secțiunea 6. ASPECTE FINANCIARE

(1) Partea oaspete va suporta costurile pentru călătorie spre și din teritoriul i-gazdă, precum și diurnele și costul asigurării;

(2) Partea-gazdă va suporta costurile pentru călătorie pe teritoriul propriu, cazare și hrană.

(3) Partea-gazdă va suporta costul pentru asistența medicală și stomatologică de urgență. Costurile pentru alte servicii medicale și stomatologice vor fi suportate de partea-oaspete.

(4) Principiul general de reciprocitate nu se va aplica pentru grupuri constituite din mai mult de zece membri, inclusiv personalul de asistentă (șoferi, traducători). Procedurile de finanțare aplicabile acestor grupuri vor fi stabilite de la caz la caz printr-un acord în scris dintre .

Secțiunea 7. SOLUȚIONAREA DIVERGENȚELOR

Divergențele apărute la interpretarea sau aplicarea prezentului Memorandum vor fi soluționate prin negocieri între la cel mai jos nivel posibil și nu vor fi înaintate unui tribunal național sau internațional, sau altei terțe, pentru soluționare.

Secțiunea 8. LIMBA DE LUCRU

Limba de lucru pentru proiectele și activitățile sub auspiciile prezentului Memorandum va fi engleza.

Secțiunea 9. DISPOZIȚII FINALE

(1) Prezentul Memorandum va intra în vigoare la data primirii ultimei notificări, prin canale diplomatice, prin care le se notifică reciproc despre îndeplinirea procedurilor interne necesare intrării lui în vigoare și va rămâne în vigoare pentru o perioadă nedeterminată.

(2) Prezentul Memorandum poate fi modificat în scris, în orice moment, cu acordul scris al ambelor.

(3) Prezentul Memorandum poate și denunțat în orice moment prin acordul în scris al lor. Fiecare parte se poate retrage din prezentul Memorandum prin notificarea în scris a celeilalte cu un preaviz de șase luni.

(4) Prin derogare de la orice denunțare sau retragere, dispozițiile referitoare la orice cerere, plată sau divergență vor rămâne în vigoare până când toate cererile restante, plățile și divergențele vor fi soluționate.

Întocmit la Tallinn la 19 octombrie 2011 în două exemplare originale, în limbile moldovenească și engleză. În caz de divergențe în interpretare, versiunea în limba engleză va prevala.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Estonia [semnătura]

AAȘMM, F.1, inv. 1, dos. 5, ff. 165-169

Documentul nr. 193

Decretul Președintelui Republicii Moldova privind numirea domnului Vitalie Stoian în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale

**Nr. 126-VII
14 iunie 2012, Chișinău**

În temeiul art. 88 din Constituția Republicii Moldova și al art. 25 alin. (2) lit. i) din *Legea cu privire la apărarea națională*, președintele Republicii Moldova, decretează:

Articol unic. Domnul Vitalie Stoian se numește în funcția de șef al Marelui Stat-Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 194

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Igor Gorgan în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale

Nr. 773-VII
19 august 2013, Chișinău

În temeiul art. 88 din *Constituția Republicii Moldova* și al art. 25 alin. (2) lit. i) din *Legea cu privire la apărarea națională*, președintele Republicii Moldova, decretează:

Art. 1. Domnul Igor Gorgan se numește în funcția de șef al Marelui Stat-Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 195

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Serbia privind cooperarea în domeniul apărării

4 decembrie 2013, Belgrad

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Serbia (numite în continuare „”), luând în considerare obiectivele și principiile Cărții Națiunilor Unite, dorind să contribuie la pacea și securitatea în lume, acționând în spiritul de parteneriat și cooperare în dorința de a dezvolta bunele relații în domeniul apărării, în scopul de a spori respectul reciproc, încrederea și înțelegerea, au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1. DEFINIȚII

Termenii utilizați în prezentul Acord sunt definiți după cum urmează:

- 1) *partea trimițătoare* înseamnă țara care trimite personalul, bunuri și echipamente pe teritoriul i primitoare;
- 2) *partea primitoare* înseamnă țara pe teritoriul căreia este situat personalul, bunurile și echipamentele i trimițătoare;
- 3) *personalul* înseamnă personalul militar și angajați civili din cadrul instituțiilor și structurilor lor.

Articolul 2. SCOPUL

- (1) Scopul prezentului Acord constituie stabilirea principiilor și procedurilor generale pentru cooperarea între în domeniul apărării.
- (2) le vor coopera în baza principiilor de egalitate, reciprocitate și al intereselor comune.

Articolul 3. COMPATIBILITATEA CU ALTE ACORDURI

Prezentul Acord nu va afecta drepturile și obligațiile lor care decurg din acordurile internaționale pe care le au încheiate, fie individual, fie împreună cu alte state sau organizații internaționale.

Articolul 4. AUTORITĂȚILE COMPETENTE

(1) Autoritățile competente responsabile de implementarea prezentului Acord sunt Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Republicii Serbia.

(2) În scopul implementării prezentului Acord, autoritățile competente ale lor pot încheia acorduri suplimentare.

Articolul 5. DOMENIILE DE COOPERARE

Le vor coopera în următoarele domenii:

- 1) politica de apărare și securitate
- 2) cooperarea economică militară
- 3) cooperarea științifică și tehnică
- 4) educație și instruire militară
- 5) medicină militară și
- 6) alte domenii de interes comun, convenite de către sau autoritățile competente ale acestora.

Articolul 6. MODUL DE IMPLEMENTARE

Cooperarea între se va efectua prin:

- 1) vizite oficiale;
- 2) întâlniri de lucru;
- 3) schimb de experiență și consultații;
- 4) programe de instruire și educație;
- 5) participarea la exerciții;
- 6) participarea la conferințe, simpozioane și seminare și
- 7) alte forme de cooperare convenite de către sau autoritățile competente ale acestuia.

Articolul 7. PLANUL ANUAL DE COOPERARE

În temeiul prezentului Acord și în conformitate cu necesitățile specifice, autoritățile competente ale lor vor elabora Planul anual de cooperare bilaterală pentru anul următor, precizând activitățile, timpul și locul desfășurării acestora, structurile responsabile, numărul de participanți și alte aspecte legate de organizarea și implementarea Planului.

Articolul 8. SCHIMBUL DE INFORMAȚII

(1) În cadrul implementării prezentului Acord, le vor efectua schimbul doar de informații neatribuite la secretul de stat.

(2) Schimbul și protecția informațiilor atribuite la secretul de sta va constitui obiectul unui acord separat.

Articolul 9 .COSTURI

(1) le și/sau autoritățile competente ale acestora vor suporta toate costurile legate de realizarea activităților în temeiul prezentului Acord pe bază de reciprocitate.

(2) le și/sau autoritățile competente ale acestora pot conveni asupra altor modalități de repartizare a costurilor pentru activități specifice.

Articolul 10. DISPOZIȚII GENERALE

(1) Personalul i trimițătoare este obligat să respecte legile și procedurile i primitoare, în cursul activităților desfășurate pe teritoriul i primitoare în temeiul prezentului Acord.

(2) Autoritatea disciplinară asupra personalului i trimițătoare o deține comandantul acesteia, sau persoana civilă cu funcție de conducere, sau reprezentantul militar în teritoriul i primitoare.

(3) Pentru orice infracțiune comisă pe teritoriul i primitoare, asupra personalului i trimițătoare va fi aplicată jurisdicția penală a i primitoare.

(4) Fiecare parte renunță la orice pretenție de despăgubire în caz de deces, leziune sau prejudiciu aduse personalului sau proprietății i care decurg din acțiunile sau omisiunile cauzate de către personalul celeilalte în cadrul implementării prezentului Acord.

(5) Prin derogare de la alineatul (4) din prezentul Articol, despăgubirile pot fi solicitate în cazul în care această acțiune sau omisiune a fost comisă intenționat sau din neglijență gravă. În acest caz, pretențiile vor fi soluționate prin negocieri directe între , fără a se face referire la o terță parte pentru soluționare.

(6) În caz de deces, leziune sau prejudiciu provocate unui terț de către personalul lor, în timp ce acționează în temeiul prezentului acord, le vor conveni asupra plății pentru despăgubire. În cazul în care nu se poate ajunge la o înțelegere, cazul va fi înaintat tribunalului competent din țara în care a avut loc incidentul care a provocat prejudiciul.

Articolul 11. ASISTENȚA MEDICALĂ

În caz de necesitate, partea primitoare asigură asistența medicală și stomatologică de urgență fără rambursare personalului i trimițătoare în timpul aflării pe teritoriul său în scopul implementării prezentului Acord.

Articolul 12. SOLUȚIONAREA DIVERGENȚELOR

Orice divergență care poate apărea la interpretarea sau implementarea prezentului Acord vor fi soluționate exclusiv prin negocieri reciproce și consultări între , fără medierea din partea unui stat terț sau o organizație internațională.

Articolul 13. AMENDAMENTE

Le pot introduce amendamente în prezentul Acord în orice moment, cu acordul reciproc în scris. Amendamentele convenite vor intra în vigoare în conformitate cu Articolul 15 din prezentul Acord.

Articolul 14. DENUNȚAREA

(1) Fiecare parte poate denunța prezentul Acord prin expedierea unei notificări în scris celeilalte. Acordul încetează la șase luni de la primirea unei astfel de notificări în scris.

(2) În cazul încetării prezentului Acord, toate activitățile, inițiate în timpul acțiunii prezentului Acord, se desfășoară în aceleași condiții, care au fost aplicate în momentul inițierii activităților.

Articolul 15. INTRAREA ÎN VIGOARE

(1) Prezentul Acord este încheiat pentru o perioadă nelimitată de timp.

(2) Prezentat Acord intră în vigoare la data primirii ultimei notificări, prin care le se informează despre îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării lui în vigoare, în conformitate cu legislația națională a acestora.

Întocmit la Belgrad la 4 decembrie 2013, în două exemplare originale, în limbile moldovenească, sârbă și engleză. În caz de divergențe la interpretarea prezentului Acord, textul în limba engleză va prevala.

Pentru Guvernul Republicii Moldova, ministrul apărării Vitalie Marinuța [semnătura]

Pentru Guvernul Republicii Serbia, ministrul apărării Nebojša Rodie [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 5, ff. 108-113

Documentul nr. 196

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Valeriu Troenco
în funcția de ministru al apărării**

**Nr. 1057-VII
4 aprilie 2014, Chișinău**

În temeiul art. 98 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Valeriu Troenco se numește în funcția de ministru al apărării.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Nicolae Timofti

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 197

**Acord dintre Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Georgiei
privind cooperarea în domeniul apărării**

1 octombrie 2014, Tbilisi

Ministerul Apărării al Republicii Moldova și Ministerul Apărării al Georgiei, în continuare denumite „”, având în vedere relația de prietenie dintre Republica Moldova și Georgia, dorind să contribuie la dezvoltarea relațiilor militare, pe baza avantajului reciproc, încrederii și respectului intereselor ambelor, au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1. SCOPUL

1. Scopul prezentului Acord constituie stabilirea cadrului general pentru cooperarea între în domeniul apărării, acordându-i o orientare practică prin instituirea mecanismului de implementare a planurilor de cooperare militară.

2. Ministerele apărării ale celor două state- sunt responsabile pentru implementarea prevederilor prezentului Acord.

Articolul 2. DOMENIILE DE COOPERARE

1. Cooperarea între va cuprinde următoarele domenii:

- a) implementarea standardelor NATO cu privire la Forțele Armate;
- b) schimb de experiență în participarea la activități desfășurate în cadrul programului Parteneriat pentru Pace;
- c) schimb de experiență în domenii legate de constituirea și funcționarea unităților militare multinaționale;
- d) controlul democratic asupra forțelor armate;
- e) crearea cadrului legislativ pentru forțele armate;
- f) strategia și politica de apărare;
- h) operațiuni internaționale în sprijinul păcii și umanitare;
- i) protecția mediului și controlul contaminării;
- j) suportul logistic;

- k) armamentul și echipamentul militar;
- l) topografie și geodezie;
- m) alte domenii de interes comun.

2. Aspectele detaliate ale cooperării în domeniile susmenționate vor fi specificate în documente separate încheiate de în conformitate cu prezentul Acord.

Articolul 3. FORMELE DE COOPERARE

1. Cooperarea în domeniile legate de apărare se va desfășura prin următoarele activități:

a) Cooperarea între ministerele apărării:

- 1) vizite reciproce ale miniștrilor apărării;
- 2) vizite reciproce și consultări ale oficialilor din ministere;
- 3) consfătuiri și consultări reciproce.

b) Cooperarea între statele-majore

- 1) vizite reciproce ale șefilor de stat-major;
- 2) consfătuiri și consultări reciproce.

c) Cooperarea între alte instituții și unități militare

- 1) participarea la programe de antrenament și studiu;
- 2) instituirea cooperării între instituțiile de învățământ militar, inclusiv schimbul de studenți și profesori;
- 3) vizite, consultări și schimb de experiență în domenii relevante de interes comun.

Articolul 4. PLANIFICAREA ȘI DESFĂȘURAREA

1. În conformitate cu prevederile prezentului Acord, le vor elabora și adopta planuri anuale de cooperare bilaterală. Planul de cooperare pentru fiecare an următor va fi întocmit către 1 decembrie a anului curent.

2. Planul anual de cooperare va fi elaborat în baza propunerilor convenite prealabil între .

3. Fiecare parte va desemna un punct de contact pentru fiecare activitate inclusă în Planul anual de cooperare și proiecte stabilite conform prevederilor prezentului Acord.

Articolul 5. ASPECTE FINANCIARE

1. Partea-oaspete va suporta costurile legate de călătoria spre și din teritoriul gazdă, de asemenea diurna și costul asigurării.

2. Partea-gazdă va suporta costurile pentru călătoria pe teritoriul său, cazare și alimentare.

3. Partea-gazdă va suporta costul pentru asistența medicală și stomatologică de urgență. Costurile pentru alte servicii medicale și stomatologice vor fi suportate de partea-oaspete.

4. Principiul general de reciprocitate nu se va aplica pentru grupuri constituite din mai mult de zece membri inclusiv personalul de asistență (șoferi; traducători, etc.). Procedurile de finanțare a acestor grupuri vor fi stabilite pe principiul de la caz la caz prin consimțământul scris al lor.

Articolul 6 . SCHIMB DE INFORMAȚIE

1. Schimbul de informație ce ține de implementarea prezentului Acord se va efectua prin canale diplomatice sau direct între , în limitele competențelor pe care le dețin.

2. le vor întreprinde toate măsurile pentru protecția informației atribuite la secret de stat obținute în cadrul cooperării conform prezentului Acord împotriva divulgării neautorizate. Divulgarea unei asemenea informații poate deveni posibilă numai cu permisiunea i emitente.

Articolul 7 . AMENDAMENTE ȘI DIVERGENȚE

1. Le vor iniția consultări și, la necesitate, vor revizui Acordul la solicitarea ambelor sau a uneia dintre.
2. La înțelegerea reciprocă a lor, în prezentul Acord pot fi introduse modificări și completări. Aceste modificări și completări vor fi întocmite prin protocoale separate, care sunt parte componentă a prezentului Acord și vor intra în vigoare conform prevederilor Articolului 8.
3. Orice divergență ce ține de interpretarea sau aplicarea prezentului Acord va fi soluționată prin negocieri între și nu va fi înaintată unui tribunal național sau internațional, sau altei terțe pentru soluționare.

Articolul 8. INTRAREA ÎN VIGOARE ȘI DENUNȚAREA

1. Prezentul Acord este încheiat pentru o perioadă nedeterminată și va intra în vigoare la data primirii ultimei notificări în scris, prin care le vor notifica reciproc îndeplinirea procedurilor legale interne necesare intrării prezentului Acord în vigoare.

2. Fiecare parte poate denunța prezentul Acord prin notificarea în scris a celeilalte prin canale diplomatice. Acordul va înceta în a treizecea zi de la data primirii respectivei notificări de către cealaltă Parte.

3. În cazul în care Acordul este denunțat, le vor iniția negocieri pentru soluționarea tuturor obligațiilor financiare, litigiilor, disputelor și aspectelor de securitate reciproce, care decurg din prezentul Acord.

Întocmit la Tbilisi la 1 octombrie 2014, în două exemplare originale, fiecare în limbile română, georgiană și engleză, toate textele fiind egal autentice.

În caz de divergență la interpretarea sau implementarea prevederilor acestuia, versiunea în limba engleză a fi de referință.

Pentru Ministerul Apărării al Republicii Moldova, ministrul apărării Valeriu Troenco [semnătura]

Pentru Ministerul Apărării al Georgiei, ministrul apărării Irakli Alasania [semnătura]

AAȘMM, F.1, inv. 1, dos. 5, ff. 198-202

Documentul nr. 198

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Gaburici (ministru al apărării – Viorel Cibotaru)

Nr. 1455-VII
18 februarie 2015, Chișinău

În temeiul articolului 98 alineatul (4) din *Constituția Republicii Moldova*, al articolului 4 alineatul cinci din *Legea cu privire la guvern*, al articolului 14 alineatul (4) din *Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)* și al articolului 82 alineatul (2) litera a) din *Codul cu privire la știință și inovare*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. În baza votului de încredere acordat de parlament, se numește Guvernul în următoarea componență:

Gaburici Chiril - prim-ministru

Brega Gheorghe - viceprim-ministru

Bride Stephane Christophe - viceprim-ministru, ministru al economiei

Gherman Natalia - viceprim-ministru, ministru al afacerilor externe și integrării europene

Osipov Victor - viceprim-ministru

Arapu Anatol - ministru al finanțelor

Grosu Vladimir - ministru al justiției

Balan Oleg - ministru al afacerilor interne
Cibotaru Viorel - ministru al apărării
Bâtcă Vasile - ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor
Sulă Ion - ministru al agriculturii și industriei alimentare
Botnari Vasile - ministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor
Palihovici Sergiu - ministrul al mediului
Sandu Maia - ministru al educației
Babuc Monica - ministru al culturii
Glavan Ruxanda - ministru al muncii, protecției sociale și familiei
Buga Mircea - ministru al sănătății
Afanasenco Serghei - ministru al tineretului și sportului
Filip Pavel - ministru al tehnologiei informației și comunicațiilor

Art. 2. Domnul Mihail Formuzal, guvernator (başkan) al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), se confirmă în funcția de membru al guvernului.

Art. 3. Domnul Gheorghe Duca, președinte al Academiei de Științe a Moldovei, este membru al guvernului din oficiu.

Art. 4. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Nicolae Timofti

Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 46-51, 2015, art. nr. 49

Documentul nr. 199

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Streleț (ministru al apărării – Anatolie Șalaru)

Nr. 1698-VII
30 iulie 2015, Chișinău

În temeiul articolului 98 alineatul (4) din *Constituția Republicii Moldova*, al articolului 4 alineatul cinci din *Legea cu privire la guvern*, al articolului 14 alineatul (4) din *Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)* și al articolului 82 alineatul (2) litera a) din *Codul cu privire la știință și inovare*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. În baza votului de încredere acordat de parlament, se numește Guvernul în următoarea componență:

Streleț Valeriu - prim-ministru
Brega Gheorghe - viceprim-ministru
Osipov Victor - viceprim-ministru
Bride Stephane Christophe - viceprim-ministru, ministru al economiei
Gherman Natalia – viceprim - ministru, ministru al afacerilor externe și integrării europene
Arapu Anatol - ministru al finanțelor
Cebotari Vladimir - ministru al justiției
Balan Oleg - ministru al afacerilor interne
Șalaru Anatolie - ministru al apărării
Bâtcă Vasile - ministru al dezvoltării regionale și construcțiilor
Sulă Ion - ministru al agriculturii și industriei alimentare
Chirinciuc Iurie - ministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor
Munteanu Valeriu - ministrul al mediului

Fusu Corina - ministru al educației
Babuc Monica - ministru al culturii
Buga Mircea - ministru al muncii, protecției sociale și familiei
Glavan Ruxanda - ministru al sănătății
Handrabura Loretta - ministru al tineretului și sportului
Filip Pavel - ministru al tehnologiei informației și comunicațiilor

Art. 2. Doamna Irina Vlah, guvernator (başkan) al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), se confirmă în funcția de membru al guvernului.

Art. 3. Domnul Gheorghe Duca, președinte al Academiei de Științe a Moldovei, este membru al guvernului din oficiu.

Art. 4. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Nicolae Timofti

Monitorul Oficial, nr. 206-210, 2015, art. nr. 413

Documentul nr. 200

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Igor Cutie în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale

Nr. 2425-VII
3 noiembrie 2016, Chișinău

În temeiul art. 88 din *Constituția Republicii Moldova* și al art. 25 alin. (2) lit. i) din *Legea cu privire la apărarea națională*, președintele Republicii Moldova decretează:

Articol unic. Domnul Igor Cutie se numește în funcția de șef al Marelui Stat-Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 201

Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Azerbaidjan privind cooperarea în domeniul militar

24 aprilie 2017, Chișinău
12 iunie 2017, Baku

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Azerbaidjan, în continuare denumite „”, conducându-se de principiile și prevederile *Tratatului de prietenie și colaborare între Republica Moldova și Republica Azerbaidjan* din 27 noiembrie 1997, ținând cont de principiile egalității suverane, inviolabilității frontierelor și sprijinului reciproc pentru integritatea teritorială a statelor, și reafirmând intenția de a continua dezvoltarea cooperării bilaterale, bazata pe scopurile și principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite și altor norme recunoscute și principii unanim recunoscute ale dreptului internațional, având în vedere necesitatea de a contribui la consolidarea păcii, încrederii, stabilității și dezvoltării relațiilor dintre state-

le- în domeniul militar, evitând orice acțiune unilaterală în domeniul militar, care pot amenința interesele de securitate și naționale ale statelor, exprimând dorința pentru cooperare bazată pe respect și încredere reciprocă, încrezuți că dezvoltarea de contacte bilaterale în domeniul militar va duce la extinderea relațiilor între statele, în scopul planificării pe termen lung și identificării domeniilor de cooperare militară dintre statele, au convenit asupra următoarelor:

Articolul 1

1. Le își exercită angajamentele prevăzute în prezentul Acord, în conformitate cu principiile egalității și reciprocității.

2. Le aplică prezentul Acord în conformitate cu normele și principiile dreptului internațional, legislațiilor naționale ale lor și în cadrul angajamentelor internaționale semnate.

Articolul 2

1. Autoritățile împuternicite ale lor pentru realizarea prezentului Acord sunt: din partea Republicii Moldova – Ministerul Apărării al Republicii Moldova; din partea Republicii Azerbaidjan – Ministerul Apărării al Republicii Azerbaidjan.

Articolul 3

1. Cooperarea între cele două se va desfășura în următoarele domenii:

- a) politica de apărare și planificarea apărării;
- b) activitatea tehnico-militară;
- c) instruirea personalului și educație;
- d) activități sociale și cultural-sportive în armată;
- e) desfășurarea activităților comune în cadrul Programului NATO – Parteneriatul pentru Pace;
- f) consultări pe problemele desfășurării operațiunilor de menținere a păcii și acordării ajutoarelor umanitare;
- g) acțiuni comune privind controlul asupra armamentelor și prevenirea proliferării armelor de distrugere în masă;
- h) cooperarea în cadrul GUAM;
- i) lupta comună împotriva terorismului;
- j) deminare;
- k) științei militare și de cercetare;
- l) diplomației publice.

2. În procesul realizării colaborării, le vor identifica și dezvolta noi domenii de cooperare.

3. În scopul realizării programelor concrete de cooperare în domeniile nominalizate, le pot încheia acorduri separate.

Articolul 4

1. Cooperarea între cele două se va desfășura în următoarele forme:

- a) vizite oficiale a conducătorilor autorităților împuternicite ale lor;
- b) întâlniri ale delegațiilor și întâlniri de lucru ai reprezentanților autorităților împuternicite ale lor;
- c) schimb de experiență și consultații;
- d) participarea la proiecte de educație, instruire și cursuri de perfecționare;
- e) participarea în comun la exerciții militare;

- f) participarea la conferințe și seminare;
- g) schimb de documente și lucrări științifice;
- h) schimbul informațiilor de interes reciproc;
- i) concerte, expoziții, festivaluri și alte activități culturale.

Articolul 5

1. Le, în temeiul prezentului Acord, elaborează planul anual de cooperare militară bilaterală.
2. Le până la data de 15 octombrie al anului, premurgător celui de realizare a planului, fac schimb de propuneri pentru a fi incluse în proiectul planului anual de cooperare militară bilaterală pentru anul următor.
3. Planul anual de cooperare militară bilaterală include denumirile activităților, forme de realizare, termeni și locul desfășurării acestora, autoritățile responsabile, numărul de persoane și alte chestiuni importante, legate de organizarea și desfășurarea activităților.
4. Planul anual de cooperare militară bilaterală este semnat de reprezentanții autorității împuternicite ale lor până la data de 15 decembrie al anului, premurgător celui de realizare a planului.

Articolul 6

1. Le se obligă să asigure protecția informațiilor, obținute în cadrul cooperării, în conformitate cu legislațiile naționale ale lor.
2. Le se obligă să nu utilizeze informația, obținută în cadrul cooperării, în detrimentul i care a furnizat informația.
3. Le se obligă să nu transmită terței informația, obținută în cadrul cooperării, fără autorizarea în scris a i care a furnizat informația.

Articolul 7

1. Asigurarea financiară, legată de implementarea prezentului Acord și realizarea activităților, prevăzute în planul anual de cooperare militară bilaterală, se efectuează în baza înțelegerilor reciproce.
2. Partea-gazdă va suporta cheltuielile reprezentative a vizitelor oficiale și întâlnirilor la nivel de miniștri ai apărării, delegațiilor/misiunilor militare ale forțelor armate ale statelor .
3. Partea-gazdă asigură asistența medicală de urgență personalului i-oaspete.

Articolul 8

În cazul apariției litigiilor privind interpretarea sau aplicarea prevederilor prezentului Acord, le le vor soluționa pe calea negocierilor și/sau consultațiilor.

Articolul 9

Prezentul Acord nu se răsfrânge asupra drepturilor și angajamentelor lor, care decurg din alte tratate internaționale, la care sunt parte statele.

Articolul 10

În prezentul Acord pot fi introduse modificări și completări, perfectate în protocoale separate, care sunt parte integrantă a prezentului Acord și intră în vigoare în conformitate cu Articolul 11 al prezentului Acord.

Articolul 11

1. Prezentul Acord intră în vigoare la data primirii ultimei notificări în scris, prin canale diplomatice, privind îndeplinirea de către a procedurilor interne necesare intrării lui în vigoare.
2. Prezentul Acord este încheiat pe un termen de cinci ani și acțiunea lui se va prelungi în mod automat

pentru următoarele termene consecutive a câte cinci ani, dacă niciuna din nu va înștiința în scris, prin canale diplomatice, cealaltă parte cu cel puțin șase luni înainte de expirarea termenului curent de valabilitate, despre intenția sa de a-l denunța.

3. Încetarea acțiunii prezentului Acord nu se va răsfrânge asupra îndeplinirii altor programe și proiecte, inițiate anterior în cadrul prezentului Acord, cu excepția cazurilor, când în privința lor există alte înțelegeri.

Întocmit la Chișinău la 24.04.2017 și la Baku la 12.06.2017, în două exemplare originale, fiecare în limbile română, azeră și rusă, toate textele egal autentice. În caz de divergențe la interpretarea prevederilor prezentului Acord, le vor utiliza textul în limba rusă.

Pentru Guvernul Republicii Moldova [semnătura]

Pentru Guvernul Republicii Azerbaidjan [semnătura]

AAȘMM, F. 1, inv. 1, dos. 1, ff. 221-225

Documentul nr. 202

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Eugen Sturza în funcția de ministru al apărării

Nr. 411-VIII(i)
24 octombrie 2017, Chișinău

În temeiul art. 91 și 98 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova și având în vedere prevederile Hotărârii Curții Constituționale nr. 28 din 17 octombrie 2017, precum și Avizul Curții Constituționale nr. 2 din 20 octombrie 2017 privind constatarea circumstanțelor care justifică interimatul funcției de președinte al Republicii Moldova pentru exercitarea obligației constituționale de numire în funcție a unui ministru, președintele interimar al Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Eugen Sturza se numește în funcția de ministru al apărării.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele interimar al Republicii Moldova Andrian Candu

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 203

Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Sandu (ministru al apărării – Pavel Voicu)

Nr. 1172-VIII
8 iunie 2019, Chișinău

În temeiul articolului 98 alineatul (4) din Constituția Republicii Moldova, articolul 8 alineatul (4) din Legea cu privire la Guvern și al articolului 14 alineatul (4) din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), președintele Republicii Moldova decretează:

Art.1. În baza votului de încredere acordat de Parlament, se numește Guvernul în următoarea componență:

Sandu Maia - prim-ministru

Năstase Andrei - viceprim-ministru, ministru al afacerilor interne

Șova Vasili - vicepriin-ministru pentru reintegrare

Brânzan Vadim - ministru al economiei și infrastructurii

Gavrilița Natalia - ministru al finanțelor

Pavlovschi Stanislav - ministru al justiției

Popescu Nicolae - ministru al afacerilor externe și integrării europene

Voicu Pavel - ministru al apărării

Nicolaescu-Onofrei Liliana - ministru al educației, culturii și cercetării

Nemerenco Ala - ministru al sănătății, muncii și protecției sociale

Mincu Georgeta - ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului

Art. 2. Doamna Irina Vlah, guvernator (başkan) al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), se confirmă în funcția de membru al guvernului.

Art. 3. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Igor Dodon

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 204

Decretul Președintelui Republicii Moldova, cu privire la numirea domnului Igor Gorgan în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale

**Nr. 1195-VIII
1 iulie 2019, Chișinău**

În temeiul art. 88 din *Constituția Republicii Moldova* și al art. 25 alin. (2) lit. i) din *Legea cu privire la apărarea națională*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Igor Gorgan se numește în funcția de șef al marelui stat-major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării

Președintele Republicii Moldova Igor Dodon

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 205

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea guvernului Chicu
(ministru al apărării – Victor Gaiciuc)**

**Nr. 1318-VIII
14 noiembrie 2019, Chișinău**

În temeiul articolului 98 alineatul (4) din *Constituția Republicii Moldova*, articolul 8 alineatul (4) din *Legea cu privire la guvern* și al articolului 14 alineatul (4) din *Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art.1. În baza votului de încredere acordat de parlament, se numește guvernul în următoarea componență:

Chicu Ion - prim-ministru

Pușcuța Serghei - viceprim-ministru, ministru al finanțelor

Flenchea Alexandru - viceprim-ministru pentru reintegrare

Usafii Anatol - ministru al economiei și infrastructurii

Voicu Pavel - ministru al afacerilor interne

Nagacevschi Fadei - ministru al justiției

Ciocoi Aurelian - ministru al afacerilor externe și integrării europene

Gaiciuc Victor - ministru al apărării

Popovici Corneliu - ministru al educației, culturii și cercetării

Dumbrăveanu Viorica - ministru al sănătății, muncii și protecției sociale

Perju Ion - ministru al agriculturii, dezvoltării regionale și mediului

Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.344, 2019, art. 214

Documentul nr. 206

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea domnului Alexandru Pânzari
în funcția de ministru al apărării**

**Nr. 1506-VIII
16 martie 2020, Chișinău**

În temeiul art. 98 alin. (6) din *Constituția Republicii Moldova* și al art.26 alin.(1) din *Legea cu privire la guvern*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art. 1. Domnul Alexandru Pânzari se numește în funcția de ministru al apărării.

Art. 2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Art. 2. Doamna Irina Vlah, guvernator (başkan) al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), se confirmă în funcția de membru al guvernului.

Art. 3. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Igor Dodon

Arhiva curentă a Ministerului Apărării

Documentul nr. 207

**Decretul Președintelui Republicii Moldova cu privire la numirea
domnului Victor Gaiciuc în funcția de ministru al apărării**

**Nr. 1834-VIII
9 noiembrie 2020, Chișinău**

În temeiul art. 98 alin. (6) din *Constituția Republicii Moldova* și al art.26 alin.(1) din *Legea cu privire la guvern*, președintele Republicii Moldova decretează:

Art.1. Domnul Victor Gaiciuc se numește în funcția de ministru al apărării.

Art.2. Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

Președintele Republicii Moldova Igor Dodon

Arhiva curentă a Ministerului Apărării
